รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ ๑
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุมใหญ่วุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

หน้า

ระเบียบวาระที่ ๑ กระทู้ถาม ไม่มี ๒

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี ๒

ระเบียบวาระที่ ๓ รับรองรายงานการประชุม ๒

- รับรองรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) ๒

ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒
ครั้งที่ ๒ วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒
ครั้งที่ ๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ครั้งที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ผู้อภิปราย

- นายขจิตร ชัยนิคม ๒ ๓
- พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธ์ เตมียเวส ๓

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ๔

ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๔
ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....
พิจารณาเสร็จแล้ว

หน้า

ผู้อภิปราย
- พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร ๕ ๔๒
- นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ ๖
- พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ๗ ๑๑
- นายธีรัจชัย พันธุมาศ ๑๓
- พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ๑๗ ๑๘
- นายวิรัตน์ วรศสิริน ๒๕ ๒๖
- นายวิรัช รัตนเศรษฐ ๒๕
- นายขจิตร ชัยนิคม ๒๗
- นายนิคม บุญวิเศษ ๓๓
- นายชลน่าน ศรีแก้ว ๓๕
- นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ ๓๘ ๔๑

ตรวจสอบองค์ประชุม ๔๕

ผู้อภิปราย
- นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ ๔๖ ๔๗

ผลการลงมติ ๔๘

ผู้อภิปราย
- นางสาวพัชรินทร์ ซำศิริพงษ์ ๔๙ ๕๑
- นายวันชัย สอนศิริ ๕๐
- นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ ๕๐ ๕๑
- นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์ ๕๑
- นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี ๕๒
- นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ ๕๓
- นางสาวธนพร โสมทองแดง ๕๓
- นายสรชัด สุจิตต์ ๕๓
- นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ ๕๔ ๕๕

หน้า

เรื่องด่วน

เรื่องด่วนที่ ๑ พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุน อาเซียน ฉบับที่ ๔ (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๕๕

ผู้อภิปราย

- นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ ๕๖
- นางอภิรดี ตันตราภรณ์ ๖๐
- นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ ๖๑
- นายสมชาย หาญหิรัญ ๖๗
- นายวิรัฒน์ วรศสิริน ๗๑
- นายกิตติ วะสีนนท์ ๗๑
- นายโชคดี แก้วแสง ๗๕

(รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน)

- นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ ๗๘

ตรวจสอบองค์ประชุม ๘๓

ผลการลงมติ ๘๖

เรื่องด่วนที่ ๒ พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๘๗

ผู้อภิปราย

- นายอุตตม สาวนายน ๘๘ ๑๑๓
- นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ ๙๓ ๙๔ ๙๗
- นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ ๙๙
- นางอภิรดี ตันตราภรณ์ ๑๐๒
- นายชาดา ไทยเศรษฐ์ ๑๐๓
- นายกรณ์ จาติกวณิช ๑๐๕
- นายสันติ กีระนันทน์ ๑๐๙
- นายพิสิฐ ลี้อาธรรม ๑๑๖

หน้า

ตรวจสอบองค์ประชุม ๑๒๑

ผลการลงมติ ๑๒๔

เรื่องด่วนที่ ๓ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล ๑๒๕
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ผู้อภิปราย

- นายวิษณุ เครืองาม ๑๒๗ ๑๖๘
- นายธีรัจชัย พันธุมาศ ๑๓๒
- นายนิยม เวชกามา ๑๓๖
- นายคารม พลพรกลาง ๑๓๙
- นายเสรี สุวรรณภานนท์ ๑๔๓
- นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ ๑๔๔
- นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์ ๑๔๙
- นายชลน่าน ศรีแก้ว ๑๕๒
- นายวันชัย สอนศิริ ๑๕๗
- นายวิรัช พันธุมะผล ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๔
- นายสมชาย ฝั่งชลจิตร ๑๖๔
- นายชำนาญ จันทร์เรือง ๑๖๖

ตรวจสอบองค์ประชุม ๑๗๓

ผลการลงมติ ๑๗๖

ผู้อภิปราย

- นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ ๑๗๗
- นายวิษณุ เครืองาม ๑๗๗
- นายวันชัย สอนศิริ ๑๗๗
- นางมนพร เจริญศรี ๑๗๘
- นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา ๑๗๙

หน้า

ผู้อภิปราย
- นางสาวเบญจา แสงจันทร์ ๑๗๙
- นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี ๑๗๙
- นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์ ๑๘๐
- นายเสมอกัน เที่ยงธรรม ๑๘๐
- นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ ๑๘๐
- นางสาวกุลวลี นพอมรบดี ๑๘๒
เรื่องด่วนที่ ๔ ร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑๘๓
ผู้อภิปราย
- นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ ๑๘๔ ๑๘๕
- นายชาดา ไทยเศรษฐ์ ๑๘๙
- นางสาวจิราพร สินธุไพร ๑๙๑
- นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ ๑๙๖
- นายเกียรติ สิทธีอมร ๒๐๑
- นายวีระกร คำประกอบ ๒๐๔
- นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ ๒๐๗
- นางสาวเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ ๒๐๙
(รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)
ตรวจสอบองค์ประชุม ๒๑๕
ผลการลงมติ ๒๑๗

รายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่มา ลา ขาด ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๒

ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑.	นายกนก ลิ้มตระกูล	√			
๒.	นายกนก วงษ์ตระหง่าน	√			
๓.	พลเอก กนิษฐ์ ชาญปรีชญา		√		
๔.	นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	√			
๕.	นายกรณ์ จาติกวณิช	√			
๖.	นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา	√			
๗.	นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	√			
๘.	นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	√			
๙.	นายกฤติเดช สันติวชิระกุล	√			
๑๐.	นายกฤษฎา ตันเทอดทิตย์	√			
๑๑.	นายกฤษณ์ แก้วอยู่	√			
๑๒.	พลตรี กลชัย สุวรรณบูรณ์	√			
๑๓.	นายกล้านรงค์ จันทิก	√			
๑๔.	นางสาวกวินนาถ ตาคีย์	√			
๑๕.	นายกษิดิ์เดช ชุติมันต์	√			
๑๖.	นายกษิดิศ อาชวคุณ	√			
๑๗.	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	√			
๑๘.	นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี	√			
๑๙.	นางกันตวรรณ ตันเถียร		√		
๒๐.	นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย	√			
๒๑.	ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	√			
๒๒.	นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ	√			
๒๓.	นายการุณ โหสกุล	√			
๒๔.	นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	√			
๒๕.	นายกิตติ วะสีนนท์	√			
๒๖.	นายกิตติ สมทรัพย์	√			
๒๗.	นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	√			
๒๘.	นายกิตติชัย เรืองสวัสดิ์	√			
๒๙.	นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	√			
๓๐.	นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	√			

ลำดับที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๓๑.	นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	√			
๓๒.	นางสาวกุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ	√			
๓๓.	นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	√			
๓๔.	นายกูรดิสถ์ จันทร์ศรีชวาลา	√			
๓๕.	นายกูเฮง ยาวอหะซัน	√			
๓๖.	นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	√			
๓๗.	นายเกษม ศุภรานนท์	√			
๓๘.	นายเกษม อุประ	√			
๓๙.	นายเกษมสันต์ มีทิพย์	√			
๔๐.	นายเกียรติ สิทธีอมร	√			
๔๑.	นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	√			
๔๒.	นายเกียว แก้วสุทอ	√			
๔๓.	นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร	√			
๔๔.	ศาสตราจารย์โกวิทย์ พวงงาม	√			
๔๕.	นายโกศล ปัทมะ	√			
๔๖.	ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	√			
๔๗.	นายไกลก้อง ไวทยการ	√			
๔๘.	นายขจิตร ชัยนิคม	√			
๔๙.	นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	√			
๕๐.	นายขวัญเลิศ พานิชมาท	√			
๕๑.	นายเขตรัฐ เหล่าธรรมทัศน์	√			
๕๒.	นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์	√			
๕๓.	นายคฑาเทพ เตชะเดชเรืองกุล	√			
๕๔.	นายคมเดช ไชยศิวามงคล		√		
๕๕.	นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม	√			
๕๖.	นายคารม พลพรกลาง	√			
๕๗.	นายคำนูณ สิทธิสมาน	√			
๕๘.	นายคำพอง เทพาคำ	√			
๕๙.	นายคุณากร ปรีชาชนะชัย	√			
๖๐.	นายจเด็จ อินสว่าง	√			
๖๑.	นายจตุพร เจริญเชื้อ	√			
๖๒.	นายจรัส คุ้มไข่น้ำ	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๖๓.	นายจรัสฤทธิ์ จันทรสุรินทร์	√			
๖๔.	นายจรินทร์ จักกะพาก	√			
๖๕.	พลโท จเรศักณิ์ อานุภาพ	√			
๖๖.	ร้อยเอก จองชัย วงศ์ทรายทอง	√			
๖๗.	นางสาวจอมขวัญ กลับบ้านเกาะ	√			
๖๘.	นายจักรกฤษณ์ ทองศรี	√			
๖๙.	พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา	√			
๗๐.	นายจักรพรรดิ ไชยสาส์น	√			
๗๑.	นายจักรพล ตั้งสุทธิธรรม		√		
๗๒.	นายจักรพันธ์ พรนิมิตร	√			
๗๓.	นายจักรัตน์ พั้วช่วย	√			
๗๔.	นายจัตุรงค์ เสริมสุข	√			
๗๕.	นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์	√			
๗๖.	นายจารึก ศรีอ่อน	√			
๗๗.	นางสาวจารุวรรณ ศรัณย์เกตุ	√			
๗๘.	พลตำรวจโท จิตติ รอดบางยาง	√			
๗๙.	นางสาวจิตภัสร์ ตั๊น กฤดากร	√			
๘๐.	นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	√			
๘๑.	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	√			
๘๒.	นางจิรดา สงฆ์ประชา		√		
๘๓.	นายจิรทัศ ไกรเดชา	√			
๘๔.	พลเอก จิรพงศ์ วรรณรัตน์		√		
๘๕.	นายจิรพงษ์ ทรงวัชราภรณ์	√			
๘๖.	นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์	√			
๘๗.	นายจิรวัฒน์ อรัณยกานนท์	√			
๘๘.	นายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ์	√			
๘๙.	นางสาวจิราพร สินธุไพร	√			
๙๐.	นายจิรายุ ห่วงทรัพย์	√			
๙๑.	นายจีรเดช ศรีวิราช	√			
๙๒.	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	√			
๙๓.	นางสาวจุฑาทัตต เหล่าธรรมทัศน์	√			
๙๔.	นางจุฑาพัตธน์ เมนะสวัสดิ์	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๙๕.	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	√			
๙๖.	นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย	√			
๙๗.	นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	√			
๙๘.	นายเจตน์ ศิรธรานนท์	√			
๙๙.	นายเจน นำชัยศิริ	√			
๑๐๐.	นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์	√			
๑๐๑.	นางเจริญ เรี่ยวแรง	√			
๑๐๒.	นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	√			
๑๐๓.	นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	√			
๑๐๔.	นายฉลาด ขามช่วง	√			
๑๐๕.	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	√			
๑๐๖.	พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	√			
๑๐๗.	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	√			
๑๐๘.	นายเฉลา พวงมาลัย	√			
๑๐๙.	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	√			
๑๑๐.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	√			
๑๑๑.	นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	√			
๑๑๒.	นายเฉลียว เกาะแก้ว	√			
๑๑๓.	นางสาวชนก จันทาทอง	√			
๑๑๔.	นายชยุต ภุมมะกาญจนะ	√			
๑๑๕.	พลเอก ชยุติ สุวรรณมาศ	√			
๑๑๖.	นายชลน่าน ศรีแก้ว	√			
๑๑๗.	นายชลิต แก้วจินดา	√			
๑๑๘.	นายชวน หลีกภัย	√			
๑๑๙.	พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์	√			
๑๒๐.	นายชวลิต วิชยสุทธิ์	√			
๑๒๑.	พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	√			
๑๒๒.	นายชัชวาลล์ คงอุดม	√			
๑๒๓.	นายชัย ชิดชอบ		√		
๑๒๔.	นายชัยชนะ เดชเดโช	√			
๑๒๕.	นายชัยยันต์ ผลสุวรรณ์	√			
๑๒๖.	นายชัยวัฒน์ เป้าเปี่ยมทรัพย์	√			

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๒๗.	พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร	√			
๑๒๘.	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	√			
๑๒๙.	นายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์	√			
๑๓๐.	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	√			
๑๓๑.	นายชาญวิทย์ วิภูศิริ	√			
๑๓๒.	นายชาดา ไทยเศรษฐ์	√			
๑๓๓.	พลเอก ชาตอุดม ติตถะสิริ	√			
๑๓๔.	นายชำนาญ จันทร์เรือง	√			
๑๓๕.	นายชินวรณ์ บุณยเกียรติ	√			
๑๓๖.	พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	√			
๑๓๗.	นายชุมพล จุลใส	√			
๑๓๘.	นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ	√			
๑๓๙.	นายชูศักดิ์ คีรีมาศทอง	√			
๑๔๐.	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	√			
๑๔๑.	นายชูศักดิ์ แอกทอง	√			
๑๔๒.	พลเอก เชวงศักดิ์ ทองสลวย	√			
๑๔๓.	นายเชิงชาย ชาลีรินทร์	√			
๑๔๔.	นายเชิดพงศ์ ราชป้องขันธ์	√			
๑๔๕.	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	√			
๑๔๖.	นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	√			
๑๔๗.	นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี	√			
๑๔๘.	นายโชติวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	√			
๑๔๙.	นายไชยวัฒนา ติณรัตน์		√		
๑๕๐.	นายไชยา พรหมา	√			
๑๕๑.	นายชากีย์ พิทักษ์คุมพล	√			
๑๕๒.	นายชูการ์โน มะทา	√			
๑๕๓.	นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน	√			
๑๕๔.	พันตำรวจโท ฐนภัทร กิตติวงศา		√		
๑๕๕.	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	√			
๑๕๖.	นายฐานิสร์ เทียนทอง	√			
๑๕๗.	นายฐาปกรณ์ กุลเจริญ	√			
๑๕๘.	นายฐิตินันท์ แสงนาค	√			

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๕๙.	นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	√			
๑๖๐.	นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	√			
๑๖๑.	พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย	√			
๑๖๒.	นายณรงค์ รัตนานุกูล	√			
๑๖๓.	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	√			
๑๖๔.	นายณรงค์ อ่อนสอาด	√			
๑๖๕.	นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ	√			
๑๖๖.	นายณัฏฐพล จรัสรพีพงษ์	√			
๑๖๗.	นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ	√			
๑๖๘.	พลเอก ณัฐ อินทรเจริญ	√			
๑๖๙.	นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์	√			
๑๗๐.	นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ	√			
๑๗๑.	นายณัฐพงษ์ สุปริยศิลป์	√			
๑๗๒.	นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์	√			
๑๗๓.	นายณัฐวุฒิ กองจันทร์ดี	√			
๑๗๔.	นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	√			
๑๗๕.	นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ	√			
๑๗๖.	พลเอก ดนัย มีชูเวท	√			
๑๗๗.	นายดล เหตระกูล	√			
๑๗๘.	นางดวงพร รอดพยาธิ์	√			
๑๗๙.	นายดะนัย มะหิพันธ์	√			
๑๘๐.	นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	√			
๑๘๑.	นายดำรงค์ พิเดช	√			
๑๘๒.	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	√			
๑๘๓.	นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย	√			
๑๘๔.	พลตำรวจเอก เดชฌรงค์ สุทธิชาญบัญชา	√			
๑๘๕.	นายเดชอิศม์ ขาวทอง	√			
๑๘๖.	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	√			
๑๘๗.	พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	√			
๑๘๘.	นางสาวตรีนุช เทียนทอง	√			
๑๘๙.	นายตวง อันทะไชย		√		
๑๙๐.	นายตี๋ใหญ่ พูนศรีธนากูล	√			

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๑๙๑.	นายไตรเทพ งามกมล	√			
๑๙๒.	นายไตรรงค์ ติธรรม	√			
๑๙๓.	พลเอก ไตรโรจน์ ครุธเวโช	√			
๑๙๔.	นายถนัด มานะพันธุ์นิยม	√			
๑๙๕.	นายถวิล เปลี่ยนศรี		√		
๑๙๖.	นายถาวร เทพวิมลเพชรกุล	√			
๑๙๗.	พลอากาศเอก ถาวร มณีพฤกษ์	√			
๑๙๘.	นายถาวร เสนเนียม	√			
๑๙๙.	พลตรี ทรงกลด ทิพย์รัตน์	√			
๒๐๐.	นายทรงเดช เสมอคำ	√			
๒๐๑.	นายทวิรัฐ รัตนเศรษฐ	√			
๒๐๒.	พลเอก ทวีป เนตรนิยม	√			
๒๐๓.	นายทวีวงษ์ จุลกมนตรี	√			
๒๐๔.	นายทวีศักดิ์ ทักษิณ	√			
๒๐๕.	นายทศพร ทองศิริ	√			
๒๐๖.	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	√			
๒๐๗.	นางทัศนา ยุวานนท์	√			
๒๐๘.	นางทัศนาพร เกษเมธีการุณ	√			
๒๐๙.	นางสาวทัศนีย์ บูรณุปกรณ์	√			
๒๑๐.	นางทัศนียา รัตนเศรษฐ	√			
๒๑๑.	นายทายาท เกียรติชูศักดิ์		√		
๒๑๒.	ศาสตราจารย์ ร้อยเอก ทินพันธุ์ นาคะตะ	√			
๒๑๓.	นายเทพไท เสนพงศ์	√			
๒๑๔.	พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	√			
๒๑๕.	นายเทวัญ ลิปตพัลลภ	√			
๒๑๖.	นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	√			
๒๑๗.	นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร	√			
๒๑๘.	นางเทียบจุฑา ขาวขำ	√			
๒๑๙.	พลเอก ธงชัย สาระสุข	√			
๒๒๐.	นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์	√			
๒๒๑.	นายธนกร ไชยกุล	√			
๒๒๒.	นางสาวธนพร โสมทองแดง	√			

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๒๒๓.	นายธนยศ ทิมสุวรรณ	√			
๒๒๔.	พลเอก ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร	√			
๒๒๕.	นายธนะสิทธิ์ โควสุรัตน์	√			
๒๒๖.	นายธนัสถ์ ทวีเกื้อกูลกิจ	√			
๒๒๗.	นายธรรมนัส พรหมเผ่า	√			
๒๒๘.	นายธรรมวิชญ์ โพธิพิพิธ	√			
๒๒๙.	พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	√			
๒๓๐.	นายธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์	√			
๒๓๑.	นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	√			
๒๓๒.	นายธานี สุโชดายน	√			
๒๓๓.	นายธานี อ่อนละเอียด	√			
๒๓๔.	นายธารา ปิตุเตชะ	√			
๒๓๕.	พลเอก ธีรเดช มีเพียร	√			
๒๓๖.	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	√			
๒๓๗.	นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	√			
๒๓๘.	นายธีระ ไตรสรณกุล	√			
๒๓๙.	นายธีระ วงศ์สมุทร	√			
๒๔๐.	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	√			
๒๔๑.	นายนพ ชีวานันท์	√			
๒๔๒.	นายนพคุณ รัฐผไท	√			
๒๔๓.	นายนพดล แก้วสุพัฒน์	√			
๒๔๔.	พลเรือเอก นพดล โชคระดา	√			
๒๔๕.	นายนพดล มาตรศรี	√			
๒๔๖.	พลเอก นพดล อินทปัญญา		√		
๒๔๗.	นายนพพล เหลืองทองนารา	√			
๒๔๘.	นางสาวนภาพร เพ็ชร์จินดา	√			
๒๔๙.	นายนริศ ขำนุรักษ์	√			
๒๕๐.	นายนัทธี ถิ่นสาคู	√			
๒๕๑.	นางนันทนา สงฆ์ประชา	√			
๒๕๒.	นางนาที รัชกิจประการ	√			
๒๕๓.	พลเอก นาวิน ดำริกาญจน์	√			
๒๕๔.	นายนิกร จำนง	√			

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๒๕๕.	นายนิคม บุญวิเศษ	√			
๒๕๖.	นายนิติพล ผิวเหมาะ	√			
๒๕๗.	นายนิพนธ์ นาคสมภพ		√		
๒๕๘.	นายนิพันธ์ ศิริธร	√			
๒๕๙.	นายนิยม ช่างพินิจ	√			
๒๖๐.	นายนิยม วิวรรธนดิฐกุล	√			
๒๖๑.	นายนิยม เวชกามา	√			
๒๖๒.	นายนิรมิต สุจารี	√			
๒๖๓.	นายนิรันดร์ นาเมืองรักษ์	√			
๒๖๔.	นายนิรามาน สุไลมาน	√			
๒๖๕.	นายนิโรธ สุนทรเลขา	√			
๒๖๖.	พลเอก นิวัตร มีนะโยธิน	√			
๒๖๗.	ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	√			
๒๖๘.	นายนิอาแช ซีอุเซ็ง	√			
๒๖๙.	นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	√			
๒๗๐.	นางสาวแนน บุณย์ธิดา สมชัย	√			
๒๗๑.	นายบรรชา พงศ์อายุกูล	√			
๒๗๒.	นายบัญญัติ เจตนจันทร์	√			
๒๗๓.	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	√			
๒๗๔.	นายบัลลังก์ อรรณนพพร	√			
๒๗๕.	นายบุญแก้ว สมวงศ์	√			
๒๗๖.	นายบุญฐิณ ประทุมลี	√			
๒๗๗.	พลเอก บุญธรรม โอริส	√			
๒๗๘.	นายบุญมี สุระโคตร	√			
๒๗๙.	นางบุญยิ่ง นิติกาญจนา	√			
๒๘๐.	นางบุญรื่น ศรีธเรศ	√			
๒๘๑.	นายบุญลือ ประเสริฐโสภา	√			
๒๘๒.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ไข่เกษ	√			
๒๘๓.	พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	√			
๒๘๔.	นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์	√			
๒๘๕.	นางเบญจรัตน์ จริยธาราสิทธิ์	√			
๒๘๖.	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๒๘๗.	นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร	√			
๒๘๘.	นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล	√			
๒๘๙.	นายปฐมพงศ์ สูญจันทร์	√			
๒๙๐.	นายปดิพัทธ์ สันติภาดา		√		
๒๙๑.	หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	√			
๒๙๒.	นายประกอบ รัตนพันธ์	√			
๒๙๓.	พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	√			
๒๙๔.	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	√			
๒๙๕.	นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ	√			
๒๙๖.	นายประทวน สุทธิอำนวยเดช	√			
๒๙๗.	นายประภัตร โพธสุธน	√			
๒๙๘.	นางประภาศรี สุฉันทบุตร	√			
๒๙๙.	นายประภูศักดิ์ จินตะเวช	√			
๓๐๐.	นายประมนต์ สุธีวงศ์	√			
๓๐๑.	นายประมวล พงศ์ถาวราเดช	√			
๓๐๒.	นายประมาณ สว่างญาติ	√			
๓๐๓.	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	√			
๓๐๔.	นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	√			
๓๐๕.	นายประสงค์ บูรณ์พงศ์	√			
๓๐๖.	พลเอก ประสาท สุขเกษตร	√			
๓๐๗.	นายประสิทธิ์ มะหะหมัด	√			
๓๐๘.	นายประสิทธิ์ วุฒินันชัย	√			
๓๐๙.	นายประเสริฐ จันทรรวงทอง	√			
๓๑๐.	นายประเสริฐ บุญเรือง	√			
๓๑๑.	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	√			
๓๑๒.	นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์	√			
๓๑๓.	พลตำรวจตรี ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ	√			
๓๑๔.	นายปริญญา ช่วยเกตุ คีรีรัตน์	√			
๓๑๕.	นายปริญญา ฤกษ์หร่าย	√			
๓๑๖.	พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	√			
๓๑๗.	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	√			
๓๑๘.	นายปรีดา บุญเพลิง	√			

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๓๑๙.	นายปัญญา งานเลิศ	√			
๓๒๐.	นายปัญญา จีนาคำ	√			
๓๒๑.	พลเอก ปัฐมพงศ์ ประถมภัฏ	√			
๓๒๒.	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	√			
๓๒๓.	นางสาวปารีณา ไกรคุปต์	√			
๓๒๔.	นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม	√			
๓๒๕.	นายปิยบุตร แสงกนกกุล		√		
๓๒๖.	นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์	√			
๓๒๗.	นายปิยวัฒน พันธ์สายเชื้อ	√			
๓๒๘.	นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช	√			
๓๒๙.	พลเอก โปฎก บุนนาค	√			
๓๓๐.	นางผ่องศรี แซ่จึง	√			
๓๓๑.	นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	√			
๓๓๒.	นายเผดิมชัย สะสมทรัพย์	√			
๓๓๓.	นายไผ่ ลิกค์	√			
๓๓๔.	พลโท พงศกร รอดชมภู	√			
๓๓๕.	นายพงศ์กวิน จีงรุ่งเรืองกิจ	√			
๓๓๖.	นายพนิต วิกิตเศรษฐ์	√			
๓๓๗.	นายพยม พรหมเพชร	√			
๓๓๘.	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	√			
๓๓๙.	นายพรชัย อำนวยทรัพย์	√			
๓๔๐.	นายพรชัย อินทร์สุข	√			
๓๔๑.	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	√			
๓๔๒.	นายพรเทพ วิสุทธิ์วัฒนศักดิ์	√			
๓๔๓.	พลเอก พรพิพัฒน์ เบญญศรี	√			
๓๔๔.	นางสาวพรพิมล ธรรมสาร	√			
๓๔๕.	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	√			
๓๔๖.	นางพรเพ็ญ บุญศิริวัฒนกุล	√			
๓๔๗.	นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ	√			
๓๔๘.	นางสาวพรรณิการ์ วานิช	√			
๓๔๙.	นายพลเดช ปิ่นประทีป	√			
๓๕๐.	นายพลภูมิ วิภัติภูมิประเทศ		√		

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๓๕๑.	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	√			
๓๕๒.	นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	√			
๓๕๓.	นายพัฒนา สัพโส	√			
๓๕๔.	พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	√			
๓๕๕.	นายพาณุวัฒณ์ สะสมทรัพย์	√			
๓๕๖.	นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	√			
๓๕๗.	นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์	√			
๓๕๘.	นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ	√			
๓๕๙.	นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน	√			
๓๖๐.	นายพิเชษฐ สถิรชวาล		√		
๓๖๑.	นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	√			
๓๖๒.	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์	√			
๓๖๓.	นายพิบูลย์ รัชกิจประการ	√			
๓๖๔.	นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์	√			
๓๖๕.	นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล	√			
๓๖๖.	นางสาวพิมพ์รพี พันธุ์วิชาติกุล	√			
๓๖๗.	พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	√			
๓๖๘.	นายพิศาล มาณวพัฒน์	√			
๓๖๙.	นายพิษณุ พลธี	√			
๓๗๐.	พลตำรวจโท พิสัณห์ จุลดิลก	√			
๓๗๑.	นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	√			
๓๗๒.	พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	√			
๓๗๓.	นายพีรเดช คำสมุทร	√			
๓๗๔.	นายพีระเพชร ศิริกุล	√			
๓๗๕.	นายพีระศักดิ์ พอจิต	√			
๓๗๖.	นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์	√			
๓๗๗.	นายเพชร เอกกำลังกุล	√			
๓๗๘.	นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	√			
๓๗๙.	นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา	√			
๓๘๐.	นายเพชรวรรต วัฒนพงศศิริกุล	√			
๓๘๑.	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	√			
๓๘๒.	นายไพจิต ศรีวรขาน	√			

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๓๘๓.	พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	√			
๓๘๔.	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	√			
๓๘๕.	นายไพบูลย์ นิติตะวัน	√			
๓๘๖.	นายไพโรจน์ พ่วงทอง	√			
๓๘๗.	พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	√			
๓๘๘.	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	√			
๓๘๙.	นางสาวไพลิน เทียนสุวรรณ		√		
๓๙๐.	นายภณณัฏฐ์ ศรีอินทร์สุทธิ์	√			
๓๙๑.	นายภราดร ปริศนานันทกุล	√			
๓๙๒.	นางสาวภริม พูลเจริญ	√			
๓๙๓.	นางสาวภัทรา วรามิตร	√			
๓๙๔.	นายภาคภูมิ บูลย์ประมุข	√			
๓๙๕.	นายภาควัต ศรีสุรพล	√			
๓๙๖.	นายภาณุ อุทัยรัตน์	√			
๓๙๗.	นางสาวภาดาท์ วรกานนท์	√			
๓๙๘.	นายภานุ ศรีบุศยกาญจน์	√			
๓๙๙.	นายภาสกร เงินเจริญกุล	√			
๔๐๐.	นายภิญโญ นิโรจน์	√			
๔๐๑.	นายภูดิท อินสุวรรณ์	√			
๔๐๒.	นายภูมิศิษฏ์ คงมี	√			
๔๐๓.	นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์	√			
๔๐๔.	นายมณฑล โพธิ์คาย	√			
๔๐๕.	นายมณเฑียร บุญตัน	√			
๔๐๖.	นายมณเฑียร สงฆ์ประชา	√			
๔๐๗.	นายมนตรี ตั้งเจริญถาวร	√			
๔๐๘.	นายมนตรี ปาน้อยนนท์	√			
๔๐๙.	นางมนพร เจริญศรี	√			
๔๑๐.	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	√			
๔๑๑.	นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์	√			
๔๑๒.	นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	√			
๔๑๓.	นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช	√			
๔๑๔.	นายมานพ คีรีภูวดล	√			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๔๑๕.	นายมานพ ศรีผึ้ง	√			
๔๑๖.	นายมานะ โลหะวณิชย์	√			
๔๑๗.	พลอากาศเอก มานัต วงษ์วาทย์	√			
๔๑๘.	นายมานะศักดิ์ จันทร์ประสงค์	√			
๔๑๙.	นายมานัส อ่อนอ้าย	√			
๔๒๐.	นางมารศรี ขจรเรืองโรจน์	√			
๔๒๑.	พลเอก มารุต ปัชโชตะสิงห์	√			
๔๒๒.	นายมารุต มัสยวาณิช	√			
๔๒๓.	นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ์	√			
๔๒๔.	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	√			
๔๒๕.	พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์	√			
๔๒๖.	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	√			
๔๒๗.	นายยงยุทธ สุวรรณบุตร	√			
๔๒๘.	นายยรรยงก์ ถนอมพิชัยธำรง	√			
๔๒๙.	นายยศวัฒน์ มาไพศาลสิน	√			
๔๓๐.	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	√			
๔๓๑.	พันตำรวจเอก ยุทธกร วงเวียน		√		
๔๓๒.	นายยุทธนา ทัพเจริญ		√		
๔๓๓.	นายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร	√			
๔๓๔.	นางสาวเยาวลักษณ์ วงษ์ประภารัตน์	√			
๔๓๕.	รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ	√			
๔๓๖.	นายรณเทพ อนุวัฒน์	√			
๔๓๗.	นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล	√			
๔๓๘.	นายระวี มาศฉมาดล	√			
๔๓๙.	นายระวี รุ่งเรือง	√			
๔๔๐.	นายรังสรรค์ มณีรัตน์	√			
๔๔๑.	นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์	√			
๔๔๒.	นายรังสิกร ทิมาตฤกะ	√			
๔๔๓.	นายรังสิมันต์ โรม	√			
๔๔๔.	นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	√			
๔๔๕.	นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์	√			
๔๔๖.	นายรุ่งโรจน์ ทองศรี	√			

ลำดับที่	[illegible]	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๔๔๗.	นางสาวเรณู ตังคจิวางกูร	√			
๔๔๘.	นายเรวัต วิศรุตเวช	√			
๔๔๙.	นางสาวละออง ติยะไพรัช	√			
๔๕๐.	นายลักษณ์ วจนานวัช	√			
๔๕๑.	นางลินดา เชิดชัย	√			
๔๕๒.	พลเรือเอก ลือชัย รุดดิษฐ์	√			
๔๕๓.	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	√			
๔๕๔.	พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสวรรค์	√			
๔๕๕.	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	√			
๔๕๖.	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดี	√			
๔๕๗.	นางสาววชิราภรณ์ กาญจนะ	√			
๔๕๘.	นางสาววทันยา วงษ์โอภาสี		√		
๔๕๙.	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	√			
๔๖๐.	นายวรภพ วิริยะโรจน์	√			
๔๖๑.	นางสาววรรณวรี ตะล่อมสิน	√			
๔๖๒.	นางสาววรรณวิภา ไม้สน	√			
๔๖๓.	นายวรศิษฎ์ เลียงประสิทธิ์	√			
๔๖๔.	นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	√			
๔๖๕.	นางวรารัตน์ อติแพทย์	√			
๔๖๖.	นายวราวุธ ศิลปอาชา	√			
๔๖๗.	พลเอก วราห์ บุญญะสิทธิ์	√			
๔๖๘.	พลเอก วลิต โรจนภักดี	√			
๔๖๙.	พลเอก วสันต์ สุริยมงคล	√			
๔๗๐.	นายวัชรพล โตมรศักดิ์	√			
๔๗๑.	นายวัชระ ยาวอหะซัน	√			
๔๗๒.	นายวัชรา ณ วังขนาย	√			
๔๗๓.	นายวัฒนา ช่างเหลา		√		
๔๗๔.	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	√			
๔๗๕.	นายวัน อยู่บำรุง	√			
๔๗๖.	นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	√			
๔๗๗.	นายวันชัย ปริญญาศิริ	√			
๔๗๘.	นายวันชัย สอนศิริ	√			

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๔๗๙.	นายวันนิวัติ สมบูรณ์	√			
๔๘๐.	นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์	√			
๔๘๑.	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	√			
๔๘๒.	นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	√			
๔๘๓.	นายวาโย อัศวรุ่งเรือง		√		
๔๘๔.	พลเอก วิชิต ยาทิพย์	√			
๔๘๕.	นายวิเชียร ชวลิต	√			
๔๘๖.	นายวิทยา ทรงคำ	√			
๔๘๗.	นายวิทยา ผิวผ่อง	√			
๔๘๘.	นายวินท์ สุธีรชัย	√			
๔๘๙.	พลเอก วินัย สร้างสุขดี	√			
๔๙๐.	พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	√			
๔๙๑.	นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	√			
๔๙๒.	นายวิรัช พันธุมะผล	√			
๔๙๓.	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	√			
๔๙๔.	นายวิรัตน์ เกสสมบูรณ์	√			
๔๙๕.	นายวิรัตน์ วรศสิริน	√			
๔๙๖.	นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร	√			
๔๙๗.	นางสาววิไลลักษณ์ อรินทมะพงษ์	√			
๔๙๘.	นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี	√			
๔๙๙.	นายวิวรรธน์ แสงสุริยะฉัตร		√		
๕๐๐.	นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	√			
๕๐๑.	พลตำรวจโท วิศณุ ม่วงแพรสี	√			
๕๐๒.	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	√			
๕๐๓.	นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	√			
๕๐๔.	นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์		√		
๕๐๕.	นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ	√			
๕๐๖.	นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ	√			
๕๐๗.	นายวีระกร คำประกอบ	√			
๕๐๘.	นายวีระชัย วีระเมธีกุล	√			
๕๐๙.	นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์	√			
๕๑๐.	นายวีระวัฒน์ โอสถานุเคราะห์	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ชาย	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๕๑๑.	นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	√			
๕๑๒.	นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	√			
๕๑๓.	นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	√			
๕๑๔.	พลเอก วีรัณ ฉันทศาสตร์โกศล	√			
๕๑๕.	นายวุฒิชัย กิตติธเนศวร	√			
๕๑๖.	นายวุฒินันท์ บุญชู	√			
๕๑๗.	นายวุฒิพงษ์ นามบุตร	√			
๕๑๘.	นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์	√			
๕๑๙.	พันตำรวจโท ไวพจน์ อาภรณ์รัตน์			√	
๕๒๐.	นายศรัณย์ ทิมสุวรรณ	√			
๕๒๑.	นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ	√			
๕๒๒.	นายศราวุธ เพชรพนมพร	√			
๕๒๓.	นางสาวศรีนวล บุญลือ	√			
๕๒๔.	นายศรีเรศ โกฎคำลือ	√			
๕๒๕.	นายศรีศักดิ์ วัฒนพรมงคล	√			
๕๒๖.	นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	√			
๕๒๗.	นายศักดา คงเพชร	√			
๕๒๘.	นายศักดิ์ชัย ธนบุญชัย	√			
๕๒๙.	รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	√			
๕๓๐.	นายศักดินัย นุ่มหนู	√			
๕๓๑.	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ		√		
๕๓๒.	พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	√			
๕๓๓.	พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร	√			
๕๓๔.	นายศาสตรา ศรีปาน	√			
๕๓๕.	นายศิรสิทธิ์ เลิศด้วยลาภ	√			
๕๓๖.	นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล	√			
๕๓๗.	นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	√			
๕๓๘.	นายศิริพงษ์ รัสมี	√			
๕๓๙.	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	√			
๕๔๐.	นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์	√			
๕๔๑.	นางสาวศิลัมพา เลิศนุวัฒน์	√			
๕๔๒.	พลเรือเอก ศิษฐวัชร วงษ์สุวรรณ	√			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๕๔๓.	นายศุภชัย ใจสมุทร	√			
๕๔๔.	นายศุภชัย นพขำ		√		
๕๔๕.	นายศุภชัย โพธิ์สุ	√			
๕๔๖.	นายศุภชัย สมเจริญ	√			
๕๔๗.	นางสาวศุภมาส อิศรภักดี		√		
๕๔๘.	พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	√			
๕๔๙.	พันเอก เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ	√			
๕๕๐.	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	√			
๕๕๑.	พลเอก สกล ชื่นตระกูล	√			
๕๕๒.	นางสาวสกุณา สาระนันท์	√			
๕๕๓.	หม่อมหลวงสกุล มาลากุล	√			
๕๕๔.	นายสงคราม กิจเลิศไพโรจน์	√			
๕๕๕.	นายสงวน พงษ์มณี	√			
๕๕๖.	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	√			
๕๕๗.	พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	√			
๕๕๘.	พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	√			
๕๕๙.	นายสนอง เทพอักษรณรงค์	√			
๕๖๐.	พลเอก สนั่น มะเริงสิทธิ์		√		
๕๖๑.	ศาสตราจารย์พิเศษสม จาตุศรีพิทักษ์	√			
๕๖๒.	นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล	√			
๕๖๓.	นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์	√			
๕๖๔.	นายสมเกียรติ วอนเพียร	√			
๕๖๕.	นายสมคิด เชื้อคง	√			
๕๖๖.	พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	√			
๕๖๗.	นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์	√			
๕๖๘.	นายสมชาติ ประดิษฐพร	√			
๕๖๙.	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	√			
๕๗๐.	นายสมชาย ฝั่งชลจิตร	√			
๕๗๑.	พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	√			
๕๗๒.	นายสมชาย เสียงหลาย	√			
๕๗๓.	นายสมชาย แสวงการ	√			
๕๗๔.	นายสมชาย หาญหิรัญ	√			

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๕๗๕.	นายสมเดช นิลพันธุ์	√			
๕๗๖.	พลตำรวจโท สมบัติ มิลินทจินดา	√			
๕๗๗.	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	√			
๕๗๘.	นายสมบัติ อำนาคะ	√			
๕๗๙.	นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	√			
๕๘๐.	นายสมบูรณ์ ซารัมย์	√			
๕๘๑.	นายสมพงษ์ โสภณ	√			
๕๘๒.	นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	√			
๕๘๓.	นายสมพล เกียรติไพบูลย์	√			
๕๘๔.	นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	√			
๕๘๕.	นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ	√			
๕๘๖.	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน		√		
๕๘๗.	นายสมศักดิ์ พันธ์เกษม	√			
๕๘๘.	นางสมหญิง บัวบุตร	√			
๕๘๙.	พลตำรวจโท สมหมาย กองวิสัยสุข		√		
๕๙๐.	พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	√			
๕๙๑.	นายสมัคร ป้องวงษ์	√			
๕๙๒.	นายสยาม หัตถสงเคราะห์	√			
๕๙๓.	นายสรชัด สุจิตต์	√			
๕๙๔.	นายสรวุฒิ เนื่องจำนงค์	√			
๕๙๕.	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	√			
๕๙๖.	นางสาวสรัสนันท์ อรรณนพพร	√			
๕๙๗.	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	√			
๕๙๘.	นายสราวุธ อ่อนละมัย	√			
๕๙๙.	นายสฤษฏ์พงษ์ เกี่ยวข้อง	√			
๖๐๐.	นายสฤษดิ์ บุตรเนียร	√			
๖๐๑.	นายสวัสดิ์ สมัครพงศ์	√			
๖๐๒.	พลเอก สสิน ทองภักดี	√			
๖๐๓.	นายสะถิระ เผือกประพันธุ์	√			
๖๐๔.	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	√			
๖๐๕.	นายสัญชัย จุลมนต์	√			
๖๐๖.	นายสัญญา นิลสุพรรณ	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๖๐๗.	นายสัณหพจน์ สุขศรีเมือง	√			
๖๐๘.	นายสันติ กีระนันทน์	√			
๖๐๙.	นายสันติ พร้อมพัฒน์	√			
๖๑๐.	นายสัมพันธ์ มะยูโซ๊ะ		√		
๖๑๑.	นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	√			
๖๑๒.	นายสาคร เกี่ยวข้อง	√			
๖๑๓.	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	√			
๖๑๔.	นายสาธิต ปิตุเตชะ	√			
๖๑๕.	นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	√			
๖๑๖.	นายสาธิต อุ๋ยตระกูล	√			
๖๑๗.	นายสายัณห์ ยุติธรรม	√			
๖๑๘.	นายสำราญ ครรชิต	√			
๖๑๙.	พลเอก สำเริง ศิวาดำรงค์	√			
๖๒๐.	นายสำลี รักสุทธี	√			
๖๒๑.	นายสิงหภณ ดีนาง	√			
๖๒๒.	พลเอก สิงห์ศึก สิงห์โพร	√			
๖๒๓.	พันโท สินธพ แก้วพิจิตร	√			
๖๒๔.	นายสินิตย์ เลิศไกร	√			
๖๒๕.	นายสิระ เจนจาคะ	√			
๖๒๖.	นางสิรินทร รามสูต	√			
๖๒๗.	นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	√			
๖๒๘.	พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	√			
๖๒๙.	นายสุชัย บุตรสาระ	√			
๖๓๐.	นายสุชาติ ชมกลิ่น		√		
๖๓๑.	นายสุชาติ ตันเจริญ	√			
๖๓๒.	นายสุชาติ ภิญโญ	√			
๖๓๓.	นายสุชาติ อุสาหะ	√			
๖๓๔.	นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ	√			
๖๓๕.	นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา	√			
๖๓๖.	นายสุทัศน์ เงินหมื่น	√			
๖๓๗.	นายสุทา ประทีป ณ ถลาง	√			
๖๓๘.	นายสุทิน คลังแสง	√			

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๖๓๙.	นายสุเทพ อู่อ้น	√			
๖๔๐.	นายสุธี มากบุญ	√			
๖๔๑.	นางสุนี จึงวิโรจน์	√			
๖๔๒.	นายสุพล จุลใส	√			
๖๔๓.	นายสุพล ฟองงาม	√			
๖๔๔.	พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ	√			
๖๔๕.	นายสุภดิช อากาศฤกษ์	√			
๖๔๖.	นางสุภาภรณ์ คงวุฒิปัญญา	√			
๖๔๗.	นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล	√			
๖๔๘.	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	√			
๖๔๙.	นายสุรชัย ศรีสารคาม	√			
๖๕๐.	นายสุรชาติ ชาญประดิษฐ์	√			
๖๕๑.	นายสุรชาติ ศรีบุศกร	√			
๖๕๒.	พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	√			
๖๕๓.	นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ		√		
๖๕๔.	นายสุรเดช จิรัฐิติเจริญ	√			
๖๕๕.	นายสุรทิน พิจารณ์	√			
๖๕๖.	พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	√			
๖๕๗.	นายสุรพงษ์ อึ้งอัมพรวิไล	√			
๖๕๘.	รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ	√			
๖๕๙.	นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	√			
๖๖๐.	พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์	√			
๖๖๑.	นายสุรศักดิ์ ชิงนวรรณ์	√			
๖๖๒.	นายสุรศักดิ์ พันธ์เจริญวรกุล	√			
๖๖๓.	นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์	√			
๖๖๔.	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	√			
๖๖๕.	นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์	√			
๖๖๖.	นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	√			
๖๖๗.	พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่	√			
๖๖๘.	นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ		√		
๖๖๙.	นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	√			
๖๗๐.	นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๖๗๑.	นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	√			
๖๗๒.	นายเสมอกัน เที่ยงธรรม	√			
๖๗๓.	นายเสรี สุวรรณภานนท์	√			
๖๗๔.	พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธ์ เตมียเวส	√			
๖๗๕.	นายโสภณ ชารัมย์	√			
๖๗๖.	พลเอก อกนิษฐ์ หมื่นสวัสดิ์	√			
๖๗๗.	นายองค์การ ชัยบุตร	√			
๖๗๘.	นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	√			
๖๗๙.	นายองอาจ วงษ์ประยูร	√			
๖๘๐.	นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา	√			
๖๘๑.	พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ	√			
๖๘๒.	พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว	√			
๖๘๓.	นายอธิรัฐ รัตนเศรษฐ	√			
๖๘๔.	นายอนันต์ ผลอำนวย	√			
๖๘๕.	นายอนันต์ ศรีพันธุ์	√			
๖๘๖.	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์	√			
๖๘๗.	นายอนาวิล รัตนสถาพร	√			
๖๘๘.	นายอนุชา น้อยวงศ์	√			
๖๘๙.	นายอนุชา นาคาศัย	√			
๖๙๐.	นาวาอากาศเอก อนุดิษฐ์ นาครทรรพ	√			
๖๙๑.	นายอนุทิน ชาญวีรกูล		√		
๖๙๒.	นายอนุมัติ ซูสารอ	√			
๖๙๓.	นายอนุมัติ อาหมัด		√		
๖๙๔.	นายอนุรักษ์ จุรีมาศ	√			
๖๙๕.	นายอนุรักษ์ ตั้งปณิธานนท์	√			
๖๙๖.	นางอนุรักษ์ บุญศล	√			
๖๙๗.	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	√			
๖๙๘.	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	√			
๖๙๙.	นายอนุสรณ์ ปั้นทอง	√			
๗๐๐.	นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ	√			
๗๐๑.	นายอภิชัย เตชะอุบล	√			
๗๐๒.	นายอภิชา เลิศพชรกมล	√			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๗๐๓.	นายอภิชาติ ตีรสวัสดิชัย		√		
๗๐๔.	นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์	√			
๗๐๕.	นายอภิชาติ ศิริสุนทร	√			
๗๐๖.	นางอภิรดี ตันตราภรณ์	√			
๗๐๗.	พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์	√			
๗๐๘.	นายอมร นิลเปรม	√			
๗๐๙.	นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล		√		
๗๑๐.	นายอรรถกร ศิริลัทธยากร	√			
๗๑๑.	ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดี	√			
๗๑๒.	นายออน กาจกระโทก	√			
๗๑๓.	พลเอก อักษรา เกิดผล	√			
๗๑๔.	นายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์	√			
๗๑๕.	นายอัครวัฒน์ อัศวเหม	√			
๗๑๖.	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ	√			
๗๑๗.	นายอันวาร์ สาและ	√			
๗๑๘.	นายอับดุลบาซิม อาบู	√			
๗๑๙.	นายอับดุลอายี สาแม็ง	√			
๗๒๐.	นายอับดุลฮาลิม มินซาร์	√			
๗๒๑.	นายอัศวิน วิภูศิริ	√			
๗๒๒.	พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	√			
๗๒๓.	นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	√			
๗๒๔.	นางอาภรณ์ สาราคำ	√			
๗๒๕.	นายอารี ไกรนรา	√			
๗๒๖.	นายอาสพลธ์ สรรณ์ไตรภพ	√			
๗๒๗.	นายอำนาจ วิลาวัลย์	√			
๗๒๘.	พลโท อำพน ชูประทุม	√			
๗๒๙.	นายอำพล จินดาวัฒนะ	√			
๗๓๐.	นายอำไพ กองมณี	√			
๗๓๑.	พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสูต	√			
๗๓๒.	นายอิทธิรัตน์ จันทรสุรินทร์	√			
๗๓๓.	นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	√			
๗๓๔.	นายอิสสระ สมชัย	√			

ที่	[illegible]	มา	ลา	ขาด	หมายเหตุ
๗๓๕.	ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณอุดม คชินทร	√			
๗๓๖.	นายอุดม วรัญญูรัฐ	√			
๗๓๗.	พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	√			
๗๓๘.	นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม	√			
๗๓๙.	นายอุปกิต ปาจรียางกูร	√			
๗๔๐.	พลเอก อู้ด เบื้องบน	√			
๗๔๑.	นายเอกการ ซื่อทรงธรรม	√			
๗๔๒.	นายเอกชัย ทรงอำนาจเจริญ	√			
๗๔๓.	นายเอกธนัช อินทร์รอด	√			
๗๔๔.	นายเอกภพ เพียรพิเศษ	√			
๗๔๕.	นายเอกราช ช่างเหลา	√			
๗๔๖.	นายเอี่ยม ทองใจสด	√			
๗๔๗.	นายโอชิษฐ์ เกียรติก้องชูชัย	√			
๗๔๘.	พลตรี โอสถ ภาวิไล	√			
	รวม ๗๔๘	๗๐๗	๔๐	๑	

(นางสาววรรณภัสสร รุจิกุลสิริ)
นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ

(นางสราพร เจนนุวัตร)
วิทยากรเชี่ยวชาญ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานทะเบียนประวัติและสถิติ

รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุมใหญ่วุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๑๙ นาฬิกา
จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๗๐๗ คน

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกที่เคารพ บัดนี้สมาชิกรัฐสภาได้มาลงชื่อไว้แล้ว ๔๓๔ ท่าน ครบองค์ประชุมนะครับ ผมขออนุญาตเปิดประชุมครับ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระผมขอเรียนเงื่อนไขบางประการนะครับ

ประการแรก คือว่าโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๗ บัญญัติว่าในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยอนุโลมไปพลางก่อน โดยที่ขณะนี้สภาผู้แทนราษฎรได้มีข้อบังคับแล้ว ฉะนั้นจึงขออนุญาตใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๖๒ มาบังคับใช้แก่การประชุมโดยอนุโลมจนกว่าเราจะมีการตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภามาใช้บังคับ ประการที่ ๑ อยากจะเรียนที่ประชุม

ประการที่ ๒ ด้วยสภาพของห้องประชุมอาจจะมีความไม่พร้อมในบางด้าน เพราะฉะนั้นต้องเรียนท่านสมาชิกด้วยความเคารพว่าต้องขอบพระคุณที่ต้องจัดที่นั่งพวกเราไปในที่ซึ่งไม่เคยจัด ท่านประธานวุฒิสภากับผมได้หารือกันในการทำเรื่องนี้ แล้วเมื่อคืนนี้ผมก็มาตรวจความพร้อมอีกครั้งหนึ่งครับ สำหรับข้างบนนั้นขอเรียนท่านสมาชิกว่าได้จัดไมโครโฟนไว้ ๔ ชุด โดยวางไว้ข้างบนหารือกันว่าควรจะวางไว้ข้างล่างหรือข้างบน แต่เห็นว่าจะเหมาะกว่าถ้าสมาชิกจะขึ้นไปข้างบน หมายถึงขึ้นไปจากที่ท่านนั่งแถวหน้าและขึ้นไปชั้นบนน่าจะสะดวกกว่าก็เลยเอาวางไว้ ๔ ชุด เผื่อว่าสมาชิกที่จำเป็นต้องอภิปรายจะได้เข้าใจอันนี้ ขออภัยยิ่งที่ไม่สามารถจัดที่ใส่เอกสารได้ เพราะฉะนั้นเอกสารในการประชุมก็วางอยู่ที่แขนของท่านนะครับ ก็ขออภัยเพราะว่าสภาพของที่นั่งไม่เอื้ออำนวยครับ ส่วนข้างล่างนั้นก็แบ่งไปตามสัดส่วน อย่างที่ท่านได้เห็นซึ่งได้เตรียมมาตั้งแต่สัปดาห์ก่อนแล้ว เพื่อให้การประชุม

ในวันนี้ได้ผ่านไปโดยเรียบร้อย ผมขอขอบพระคุณท่านสมาชิกรัฐสภาที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ ผมขออนุญาตเริ่มไปตามระเบียบวาระ

ระเบียบวาระที่ ๑ กระทู้ถาม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๓ รับรองรายงานการประชุม ครั้งนี้มีรายงานการประชุมรัฐสภา ๔ ครั้ง ที่ขอให้ที่ประชุมรับรอง คือ

ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๒ วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ซึ่งได้จัดวางไว้ให้สมาชิกดูล่วงหน้าตามระเบียบวาระแล้ว เชิญท่านขจิตรครับ

นายขจิตร ชัยนิคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อุดรธานี) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายขจิตร ชัยนิคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๓ จังหวัดอุดรธานี ท่านประธานในระเบียบวาระที่ ๓ เป็นการรับรองรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ และครั้งที่ ๔ ท่านประธานในการประชุมครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีวาระเรื่องการเสนอให้ความเห็นชอบบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรี ผมอยากกราบเรียนท่านประธานว่าผมไม่สามารถรับรองการประชุม ครั้งที่ ๑ นี้ได้ เหตุผลก็คือว่าขั้นตอนการเสนอนายกรัฐมนตรีไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ แล้วก็ยกเว้นโดยมาตรา ๒๗๒ ถ้าผมจะถามท่านประธานว่าการเสนอชื่อตามมาตรา ๑๕๙ วรรคสอง วันนี้ในบันทึกการประชุมมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐ ท่านมีใครบ้าง ท่านประธานจะตอบได้ไหมครับ ว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อกันเสนอนายกรัฐมนตรีตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามเจตนาของศาลรัฐธรรมนูญที่แปลความหมายมายังคณะร่างรัฐธรรมนูญเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ ท่านจะตอบได้หรือไม่ว่า ส.ส. ที่เข้าชื่อกัน ๒๐ ท่าน คือใคร --------

เพราะว่าท่านเสนอชื่อ ในรัฐสภาในการประชุมครั้งนั้นการประชุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผมให้การรับรองไม่ได้ ท่านประธานลองตอบผมสิครับว่า ๒๐ คน ตามมาตรา ๑๕๙ วรรคสอง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ไม่ได้ยกเว้น ไม่มียกเว้นมาตรา ๑๕๙ วรรคสอง ท่านประธานลองตอบผมสิครับว่าผู้แทน ๒๐ ท่านที่เสนอนายกรัฐมนตรีในที่ประชุมรัฐสภาคือใครบ้างครับ ขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกที่เคารพครับ วันนี้เป็นการประชุมระเบียบวาระรับรองรายงานการประชุม เพราะฉะนั้นประเด็นอื่นไม่มีนะครับ ผู้ใดไม่รับรองก็ทำรายงานมา ก็แจ้งมาซึ่งเจ้าหน้าที่จะบันทึกผู้ไม่รับรองไว้ครับ อันนี้ก็ไม่มีปัญหาอะไร ท่านขจิตรคนหนึ่ง ถ้าท่านอื่นไม่รับรองก็ทำบันทึกเข้ามานะครับ เพราะว่าไม่ได้พิจารณาเรื่องอื่นวันนี้ จะไปย้อนกลับอะไรหรือไม่ก็ไม่ได้เพราะว่าเป็นการรับรองรายงานการประชุมเท่านั้นเอง เราประชุมว่าอย่างไรไว้ในอดีตก็ไม่สามารถไปเปลี่ยนได้ ยกเว้นเราจะแก้ไข เมื่อไม่มีการแก้ไขแต่บอกว่าไม่รับรองก็ไม่มีปัญหาก็บันทึกการไม่รับรองไว้ ท่านสมาชิกท่านอื่นจะมีความเห็นอย่างไรก็อนุญาตครับ ถ้าสมาชิกไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากนี้ก็ถือว่าที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม ซึ่งจะได้บันทึกผู้ไม่รับรองไว้เป็นหลักฐานนะครับ เชิญท่านเสรีครับ

นายขจิตร ชัยนิคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อุดรธานี) : ท่านประธานครับต้องโหวตเสียงนะครับ เพราะผมไม่รับรอง

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ไม่ต้องหรอกครับ บันทึกการประชุมไว้บันทึกผู้ไม่รับรองเอาไว้ ท่านมีสิทธิที่จะไม่รับรองได้ครับ ถูกต้องแล้วครับ

พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธ์ เตมียเวส สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานและท่านสมาชิก ผม เสรีพิศุทธ์ พรรคเสรีรวมไทย สำหรับประเด็นการรับรองการเป็นนายกรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ นี้ครับ ขณะนี้ผมได้ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณายังอยู่ในระหว่างศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอยู่นะครับ จึงกราบเรียนท่านประธานและที่ประชุมได้รับทราบด้วยว่าเรื่องยังไม่เสร็จ ยังไม่มีการวินิจฉัยมา กราบเรียนให้เพื่อนสมาชิกทุกท่านที่จะรับรองในเรื่องนี้ได้รับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงปัจจุบันด้วย ขอบพระคุณมากครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกจะมีความเห็นอย่างอื่นเชิญอนุญาตให้มีความเห็นได้ครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ถ้าอย่างนั้นก็ถือว่าที่ประชุมนี้รับรองรายงานการประชุมโดยบันทึกผู้ที่มีความเห็นไม่รับรองไว้นะครับ ขออนุญาตท่านสมาชิกไประเบียบวาระต่อไปนะครับ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....

ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... พิจารณาเสร็จแล้ว

(ค้างมาจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

รายงาน
ของ
คณะกรรมาธิการวิสามัญ
ยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....
รัฐสภา

สำนักกรรมาธิการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด (สำเนา)

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๕/๑๖

รัฐสภา
ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท
กทม. ๑๐๔๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างข้อบังคับดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณายกร่างไว้ ๓๐ วัน ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกล้านรงค์ จันทิก
๒. นายคารม พลพรกลาง
๓. นายคำนูณ สิทธิสมาน
๔. นายเจตน์ ศิรธรานนท์
๕. นายไชยา พรหมา
๖. นายไชยวัฒน์ ไตรยสุนันท์
๗. นายนคร มาฉิม
๘. ศาสตราจารย์นฤมล ภิญโญสินวัฒน์
๙. นายนิยม วิวรรธนดิฐกุล
๑๐. นายนิสิต สินธุไพร
๑๑. นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์
๑๒. นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร
๑๓. พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์
๑๔. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช
๑๕. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร
๑๖. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
๑๗. นายวาโย อัศวรุ่งเรือง
๑๘. นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร
๑๙. นายวีระกร คำประกอบ
๒๐. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
๒๑. นายสงวน พงษ์มณี
๒๒. นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์
๒๓. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร
๒๔. นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ
๒๕. นายเสรี สุวรรณภานนท์
๒๖. นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ
๒๗. นายอัครวัฒน์ อัศวเหม
๒๘. นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม

/บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณายกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... เสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร

(สิงห์ศึก สิงห์ไพร)
ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ

สำนักกรรมาธิการ ๒
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๗-๘
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๘

สำเนาถูกต้อง

(นายมาณิช อินทฉิม)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒

/พิมพ์
/ทาน ๑
/ทาน ๒
/ทาน ๓

รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๒๘ คน เพื่อยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... โดยกำหนดระยะเวลาการพิจารณายกร่างไว้ ๓๐ วัน นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

(๑) พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	เป็นประธานคณะกรรมาธิการ
(๒) นายไชยา พรหมา	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายกล้านรงค์ จันทิก	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(๔) นายวีระกร คำประกอบ	เป็นรองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
(๕) ศาสตราจารย์นฤมล ภิญโญสินวัฒน์	เป็นเลขานุการคณะกรรมาธิการ
(๖) นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ	เป็นรองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๗) นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ	เป็นรองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(๘) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	เป็นโฆษกคณะกรรมาธิการ
(๙) นายนคร มาฉิม	เป็นโฆษกคณะกรรมาธิการ
(๑๐) นายคารม พลพรกลาง	เป็นโฆษกคณะกรรมาธิการ

๒. ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณายกร่างคำปรารภ หมวด ๔ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และหมวด ๘ การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ในร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ซึ่งประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีประกาศคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ที่ ๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ ตั้งคณะอนุกรรมาธิการพิจารณายกร่างคำปรารภ หมวด ๔ หมวด ๕ และหมวด ๘ ในร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ประกอบด้วย

(๑) นายวีระกร คำประกอบ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
(๒) นายคำนูณ สิทธิสมาน	อนุกรรมาธิการ
(๓) นายนคร มาฉิม	อนุกรรมาธิการ
(๔) ศาสตราจารย์นฤมล ภิญโญสินวัฒน์	อนุกรรมาธิการ
(๕) พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	อนุกรรมาธิการ
(๖) นายวาโย อัศวรุ่งเรือง	อนุกรรมาธิการ
(๗) นายเสรี สุวรรณภานนท์	อนุกรรมาธิการ
(๘) นายศตพล วรปัญญาตระกูล	อนุกรรมาธิการ

/๓. ที่ประชุม...

๓. ที่ประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติตั้งนายศตพล วรปัญญาตระกูล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมาธิการการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักกรรมาธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมาธิการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒ โดยอนุโลม

๔. ผลการพิจารณา

คณะกรรมาธิการวิสามัญได้กำหนดแนวทางในการพิจารณายกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... โดยนำร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ของคณะทำงานยกร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่มีบทบัญญัติแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในบางเรื่อง มาเป็นแนวทางในการพิจารณายกร่างข้อบังคับนี้

๕. ได้เสนอร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(ศาสตราจารย์นฤมล ภิญโญสินวัฒน์)
เลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจในการตราข้อบังคับที่ใช้ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาสามารถใช้อำนาจด้านนิติบัญญัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรม นำมาซึ่งความผาสุกให้แก่ประชาชนตามวิถีของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงจำเป็นต้องตราข้อบังคับการประชุมฉบับนี้

ร่าง

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อันมีเป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศนำมาซึ่งประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ โดยยึดหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และธำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๖ (๑๑) และมาตรา ๑๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นไว้แทนข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ และฉบับที่ผ่านมา ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ....”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“รัฐสภา” หมายถึง รัฐสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้หมายความรวมถึงวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญด้วย

“ประธาน” หมายถึง ประธานของที่ประชุมรัฐสภา

“สมาชิกรัฐสภา” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

“การประชุมรัฐสภา” หมายถึง การประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงการประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

“ที่ประชุมรัฐสภา” หมายถึง ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงที่ประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

“สถานที่ประชุมของรัฐสภา” หมายถึง สถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ อาคารที่ทำการของรัฐสภา เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่เป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจประชุมในอาคารที่ทำการของรัฐสภาได้ ประธานรัฐสภาอาจกำหนดสถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ สถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวก็ได้

“เลขาธิการรัฐสภา” หมายถึง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขาธิการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

"รองเลขาธิการรัฐสภา" หมายถึง เลขาธิการวุฒิสภาซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นรองเลขาธิการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

ข้อ ๔ ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑
หน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภาและรองเลขาธิการรัฐสภา

ข้อ ๕ ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา

(๒) กำหนดการประชุมรัฐสภา

(๓) ควบคุมและดำเนินกิจการของรัฐสภา

(๔) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมรัฐสภาตลอดถึงบริเวณรัฐสภา

(๕) เป็นผู้แทนรัฐสภาในกิจการภายนอก

(๖) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๗)

(๗) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๖ รองประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภา

ข้อ ๗ เลขาธิการรัฐสภามีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) นัดประชุมคณะกรรมาธิการครั้งแรก

(๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมคณะกรรมาธิการเข้าปฏิบัติหน้าที่

(๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง

(๔) จัดทำรายงานการประชุมรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน

(๕) ยืนยันมติของรัฐสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๖) รักษาสรรพเอกสารข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของรัฐสภา

(๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

(๘) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

(๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

ข้อ ๘ รองเลขาธิการรัฐสภามีหน้าที่ช่วยเลขาธิการรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภา หรือปฏิบัติการตามที่เลขาธิการรัฐสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีเลขาธิการรัฐสภา หรือเลขาธิการรัฐสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองเลขาธิการรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขาธิการรัฐสภา

หมวด ๒
การประชุมรัฐสภา

ส่วนที่ ๑
วิธีการประชุม

ข้อ ๙ การประชุมรัฐสภาให้เป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับก็ให้ประชุมลับ

ในการประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมรัฐสภาได้ตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด และให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วย เว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

ในกรณีไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสมโดยเร็ว

ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น ให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต

ข้อ ๑๐ การประชุมรัฐสภาให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลภายในสามวันของวันทำการนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

เมื่อได้มีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาแล้ว ให้แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีทราบ

ข้อ ๑๒ การนัดประชุมรัฐสภาต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันโดยไม่นับรวมวันส่งหนังสือและวันประชุม แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้ ในกรณีเร่งด่วน แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ ๑๓ การนัดประชุมรัฐสภาตามข้อ ๑๒ ต้องส่งระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุมรัฐสภา ส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ ๑๔ การนัดประชุมตามข้อ ๑๒ หรือการส่งเอกสารตามข้อ ๑๓ อาจดำเนินการทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมอีกทางหนึ่งด้วยก็ได้ เมื่อประธานรัฐสภาเห็นสมควร แต่หากมีสมาชิกผู้ใดร้องขอให้ส่งเอกสารในรูปแบบกระดาษ ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับให้เป็นไปตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

ข้อ ๑๕ การจัดระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาให้จัดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

(๒) รับรองรายงานการประชุม

(๓) เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว

(๔) เรื่องที่ค้างพิจารณา

(๕) เรื่องที่เสนอใหม่

(๖) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาก็ได้

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน ก็ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาและอาจจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ ๑๖ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกรัฐสภาผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้ หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด เมื่อมีสมาชิกรัฐสภาลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

เมื่อมีสมาชิกรัฐสภามาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภายืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมรัฐสภายืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ ๑๗ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมรัฐสภาไปสามสิบนาทีแล้ว สมาชิกรัฐสภายังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมรัฐสภาไปก็ได้

ข้อ ๑๘ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกรัฐสภาผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น

ข้อ ๑๙ การประชุมรัฐสภา ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาตามเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่จัดไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้ว จึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

ข้อ ๒๑ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ประธานพิจารณาอนุญาต

สมาชิกรัฐสภาอาจซักถามเพื่อความกระจ่างในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ ๒๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมรัฐสภาในปัญหาใด ๆ สั่งพักการประชุมรัฐสภา เลื่อนการประชุมรัฐสภา หรือเลิกการประชุมรัฐสภาได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใด ให้เลิกการประชุมรัฐสภา

ข้อ ๒๓ รายงานการประชุมรัฐสภา เมื่อเลขาธิการรัฐสภาจัดทำเสร็จแล้ว ให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ก่อนที่จะเสนอให้รัฐสภารับรองให้ทำสำเนาวางไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่น้อยกว่าเจ็ดวันเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูได้ รวมทั้งเสนอให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วย

รายงานการประชุมรัฐสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่มาประชุม ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

สมาชิกรัฐสภามีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อเลขาธิการรัฐสภา ถ้าเลขาธิการรัฐสภาไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกรัฐสภาผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๔ รายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยสมาชิกรัฐสภาขอให้แก้ไขเพิ่มเติม ในคราวที่รัฐสภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมรัฐสภานั้น เลขาธิการรัฐสภาจะต้องแถลงต่อที่ประชุมรัฐสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ ๒๕ เมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้รับรองรายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานรัฐสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมรัฐสภาที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มีสภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด ให้เลขาธิการรัฐสภาบันทึกเหตุนั้นไว้ และลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๖ การประชุมลับต้องจดรายงานการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาอาจมีมติไม่ให้จดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

ข้อ ๒๗ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๒๘ ให้เลขาธิการรัฐสภาเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุมรัฐสภา เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติไม่ให้เปิดเผย

ส่วนที่ ๒
การเสนอญัตติ

ข้อ ๒๙ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานรัฐสภา และต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๐ ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๑ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๕๕ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖ ญัตติขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๓๑ ญัตติขอให้รัฐสภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกรัฐสภาเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

ข้อ ๓๒ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(๑) ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน

(๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา

(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๖

(๔) ญัตติในข้อ ๓๓ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๕๗ ข้อ ๕๘ หรือข้อ ๑๕๐

(๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๓ เมื่อที่ประชุมรัฐสภากำลังปรึกษาหรือพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นนอกจากญัตติต่อไปนี้

(๑) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๒) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาหรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

(๓) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(๔) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา

(๕) ขอให้ปิดอภิปราย

ญัตติตาม (๒) (๔) หรือ (๕) เมื่อที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามเสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

ข้อ ๓๔ ญัตติตามข้อ ๓๓ (๕) ห้ามผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

ข้อ ๓๕ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกรัฐสภาผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้น

ข้อ ๓๖ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพ้นศีรษะ เว้นแต่การรับรองการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๓๖

ข้อ ๓๗ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา จะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๓๘ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ในกรณีที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาแล้ว จะถอนชื่อได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๓๙ การขอถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

ข้อ ๔๐ ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้

ญัตติหรือคำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุมรัฐสภา หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องมอบแก่สมาชิกรัฐสภาและต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานรัฐสภา

ข้อ ๔๑ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังมิได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานรัฐสภาจะอนุญาต ในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๓
การอภิปราย

ข้อ ๔๒ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรณีกรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมาธิการผู้รับมอบหมายจากกรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ สมาชิกรัฐสภาหรือกรรมาธิการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในขั้นคณะกรรมาธิการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ ๔๓ เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ และไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ ๔๔ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังมิได้อภิปรายด้วย

ข้อ ๔๕ ในการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามนำเอกสารใดมาอ่านในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่จำเป็น และห้ามนำวัตถุใดเข้ามาแสดงในที่ประชุมรัฐสภา ทั้งนี้ เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกรัฐสภาหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๔๖ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

ข้อ ๔๗ สมาชิกรัฐสภาผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยืนและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ ๔๘ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๔๗ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตน หรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธาน ให้ประธานบันทึกพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุม

ข้อ ๔๙ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมรัฐสภาลงมติให้ปิดอภิปราย

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๑ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งมีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติ

ข้อ ๕๒ ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมรัฐสภาประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ ๕๓ ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยืนขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด หยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ ๔
การลงมติ

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่จะต้องมีมติของรัฐสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกรัฐสภาทราบก่อนลงมติ และการลงมติต้องมีสมาชิกรัฐสภาครบองค์ประชุม

ในกรณีที่ถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภามีสองฝ่ายให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภามีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้

ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การออกเสียงชี้ขาดของประธานให้กระทำเป็นการเปิดเผย โดยจะให้เหตุผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๕ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนขอให้กระทำเป็นการลับจึงให้ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกรัฐสภาคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกรัฐสภาในที่ประชุมรัฐสภาให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ ๕๖ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) เรียกชื่อสมาชิกรัฐสภาตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้อง ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) หรือ (๓) ได้ต่อเมื่อสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติและที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๕๘

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกรัฐสภาหกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

ข้อ ๕๗ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย X ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมาย O

(๒) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

ให้นำความในข้อ ๕๖ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๘ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ถ้าสมาชิกรัฐสภาร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๕๖ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงมีความต่างกันเกินกว่าสามสิบคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่มิได้

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ ๕๙ สมาชิกรัฐสภาซึ่งเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภาระหว่างการออกเสียงลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการลงคะแนน

ข้อ ๖๐ เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมรัฐสภาทันที ถ้าเรื่องใดรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่า มติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมรัฐสภาจากผลการออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๕๗ แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

ข้อ ๖๑ ญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมรัฐสภาว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยญัตตินั้น

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับแก่ญัตติที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญ หรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๖๒ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณรัฐสภา รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๕๗

หมวด ๓
กรรมาธิการ

ข้อ ๖๓ การตั้งคณะกรรมาธิการของรัฐสภา กรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา และกรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมาธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

ข้อ ๖๔ ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ ในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการของรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาแต่ละคน มีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนกรรมาธิการ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมาธิการเท่ากับจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้น เป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

ข้อ ๖๕ การประชุมคณะกรรมาธิการต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ ๖๖ การประชุมคณะกรรมาธิการให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมรัฐสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ และตำแหน่งอื่น ๆ จากกรรมาธิการในคณะนั้น ๆ

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้กรรมาธิการผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมของคณะกรรมาธิการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธาน

ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ วรรคสอง คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจตามแต่จะมอบหมายได้

ข้อ ๖๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในการประชุมคณะกรรมาธิการให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมาธิการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการ

ข้อ ๖๘ ในการประชุมคณะกรรมาธิการ สมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาตมีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ ๖๙ ภายใต้บังคับข้อ ๖๘ ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมาธิการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกรัฐสภาผู้อื่นหรือกรรมาธิการท่านใดท่านหนึ่งกระทำแทนได้

ข้อ ๗๐ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการอาจขอให้เลขาธิการรัฐสภาแต่งตั้งข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมาธิการก็ได้

ข้อ ๗๑ ให้เลขาธิการรัฐสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมาธิการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ ๗๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมาธิการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จ หรือที่ประชุมอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงออกไป

ข้อ ๗๓ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมาธิการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๗๔ กรรมาธิการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมาธิการในข้อใด จะสงวนความเห็นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๗๕ เมื่อคณะกรรมาธิการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่รัฐสภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อรัฐสภาตามระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด

ในที่ประชุมรัฐสภา คณะกรรมาธิการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมาธิการจะมอบหมายให้บุคคลใดร่วมแถลงหรือชี้แจงด้วยก็ได้เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

ข้อ ๗๖ ถ้าคณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการ เพื่อให้รัฐสภาพิจารณา

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ให้รัฐสภาลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่รัฐสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการให้ประธานรัฐสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาส่งข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบว่าได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ และให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมรัฐสภา

ข้อ ๗๗ ถ้ารัฐสภามีมติให้คณะกรรมาธิการใดกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมาธิการนั้นกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมาธิการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบโดยด่วน

ให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันที่รัฐสภามีมติกำหนดระยะเวลา

ข้อ ๗๘ คณะกรรมาธิการต้องเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ให้ประชาชนทราบ เว้นแต่รัฐสภามีมติมิให้เปิดเผย

ข้อ ๗๙ กรรมาธิการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มีสภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก

(๕) รัฐสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๘๐ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อประธานรัฐสภา เพื่อขอให้รัฐสภาตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่าง

หมวด ๔
การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่ง

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา การพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด

ข้อ ๘๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานรัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

ข้อ ๘๓ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่มีผลทำให้หลักการตามข้อ ๘๑ (๑) หรือสาระสำคัญแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

ข้อ ๘๔ เมื่อประธานรัฐสภาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วไม่พบข้อบกพร่อง ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา

ข้อ ๘๕ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ (๒) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานรัฐสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ประกอบมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๔

ข้อ ๘๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ ๘๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้รัฐสภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

กรณีตามวรรคสอง ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามข้อ ๘๔ ให้เริ่มนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่รัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยคณะกรรมาธิการ

ข้อ ๘๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะให้คณะกรรมาธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด หากคณะกรรมาธิการเห็นว่าจะพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมาธิการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบและให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควรแล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง ทั้งนี้ การขยายเวลาดังกล่าว ให้ขยายได้ไม่เกินหนึ่งครั้ง

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะกระทำได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนและที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติ

คณะกรรมาธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ข้อ ๙๐ การตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องมีสัดส่วนบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อจำนวนไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดประกอบด้วย

การตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ประธานรัฐสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรงร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด

การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ และการประชุมคณะกรรมาธิการ ให้นำความในหมวด ๓ กรรมาธิการ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขั้นคณะกรรมาธิการ ที่รัฐสภาตั้ง สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมาธิการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ข้อ ๙๒ เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมาธิการเกี่ยวด้วยคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ และในกรณีที่คณะกรรมาธิการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการเพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๓ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอและในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้ารัฐสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานรัฐสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกรัฐสภาทักท้วงต่อประธานรัฐสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานรัฐสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว และให้นำความในข้อ ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๔ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวด้วยการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๙๓ แล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้รัฐสภาดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน

ข้อ ๙๕ ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกรัฐสภาทุกคนในที่ประชุมรัฐสภาประกอบกันเป็นคณะกรรมาธิการและประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมาธิการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาเป็นการพิจารณาขั้นคณะกรรมาธิการและการพิจารณาของรัฐสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

ข้อ ๙๖ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือกรรมาธิการที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๗ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๙๖ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

ข้อ ๙๘ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๙๙ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ดี ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป

ข้อ ๑๐๐ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

ข้อ ๑๐๑ ในกรณีที่รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

ข้อ ๑๐๒ ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ความเห็น หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อรัฐสภาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบนั้นมีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือบทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน เพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบและได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ประธานรัฐสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมาพิจารณาทบทวน หากที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมาพิจารณาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ข้อ ๑๐๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้ว ก่อนส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานรัฐสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

หมวด ๕
การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑
การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๐๕ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ จากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้นำความในข้อ ๘๑ ข้อ ๘๒ และข้อ ๘๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๐๖ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาได้รับคำร้องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการร่วมตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมให้เป็นที่สุด

เมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานรัฐสภาแจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อทราบและดำเนินการต่อไปตามคำวินิจฉัยนั้น

ข้อ ๑๐๗ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ จากประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๐๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ และให้นำความในหมวด ๔ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๐๙ ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ที่ต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๘ ของรัฐธรรมนูญ ได้ล่วงพ้นไป สมาชิกรัฐสภาอาจเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้ยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้นั้นขึ้นเพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร หรือร่างที่คณะกรรมาธิการร่วมกันพิจารณา

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

มติของที่ประชุมรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตามวรรคสอง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ

หมวด ๖
การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๑๑ เมื่อรัฐสภามีมติเห็นชอบตามข้อ ๑๑๐ แล้ว ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับของแต่ละสภา เว้นแต่การนับระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาตามมาตรา ๑๓๖ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภาตามมาตรา ๑๓๒ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้เริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

หมวด ๗
การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีเสนอเรื่องเพื่อรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบหนังสือสัญญาตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้ตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบ ให้นำความในหมวด ๓ กรรมาธิการ มาใช้บังคับกับการพิจารณาของคณะกรรมาธิการโดยอนุโลม

หมวด ๘
การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑๓ การเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้

ข้อ ๑๑๔ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

(๑) หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการยกเลิกมาตราใดของรัฐธรรมนูญให้ระบุมาตราที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

ข้อ ๑๑๕ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอต่อรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนทราบและสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้โดยสะดวกตามวิธีการที่ประธานรัฐสภากำหนด

ข้อ ๑๑๖ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเพื่อให้รัฐสภาทราบด้วย

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น เป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๑๗ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๒๕๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่องให้ประธานรัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบ

ข้อ ๑๑๘ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่มีผลทำให้หลักการตามข้อ ๑๑๔ (๑) หรือสาระสำคัญแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

ข้อ ๑๑๙ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม เว้นแต่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้นับแต่วันที่ตรวจสอบเอกสารถูกต้องครบถ้วน

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ ๑๒๑ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขั้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ที่ประชุมรัฐสภาจะตั้งคณะกรรมาธิการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้ลงมติว่าจะใช้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๒ ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้พิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๓ การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมรัฐสภาตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง จากสมาชิกรัฐสภาเพื่อพิจารณามีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคน และกรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา และกรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๒๔ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขั้นคณะกรรมาธิการ สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมาธิการภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติ สำหรับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดทอน หรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวเนื่องกับหลักการนั้น

ข้อ ๑๒๕ เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมาธิการเกี่ยวด้วยคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ข้อ ๑๒๖ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและรายงานของคณะกรรมาธิการตามข้อ ๑๒๕ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาภายในสิบห้าวันกำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ข้อ ๑๒๗ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ หรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๒๘ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอในวาระที่สองขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมรัฐสภาด้วย โดยให้แสดงความคิดเห็นได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมาธิการมีการแก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขั้นคณะกรรมาธิการ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นด้วย

ข้อ ๑๒๙ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๗ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งและในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

ข้อ ๑๓๑ เมื่อได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาเป็นวาระที่สามต่อไป

ข้อ ๑๓๒ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สาม ไม่มีการอภิปรายและให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ข้อ ๑๓๓ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบ ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

ข้อ ๑๓๔ เมื่อรัฐสภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป

ข้อ ๑๓๕ ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการดังนี้

(๑) ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(๒) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ต่อไป

(๓) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

หมวด ๙
การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๓๖ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อที่ประชุมรัฐสภา

การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้หนึ่งชื่อ จากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ ของรัฐธรรมนูญ ตามรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

การรับรองตามวรรคสอง ให้กระทำเป็นการเปิดเผย

ให้ประธานประกาศรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต่อที่ประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๓๗ การออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตามข้อ ๑๓๖ ให้กระทำเป็นการเปิดเผยตามข้อ ๕๖ (๒) โดยมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และให้ประธานประกาศผลการลงคะแนนต่อที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อได้บุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ให้ประธานรัฐสภาแจ้งไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอญัตติต่อประธานรัฐสภาเพื่อขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ในการพิจารณาญัตติตามวรรคหนึ่ง ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับญัตติดังกล่าว โดยการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผยและมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

ข้อ ๑๓๙ ในกรณีที่รัฐสภามีมติยกเว้นตามข้อ ๑๓๘ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ต่อที่ประชุมรัฐสภา โดยจะเสนอชื่อผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ได้ และให้นำความในข้อ ๑๓๖ และข้อ ๑๓๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐
การแถลงนโยบาย

ข้อ ๑๔๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ให้ประธานดำเนินการให้สมาชิกรัฐสภาซักถามและอภิปรายรวมกัน เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติให้ซักถาม และอภิปรายเป็นประเด็น ๆ ไป โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

ข้อ ๑๔๑ สมาชิกรัฐสภามีสิทธิจะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุน และคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินให้สำเร็จผลตามนโยบาย

ข้อ ๑๔๒ รัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม หรือข้อคัดค้านของสมาชิกรัฐสภา

เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกรัฐสภาที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรอรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ข้อ ๑๔๓ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๑
การเปิดอภิปรายทั่วไป
ตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๔๔ เมื่อผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแจ้งขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การประชุมรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ประชุมลับ

ข้อ ๑๔๕ เมื่อนายกรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๔๖ ในการอภิปรายตามข้อ ๑๔๔ และข้อ ๑๔๕ ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม และรัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

หมวด ๑๒
การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๔๗ สถานที่ประชุมของรัฐสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บุคคลซึ่งเข้าไปในห้องประชุมรัฐสภาต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานรัฐสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภาเมื่อหมดภารกิจต้องออกจากห้องประชุมรัฐสภา

การแต่งกายของสมาชิกรัฐสภานั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในห้องประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมรัฐสภา หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมรัฐสภาโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมรัฐสภา หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของรัฐสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณรัฐสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ ๑๔๙ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภา หรือบริเวณรัฐสภา หรือเข้าฟังการประชุมรัฐสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวด้วยการประชุมรัฐสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนดไว้

หมวด ๑๓
บทสุดท้าย

ข้อ ๑๕๐ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมด หรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติก็ให้งดใช้ได้

ข้อ ๑๕๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

ข้อ ๑๕๒ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติตามวรรคหนึ่งให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕๓ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายประสงค์จะให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อประธานรัฐสภาตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาคำร้องขอดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าว ให้เลขาธิการรัฐสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ บริเวณรัฐสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และให้ส่งสมาชิกรัฐสภาเพื่อทราบ ในการนี้ประธานรัฐสภาอาจจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงนั้นโดยวิธีการอื่นด้วยก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ พ.ศ. ....

ลงชื่อ

( )

ประธานรัฐสภา

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) ศันสนีย์ ๓/๑

ขอเรียนว่าท่านกรรมาธิการได้ยกร่างเสร็จมานานแล้ว เป็นเวลาหลายเดือนแล้ว แต่เราได้มีโอกาสเข้ามาพิจารณาครั้งนี้ อันนี้ก็ต้องเรียนให้ที่ประชุมได้รับทราบถึงงานที่กรรมาธิการเขาทำเสร็จมานานพอสมควรแล้ว แต่ว่าโดยที่ในการพิจารณาข้อบังคับการประชุมนั้นนะครับ ข้อบังคับได้กำหนดว่าให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลมครับ ซึ่งก็หมายความว่าเราต้องพิจารณาแบบเดียวกับพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ คือแบ่งเป็น ๓ วาระครับ วาระ ๑ ก็คือขั้นรับหลักการ ถ้าที่ประชุมเห็นด้วยกับหลักการก็จะต้องตั้งกรรมาธิการแล้วกำหนดวันแปรญัตติ จากนั้นกรรมาธิการก็จะนำไปพิจารณาในวาระ ๒ ไปตามภารกิจของกรรมาธิการ เมื่อเสร็จแล้วก็นำกลับมาพิจารณาวาระ ๒ พิจารณาไปทีละข้อทีละมาตราถ้าเป็นพระราชบัญญัติจนจบ แล้ววาระ ๓ ก็คือให้ความเห็นชอบ อันนี้ก็เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติซึ่งให้นำวิธีปฏิบัตินี้มาใช้กับการร่างข้อบังคับ อันนี้ผมเรียนสมาชิกเพื่อเรารับทราบในการดำเนินการต่อไป เพราะฉะนั้นถ้าเข้าใจอย่างนี้แล้วขั้นตอนต่อไปก็คือขอเชิญกรรมาธิการเข้าประจำที่เพื่อเสนอสภาต่อไป แล้วหลังจากนั้นก็อนุญาตให้กรรมาธิการชี้แจง แล้วสมาชิกมีสิทธิอภิปรายครับ

(คณะกรรมาธิการเข้าประจำที่)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เชิญท่านประธานคณะกรรมาธิการครับ

พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร สมาชิกวุฒิสภา (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ขอรายงานให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาทราบว่า ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๒๘ คน เพื่อทำหน้าที่ยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... โดยกำหนดการพิจารณายกร่างให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนั้น บัดนี้คณะกรรมาธิการได้พิจารณาดำเนินการยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... เสร็จแล้ว ประกอบด้วย ๑๓ หมวด จำนวน ๑๕๓ ข้อ ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พุทธศักราช ๒๕๕๓ และมีส่วนที่เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กระผมจึงขอเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการพร้อมร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณท่านประธานคณะกรรมาธิการก็อนุญาตให้สมาชิกอภิปราย มีการเสนอชื่อผู้ขออภิปรายมาแล้ว ๒ ท่าน ท่านแรก ท่านจิรายุ ขอเชิญครับ

นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ กระผม จิรายุ ห่วงทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ผมขออนุญาตออกความเห็นในการร่างข้อบังคับดังกล่าว มีข้อสังเกตอยู่ ๒-๓ จุดด้วยกันที่จะฝากคณะกรรมาธิการได้โปรดพิจารณานะครับ โดยทั่วไปก็คงจะเป็นเรื่องที่ล้อกันมาจากข้อบังคับเดิม ๆ ก็มีการปรับตามสถานการณ์ แต่อยากจะให้ท่านประธานช่วยดูข้อ ๒๒ ครับ ข้อ ๒๒ วรรคท้าย เขียนบอกว่า ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยไม่ได้สั่งอย่างใด ให้เลิกการประชุมรัฐสภา อันนี้ถ้าประธานเป็นใบ้ก็จะไม่ว่ากันเพราะฉะนั้นท่านต้องเขียนให้ชัด คืออะไรครับความหมาย อยู่ดี ๆ ประธานนึกอยากจะลงจากบัลลังก์ก็เดินลงเฉย ๆ โดยไม่สั่งการอะไร อย่างนี้ไม่ได้นะครับ จะปิดก็ปิด จะเปิดก็เปิด จะมีความเห็นใด ๆ ก็ควรจะเขียนให้ชัดนะครับท่านกรรมาธิการ ข้อ ๒๒ ต่อมาท่านประธานที่เคารพ ไปดูการลงมติในส่วนที่ ๔ ผมมีความเห็นอย่างนี้ ที่ผ่านมาก็มีปัญหาไปแล้ว ลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎรไปเรียบร้อยแล้ว เกิดนึกอยากจะนับใหม่ก็บอกขอนับใหม่ แล้วพอนับใหม่ก็เปลี่ยนผลการลงคะแนน อันนี้ต้องเอาให้ชัดครับว่าการลงคะแนนตามข้อ ๕๖ นี้เป็นอย่างไร ต่อมาท่านประธานไปดูข้อ ๕๗ ท่านเขียนไว้ใน (๑) บอกว่าการลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ให้ผู้เห็นด้วยเขียนเครื่องหมาย ถูก ผู้ไม่เห็นด้วยเขียนเครื่องหมาย กากบาท ผู้ออกเสียง ผู้งดออกเสียงให้เขียนลักษณะ วงกลม ท่านประธานมันจะงงไปใหญ่ ในช่องก็เขียนเป็นตารางสี่เหลี่ยมอยู่แล้วครับว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย งดออกเสียง ยิ่งท่านไปเขียนบังคับแบบนี้ถ้าเกิดเขางดออกเสียงแต่เขาเขียนกากบาท ซึ่งเจตจำนงเขาลงในช่องที่ ๓ อยู่แล้วจะเขียนให้ยุ่งทำไม ท่านก็ไม่ต้องไปเขียนหรอกครับ แค่กากบาทในช่องดังกล่าวก็เป็นการแสดงแล้ว เดี๋ยวก็จะไปตีความได้อีกว่า ถูก ผิด ----------

และวงกลม ตกลงเจตจำนงมันคืออะไร อย่าซับซ้อน ก็ฝากกรรมาธิการได้โปรดพิจารณาแล้วก็นำไปแก้ไขต่อไป นอกจากนี้ในข้อ ๕๘ ท่านประธานที่เคารพครับ เมื่อมีการลงคะแนนเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) แล้วขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า ๔๐ คน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่แล้วให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนตามวิธี ข้อ ๕๖ (๒) ก็คือการขานชื่อ ประเด็นนี้ผมไม่ติดใจอะไรท่านประธาน แต่ว่าในข้อดังกล่าวนี้ถ้าต่อเนื่องกันไปแล้วหมายความว่าในขณะที่เราลงคะแนนคนไม่ได้แสดงตน หมายถึงว่ายังไม่ได้ลงชื่อที่เห็นชื่อขึ้น เขาเดินเข้ามาในขณะที่ให้ลงคะแนนถือว่ายังอยู่ในการลงคะแนนหรือไม่ ซึ่งในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ผมก็ได้เรียนถามท่านประธานชวนไปแล้วในขณะนั้น ซึ่งท่านก็มีความเห็นว่าในขณะที่ยังไม่ปิดลงคะแนน แม้ผู้มาลงคะแนนเสียงไม่ได้เซ็นชื่อก็ถือว่าเป็นเสียงในการลงมติ ถ้าใช่ข้อบังคับการประชุมร่วมกันรัฐสภาก็ควรจะเอาไปบังคับใช้ให้เหมือนกัน ท่านประธานโดยรวมก็คงจะเป็นข้อสังเกตจากเพื่อนสมาชิกอีกหลากหลาย ผมขออนุญาตแสดงความคิดเห็นไว้เพียงแค่ ๓ ข้อหลัก ๆ ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไป พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : ครับ กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร ในนามสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ การประชุมร่วมในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๖ มีทั้งหมด ๑๖ กรณี ในอดีตที่ผ่านมาเรามีข้อบังคับการประชุมรัฐสภาครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๓๙ จนถึงปัจจุบันนี้ ๔ ข้อบังคับ ข้อบังคับปัจจุบันนี้จึงเป็นฉบับที่ ๕ ก่อนหน้านี้ย้อนหลังไปครับในรัฐธรรมนูญกำหนดว่าให้ใช้ข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรบ้าง ของวุฒิสภาบ้าง ผมเกริ่นนำมาตรงนี้เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าข้อบังคับการประชุมของรัฐสภามีความสำคัญเพราะเป็นกติกาในการทำงาน เหมือนกับกีฬาถ้าไม่มีกฎกติกาก็คงจะมีปัญหาพอสมควร ในส่วนตัวผมเองได้พยายามศึกษาเปรียบเทียบตั้งแต่อดีต ๒๔๙๐ จนถึงปัจจุบันอย่างที่เพื่อนสมาชิกที่กล่าวไปล่วงหน้าว่ากว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ท่านประธานเอามาจากของเดิมทั้งนั้นเลย โดยเฉพาะหลัก ๆ ในเรื่องของอำนาจหน้าที่หรือหน้าที่อำนาจก็แล้วแต่ รวมทั้งเรื่องวิธีการประชุม การเสนอญัตติ การลงมติ การอภิปราย การแถลงนโยบาย รวมทั้งบทสุดท้ายแทบจะลอกกันมาเป๊ะเลย ผมเองก็พยายามที่จะทำให้เห็นว่าในการที่เรามาถึงยุคนี้เราควรที่จะทำให้ข้อบังคับการประชุมในครั้งนี้เป็น

ปัจจุบันหรือไม่ ท่านประธานอยู่ในสภามากว่า ๕๐ ปี ผมทราบว่าท่านเป็น ส.ส. มา ๑๖ สมัย สมัยก่อนการลงคะแนนใช้วิธียืนยกมือ ปัจจุบันมาเริ่มเปลี่ยนเมื่อข้อบังคับ ปี ๒๕๔๔ ถ้าผมจำไม่ผิดก็เปลี่ยนเป็นวิธีการใช้เครื่องมือทันสมัยที่เพื่อนสมาชิกอยู่ตรงนี้ได้ทราบตระหนักดีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นในส่วนของที่เราจะต้องมาดู ที่จริงมันมีประเด็นหลายประเด็นผมไม่อยากใช้เวลาสภามาก เพราะผมเชื่อว่าเพื่อนสมาชิกคงจะมีข้อมูลที่จะนำเสนอในประเด็นอื่น ๆ ในวาระอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ผมจะพยายามที่จะเอาเฉพาะที่สำคัญ ๆ แล้วผมเชื่อว่าเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนสมาชิกทุกคนเลย ไม่ว่าท่านเป็นฝ่ายสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนก็แล้วแต่ ผมชื่นชมเพื่อนสมาชิกในสภาแห่งนี้เราอยู่กันด้วยการมีเหตุและผล สิ่งที่ผมจะนำเสนอคือเหตุและผลที่จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อบังคับแห่งนี้ เรื่องนี้ ฉบับนี้เกิดประโยชน์สูงสุดครับ

- ๕/๑

ประเด็นแรก ท่านประธานลองดูที่ผมจะกล่าวก็คือ ในเรื่องของการส่งเอกสารรัฐธรรมนูญหลายฉบับในอดีต หรือแม้แต่ข้อบังคับหลายข้อจะกำหนดให้เฉพาะเมื่อสภาจะส่งเอกสารถึงเพื่อนสมาชิกใช้อิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากเอกสารเป็นหนังสือแล้วเป็นอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ท่านลองไปดูในข้อบังคับที่เรากำลังพิจารณาอยู่นี่เริ่มตั้งแต่ข้อ ๒๙ เห็นไหมครับสมาชิกต้องทำหนังสืออย่างเดียว ไม่เปิดช่องว่าให้ส่งเอกสารทางอื่น นอกจากนี้ข้อ ๙๑ ข้อ ๑๐๘ ข้อ ๑๒๕ เหมือนกัน ผมอยากจะกราบเรียนอย่างนี้ว่าในข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา ปี ๒๕๖๒ ฝากท่านกรรมาธิการด้วยท่านไปดูในข้อ ๑๕ วรรคสาม ได้เพิ่มเติมแล้วให้สามารถส่งเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ถ้าเห็นว่าเป็นประโยชน์ควรจะเพิ่มไหม เพื่อสมาชิกจะได้ไม่ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย เอกสารเดี๋ยวนี้มันไปไกลแล้วส่งอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอญัตติ การแปรญัตติอะไรก็ตาม ผมฝากไว้

ประเด็นที่ ๒ มันใกล้เคียงกัน สืบเนื่องเลยท่านครับ ในเรื่องของการแปรญัตติเพื่อนสมาชิกลองดูนะครับ การแปรญัตติตั้งแต่ฉบับแรกถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นของ ส.ว. ส.ส. ฉบับนี้เขียนว่าอย่างไรครับท่านประธาน ให้เวลาแปรญัตติเท่าไรรู้ไหม ๗ วัน ไม่ได้บอกว่า ๗ วันอะไร ๗ วันทำการ หรือ ๗ วันทั่วไป ยิ่งมีวันหยุดในปี ๒๕๖๓ ทั้งหมด ๑๔ ครั้ง บางครั้งก็ ๕ วัน บางครั้งก็ ๔ วัน ๓ วัน ๑ วัน แล้วเพื่อนสมาชิกเดี๋ยวหลังจากนี้แล้วผมถามว่า ๑๕๓ ข้อท่านดูละเอียดไหม ท่านสมาชิกทั้งหลายท่านอยากจะแปร ท่านอยากจะขอให้มันเกิดประโยชน์แต่ท่านไปจำกัด ท่านเขียนไว้แค่อะไร ๗ วัน ถ้าเป็นกรณีเรื่องอื่น ๆ อาจจะ ๑๕ วัน เช่น ร่างรัฐธรรมนูญอะไรก็แล้วแต่ที่ต้องแก้ไข พอไหมท่านประธานครับ ยิ่งให้เวลาพอสมควรไม่ใช่ให้เวลาจนมากเกินไป เพื่อนสมาชิกซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทรงความรู้ มีความสามารถมากมาย ท่านจะได้ใช้ช่องโอกาสนี้นำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นร่างกฎหมายก็ดี ร่างรัฐธรรมนูญก็ดี หรืออะไรก็แล้วแต่ได้มากขึ้น ผมขอยกตัวอย่างอีกอันหนึ่ง ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาเช่นกัน ได้เขียนไว้ในข้อ ๑๒๕ ฝากท่านกรรมาธิการไปดูด้วยนะครับ เขาใช้คำว่าอะไรรู้ไหม ท่านประธานครับ ให้แปรญัตติได้ใน ๗ วันทำการ มันก็ยืดได้พอสมควร หยุดวันเสาร์ วันอาทิตย์ก็แล้วแต่ไม่นับ เอาวันทำการเป็นตัวตั้ง ท่านลองไปปรับดูถ้าทำได้ ผมว่าเพื่อนสมาชิกทุกท่าน ทุกคนจะได้ประโยชน์ ไม่ว่าจะส่งเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือห้วงเวลาในการแปรญัตติ

ประเด็นที่ ๓ ท่านประธานครับ ผมไปเร็วหน่อยเพราะว่าไม่อยากให้เสียเวลามาก ประเด็นที่ ๓ ท่านลองไปดูข้อ ๑๔๑ ท่านประธานในร่างข้อบังคับนี้ เรื่องการแถลงนโยบาย ผมเชื่อว่าเพื่อนสมาชิกที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้ในโอกาสต่อไปท่านต้องเป็นรัฐบาลแน่นอนเพราะท่านเป็นผู้ทรงความรู้มากมาย แล้วในขณะเดียวกันการบริหารราชการแผ่นดินเป็นเรื่องของการทำงานเพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชน แต่ที่ผ่านมาผมดูตั้งแต่ข้อบังคับแรก ๆ มาเริ่มตั้งแต่ข้อ ๓๙ แล้วกัน สมัยก่อนผมจะไม่พูดถึง เขียนไว้ในข้อบังคับการประชุม ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๖๒ เขียนไว้ว่า ก่อนคณะรัฐมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินให้แถลงนโยบายครับ ทั้งนี้คำนึงถึงอำนาจหน้าที่ ----------

แนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งบอกแหล่งที่มาของงบประมาณ นี่คือรัฐธรรมนูญเขียนไว้ แต่ในข้อบังคับเขียนไว้อย่างไร ให้สมาชิกซักถาม ๑๔๑ แล้วไปเพิ่มอะไรรู้ไหมครับ และความสามารถในการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับนโยบาย ผมไปสืบค้นดูครับ ผมจะไม่เอ่ยชื่อประเทศเยอรมนี ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรีย ประเทศญี่ปุ่น หรือแม้แต่ประเทศกัมพูชา ผมไม่เอ่ยชื่อนะครับ เขาบอกอย่างไรครับ เมื่อสมาชิกเลือกตั้งเสร็จแล้ว ฟอร์ม (Form) รัฐบาลเสร็จแล้วก็มาแถลงนโยบาย แถลงเสร็จปิดประชุมครับ หลังจากปิดประชุมแล้วเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีจะต้องไปบริหารราชการแผ่นดินให้ตรงตามนโยบายที่แถลงต่อสภา ถ้าหากรัฐมนตรีไม่ทำตามนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๑ เปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจ อันนี้เป็นเรื่องของ ส.ส. มาตรา ๑๕๒ เปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจโดยไม่ลงมติ มาตรา ๑๕๑ ลงมติ มาตรา ๑๕๓ เป็นเรื่องของ ส.ว. มาตรา ๑๕๕ เป็นเรื่องของอะไรครับ ท่านผู้นำฝ่ายค้านจะใช้สิทธินี้อภิปรายอะไรก็ได้ ก็น่าจะเป็นตรงนั้นหรือไม่ สิ่งสำคัญที่ผมเห็น

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : กรุณาอยู่ในประเด็นนะครับ

พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : ก็เป็นเรื่องของนโยบายครับ ผมก็อยากจะกราบเรียนท่านประธานว่าควรหรือไม่ในข้อ ๑๔๑ ที่เราจะต้องพูดง่าย ๆ ว่าที่เขียนเพิ่มเติมในประเด็นตรงนี้และความสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินที่ผมอภิปรายเมื่อสักครู่ตรงประเด็นครับ เพราะอะไร เพราะผมเป็นไปตามนโยบาย เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แล้วที่สำคัญท่านลองเปิดดูอันนี้เป็นร่างอันแรกที่ปรากฏอยู่ในหลักการและเหตุผลว่าอย่างไร เหตุผลคือให้สมาชิกรัฐสภาสามารถใช้อำนาจด้านนิติบัญญัติให้สอดคล้องให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรมนี่อย่างไรครับ หลักการเหตุผลบอกว่าอย่างไร ให้ข้อบังคับนี้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แต่รัฐธรรมนูญ ๑๖๒ บอกว่าอย่างไร ให้แถลงนโยบาย ไม่ได้ให้ไปซักถามเรื่องโน้นเรื่องนี้ จะซักถามเรื่องที่จะขุดประวัติโน่น นี่ นั่น มันมีอยู่แล้วครับ อย่างที่ผมกราบเรียนในเรื่องของมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ มาตรา ๑๕๓ มาตรา ๑๕๕ หรือ มาตรา ๑๕๙ ท่านก็อภิปรายได้ นายกรัฐมนตรีต้องมาจากบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ มาตรา ๑๖๐ ใช้ได้เต็มที่ ผมฝากไว้แล้วกัน

ประเด็นสุดท้าย เป็นประเด็นเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในหน้า ๒๘ ข้อ ๑๔๘ ท่านประธานลองดูนะครับ ผมขออนุญาตอภิปรายเพื่อให้มีเหตุมีผลหรือไม่เพื่อสมาชิกจะได้เอาไปพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมาธิการ ในข้อ ๑๔๘ มีการปรับปรุงหลายท่อนเพื่อให้ทันสมัย ยกตัวอย่างง่าย ๆ ในวรรคสอง เขาเพิ่มคำว่า ทั้งนี้ วิธีการและขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด ข้อบังคับที่ผ่านมาไม่มี แต่ข้อบังคับนี้มี ต้องชมเชยนะครับ คณะกรรมาธิการที่เพิ่มลงมา และในวรรคสามท่านเพิ่มอีก ให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา ท่านมาทำหน้าที่แล้วไม่ได้รับการคุ้มครอง ท่านกรรมาธิการคณะนี้ก็ได้เพิ่มมาว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับการคุ้มครอง นี่อย่างไร ดีไหมครับ ดี แต่อีกส่วนหนึ่งที่ผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานว่า ในการที่เราจะทำให้สภาแห่งนี้เป็นไปตามหลักการและเหตุผล หรือเป็นไปตามข้อบังคับอะไรก็ดี หลายอย่างเครื่องไม้เครื่องมือของท่านประธานอาจจะมีจำกัดครับ ผมกราบเรียนไว้ว่าถ้าเป็นไปได้ในวรรคแรก ถ้าท่านกรรมาธิการจะเติมได้กรุณาเติมตอนท้าย เติมถ้อยคำอย่างไรในการนี้ผู้นั้นจะกลับมาขอใช้สิทธิอภิปรายในญัตติเดิมอีกมิได้ ผมขอแค่นี้นะครับ ท่านลองไปพิจารณาดูจะเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนสมาชิกทุกท่านหรือไม่ก็อยู่ที่ดุลพินิจของท่านสมาชิกทุกคน กราบขอบคุณท่านประธานที่ให้เวลาผม ขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปมีชื่อมาเพิ่มเติมอีก ๓ ท่าน คุณธีรัจชัย พันธุมาศ เชิญครับ

นายธีรัจชัย พันธุมาศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ กระผม นายธีรัจชัย พันธุมาศ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ เกี่ยวกับข้อบังคับการประชุมรัฐสภานั้นมันเป็นข้อบังคับที่สำคัญที่จะทำให้การประชุมร่วมของทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นไปได้ด้วยดี ผมมีข้อสังเกตที่จะฝากไปยังคณะกรรมาธิการพิจารณาที่จะตั้งขึ้นตามวาระหนึ่งนี้อยู่ประมาณ ๓ ประเด็น

ประเด็นที่ ๑ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทนต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการที่จะทำให้การประชุมนั้นเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรมและความรู้สึกที่สบายใจของทุกฝ่าย ผมเชื่อว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เล็งเห็นถึงสภาพความเป็นจริงในการที่จะดำเนินการประชุม เพราะว่าสภาพความเป็นจริงของในสภานี้มีความหลากหลาย อย่างที่ ๑ เฉพาะสภาผู้แทนราษฎรนั้นมันมีทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล นั่นหมายความว่ามันไม่ได้เป็นองค์ประกอบเนื้อเดียว เมื่อวันเป็นวุฒิสภาด้วยก็จะมีสมาชิกวุฒิสภามีที่มาที่ไปทั้งฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎร ทั้งวุฒิสภาก็มีที่มาที่ไปจากการเมืองทั้งสิ้นไม่ว่าจะมาจากการเมืองแบบไหน จากการเลือกตั้งหรือจากการแต่งตั้งก็ตาม ดังนั้นบุคคลที่มาลงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภานั้นโดยเนื้อแท้จะมีสังกัด ไม่ว่าสังกัดของฝ่ายวุฒิสภาซึ่งมาจากฝ่ายรัฐบาล ซึ่งมีการตั้งกรรมการสรรหาโดยรัฐธรรมนูญก็มีสังกัดโดยจากอำนาจทั้งสิ้นครับ ในส่วนสภาผู้แทนราษฎรนั้นประธานสภาผู้แทนราษฎรก็มาจากฝ่ายรัฐบาลก็มีสังกัดฝ่ายรัฐบาล ดังนั้นโดยเนื้อแท้ไม่มีความเป็นกลางโดยธรรมชาติ ผมเรียนอย่างนี้ในข้อบังคับร่วมกันของรัฐสภาแห่งนี้ในข้อ ๕ ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ ๑. เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา ผมเรียนนะครับว่าเรื่องนี้ไม่ได้มีบัญญัติถึงเรื่องว่าต้องวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความได้เสียแต่ละฝ่ายได้ เนื่องจากการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรนั้นมันมีได้มีเสียมีผลกระทบต่อประชาชน ในสภาผู้แทนราษฎรนั้นก็เคยมีเหตุกรณีพิพาทถึง

สภาล่มมาแล้วถึง ๒ ครั้งก็เหตุเพราะมีการโต้แย้งถึงเรื่องนี้ ผมจึงเรียนอย่างนี้เมื่อในข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาไม่มีระบุถึงเรื่องการวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของประธานรัฐสภาหรือผู้ทำหน้าที่แทนขอให้ระบุตรงนี้ไปด้วยในส่วนคณะกรรมการพิจารณาในข้อ ๕ (๑) ซึ่งถ้าจะเติมขึ้นไปก็จะเติมว่าเป็นประธานที่ประชุมของรัฐสภา และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ในข้อ ๕ (๑) ถ้าเป็นอย่างนี้ก็จะทำให้ข้อโต้แย้งของผู้ที่เป็นเสียงข้างน้อยในรัฐสภาแห่งนี้สามารถที่จะโต้แย้งว่าดุลพินิจของประธานแต่ละครั้ง ๆ เป็นกลางหรือไม่ นี่คือหลักการที่สำคัญเพื่อให้สภาแห่งนี้เป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม เพราะทุกท่านที่เป็นสมาชิกรัฐสภานั้นคำพูดทุกคำพูดมีผล คำพูดทุกคำพูดนั้นสามารถที่จะเป็นบวกเป็นลบมีผลสะเทือนไปถึงประชาชนทุกหมู่เหล่าได้ ดังนั้นสิ่งเหล่านี้ดุลพินิจของประธานถ้าไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นมีผลทั้งสิ้น ผมจึงอยากให้มีการแก้ไขข้อบังคับโดยเพิ่มเติมคำว่า ประธานรัฐสภาเป็นประธานของที่ประชุม และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ วรรคสอง

ประเด็นที่ ๒ เรื่องของการลงมติ ซึ่งในส่วนของข้อบังคับการประชุมรัฐสภานั้นได้ระบุการลงมติได้ในข้อ ๕๘ การลงมตินั้นบัญญัติอย่างนี้บอกว่าเมื่อมีการลงคะแนนเสียงตามข้อ ๕๖ (๑) ถ้าสมาชิกรัฐสภาร้องขอให้มีการนับคะแนนใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า ๔๐ คนก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการเป็นลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงมีความแตกต่างกันเกินกว่า ๑๐ คะแนน จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ได้นะครับ ----------

กรณีนี้เป็นข้อสำคัญมีข้อพิพาทในกรณีของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากมีการลงมติเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาผลกระทบของการใช้คำสั่ง คสช. มาตรา ๔๔ ฝ่ายเสียงลงมติว่าจะให้ตั้ง แต่ก็มีการร้องขอของท่านสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรยื่นขอว่าให้มีการนับคะแนนใหม่ แต่มีการตีความไปนับคะแนนใหม่ นั่นหมายความว่าสามารถระดมเอาคนที่ไม่ได้ลงคะแนนเดิมมาเพิ่มเติมจนสามารถพลิกชนะ ในกรณีของสภาผู้แทนราษฎรนั้นทำให้สภาไม่สามารถประชุมได้ถึง ๒ ครั้ง สิ่งเหล่านี้ไม่ควรเกิดขึ้นในสภา ทั้งผู้แทนวุฒิสภาหรือรัฐสภาและไม่ควรเกิดขึ้นอีก ดังนั้นเมื่อบวกกับในข้อ ๕ ดุลพินิจของประธานสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมมีความสำคัญจะให้พลิกไปทางฝ่ายไหนได้ครับ ในวันประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งนั้นถ้าเกิดบอกว่าให้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญในการศึกษาผลกระทบต่าง ๆ ตามมาตรา ๔๔ นั้น ประชาชนจะได้ทราบถึงว่าคำสั่ง คสช. ที่เกิดขึ้นมาในช่วงรัฐประหารนั้นมีผลกระทบอะไรบ้าง มีผลกระเทือนแล้วก็มีผลทำให้กลไกปกติของประเทศเรานั้นเปลี่ยนแปลงผันผวนรวนไปอย่างไรบ้าง แต่กรณีอย่างนี้ไม่มี พอพลิกไปก็ไม่มีก็ปิดไป การไปตั้งกรรมการนอกสภาก็ไม่มีผลเหมือนกับการตั้งกรรมาธิการศึกษาในสภา ดังนั้นผมขอเสนออย่างนี้ท่านประธานที่เคารพ ผมขอเสนอให้การลงคะแนนถ้าเกิดจะขอนับคะแนนใหม่จะต้องมี ๒ เงื่อนไขเพื่อมิให้ประธานสภาใช้ดุลพินิจมากเกินไป เพราะดุลพินิจเกิดจากความไม่แน่นอน ความเป็นกลางจะมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ความได้เสียทางการเมืองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทันที ผมเสนออย่างนี้นะครับ การจะขอออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ใหม่ จะต้องมีเงื่อนไข ๑. จะต้องเป็นการลงคะแนนไม่ถูกต้องและไม่เที่ยงธรรมครับ อันนี้คือเงื่อนไขแรกไม่ถูกต้องไม่เที่ยงธรรมก่อนจึงจะขอนับคะแนนใหม่ได้

ประการที่ ๒ การนับคะแนนใหม่ตามข้อ ๕๘ นั้นจะต้องนับจากผู้ที่ลงคะแนนในครั้งก่อนเท่านั้นไม่สามารถเอาคนมาลงคะแนนเพิ่มเติม ถ้าเกิดมีการบัญญัติอย่างนี้ในข้อบังคับแก้ไขให้ตรงอย่างนี้จะเป็นการตัดอำนาจของประธานรัฐสภาซึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุมได้อย่างเด็ดขาดจะไม่มีการใช้ดุลพินิจในการโหวตใหม่ ลงมติใหม่ เมื่อไม่ให้การใช้ดุลพินิจประธานก็จะสง่างามนะครับ เพราะถ้าดุลพินิจจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ทันที สิ่งเหล่านี้ผมคิดว่าเราน่าจะกระทำให้เกิดขึ้นในสภาแห่งนี้

ประการที่ ๓ ผมจะพูดถึงเกี่ยวกับเรื่องของการประชุมโดยเปิดเผย สืบเนื่องจากว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีของเรานั้นมีความก้าวไกลมาก การประชุมรัฐสภาหรือว่าการประชุมคณะกรรมาธิการของรัฐสภาสามารถเกิดขึ้น เดิมประชาชนจะรู้เพราะการแถลงของโฆษกหรือแถลงข่าวของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาเพื่อจะให้ทราบว่ามีข่าวอย่างไรบ้าง แต่เมื่อกลไกรัฐเปิดเผยการรับรู้ของประชาชนควรจะมีมากกว่าการรับรู้จากการแถลงแต่ควรจะเป็นการที่เปิดเผยโดยการถ่ายทอดสดทั้งการประชุมใหญ่รัฐสภาและประชุมคณะกรรมาธิการ ถ้าเราพูดถึงการถ่ายทอดทีวีอย่างเดียว วิทยุอย่างเดียวนั่นคือความคิดแบบเก่า แต่ตอนนี้การถ่ายทอดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างอื่นสามารถถ่ายทอดได้และต้นทุนถูกที่สุด ทำไมเราไม่บัญญัติให้ชัดว่าให้ถ่ายทอดวิทยุโทรทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ในการประชุมทั้งรัฐสภาและคณะกรรมาธิการรัฐสภาเพื่อให้คนที่ทำงานรัฐสภานั้นขยันตั้งใจทำงานจะถูกตรวจสอบโดยประชาชนอย่างถ่องแท้ อย่างโปร่งใสครับ สิ่งเหล่านี้ถ้าการประชุมสภาแล้วสภาเปิดเผย ถ้าในระดับกรรมาธิการและในระดับรัฐสภาก็จะทำให้ความรับผิดชอบในคำพูดทุกท่านที่ทำมีความรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น ผลโดยรวมจะเกิดแก่ประชาชนโดยรวม ประสิทธิภาพการทำงานนั้นจะสูงมากกว่าการปิดห้องประชุมกันเอง กันข้อครหาว่าไปเซ็นชื่อแล้วเดินออกก็จะไม่มีใครกล้าทำครับ สิ่งเหล่านี้ผมคิดว่าเราควรจะแก้ไขในข้อบังคับ ข้อ ๙ ในหมวดของการประชุมรัฐสภาและวิธีการประชุม ควรจะให้มีการถ่ายทอดทั้งในส่วนของการประชุมรัฐสภาแล้วก็การประชุมของกรรมาธิการให้มีการถ่ายทอดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยครับ

ท่านประธานครับ ทั้ง ๓ ประเด็นนี้ ประเด็นที่สำคัญ ในประเด็นการวางหลักการประชุมให้เที่ยงธรรม อันมีผลกระทบต่อประชาชนและมีผลต่อการก้าวกระโดดของการพัฒนางานนิติบัญญัติของเรา รวมถึงในงานตรวจสอบในการผ่านในเรื่องต่าง ๆ ที่มีการตั้งเข้าไปในกรรมาธิการ ดังนั้นผมจึงขอตั้งข้อสังเกตให้คณะกรรมาธิการไปพิจารณาในวาระ ๒ วาระ ๓ ด้วยครับ ขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เนื่องจากท่านสมาชิกได้พูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนะครับ ถ้าไม่ชี้แจงเดี๋ยวก็จะสับสนข้อเท็จจริง การเสนอนับคะแนนใหม่นั้นเป็นสิทธิของสมาชิก ประธานในที่ประชุมไม่มีทางเลือกหรอกครับ ข้อบังคับบังคับถ้านับคะแนนใหม่จะต้องขานชื่อ นี่คือการปฏิบัติตามข้อบังคับ และผู้ที่ลงมติ ถ้าข้อบังคับยังเป็นอย่างนี้นะครับ ผู้ที่เข้ามาลงมติในการลงคะแนนใหม่ก็มีสิทธิไม่เฉพาะเจาะจงเฉพาะคนที่ลงคะแนนเดิม แต่ว่าถ้าสมาชิกเห็นว่าควรแก้ อันนี้ก็ควรจะแปรญัตติแก้ต่อไปนะครับ ในครั้งต่อไปถ้าสมมุติมีปัญหาทำนองเดียวกันก็ยังคงปฏิบัติเหมือนเดิม กล่าวคือในการลงคะแนน นับคะแนนใหม่ไม่ว่าใครเป็นฝ่ายขอก็ตาม สมาชิกในห้องประชุมนั้นมีเท่าไรก็มีสิทธิครับ ไม่ได้เอาเฉพาะรายชื่อที่ลงคะแนนไว้แต่เดิม อันนี้ขอเรียนภาคปฏิบัติที่ต้องเป็นอย่างนี้อยู่ แต่ว่าท่านสามารถแก้ได้ อันนี้เป็นเรื่องแปรญัตติ ผมเรียนเพราะบังเอิญว่ามีการหยิบยกข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ก็เรียนให้ทราบว่าเรื่องนี้ในฐานะประธานก็ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ ไม่มีทางหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่นได้ ขอเชิญต่อไปครับ สมาชิกที่ขออภิปราย พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ เชิญเลยครับ

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ผม พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ แบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา วันนี้ผมจะมาขออภิปรายในร่างข้อบังคับของรัฐสภาที่กำลังนำเสนออยู่นะครับ โดยมีหลายประเด็นที่น่าสนใจ ตั้งแต่ที่ผมเริ่มเข้ามาในสภาแห่งนี้ โดยเฉพาะรัฐสภา ในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ นะครับ กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ วันนั้นมีช่วงหนึ่งผมได้รับสิทธิในการเป็นกรรมการนับคะแนนสิ่งที่เห็นและปรากฏในวันนั้น ผมพยายามที่จะประท้วงท่านประธาน แต่ประธานปิดไมโครโฟนผม ณ หน้าเวทีเก่าที่ทีโอที (TOT) โดยไม่ให้อธิบาย บอกพอแล้ว ๆ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : คุณสุพิศาลเราพิจารณาข้อบังคับครับ

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กำลังเข้าข้อบังคับครับ แต่ผมจะอธิบายว่าข้อบังคับที่อยู่ในข้อบังคับนี้เป็นการลงคะแนนครับ ในวันนั้นเป็นการลงคะแนนโดยการเขียนชื่อครับท่าน เขียนชื่อผมจะบอกว่าการเขียนชื่อหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงบนกระดาษ มันคือการทำแกงไดให้ปรากฏครับ ผมอภิปรายไว้ในสภาล่างคือสภา ส.ส. แล้ว แต่ไม่ได้สงวนในชั้นแก้ข้อญัตติ แต่วันนี้ผมตั้งใจที่จะพูดในรัฐสภา เพราะว่าการเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงบนกระดาษ หรือช่องสี่เหลี่ยมที่ท่านว่านี่มันสามารถบอกที่มาที่ไปหรือใครเป็นคนกระทำได้ เช่น ช่องสี่เหลี่ยม ถ้าผมบอกว่าให้กาเครื่องหมายเห็นชอบ ผมไปกาที่ ๑๒ นาฬิกา บนช่องสี่เหลี่ยมของท่านเป็นกากบาทเห็นชอบ ท่านรู้ไหมครับว่าผมรู้เลยว่าใครเป็นคนทำ เพราะผมนัดหมายกันว่าเดี๋ยวเวลากา ลื้อกาบน ๑๒ นาฬิกา เดี๋ยวอั๊วดูก็รู้ เพราะมีคนถ่ายทอดอยู่ หรือแม้กระทั่งการเขียนครับ เขียนชื่อ ชื่อ ประยุทธ์ หรือ ธนาธร ก็ตามในวันนั้นนะครับ ถ้าเขียนประยุทธ์ เขียนตัวเล็ก ๆ จ้อย ๆ ไว้ก็ได้นะครับ หรือเขียนไม่ให้อ่านออกแต่พออ่านได้ แต่ไม่ได้เขียนข้างหน้า เขียนข้างหลังกระดาษก็ได้ เพราะถือว่าเป็นเอกสารที่ปรากฏชื่อว่าประยุทธ์ วันนั้นประยุทธ์เลยได้ไป ๕๐๐ ครับท่าน นั่นคือสิ่งที่ผมบอกว่ามันสามารถบ่งบอกถึงเครื่องหมายใด ๆ ที่เขียนลงบนกระดาษ มันบอกแหล่งที่มา ----------

คนเขียนพิสูจน์ได้เมื่อปรากฏในที่สาธารณะ เพราะฉะนั้นวิธีคิดมันต้องคิดใหม่มันต้องหยิบเครื่องหมายนั้นที่กำหนดโดยรัฐสภากำหนดว่าอันนี้คือเห็นชอบ กำหนดว่าอันนี้ไม่เห็นชอบ กำหนดว่าอันนึ้งดการสอบสวน แล้วไปหย่อนลงในกล่องอย่างเดียวครับไม่ต้องทำอะไร แค่นี้คือความยุติธรรมครับท่านประธาน นั่นคือเกริ่นนำครับ ในข้อบังคับที่ผมจะอภิปรายมี ๓ ข้อที่เกี่ยวข้องและสนใจมากโดยเฉพาะในข้อ ๕๘ ที่พูดถึงการนับใหม่ สภาร่างก็มีปัญหาแล้วการนับใหม่ผมว่าถ้าจะใช้คำนี้ท่านกรรมาธิการทุกท่านไปเขียนนิยามศัพท์ใหม่ในข้อ ๓ บอกว่านับใหม่หรือนับคะแนนใหม่คือการลงคะแนนโดยสมาชิกในสภา ณ เวลานั้นที่มีการนับไปเขียนมาใหม่ให้มันชัดเจนไม่อย่างนั้นชาวบ้านหรือลูกเด็กเล็กแดงตาสีตาสามักจะมาถามผมว่านับกับลงมันต่างกันอย่างไร นับคะแนนคือการนับผลลัพธ์ของคะแนนครับ แต่การลงคือการทำกิริยาเพื่อแสดงสิทธินั้นที่ตัวเองมีอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือใครเลือกคนไหน ต้องแก้ผมเลยบอกว่าในข้อ ๕๘ ขอแก้ใหม่เป็นนับคะแนนใหม่นั้นให้เป็นลงคะแนนใหม่ในองค์คณะหรือองค์ประชุมเดิม ทำไมผมถึงเขียนว่าองค์ประชุมเดิมครับ ท่านไปทำลายสิทธิของผู้ชนะในองค์ประชุมเดิมอย่างเด็ดขาดเลย เพราะท่านใช้แทกทิกส์ (Tactics) ข้อบังคับถัดไปว่าคะแนนมันไม่ต่างกันในวอลลุม (Volume) ๓๐ คน คะแนนมันอยู่ในกรอบที่จะยกโหวตเปลี่ยนใหม่ได้ อันนี้คือการทำลายสิทธิของคนที่ชนะในวาระแรกหรือในการลงครั้งแรกโดยเด็ดขาดแล้วเลื่อนไปใช้แทกทิกส์ (Tactics) เลื่อนเวลาไปอีกข้ามวันจนกระทั่งองค์คณะหรือองค์ประชุมมาเต็มวอลลุม (Volume) พิกัดแล้วลงใหม่ เห็นหรือไม่ครับนี่คือการทำลายความยุติธรรมบนสภาแห่งนี้ครับ นั่นคือสิ่งสำคัญเพราะฉะนั้นถ้าจะแก้ผมบอกว่าต้องแก้เป็นลงคะแนนใหม่หรือไม่ก็ไปนิยามศัพท์เฉพาะสภาแห่งนี้ว่านับคะแนนใหม่คือการเดินลงคะแนนใส่กล่องแล้วเอามานับใหม่โดยมีองค์ประชุมใหม่ทั้งหมด เขียนไปเลยเด็กจะได้เข้าใจไม่อย่างนั้นคนที่มาใหม่อย่างผม ๒๕๐ คนในสภาร่างไม่รู้เรื่องครับ ไม่เข้าใจว่าท่านใช้จารีตประเพณีเดิมที่นับกันมาตั้งแต่อดีตกาล ๕๐ ปี ๖๐ ปีแล้วมาถือว่าการนับคะแนนคือการลงคะแนนใหม่ผมก็งงครับ เพราะฉะนั้นผมขอเสนอว่าควรจะมีการพิจาณานะครับท่านกรรมาธิการทุกท่าน

ในส่วนที่ ๒ ข้อ ๘๑ ผมอยากจะเท้าความไปถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญที่สำคัญในข้อนี้เพราะว่าในข้อนี้ท่านเขียนไว้ตอนท้ายของกฎหมายของท่านในวรรคสุดท้ายในข้อ ๘๑ ผมไม่อ่านหมดนะครับ แต่เขียนว่าวรรคสองคือสรุปการรับฟังความคิดเห็นและรายงาน

การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอมาพร้อมบันทึกตามวรรคหนึ่ง ท่านครับผมเสียดาย ท่านกรรมาธิการทั้งคณะเลยว่าท่านไปตัดทอนข้อความที่กฎหมายรัฐธรรมนูญเขียนไว้ยาวเหยียด เขียนไว้ที่ไหนครับ ท่านไปเปิดรัฐธรรมนูญเลยในลิ้นชักมีครับ ท่านสมาชิกทั้งหลายหยิบมาเลย มาตรา ๗๗ ในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เขียนไว้ปรากฏชัดว่าผมไม่พูดมากเลยผมจะพุ่งไปที่เวิร์ดดิง (Wording) ที่เขียนว่ารัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เกี่ยวข้อง คำว่า ผู้เกี่ยวข้อง คือสเตกโฮลเดอร์ (Stakeholder) ทั้งหมดประกอบด้วยเพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โลกมันเปลี่ยนไป สภาแห่งนี้ก็เปลี่ยนไป ดิจิทัลเข้ามาแล้วอะไร ๆ ต่าง ๆ เปลี่ยนไปหมด ----------

นี่คือสิ่งที่ผมอยากอธิบาย และสิ่งที่สำคัญเมื่อสัปดาห์ที่แล้วหลายท่านคงเห็นหนังสือเล่มใหญ่ ๆ หนา ๆ มีคำอธิบาย มาตรา ๗๗ แสดงความมุ่งหมายอธิบายในหน้า ๑๒๐-๑๒๓ ของเอกสาร แสดงความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในมาตรา ๗๗ ผมย่อ ๆ ว่าคำอธิบายใน ๓ หน้ากระดาษมันสำคัญยิ่งครับ มันเป็นเจตนารมณ์ของผู้ที่ร่างชัดเจนและผมว่าท่านไปตัดเนื้อความในวรรคนี้ของรัฐธรรมนูญ ในมาตรา ๗๗ ทิ้งได้อย่างไร โดยเฉพาะกล่าวอ้างมาตรา ๒๖ ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ บอกเลยครับว่าการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตาม เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ สภาแห่งนี้จะเป็นสภาที่ตราและออกกฎหมายหลายฉบับ ไปหมด และไม่คำนึงถึงเนื้อความหรือข้อความตรงนี้เป็นสำคัญเลยผมบอกให้ โดยเฉพาะ ในมาตรา ๗๗ อธิบายไว้ ๔ ข้อใหญ่ที่อธิบาย แต่ผมจะสรุปว่า ๔ ข้อใหญ่นั้นมีใจความว่าอะไร และวางหลักการไว้ ๘ ประการ ท่านกลับไปอ่านได้ครับ ใน ๔ ข้อใหญ่นี้ ข้อแรกคือ ข้อ ๔ ก ประการหลักสำคัญคือการกำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และในข้อ ๔ ก นั้นบอก เลยว่าสิ่งใดที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายก็ควรเลือกใช้วิธีนั้นไปก่อน เพราะเมื่อตราเป็นกฎหมายแล้วย่อมต้องมีบทบังคับอย่างเด็ดขาด แล้วก็ จุด จุด จุด แต่ให้ นำเอาวงเล็บอื่นมาประกอบการพิจารณา สำคัญครับในวงเล็บอื่นผมจะย่อในวงเล็บอื่นให้ฟัง จาก ข-ซ ใน ข จะพูดถึงเท่าที่จำเป็น สอดคล้องสถานภาพและอุปสรรคในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของประชาชน ในข้อ ค คือประชาชนต้องเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และ ง นั่นก็คือประชาชนมีส่วนร่วม และผลกระทบ ที่มีต่อประชาชนและสามารถเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ อย่าคิดว่าเราเป็นคนคิดอย่างเดียวครับ ให้ประชาชนคิดด้วย เพื่อให้หน่วยงานรัฐที่นึกไม่ออก คิดออกเป็นบ้าง ฟังประชาชนครับ อย่าไม่เห็นหัวประชาชน ประชาชนเป็นส่วนสำคัญนี่เห็นไหมครับ วงเล็บนี่ก็เน้น แล้วข้อ จ ยังบอกเลยว่าเพื่อแสดงให้เห็นว่ากฎหมายนั้นมีความจำเป็นต้องตราขึ้นอย่างแท้จริง มาตรา ๗๗ จึงกำหนดให้ต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ โดยย้ำเลยว่าประโยชน์ ที่จะได้รับจากการตรากฎหมายนั้น ฉ นั้นบอกว่ากำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เชื่อไหมครับ ผมนั่งในกรรมาธิการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ กฤษฎีกาเข้ามา ชี้แจง ผมถามเรื่องนี้เรื่องผลสัมฤทธิ์การตรากฎหมาย เขียนครับมีโครงการแล้วตามไปดูครับ

มีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมสร้างเครื่องมือมา แต่เครื่องมือเพื่อวัดตัวนี้ มาตรา ๗๗ ที่กฤษฎีกาวัด วัดแค่ ๔ ปัจจัย อีก ๒ ปัจจัยทั้งหมดมันมี ๖ ครับ ไปอ่านแล้วหาตัวปัจจัยที่เป็นประเด็นสำคัญในมาตรานี้ออกมา ๖ ประเด็นครับ ไม่ใช่ ๔ ประเด็น แล้วเอาเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจะสร้างขึ้นมาใหม่ในกรอบวงเงินงบประมาณมาอิมพลีเมนต์ (Implement) ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่รู้เลยว่าใครบ้าง ผมเลยต้องแนะนำหลายส่วนไปว่าการสร้างเครื่องมือทางเทคโนโลยีมันจะวัดผลสัมฤทธิ์มันจะต้องมีสเกล (Scale) มีหลักการ มีการยึดหน่วง ยึดโยงต่อหลักสากลว่าเขาวัดอะไรบ้าง อันนั้นขอเลยไปครับ แต่จะบอกว่าในข้อ ซ หลีกเลี่ยงการใช้ระบบอนุญาตซึ่งเป็นที่มาของการทุจริตและประพฤติมิชอบ ----------

และระบบคณะกรรมการซึ่งทำให้เกิดขั้นตอนและหาตัวบุคคลผู้รับผิดชอบในผลแห่งการกระทำมิได้ เห็นไหมครับว่ากฎหมายการวัดผลสัมฤทธิ์ยังคำนึงถึง ๒ ประเด็นนี้เลย เพราะฉะนั้นผมก็เลยบอกว่าในข้อสุดท้ายของข้อ ๘ ๘ ข้อ มีการวางแผนในการกำหนดผลร้ายแบบใหม่ขึ้นแทนโทษทางอาญาที่จะกำหนด เช่น การกำหนดโทษในทางปกครองแทน นี่ล่ะครับเห็นไหมว่าคนที่ตีความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ หรือแสดงเจตนารมณ์ในนั้น หรือแสดงความมุ่งหมายบ่งบอกไว้ชัด อธิบาย ๓-๔ หน้ากระดาษ แต่ท่านมาใช้ ๒ บรรทัดสั้น ๆ ผมเลยขอแก้ในข้อบังคับนี้นะครับว่าควรจะแก้วรรคสุดท้ายของข้อ ๘๑ เป็น สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชนจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และนำผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเดิมทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ผ่านมา โดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย และให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่ง นี่ครับมันต้องใช้รัฐธรรมนูญอย่างครบถ้วน เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ของมาตรา ๗๗ เพราะมันเป็นเงื่อนไขสำคัญของรัฐธรรมนูญที่จะมาวัดผลสัมฤทธิ์ เพราะเรากำลังจะสร้างกฎหมายถ้าท่านเขียนแค่ ๒ บรรทัดนั้นกลับบ้านเถอะครับ หรือจะไปเขียนนิยามใหม่ก็ได้ นิยามศัพท์ ผมเอาไว้แค่นี้สำหรับข้อ ๘๑

ทีนี้มาดูข้อถัดไป สุดท้ายครับ ข้อ ๑๑๗ เขียนว่าอย่างไรครับ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๒๖๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบและหากมีข้อบกพร่องให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบ แจ้งเมื่อไรครับ มีเวลาไหม ไม่มีครับท่านประธานสภาท่านงานเยอะครับ ท่านเยอะมาก ๆ เลยครับ ท่านหาคนวินิจฉัยคงลำบากถ้าอย่างนั้นต้องขีดเส้นให้ท่านครับ ขีดบอกว่าต้อง ๗ วันต้องเสร็จ เพราะมันเป็นการเสนอร่างกฎหมายจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำเสนอที่เกี่ยวข้อง ๓ กลุ่มด้วยกัน โดยเฉพาะกลุ่มสำคัญคือประชาชนที่มีสิทธิที่จะเสนอในการแก้ไขดังกล่าว และผมให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการที่ท่านประธานจะบอกอะไรครับ บกพร่อง ท่านก็ต้องบอกว่าบกพร่องโดยละเอียด ไม่ใช่บกพร่องแบบคลุมเครือ บกพร่องแบบทำใหม่ ไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นประธานจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ของการแจ้งข้อบกพร่องในการยื่นดังกล่าวให้ครบถ้วน หลักเกณฑ์

แต่ผมไม่รู้หลักเกณฑ์ออกเมื่อไร เพราะท่านเขียนว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภาเป็นผู้กำหนด ผมยังไม่เคยเห็นหลาย ๆ อันเลยครับว่ากำหนดอย่างไร นั่นคือสิ่งที่อยากรู้อยากรู้มาก ๆ นั่นคือประเด็นอีกประเด็นหนึ่งที่อยากจะบอกว่าถ้าอย่างนั้นวิธีการแก้ แก้อย่างไรครับท่าน ที่ให้เหตุผลนั่นก็คือระยะเวลาที่ท่านประธานสภาควรจะใช้ในการพัฒนาอย่างรวดเร็วและแจ้งผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้เสนอ และย้ำถึงความสำคัญของการแก้ไขข้อบกพร่องให้ครบถ้วน ไม่อย่างนั้นผู้ที่จะขอแก้ไม่มีเวลาแก้ และแจ้งให้ครบถ้วน สำคัญต้องรีบนำเสนอประธานแบบทันทีโดยไม่ชักช้า เพราะคนเสนอเมื่อแก้แล้วก็อยากเสนอ ถ้าอย่างนั้นท่านประธานสภาต้องรับทันทีครับ ไม่ใช่เข้าวงรอบ ผ่านระบบ ผ่านอะไรพวกนี้ ให้มีผลบังคับใช้ด้วย เพื่อให้การพิจารณานั้นดำเนินการอย่างรวดเร็ว ถ้าอย่างนั้นผมขอแก้ข้อนี้นะครับ โดยเฉพาะประโยคสุดท้ายของวรรคนี้ให้เขียนเพิ่มเติมว่า ภายใน ๗ วันและเมื่อแก้ไขเสร็จแล้วให้เสนอกับประธานรัฐสภาโดยทันที ทันทีครับ เท่านี้ ๓ ข้อครับที่ผมเห็นว่าควรที่จะแก้ไข ถ้าไม่แก้ไขผมว่าไปเขียนข้อ ๓ ใหม่ ----------

ให้โลกทั้งโลกนี้รู้เลยว่า นิยามศัพท์คำว่า นับคะแนนใหม่ ผู้ที่มีสิทธิคือบรรดาสมาชิกหรือว่าผู้ที่เข้ามาอยู่ในองค์ประชุมได้ลงคะแนน แล้วในวันนั้นหรือวันไหนเอาให้ชัดเจนไปแก้เสียเถอะ ผมจะได้เข้าใจนิยามศัพท์คำว่า นับคะแนนใหม่ ที่ท่านประธานบอกครับ ขอบคุณครับท่านประธาน

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปครับ ท่านวิรัช รัตนเศรษฐ

นายวิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม วิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเสรีรวมไทย

นายวิรัช รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานครับ วิรัชไหนครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอประทานโทษครับ เดี๋ยวท่านวิรัตน์ วรศสิริน ทีหลังนะครับ ท่านวิรัช รัตนเศรษฐ ก่อนครับ

นายวิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ครับ ขอประทานโทษด้วยครับท่านประธาน

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ครับ

นายวิรัช รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม นายวิรัช รัตนเศรษฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชารัฐ แบบบัญชีรายชื่อ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก่อนอื่นผมต้องขออนุญาตท่านประธานนิดหนึ่งว่า ถ้าการพูดเสียงอยู่ข้างบนนี้เสียงมันก้องไปหน่อยหนึ่งต้องขออภัยเสียงจะย้อนใช้เวลาไปนิดหนึ่ง แต่ถึงอย่างไรก็ตามทีท่านประธานครับ ในส่วนที่บรรดาท่านผู้อภิปรายไปก่อนหน้านี้ที่จะให้แก้ข้อบังคับ ข้อ ๕๘ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ถ้าสมาชิกรัฐสภาร้องขอให้มีการนับใหม่นะครับ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า ๔๐ คน ก็ขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ ผมขออนุญาตเรียนท่านคณะกรรมาธิการว่าไม่ต้องแก้เพราะเราใช้ระบบแบบนี้ในการนับใหม่ตั้งแต่ผมเป็นผู้แทนราษฎรครั้งแรก ตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ จนมาถึงวันนี้เราก็ใช้ถ้อยคำนี้มาโดยตลอดครับท่านประธาน แล้วในส่วนของข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรที่เพิ่งออกเสร็จ ปี ๒๕๖๒ เราก็ใช้คำนี้เช่นเดียวกันก็คือการนับใหม่ เพราะฉะนั้นก็เห็นด้วยกับคณะกรรมาธิการว่าไม่ต้องแก้ไขครับ ขอบพระคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปคุณวิรัตน์ วรศสิริน ครับ

นายวิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม นายวิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเสรีรวมไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ ผมขออนุญาตอภิปรายเกี่ยวกับข้อบังคับโดยส่วนตัว ที่ผมเห็นว่ายังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามก่อนอื่นต้องขอกราบขอโทษท่านประธาน ก่อนว่าการอภิปรายของผมอยู่บนความเคารพท่านประธานจริง ๆ ท่านประธานครับที่ผ่านมา เรื่องกรรมาธิการ ป.ป.ช. ส่วนของกรรมาธิการที่ลาออกไปนั้นได้มีหนังสือถึงท่านประธาน ป.ป.ช. ซึ่งท่านประธาน ป.ป.ช. เอง ก็มีความตั้งใจที่อยากจะยับยั้ง อยากจะใช้เวลานิดหนึ่ง เพื่อพูดคุยเพราะว่าเพื่อต้องการให้เป็นประโยชน์กับงานที่ทำต่อไป แต่ว่าท่านประธานครับ ณ วันนั้นได้วินิจฉัยว่าการลาออกมีผลโดยสมบูรณ์ไปแล้ว ซึ่งก็เคารพครับท่านประธาน เคารพในคำตัดสินจริง ๆ แต่ผมคิดว่าข้อบังคับรัฐสภา ข้อ ๘๐ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมาธิการ ในคณะกรรมาธิการใดว่างลงให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อประธานรัฐสภาเพื่อขอให้ รัฐสภาตั้งกรรมาธิการแทนตำแหน่งที่ว่างลงนั้นตรงกับข้อ ๑๐๙ ของข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งวันนั้นผมก็ได้เสียมารยาทท้วงท่านประธานว่า ถ้าอย่างนั้นข้อ ๑๐๙ ก็ตัดทิ้งไปเลยเสียดีไหมในเมื่อไม่มีผลบังคับใช้ แต่ว่าถึงอย่างไรก็ตามต้องกราบเรียนท่านประธาน ผมคิดว่าน่าจะกำหนดระยะเวลาอย่างน้อยให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งให้ประธานสภาทราบภายในกี่วัน สมมุติว่า ๑๕ วัน นานไปไหม หรือว่า ๗ วันก็พอเพื่อในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประธานคณะกรรมาธิการน่าจะมีอำนาจหรือว่าการตัดสินใจเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำงาน จึงกราบขอบพระคุณท่านประธาน ณ ที่นี้ กราบขอบคุณเป็นอย่างสูงครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผมต้องขอบคุณท่านวิรัตน์นะครับด้วยความเคารพเป็นส่วนตัว อยากจะเรียนสมาชิกว่ากรณีนั้นผมเห็นด้วยกับท่านวิรัตน์เพราะฉะนั้นวันแรกที่กรรมาธิการลาออกแต่ว่าประธานยังไม่ส่งเรื่องมาถึงผม ผมก็เลยห้ามเขาผมบอกอย่าเพิ่งเลยอย่าเพิ่งเสนอที่ประชุมสภาเลยให้เกียรติท่านประธาน ก็ว่าสัปดาห์ต่อมาประธานจะเสนอ แต่ว่าเมื่อประธานไม่เสนอแล้วเจ้าตัวลาออกกลางสภานี้ในทางปฏิบัติท่านวิรัตน์ครับไม่มีทางเลือกเป็นอย่างอื่นเลยครับ ก็คือต้องยอมให้เขาลาออกกลางสภาแล้วตั้งใหม่ อันนี้คือที่มานะครับ ผมเห็นด้วยในเบื้องต้นต้องรอประธาน แต่ว่าเมื่อประธานไม่ทำเรื่องเสนอมาแล้วเจ้าตัวลาออกในที่ประชุม ถ้าเราไม่ดำเนินการเขาจะไม่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความเคารพเป็นส่วนตัวต่อท่านวิรัตน์เรียนให้ทราบว่าก่อนตัดสินใจนี้ก็ได้หารือแล้วครับแล้วก็ขอเขาล่วงเวลามา ๑ สัปดาห์ ขอเขาผลัดไป ๑ สัปดาห์ว่าอย่าเพิ่งเลย พอสัปดาห์ต่อมาเจ้าตัวเขาก็เลยเสนอที่ประชุมสภา ก็เรียนที่ประชุมเพื่อรับทราบข้อเท็จจริงด้วยความเคารพต่อทุกฝ่ายครับ มีผู้เสนอขออภิปรายอีกท่านหนึ่ง ท่านขจิตร ชัยนิคม ครับ

นายขจิตร ชัยนิคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อุดรธานี) : ท่านประธานที่เคารพ ผม ขจิตร ชัยนิคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี ในฐานะสมาชิกรัฐสภาผมได้พิจารณาร่างข้อบังคับของรัฐสภา แล้วก็มีความเห็นซึ่งแตกต่างจากร่างที่นำเสนอเพื่อให้เป็นข้อบังคับที่สอดคล้องกันกับของสภาผู้แทนราษฎร ท่านประธานครับ ผมมีความเห็นว่าในร่างข้อบังคับ ข้อ ๕ เรื่องประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ เทียบเคียงกับประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร เวลานี้ข้อบังคับของการประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้เขียนไว้ว่า ข้อ ๑ ประธานมีหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมและต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติมแบบนี้ ด้วยเหตุผลว่าข้อความนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ ได้กำหนดข้อความนี้ไว้ สภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบได้เพิ่มเพื่อการดำเนินการประชุมท่านประธานจะได้เป็นไปตามข้อบังคับและกฎหมายมากขึ้นและมีมาตรฐานสูงขึ้น ประกอบกับเวลานี้ข้อบังคับนี้เป็นของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งส่วนใหญ่ก็มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์ประกอบอยู่เพราะฉะนั้นก็ควรจะเขียนให้เหมือนกันเสีย เพราะว่าเวลานี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ ได้เขียนไว้ชัดเจนว่าในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับก็ให้ไปใช้ข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร

โดยอนุโลม เวลานี้ข้อประชุมนี้ ข้อ ๕ ก็ต้องมีข้อบังคับว่าต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติงาน ท่านประธานครับ มันน่าแปลกนะถ้าต้องใช้อนุโลมมีคำว่า ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ พอไปใช้ข้อประชุมของรัฐสภากลับไม่มีข้อความนี้ เวลาใช้อนุโลมมีเพราะใช้ของสภาผู้แทนราษฎร ----------

เวลาข้อบังคับจริงของรัฐสภากลับไม่มีข้อความนี้ ผมจึงเห็นว่าควรจะเพิ่มข้อความนี้เข้าไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านที่เป็นกรรมาธิการที่ท่านไปจากสภาผู้แทนราษฎร ผมขอฝากท่านด้วย ข้อความนี้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นการใส่ข้อความลงไปในรัฐธรรมนูญตามที่เป็นข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเรื่องที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ท่านประธานครับ ข้อ ๗ เลขาธิการรัฐสภามีหน้าที่ดังต่อไปนี้ ผมมีข้อสังเกตหรือมีความเห็นว่าการเขียนข้อ ๓ ว่าหน้าที่ของเลขาธิการช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง ไม่พอหรอกครับ ช่วยประธานในการนับคะแนนเสียงนี่ไม่พอ แต่ของสภาผู้แทนราษฎรก็ตัดคำว่า นับคะแนนเสียงออก มีข้อความว่าช่วยประธานในการประชุม อธิบายได้ว่าช่วยในหลายเรื่อง แต่ผมเห็นท่านประธานเวลาสมาชิกท้วงติงข้อบังคับอะไร เลขาธิการก็จะส่งความเห็นตามกฎหมายตามข้อบังคับขึ้นไปให้ท่าน ผมจึงอยากจะเขียนเพิ่มเติมว่า ช่วยประธานในการประชุมให้ดำเนินการไปตามข้อบังคับและกฎหมายกำหนดโดยเคร่งครัด ท่านประธานที่เคารพ ผมทราบว่ามีเลขาธิการ มีรองเลขาธิการ มีเจ้าหน้าที่หลายท่าน เวลามีการถกเถียงข้อบังคับกฎหมายเขาก็จะส่งข้อกำหนดขึ้นไปให้ท่าน แต่เราคงไม่ปฏิเสธที่หลายครั้งคนที่ทำหน้าที่ประธาน ไม่ได้หมายความว่าท่านประธานอยู่เดี๋ยวนี้ มีท่านอื่นด้วย มีการทำที่ไม่สอดคล้องกับข้อบังคับและกฎหมาย จึงทำให้สภาเกิดความวุ่นวายขึ้น มันไม่ใช่ว่าเพราะสมาชิก เพราะว่าการประชุมนั้นอธิบายข้อบังคับและกฎหมายไม่ชัดเจนก็มีการประท้วงกันมาก เพราะฉะนั้นผมจึงฝากกรรมาธิการที่จะไปร่างให้เพิ่มข้อความที่ผมให้ข้อสังเกตนี้ไป ท่านประธานที่เคารพ ดูข้อ ๑๕ ข้อ ๑๕ นี้การจัดระเบียบวาระการประชุมของรัฐสภาให้จัดตามลำดับดังต่อไปนี้ ระเบียบวาระที่ ๑ เป็นเรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่คณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่ค้างพิจารณา ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องที่เสนอใหม่ ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ ท่านประธานครับ ในการประชุมรัฐสภาก็ไม่มีปัญหาเรื่องค้างมากมาย ไม่มีเรื่องเพื่อทราบมากมาย เพราะเรื่องเพื่อทราบแยกกันรับทราบระหว่างวุฒิสมาชิกและสภาผู้แทนราษฎร แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจากการจัดระเบียบวาระนี้อยากจะแจ้งให้กรรมาธิการที่ไปร่างในสภาผู้แทนราษฎรได้เกิดปัญหามากมาย ในระเบียบวาระที่ ๑ ท่านประธานก็จะบรรจุเรื่องเพื่อทราบไว้เยอะมาก เวลาอภิปรายเรื่องเพื่อทราบ ไม่ใช่ทราบเฉย ๆ ก็แสดงความเห็นกัน บางครั้งทั้งวันมีเรื่อง

เพื่อทราบเรื่องเดียวซึ่งเคยปรากฏอยู่บ่อยครั้ง ผมมีข้อเสนออย่างนี้ครับ เมื่อเจอปัญหาในสภาผู้แทนราษฎร ผมก็ตามไปดูวาระทั้ง ๘ วาระ เช่น เรื่องปฏิรูปประเทศอยู่ในกฎหมายกำหนดว่าอย่างไร ไม่ได้กำหนดว่าเพื่อทราบ ให้รายงานที่ประชุม ถ้าอย่างนี้รายงานที่ประชุมก็อภิปรายได้ แต่ในกฎหมายบางเรื่องเขาเขียนไว้ว่าให้เสนอเพื่อทราบ ถ้ามันแยกอย่างนี้เรื่องที่ท่านประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบก็น่าจะถูกกำหนดโดยกฎหมายฉบับนั้น หรือว่ากำหนดโดยรัฐธรรมนูญว่าเสนอเพื่อทราบ ก็ไม่ควรมีการอภิปรายมาก แต่ถ้ากำหนดว่าเป็นรายงานต่อที่ประชุมรัฐสภา ----------

ถ้าอย่างนั้นก็น่าจะไม่ใช่เรื่องเพื่อทราบแล้ว น่าจะไปอยู่ที่อื่น ผมหารือกับฝ่ายกฎหมายรัฐสภาก็บอกไม่มีที่ลงต้องเอาไว้เพื่อทราบด้วยกัน ผมก็เลยมีความเห็นว่ามันน่าไปอยู่เรื่องอื่น ๆ ไหม ไม่ใช่ว่าเพื่อทราบ ๘ เรื่องหรือ ๑ เรื่อง อภิปรายเฉพาะเรื่องเพื่อทราบ ๑ วัน ไม่ใช่ครับ เพราะฉะนั้นฝากเป็นข้อสังเกตไว้ กรรมาธิการควรจะไปเขียนแก้ใหม่ให้ชัดเสียว่าเรื่องเพื่อทราบไม่ต้องอภิปรายกันมาก แต่เรื่องที่เขารายงานน่าจะอภิปรายกันได้ อันนี้ก็ฝากเป็นข้อสังเกตไว้ท่านประธานที่เคารพครับ สำหรับข้อบังคับผมฝากกรรมาธิการ ในข้อต่อไปก็คือข้อ ๕๖ ข้อ ๕๖ มันทำให้ผมได้รับผลกระทบมากเรื่องการที่ประธานกำหนดให้แสดงตนก่อนลงมติโดยการกดบัตร กฎหมายกดแทนกันไม่ได้ บัตรสมาชิกเดี๋ยวนี้ก็เสียบกันเต็มไม่เห็นมีใครมานั่งก็เหมือนผมปฏิบัตินั่นล่ะ เสียบเอาไว้แล้วออกไปรับประทานอาหาร ออกไปประชุมอยู่ชั้น ๔ กรรมาธิการก็เหมือนกันเวลานี้ก็เสียบไว้เต็ม ท่านประธานผมไปประชุมที่ อบต. บ้านตาดประธานเขาพูดผมรับฟัง เขาบอกว่าทำไมไม่กำหนดวิธีให้สแกน (Scan) ลายมือยังจะต้องให้สมาชิกมากดแทนกันได้อีกหรือในเมื่อกฎหมายกำหนดให้กดแทนไม่ได้ แล้วกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสแกน (Scan) ลายมือเลยสิ อย่าบอกนะว่าไม่มีงบประมาณขนาดสภาผู้แทนราษฎรเป็นสถานที่สำคัญที่สุดของชาติท่านต้องสั่งเปลี่ยนใหม่แล้วเพื่อไม่ให้มันเกิดประวัติศาสตร์ที่เจ็บปวดของสมาชิกอย่างผม ถือว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นโดยผมไม่ได้กดทั้งแสดงตนและลงคะแนนควรจะเป็นคนสุดท้ายที่ได้รับผลกระทบที่เจ็บปวด มีประชาชนที่ไม่เข้าใจมากมาย ท่านประธานผมขออนุญาตฝากไปยังกรรมาธิการเขียนเรื่องนี้หรือฝากท่านประธานด้วยให้ตั้งงบประมาณเปลี่ยนเสียอย่าให้มากดแทนกันได้เอาลายมือสิครับ ขอบคุณมากครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เผอิญว่าท่านขจิตรพูดถึงเรื่องของการประชุมสภา อยากเรียนที่ประชุมรับทราบว่าเป็นความจริงเรื่องเพื่อทราบมันเข้ามาในช่วงสิ้นปีงบประมาณนี้เยอะเข้ามาตามกฎหมายขององค์กรนั้น ๆ แล้วผมก็เห็นด้วยว่าบางเรื่องอภิปรายกันมากค่อนวัน แต่ว่าท่านขจิตรจะไม่ให้เขาพูดก็ยากเพราะว่าเป็นเรื่องสมาชิกไม่ใช่ประธานบังคับให้เขาพูด แต่เผอิญว่าสมัยนี้เราได้ให้โอกาสขอมากี่คนก็ได้ทุกคน เพียงแต่ขอสมาชิกว่าได้ช่วยประหยัดเวลาเพื่อกระจายเวลาให้เพื่อน ๆ ซึ่งก็ได้ผลบ้าง แต่เห็นด้วยว่า

ถ้าเราสามารถคุมเวลาและสมาชิกไม่พูดในเรื่องบางเรื่องยาวเกินไปก็จะเป็นประโยชน์ แต่อันนี้ไม่ได้อยู่ที่ประธานนะครับ อยู่ที่สมาชิกเองว่าจะทำอย่างนั้นหรือไม่ประเด็นเวลาพูดนั้นก็เป็นเรื่องที่ต้องเข้าใจว่ากระบวนการจริง ๆ เป็นอย่างไร เราไปห้ามเรื่องเพื่อทราบนี้ไม่ได้เลย ผมหารือกับเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรว่าไม่บรรจุได้ไหม ไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นกฎหมายของเขาเรื่องนี้ต้องรายงานต่อสภาเพื่อทราบ อันนี้คือข้อเท็จจริงนะครับ ส่วนเรื่องวางตัวเป็นกลางนั้นผมขอให้พวกเราได้มั่นใจเพราะยิ่งกว่าข้อบังคับก็คือรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ที่ทำหน้าที่แทนต้องวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ อันนี้ยิ่งใหญ่กว่าข้อบังคับอีกนะครับ เดี๋ยวนี้เวลาทำอะไรถ้าสมมุติไม่เป็นกลางเขาจะร้อง เพราะฉะนั้นใครก็ตามผมเชื่อประธานทุกคนนะครับ ผมไม่ได้มองในแง่ร้าย ประธานก่อนผมผมเชื่อว่าเกือบทั้งหมดเขาก็วางตนเป็นกลาง อาจจะไม่ทุกคน แต่ว่าเกือบทั้งหมดก็วางตนเป็นกลาง เพราะฉะนั้นความศักดิ์สิทธิ์ในหน้าที่บังคับกันทุกคนต้องทำอย่างนั้น แต่ว่าเนื่องจากข้อบังคับได้กำหนดว่าเราต้องทำอย่างไร เพราะฉะนั้นก็จำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องทำอย่างนั้น ท่านสุดท้าย ผมขอเป็นท่านสุดท้าย ท่านนิคมบุญวิเศษ แล้วหลังจากนั้นกรรมาธิการจะชี้แจงอะไรก็ยินดีเลย เชิญท่านนิคมครับ

นายนิคม บุญวิเศษ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภา กระผม นายนิคม บุญวิเศษ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ผมขออภิปรายเพิ่มเติมในการยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ในส่วนที่ ๔ การลงมติ ในข้อ ๕๘ ผมเชื่อว่าในข้อนี้ก็มีสมาชิกหลายท่านที่ฟังแล้วก็ยังไม่แน่ใจว่าถูกหรือผิดอย่างไร ผมเองขออภิปรายเพิ่มเติมนะครับ ในข้อ ๕๘ เขาบอกว่าเมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ก็คือการออกเสียงโดยการใช้เครื่องออกเสียง ก็คือการเสียบบัตรลงคะแนน ถ้าสมาชิกรัฐสภาร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า ๔๐ คน ก็ให้มีการนับคะแนนใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการนับคะแนนเป็นวิธี ข้อ ๕๖ (๒) ก็คือการขานชื่อ ท่านประธานการนับคะแนนใหม่นั้น ผมเชื่อว่าในข้อนี้ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายเดิม ซึ่งอดีตที่ผ่านมานั้นในการลงคะแนนเสียงเขาจะใช้วิธีการกาบัตรลงคะแนน เสร็จแล้วก็เอาบัตรนั้นไปหย่อนในกล่อง ถูกไหมครับ หลังจากนั้นก็มีการนับคะแนนบัตรในกล่องนั้น นับไปนับมาปรากฏว่าคะแนนเสียงเกินกันไม่เกิน ๒๕ หรือ ๓๐ คะแนน สมาชิกบางท่านอาจจะเข้าใจว่าการนับคะแนนมีการผิดพลาดก็เลยร้องขอให้มีการนับคะแนนใหม่ นั่นหมายถึงว่าเอาคะแนนเดิมที่อยู่ในกล่องนั้นมานับใหม่ เขาจึงเรียกว่าการนับใหม่ แต่ในกรณีนี้ก็คือการลงคะแนนใหม่ การลงคะแนนใหม่หมายถึงว่าที่เราลงเดิมเป็นโมฆะ ให้สมาชิกมาลงใหม่เลย อาจจะโดยวิธีการขานชื่อหรืออย่างไรก็แล้วแต่ แต่ในกรณีนี้ในข้อ ๕๘ นั้นบอกว่าให้มีการขานชื่อ ถ้าจะให้ลงใหม่อย่างนี้ ขานชื่อแบบนี้ควรจะกำหนดไว้เลยว่าจะต้องเป็นองค์ประชุมเดิม ไม่ใช่ว่าไปเกณฑ์คนใหม่เข้ามาเพิ่มเติม ในกรณีอย่างนี้จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ เพราะถ้ามีการลงคะแนนเกิดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแพ้เสร็จแล้วขอให้มีการลงคะแนนใหม่ หรือนับใหม่ตามที่ท่านเขียนไว้นี้ เสร็จแล้วท่านไปเกณฑ์คนของท่านเข้ามาเพิ่มเติมแสดงว่ามันไม่ใช่นับใหม่แล้วครับท่านประธาน ผมอยากให้พวกเราช่วยกันคิดตรงนี้ ไม่เช่นนั้นท่านต้องเขียนว่าให้ลงคะแนนใหม่ แล้วก็ใช้องค์ประชุมใหม่ได้ ต้องเขียนให้ชัดเจนไม่เช่นนั้นกฎหมายนี้จะต้องตีความอีก ต่อมาในข้อ ๕๙ สมาชิกรัฐสภาซึ่งเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภาระหว่างการออกเสียงลงคะแนน อาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการลงคะแนน ในข้อนี้เช่นกันถ้าท่านไปเขียนไว้อาจออกเสียงได้ มันหมายถึง ๒ อย่าง สามารถออกเสียงได้กับไม่สามารถออกเสียงได้ ฉะนั้นตรงนี้ต้องเขียนชัดเจนว่าในขณะที่มีการลงคะแนนสมาชิกเดินเข้ามาในที่ประชุมสามารถลงคะแนนได้ เขียนชัดเจนเลยครับ

แต่ถ้าไม่สามารถลงได้ก็เขียนไว้ว่าไม่สามารถลงได้ ถ้าเขียน อาจ มันสามารถตีความได้ ๒ อย่าง แล้วอนาคตจะต้องมานั่งทะเลาะกันอีกครับ ท่านประธานครับ ขอบคุณมากครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกที่เคารพครับ มีผู้เสนอชื่อเข้ามาอีก ๒ ท่าน ผมขอจำกัดเวลาไม่เกิน ๑๐ นาที ท่านองอาจไม่เกิน ๑๐ นาที อนุญาตแล้วก็ขอถือว่า ๒ ท่านจบแล้วก็จบครับ เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป ขอเชิญคุณหมอชลน่านครับ

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) ศิริรัตน์ ๑๘/๑

นายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (น่าน) : ท่านประธานที่เคารพ ผม ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดน่าน พรรคเพื่อไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ผมกราบขอบพระคุณท่านประธานครับ ๑๐ นาทีที่มีค่ายิ่งสำหรับผม ตามที่คณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับว่าด้วยการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ได้นำเสนอรายงานการยกร่างข้อบังคับให้รัฐสภาของเราได้พิจารณา เพื่อจะรับหลักการและพิจารณาในชั้นกรรมาธิการต่อไปหรือไม่อย่างไร ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมได้พิจารณาในหลักการและเหตุผลของการยกร่างข้อบังคับนี้ ไม่ได้ติดใจในเรื่องหลักการและเหตุผล หลักการก็คือให้มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา มีเหตุผลที่เขียนมาก็สอดรับกับหลักการ ประเด็นที่ผมขออนุญาตท่านประธานที่จะให้ความเห็นเพื่อให้คณะกรรมาธิการวิสามัญที่จะตั้งขึ้นไปพิจารณาร่าง ผมเชื่อว่ารัฐสภาคงตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นไปพิจารณาร่างในชั้นกรรมาธิการต่อไป ฝากไปยังกรรมาธิการครับ

ประเด็นที่ ๑ เรื่องคำปรารภ ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมได้อ่านคำปรารภและขออนุญาตตั้งข้อสังเกตเรื่องการเขียนคำปรารภ ฝากกรรมาธิการช่วยไปดู เขียนคำปรารภไว้ ผมขออนุญาตเอาประเด็นสำคัญนะครับ ยังมีเป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ผมฝากท่านกรรมาธิการได้ไปดูในรายละเอียดด้วย จริงอยู่ในข้อบังคับที่ยกร่างมามีความจำเป็นต้องเขียนเรื่องการตราพระราชบัญญัติรองรับตามหมวด ๑๖ แต่มิได้หมายความว่ารัฐสภาจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญใด ๆ แต่เป็นหน้าที่โดยรวมที่จะต้องพัฒนาประเทศ หน้าที่การขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศเป็นของสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๒๗๐ นั่นเขียนชัด ฝากไปดูในประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒ ในวรรคสองของคำปรารภท่านเขียนไว้ว่า รัฐสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นไว้แทนข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ปี ๒๕๑๓ และฉบับที่ผ่านมาดังต่อไปนี้ ฝากท่านกรรมาธิการได้ช่วยกรุณาไปดูครับ จำเป็นหรือไม่จะต้องไปเขียนข้อบังคับ ปี ๒๕๑๓ ไม่จำเป็นในมุมมองของผม ฝากไปดูเพื่อความสวยงาม เพื่อความเป็นบรรทัดฐาน เป็นลักษณะนิติวิธีของการตราข้อบังคับที่เป็นแบบอย่าง เพราะสภาของเราเป็นผู้ออกกฎหมายครับ

ประเด็นที่ ๓ เป็นเรื่องคำนิยาม คำนิยามท่านเขียนมาผมไม่ได้เถียงหรือแย้งท่านนะครับ เพราะท่านอ้างรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสาม การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการทำหน้าที่เป็นรัฐสภา แต่ประเด็นหนึ่งที่ผมค่อนข้างคลางแคลงใจ

ก็พยายามหาเรื่องของเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ ไม่ปรากฏคำอธิบายคำว่าเหตุอื่นใด มันหมายถึงอะไรเป็นความข้องใจมาก เป็นการยึดอำนาจหรือก็ไม่น่าใช่ ยึดอำนาจไม่มีสภาใด ๆ เหลืออยู่แล้ว สภาผู้แทนราษฎรสมาชิกไม่ถึงกึ่งหนึ่งหรือครับ ผมไม่แน่ใจ เพราะฉะนั้นเหตุอื่นใดตรงนี้ถ้าจะเขียนลงไปต้องมีคำที่ต้องอธิบายให้ชัดเพื่อการบังคับใช้ ไม่ใช่เขียนเพื่อว่ามันจะมีอะไรเกิดขึ้นหรือไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เรื่องที่ ๓ ผมขออนุญาตท่านประธาน เพื่อนสมาชิกพูดไปเยอะการทำหน้าที่ของท่านประธานในที่ประชุมของประธานรัฐสภา ผมไม่ลงรายละเอียด แต่อยากจะให้ท่านกรรมาธิการพิจารณาไปนำเอารัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐ และมาตรา ๑๑๙ ด้วย เขียนชัด ๆ คือมาตรา ๘๐ วรรคห้า พิจารณาเอาวรรคห้าไปเขียนในวรรคสอง ผมคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์

เรื่องที่ ๔ เรื่องการจัดระเบียบวาระการประชุมในข้อ ๑๕ กรรมาธิการยกร่างข้อบังคับมีเจตนารมณ์หรือเปล่าผมไม่แน่ใจ แต่ผมจะอ่านอย่างนี้นะครับ ในการจัดระเบียบวาระการประชุมในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดที่เป็นเรื่องด่วนจะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมของรัฐสภาก็ได้ อันนี้ถ้อยคำเหมือนที่เราใช้มาตลอด แต่เราให้ความสำคัญของเรื่องที่กรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว แต่กรรมาธิการยกร่างข้อบังคับชุดนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญหรืออย่างไร ผมไม่แน่ใจครับ เพราะว่าการจัดระเบียบวาระเรื่องด่วนต้องไม่ก่อนเรื่องที่กรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วหรือแล้วเสร็จที่เราปฏิบัติกันมาตลอด ฝากเป็นเรื่องที่ ๔ ครับ

เรื่องที่ ๕ เป็นประเด็นที่เพื่อนสมาชิกพูดกันเยอะมากในข้อบังคับยกร่าง ข้อ ๕๘ ด้วยความเคารพท่านประธานนะครับ เพื่อปิดกั้นไม่ให้เกิดการตีความผมขออนุญาตฝากท่านกรรมาธิการไปเพิ่มวรรคสอง วรรคสองของข้อ ๕๘ เพิ่มว่าการนับคะแนนใหม่ต้องไม่เป็นการลงมติใหม่ เขียนแค่นี้การนับคะแนนใหม่ตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการลงมติใหม่ เขียนแค่นี้คลุมทั้งหมดครับ เพราะเจตนารมณ์ของการเขียนวรรคหนึ่งนี้คือการนับคะแนนใหม่ แต่เผอิญที่ผ่านมาเราอาจจะใช้กันคลาดเคลื่อน นับคะแนนใหม่โดยวิธีลงคะแนนแบบขานชื่อ นับแบบโดยมีการสอดรับกันอยู่แล้ว ท่านประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ตีความผิดครับ แต่ว่าในอดีตที่ผ่านมาพอมีการเปิดให้มีการนับคะแนนใหม่โดยการขานชื่อมักจะมีเพื่อนสมาชิกมาเติมเต็ม ถามว่าเขามีสิทธิไหม เขามีสิทธิลงคะแนนแต่เขาไม่มีสิทธิลงคะแนนใหม่ การนับคะแนนครั้งนั้นต้องไม่เป็นการลงคะแนนใหม่ ผมเลยเสนอให้เพิ่มวรรคสอง ทั้งนี้การนับคะแนนตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการลงคะแนนใหม่เพราะบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเขียนไว้ ๑ สิทธิ ๑ เสียง การลงมติมีได้ครั้งเดียวครับ เอกสิทธิ์ของสมาชิกใช่ครับในการขอนับคะแนนใหม่ เป็นเอกสิทธิ์แต่มีข้อเว้นให้ เช่น คะแนนของผู้แทนต้องห่างกันคือน้อยกว่า ๒๕ คะแนนถึงนับคะแนนใหม่ได้ ถ้าเกิน ๒๕ นับคะแนนใหม่ไม่ได้ ทั้งนี้ผมเองก็ฝากท่านประธานไปยังท่านกรรมาธิการ การเขียนจำนวนคะแนนที่จะมีการนับคะแนนใหม่ท่านถือเอาที่ ๓๐ คะแนน ท่านบอก ๓๐ คะแนนเว้นแต่คะแนนห่างกันเกิน ๓๐ คะแนนจะนับคะแนนใหม่ไม่ได้ เอาหลักอะไรมาคิด ผมอยากให้มีหลัก เช่น อธิบายกับเพื่อนสมาชิกได้ว่าจากผู้แทนเราคำนวณจาก ๕๐๐ คือ ๒๕ สมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ๗๕๐ คน สัดส่วนควรจะเป็นเท่าไร ผมคำนวณให้คร่าว ๆ ไม่น้อยกว่า ๓๗.๕ คน มันต้องเป็น ๓๘ หรืออย่างน้อยต้อง ๔๐ คะแนนเกิน ๔๐ นับคะแนนใหม่ไม่ได้ ยกตัวอย่างต้องมีหลักอธิบายสักนิดหนึ่งไม่อย่างนั้นถ้าไปเขียนตามอำเภอใจผมเชื่อว่ามันจะตอบคำถามไม่ได้ ด้วยความเคารพท่านประธานครับ ท่านประธานให้เวลาผม ๑๐ นาที วันนี้ใช้ไม่ถึงแต่ด้วยความขอบคุณว่าการเขียนข้อบังคับของรัฐสภาเราที่ใช้จริง ๆ คือการประชุมร่วมเท่านั้น ผมเองตอนแรกตั้งใจว่าจะไม่เห็นชอบกับหลักการของท่านอยากให้เปลี่ยนชื่อแต่เผอิญในบทนิยามท่านไปเขียนว่าการประชุมรัฐสภา หมายถึง การประชุมร่วมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๖ อันนี้รับได้แต่ผมขอฝากเป็นข้อสังเกตว่าการประชุมที่ใช้ข้อบังคับนี้คือการประชุมร่วมกันเท่านั้น

เพราะบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๙ บอกไว้ชัดเจนว่าจะประชุมร่วมหรือประชุมแยกให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับที่เขียนขึ้นมารองรับ ถ้าท่านเขียนว่าประชุมรัฐสภาปุ๊บมันอาจจะตีความ แต่เผอิญว่ามีคำนิยามไว้ก็เลยแยกได้ชัด อันนี้รับได้ กราบขอบคุณท่านประธานครับ หวังว่ากรรมาธิการชุดนี้ที่จะตั้งขึ้นเข้าใจว่าสมาชิกรัฐสภาแห่งนี้จะมอบหมายให้กรรมาธิการชุดเดิมได้ไปเป็นผู้พิจารณาร่าง เราส่งร่างให้ท่านเป็นรถเก๋งสวยงามสี่ล้อที่ท่านยกมาให้ ขอความกรุณาเมื่อรับไปแล้วอย่าเปลี่ยนเป็นมอเตอร์ไซค์สองล้อกลับมานะครับ เพราะมีหลายครั้งเรายกสี่ล้อไปให้ท่านไปแก้ใหม่เป็นสองล้อกลับมาที่สภามันไม่ขัดหลักการแต่มันขัดสาระทั้งหมดหลักการให้มีข้อบังคับแต่มันขัดสาระทั้งหมดฝากไว้เป็นประเด็นครับ กราบขอบคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปท่านองอาจครับ

นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานสภาที่เคารพครับ กระผม องอาจ คล้ามไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ แบบบัญชีรายชื่อ ในฐานะสมาชิกรัฐสภาจริง ๆ ก็มีประเด็นหลายประเด็นที่อยากจะหยิบยกขึ้นมาอภิปรายในที่ประชุมของรัฐสภาแห่งนี้เกี่ยวกับข้อบังคับการประชุม แต่ตามเวลาที่ท่านประธานมอบให้ ผมคิดว่ามีเพียงประเด็นเดียวที่อยากจะหยิบยกขึ้นมาให้คณะกรรมาธิการวิสามัญที่จะพิจารณาต่อไปได้นำไปพิจารณาเพื่อให้เกิดประโยชน์ ----------

ประเด็นที่อยากจะหยิบยกขึ้นมาก็คือประเด็นของข้อ ๕ ในเรื่องของประธานรัฐสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ โดยเฉพาะในข้อ ๑ ซึ่งสมาชิกหลายท่านทั้งในที่ประชุมรัฐสภาแห่งนี้ รวมทั้งในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเราพิจารณาเรื่องของข้อบังคับก็เคยมีการหยิบยกมาพูดกันเยอะ เรื่องว่าควรจะเพิ่มข้อความให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑ ที่บัญญัติไว้ว่าเป็นประธานของที่ประชุมของรัฐสภา อันนี้คือร่างที่คณะกรรมาธิการได้ไปพิจารณามา ในข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรเราได้ใส่คำว่า ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการอภิปรายในครั้งนั้นก็พยายามบอกว่าเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แล้วก็เพื่อให้ประธานได้ทำหน้าที่เป็นกลาง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเรามีประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานรัฐสภามาแล้วหลายท่าน ผมเชื่อว่าสมาชิกหลายท่านที่อยู่ในสภามานานก็คงเห็นได้ชัดเจนว่า ประธานสภาบางท่านก็วางตนเป็นกลางแล้วก็เป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ประธานสภาหลายท่านก็ไม่ได้วางตนเป็นกลางและไม่ได้เป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะฉะนั้นเราจะเขียนหรือไม่เขียน ผมไม่แน่ใจว่าจะทำให้ประธานสภาวางตนเป็นกลางหรือไม่ จริง ๆ แล้วในรัฐธรรมนูญก็ดี ก็ได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้ค่อนข้างชัดเจนแล้ว ผมมีตัวอย่างที่อยากจะหยิบยกมาให้พวกเราได้เห็นในยุคสมัยหนึ่งพวกผมเป็นฝ่ายค้านยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ปรากฏกว่ารัฐบาลในขณะนั้นอภิปรายกันมาแล้ว ๓ วัน เราหยุดการอภิปรายกันประมาณเที่ยงคืน ตีหนึ่งพอจะเริ่มวันที่ ๔ มีการอภิปรายเหลือ ๒ กระทรวงสุดท้าย เราอภิปรายกันมาถึงประมาณ ๕ ทุ่ม เที่ยงคืน รัฐบาลบอกว่าวันนี้จะไม่ให้หยุด ให้อภิปรายไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะจบ ซึ่งเหลือ ๒ กระทรวงสุดท้ายก็คงอภิปรายกันไม่เกิน ๒-๓ ชั่วโมงก็คงหมด รัฐบาลก็ยืนยันอย่างนั้นในที่ประชุม ฝ่ายค้านก็เห็นว่าเราก็ปฏิบัติกันมา ๓ วันแล้ว เราก็หยุดกันประมาณเที่ยงคืน ตีหนึ่ง แต่รัฐบาลบอกไม่อยากให้หยุดแล้วอยากให้อภิปรายให้จบ เหตุผลตอนนั้นก็เพราะว่าเรากำลังอภิปรายเรื่องที่มีความสำคัญและในสมัยนั้นไม่ได้มีโซเชียล (Social) คนจะติดตามการอภิปรายสด ๆ ก็ต่อเรื่องของการถ่ายทอดสด ผมเข้าใจว่ารัฐบาลในขณะนั้นคงไม่ต้องการให้พี่น้องประชาชนได้ฟังการอภิปรายสด ๆ ก็เลยคิดว่าถ้าฝ่ายค้านอภิปรายตอนกลางคืนช่วงตีหนึ่ง ตีสอง ตีสาม ตีสี่ ตีห้า หรือแม้กระทั่งไปถึงหกโมงเช้าก็คงไม่มีใครฟังมากเท่าไร แต่ปรากฏว่าเมื่อการเจรจาต่อรองไม่ประสบความสำเร็จรัฐบาลยังยืนยันถ้าไม่อภิปรายก็จะปิดการประชุม แน่นอนที่สุดครับ รัฐบาลมีเสียงข้างมาก

ก็สามารถปิดการประชุมได้อยู่แล้ว ฝ่ายค้านเองเห็นว่าการอภิปรายน่าจะเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชนมากกว่า เราเสียงน้อยกว่าขณะนั้นไม่สามารถที่จะไปทัดทานเสียงข้างมากได้ เราก็ยอมที่จะต้องอภิปราย ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์เขามอบหมายให้ผมอภิปรายไม่ไว้วางใจเริ่มต้นตอนประมาณสักตีหนึ่งกว่า ๆ ผมใช้เวลาอภิปรายในสภาน่าจะเป็นการอภิปรายที่นานที่สุดประมาณ ๖ ชั่วโมงโดยไม่ได้หยุดเลย ตั้งแต่ตีหนึ่งถึงประมาณเจ็ดโมงเช้า ปรากฏว่าหลังจากเหตุการณ์วันนั้นประธานสภา ซึ่งแน่นอนที่สุดประธานสภาผู้แทนราษฎรก็มาจากเสียงข้างมากก็ต้องมองว่าเป็นฝ่ายเดียวกับรัฐบาล แต่ประธานสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นยินยอมให้พวกผมซึ่งเป็นฝ่ายค้านอภิปรายยาวนานถึง ๕-๖ ชั่วโมงโดยไม่ได้หยุดพัก เพื่ออะไร เพื่อที่จะ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านองอาจขออภัยครับ ไม่อยากทำให้เสียสมาธิ แต่ว่าสรุปข้อเท็จจริงเพื่อให้เข้าข้อบังคับนะครับ

นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ผมอยากจะสรุปให้เห็นว่าการที่ประธานสภาในขณะนั้น ซึ่งแน่นอนที่สุดคนทั่วไปก็ต้องมองว่ามาจากเสียงข้างมากของรัฐบาล อาจจะเป็นพวกเดียวกับรัฐบาล แต่ปรากฏว่าเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏในขณะนั้นว่าฝ่ายรัฐบาลพยายามที่จะไม่ให้ฝ่ายค้านทำหน้าที่ ประธานรัฐสภาท่านนั้นผมเชื่อว่าท่านวางตัวเป็นกลางแล้วก็ให้ความเป็นธรรมกับทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน เมื่อเห็นว่าฝ่ายค้านกำลังไม่ได้รับความเป็นธรรม จะให้ฝ่ายค้านปฏิบัติหน้าที่ในขณะที่ไม่มีใครฟังท่านก็เปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านได้พูด จนกระทั่งสุดท้ายการอภิปรายรัฐมนตรีที่มีความสำคัญก็สามารถมาพูดในช่วงเช้าของวันรุ่งขึ้นซึ่งตรงกับวันเสาร์ครับ ขณะที่รัฐบาลไม่ต้องการให้คนฟังเยอะ ในวันเสาร์คนก็กลับฟังเยอะมากกว่าปกติเข้าไปอีก ผมหยิบยกตรงนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะบอกกับท่านประธานว่า หลังจากนั้นปรากฏว่าท่านประธานนั้นก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าวางตัวไม่เป็นกลาง ให้ฝ่ายค้านพูดยาวนานเกินไปนะครับ หลายคนก็บอกว่าประธานวางตัวไม่เป็นธรรม ผมหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาก็เพื่อจะบอกกับคณะกรรมาธิการวิสามัญที่จะไปพิจารณาเรื่องนี้ ผมเชื่อว่าอยู่ที่ตัวบุคคลนั้น ๆ ครับว่าเมื่อทำหน้าที่เป็นประธานรัฐสภาหรือเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะวางตัวเป็นกลางหรือให้ความเป็นธรรมกับทุก ๆ ฝ่ายมากน้อยแค่ไหน เราจะเขียนหรือไม่เขียนนั้นก็อยู่ที่ดุลพินิจของเรา แน่นอนที่สุดผมเห็นว่าหลายครั้งพอใส่ประโยคนี้เข้าไป หลายครั้งเราก็จะยกมือประท้วงท่านประธานว่าทำหน้าที่ไม่เป็นกลาง ซึ่งเวลาเรายกมือประท้วงท่านประธานว่าทำหน้าที่ไม่เป็นกลาง เราก็อ้างข้อบังคับข้อนี้นะครับ ซึ่งก็ไม่สามารถที่จะบอกได้ชัดเจนว่าประธานวางตัวเป็นกลางหรือไม่ อย่างไรก็อยู่ที่ผู้ที่ยกมือประท้วงนั้นตีความไป เพราะฉะนั้นผมจึงอยากจะฝากไปยังคณะกรรมาธิการวิสามัญนะครับว่าจะใส่ข้อความนี้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม ผมคิดว่าขึ้นอยู่กับว่าเราได้ประธานที่มีจิตสำนึกในการที่จะทำหน้าที่อย่างเป็นกลางตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร จะมีจิตสำนึกที่เป็นธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายไหนก็ตาม หรือไม่ อย่างไร เพราะฉะนั้นขออนุญาตฝากข้อคิดตรงนี้ไว้ให้กับคณะกรรมาธิการวิสามัญไปพิจารณาในการที่จะร่างข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงครับ ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ท่านกรรมาธิการมีอะไรอนุญาตนะครับ เชิญเลยครับ

พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร สมาชิกวุฒิสภา (ประธานคณะกรรมาธิการ) : กราบเรียนประธานรัฐสภาที่เคารพ กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ได้ร่วมกันหารือและได้สรุปตกลงว่าให้ผมเป็นผู้ตอบต่อเพื่อนสมาชิกในรัฐสภา ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณเพื่อนสมาชิกผู้อภิปรายทั้งหมด ๑๐ ท่าน และเพื่อนสมาชิกที่ประชุมในห้องประชุมแห่งนี้ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาผ่านวาระรับหลักการวาระ ๑ แล้ว สิ่งที่ท่านทั้งหลายได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อสังเกตนั้นก็มีการบันทึกในที่ประชุมแห่งนี้ ผมก็มั่นใจว่าคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... นั้น ก็คงนำไปใช้ได้เป็นประโยชน์อย่างดียิ่ง

และอีกประการหนึ่งนะครับ เพื่อนสมาชิกรัฐสภาในที่ประชุมแห่งนี้ก็สามารถที่จะแปรญัตติให้เป็นประโยชน์แก่ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผมในฐานะประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ก็ต้องขอขอบคุณเพื่อนสมาชิกรัฐสภาอีกครั้งหนึ่งครับ ขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณประธานคณะกรรมาธิการครับ

วาระต่อไป เราได้อภิปรายกันมาครบถ้วนตามที่เสนอชื่อนะครับ ต่อไปก็ต้องขอมติเรื่องรับหลักการหรือไม่รับหลักการนะครับ

ผมเรียนที่ประชุมว่าการลงมติของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่นำมาใช้นี้กำหนดเรื่องการลงมติไว้ในข้อ ๘๓ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยวิธีปฏิบัติดังนี้ ๑. ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด ก็คือบัตรของเรา แต่มันไม่ครบนะครับ ๒. ก็คือเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด อันนี้จะใช้เวลามาก ๓. วิธีอื่นใดที่ประธานเห็นสมควรเฉพาะกรณี ขอเรียนว่าในวิธีที่ ๓ นี้ได้หารือกับท่านประธานวุฒิสภาและหารือกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ------

แล้วก็เคยปฏิบัติมาแล้วก็คือจะใช้วิธีแจกบัตร ๓ ใบ บัตรสีน้ำเงิน บัตรสีแดง บัตรสีขาวครับ โดยบัตรสีน้ำเงินให้สมาชิกลงมติถ้าเห็นด้วยรับหลักการก็บัตรสีน้ำเงิน บัตรสีแดงก็ไม่เห็นด้วย บัตรสีขาวก็งดออกเสียง ขอเรียนว่าอาจจะใช้เวลาเล็กน้อยแต่ไม่นานถึงขนาดเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขในข้อที่ ๒ ส่วนเจ้าหน้าที่จะประจำอยู่ในแถวของสมาชิกทุกแถว ผมเรียนว่าวิธีปฏิบัติอันนี้เราเคยทำมาแล้ว แล้วก็ประหยัดเวลาไปได้พอสมควร แล้วก็คิดว่าโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ดี ข้อบังคับก็ดี การลงคะแนนต้องเปิดเผย เพราะฉะนั้นชื่อที่ลงคะแนนท่านต้องเขียนชื่อลงในบัตร เขียนชื่อในบัตรเลขของท่านและจะได้ทราบว่าใครเลขที่เท่าไร ลงคะแนนว่าอย่างไร อันนี้เรียนท่านสมาชิกเพื่อรับทราบ ผมขอเชิญท่านสมาชิก ขออนุญาตก่อนลงมติขอนับองค์ประชุมโดยการแสดงตนนะครับ

(นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอเชิญสมาชิกที่อยู่ข้างนอกเข้ามาแสดงตนเพื่อให้นับว่าองค์ประชุมครบหรือไม่ ผมเรียนเรื่องแสดงตนก็เหมือนลงมติคือจะใช้เจ้าหน้าที่ประจำแถวนั้นนับ ท่านกรุณานั่งประจำที่นะครับ และเจ้าหน้าที่ก็จะเอาตัวเลขของแต่ละแถว แต่ละกลุ่มมารวม ท่านสมาชิกที่อยู่ห้องกรรมาธิการหรือห้องอาหารกรุณาเข้ามาก่อนกรุณานั่งประจำที่แล้วเจ้าหน้าที่สภาจะอยู่ทุกแถวนะครับ ซักซ้อมความเข้าใจกันตั้งแต่เมื่อวานแล้วครับจะอยู่ทุกแถวแล้วจะนับแล้วมารวมกันเป็นผู้แสดงตนเป็นองค์ประชุม สมาชิกที่ยืนข้างหลัง เพื่อน ๆ ที่ยืนข้างหลังกรุณามาหาที่นั่ง ข้างหน้ามีที่นั่งอยู่ครับ ต้องยอมรับสภาพนี้สักระยะหนึ่ง เพราะว่าตราบใดที่ห้องประชุมยังไม่เสร็จสมบูรณ์ก็ต้องยอมรับสภาพแต่ไม่ให้ความไม่สะดวกนี้เป็นอุปสรรคในการทำงานของพวกเรานะครับ ท่านสมาชิกกรุณามานั่งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้นับแต่ละแถว กรุณานั่งครับ ชั้นบนยกธงแดงก็คือไม่พร้อมซ้อมกันเมื่อวานยังไม่พร้อม ให้เวลาสมาชิกได้มีโอกาสเตรียมตัวหาที่นั่งครับ ----------

ท่านสมาชิกที่อยู่ข้างหลังกรุณาหาที่นั่งนะครับ ไม่อย่างนั้นการนับองค์ประชุมผู้แสดงตนก็จะทำไม่ได้ กรุณาหาที่นั่งด้วย มีอีกหลายท่านยังไม่ได้หาที่นั่ง ขออภัยไม่สะดวก ผมขออภัยด้วย แต่กรุณาหาที่นั่งไว้ก่อน สมาชิกที่อยู่ข้างหลัง ข้างหน้ามีที่นั่งอยู่ขอเชิญนะครับ สมาชิกที่อยู่ด้านซ้ายมือผมที่ยืนอยู่หลายท่าน มีที่นั่งอยู่ด้านหน้ากรุณามานั่งไว้ก่อนให้ครบองค์ประชุมครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการนับองค์ประชุม)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ชั้นบนสุดยกธงเขียวแล้ว มีความพร้อมนับได้ครับ ข้างบนสุดเขามีความพร้อมก่อนข้างล่าง ข้างล่างเชิญหาที่นั่งครับ สมาชิกที่ยืนอยู่ขอความร่วมมือ เจ้าหน้าที่พร้อมไหมครับ เจ้าหน้าที่พร้อมแต่ละแถวเจ้าหน้าที่พร้อม กรุณานับเลยครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เจ้าหน้าที่กรุณาดูนะครับ มีท่านสมาชิกเข้ามาใหม่ก็มีครับ แถวใดที่พร้อมเจ้าหน้าที่นับเสร็จแล้วส่งจำนวนได้เลย ยังอยู่ในช่วงแสดงตน โดยเจ้าหน้าที่จะนับแต่ละแถวของสมาชิกที่นั่งอยู่ และรวมทั้งยืนอยู่ด้วย กรรมาธิการด้วย ประธาน รองประธาน เจ้าหน้าที่พร้อมไหม ให้เวลาอีกเล็กน้อย ส่งหมดแล้วนะครับ ขอเวลารวมผลนะครับ ท่านสมาชิกที่เคารพครับ ผลการตรวจสอบองค์ประชุมมีทั้งหมด ๕๖๐ คน ครบองค์ประชุมครับ

- ๒๕/๑

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

วัน อังคาร ที่ ๒๕ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา (ร่างข้อบังคับการประชุมฯ)

รวม 560 คน

สำนักการประชุม

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปครับ ขออนุญาตถามมติที่ประชุมโดยการแจกบัตร ผมขอท่านสมาชิกอยู่กับที่แล้วเจ้าหน้าที่จะนำบัตรไปแจกให้ท่าน ๓ ใบ บัตร ๓ ใบ สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว โดยที่เรียนไว้แล้วก็คือว่าในการลงมตินั้น ถ้าเห็นด้วยคือรับหลักการก็ใช้บัตรสีน้ำเงิน โดยท่านใส่ชื่อ เลขประจำตัว และสมาชิก ส.ส. หรือ ส.ว. พรรค ใส่ไปในข้อความที่เขียนไว้นี้แล้วเราเติมไปให้ครบ หลังจากนั้นเมื่อท่านได้รับบัตรนี้และเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่แต่ละแถวก็จะไปขอรับจากท่าน โดยขอให้ท่านยกขึ้นครับ ท่านจะลงบัตรสีอะไรก็ตามก็ไม่เป็นอะไร แต่ขอให้ยกขึ้นแล้วเจ้าหน้าที่ไปรวมไว้ ส่วนบัตรอีก ๒ ใบ ท่านกรุณาเก็บไว้ก่อนครับ ตอนที่นำบัตรใบแรกมารวมนั้นจะเป็นช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่จะไปรับบัตรที่เหลือคืนมา เพราะฉะนั้นต่อไปนี้ก็จะขอเริ่มต้นนะครับ เจ้าหน้าที่กรุณาแจกบัตร ๓ ใบให้กับสมาชิกครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจกบัตร)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เขียนชื่อ เลขประจำตัวสมาชิก ส.ส. หรือ ส.ว. แล้วก็สำหรับ ส.ส. ก็พรรคครับ แล้วก็ท่านถือบัตรที่แจกนี้ไว้ก่อน เช่นเดียวกับอีก ๒ ใบที่ท่านไม่ได้เขียนก็เก็บไว้ก่อนครับ ประเดี๋ยวเมื่อท่านพร้อมก็จะให้เจ้าหน้าที่ไปรับจากท่าน ให้เวลาเล็กน้อยนะครับ ก็เขียนให้พร้อม

(สมาชิกทำการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนน)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : สมาชิกพร้อมนะครับ เข้าใจว่าเขียนเสร็จ ถ้าเสร็จแล้วกรุณายกมือขึ้น ขอบพระคุณครับ เจ้าหน้าที่รวบรวมเก็บได้ครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมบัตร)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ปิดการแจกบัตรไปแล้วนะครับ เข้าใจว่าสมาชิกได้เขียนข้อความไว้เรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้นต่อไปนี้เจ้าหน้าที่ก็ไปรวบรวมจากสมาชิกบัตรอีก ๒ ใบกรุณาเก็บไว้ก่อนนะครับ

นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ท่านประธาน ขออนุญาตหารือครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เชิญเลยครับ

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เสาวลักษณ์ ๒๕/๒

นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ท่านประธานครับ ผม ประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา เนื่องจากว่าบัตรลงคะแนนสำหรับสมาชิกที่บอกว่าเห็นด้วย มีข้อความให้เขียนว่าต้องสังกัดพรรคด้วย ซึ่งมีอดีตสมาชิกพรรคอนาคตใหม่ที่ไม่ได้อยู่ในพรรคของเราแล้ว เกรงว่าพรรคอื่นซึ่งยังไม่ได้รับอดีตสมาชิกเราไป ถ้าไม่กรอกข้อความนี้บัตรจะสมบูรณ์หรือไม่ ขออนุญาตหารือท่านประธานครับ

- ๒๖/๑

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : บัตรไม่เสียอะไรครับ ชั้นบนเรียบร้อย ยกธงสีเขียวแล้ว หมดเรียบร้อย ขอบพระคุณครับ ขอเวลารวมผลนะครับ ในระหว่างรวมผลนี้ ผมขอเจ้าหน้าที่ช่วยเก็บบัตรอีก ๒ ใบจากท่านสมาชิกคืนมาครับ ชั้นบนเก็บบัตร ๒ ใบของท่านสมาชิกคืนด้วย ผมขอปิดการรับบัตรลงคะแนนนะครับ เพื่อจะได้เริ่มนับคะแนนนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการลงคะแนน)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : สมาชิกที่เคารพครับ ผลการลงมติ เห็นด้วย ๕๙๘ ท่าน ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๒ ท่าน รวม ๖๐๐ ท่าน เรียนที่ประชุมให้รับทราบครับ

- ๒๗/๑

ผลการลงมติ

ในการประชุมรัฐสภา

ครั้งที่ ...๑.../๒๕๖๒

วัน...อังคาร...ที่...๒๔...เดือน...มีนาคม...พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา

เรื่อง...ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ที่คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับฯ พิจารณาเสร็จแล้ว (วาระที่ 1)

เห็นด้วย.....๕๙๘.....คน (บัตรสีน้ำเงิน)

ไม่เห็นด้วย.....—.....คน (บัตรสีแดง)

งดออกเสียง.....๒.....คน (บัตรสีขาว)

รวม.....๖๐๐.....คน

สำนักการประชุม

เรื่อง **ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... พิจารณาเสร็จแล้ว วาระที่ ๑**

วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 600

เห็นด้วย 598

ไม่เห็นด้วย 0

งดออกเสียง 2

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	002	ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
2	003	นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
3	004	นายกรณ์ จาติกวณิช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
4	005	นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
5	008	นายกฤติเดช สันติวชิระกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
6	009	นายกฤษฎา ตันเทอดทิตย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
7	010	นายกฤษณ์ แก้วอยู่	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
8	012	นายกษิดิ์เดช ชุติมันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
9	013	นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
10	015	นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
11	016	นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
12	017	นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
13	018	นายการุณ โหสกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
14	019	นายกิตติ สมทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
15	020	นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
16	021	นายกิตติชัย เรืองสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
17	022	นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
18	023	นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
19	025	นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
20	026	นายกูเฮง ยาวอหะซัน	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
21	027	นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
22	028	นายเกษม ศุภรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
23	029	นายเกษม อุประ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
24	030	นายเกษมสันต์ มีทิพย์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
25	032	นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
26	034	ศาสตราจารย์โกวิทย์ พวงงาม	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
27	036	นายไกลก้อง ไวทยการ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
28	037	นายขจิตร ชัยนิคม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
29	040	นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
30	041	นายคทาเทพ เตชะเดชเรืองกุล	พรรคพลังไทยรักไทย	เห็นด้วย
31	043	นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
32	044	นายคารม พลพรกลาง	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
33	045	นายคำพอง เทพาคำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
34	046	นายคุณากร ปรีชาชนะชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
35	047	นายจตุพร เจริญเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
36	048	นายจรัส คุ้มไข่น้ำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
37	049	นายจรัสฤทธิ์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
38	050	ร้อยเอก จองชัย วงศ์ทรายทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
39	051	นางสาวจอมขวัญ กลับบ้านเกาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
40	052	นายจักรกฤษณ์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
41	055	นายจักรพันธ์ พรนิมิตร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
42	056	นายจักรัตน์ พั้วช่วย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
43	057	นางสาวจุฑาทัตต เหล่าธรรมทัศน์	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
44	058	นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
45	059	นายจารึก ศรีอ่อน	-	เห็นด้วย
46	060	นางสาวจารุวรรณ ศรัณย์เกตุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
47	061	นางสาวจิตภัสร์ ตั้น กฤดากร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
48	062	นายจิรทัศ ไกรเดชา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
49	063	นายจิรพงษ์ ทรงวัชราภรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
50	064	นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
51	065	นายจิรวัฒน์ อรัณยกานนท์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
52	066	นายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
53	067	นางสาวจิราพร สินธุไพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
54	068	นายจิรายุ ห่วงทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
55	070	นางจุฑาพัตธน์ เมนะสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
56	071	นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
57	073	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
58	074	นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
59	075	นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
60	076	นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
61	077	นางเจริญ เรี่ยวแรง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
62	078	นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
63	079	นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
64	081	นางสาวชนก จันทาทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
65	082	นายชยุต ภุมมะกาญจนะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
66	083	นายชลน่าน ศรีแก้ว	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
67	084	นายชวน หลีกภัย	พรรคประชาธิปัตย์	งดออกเสียง
68	085	พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
69	086	นายชวลิต วิชยสุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
70	087	นายชัชวาลล์ คงอุดม	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
71	089	นายชัยชนะ เดชเดโช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
72	091	นายชัยวัฒน์ เป้าเปี่ยมทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
73	092	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
74	094	นายชาญวิทย์ วิภูศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
75	095	นายชาดา ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
76	096	นายชำนาญ จันทร์เรือง	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
77	097	นายชินวรณ์ บุณยเกียรติ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
78	098	นายชุมพล จุลใส	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
79	100	นายชูศักดิ์ คีรีมาศทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
80	101	นายชูศักดิ์ แอกทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
81	102	นายเชิงชาย ชาลีรินทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
82	103	นายเชิดพงศ์ ราชป้องขันธ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
83	104	นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
84	105	นายโชติวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
85	107	นายไชยา พรหมา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
86	108	นายชูการ์โน มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
87	109	นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
88	112	นายฐาปกรณ์ กุลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
89	113	นายฐิตินันท์ แสงนาค	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
90	114	นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
91	115	นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
92	116	นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
93	117	นายณัฏฐพล จรัสรพีพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
94	120	นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
95	121	นายณัฐพงษ์ สุปริยศิลป์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
96	122	นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
97	124	นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
98	125	นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
99	126	นายดล เหตระกูล	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
100	127	นายดะนัย มะหิพันธ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
101	128	นายดำรงค์ พิเดช	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
102	129	นายเดชอิศม์ ขาวทอง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
103	131	นายตี๋ใหญ่ พูนศรีธนากูล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
104	132	นายไตรเทพ งามกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
105	133	นายไตรรงค์ ติธรรม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
106	135	พลตรี ทรงกลด ทิพย์รัตน์	พรรคพลังชาติไทย	เห็นด้วย
107	136	พันเอก เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
108	137	นายทวิรัฐ รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
109	138	นายทวีศักดิ์ ทักษิณ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
110	139	นายทศพร ทองศิริ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
111	140	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
112	141	นางทัศนาพร เกษเมธีการุณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
113	143	นางทัศนียา รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
114	145	นายเทพไท เสนพงศ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
115	147	นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
116	148	นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
117	149	นางเทียบจุฑา ขาวขำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
118	150	นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
119	151	นายธนกร ไชยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
120	152	นางสาวธนพร โสมทองแดง	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	153	นายธนยศ ทิมสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
122	154	นายธนะสิทธิ์ โควสุรัตน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
123	155	นายธนัสถ์ ทวีเกื้อกูลกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
124	156	นายมานพ คีรีภูวดล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
125	158	นายธรรมวิชญ์ โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
126	160	นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
127	162	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
128	163	นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
129	164	นายธีระ ไตรสรณกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
130	165	นายธีระ วงศ์สมุทร	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
131	166	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
132	167	นายนพ ชีวานันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
133	169	นายนพดล แก้วสุพัฒน์	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
134	170	นายนพดล มาตรศรี	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
135	171	นายนพพล เหลืองทองนารา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
136	172	นางสาวนภาพร เพ็ชร์จินดา	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
137	173	นายนริศ ขำนุรักษ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
138	174	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
139	176	นายนัทธี ถิ่นสาคู	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
140	177	นางนาที รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
141	178	นายนิกร จำนง	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
142	179	นายนิคม บุญวิเศษ	พรรคพลังปวงชนไทย	เห็นด้วย
143	181	นายนิพันธ์ ศิริธร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
144	184	นายนิยม เวชกามา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
145	187	นายนิรามาน สุไลมาน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
146	188	นายนิโรธ สุนทรเลขา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
147	189	นางสาวแนน บุณย์ธิดา สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
148	190	นายบัญญัติ เจตนจันทร์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
149	191	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
150	192	นายบัลลังก์ อรรณนพพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
151	194	นายบุญฐิณ ประทุมลี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
152	195	นางบุญยิ่ง นิติกาญจนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
153	196	นางบุญรื่น ศรีธเรศ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
154	197	นายบุญลือ ประเสริฐโสภา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
155	198	นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
156	199	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
157	200	นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
158	201	นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
159	202	นายปฐมพงศ์ สูญจันทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
160	204	นายประกอบ รัตนพันธ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
161	205	นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
162	206	นายประทวน สุทธิอำนวยเดช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
163	208	นายประภูศักดิ์ จินตะเวช	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
164	209	นายประมวล พงศ์ถาวราเดช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
165	210	นายประสงค์ บูรณ์พงศ์	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
166	211	นายประสิทธิ์ มะหะหมัด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
167	212	นายประสิทธิ์ วุฒินันชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
168	213	นายประเสริฐ จันทรรวงทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
169	214	นายประเสริฐ บุญเรือง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
170	215	นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
171	216	นายปริญญา ช่วยเกตุ คีรีรัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
172	217	นายปริญญา ฤกษ์หร่าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
173	218	นายปรีดา บุญเพลิง	พรรคครูไทยเพื่อประชาชน	เห็นด้วย
174	219	นายปัญญา จีนาคำ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
175	220	นางสาวปารีณา ไกรคุปต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
176	222	นายปิยวัฒน พันธ์สายเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
177	224	นางผ่องศรี แซ่จึง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
178	226	พลโท พงศกร รอดชมภู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
179	227	นายพงศ์กวิน จึงรุ่งเรืองกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
180	228	นายพนิต วิกิตเศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
181	229	นายพยม พรหมเพชร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
182	230	นายพรชัย อำนวยทรัพย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
183	231	นายพรชัย อินทร์สุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
184	232	นายพรเทพ วิสุทธิ์วัฒนศักดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
185	233	นางสาวพรพิมล ธรรมสาร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
186	234	นางพรเพ็ญ บุญศิริวัฒนกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
187	238	นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
188	239	นายพัฒนา สัพโส	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
189	240	นายพาณุวัฒณ์ สะสมทรัพย์	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
190	241	นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
191	242	นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
192	246	นายพิบูลย์ รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
193	247	นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
194	248	นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
195	249	นายพิษณุ พลธี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
196	250	นายพีรเดช คำสมุทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
197	251	นางสาวพิมพ์รพี พันธุ์วิชาติกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
198	252	นายพีระเพชร ศิริกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
199	255	นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
200	256	นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
201	257	นายเพชรวรรต วัฒนพงศศิริกุล	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
202	258	นายไพจิต ศรีวรขาน	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
203	259	นายไพบูลย์ นิติตะวัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
204	260	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
205	262	นายภณณัฏฐ์ ศรีอินทร์สุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
206	263	นายภราดร ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
207	267	นางสาวภาดาท์ วรกานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
208	268	นายภานุ ศรีบุศยกาญจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
209	269	นายภาสกร เงินเจริญกุล	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
210	270	นายภิญโญ นิโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
211	271	นายภูดิท อินสุวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
212	272	นายภูมิศิษฏ์ คงมี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
213	273	นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์	พรรคไทยศรีวิไลย์	เห็นด้วย
214	274	นายมณฑล โพธิ์คาย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
215	275	นายมณเฑียร สงฆ์ประชา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
216	276	นายมนตรี ตั้งเจริญถาวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
217	277	นายมนตรี ปาน้อยนนท์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
218	278	นางมนพร เจริญศรี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
219	279	นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
220	280	นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
221	281	นายมานพ ศรีผึ้ง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
222	282	นายมานะ โลหะวณิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
223	283	นายมานะศักดิ์ จันทร์ประสงค์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
224	284	นายมานัส อ่อนอ้าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
225	285	นางมารศรี ขจรเรืองโรจน์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
226	286	นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
227	287	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
228	288	พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์	พรรคประชานิยม	เห็นด้วย
229	290	นายยรรยงก์ ถนอมพิชัยธำรง	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
230	291	นายยศวัฒน์ มาไพศาลสิน	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
231	292	นายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
232	294	รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
233	295	นายรณเทพ อนุวัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
234	296	นายระวี มาศฉมาดล	พรรคพลังธรรมใหม่	เห็นด้วย
235	298	นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
236	299	นายรังสิกร ทิมาตฤกะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
237	300	นายรังสิมันต์ โรม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
238	301	นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
239	302	นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
240	304	นายเรวัต วิศรุตเวช	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
241	305	นางสาวละออง ติยะไพรัช	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
242	307	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
243	308	นางสาววชิราภรณ์ กาญจนะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
244	310	นายวรภพ วิริยะโรจน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
245	311	นางสาววรรณวรี ตะล่อมสิน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
246	312	นางสาววรรณวิภา ไม้สน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
247	313	นายวรศิษฏ์ เลียงประสิทธิ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
248	314	นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
249	317	นายวัชระ ยาวอหะซัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
250	318	นายวัชรา ณ วังขนาย	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
251	320	นายวัน อยู่บำรุง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
252	321	นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
253	322	นายวันชัย ปริญญาศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
254	324	นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
255	325	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
256	327	นายวิเชียร ชวลิต	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
257	329	นายวินท์ สุธีรชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
258	330	นายวิรัช พันธุมะผล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
259	331	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
260	332	นายวิรัตน์ วรศสิริน	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
261	333	นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
262	334	นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
263	335	นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
264	336	พลตำรวจโท วิศณุ ม่วงแพรสี	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
265	337	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
266	338	นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
267	340	นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
268	341	นายมารุต มัสยวาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
269	342	นายวีระกร คำประกอบ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
270	343	นายวีระชัย วีระเมธีกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
271	344	นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
272	345	นายวีระวัฒน์ โอสถานุเคราะห์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
273	346	นายวุฒิชัย กิตติธเนศวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
274	347	นายวุฒินันท์ บุญชู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
275	348	นายวุฒิพงษ์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
276	350	นายศรัณย์ ทิมสุวรรณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
277	351	นายศรัณย์วุฒิ ศรัณย์เกตุ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
278	355	นางศรีสมร รัศมีฉกษ์เศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
279	356	นายศักดา คงเพชร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
280	357	นายศักดินัย นุ่มหนู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
281	361	นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
282	362	นายศิริพงษ์ รัสมี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
283	364	นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
284	365	นางสาวศิลัมพา เลิศนุวัฒน์	พรรคพลเมืองไทย	เห็นด้วย
285	366	นายศุภชัย ใจสมุทร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
286	372	นายสงวน พงษ์มณี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
287	373	นายสนอง เทพอักษรณรงค์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
288	374	นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
289	375	นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
290	376	นายสมเกียรติ วอนเพียร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
291	377	นางนันทนา สงฆ์ประชา	พรรคประชาภิวัฒน์	เห็นด้วย
292	378	นายสมคิด เชื้อคง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
293	379	นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
294	380	นายสมชาติ ประดิษฐพร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
295	382	พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
296	383	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
297	384	นายสมบัติ อำนาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
298	385	นายสมบูรณ์ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
299	386	นายสมพงษ์ โสภณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
300	388	นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
301	390	นายสมศักดิ์ พันธ์เกษม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
302	392	นายสมัคร ป้องวงษ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
303	393	นายสยาม หัตถสงเคราะห์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
304	394	นายสรชัด สุจิตต์	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
305	396	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
306	397	นางสาวสรัสนันท์ อรรณนพพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
307	398	นายสราวุธ อ่อนละมัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
308	399	นายสฤษฏ์พงษ์ เกี่ยวข้อง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
309	400	นายสฤษดิ์ บุตรเนียร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
310	401	นายสะถิระ เผือกประพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
311	403	นายสัณหพจน์ สุขศรีเมือง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
312	404	นายสันติ กีระนันทน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
313	407	นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
314	408	นายสาคร เกี่ยวข้อง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
315	409	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
316	411	นายสาธิต อุ่ยตระกูล	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
317	412	นายสายัณห์ ยุติธรรม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
318	413	นายสำลี รักสุทธี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
319	414	นายสิงหภณ ดีนาง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
320	416	นายสินิตย์ เลิศไกร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
321	417	นายสิระ เจนจาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
322	419	นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
323	422	นายสุชาติ ภิญโญ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
324	423	นายสุชาติ อุสาหะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
325	424	นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
326	426	นายสุทา ประทีป ณ ถลาง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
327	428	นายสุเทพ อู่อ้น	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
328	429	นายสุพล จุลใส	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
329	430	นายสุพล ฟองงาม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
330	431	พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
331	432	นายสุภดิช อากาศฤกษ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
332	433	นางสุภาภรณ์ คงวุฒิปัญญา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
333	434	นายสุรชัย ศรีสารคาม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
334	435	นายสุรชาติ ชาญประดิษฐ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
335	438	นายสุรทิน พิจารณ์	พรรคประชาธิปไตยใหม่	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
336	439	นายสุรพงษ์ อึ้งอัมพรวิไล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
337	440	รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
338	441	นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
339	442	นายสุรศักดิ์ ชิงนวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
340	444	นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
341	445	นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
342	446	นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
343	447	พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
344	449	นายเสมอกัน เที่ยงธรรม	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
345	450	พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธ์ เตมียเวส	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
346	451	นายโสภณ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
347	453	นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
348	454	นายองอาจ วงษ์ประยูร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
349	455	นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
350	457	นายอนันต์ ผลอำนวย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
351	458	นายอนันต์ ศรีพันธุ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
352	459	นายอนาวิล รัตนสถาพร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
353	460	นายอนุชา น้อยวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
354	461	นายอนุชา นาคาศัย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
355	464	นายอนุมัติ ชูสารอ	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
356	465	นายอนุรักษ์ จุรีมาศ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
357	466	นายอนุรักษ์ ตั้งปณิธานนท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
358	467	นางอนุรักษ์ บุญศล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
359	469	นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
360	471	นายอภิชา เลิศพชรกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
361	473	นายอภิชาติ ศิริสุนทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
362	474	นายสุทัศน์ เงินหมื่น	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
363	476	นายอรรถกร ศิริลัทธยากร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
364	477	ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
365	478	นายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
366	479	นายอัครวัฒน์ อัศวเหม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
367	480	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
368	481	นายอันวาร์ สาและ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
369	482	นายอับดุลบาซิม อาบู	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
370	483	นายอับดุลอายี สาแม็ง	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
371	484	นายอัศวิน วิภูศิริ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
372	485	นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
373	486	นางอาภรณ์ สาราคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
374	487	นายอารี ไกรนรา	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
375	488	นายอาสพลธ์ สรรณ์ไตรภพ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
376	489	นายอำนาจ วิลาวัลย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
377	490	นายอำไพ กองมณี	พรรคเสรีรวมไทย	เห็นด้วย
378	491	นายอิทธิรัตน์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
379	492	นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
380	493	นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
381	496	นายเอกธนัช อินทร์รอด	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
382	497	นายเอกภพ เพียรพิเศษ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
383	499	นายเอี่ยม ทองใจสด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
384	500	นายโอชิษฐ์ เกียรติก้องชูชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
385	003	พลตรี กลชัย สุวรรณบูรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
386	004	นายกล้านรงค์ จันทิก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
387	005	นายกษิดิศ อาชวคุณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
388	006	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
389	007	ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
390	008	นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
391	009	นายกิตติ วะสีนนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
392	010	นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
393	011	นายกูรดิสถ์ จันทร์ศรีชวาลา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
394	012	นายเกียว แก้วสุทอ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
395	013	ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
396	014	นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
397	015	นายคำนูณ สิทธิสมาน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
398	016	นายจเด็จ อินสว่าง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
399	017	นายจรินทร์ จักกะพาก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
400	018	พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
401	019	พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
402	020	พลตำรวจโท จิตติ รอดบางยาง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
403	021	นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
404	022	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
405	025	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
406	026	นายเจตน์ ศิรธรานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
407	027	นายเจน นำชัยศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
408	028	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
409	029	พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
410	030	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
411	031	นายเฉลา พวงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
412	033	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
413	034	นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
414	035	นายเฉลียว เกาะแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
415	036	นายจัตุรงค์ เสริมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
416	038	นายชลิต แก้วจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
417	039	พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
418	040	พลอากาศเอก มานัต วงษ์วาทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
419	041	พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
420	042	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
421	043	พลเอก ชาตอุดม ติตถะสิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
422	044	พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
423	045	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
424	046	พลเอก เชวงศักดิ์ ทองสลวย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
425	047	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
426	048	นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
427	049	นายชากีย์ พิทักษ์คุมพล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
428	050	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
429	051	พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
430	052	นายณรงค์ รัตนานุกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
431	053	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
432	054	นายณรงค์ อ่อนสอาด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
433	055	พลเอก ณัฐ อินทรเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
434	056	พลเอก ดนัย มีชูเวท	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
435	057	นางดวงพร รอดพยาธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
436	058	นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
437	059	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
438	060	นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
439	061	พลตำรวจเอก เดชฉลงค์ สุทธิชาญบัญชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
440	062	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
441	063	พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
442	065	รองศาสตราจารย์ พลเอก ไตรโรจน์ ครุธเวโช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
443	068	นายถาวร เทพวิมลเพชรกุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
444	069	พลอากาศเอก ถาวร มณีพฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
445	070	นายทรงเดช เสมอคำ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
446	071	พลเอก ทวีป เนตรนิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
447	072	นายทวีวงษ์ จุลกมนตรี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
448	073	นางทัศนา ยุวานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
449	075	พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
450	076	พลเอก ธงชัย สาระสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
451	078	พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
452	079	นายธานี สุโชดายน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
453	080	นายธานี อ่อนละเอียด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
454	081	พลเอก ธีรเดช มีเพียร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
455	082	นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
456	083	พลเรือเอก นพดล โชคระดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
457	085	พลเอก นาวิน ดำริกาญจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
458	087	พลเอก นิวัตร มีนะโยธิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
459	088	ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
460	089	นายนิอาแช ซีอุเซ็ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
461	090	นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
462	092	พลเอก บุญธรรม โอริส	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
463	093	นายบุญมี สุระโคตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
464	094	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ไข่เกษ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
465	095	พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
466	096	นางเบญจรัตน์ จริยธาราสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
467	098	พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
468	099	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
469	100	นางประภาศรี สุฉันทบุตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
470	101	นายประมนต์ สุธีวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
471	102	นายประมาณ สว่างญาติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
472	103	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
473	104	นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
474	105	พลเอก ประสาท สุขเกษตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
475	106	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
476	107	พลตำรวจตรี ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
477	108	พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
478	109	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
479	110	นายปัญญา งานเลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
480	111	พลเอก ปัฐมพงศ์ ประถมภัฏ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
481	112	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
482	113	นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
483	114	นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
484	115	พลเอก โปฎก บุนนาค	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
485	116	นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
486	117	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
487	118	พลเอก พรพิพัฒน์ เบญญศรี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
488	119	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	สมาชิกวุฒิสภา	งดออกเสียง
489	120	นายพลเดช ปิ่นประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
490	121	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
491	122	พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
492	123	นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
493	124	นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
494	125	พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
495	126	นายพิศาล มาณวพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
496	127	พลตำรวจโท พิสัณห์ จุลดิลก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
497	128	พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
498	130	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
499	131	พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
500	132	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
501	133	นายไพโรจน์ พ่วงทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
502	134	พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
503	135	นางสาวภัทรา วรามิตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
504	136	นายภาณุ อุทัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
505	137	นายมณเฑียร บุญตัน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
506	138	พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
507	139	นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
508	141	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
509	142	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
510	146	นายระวี รุ่งเรือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
511	147	นางสาวเรณู ตังคจิวางกูร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
512	148	นายลักษณ์ วจนานวัช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
513	150	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
514	151	พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสวรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
515	152	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
516	153	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
517	154	นางวรารัตน์ อติแพทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
518	155	พลเอก วราห์ บุญญะสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
519	156	พลเอก วลิต โรจนภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
520	157	พลเอก วสันต์ สุริยมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
521	158	พลเอก วัฒนา สรรพานิช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
522	159	นายวันชัย สอนศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
523	162	นายวิทยา ผิวผ่อง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
524	163	พลเอก วินัย สร้างสุขดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
525	164	พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
526	165	นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
527	166	นายวิรัตน์ เกสสมบูรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
528	167	นางสาววิไลลักษณ์ อรินทมะพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
529	169	นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
530	170	นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
531	171	นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
532	172	นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
533	173	พลเอก วีรัณ ฉันทศาสตร์โกศล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
534	174	นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
535	175	นายศรีศักดิ์ วัฒนพรมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
536	177	รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
537	178	พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
538	179	พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
539	180	นางศิรินา ปวโรพารวิทยา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
540	182	นายศุภชัย สมเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
541	183	พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
542	184	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
543	185	พลเอก สกล ชื่นตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
544	187	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
545	188	พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
546	189	พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
547	193	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
548	194	นายสมชาย เสียงหลาย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
549	195	นายสมชาย แสวงการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
550	196	นายสมชาย หาญหิรัญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
551	197	นายสมเดช นิลพันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
552	198	พลตำรวจโท สมบัติ มิลินทจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
553	199	นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
554	200	นายสมพล เกียรติไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
555	201	นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
556	203	พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
557	204	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
558	205	นายสวัสดิ์ สมัครพงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
559	206	พลเอก สสิน ทองภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
560	207	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
561	208	นายสัญชัย จุลมนต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
562	209	นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
563	210	นายสำราญ ครรชิต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
564	212	พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
565	213	พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
566	214	นายสุชัย บุตรสาระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
567	215	นายสุธี มากบุญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
568	216	นางสุนี จึงวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
569	217	นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
570	218	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
571	219	พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
572	220	นายสุรเดช จิรัฏฐิติเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
573	221	พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
574	222	พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
575	223	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
576	224	นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
577	225	นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
578	226	นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
579	227	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
580	228	พลเอก อกนิษฐ์ หมื่นสวัสดิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
581	229	พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
582	230	พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
583	231	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
584	233	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
585	234	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
586	235	นางอภิรดี ตันตราภรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
587	236	พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
588	238	นายออน กาจกระโทก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
589	239	พลเอก อักษรา เกิดผล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
590	240	นายอับดุลฮาลิม มินซาร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
591	241	พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
592	242	พลโท อำพน ชูประทุม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
593	243	นายอำพล จินดาวัฒนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
594	244	พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสูต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
595	245	ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณอุดม คชินทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
596	246	นายอุดม วรัญญูรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
597	247	พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
598	248	นายอุปกิต ปาจรียางกูร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
599	249	พลเอก อู้ด เบื้องบน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
600	250	พลตรี โอสถ ภาวิไล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขั้นตอนต่อไปก็คือการตั้งคณะกรรมาธิการ เชิญเสนอเลยนะครับ สมาชิกเสนอกรรมาธิการเลยนะครับ

นางสาวพัชรินทร์ ซำศิริพงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ดิฉัน นางสาวพัชรินทร์ ซำศิริพงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๒ กรุงเทพมหานคร พรรคพลังประชารัฐ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ดิฉันขอเสนอจำนวนคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... จำนวนทั้งสิ้น ๒๘ ท่าน ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : อันนี้พิจารณาร่าง ไม่ใช่ยกร่างครับ เป็นข้อบังคับที่ยกร่างมาแล้ว แล้วก็พิจารณาร่าง กรรมาธิการถูกต้องแล้วนะครับ ขอเรียนกรรมาธิการ ๒๘ คน สัดส่วนจะเป็นของวุฒิสภา จำนวน ๙ คน สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๙ คน สำหรับกรรมาธิการจากสภาผู้แทนราษฎรนั้นสัดส่วนก็จะแบ่งเป็นอย่างนี้ พรรคเพื่อไทย ๕ คน พรรคพลังประชารัฐ ๕ คน พรรคอนาคตใหม่ ๓ คน พรรคประชาธิปัตย์ ๒ คน พรรคภูมิใจไทย ๒ คน พรรคเสรีรวมไทย ๑ คน พรรคชาติไทยพัฒนา ๑ คนครับ ขอเชิญสมาชิกวุฒิสภาเสนอรายชื่อครับ เชิญเลยครับ

นายวันชัย สอนศิริ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายวันชัย สอนศิริ สมาชิกวุฒิสภา ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการในสัดส่วนขอวุฒิสภาจำนวน ๙ คน ดังนี้ ๑. นายกล้านรงค์ จันทิก ๒. ศาสตราจารย์พิเศษ กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ ๓. นายคำนูณ สิทธิสมาน ๔. นายเจตน์ ศิรธรานนท์ ๕. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ๖. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ๗. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ๘. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร ๙. นายเสรี สุวรรณภานนท์ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : มีผู้รับรองถูกต้อง ขอบคุณครับ ต่อไปพรรคเพื่อไทย ๕ คนครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : ท่านประธานที่เคารพ ผม จุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ในสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๙ ท่าน จากการหารือระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านทั้ง ๒ วิป (Whip) ได้มีข้อตกลงร่วมกันว่าจะใช้กรรมาธิการชุดเดิมครับ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ชุดเดิมมีชื่อหรือไม่ครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : ท่านประธานในสัดส่วนของพรรคเพื่อไทยมีการเปลี่ยนรายชื่อ ๑ ท่าน

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เชิญเลยครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : จากนายนิสิต สินธุไพร เป็นนายอดิศร เพียงเกษ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ส่วนอีก ๔ ท่านคือ ๑. นายสงวน พงษ์มณี ๒. นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม ๓. นายนคร มาฉิม ถูกต้องหรือไม่ครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : ถูกต้องครับ และท่านไชยา พรหมา

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : นายไชยา พรหมา และนายอดิศร เพียงเกษ ต่อไปพรรคพลังประชารัฐ ๕ คนครับ

นางสาวพัชรินทร์ ซำศิริพงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธาน ดิฉัน นางสาวพัชรินทร์ ซำศิริพงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร พรรคพลังประชารัฐ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ของทางฝั่งรัฐบาลมีการปรับเปลี่ยนจึงขอเสนอรายชื่อใหม่ทั้งหมด ในสัดส่วนของพรรคพลังประชารัฐมีจำนวน ๕ ราย ดังนี้ ๑. นายอัครวัฒน์ อัศวเหม ๒. นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์ ๓. นายดิสทัต คำประกอบ ๔. พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์ และ ๕. นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : มีผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคอนาคตใหม่ ๓ คน เชิญครับ

นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธาน ผม พิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ สำหรับกรรมาธิการวิสามัญในสัดส่วนของพรรคอนาคตใหม่ ๓ คนเหมือนเดิม ๑. นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร ๒. นายวาโย อัศวรุ่งเรือง ๓. นายคารม พลพรกลาง ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : มีผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคประชาธิปัตย์ ๒ คน เชิญครับ

นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สุราษฎร์ธานี) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี จังหวัดสุราษฎร์ธานี พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอรายชื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ในสัดส่วนของพรรคประชาธิปัตย์ ๒ ท่าน ดังนี้ ๑. นายไชยวัฒน์ ไตรยสุนันท์ ๒. นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : มีผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคภูมิใจไทย ๒ คนครับ

นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สงขลา) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม ณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการสัดส่วนพรรคภูมิใจไทย ๒ ท่าน ดังนี้ ๑. นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร ๒. นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคเสรีรวมไทย ๑ คนครับ

นางสาวธนพร โสมทองแดง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน นางสาวธนพร โสมทองแดง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเสรีรวมไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอรายชื่อในสัดส่วนของพรรคเสรีรวมไทย ดอกเตอร์ปิติพงศ์ เต็มเจริญ ขอผู้รับรองค่ะ ขอบคุณค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคชาติไทยพัฒนา ๑ คนครับ

นายสรชัด สุจิตต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สุพรรณบุรี) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม นายสรชัด สุจิตต์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา จังหวัดสุพรรณบุรีครับ ในสัดส่วนกรรมาธิการวิสามัญของพรรคชาติไทยพัฒนานั้นขอเสนอ นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้องครับ เชิญท่านเลขาธิการอ่านรายชื่อ

นายสรศักดิ์ เพียรเวช (เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) : รายชื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... จำนวน ๒๘ ท่าน ดังนี้ ๑. นายกล้านรงค์ จันทิก ๒. ศาสตราจารย์พิเศษ กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ ๓. นายคำนูณ สิทธิสมาน ๔. นายเจตน์ ศิรธรานนท์ ๕. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ๖. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร ๗. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ๘. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ๙. นายเสรี สุวรรณภานนท์ ๑๐. นายสงวน

พงษ์มณี ๑๑. นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม ๑๒. นายนคร มาฉิม ๑๓. นายไชยา พรหมา ๑๔. นายอดิศร เพียงเกษ ๑๕. นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์ ๑๖. นายดิสทัต คำประกอบ ๑๗. นายอัครวัฒน์ อัศวเหม ๑๘. นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ ๑๙. พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์ ๒๐. นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร ๒๑. นายวาโย อัศวรุ่งเรือง ๒๒. นายคารม พลพรกลาง ๒๓. นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ ๒๔. นายชัยวัฒน์ ไตรยสุนันท์ ๒๕. นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร ๒๖. นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์ ๒๗. นายปิติพงศ์ เต็มเจริญ ๒๘. นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : รายชื่อครบถ้วน ต่อไปกรรมาธิการจะแปรญัตติในกี่วันนะครับ ต้องเสนอขออนุมัติที่ประชุมแปรญัตติครับ

นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานคะ ดิฉัน นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขออนุญาตเสนอระยะเวลาในการพิจารณา ๖๐ วัน ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : แปรญัตติ ๖๐ วัน ที่ประชุมมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ถ้าไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่น ที่ประชุมเห็นชอบแปรญัตติภายใน ๖๐ วัน

นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานคะ ดิฉัน นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ ค่ะ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขออภัยครับ แปรญัตติกี่วันนะครับ

นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ๗ วันค่ะ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ๗ วัน ที่ประชุมมีความเห็นเป็นอย่างไรครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ถ้าที่ประชุมรับรองแล้วนะครับ ไม่เห็นเป็นอย่างอื่นก็แปรญัตติใน ๗ วัน ก็จบกระบวนการของร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภานะครับ

ผมขออนุญาตที่ประชุมต่อไปก็จะเป็นเรื่องด่วนซึ่งเราจำเป็นต้องลงมติทำนองนี้อีกประมาณ ๔ เรื่อง คณะกรรมาธิการขอว่าให้นัดประชุมครั้งแรกวันนี้ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา ห้องประชุมจะแจ้งให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง ขอเรียนกรรมาธิการทั้งหมดได้รับทราบครับ ต่อไปครับ

เรื่องด่วน

๑. พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ ๒๕๓๒๒/๒๕๖๒
วันที่ ๒๑ พ.ย. ๖๒
เวลา ๑๔.๑๙ น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๗๘๒๒

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย พิธีสารในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ต่อรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอพิธีสารดังกล่าว มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๒๙๕/๒๕๖๒
วันที่ ๒๑/พ.ย./๖๒ เวลา ๑๕.๓๖ น.
ส่งกลุ่มงาน ฟรม.๒ ดำเนินการ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๔ (มัชฌิมา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (m214/D/งาน สนธ.1/ส ส่งสภา)

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่ ๒๙๕/๒๕๖๒
วันที่ ๒๑/พย./๖๒ เวลา ๑๔.๓๐

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒
รับที่ ๑/๒๕๖๒
วันที่ ๒๑/พ.ย./๖๒ เวลา ๑๔.๓๕ น.

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔

(Fourth Protocol to Amend the ASEAN Comprehensive Investment Agreement - ACIA)

รายการเอกสาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑	พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ (Fourth Protocol to Amend the ASEAN Comprehensive Investment Agreement)
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒	คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ - พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓	ตารางสรุปการปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔	สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเรื่องการปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน

FOURTH PROTOCOL TO AMEND THE ASEAN COMPREHENSIVE INVESTMENT AGREEMENT

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Republic of the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of Southeast Asian Nations ("ASEAN"), hereinafter collectively referred to as "Member States" or singularly as "Member State";

RECALLING the ASEAN Comprehensive Investment Agreement (hereinafter referred to as the "ACIA") signed on 26 February 2009 and which entered into force on 29 March 2012, which aims to create a liberal, facilitative, transparent and competitive investment environment in ASEAN by adhering to principles such as to benefit investors and their investments based in ASEAN;

RECOGNISING the need to undertake assessment and review of Member States' existing performance requirements and consider additional commitments under Article 7 (Prohibition of Performance Requirements) of the ACIA as amended by Article 2 paragraph 1 of the Second Protocol to Amend the ACIA;

RECALLING the decision made during the 24th ASEAN Economic Ministers Retreat from 28 February 2018 - 1 March 2018 in Singapore to deepen investment integration among Member States by enhancing the ACIA; and

NOTING that Article 46 (Amendments) of the ACIA provides that the provisions of the ACIA may be modified through

amendments mutually agreed upon in writing by the Member States,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1
Amendments to Article 7
(Prohibition of Performance Requirements)

Article 7 shall be replaced in entirety as follows:

'*1. No Member State shall impose or enforce as a condition for admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments in its territory of an investor of another Member State any of the following requirements:*

(a) to export a given level or percentage of goods;

(b) to achieve a given level or percentage of domestic content;

(c) to purchase, use or accord a preference to goods produced in its territory, or to purchase goods from a person or any other entity in its territory;

(d) to relate the volume or value of imports to the volume or value of exports or to the amount of foreign exchange inflows associated with the investments of that investor;

(e) to restrict sales of goods in its territory that the investments of that investor

produce or provide by relating such sales to the volume or value of its exports or foreign exchange earnings; or

(f) to supply exclusively from its territory the goods that such investment produces to a specific regional market or to the world market.

2. No Member State may condition the receipt or continued receipt of an advantage, in connection with admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments in its territory of an investor of another Member State, on compliance with any of the following requirements:

(a) to achieve a given level or percentage of domestic content;

(b) to purchase, use or accord a preference to goods produced in its territory, or to purchase goods from a person or any other entity in its territory;

(c) to relate the volume or value of imports to the volume or value of exports or to the amount of foreign exchange inflows associated with investments of that investor; or

(d) to restrict sales of goods in its territory that investments of that investor produce or provide by relating such sales to the volume or value of its exports or foreign exchange earnings.

3. (a) *For greater certainty, paragraphs 1 and 2 do not apply to any requirement other than the requirements set out in those paragraphs.*

(b) *Nothing in paragraph 2 shall be construed to prevent a Member State from conditioning the receipt or continued receipt of an advantage, in connection with an investment of an investor of a Member State or of a non-Member State in its territory, on compliance with a requirement to locate production, supply a service, train or employ workers, construct or expand particular facilities, or carry out research and development, in its territory.*

(c) *Subparagraphs 2(a) and (b) shall not apply to requirements imposed by an importing Member State relating to the content of goods necessary to qualify for preferential tariffs or preferential quotas.*

(d) *For greater certainty, the term "advantage" in paragraph 2 does not include:*

(i) *any taxation measures, except for Articles 13 (Transfers) and 14 (Expropriation and Compensation), as provided under paragraph 4(a) of Article 3 (Scope of Application); or*

(ii) *subsidies or grants provided by a Member State, as provided under paragraph 4(b) of Article 3 (Scope of Application).*

4. Member States shall undertake assessment and review of their existing performance requirements and consider additional commitments under this Article, as the need arises.

5. Member States shall, through the AIA Council, undertake an annual review of paragraph 1, on the possibility of also prohibiting the requirement that an investor locate its headquarters for a specific region or the world market, in their respective territories, as a condition for admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments in their respective territories.'

Article 2
Amendments to Article 9
(Reservations)

Paragraph 1 shall be replaced as follows:

'1. *Articles 5 (National Treatment), 7 (Prohibition of Performance Requirements), and 8 (Senior Management and Board of Directors) shall not apply to:*

(a) any existing measure that is maintained by a Member State at:

(i) the central level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2;

(ii) the regional level of government, as set out by that Member State in

its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2; and

(iii) a local level of government;

(b) the continuation or prompt renewal of any reservations referred to in sub-paragraph (a).'

Article 3
Amendments to ACIA Headnote for the List of Reservations

1. Paragraph 1 shall be replaced as follows:

'1. The Schedule of ASEAN Member States sets out, pursuant to Article 9 (Reservations), Member States' measures that do not conform to the obligations under:

(a) Article 5 (National Treatment);
(b) Article 7 (Prohibition of Performance Requirements); and
(c) Article 8 (Senior Management and Board of Directors).'

2. Sub-paragraph 2(e) shall be replaced as follows:

'(e) "Type of Obligation" refers to the obligation(s) of National Treatment, Prohibition of Performance Requirements and/or Senior Management and Board of Directors, as the case may be, which do not apply to the listed measures(s);'[1]

3. Sub-paragraph 2(f) shall be replaced as follows:

'*(f) "Description of Measure" shall refer to measures that do not conform to the National Treatment, Prohibition of Performance Requirements, and/or Senior Management and Board of Directors Article(s), for which a reservation is taken; and*'

4. Paragraph 3 shall be replaced as follows:

'*3. Member States' commitments under the GATS shall apply to measures affecting the supply of services under Modes 1, 2 and 4 of services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying. For this purpose, Member States need not make any reservations on measures that do not conform to Article 5 (National Treatment), Article 7 (Prohibition of Performance Requirements) and Article 8 (Senior Management and Board of Directors) for these sectors until such time when this Agreement is reviewed and additional commitments agreed. In addition, consistent with Article 3 of the Agreement, measures affecting liberalisation of investment in services sectors, other than services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying sectors (pCPC 881 – 885), do not fall within the scope of this Agreement. Therefore, the reservation lists attached to this Headnote do not include reservations on such measures.*'

5. Paragraph 4 shall be replaced as follows:

'*4. Each Member State reserves the right to make future reservations on measures that do not conform to Article 5 (National Treatment), Article 7 (Prohibition of Performance Requirements) and*

Article 8 (Senior Management and Board of Directors) on:

(a) new and emerging sectors, sub-sectors, industries, products, or activities; or

(b) existing sectors, sub-sectors, industries, products or activities;

which are unregulated at the time of submission of the reservation lists.'

Article 4
Work Programme

1. Member States shall enter into discussions on the modifications to their reservations in the Schedule to the ACIA, pursuant to Article 2 (Amendments to Article 9 [Reservations]).

2. Member States shall conclude the discussions referred to in Paragraph 1 within five (5) years from the date of entry into force of this Protocol unless Member States otherwise agree.

3. Modifications to Member States' reservations referred to in Paragraph 1 shall take effect on a date agreed to by the Member States. This provision shall prevail over paragraph 2(h) of Annex 3 of the ACIA.

4. Article 1 (Amendments to Article 7 [Prohibition of Performance Requirements]) and Article 2 (Amendments to Article 9 [Reservations]) shall not apply until the date on which Member States' modifications to their reservations take effect in accordance with Paragraph 3.

Article 5
Final Provisions

1. This Protocol shall form an integral part of the ACIA and shall enter into force after all Member States have notified the completion of their respective internal procedures for the entry into force of this Protocol to, or, where necessary, deposited instruments of ratification or acceptance with, the Secretary-General of ASEAN.

2. The Secretary-General of ASEAN shall promptly notify all Member States of the notifications or deposit of each instrument of ratification or acceptance referred to in Paragraph 1.

3. This Protocol shall be deposited with the Secretary-General of ASEAN, who shall promptly furnish a certified copy thereof to each Member State.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised by their respective Governments, have signed this Fourth Protocol to Amend the ASEAN Comprehensive Investment Agreement.

DONE at _____

_____

in a single original copy in the English Language.

For Brunei Darussalam:

.....

For the Kingdom of Cambodia:

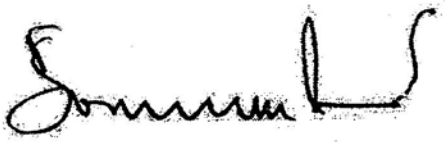

.....

For the Republic of Indonesia:

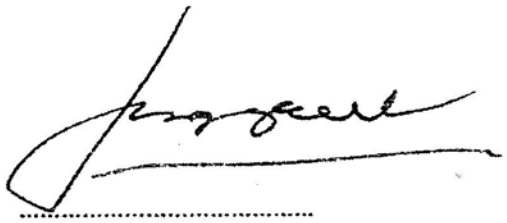

.....

For the Lao People's Democratic Republic:

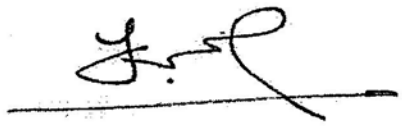

.....

For Malaysia:

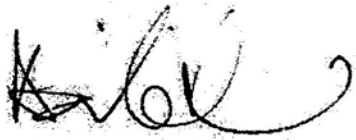

.....

For the Republic of the Union of Myanmar:

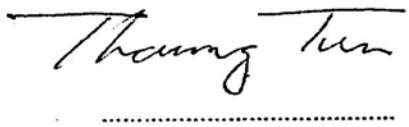

.....

For the Republic of the Philippines:

.....

For the Republic of Singapore:

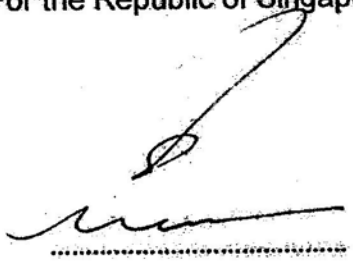

.....

For the Kingdom of Thailand:

.....

For the Socialist Republic of Viet Nam:

.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

ร่างคำแปลภาษาไทย ณ วันที่ ๔ ก.พ. ๒๕๖๒

คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ

พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติม
ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔

รัฐบาลแห่งบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งเป็นรัฐสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ("อาเซียน") ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกโดยรวมว่า "บรรดารัฐสมาชิก" หรือแยกกันว่า "รัฐสมาชิก"

ระลึกถึง ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ต่อไปนี้จะเรียกว่า "เอซีไอเอ") ที่ลงนามไปเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสร้างระบอบการลงทุนที่เสรีและเปิดกว้างในอาเซียน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายสุดท้ายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ("เออีซี")

ตระหนักถึง ความจำเป็นที่จะประเมินและทบทวนข้อกำหนดให้ปฏิบัติที่มีอยู่ของบรรดารัฐสมาชิกและพิจารณาข้อผูกพันเพิ่มเติมภายใต้ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) ของเอซีไอเอ ที่ได้มีการแก้ไขโดยข้อ ๒ วรรค ๑ ของพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๒

ระลึกถึง มติของการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ ๒๔ ระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ - วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ สิงคโปร์ ที่จะทำให้บูรณาการด้านการลงทุนระหว่างบรรดารัฐสมาชิกลึกซึ้งยิ่งขึ้นโดยการเสริมสร้างเอซีไอเอ และ

รับทราบ ว่าข้อ ๔๖ (การแก้ไขเพิ่มเติม) ของเอซีไอเอกำหนดว่า บทบัญญัติของเอซีไอเออาจถูกปรับเปลี่ยนได้โดยการแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้ตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษรโดยบรรดารัฐสมาชิก

ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้:

ข้อ ๑
การแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๗
(การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ)

ข้อ ๗ จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

‘๑. ห้ามรัฐสมาชิกกำหนด หรือ บังคับใช้ ข้อกำหนดข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ เป็นเงื่อนไขสำหรับ การให้เข้ามา การจัดตั้ง การได้มา การขยาย การจัดการ การดำเนินการ การปฏิบัติการ และ การขายหรือการจำหน่ายจ่ายโอนอื่นๆ ของการลงทุนของผู้ลงทุนของรัฐสมาชิกอีกรัฐหนึ่งในดินแดนของตน:

(เอ) ส่งออกสินค้าในระดับหรือร้อยละตามที่กำหนด

(บี) มีระดับหรือร้อยละของการใช้วัตถุดิบภายในประเทศตามที่กำหนด

(ซี) ซื้อ ใช้ หรือให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าที่ผลิตในดินแดนของตน หรือซื้อสินค้าจากบุคคลหรือองค์กรอื่นใด ในดินแดนของตน

(ดี) ผูกโยงปริมาณ หรือ มูลค่าการนำเข้า กับปริมาณ หรือ มูลค่าการส่งออก หรือกับจำนวนการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของผู้ลงทุนนั้น หรือ

(อี) จำกัดการขายสินค้าในดินแดนของตนที่การลงทุนของผู้ลงทุนนั้นได้ผลิตขึ้น หรือได้จัดหามา โดยผูกโยงการขายดังกล่าวกับปริมาณ หรือ มูลค่าการส่งออกหรือรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศของผู้ลงทุน หรือ

(เอฟ) จัดส่งสินค้าที่มีการลงทุนผลิตขึ้นจากดินแดนของตน ไปยังตลาดภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งโดยเฉพาะ หรือไปยังตลาดโลก

๒. ห้ามรัฐสมาชิกกำหนดข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ เป็นเงื่อนไขสำหรับการได้รับ หรือการได้รับต่อไปของความได้เปรียบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้เข้ามา การจัดตั้ง การได้มา การขยาย การจัดการ การดำเนินการ การปฏิบัติการ และ การขายหรือการจำหน่ายจ่ายโอนอื่นๆ ของการลงทุนของผู้ลงทุนของรัฐสมาชิกอีกรัฐหนึ่งในดินแดนของตน:

(เอ) มีระดับหรือร้อยละของการใช้วัตถุดิบภายในประเทศตามที่กำหนด

(บี) ซื้อ ใช้ หรือให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าที่ผลิตในดินแดนของตน หรือซื้อสินค้าจากบุคคลหรือองค์กรอื่นใด ในดินแดนของตน

(ซี) ผูกโยงปริมาณ หรือ มูลค่าการนำเข้า กับปริมาณ หรือ มูลค่าการส่งออก หรือกับจำนวนการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของผู้ลงทุนนั้น หรือ

(ดี) จำกัดการขายสินค้าในดินแดนของตนที่การลงทุนของผู้ลงทุนนั้นได้ผลิตขึ้น หรือได้จัดหามา โดยผูกโยงการขายดังกล่าวกับปริมาณ หรือ มูลค่าการส่งออกหรือรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศของผู้ลงทุน

๓. (เอ) เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น วรรค ๑ และ ๒ ไม่ใช้บังคับกับข้อกำหนดใดๆนอกเหนือจากข้อกำหนดที่ระบุในวรรคเหล่านั้น

(บี) ไม่มีสิ่งใดในวรรค ๒ ที่จะตีความไปในทางที่จะขัดขวางรัฐสมาชิกใดในการกำหนดเงื่อนไขการได้รับ หรือการได้รับต่อไป ของความได้เปรียบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของผู้ลงทุนของรัฐสมาชิก หรือ ของรัฐที่ไม่ใช่สมาชิกในดินแดนของตน ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในการตั้งฐานการผลิต ให้บริการ ฝึกอบรม หรือ จ้างคนงาน ก่อสร้าง หรือ ขยาย สิ่งปลูกสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นการเฉพาะเจาะจง หรือดำเนินการวิจัยและพัฒนาในดินแดนของตน

(ซี) อนุวรรค ๒(เอ) และ (บี) จะไม่ใช้บังคับกับข้อกำหนดที่กำหนดโดยรัฐสมาชิกผู้นำเข้าที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนของสินค้าที่จำเป็นเพื่อให้มีคุณสมบัติในการได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษด้านภาษีศุลกากรหรือสิทธิประโยชน์พิเศษด้านโควตา

(ดี) เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น คำว่า "ความได้เปรียบ" ในวรรค ๒ ไม่รวมถึง:

(หนึ่ง) มาตรการทางภาษีใดๆ เว้นแต่ ข้อ ๑๓ (การโอน) และ ข้อ ๑๔ (การเวนคืนและค่าชดเชย) ตามวรรค ๔(เอ) ของข้อ ๓ (ขอบเขตการใช้บังคับ) หรือ

(สอง) การอุดหนุน หรือ การให้เงินช่วยเหลือโดยรัฐสมาชิกตามวรรค ๔(บี) ของข้อ ๓ (ขอบเขตการใช้บังคับ)

๔. บรรดารัฐสมาชิกจะประเมินและทบทวนข้อกำหนดให้ปฏิบัติที่มีอยู่ของบรรดารัฐสมาชิกและพิจารณาข้อผูกพันเพิ่มเติมภายใต้ข้อนี้ หากมีความจำเป็น

๕. บรรดารัฐสมาชิกโดยคณะมนตรีเอไอเอจะดำเนินการทบทวน วรรค ๑ ทุกปี ถึงความเป็นไปได้ที่จะห้ามการกำหนดให้ผู้ลงทุนต้องตั้งสำนักงานใหญ่ของตน สำหรับภูมิภาคใดโดยเฉพาะ หรือสำหรับตลาดโลกในดินแดนของรัฐสมาชิกเหล่านั้น เป็นเงื่อนไขสำหรับการให้เข้ามา การจัดตั้ง การได้มา การขยาย การจัดการ การดำเนินการ การปฏิบัติการ และ การขายหรือการจำหน่ายจ่ายโอนอื่นๆ ของการลงทุน ในดินแดนของรัฐสมาชิกเหล่านั้น'

ข้อ ๒
การแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๙
(ข้อสงวน)

วรรค ๑ จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

'๑. ข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และ ข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) จะไม่ใช้บังคับกับ:

(เอ) มาตรการที่มีอยู่ใดๆ ซึ่งคงไว้โดยรัฐสมาชิกที่:

(หนึ่ง) รัฐบาลส่วนกลาง ตามที่ระบุไว้โดยรัฐสมาชิกนั้นในรายการข้อสงวนในตารางข้อผูกพันที่อ้างถึงในวรรค ๒

(สอง) รัฐบาลส่วนภูมิภาค ตามที่ระบุไว้โดยรัฐสมาชิกนั้นในรายการข้อสงวนในตารางข้อผูกพันที่อ้างถึงในวรรค ๒ และ

(สาม) รัฐบาลในระดับส่วนท้องถิ่น

(บี) ความต่อเนื่องหรือการต่ออายุโดยพลันของข้อสงวนต่างๆ ที่อ้างถึงในอนุวรรค (เอ)'

ข้อ ๓
การแก้ไขเพิ่มเติม
เอกสารกำกับรายการข้อสงวนของเอซีไอเอ

๑. วรรค ๑ จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

'๑. ตารางของบรรดารัฐสมาชิกอาเซียน ตามข้อ ๙ (รายการข้อสงวน) ระบุถึงมาตรการของบรรดารัฐสมาชิกที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีภายใต้:

(เอ) ข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ)

(บี) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และ

(ซี) ข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร)'

๒. อนุวรรค ๒(อี) จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

'(อี) "ประเภทของพันธกรณี" หมายถึง พันธกรณีว่าด้วยการประติบัติเยี่ยงคนชาติ การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ และ/หรือ ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร ที่จะไม่นำมาบังคับใช้กับมาตรการที่ระบุไว้ในข้อสงวน แล้วแต่กรณี'

๓. อนุวรรค ๒(เอฟ) จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

'(เอฟ) "คำอธิบายมาตรการ" ให้หมายถึงมาตรการที่ไม่เป็นไปตามการประติบัติเยี่ยงคนชาติ การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ และผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร ในข้อสงวนที่ทำไว้ และ'

๔. วรรค ๓ จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

'๓. ข้อผูกพันต่างๆภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (แกตส์) ของบรรดารัฐสมาชิก ให้บังคับใช้กับมาตรการที่กระทบต่อการให้บริการภายใต้รูปแบบที่ ๑, ๒ และ ๔ ของการบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ เหมืองแร่และเหมืองหิน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ บรรดารัฐสมาชิกไม่จำเป็นต้องทำข้อสงวนใดในมาตรการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) สำหรับสาขาเหล่านี้ จนกระทั่งที่ความตกลงฉบับนี้ถูกทบทวนและมีข้อผูกพันเพิ่มเติมที่ตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ โดยสอดคล้องกับข้อ ๓ ของความตกลงฉบับนี้ มาตรการที่กระทบต่อการเปิดเสรีการลงทุน

ในสาขาบริการต่างๆ นอกเหนือจากการบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ เหมืองแร่และเหมืองหิน (พีซีพีซี ๘๘๑-๘๘๕) ไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตของความตกลงฉบับนี้ ดังนั้น รายการแนบท้ายเอกสารกำกับนี้ไม่รวมถึงข้อสงวนของมาตรการดังกล่าว'

๕. วรรค ๔ จะถูกแทนที่ ดังต่อไปนี้:

'๔. แต่ละรัฐสมาชิกสงวนสิทธิในการทำข้อสงวนต่างๆ ในอนาคต สำหรับมาตรการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) ใน:

(เอ) สาขา สาขาย่อย อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบรรดากิจกรรมใหม่และที่กำลังเกิดขึ้น หรือ

(บี) สาขา สาขาย่อย อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์กำกับดูแล ณ เวลาของการยื่นรายการข้อสงวน'

ข้อ ๔
แผนงาน

๑. บรรดารัฐสมาชิกจะเข้าสู่การหารือเรื่องการปรับเปลี่ยนข้อสงวนของรัฐสมาชิกเหล่านั้นในตารางข้อผูกพันของเอซีไอเอที่อ้างถึงในข้อ ๒ (การแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๙ [ข้อสงวน])

๒. บรรดารัฐสมาชิกจะหารือตามที่อ้างถึงในวรรค ๑ ให้เสร็จสิ้นภายในห้า (๕) ปีนับจากวันที่พิธีสารฉบับนี้มีผลใช้บังคับ เว้นแต่บรรดารัฐสมาชิกจะตกลงเป็นอย่างอื่น

๓. การปรับเปลี่ยนข้อสงวนของบรรดารัฐสมาชิกที่อ้างถึงในวรรค ๑ จะมีผลใช้บังคับในวันที่บรรดารัฐสมาชิกตกลงร่วมกันบทบัญญัตินี้จะมีผลใช้บังคับเหนือ วรรค ๒(เอช) ของภาคผนวก ๓ ของเอซีไอเอ

๔. ข้อ ๑ (การแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๗ [การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ]) และ ข้อ ๒ (การแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๙ [ข้อสงวน]) จะไม่ใช้บังคับจนกว่าจะถึงวันที่การปรับเปลี่ยนข้อสงวนของบรรดารัฐสมาชิกมีผลใช้บังคับ เป็นไปตามวรรค ๓

ข้อ ๕
บทบัญญัติสุดท้าย

๑. ให้พิธีสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของเอซีไอเอ และจะมีผลใช้บังคับหลังจากรัฐสมาชิกทุกรัฐได้แจ้งความสมบูรณ์ของกระบวนการภายในของตนสำหรับการมีผลใช้บังคับของพิธีสารนี้แก่เลขาธิการอาเซียน หรือในกรณีที่จำเป็น ได้ยื่นสัตยาบันสารหรือสารให้ความยอมรับแก่เลขาธิการอาเซียน

๒. เลขาธิการอาเซียนจะต้องแจ้งให้รัฐสมาชิกทุกรัฐทราบโดยพลัน ถึงการแจ้ง หรือการยื่น สัตยาบันสารหรือสารให้ความยอมรับแต่ละฉบับ ที่อ้างถึงในวรรค ๑

๓. ให้เก็บรักษาพิธีสารนี้ไว้กับเลขาธิการอาเซียน ผู้ซึ่งจะต้องจัดทำสำเนาของพิธีสารที่รับรองแล้วให้แก่รัฐสมาชิกแต่ละประเทศโดยพลัน

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องจากรัฐบาลของตนได้ลงนามในพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ นี้

ทำขึ้น ณ (เมือง) , (ประเทศ) เมื่อ (วันที่) ของ (เดือน) ในปี ค.ศ. สองพัน.....เป็นต้นฉบับฉบับเดียวเป็นภาษาอังกฤษ

สำหรับรัฐบาลบรูไนดารุสซาลาม

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชา

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลมาเลเซีย

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐสิงคโปร์

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลราชอาณาจักรไทย

(ลายเซ็น)

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

(ลายเซ็น)

ตารางสรุปการปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน

[ ] : หมายถึง เนื้อหาในความตกลงที่มีการปรับปรุง

[~~XXX~~] : หมายถึง เนื้อหาในความตกลงที่มีการยกเลิก

ACIA (เดิม)	ACIA (เดิม) – คำแปล	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
Article 7 **(Prohibition of Performance Requirements)** 1. *The provisions of the Agreement on Trade-Related Investment Measures in Annex 1A to the WTO Agreement (TRIMs), which are not specifically mentioned in or modified by this Agreement, shall apply, mutatis mutandis, to this Agreement.*	**ข้อ ๗** **(การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ)** ๑. *บทบัญญัติของความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า ในภาคผนวก ๑ (เอ) ของความตกลงตับบลิวทีโอ ("ทริมส์") ซึ่งไม่ถูกกล่าวถึงเป็นการเฉพาะหรือถูกปรับเปลี่ยนโดยความตกลงนี้ จะใช้บังคับกับความตกลงนี้โดยอนุโลม*	**Article 7** **(Prohibition of Performance Requirements)** 1. No Member State shall impose or enforce any requirement for admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments in its territory of an investor of another Member State that is: (a) to export a given level or percentage of goods; (b) to achieve a given level or percentage of domestic content; (c) to purchase, use or accord a preference to goods produced in its territory, or to purchase goods from a person or any other entity in its territory; (d) to relate the volume or value of imports to the volume or value of exports or to the amount of foreign exchange inflows associated with the investments of that investor; (e) to restrict sales of goods in its territory that the investment produces or provides	**ข้อ ๗** **(การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ)** ๑. *ห้ามรัฐสมาชิกกำหนด หรือ บังคับใช้ข้อกำหนดข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ เป็นเงื่อนไขสำหรับ การรับเข้า การจัดตั้ง การได้มาซึ่งการขยาย การจัดการ การดำเนินการ การปฏิบัติการ และ การขายหรือการจำหน่ายจ่ายโอนอื่นๆ ของการลงทุนของผู้ลงทุนของรัฐสมาชิกอีกรัฐหนึ่งในดินแดนของตน:* *(เอ) ส่งออกสินค้าในระดับหรือร้อยละตามที่กำหนด* *(บี) มีระดับหรือร้อยละของการใช้วัตถุดิบภายในประเทศตามที่กำหนด* *(ซี) ซื้อ ใช้ หรือให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าที่ผลิตในดินแดนของตน หรือซื้อสินค้าจากบุคคลหรือองค์กรอื่นใด ในดินแดนของตน* *(ดี) ผูกโยงปริมาณ หรือ มูลค่าการนำเข้า กับปริมาณ หรือ มูลค่าการส่งออก หรือกับจำนวนการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของผู้ลงทุนนั้น หรือ* *(อี) จำกัดการขายสินค้าในดินแดนของตนที่การลงทุนของผู้ลงทุนนั้นได้ผลิตขึ้น หรือได้จัดหามา โดยผูกโยงการขายดังกล่าวกับ*	<u>เดิม</u> ภายใต้ความตกลง ACIA เงื่อนไข PPR นั้น ผูกพันในระดับเดียวกันกับความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Investment Measures: TRIMs) ขององค์การการค้าโลก (WTO) <u>ปรับปรุง</u> - ได้ใช้ข้อบทใน ความตกลง AJCEP เป็นพื้นฐาน โดยมีการแจกแจงอย่างชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิมว่าข้อห้ามกำหนดให้ปฏิบัติของรัฐคืออะไรบ้าง - (เอ)-(ดี) เป็นการห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ เท่ากับที่ผูกพันไว้ภายใต้ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related

ACIA เดิม	ACIA เดิม – คำแปล	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
		by relating such sales to the volume or value of its exports or foreign exchange earnings of (f) to supply (exclusively) from its territory the goods that such investment produces to a specific regional market or to the world market;	ปริมาณ หรือ มูลค่าการส่งออกหรือรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศของผู้ลงทุน หรือ (เอฟ) จัดส่งสินค้าที่มีการลงทุนผลิตขึ้นจากดินแดนของตน ไปยังตลาดภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งโดยเฉพาะ หรือไปยังตลาดโลก	Investment Measures: TRIMs) ขององค์การการค้าโลก ซึ่งเป็นระดับที่ผูกพันไว้ในความตกลง ACIA เดิม - ข้อ (อี) เป็นการห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ ที่มีระดับเกินกว่าที่ผูกพันไว้ภายใต้ความตกลง TRIMs แต่ได้มีการตกลงและยอมรับในกรอบความตกลง AJCEP แล้ว - ข้อ (เอฟ) เป็นการห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ ที่มีระดับเกินกว่าความตกลง TRIMs ซึ่งเป็นข้อที่ประเทศสมาชิกอาเซียนพิจารณาร่วมกันแล้วสามารถยอมรับได้
		2. No Member State may condition the receipt or continued receipt of an advantage, in connection with admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation, and sale or other disposition of investments in its territory of an investor of another Member State, on compliance with any of the following requirements:	๒. ห้ามรัฐสมาชิกกำหนดข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้เป็นเงื่อนไขสำหรับการได้รับ หรือการได้รับต่อไป ของความได้เปรียบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้เข้ามา การจัดตั้ง การได้มา การขยาย การจัดการ การดำเนินการ การปฏิบัติการ และ การขายหรือการจำหน่ายจ่ายโอนอื่นๆ ของการลงทุนของผู้ลงทุนของรัฐสมาชิกอีกรัฐหนึ่งในดินแดนของตน:	ย่อหน้านี้เป็นการห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ (Advantage) ต่างๆ ข้อบทนี้มีการยอมรับในกรอบความตกลง AJCEP แล้ว

[illegible]	[illegible]	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
		(a) [illegible]	(เอ) [illegible]	
		(b) [illegible]	(บี) [illegible]	
		(c) [illegible]	(ซี) [illegible]	
		(d) [illegible]	(ดี) [illegible]	
		3. (a) For greater certainty, paragraphs 1 and 2 do not apply to any requirement other than the requirement set out in those paragraphs.	๓. (เอ) เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น วรรค ๑ และ ๒ ไม่ใช้บังคับกับข้อกำหนดใดๆ นอกเหนือจากข้อกำหนดที่ระบุในวรรคเหล่านั้น	
		(b) Nothing in paragraph 2 shall be construed to require any Member State to [illegible]	(บี) ไม่มีสิ่งใดในวรรค ๒ ที่จะตีความไปในทางที่จะต้องให้รัฐสมาชิกใช้มาตรการที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ หรือการกีดกันโดยปริยาย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของผู้ลงทุนของรัฐสมาชิก หรือ ของรัฐที่ไม่ใช่สมาชิกในดินแดนของตน ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในการตั้งฐานการผลิต ให้บริการ ฝึกอบรม หรือ จ้างคนงาน ก่อสร้าง หรือ ขยาย สิ่งปลูกสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นการเฉพาะเจาะจง	

ACIA (เดิม)	ACIA (เดิม – คำแปล)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
		construct or expand particular facilities or carry out research and development in its territory; (c) subparagraphs (a) and (b) shall not apply to requirements imposed by an importing Member State to qualify for or to receive access to a unilateral tariff or preferential quota; (d) For greater certainty, the term "measure" in paragraph 1 does not include (i) any taxation measures except for measures to enforce the obligations under Article 13 (Expropriation and Compensation) as provided under paragraph 4(a) of Article 3 (Scope of Application); or (ii) subsidies or rights provided by a Member State as provided under paragraph 4(b) of Article 3 (Scope of Application)	หรือดำเนินการวิจัยและพัฒนาในดินแดนของตน (ซี) อนุวรรค ๒(เอ) และ (บี) จะไม่ใช้บังคับกับข้อกำหนดที่กำหนดโดยรัฐสมาชิกผู้นำเข้าที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนของสินค้าที่จำเป็นเพื่อให้มีคุณสมบัติในการได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษด้านภาษีศุลกากรหรือสิทธิประโยชน์พิเศษด้านโควตา (ดี) เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น คำว่า "ความได้เปรียบ" ในวรรค ๒ ไม่รวมถึง (หนึ่ง) มาตรการทางภาษีใดๆ เว้นแต่ ข้อ ๑๓ (การโอน) และ ข้อ ๑๕ (การเวนคืนและค่าชดเชย) ตามวรรค ๔(เอ) ของข้อ ๓ (ขอบเขตการใช้บังคับ) หรือ (สอง) การอุดหนุน หรือ การให้เงินช่วยเหลือโดยรัฐสมาชิกตามวรรค ๔(บี) ของข้อ ๓ (ขอบเขตการใช้บังคับ)	
2. *Member States shall periodically assess and review the existing performance requirements and consider the need for additional commitments as the need arises*	๒. *ให้บรรดารัฐสมาชิกดำเนินการประเมินผลและทบทวนข้อกำหนดให้ปฏิบัติที่มีอยู่ของตนเป็นระยะ และพิจารณาข้อผูกพันเพิ่มเติมภายใต้ข้อนี้หากมีความจำเป็น*	4. *Member States shall ~~periodically~~ undertake assessment and review of their existing performance requirements and consider ~~the need for~~ additional commitments under this Article, as the need arises.*	๔. *บรรดารัฐสมาชิกจะประเมินและทบทวนข้อกำหนดให้ปฏิบัติที่มีอยู่ของบรรดารัฐสมาชิก~~เป็นระยะ~~ และพิจารณาข้อผูกพันเพิ่มเติมภายใต้ข้อนี้หากมีความจำเป็น*	มีการปรับปรุงถ้อยคำให้เหมาะสมมากขึ้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องประเมินและทบทวนข้อบท PPR เพื่อพิจารณาเงื่อนไข

ACIA เดิม	ACIA เดิม – คำแปล	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
		5. [redacted]	[redacted]	หรือองค์ประกอบเพิ่มเติม เมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้น รวมถึงเรื่องการห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนต้องตั้งสำนักงานใหญ่ของตน สำหรับภูมิภาคใดโดยเฉพาะ หรือสำหรับตลาดโลกในประเทศ ที่จะต้องมีการพิจารณาเป็นรายปีในที่ประชุมคณะมนตรีเขตการลงทุนอาเซียน
Article 9 **(Reservations)** 1. *Articles 5 (National Treatment) and 8 (Senior Management and Board of Directors) shall not apply to:* *(a) any existing measure that is maintained by a Member State at:* *(i) the central level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2;* *(ii) the regional level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2; and*	**ข้อ ๙** **(ข้อสงวน)** ๑. *ข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) และ ข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) จะไม่ใช้บังคับกับ:* *(เอ) มาตรการที่มีอยู่ใดๆ ซึ่งคงไว้โดยรัฐสมาชิก ที่:* *(หนึ่ง) รัฐบาลส่วนกลาง ตามที่ระบุไว้โดยรัฐสมาชิกนั้นในรายการข้อสงวนในตารางข้อผูกพันที่อ้างถึงในวรรค ๒* *(สอง) รัฐบาลส่วนภูมิภาค ตามที่ระบุไว้โดยรัฐสมาชิกนั้นในรายการข้อสงวนในตารางข้อผูกพันที่อ้างถึงในวรรค ๒ และ*	**Article 9** **(Reservations)** 1. *Articles 5 (National Treatment), 7 (Prohibition of Performance Requirements), and 8 (Senior Management and Board of Directors) shall not apply to:* *(a) any existing measure that is maintained by a Member State at:* *(i) the central level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2;* *(ii) the regional level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the*	**ข้อ ๙** **(ข้อสงวน)** ๑. *ข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และ ข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) จะไม่ใช้บังคับกับ:* *(เอ) มาตรการที่มีอยู่ใดๆ ซึ่งคงไว้โดยรัฐสมาชิก ที่:* *(หนึ่ง) รัฐบาลส่วนกลาง ตามที่ระบุไว้โดยรัฐสมาชิกนั้นในรายการข้อสงวนในตารางข้อผูกพันที่อ้างถึงในวรรค ๒* *(สอง) รัฐบาลส่วนภูมิภาค ตามที่ระบุไว้โดยรัฐสมาชิกนั้นในรายการข้อสงวนในตารางข้อผูกพันที่อ้างถึงในวรรค ๒ และ*	<u>เดิม</u> ในการจัดทำรายการข้อสงวน รัฐสมาชิกสามารถนำมาตรการที่ขัดกับข้อบทการประติบัติเยี่ยงคนชาติ และข้อบทผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหารได้ <u>ปรับปรุง</u> เพิ่มให้รัฐสมาชิกสามารถจัดทำรายการข้อสงวน PPR ได้ หากมีข้อกังวลว่ามาตรการของรัฐมาตรการใดจะขัดต่อข้อบท PPR

ACIA เดิม	ACIA เดิม – คำแปล	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
(iii) a local level of government; *(b) the continuation or prompt renewal of any reservations referred to in sub-paragraph (a).'*	*(สาม) รัฐบาลในระดับส่วนท้องถิ่น* *(บี) ความต่อเนื่องหรือการต่ออายุโดยพลันของข้อสงวนต่างๆ ที่อ้างถึงในอนุวรรค*	*Schedule referred to in paragraph 2; and* *(iii) a local level of government;* *(b) the continuation or prompt renewal of any reservations referred to in sub-paragraph (a).'*	*(สาม) รัฐบาลในระดับส่วนท้องถิ่น* *(บี) ความต่อเนื่องหรือการต่ออายุโดยพลันของข้อสงวนต่างๆ ที่อ้างถึงในอนุวรรค (เอ)*	
ACIA Headnote for the List of Reservations *1. The Schedule of ASEAN Member States sets out, pursuant to Article 9 (Reservations), Member States' measures that do not conform to the obligations under:* *(a) Article 5 (National Treatment);* *(b) Article 8 (Senior Management and Board of Directors).*	**เอกสารกำกับรายการข้อสงวนของเอซีไอเอ** ๑. ตารางของบรรดารัฐสมาชิกอาเซียน ตามข้อ ๙ (รายการข้อสงวน) ระบุถึงมาตรการของบรรดารัฐสมาชิกที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีภายใต้: (เอ) ข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) (บี) ข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร)	**ACIA Headnote for the List of Reservations** *1. The Schedule of ASEAN Member States sets out, pursuant to Article 9 (Reservations), Member States' measures that do not conform to the obligations under:* *(a) Article 5 (National Treatment);* *(b) Article 7 (Prohibition of Performance Requirements); and* *(c) Article 8 (Senior Management and Board of Directors).*	**เอกสารกำกับรายการข้อสงวนของเอซีไอเอ** ๑. ตารางของบรรดารัฐสมาชิกอาเซียน ตามข้อ ๙ (รายการข้อสงวน) ระบุถึงมาตรการของบรรดารัฐสมาชิกที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีภายใต้: (เอ) ข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) (บี) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และ (ซี) ข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร)	ปรับแก้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อบทที่ ๙ (ข้อสงวน) <u>เดิม</u> ในการจัดทำรายการข้อสงวน รัฐสมาชิกสามารถนำมาตรการที่ขัดกับข้อบทการประติบัติเยี่ยงคนชาติ และข้อบทผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหารได้ <u>ปรับปรุง</u> เพิ่มให้รัฐสมาชิกสามารถจัดทำรายการข้อสงวน PPR ได้ หากมีข้อกังวลว่ามาตรการของรัฐมาตรการใดจะขัดต่อข้อบท PPR
2. (e) Type of Obligation" refers to the obligation of National Treatment (NT) or/and Senior Management and Board of Directors (SMBD), as the case may	๒. (อี) "ประเภทของพันธกรณี" หมายถึง พันธกรณีว่าด้วยการประติบัติเยี่ยงคนชาติ หรือ/และ ผู้บริหารอาวุโสและคณะ	*2. (e) "Type of Obligation" refers to the obligation(s) of National Treatment, Prohibition of Performance Requirements and/or Senior*	๒. (อี) "ประเภทของพันธกรณี" หมายถึง พันธกรณีว่าด้วยการประติบัติเยี่ยงคนชาติ การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ และ/หรือ ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร ที่จะไม่นำมา	ปรับแก้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อบทที่ ๙ (ข้อสงวน)

ACIA เดิม	ACIA เดิม – คำแปล	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
be, which do not apply to the listed measure(s); *(f) "Description of Measure" shall refer to measures that do not conform to the National Treatment, Prohibition of Performance Requirements, and/or Senior Management and Board of Directors Article(s), for which a reservation is taken; and'*	กรรมการบริหาร ที่จะไม่นำมาบังคับใช้กับมาตรการที่ระบุไว้ในข้อสงวน แล้วแต่กรณี (เอฟ) "คำอธิบายมาตรการ" ให้หมายถึงมาตรการที่ไม่เป็นไปตามการประติบัติเยี่ยงคนชาติ และผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร ในข้อสงวนที่ทำไว้ และ	*Management and Board of Directors, as the case may be, which do not apply to the listed measures(s);* *(f) "Description of Measure" shall refer to measures that do not conform to the National Treatment, Prohibition of Performance Requirements, and/or Senior Management and Board of Directors Article(s), for which a reservation is taken; and'*	บังคับใช้กับมาตรการที่ระบุไว้ในข้อสงวน แล้วแต่กรณี (เอฟ) "คำอธิบายมาตรการ" ให้หมายถึงมาตรการที่ไม่เป็นไปตามการประติบัติเยี่ยงคนชาติ การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ และผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร ในข้อสงวนที่ทำไว้ และ	
3. *Member States' commitments under the GATS shall apply to measures affecting the supply of services under Modes 1, 2 and 4 of services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying. For this purpose, Member States need not make any reservations on measures that do not conform to Article 5 (National Treatment) and Article 8 (Senior Management and Board of Directors) for these sectors until such time when this Agreement is reviewed and additional commitments agreed. In addition, consistent with Article 3 of this Agreement, measures affecting liberalisation of investment in services sectors, other than services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying sectors (pCPC 881 – 885), do not fall within the scope of this Agreement. Therefore, the attached lists to this Headnote do not include reservations on such measures.*	๓. ข้อผูกพันต่างๆภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (แกตส์) ของบรรดารัฐสมาชิก ให้บังคับใช้กับมาตรการที่กระทบต่อการให้บริการภายใต้รูปแบบที่ ๑, ๒ และ ๔ ของการบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ เหมืองแร่และเหมืองหิน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ บรรดารัฐสมาชิกไม่จำเป็นต้องทำข้อสงวนใดในมาตรการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) และข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) สำหรับสาขาเหล่านี้ จนกระทั่งที่ความตกลงฉบับนี้ถูกทบทวนและมีข้อผูกพันเพิ่มเติมที่ตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ โดยสอดคล้องกับข้อ ๓ ของความตกลงฉบับนี้ มาตรการที่กระทบต่อการเปิดเสรีการลงทุนในสาขาบริการต่างๆ นอกเหนือจากการบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ เหมืองแร่และเหมืองหิน (พีซีพีซี ๘๘๑-๘๘๕) ไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตของความตกลงฉบับนี้ ดังนั้น รายการแนบท้ายเอกสารกำกับนี้ไม่รวมถึงข้อสงวนของมาตรการดังกล่าว	3. *Member States' commitments under the GATS shall apply to measures affecting the supply of services under Modes 1, 2 and 4 of services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying. For this purpose, Member States need not make any reservations on measures that do not conform to Article 5 (National Treatment), Article 7 (Prohibition of Performance Requirements) and Article 8 (Senior Management and Board of Directors) for these sectors until such time when this Agreement is reviewed and additional commitments agreed. In addition, consistent with Article 3 of the Agreement, measures affecting liberalisation of investment in services sectors, other than services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying sectors (pCPC 881 – 885), do not fall within the scope of this Agreement. Therefore, the*	๓. ข้อผูกพันต่างๆภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (แกตส์) ของบรรดารัฐสมาชิก ให้บังคับใช้กับมาตรการที่กระทบต่อการให้บริการภายใต้รูปแบบที่ ๑, ๒ และ ๔ ของการบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ เหมืองแร่และเหมืองหิน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ บรรดารัฐสมาชิกไม่จำเป็นต้องทำข้อสงวนใดในมาตรการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) สำหรับสาขาเหล่านี้ จนกระทั่งที่ความตกลงฉบับนี้ถูกทบทวนและมีข้อผูกพันเพิ่มเติมที่ตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ โดยสอดคล้องกับข้อ ๓ ของความตกลงฉบับนี้ มาตรการที่กระทบต่อการเปิดเสรีการลงทุนในสาขาบริการต่างๆ นอกเหนือจากการบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ เหมืองแร่และเหมืองหิน (พีซีพีซี ๘๘๑-๘๘๕) ไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตของความตกลงฉบับนี้ ดังนั้น รายการแนบท้ายเอกสารกำกับนี้ไม่รวมถึงข้อสงวนของมาตรการดังกล่าว	ปรับแก้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อบทที่ ๙ (ข้อสงวน)

ACIA เดิม	ACIA เดิม – คำแปล	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔)	การปรับปรุง ACIA (พิธีสารฉบับที่ ๔) – คำแปล	คำอธิบาย
		reservation lists attached to this Headnote do not include reservations on such measures.		
4. Each Member State reserves the right to make future reservations on measures that do not conform to Article 5 (National Treatment) and Article 8 (Senior Management and Board of Directors) on: *(a) new and emerging sectors, sub-sectors, industries, products, or activities; or* *(b) existing sectors, sub-sectors, industries, products or activities;* *which are unregulated at the time of submission of the reservation lists.*	*๔. แต่ละรัฐสมาชิกสงวนสิทธิในการทำข้อสงวนต่างๆ ในอนาคต สำหรับมาตรการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ และข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) ใน:* *(เอ) สาขา สาขาย่อย อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบรรดากิจกรรมใหม่ และที่กำลังเกิดขึ้น หรือ* *(บี) สาขา สาขาย่อย อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่* *ซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์กำกับดูแล ณ เวลาของการยื่นรายการข้อสงวน*	*4. Each Member State reserves the right to make future reservations on measures that do not conform to Article 5 (National Treatment), Article 7 (Prohibition of Performance Requirements) and Article 8 (Senior Management and Board of Directors) on:* *(a) new and emerging sectors, sub-sectors, industries, products, or activities; or* *(b) existing sectors, sub-sectors, industries, products or activities;* *which are unregulated at the time of submission of the reservation lists.*	*๔. แต่ละรัฐสมาชิกสงวนสิทธิในการทำข้อสงวนต่างๆ ในอนาคต สำหรับมาตรการที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๕ (การประติบัติเยี่ยงคนชาติ) ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) และข้อ ๘ (ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหาร) ใน:* *(เอ) สาขา สาขาย่อย อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบรรดากิจกรรมใหม่และที่กำลังเกิดขึ้น หรือ* *(บี) สาขา สาขาย่อย อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่* *ซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์กำกับดูแล ณ เวลาของการยื่นรายการข้อสงวน*	ปรับแก้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับข้อบทที่ ๙ (ข้อสงวน)

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเรื่อง
"การปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)"

พิธีสารแก้เพิ่มเติมไขความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔
(Fourth Protocol to Amend the ASEAN Comprehensive Investment Agreement)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้จัดงานสัมมนารับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียนระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ - มกราคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา เพื่อชี้แจงสาระสำคัญ และเปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีสารแก้เพิ่มเติมไขความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ (Fourth Protocol to Amend the ASEAN Comprehensive Investment Agreement) โดยได้จัดสัมมนาในกรุงเทพฯ และในภูมิภาคต่างๆ (จ. อยุธยา, จ. เชียงใหม่ และ จ. ชลบุรี) จำนวน ๔ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วม ๑,๑๘๐ ราย และยังได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและจัดทำประชาพิจารณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ของสำนักงานด้วย

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ความเป็นมา

๑. Prohibition of Performance Requirements (PPR) คือ การห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติ เช่น กำหนดให้ใช้วัตถุดิบในประเทศ กำหนดระดับหรือร้อยละในการส่งออกสินค้า หรือการกำหนดปริมาณเงินตราต่างประเทศที่นำเข้ามาลงทุน เป็นต้น

๒. ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ACIA) อาเซียนได้ยอมรับเงื่อนไขการห้ามรัฐภาคีกำหนดเงื่อนไขต่อนักลงทุนของภาคีอีกฝ่าย (PPR) เทียบเท่ากับหลักเกณฑ์ของความตกลงว่าด้วยมาตรการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (Trade-Related Investment Measures: TRIMs) ภายใต้องค์การการค้าโลก

๓. ในการเจรจาระหว่างอาเซียนกับคู่เจรจาอื่นนั้น อาเซียนมักได้รับข้อเรียกร้องจากคู่เจรจาให้พิจารณาขยายขอบเขตข้อบทของ PPR ให้มีมาตรฐานสูงกว่าความตกลง TRIMs เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ ขณะเดียวกันมีแนวคิดในกลุ่มอาเซียนว่าควรยกระดับความตกลงให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น เพื่อดึงดูดให้นักลงทุนมาลงทุนในภูมิภาค

๔. ในปีพ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ผ่านมาประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการหารือเรื่องกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมของข้อบท PPR ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวได้ผ่านการเห็นชอบจากรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers: AEM) ในที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Economic Ministers Retreat: AEM Retreat) ครั้งที่ ๒๔ เมื่อต้นปี ๒๕๖๑ แล้ว

๕. ในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ACIA) จำเป็นต้องมีพิธีสารเพื่อแก้ไขข้อตกลง ฉบับที่ ๔ หรือ Fourth Protocol to Amend the ACIA ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องลงนามและให้สัตยาบัน เพื่อให้พิธีสารมีผลบังคับใช้

สาระสำคัญ

เดิม **PPR ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) และความตกลง ACIA**	**ใหม่** **PPR ในการยกระดับความตกลง ACIA**
ห้ามรัฐกำหนด... (a) ...สัดส่วนการส่งออก (b) ...สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ (c) ...ให้นักลงทุนซื้อ ใช้ หรือให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าที่ผลิตในประเทศ หรือซื้อสินค้าจากบุคคลหรือองค์กรอื่นใดในประเทศ (d) ...ผูกโยงปริมาณหรือมูลค่าการนำเข้ากับปริมาณหรือมูลค่าการส่งออก หรือกับจำนวนการไหลข้าวของเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของนักลงทุน	**ห้ามรัฐกำหนด...** (a) ...สัดส่วนการส่งออก (b) ...สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ (c) ...ให้นักลงทุนซื้อ ใช้ หรือให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าที่ผลิตในประเทศ หรือซื้อสินค้าจากบุคคลหรือองค์กรอื่นใดในประเทศ (d) ...ผูกโยงปริมาณหรือมูลค่าการนำเข้ากับปริมาณหรือมูลค่าการส่งออก หรือกับจำนวนการไหลข้าวของเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของนักลงทุน

	และเพิ่ม (e) ....การขายสินค้าภายในประเทศที่ผูกโยงกับปริมาณหรือมูลค่าการส่งออกหรือรายได้ที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศของผู้ลงทุน (f) ...จำกัดการจัดส่งสินค้าที่ผลิตในประเทศว่าต้องส่งไปตลาดในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งโดยเฉพาะ หรือส่งไปขายในตลาดโลก

การยอมรับเงื่อนไขการห้ามรัฐกำหนด (PPR) เพิ่มเติมนั้น อาเซียนได้ร่วมกันกำหนดเงื่อนไขดังนี้

๑. อาเซียนมีสิทธิ์ที่จะดำเนินการสงวนมาตรการที่ขัดกับเงื่อนไข PPR ได้ โดยได้กำหนดระยะเวลาในการจัดทำข้อสงวนไว้ภายใน ๕ ปีหลังจากที่พิธีสารมีผลบังคับใช้

๒. ข้อบท PPR ที่กำหนดเพิ่มเติมจะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อประเทศสมาชิกจัดทำรายการข้อสงวนเสร็จสิ้นแล้ว

๓. สมาชิกอาเซียนจะต้องประเมินและทบทวนข้อบท PPR เพื่อพิจารณาเงื่อนไขหรือองค์ประกอบเพิ่มเติมเมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้น

๔. ไม่ได้มีการกำหนดให้นักลงทุนสามารถฟ้องรัฐได้

ผลกระทบ:

๑. การผูกพันของไทยภายใต้พิธีสารฉบับนี้ ไม่มีผลให้ไทยต้องแก้ไขกฎหมายภายในประเทศ และรัฐสมาชิกสามารถจัดทำรายการข้อสงวนได้ หากมีข้อกังวลว่ามาตรการของรัฐมาตรการใดจะขัดต่อข้อบท PPR

๒. รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันว่า อาเซียนควรยกระดับความตกลงให้มีมาตรฐานที่สูงและเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งความตกลงมาตรฐานสูงจะเครื่องมือสำหรับดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น

๓. เนื่องด้วยข้อบท PPR ในความตกลง ACIA จะไม่มีการเชื่อมโยงกับกลไกการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน (Investor State Dispute Settlement) จะทำให้ไม่มีผลกระทบต่อรัฐ เนื่องจากนักลงทุนไม่สามารถฟ้องร้องรัฐได้ หากรัฐทำผิดเงื่อนไขในข้อบท PPR

๔. เนื่องด้วยนักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นักลงทุนไทยนั้นจะได้รับประโยชน์จากการผูกพันภายใต้พิธีสารฉบับนี้ เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนผู้รับการลงทุนก็จะต้องผูกพันที่จะไม่กำหนดเงื่อนไข PPR ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของนักลงทุนไทยได้

๕. ผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินธุรกิจในไทยจะไม่ได้รับผลกระทบเนื่องจากการกำหนดข้อบท PPR ไม่ได้เป็นการเปิดเสรีการลงทุนในกิจการต่างๆ และข้อผูกพันภายใต้พิธีสารฯ ไม่ได้เกินขอบข่ายที่กำหนดภายใต้กฎหมายภายในประเทศที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

โดยสรุปจากการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานสัมมนาและผู้รับทราบข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ของสำนักงาน ไม่มีผู้ได้รับผลกระทบจากพิธีสารดังกล่าว

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอเชิญคณะรัฐมนตรีครับ ในโอกาสนี้ทางรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้แจ้งมาว่าเพื่อประโยชน์ในการชี้แจงข้อซักถามของท่านสมาชิก จึงขออนุญาตให้บุคคลดังต่อไปนี้เข้ามาในห้องประชุมนี้ได้ นายโชคดี แก้วแสง รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน นางสาวเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ นายไพฑูรย์ มหาพัณณาภรณ์ รองอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ และนายพีชภพ มงคลนาวิน ผู้อำนวยการกองพัฒนางานกฎหมายระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ อนุมัตินะครับให้เชิญเข้ามาได้ครับ รัฐมนตรีเชิญนะครับ

นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ (รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์) : ท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขออนุญาตทำหน้าที่แทนคณะรัฐมนตรีในการเสนอพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ซึ่งขออนุญาตใช้เวลาตรงนี้สั้น ๆ กราบเรียนต่อท่านประธาน ดังต่อไปนี้

ขออนุญาตเรียนว่าประชาคมอาเซียน (ASEAN) ในภาพรวมประกอบด้วยเสาหลัก ๓ เสา เสาที่ ๑ คือเสาการเมืองและความมั่นคง เสาที่ ๒ คือเสาเศรษฐกิจ และเสาที่ ๓ ก็คือเสาว่าด้วยสังคมและวัฒนธรรม เรื่องที่กำลังจะเข้าสู่การพิจารณานั้นเป็นเรื่องของเสาเศรษฐกิจและเป็นส่วนหนึ่งของเสาเศรษฐกิจ นี่คือภาพรวมเบื้องต้น เสาเศรษฐกิจที่ว่านั้นประกอบด้วยเรื่องหลัก ๆ ๓ เรื่อง นั่นก็คือเรื่องที่ว่าด้วยการเปิดตลาดสินค้าโดยเสรี เรื่องที่ ๒ คือเรื่องการเปิดตลาดบริการเสรี และเรื่องที่ ๓ คือเรื่องการเปิดให้มีการลงทุนเสรี

เรื่องที่กำลังจะนำเสนอสู่ที่ประชุมรัฐสภาให้พิจารณานั้นเป็นส่วนของเรื่องการเปิดให้มีการลงทุนเสรีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN) หรือที่เรียกกันว่าอะเคีย (ACIA) หลักของการลงทุนในอาเซียน (ASEAN) หัวใจสำคัญที่สุดก็คือว่าเราจะเดินหน้าไปสู่สิ่งที่จะทำอย่างไรให้การลงทุนระหว่างกันในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) นั้นมีความเป็นเสรีมากที่สุด ซึ่งการลงทุนนั้นมีอยู่ด้วยกัน ๔ ด้าน

ด้านที่ ๑ คือในเรื่องของการเปิดเสรีในเรื่องของการลงทุน

ด้านที่ ๒ คือเรื่องการให้ความคุ้มครองการลงทุน

ด้านที่ ๓ คือการส่งเสริมการลงทุน

ด้านที่ ๔ คือเรื่องของการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน ทั้งในภาคการผลิต การเกษตร ป่าไม้ การประมง เหมืองแร่ และบริการที่เกี่ยวเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ขออนุญาตกราบเรียนต่อท่านประธานว่าตั้งแต่เริ่มต้นในเรื่องของการทำความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN) ที่ว่านั้นได้มีการดำเนินการมาโดยลำดับและมีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ที่เริ่มต้น ๓ ครั้ง ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๔ อย่างไรก็ตามในช่วง ๓ ครั้งที่ผ่านมาตั้งแต่เราเริ่มต้นนั้น เราให้ความคุ้มครองหรือว่าดูแลในการเปิดเสรีในเรื่องการลงทุนทั้งหมด ๔ เรื่องด้วยกัน ครั้งนี้จะมาขออนุญาตที่ประชุมนี้เพิ่มเติมอีก ๒ เรื่องตามข้อตกลงอาเซียน (ASEAN) ๔ เรื่องเดิมที่เป็นเรื่องข้อตกลงในเรื่องการลงทุนก็คือว่า

ข้อ ๑ ห้ามประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันบังคับให้ผู้ลงทุนต้องใช้วัตถุดิบในประเทศเพื่อใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออกเท่านั้น นั่นหมายความว่าจะบังคับให้ใช้เฉพาะวัตถุดิบในประเทศใดประเทศหนึ่งเพื่อใช้ในการส่งออกนี้ไม่ได้

ข้อ ๒ ห้ามกำหนดให้การผลิตที่ผลิตขึ้นมาแล้วบังคับว่าจะต้องส่งออกเป็นปริมาณเท่าใด

ข้อ ๓ ห้ามกำหนดว่านักลงทุนต้องซื้อวัตถุดิบหรือเครื่องจักร รวมทั้งการส่งออกในประเทศจากรายใดบ้างเพื่อเปิดให้เสรี

ข้อ ๔ ห้ามมีการกำหนดว่าต้องส่งออกก่อนจึงจะสามารถนำเข้าวัตถุดิบมาเพื่อผลิตในการส่งออกได้ เพื่อเปิดให้มีความเสรีในการดำเนินการ

อันนั้นก็คือ ๔ ข้อที่ได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ แต่ว่าความตกลง ฉบับที่ ๔ ฉบับใหม่นี้ขอเพิ่มอีก ๒ ข้อ ซึ่งเป็นมติร่วมกันของอาเซียน (ASEAN) ๒ ข้อที่ขอเพิ่มนั้นก็คือข้อ ๑ เพื่อความเป็นเสรีในการลงทุนยิ่งขึ้นก็ขอเพิ่มข้อ ๑ ว่า ห้ามรัฐบาลกำหนดให้นักลงทุนต้องส่งออกสินค้าตามปริมาณและมูลค่าใด ๆ ก่อนที่จะขายในประเทศได้ และในข้อ ๒ ก็คือห้ามรัฐบาลกำหนดให้นักลงทุนต้องส่งออกสินค้าที่ผลิตในประเทศไปขายที่ตลาดใดตลาดหนึ่งโดยเฉพาะ ต้องสามารถส่งออกได้โดยเสรี อันนี้ก็คือ ๒ ข้อที่เพิ่มขึ้นมาเพื่อทำให้ข้อตกลงทางด้านการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันนั้นมีความเป็นเสรียิ่งขึ้น และในอนาคตอาจจะเป็นไปได้ว่าอาจจะต้องมี ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ เกิดขึ้นอีกเพื่อเพิ่มความเป็นเสรีอันเป็นเป้าหมายของการเปิดเสรีลงทุนในระหว่างประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกัน อันนี้ก็คือสิ่งที่ขออนุญาตที่จะนำเสนอให้ที่ประชุมนี้ได้พิจารณา

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากข้อตกลงอาเซียน (ASEAN) เรื่องการลงทุน ฉบับที่ ๔ ที่ว่านี้ก็คือ

ประการที่ ๑ ก็จะช่วยให้เป็นการเปิดการลงทุนโดยเสรีมากยิ่งขึ้นดังที่ผมกราบเรียนแล้วเมื่อสักครู่

ประการที่ ๒ ก็คือสามารถที่จะช่วยสร้างความมั่นใจและเป็นการดึงดูดนักลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันเพื่อให้มาลงทุนในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) มากยิ่งขึ้น รวมทั้งดึงดูดให้นักลงทุนไทยไปลงทุนในประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันอีก ๙ ประเทศได้มากยิ่งขึ้น เพราะมันเปิดเสรีมากยิ่งขึ้น

ประการที่ ๓ ก็คาดการณ์ว่าจะเป็นการช่วยเพิ่มมูลค่าในการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันให้มากขึ้นในอนาคตหลังจากข้อตกลง ฉบับที่ ๔ นี้ได้มีการลงนามและให้สัตยาบรรณและมีผลทางปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่ขออนุญาตเรียนต่อท่านประธานและเพื่อนสมาชิกก็คือว่าสำหรับผลกระทบหรือว่าสิ่งที่จะตามมาจากการให้ความเห็นชอบถ้าที่ประชุมรัฐสภาให้ความเห็นชอบก็ขอเรียนว่าจะไม่ส่งผลให้มีการแก้กฎหมายหรือระเบียบใด ๆ เพิ่มเติม แค่ที่ประชุมนี้ให้ความเห็นชอบก็สามารถที่จะดำเนินการต่อไปในเรื่องของการที่จะนำไปดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการ

ขอเรียนเพิ่มเติมอีกนิดเดียวว่าก่อนที่จะนำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภานั้น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือบีโอไอ (BOI) ได้ไปรับฟังความเห็นมาแล้วอย่างน้อย ๔ ครั้ง ----------

ทั้งในส่วนของกรุงเทพมหานคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดชลบุรี และรับฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์ (Website) ของบีโอไอ (BOI) ซึ่งผลที่ได้รับก็คือไม่มีความเห็นคัดค้านในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นตรงนี้จึงเป็นที่มาที่คณะรัฐมนตรีขอเสนอให้ที่ประชุมรัฐสภาได้โปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องนี้ เพราะถือว่าเป็นสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้าเสรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ ขอขอบคุณครับ ท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปก็เป็นวาระของสมาชิกอภิปรายท่านแรก นางอภิรดี ตันตราภรณ์ ขอเชิญครับ

นางอภิรดี ตันตราภรณ์ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ดิฉัน นางอภิรดี ตันตราภรณ์ ขอแสดงความเห็นเกี่ยวกับพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ดังนี้

ท่านรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ท่านได้ชี้แจงให้ข้อมูลเกี่ยวกับความตกลงฉบับนี้อย่างชัดเจน พิธีสารฉบับที่ ๔ นี้เป็นการปรับปรุงในส่วนของข้อบทที่เกี่ยวกับเรื่องการห้ามรัฐกำหนดเงื่อนไขให้นักลงทุนปฏิบัติต่าง ๆ ตามที่ท่านได้กล่าวมาแล้วอย่างชัดเจนเมื่อสักครู่ ที่สำคัญข้อบทนี้ไม่มีการผูกพันกับกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน ซึ่งถ้าหากว่าประเทศไทยมีการกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขสำหรับนักลงทุนในอนาคต นักลงทุนจะฟ้องร้องรัฐไม่ได้ เรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ พิธีสารฉบับนี้ไม่มีผลให้ประเทศไทยต้องแก้ไขกฎหมาย ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่จำเป็นต้องขอเสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับพิธีสารฉบับนี้ นอกจากนั้นพิธีสารฉบับนี้จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านขาเข้าประเทศและขาออกไปในประเทศอาเซียน (ASEAN) อื่น ด้านขาเข้าจะช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ กล่าวคือนักลงทุนต่างประเทศมีความมั่นใจและเชื่อมั่นต่อการลงทุนในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น สำหรับด้านขาออกในปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ลงทุนในอาเซียน (ASEAN) เป็นอันดับ ๒ รองจากประเทศสิงคโปร์ จึงจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนของประเทศไทยในการออกไปลงทุนในประเทศอาเซียน (ASEAN) เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานของโลกในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยให้แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ดิฉันได้พิจารณาอย่างรอบด้านแล้วเห็นว่าร่างพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ นี้จะช่วยสนับสนุนการลงทุน

ของประเทศไทย ลดข้อจำกัดหรือข้อกังวลหลายประการได้เป็นอย่างมาก จึงมีความเหมาะสมและสร้างแรงจูงใจในการลงทุนและเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ จึงเห็นควรสนับสนุนให้มีการให้ความเห็นชอบและให้สัตยาบันในพิธีสารฉบับดังกล่าว ขอบคุณค่ะ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปคุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ เชิญเลยครับ

นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม จิรายุ ห่วงทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ ฝากความคิดเห็นไว้ในกรณีดังกล่าวนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญของสมาชิกประชาคมอาเซียน (ASEAN) ระหว่างประเทศไทย ประเทศพม่า ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศบรูไน ๑๐ ประเทศเหล่านี้มีความสำคัญ ท่านประธานเพราะว่าเวลาเราค้าขายกันเองประเทศไทยก็มีมูลค่าการส่งออกกว่า ๒๐ เปอร์เซ็นต์ที่ไปในประเทศเหล่านี้ แต่ท่านประธานครับ ในขณะนี้โลกมันกว้างเหลือเกินถ้าพูดถึง ๑๐ ประเทศ บวก ๓ บวก ๖ บวก ๔ อะไรก็แล้วแต่ เราเขียนกฎกติกาในอาเซียน (ASEAN) กันมาหลายครั้งแล้วก็แก้ไขปัญหาได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ที่ผมจะพูดอย่างนี้ท่านประธานครับ เล่มที่ผมถืออยู่ในมือหรือว่ารายละเอียดที่ผมไม่แน่ใจเหมือนกันว่าหน่วยงานใดเป็นผู้แปลมานี่นะครับ คือเป็นคำพูดในลักษณะแปลแบบกูเกิล ทรานส์เลต (Google translate) ท่านประธานที่เคารพครับ ผมก็ไม่ได้มีความรู้เรื่องภาษาอังกฤษมากมายนักท่านประธานดูในเล่มนี้ครับ ยกตัวอย่างเช่น

ข้อที่ ๑ ที่เขาแปลมาแล้วนี่นะครับ ของการลงทุน ของผู้ลงทุน ของสมาชิกอีกรัฐหนึ่งในดินแดนของตน คือภาษาที่นำมาแปลควรจะให้สมาชิกรัฐสภาที่ไม่มีความรู้เรื่องภาษาอังกฤษจะได้เข้าใจได้ด้วย เวลาไปตีความมันจะได้เข้าใจตรงกัน เพราะเวลาท่านมาขอความเห็น ท่านมาขอจากรัฐสภาฝากไปยังท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ท่านดูข้อ ๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องสำหรับการให้เข้ามา การจัดตั้ง การได้มา การขยาย การจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติการ อ่านแล้วก็ยังงง ๆ อยู่นะครับ

ดูในหัวข้อต่อมา ท่านประธานที่เคารพครับ ที่มีการสงวนไว้ ที่เขียนว่าข้อสงวนวรรคหนึ่งจะถูกแทนที่ดังต่อไปนี้ การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ข้อ ๗ (การห้ามข้อกำหนดให้ปฏิบัติ) ผู้บริหารอาวุโสและคณะกรรมการบริหารจะไม่ใช้บังคับกับ คือผมเข้าใจครับ กระทรวงพาณิชย์กระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้มีความรู้ แต่ผู้แทนราษฎรมาจากหลากหลาย ท่านประธานครับ ๗๕๐ ท่านจากรัฐสภา บางท่านก็อ่านงง ๆ หลายท่านบอกว่าอ่านกฎหมายรู้ ดูกฎหมายเป็น แต่เอาเข้าจริง ๆ พอท่านมาขอความเห็นจากรัฐสภา ท่านเขียนกันมาแบบนี้ งง

ท่านประธานดูต่อนะครับ (๒) (E) จะถูกแทนที่ดังต่อไปนี้ครับ (E) ประเภทของพันธกรณีหมายถึง พันธกรณีว่าด้วยการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ท่านประธานเห็นใจพี่น้องประชาชน ๗๐ ล้านคนที่เขาฟังถ่ายทอดสภานะครับ ขนาดผู้แทนราษฎรอย่างผม ผมยอมรับว่าผมโง่ครับ ไม่รู้จริง ๆ เพราะไม่ใช่นักกฎหมายด้านการต่างประเทศ แต่เป็นข้อสังเกตที่อยากจะให้สภา ถ้าท่านมาจากพี่น้องประชาชนท่านก็ควรทำความรู้ความเข้าใจให้กับพี่น้องประชาชนได้เข้าใจครับ

ประเด็นต่อมาท่านประธานที่เคารพครับ ๖๕๕ ล้านคนในอาเซียน (ASEAN) เวลาเขามาขอแก้อะไร เรามักจะพูดคุยแต่ในเฉพาะประชาคมอาเซียน (ASEAN) เท่านั้น เราได้ถามไปที่ประเทศจีนไหมครับ เราได้มีความเห็นไปที่ประเทศญี่ปุ่นไหมครับ ประเทศเกาหลีใต้ไหมครับ ประเทศนิวซีแลนด์ไหมครับ หรือที่เรียกกันว่า อาเซียนบวก ๔ (ASEAN+4) ประเด็นก็คือว่าเวลาเราแก้ไขเรามักจะมองแต่ในประเทศอาเซียน (ASEAN) คือ ๑๐ ประเทศ แต่เราลืมไปว่าทุกวันนี้เราเขียนกฎกติกาแต่เฉพาะในอาเซียน (ASEAN) เท่านั้น พอเราไปค้าขายกับประเทศจีน ไปค้าขายกับประเทศญี่ปุ่น ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศเกาหลี มีปัญหาตลอดท่านประธานที่เคารพครับ เพราะฉะนั้นผมจึงฝากบอกไปยังกระทรวงการต่างประเทศหรือว่า

กระทรวงพาณิชย์ ท่านอย่าเขียนในลักษณะนี้เข้ามาในสภาอีก ขอให้ความรู้กับรัฐสภาและพี่น้องประชาชนที่ดูอยู่เขาจะได้เข้าใจด้วยนะครับ

ท่านประธานที่เคารพครับ สมัยก่อนท่านประธานเป็นนายกรัฐมนตรีนะครับ ผมจำได้ว่าประเทศไทยนั้นกำลังเข้าสู่เสือตัวที่ ๕ ตัวที่ ๕ นี่คือระดับเอเชียนะครับ ไม่ใช่อาเซียน (ASEAN) ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้เป็นอย่างไรครับ เดี๋ยวปฏิวัติ เดี๋ยวยึดอำนาจ เดี๋ยวล้มรัฐธรรมนูญ กติกาเป็นกติกาไก่กันไปหมดแล้วท่านประธานครับ เพราะฉะนั้นผมจึงบอกท่านประธานที่เคารพครับว่าเวลาที่เราเขียนข้อตกลง ไม่ว่าจะเป็นอาฟตา (AFTA) หรือข้อตกลงทางอาเซียน (ASEAN) อะไรก็แล้วแต่ ภาษีศูนย์เปอร์เซ็นต์ สินค้านำเข้าเราขายภายในประเทศมันต้องเขียนให้ละเอียดครับ และต้องทำให้มากกว่านี้ อันนี้อยู่ดี ๆ ก็เข้ามาสภาแล้วก็บอกฉันจะแก้ตรงนี้คุยกันมาเรียบร้อยแล้ว ๙ ประเทศ แต่สภาเพิ่งมาเห็นแบบนี้ท่านประธานครับ ผมถามผมแปรญัตติได้ไหมละครับ ไม่ได้ ผมไปแก้ไข สงวนความเห็นในหลายข้อที่ท่านไปเซ็นสัญญากันและร่างกันมาที่จะต้องลงนามกันได้ไหมครับ ไม่ได้ครับ สมาชิกรัฐสภาของไทยที่นั่งกันอยู่ทุกวันนี้เหมือนเป็นองค์พิธีกรรมครับ แค่มาอภิปรายสัก ๑๐ คนแล้วก็โอเค (OK) ผ่าน ลงคะแนนเห็นด้วย ไปเจรจาความ นี่คือปัญหาของรัฐสภาไทยหรือเปล่า ท่านประธานที่เคารพครับ

ประเด็นต่อมา ท่านประธานครับ มีข้อสังเกตที่ผมอยากจะฝากไว้ซึ่งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สภาที่ท่านทำเล่มนี้มาก็ตรงใจผมนะครับ บางทีหลายท่านอาจจะไม่ได้อ่านข้อมูลหน้า ๒๔-๒๕ ตรงใจครับ เมื่อคืนนี้นั่งอ่านในกูเกิล (Google) ก็เห็นว่าปัญหาของประเทศไทยมีเช่นนี้จริง ๆ เช่น รูปแบบการเจรจาในลักษณะเนกาทีฟ ลิสต์ (Negative list) ก็คือการเจรจาแบบเป็นลบ เอาปัญหาที่มันเป็นเชิงลบมาแก้ไข แต่อาเซียน (ASEAN) พยายามคุยนักคุยหนาว่าประเทศเราอาจจะมีการใช้เงินแบบยูโร หรือว่าอาเซียน (ASEAN) แต่ปรากฏว่าที่ผ่านมาเราเอาแต่ปัญหามาคุยกัน เราไม่เคยคิดในเชิงบวก ท่านประธานครับ ผมไม่รู้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไม่ค่อยเห็นท่านมาสภาครับ เห็นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ถ้าท่านได้ไปเจรจาความท่านลองคิดเรื่องพวกนี้บ้างสิครับ นอกจากนี้ท่านประธานครับ

ข้อ ๒ ประโยชน์ของอะเคีย (ACIA) ปัจจุบันคุ้มครองแต่นักลงทุนในแต่ละประเทศแน่นอนครับ ประเทศไทยก็ต้องคุ้มครองนักลงทุนเหมือนที่ท่านรัฐมนตรี ท่านรองนายกรัฐมนตรีได้พูดเมื่อสักครู่นี้ที่มีการแก้ไข ห้ามกำหนดให้นักลงทุนต้องส่งออกสินค้า ห้ามกำหนดโลคอลคอนเทนต์ (Local content) หรือว่าวัสดุที่ผลิตในประเทศ อย่างนี้เป็นต้น ผมถามว่าประเทศไทยคิดประเทศเดียวหรือครับ ประเทศสิงคโปร์ก็คิด ประเทศมาเลเซียก็คิด ประเทศฟิลิปปินส์ยิ่งคิดหนักเข้าไปอีก นี่ยังไม่มีประเทศติมอร์ตะวันออกเข้ามา เป็นประเทศเกิดใหม่นะครับท่านประธาน ถ้าเข้ามาสู่อาเซียน (ASEAN) ๑๑ ประเทศ เรื่องนี้จะยุ่งกันไปใหญ่ครับ ---------

เพราะเรามัวแต่จะขายของกัน แต่ ๖๐๐ กว่าล้านคน เราลืมว่าโลกนี้ประเทศจีนกำลังแผ่อิทธิพลมาทางใต้มาทางเส้นอาร์ ๓ เอ (R3A) มาทางรถไฟความเร็วสูง มาทุกทาง แต่เรามัวพูดคุยกันแต่เรื่องของในอาเซียน (ASEAN) ท่านประธานครับ

ข้อ ๓ ในปัจจุบันรัฐบาลยังขาดการประชาสัมพันธ์กับในภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงข้อตกลงอะเคีย (ACIA) ก็คือข้อตกลงของอาเซียน (ASEAN) อันนี้สภาเป็นผู้ทำความเห็น ขอบคุณท่านประธานนะครับ ต้องชื่นชมเจ้าหน้าที่ของสภาเราทางรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงพาณิชย์ท่านเห็นหรือไม่ครับ ถ้าผมเป็นนักลงทุนจะทำประกอบวงจรอิเล็กทรอนิกส์สักชิ้นหนึ่งผมได้รับการส่งเสริมนอกจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือบีโอไอ (BOI) แล้ว กระทรวงพาณิชย์ที่เป็นผู้ส่งเสริมการส่งออกและนำเข้าการค้าขายท่านได้ช่วยอะไรบ้าง กระทรวงการต่างประเทศท่านได้ช่วยเจรจาแปลเป็นภาษาพม่าให้ผมหรือไม่ครับ คนพม่าชอบสินค้าไทย ท่านได้แปลเป็นภาษาเวียดนามให้กับสินค้าบ้านเราบ้างหรือไม่ครับ ผมจึงบอกท่านประธานที่เคารพครับ ๕-๖ ปีที่ผ่านมานี้ทำไมเศรษฐกิจจึงไม่กระเตื้องก็เพราะเราแจก ๆ อย่างเดียว เราไม่เคยที่จะพัฒนาธุรกิจภายในประเทศและเจรจาเพื่อการส่งออก การส่งออก ๖ เดือนที่ผ่านมามันจึงตกลง ตกลง ตกลง ท่านจึงต้องมาแจกชิมช้อปใช้เพื่อให้เกิดการบริโภคภายในประเทศ อันนี้คือปัญหาท่านประธานครับ

ข้อ ๔ การเจรจาข้อตกลงทางด้านการลงทุนที่อาจจะมีประสิทธิภาพกว่าคือการเจรจาในกรอบที่ใหญ่ขึ้น นี่สภาเราแนะนำนะครับท่านรัฐมนตรี ท่านรองนายกครับฝากท่านประธานนะครับ สภาเราแนะนำบอกว่ากรอบที่ใหญ่ขึ้นก็คืออาเซียนบวก ๓ (ASEAN+3) หรือที่เรียกกันว่าซีอีพีอีเอ (CEPEA) เพื่อให้ประเทศนอกกลุ่มมีการพัฒนาและนำข้อตกลงต่าง ๆ มาพัฒนาครับ การเจราจากรอบนี้ฉบับที่ ๔ คุยกันแต่ใน ๑๐ ประเทศ แต่เราไม่เคยคิดเลยว่าอีก ๓ ประเทศ อีก ๖ ประเทศ และทั่วโลกอีกร้อยกว่าประเทศไทยแลนด์อยู่ตรงไหนและจะเจรจาอะไร ประเด็นต่อมาท่านประธานที่เคารพครับ

ข้อ ๕ เป็นความเห็นของสภาตรงใจผมทุกข้อ ข้อที่ ๕ ท่านบอกว่าอย่างไรครับรัฐบาลควรศึกษาถึงผลกระทบต่อพันธกรณีภายใต้อะเคีย (ACIA) โดยเฉพาะในส่วนของการเปิดเสรีทางด้านการลงทุน เพื่อพิจารณาว่าประเทศไทยได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์มากน้อยขนาดไหน ตรงใจกับท่านรัฐมนตรีพาณิชย์ ท่านรองนายกครับ ที่ท่านบอกเมื่อสักครู่นี้

ที่มีการขอเพิ่มเป็น ๒ ข้อ ตกลงประเทศไทยได้หรือเสียประโยชน์ครับ อยู่ดี ๆ บ้านเราผลิตสินค้าที่แปรรูปจากเกษตรกรรมส่งออกไปยังอาเซียน (ASEAN) แน่นอนเราก็ต้องใช้โลคอลคอนเทนต์ (Local content) หรือวัสดุภายในประเทศ วัตถุดิบภายในประเทศอยู่แล้ว เมื่อใดก็แล้วแต่ท่านไปเขียนล็อกกับในอาเซียน (ASEAN) ก็หมายความว่าต่อไปนี้คนไทยที่ลงทุนภายในประเทศไทยบังคับไม่ได้แล้ว ต่างชาติจะมาเช่าที่นาปลูกข้าวโพดแปรรูปเป็นพ๊อปคอร์น (Popcorn) จะแปรรูปเป็นขนมขบเคี้ยวแล้วส่งออกไปยังประเทศเวียดนามหรือส่งออกไปยังอาเซียน (ASEAN) ทำยากแล้ว ผมจึงถามท่านประธานที่เคารพครับว่าข้อสังเกตของสภาทำไมเราจึงได้มีการพูดคุยกัน ท่านประธานครับ ดูข้อที่ ๖ ต่อไปนะครับ

ข้อ ๖ รัฐบาลควรพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนในการเจรจาความตกลงการค้าและการลงทุนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศไทยมีทีมผู้เชี่ยวชาญและนักเจรจาที่มีคุณภาพ ขีดเส้นใต้นะครับ เพื่อให้ประเทศไทยมีทีมผู้เชี่ยวชาญและนักเจรจาที่มีคุณภาพในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ผมเป็นนักธุรกิจลงทุนพันล้านบาท ผมมีคนแบบนี้หรือไม่ครับ ไปหาข้าราชการกระทรวงพาณิชย์ ไปหากระทรวงการต่างประเทศแทบจะหมอบคานเข้าไป ผมถามว่าการทำงานในเชิงรุกที่รัฐบาลได้ทำนั้นมีมากน้อยขนาดไหน อันนี้เป็นบทคัดย่อของสภาเราเป็นข้อน่าสังเกตที่กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ และผู้เจรจาความ เช่น บีโอไอ (BOI) หรือหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ ต้องตระหนักครับ ประเด็นต่อมาสุดท้ายครับ

ข้อ ๗ แนวทางการเปิดเสรีการลงทุนของประเทศไทยในความตกลงด้านการลงทุนต่าง ๆ นั้นมักมีระดับการเปิดเสรีเท่ากับระดับกฎหมายภายในกำหนดไว้ หมายความว่ารัฐบาลไม่ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายภายในประเทศเลยหรือครับ ท่านไปเซ็นสัญญากับอาเซียน (ASEAN) ฉบับที่ ๔ เดี๋ยวจะมีฉบับที่ ๗ ๘ ๙ อะไรมาอีก คุยกันเสร็จทุกคนลงมติบัตรสีน้ำเงินเห็นชอบ ผ่าน ตกลง ลงนามกัน ๑๐ ประเทศแล้วอย่างไรครับ กฎหมายภายในประเทศไม่ได้มีการแก้ไขเพื่อรองรับในกรณีที่ท่านไปเจรจาความกับอาเซียน (ASEAN) --------

อันนี้เป็นข้อสังเกตที่สภาต้องทักท้วงได้ครับ ไม่ใช่พูดแล้วก็ลอยไปลงมติแล้วพรุ่งนี้ก็ค่อยว่ากันใหม่ สุดท้ายปลายทางท่านประธานที่เคารพครับ ผมภูมิใจที่เกิดเป็นคนอาเซียน (ASEAN) ผมเป็นนักเดินทาง ผมขับรถไปมาทุกประเทศในอาเซียน (ASEAN) นี้ด้วยรถยนต์ของผมเองครับ ประเทศลาว เขมร ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศบูรไน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ เราเห็นความเป็นชาติพันธุ์แม้จะพูดภาษาแตกต่างกัน แต่ไปไหนเรามองเลยครับ เราไปยุโรปเราเจอนี่คนแถวบ้านเรา เพราะฉะนั้นความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน (ASEAN) เป็นเรื่องที่ดีครับ และเป็นเรื่องที่รัฐบาลไทยต้องดูรายละเอียดแล้วก็อย่าปล่อยให้นำเอกสารแบบนี้เข้ามาในสภาครับ ผมเข้าใจครับ ท่านแปลตรงตัวเป๊ะแปลฝรั่งเป็นไทยเป๊ะ แต่รัฐสภาต้องได้รับการกลั่นกรองและขัดเกลาเพื่อที่จะนำพาประเทศไปสู่โลกใหม่ของการค้าครับ ประเทศไทยเคยจะเป็นเสือไม่ใช่หรือครับ ทุกวันนี้แมวไหวหรือเปล่าครับเศรษฐกิจมีแต่ตกต่ำลง เพราะฉะนั้นฝากท่านประธานไปยังท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ด้วยครับ ฝากไปยังกระทรวงการต่างประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่าได้มองเพียงแค่กรอบการเจรจาเพียงแค่เอาอกเอาใจใครบางคน แต่อยากให้มองถึงบ้านเราครับว่าเราแก้ไขปัญหากฎหมายแล้วมันไปสอดรับกับกฎบัตรหรือว่าสิทธิบัตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาความของอาเซียน (ASEAN) หรือไม่ ขอขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปท่านวุฒิสมาชิกท่านสมชาย หาญหิรัญ นะครับ

นายสมชาย หาญหิรัญ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม สมชาย หาญหิรัญ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ต้องขอบพระคุณท่านรองนายกรัฐมนตรีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์นะครับที่ให้ข้อมูลของเราค่อนข้างละเอียด แล้วก็ตรงประเด็นในเรื่องของพิธีสารความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ถ้าเราเข้าใจดีว่าความตกลงเรื่องว่าด้วยการลงทุนของอาเซียน (ASEAN) นี้หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่าอะเคีย (ACIA) นี้ก็เป็นการรวมกันของ ๒ พิธีสารที่เราเคยคุยกันมาก่อนค่อนข้างนานตอนที่ก่อตั้งอาเซียน (ASEAN) ก็คือเอไอเอ (AIA) ที่เราพูดถึงก็คือความตกลงเรื่องเขตการลงทุนของอาเซียน (ASEAN) และอีกอันหนึ่งก็คือเรื่องของการคุ้มครองที่ไอจีเอ (IGA) รวมกันเป็นอะเคีย (ACIA) เพื่อเป็นฐานหนึ่งและเป็นฐานที่สำคัญของเสาหลักเศรษฐกิจที่เรารู้จักกันในนามว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(ASEAN) ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) ซึ่งมี ๔ ด้านที่สำคัญนั้นก็คือเรื่องของการที่จะทำให้อาเซียน (ASEAN) เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ๒. คือการสร้างขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN) ทั้งหมด ๓. คือการสร้างความเท่าเทียมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN) และ ๔. คือการบูรณาการอาเซียน (ASEAN) เข้ากับเศรษฐกิจโลก นี่คือสาระสำคัญของเออีซี (AEC) และทำไมความตกลงเรื่องของพิธีสารในการแก้ไขความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN) ตอบโจทย์วิสัยทัศน์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) อย่างไรนั้น เราต้องเข้าใจนะครับเวลาที่เราจะต้องการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันนั้นที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน (ASEAN) ในเวทีโลกได้นั้น ทุกอย่างจะต้องมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าในเรื่องของตัวสินค้า เรามีความตกลงเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าผ่านอาฟตา (AFTA) ที่เราเคยได้ยินมาเริ่มต้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ซึ่งทำให้โครงสร้างของการส่งออกของประเทศไทยกับอาเซียน (ASEAN) นั้นเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก และวันนี้ประมาณ ๑ ใน ๔ ของการส่งออกของประเทศไทยหรือการค้าของประเทศไทยนั้นเป็นกับประเทศสมาชิกของอาเซียน (ASEAN) แต่แน่นอนครับ จะทำให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันหรือประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) มีขีดความสามารถในการแข่งขันโดยผลิตและใช้วัตถุดิบ หรือแม้กระทั่งใช้ทุน ใช้ที่เราเรียกว่าแคปิทัล (Capital) หรือปัจจัยการผลิตทั้งหมดยังมีศักยภาพนั้น จำเป็นครับที่จะต้องให้มีการไหลของปัจจัยการผลิตทั้งหมดนั้นอย่างอิสระ สะดวกและมีต้นทุนที่ต่ำที่สุด อาเซียน (ASEAN) มองภาพนี้ค่อนข้างชัด เราถึงมีความตกลงเรื่องของการเปิดเสรีทางด้านการบริการและค่อย ๆ ขยายไปอย่างช้า ๆ เพื่อให้ความมั่นใจว่าจะไม่กระทบกับใครทั้งสิ้น ซึ่งเข้าใจว่าเดี๋ยวก็คงจะมีการอภิปรายในวาระต่อไปเกี่ยวกับเรื่องการเปิดเสรีทางด้านบริการ เรามีการเปิดเสรีทางด้านบุคลากร ----------

เพื่อให้บุคลากรที่เราเรียกว่า สกิล เลเบอร์ (Skill labor) ที่มีขีดความสามารถหรือมีทักษะนั้น สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี เพื่อที่จะช่วยให้การผลิตของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน (ASEAN) นั้นได้มีการแบ่งงานกันทำ มีการแบ่งการผลิต เรียกว่า ใครเก่งอะไรก็ผลิตอันนั้น หรือใครมีศักยภาพ หรือมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำที่สุด ดีที่สุด เพื่อที่จะช่วยให้แข่งขันในเวทีโลกได้ง่ายขึ้นก็มีการดำเนินการ

และอีกอันหนึ่งก็คือการเคลื่อนย้ายทุนครับ ซึ่งแน่นอนนั้นทุนจะมี ๒ ส่วน ก็คือเรื่องของการเคลื่อนย้ายทุนที่จะอยู่ในส่วนของบริการ ซึ่งวันนี้ประเทศไทยได้มีการเปิดเสรีไปแล้วกับประเทศอาเซียน (ASEAN) บางส่วน และอีกขาที่สำคัญก็คือเรื่องของการลงทุน วันนี้อาเซียน (ASEAN) มีการลงทุนที่เป็นการลงทุนโดยตรงจากทั่วโลกเข้ามา โดย ๑๕ เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมดนั้นเข้ามาในอาเซียน (ASEAN) เป็นการลงทุนของอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันเอง แต่หลังจากที่เรามีอะเคีย (ACIA) แล้ว สัดส่วนของการลงทุนระหว่างนักลงทุนอาเซียน (ASEAN) ในกลุ่มอาเซียน (ASEAN) นั้น มีทั้งหมด ๑๐ เปอร์เซ็นต์และขยายเป็น ๑๕ เปอร์เซ็นต์ในปีที่แล้ว นั่นแสดงให้เห็นถึงว่าความตกลงว่าด้วยการลงทุนของอาเซียน (ASEAN) นี้ส่งเสริมให้นักลงทุนสามารถเดินทางและไปลงทุนในประเทศอาเซียน (ASEAN) ที่มีศักยภาพหรือเหมาะสมกับการลงทุนของตัวเองได้ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนจากนอกอาเซียน (ASEAN) เข้ามาลงทุนในอาเซียน (ASEAN) มากขึ้น ซึ่งวันนี้คิดเป็นประมาณ ๘๕ เปอร์เซ็นต์ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ทั้งหมด จำเป็นที่ความตกลงเงื่อนไขของการส่งเสริมการลงทุนของกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) นั้นจะต้องเหนือกว่าที่เรากำหนดไว้ในดับเบิลยูทีโอ (WTO) หรือที่เราเรียกว่า ทริมส์ (TRIMs) พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนของอาเซียน ฉบับที่ ๔ นั้นเป็นเงื่อนไขนี้ครับ คือทำให้อาเซียน (ASEAN) มีศักยภาพและดึงดูดนักลงทุนโดยตรงจากนอกอาเซียน (ASEAN) เข้ามาในประเทศ ซึ่ง ๒ ข้อที่เพิ่มเติมนั้นเป็น ๒ ข้อที่สร้างความมั่นใจให้นักลงทุนอาเซียน (ASEAN) ที่ท่านรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้นำเสนอไปนั้น ก็คือเราไม่ผูกเงื่อนไขในเรื่องของการส่งออก การขายของในประเทศหรือแม้กระทั่งเรื่องของตลาดว่าจะส่งออกไปที่ไหนนั้นผูกไว้กับการได้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ซึ่งจะเป็นขาที่สำคัญที่จะทำให้อาเซียน (ASEAN) บรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่าด้วยการเป็น

ตลาดและฐานการผลิตเดียวกันได้อย่างเต็มศักยภาพที่ตัวเองมีอยู่ และที่สำคัญวันนี้ประเทศไทยเปิดเสรีในส่วนนี้แล้ว ซึ่งเพื่อนสมาชิกได้ชี้แจงข้อคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ว่าวันนี้กฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขในพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ นี้ แต่ผมมีข้อคิดเห็นที่อยากจะกราบเรียนท่านประธานรัฐสภาผ่านไปถึงท่านรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และ ครม. ทั้งหมดว่าเพื่อที่จะให้นักลงทุนไทยได้ประโยชน์จากการแก้ไขพิธีสารดังกล่าวนี้ ผมคิดว่าถึงเวลาที่ประเทศไทยอาจจะต้องมีการปรับปรุงระเบียบส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเป็นขาออก เราเข้าใจดีครับ พ.ร.บ. ส่งเสริมการลงทุน ที่สำนักงานส่งเสริมการลงทุนหรือบีโอไอ (BOI) นั้นมีส่วนใหญ่ เพื่อเป็นการรองรับของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามา แต่ผมคิดว่าวันนี้ถึงเวลาที่เราอาจจะต้องมองในการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักลงทุนไทยในเรื่องสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ ในการลงทุนไปต่างประเทศ โดยเฉพาะในอาเซียน (ASEAN) ซึ่งเรามีการแก้ไขพิธีสารดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันอาจจะมีบ้าง อย่างเช่น การให้ข้อมูล การประสานงาน หรือแม้กระทั่งเงื่อนไขในการโอนเงินต่าง ๆ แต่ผมคิดว่าถ้าอยากจะให้นักลงทุนไทยซึ่งปีที่แล้วไปลงทุนในอาเซียน (ASEAN) รวมกันแล้วกว่า ๗๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเราเป็นนักลงทุนในอาเซียน (ASEAN) เป็นอันดับที่ ๒ เมื่อนับในกลุ่มของประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันเองรองจากประเทศสิงคโปร์ ----------

ซึ่งผมคิดว่าพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียนฉบับนี้ ซึ่งจะทำให้เรียกว่าน่าสนใจและเหนือกว่าที่ดับเบิลยูทีโอ (WTO) ให้ไว้ ก็ฝากทางท่านประธานรัฐสภาผ่านไปถึงทางรัฐบาลในการแก้ไขในเรื่องของการสนับสนุน พ.ร.บ. บีโอไอ (BOI) ด้วย ด้วยความขอบคุณยิ่งขอบพระคุณครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา ได้ลงจากบัลลังก์ โดยมอบให้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา ปฏิบัติหน้าที่แทน)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปเชิญท่านวิรัตน์ วรศสิริน เชิญครับ

นายวิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม วิรัตน์ วรศสิริน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเสรีรวมไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ วันนี้รัฐสภามีการพิจารณาเรื่องด่วน ๔ เรื่อง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เสนอมาให้รัฐสภาพิจารณานั้น พรรคเสรีรวมไทยมีสมาชิกทั้งหมด ๑๐ คน ในฐานะสมาชิกรัฐสภา จึงใคร่ขอกราบเรียนท่านประธานว่าพรรคเสรีรวมไทยยังเห็นว่าคณะรัฐมนตรียังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เนื่องจากการถวายสัตย์ปฏิญาณยังไม่ถูกต้อง ยังคงเป็นรัฐบาลที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดังนั้นพรรคเสรีรวมไทยจึงใคร่ขอเรียนที่ประชุมแห่งนี้ว่า พรรคเสรีรวมไทยจะไม่ร่วมอภิปราย ไม่ร่วมลงมติ และไม่ร่วมในการทำงานทั้ง ๔ เรื่อง ที่เสนอมาในวันนี้ จึงขอแสดงจุดยืนและกราบเรียนท่านประธานตามนี้ครับ กราบขอบพระคุณท่านประธานครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปผมขอฟังความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาอีกท่านหนึ่ง และถ้าไม่มีทางฝ่าย ส.ส. อภิปรายอีก ผมก็จะขอให้ท่านรัฐมนตรีสรุปนะครับ เชิญท่านกิตติ วะสีนนท์ ครับ

นายกิตติ วะสีนนท์ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : กราบขอบพระคุณท่านประธานที่เคารพ กระผม นายกิตติ วะสีนนท์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก็เช่นเดียวกันผมขออนุญาตขอบคุณผ่านท่านประธานไปยังท่านรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ที่กรุณามานำเสนอเรื่องพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ให้ทางรัฐสภาพิจารณาซึ่งผมสนับสนุนเห็นชอบ รัฐสภาน่าจะให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘

เพราะว่าเป็นความสอดคล้องกับกรอบที่วางไว้ตั้งแต่ต้นอย่างที่ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติท่านอื่นได้เคยพูดไว้ รวมถึงเรื่องการที่จะเป็นไปตามเสาหลักในส่วนของเสาเศรษฐกิจหรืออาเซียนอิโคโนมิก คอมมูนิตี (ASEAN Economic Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) แล้วก็การที่จะสอดคล้องกับพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) หรือเออีซีบลูพรินต์ (AEC Blueprint) ปี ๒๐๒๕ หรือ พ.ศ. ๒๕๖๘ เรื่องนี้ก็น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง เหมือนกับเป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศไทยยังเป็นประธานอาเซียน (ASEAN) อยู่ ถึงแม้ว่าจะเป็นช่วงปลาย แต่ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ดีที่มีพิธีสารเหล่านี้เข้ามาในช่วงที่เรายังเป็นประธาน และก่อนที่จะส่งมอบอย่างเป็นทางการให้กับทางประเทศเวียดนามในปีถัดไป แล้วก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจอีกเช่นเดียวกันว่าตัวความตกลงอะเคีย (ACIA) ลงนามที่หัวหินเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วในปี ๒๕๕๒ ซึ่งประเทศไทยเป็นประธานเช่นกัน อันนี้ก็เป็นความสอดคล้องเป็นจังหวะจะโคนที่น่าสนใจ ผมขออนุญาตขอบคุณเป็นพิเศษที่ท่าน ส.ว.อภิรดี ตันตราภรณ์ ขออนุญาตเอ่ยนาม ที่ท่านได้กรุณากล่าวนำ เข้าใจว่าก็เป็นการศึกษาอย่างดีของคณะกรรมาธิการการพาณิชย์และการอุตสาหกรรมของทางวุฒิสภา ซึ่งทางวุฒิสภาได้รับแจกเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ดีมากกระชับมากเพียง ๕ หน้า ผมก็หวังว่าทุกท่านในรัฐสภาจะได้มีโอกาสเห็น ----------

ผมมีเรื่องที่จะขออนุญาตสอบถามทางท่านรองนายกรัฐมนตรีหรือท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จะมอบหมายให้ท่านอื่นช่วยเพิ่มเติมนะครับ คือผมเห็นว่าสิ่งที่กล่าวถึงการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันมันไม่ใช่เรื่องของการเป็นคำโฆษณาเท่านั้น แต่มันมีนัยที่สำคัญของการที่อาเซียน (ASEAN) ๑๐ ประเทศจะสามารถรวมคน ประชากรซึ่งมีเกือบ ๖๕ ล้านคน มีจีดีพี (GDP) เกือบ ๓ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว และแน่นอนเรื่องตลาดและเรื่องฐานการผลิตมันเป็นเรื่องที่สำคัญ ผมเชื่อว่าภาคธุรกิจพร้อมอย่างมากที่จะก้าวไปให้เร็วกว่าที่จะเจรจากว่านี้ด้วยซ้ำ สามารถที่จะไปไกลกว่าในหลาย ๆ ประเทศในภาคภูมินี้ ภาคธุรกิจไทย และยิ่งตอนนี้แน่นอนบางคนก็อาจจะบ่นเรื่องค่าเงินบาทสูง แต่ข้อเท็จจริงมันก็ดีกับการลงทุน แล้วก็การที่คนมาลงทุนในประเทศไทยช่วงนี้ก็อาจจะได้ประโยชน์ในเรื่องต่อเนื่องจากค่าของเงินในส่วนหนึ่ง ผมขออนุญาตจะขอให้ท่านช่วยขยายความนิดหนึ่ง คือแน่นอนในแง่ธุรกิจผมเชื่อมั่นในเรื่องสมรรถนะของภาคธุรกิจและการที่จะได้ประโยชน์แล้วก็จะได้ประโยชน์ในภาพรวมของอาเซียน (ASEAN) ๑๐ ประเทศ แต่ผมอยากให้ท่านช่วยขยายความนิดหนึ่งและประชาชนทั่วไป ผู้บริโภคจะได้อะไร ผมทราบว่าท่านสนใจเรื่องนี้และท่านมีคำตอบอยู่ในใจแล้ว ผมอยากจะให้ได้ยินเรื่องนี้ออกมาชัด ๆนอกเหนือจากการที่จะสร้างงาน นอกเหนือจากการที่จะมีทางเลือกอะไรมากขึ้น จะมีอะไรที่มันชัดเจนมากขึ้น

ประเด็นที่ ๒ ในอะเคีย (ACIA) แล้วก็ในตัวพิธีสารมันมีเรื่องข้อสงวน ซึ่งแต่ละประเทศก็มีข้อสงวน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วอย่างกรณีของประเทศไทยถ้าพูดกันง่าย ๆ เราก็จะมีเรื่อง พ.ร.บ. ประกอบธุรกิจคนต่างด้าวที่เรายังไม่สามารถที่จะเปิดเสรีร้อยเปอร์เซ็นต์ เราอาจจะต้องสงวนเรื่องการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ทำไม้จากป่าไม้ธรรมชาติ และการประมงในน่านน้ำไทยเป็นต้น แต่ ๑๐ ประเทศข้อสงวนไม่เหมือนกันแล้วแต่กฎหมายของแต่ละประเทศ ขออนุญาตเรียนถามว่าขณะนี้ผมเชื่อว่าผู้เจรจาได้ดูแล้วว่าข้อสงวนมันพอสมน้ำสมเนื้อกัน แต่ผมก็เชื่อว่าในอนาคตมันจะต้องมีการคลายตัวของข้อสงวน ไม่ทราบว่ามีจุดมุ่งหมายของการเจรจาอย่างไรในเรื่องนี้ที่จะให้สิ่งที่เรียกว่าการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติหรือเนชันนัล ทรีตเมนต์ (National treatment) ขออนุญาตพูดภาษาอังกฤษ เป็นการทั่วไปสำหรับนักลงทุนอาเซียน (ASEAN) แล้วก็ขยาย ตอนนี้ผมเข้าใจว่าขยายไปแล้วสำหรับนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามา

มีฐานการลงทุนฐานการผลิตในประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยนะครับ ขออนุญาตถามเรื่องข้อสงวนนิดหนึ่งมันจะคลายตัวไปอย่างไรนะครับ

ประเด็นที่ ๓ ซึ่งคงจะเป็นที่สนใจมากเพราะว่าผมพูดไปตั้งแต่แรกแล้วว่าอยากเห็นอะไรที่มันคืบหน้าในช่วงที่ประเทศไทยเป็นประธานและเราก็กำลังจะมีความคืบหน้าในเรื่องพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ แต่ว่าข้อแม้อันหนึ่งของพิธีสารอันนี้ก็คือจะต้องมีการให้สัตยาบัน เพราะแต่ละประเทศจะต้องไปทำกระบวนการของตัวเอง ก็ขออนุญาตว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร ๑๐ ประเทศให้สัตยาบันแล้วกี่ประเทศ และคาดว่าหลังจากประเทศไทยให้สัตยาบันแล้วมันจะมีผลบังคับใช้จริงเมื่อไร

ประเด็นที่ ๔ ทางรัฐบาลก็ได้พยายามผลักดันเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรืออีอีซี (EEC) มาโดยตลอด แล้วก็ให้นิยามของอีอีซี (EEC) ด้วยว่ามันไม่ใช่เพื่อจะสร้างแม่เหล็กให้แก่การลงทุนหรือเศรษฐกิจเฉพาะกับประเทศไทยนะ แต่กับภูมิภาคด้วยตัวนี้มันจะไปโยงหรือไม่โยงกับอีอีซี (EEC) หรือไม่ อย่างไร มันจะเป็นประโยชน์ไหมและถ้ามันมีช่องทางอะไรอย่างอื่นที่จะช่วยให้ความตกลงฉบับนี้สอดคล้องแล้วก็สนับสนุนแนวทางที่เรากำลังดำเนินการได้มากขึ้น ผมก็จะยินดีมากถ้าท่านจะกรุณาช่วยชี้นำ ----------

ประเด็นสุดท้าย เรื่องการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ซึ่งผมคิดว่าอาจจะมีคนกังวล คืออ่านไปแล้วก็คงเป็นคำหรู ๆ คำหนึ่ง แต่จริง ๆ ก็คือว่าจะได้รับการปฏิบัติเหมือนคนไทย ในสิ่งเหล่านี้ผมเข้าใจว่าความตกลงและพิธีสารยังจำกัดอยู่เฉพาะกับผู้บริหารอาวุโสและกรรมการบริหารเท่านั้น ผมเข้าใจถูกต้องนะครับ และจำนวนเป็นอย่างไร และในเรื่องนี้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติจะมีพัฒนาการไปในเชิงที่จำกัดอยู่แค่นี้ หรือจะขยายตัวมากขึ้นอย่างไร ที่ได้มีท่านผู้ทรงเกียรติกังวลเรื่องคำแปล ผมค่อนข้างเห็นใจทางกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศ ที่เวลาแปลความตกลงอะไรต่าง ๆ ต้องใช้คำเฉพาะ ซึ่งไม่สามารถที่จะไปใช้คำที่ไปคิดเองแล้วมันจะทำให้เกิดการตีความที่ผิดเพี้ยนไปได้มันก็เลยต้องเป็นคำเฉพาะ แต่ว่าผมเห็นด้วยกับท่านที่ได้ให้ความเห็นว่าต้องคำนึงถึงผู้อ่านด้วย ผู้อ่านจะไม่ใช่นักวิชาการ จะไม่ใช่นักธุรกิจที่มีประสบการณ์โดยตรง แล้วก็ท่านได้พูดถึงเอกสารประกอบการพิจารณาที่สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดทำขึ้นซึ่งอันนี้ก็ดีมากช่วยเยอะนะครับ และที่จริงก็ได้มีการพูดถึงมีการสรุปสารัตถะด้วยเพียงแต่ว่าสรุปไว้อย่างสั้น ๆ ก็จะเป็นประโยชน์ ในประเด็นนี้ก็อาจจะต้องฝากทางสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรช่วยพิจารณาว่าอาจจะต้องช่วยดูนิดหนึ่งช่วยท่านบรรดา ส.ส. ส.ว. ในการที่จะอ่านในถ้อยคำธรรมดา ซึ่งอันนี้อาจจะไม่ใช่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอย่างเดียวแต่หน่วยราชการอาจจะต้องช่วยในการอธิบายด้วย เพราะว่าการอ่านความตกลงไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะว่าการเจรจามันต้องระมัดระวังเรื่องถ้อยคำ ขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ท่านสมาชิกวุฒิสภาอภิปรายไป ๓ ท่านแล้ว และทาง ส.ส. ได้อภิปรายไป ๒ ท่านแล้ว มีคำถามและข้อสังเกตพอสมควรนะครับ ผมขอให้ท่านรัฐมนตรีชี้แจงนะครับ

นายโชคดี แก้วแสง (รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน) : ครับ กราบเรียนท่านประธานรัฐสภา ท่านสมาชิกรัฐสภาทุกท่านครับ กระผม นายโชคดี แก้วแสง รองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ก็ต้องขออนุญาตตอบคำถามท่านสมาชิกในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ในประเด็นแรก ซึ่งท่านจิรายุได้เรส (Raise) ขึ้นมาในเรื่องของคำแปล อันนี้กระผมต้องยอมรับโดยดี แต่ว่าเหตุที่เราต้องทำแบบนี้เนื่องจากต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษแล้วก็เป็นศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศ เพราะฉะนั้นการที่แปลให้ถูกต้องตามหลักการแปลเพื่อให้ทางสมาชิกรัฐสภาได้รับคำแปลที่ถูกต้องและแม่นยำ อันนี้เป็นสิ่งซึ่งมีความจำเป็นเหมือนกัน แต่ว่าจะรับข้อสังเกตของท่านสมาชิกไว้

ในประเด็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งโยงมาถึงที่ท่านได้สอบถามเรื่องการประชาสัมพันธ์ที่จริงแล้วตอนที่การลงทุนข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้เมื่อประมาณปี ๒๕๕๕ เราได้มีการสัมมนาทั่วประเทศไทยเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับนักลงทุนทุกภาคส่วน หลังจากที่เออีซี (AEC) หลังจากที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ (ASEAN) มีผลเมื่อปี ๒๕๕๘ เราได้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ขณะนี้ก็มีการบรรจุเรื่องดังกล่าวอยู่ในเว็บไซต์ (Website) ด้วย แล้วเวลามีนักลงทุนมาขอคำปรึกษาจากทางสำนักงาน ทางบีโอไอ (BOI) ก็จะให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าว

- ๔๐/๑

ส่วนในประเด็นที่ท่านได้พูดถึงว่าทำไมอาเซียน (ASEAN) ชอบดูเฉพาะเนกาทีฟลิสต์ (Negative list) อันนี้คือต้องเรียนท่านว่าอาเซียน (ASEAN) ๑๐ ประเทศนี้มีความแตกต่างกันเยอะพอสมควร เพราะฉะนั้นหลายเรื่องที่ประเทศพัฒนาอยากจะได้แต่ว่าประเทศกำลังพัฒนาซึ่งประเทศพัฒนาด้อยกว่าก็อาจจะเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องสงวนหรือว่าต้องรักษาผลประโยชน์บางส่วนไว้ เพราะฉะนั้นการที่จะสามารถตกลงกันโดยที่ ๑๐ ประเทศสามารถมีความเห็นร่วมกันก็เป็นเรื่องซึ่งสำคัญที่สุด แล้วก็ทางอาเซียน (ASEAN) เองหลักการเปิดเสรีก็คือค่อยเป็นค่อยไป แล้วก็จะไม่มีการแลกเปลี่ยนคือตามความสมัครใจอย่างที่ท่านกิตติได้พูดถึง

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวข้องอีกเรื่องหนึ่งที่ท่านกิตติ วะสีนนท์ ได้พูดถึงว่าความตกลงอันนี้มีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างไรบ้าง ที่จริงถ้ามองในส่วนการลงทุนประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นก็คือการจ้างงานนั่นเอง ซึ่งการลงทุนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตอนนี้ซึ่งก็ก่อให้เกิดการจ้างงานในระดับที่สูงพอสมควร

ส่วนการลงทุนที่มาจากภาคการเกษตรแน่นอนครับว่าสินค้าเกษตรที่ผลิตในประเทศไทยก็สามารถจำหน่ายหรือขายให้กับนักลงทุนที่มาลงทุนเหล่านั้นด้วยเช่นเดียวกัน

อีกประเด็นหนึ่งที่ท่านได้สอบถามถึงเรื่องสถานะของรายการข้อสงวน ก็อย่างที่ท่านเข้าใจว่าแต่ละประเทศก็สามารถกำหนดรายการข้อสงวนที่เป็นของตัวเองได้ ส่วนของประเทศไทยที่เราเคยสงวนไว้ ๒๕ รายการ ขณะนี้ก็ยังเหมือนเดิมยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม

อีกประเด็นหนึ่งที่ท่านได้สอบถามในเรื่องของการลงนามว่าข้อตกลงพิธีสารแก้ไขฉบับที่ ๔ ขณะนี้มีใครลงนามหรือให้สัตยาบันไปแล้วบ้าง กราบเรียนว่าใน ๙ หรือ ๑๐ ประเทศได้ลงนามไปแล้วยกเว้นทางประเทศเวียดนาม สาเหตุที่ประเทศเวียดนามยังไม่ได้ลงนามเนื่องจากว่าเขาต้องไปผ่านกระบวนการภายในเช่นเดียวกับทางประเทศไทยเหมือนกัน แล้วก็ความตกลงนี้จะมีผลบังคับต่อเมื่อสภาให้ความเห็นชอบและทางกระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือให้สัตยาบัน

ผมคิดว่าในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่กระผมจะขออนุญาตชี้แจงก็คงมีแค่นี้นะครับ ขอบพระคุณมากท่านประธานครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : มีท่านสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ ที่ได้แสดงความประสงค์จะอภิปรายไว้แต่แรก เมื่อได้ฟังการอภิปรายเพื่อนสมาชิกและคำชี้แจงของท่านรัฐมนตรีแล้ว ท่านยังติดใจจะอภิปรายหรือไม่ ท่านสถิตย์ เชิญท่านสรุปสัก ๕ นาทีนะครับ

นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม สถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ ก่อนวิกฤติปี ๒๕๔๐ การลงทุนของประเทศไทยมีการลงทุนเฉลี่ยร้อยละ ๔๑.๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แต่หลังจากนั้นเป็นต้นมาการลงทุนโดยเฉลี่ยของประเทศลดน้อยถอยลงมาอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๒๕.๒ แม้ว่าก่อนปี ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นปีที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจจะมีเศรษฐกิจที่ค่อนข้างร้อนแรง อาจจะทำให้การลงทุนมากกว่าปกติ แต่อย่างไรก็ตาม ร้อยละของการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันร้อยละ ๒๕.๒ นั้นน้อยเกินไปที่จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศขยายตัวตามศักยภาพที่ควรจะเป็น ----------

การปรับปรุงแก้ไขพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ที่นำเสนอโดยรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์นั้น แม้จะดูเสมือนเป็นจุดเล็ก ๆ ของการขยายโอกาสในการลงทุน แต่การแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงที่มีมาตรฐานที่สูงขึ้นและเป็นสากลมากขึ้นเช่นนี้ เป็นสัญลักษณ์ของการเปิดกว้างการลงทุนของประเทศและของกลุ่มอาเซียน (ASEAN) เป็นสัญลักษณ์ของการไว้วางใจและความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งจากอาเซียน (ASEAN) และจากทั่วโลก และเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทยที่มีความผูกพันมีความมุ่งมั่นต่อความก้าวหน้าไปอีกระดับหนึ่งของการลงทุนในอาเซียน (ASEAN) และการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) การเปิดโอกาสให้มีการลงทุนกว้างขึ้นเช่นนี้ในระยะกลาง ในระยะยาวผมเชื่อว่าจะส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยดีขึ้น จากรายงานของสภาธุรกิจโลกหรือเวิลด์ อิโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum) ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษ ในปี ๒๐๑๙ นั้น ประเทศไทยยังต้องพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรม การเปิดกว้างการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะเป็นโอกาสที่การลงทุนจะได้เพิ่มขึ้น รวมถึงโอกาสในการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น การเพิ่มโอกาสในการลงทุนที่อาจจะส่งผลระยะปานกลางและระยะยาวจากพิธีการแก้ไขเพิ่มเติมที่นำเสนอในวันนี้จะผลักดันให้บรรลุความสำเร็จของอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๑๐ ประการ คือ อุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม ๕ ประการ อุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ ๕ ประการ และเพิ่มเติมขึ้นมาอีก ๒ อุตสาหกรรมเป้าหมายในภายหลัง นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาสของความสำเร็จในระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกที่จะมีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกที่ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นเขตพัฒนาพิเศษ เพราะว่าขยายจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเขตพัฒนาพิเศษโดยรวมเพราะรวมการพัฒนาสังคมเข้าไปด้วย ทั้งทางด้านการสาธารณสุขและทางด้านการศึกษา การเพิ่มน้ำหนักในการลงทุนนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสผลักดันให้เศรษฐกิจกระแสใหม่เป็นจริงมากขึ้น ดังที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ที่ได้เสนอบีซีจี โมเดล (BCG Model) หรือไบโอ เซอร์คิวลาร์ กรีน อิโคโนมี (Bio Circular Green Economy) ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษ คือเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว แต่แท้ที่จริงตัวซี (C) ที่เป็นตัวแทนของเซอร์คิวลาร์ (Circular) นั้น ควรจะเพิ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือครีเอทีฟ อิโคโนมี (Creative Economy) เข้าไปด้วย แล้วควรจะเพิ่มตัวดี (D)

หรือดิจิทัล อิโคโนมี (Digital Economy) เข้าไปด้วย ตามที่กระผมได้เคยร่วมงานกับสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้นำเสนอในเรื่องของเศรษฐกิจกระแสใหม่ นอกจากนี้การเพิ่มโอกาสในการลงทุนนั้นจะทำให้น้ำหนักของการลงทุนในโครงสร้างเศรษฐกิจไทยเพิ่มขึ้น จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศดีขึ้น นำไปสู่การก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้เร็วขึ้น ----------

- ๔๒/๑

ท่านประธานที่เคารพ ผมจึงเห็นควรสนับสนุนการให้ความเห็นชอบพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ ตามที่เสนอ เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสขยายการลงทุนสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการลงทุนในอาเซียน (ASEAN) ที่สำคัญเป็นอีกก้าวหนึ่งที่สำคัญในการเปิดโอกาสให้นักธุรกิจไทยได้ลงทุนในอาเซียน (ASENA) ได้มากขึ้น จากปัจจุบันตามสถิติการลงทุนของประเทศไทยในต่างประเทศมีมูลค่ามากกว่าการลงทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ขอบพระคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกที่ประชุมอภิปรายได้ข้อมูลมาพอสมควรแล้วทางรัฐบาลได้ตอบข้อซักถามด้วยครับ ผมขอปิดการอภิปรายนะครับ

ต่อไปผมจะขอมติจากที่ประชุมว่าจะให้ความเห็นชอบกับพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔ หรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินการเพื่อให้สมาชิกออกเสียงลงคะแนน ลงมติ ผมขอตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ

(ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกการตรวจสอบองค์ประชุมจะใช้วิธีการเดิมนะครับ คือจะใช้เจ้าหน้าที่นับคะแนนตามที่สมาชิกนั่งในที่กำหนดไว้คือในแต่ละพรรค ของ ส.ว. ก็นั่งในที่ของ ส.ว. พรรคการเมืองใดก็นั่งในบล็อก (Block) นั้นนะครับ เมื่อนั่งครบถ้วนแล้วก็จะนับองค์ประชุมครับ โดยมีเจ้าหน้าที่นับทีละแถว ต้องขอความร่วมมือหน่อยนะครับ เจ้าหน้าที่ช่วยชี้แจงด้วยหาที่นั่งที่ว่างให้ท่านสมาชิกครับ ก็ต้องใช้เวลาหน่อย เมื่อสักครู่นี้ก็กะเวลาว่าท่านสมาชิกคงทานข้าวเสร็จแล้ว ไม่ต้องรีบครับ เดี๋ยวทางเจ้าหน้าที่จะช่วยบริการหาที่นั่งให้ ท่านเพียงแต่บอกว่าอยู่พรรคไหน อีกสักครั้งหนึ่งคงจำที่ได้แล้ว ผมขออนุญาตกดออดอีกครั้งหนึ่งนะครับ มีสมาชิกบ่นว่าไม่ได้ยิน ----------

เจ้าหน้าที่มีการเรียกสมาชิกที่อยู่ข้างบนก็เริ่มนับคะแนนได้แล้วครับ จะได้ตัวเลขที่ชัดเจน เพราะว่าที่อยู่ข้างบนนับง่ายนะครับ เมื่อท่านเข้ามาใหม่ก็บวกเข้าไปเลย ท่านสมาชิกที่ยืนอยู่ กรุณานั่งดีกว่าเพราะว่าเดี๋ยวแจกบัตรแล้วจะได้กาบัตรเลยจะได้ไม่สับสนนะครับ นั่งสักพักเดียว เดี๋ยวแจกบัตรลงคะแนนแล้วก็หมดเรื่องกาบัตร ท่านสมาชิกเข้าประจำที่นั่งลงคะแนน หรือจะยืนปักหลักไว้ก็ขอให้อยู่อย่างนั้นเจ้าหน้าที่จะได้นับถูกต้อง เจ้าหน้าที่ก็คอยดูด้วยว่าผู้ที่เข้ามาใหม่จะได้นับด้วยนะครับ เดี๋ยวผมจะส่งสัญญาณให้เริ่มนับนะครับ ส่วนข้างบนขอให้นับไปพลาง ๆ ก่อน เพราะเข้ามาใหม่ก็เห็นชัดเจนเลย ท่านสมาชิกทยอยเข้ามาแล้วครับ ผมขออนุญาตนิดหนึ่งอยากให้พร้อม ๆ จะได้ไม่นับผิดนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการนับองค์ประชุม)

- ๔๔/๑

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เจ้าหน้าที่เริ่มปฏิบัติการนับจำนวนสมาชิกที่อยู่ในห้องประชุมแล้วรายงานผลด้วยครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการตรวจสอบองค์ประชุม)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านกรุณาอยู่สักครู่ถ้าประกาศผลนับคะแนนแล้วก็จะแจกบัตรลงคะแนนครับ เจ้าหน้าที่บวกคะแนนแล้วเดี๋ยวค่อยบวกท่านประธานกับผมอีก ๒ คน เจ้าหน้าที่มีหน้าที่แจกบัตรลงคะแนนก็เตรียมบัตรลงคะแนนเอาไว้ด้วยนะครับ เมื่อลงคะแนนบวกท่านประธานกับผมอีก ๒ ท่านก็นับได้แล้วอย่าลืมบวกท่านจุรินทร์ด้วยนะครับ จำนวนทั้งสิ้นของสมาชิกที่อยู่ในห้องประชุม ๕๗๐ คน ครบองค์ประชุมนะครับ

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ....๑...../๒๕๖๒

วัน....อังคาร....ที่....๒๕....เดือน....ธันวาคม....พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา (พิธีลงทุนอาเซียน ชนิง 8)

รวม....570....คน

สำนักการประชุม

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปผมขอให้เจ้าหน้าที่แจกบัตรลงคะแนนแบบเดิมนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจกบัตร)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : คือเปลืองกระดาษหน่อยแต่ทำอย่างไรได้ครับ ชุดหนึ่ง ๓ ใบ สีน้ำเงิน เห็นด้วย สีแดง ไม่เห็นด้วย สีขาว ไม่ออกเสียง เชิญแจกทุกท่านครับ แล้วเนื่องจากเป็นการลงคะแนนโดยเปิดเผยท่านต้องลงชื่อของท่านแล้ว ส.ส. พรรคใดก็ระบุไป ส.ว. ก็ระบุไป เลขที่ของท่านก็ระบุไว้นะครับ ถ้าลงซ้ำโมฆะ ถ้าไม่เขียนไว้ก็ใช้ไม่ได้นะครับ ท่านอย่าเพิ่งไปไหนนะครับ ขอเวลาอีกนิดเดียวเจ้าหน้าที่แจกบัตรลงคะแนนให้สมาชิกทุกท่านหรือยังครับ เมื่อแจกบัตรให้กับสมาชิกแล้วให้ท่านสมาชิกลงคะแนนเสียงเลือกบัตรใบที่ท่านชอบ สีน้ำเงิน สีแดง สีขาวนะครับ สีน้ำเงิน เห็นด้วย สีแดง ไม่เห็นด้วย สีขาว ไม่ออกเสียง แล้วชูขึ้นส่งคืนแก่เจ้าหน้าที่

(สมาชิกทำการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนน)

- ๔๕/๑

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : มีสมาชิกท่านใดยังไม่ได้บัตรลงคะแนนหรือไม่ครับ ยังไม่ได้บัตรลงคะแนนและยังไม่ได้คืนบัตรลงคะแนนที่ท่านลงมติไว้ ชูมือไว้เจ้าหน้าที่จะได้ไปเก็บ เจ้าหน้าที่ดูหน่อยผมเห็นท่านสมาชิกหลายท่านชูแล้วยังไม่ได้ไปเก็บ อยู่ชั้นบนรู้สึกจะสะดวกเรียบร้อยกว่าเพื่อน มีจำนวนคนน้อย ยังไม่ได้ปิดการลงคะแนน ท่านสมาชิกที่เข้ามาใหม่ก็ใช้ได้นะครับ มีการยกมืออยู่เจ้าหน้าที่ดูหน่อย บัตรสีน้ำเงิน สีแดง สีขาว ยังเห็นมีชูมืออยู่ ข้างบนไม่มีแล้ว ชั้นบนเรียบร้อย ข้างล่างใกล้ ๆ นี่เองเพิ่งส่งก็เห็นใจครับ เข้าไปแทรกข้างในที่ว่างไม่ค่อยมี ตรงนั้นชูบัตรไว้แล้วนะครับ ส่วนบัตรที่ไม่ใช้อย่าเพิ่งส่งนะครับ เดี๋ยวสับสน ผมจะขอถามเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะปิดการลงคะแนน มีสมาชิกท่านใดยังไม่ได้ลงมติกาบัตรและชูบัตรลงคะแนนคืนให้กับเจ้าหน้าที่มีหรือไม่ ยังมีอีกท่านหรือครับ มีหรือไม่ข้างหลัง ไม่มีแล้วนะครับ ปิดการลงคะแนน

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมบัตร)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เจ้าหน้าที่นับผลไปนะครับ มีอีกท่านหนึ่ง ขอโทษครับ เจ้าหน้าที่ดูหน่อยอยู่ข้างหลังสุดเลย มีหรือไม่ครับ เป็นเรื่องสำคัญนะครับ เที่ยวนี้อนุโลมนะครับ เวลาปิดการลงคะแนนแล้วต้องปิดเลยนะครับ เพราะเครื่องมือเราไม่สะดวก คราวนี้ปิดการลงคะแนนจริง ๆ เจ้าหน้าที่นับผลได้เลยครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการลงคะแนน)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เนื่องจากการลงคะแนนของเราเป็นการลงคะแนนโดยเปิดเผยบัตรที่ท่านลงมานี้เจ้าหน้าที่จะนำไปพิมพ์เพื่อแสดงว่าสมาชิกท่านใดลงคะแนนเสียงอย่างไรนะครับ ดังนั้นไม่ต้องกลัวว่าผิดพลาดครับ บัตรลงคะแนนอาจจะมีมากกว่าจำนวนผู้แสดงตนแต่ตอนเข้าประชุม ๕๗๐ คน เพราะผมเห็นเดินเข้ามาที่หลังอีกหลายคน สำหรับบัตรเก่าคืนให้กับเจ้าหน้าที่บัตรที่เหลือ ๒ บัตรคืนให้กับเจ้าหน้าที่ไปนะครับอาจจะไปทำประโยชน์อะไรได้บ้าง เจ้าหน้าที่เก็บบัตรเก่าด้วยนะครับ ผลการลงมติหลังจากการตรวจนับคะแนนเรียบร้อยแล้วปรากฏผลดังนี้ครับ เห็นด้วย ๕๗๘ ท่าน ไม่เห็นด้วย ๑ ท่าน งดออกเสียง ๓ ท่าน รวมทั้งสิ้น ๕๘๒ ท่านนะครับ เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔

- ๔๗/๑

ผลการลงมติ

ในการประชุมรัฐสภา

ครั้งที่ ๑/**๒๕๖๒**

วันอังคาร **ที่** ๒๔ **เดือน** ธันวาคม **พ.ศ. ๒๕๖๒**

เวลา .....**นาฬิกา**

เรื่อง พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ฉบับที่ ๔

578 **เห็นด้วย**.....**คน** (บัตรสีน้ำเงิน)

1 **ไม่เห็นด้วย**.....**คน** (บัตรสีแดง)

~~3~~ 3 **งดออกเสียง**.....**คน** (บัตรสีขาว)

582 **รวม**.....**คน**

สำนักการประชุม

เรื่อง **พิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔**

วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 582

เห็นด้วย 578

ไม่เห็นด้วย 1

งดออกเสียง 3

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	002	ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
2	003	นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
3	004	นายกรณ์ จาติกวณิช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
4	005	นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
5	006	นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
6	009	นายกฤษฎา ตันเทอดทิตย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
7	010	นายกฤษณ์ แก้วอยู่	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
8	013	นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
9	016	นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
10	017	นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
11	018	นายการุณ โหสกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
12	019	นายกิตติ สมทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
13	020	นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
14	021	นายกิตติชัย เรืองสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
15	022	นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
16	025	นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
17	026	นายกูเฮง ยาวอหะซัน	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
18	027	นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
19	028	นายเกษม ศุภรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
20	029	นายเกษม อุประ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
21	030	นายเกษมสันต์ มีทิพย์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
22	032	นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
23	033	นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
24	034	ศาสตราจารย์โกวิทย์ พวงงาม	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
25	035	นายโกศล ปัทมะ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
26	036	นายไกลก้อง ไวทยการ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
27	040	นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
28	041	นายคฑาเทพ เตชะเดชเรืองกุล	พรรคพลังไทยรักไทย	เห็นด้วย
29	043	นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
30	044	นายคารม พลพรกลาง	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
31	045	นายคำพอง เทพาคำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
32	046	นายคุณากร ปรีชาชนะชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
33	048	นายจรัส คุ้มไข่น้ำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
34	049	นายจรัสฤทธิ์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
35	050	ร้อยเอก จองชัย วงศ์ทรายทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
36	051	นางสาวจอมขวัญ กลับบ้านเกาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
37	052	นายจักรกฤษณ์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
38	053	นายจักรพรรดิ ไชยสาส์น	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
39	055	นายจักรพันธ์ พรนิมิตร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
40	057	นางสาวจุฑาทัตต เหล่าธรรมทัศน์	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
41	058	นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
42	060	นางสาวจารุวรรณ ศรัณย์เกตุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
43	061	นางสาวจิตภัสร์ ตั้น กฤดากร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
44	062	นายจิรทัศ ไกรเดชา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
45	063	นายจิรพงษ์ ทรงวัชราภรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
46	064	นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
47	066	นายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
48	067	นางสาวจิราพร สินธุไพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
49	068	นายจิรายุ ห่วงทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
50	069	นายจีรเดช ศรีวิราช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
51	070	นางจุฑาพัตธน์ เมนะสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
52	071	นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
53	073	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
54	074	นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
55	075	นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
56	076	นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
57	077	นางเจริญ เรี่ยวแรง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
58	078	นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
59	079	นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
60	081	นางสาวชนก จันทาทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
61	082	นายชยุต ภุมมะกาญจนะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
62	083	นายชลน่าน ศรีแก้ว	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
63	084	นายชวน หลีกภัย	พรรคประชาธิปัตย์	งดออกเสียง
64	085	พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
65	086	นายชวลิต วิชยสุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
66	089	นายชัยชนะ เดชเดโช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
67	091	นายชัยวัฒน์ เป้าเปี่ยมทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
68	092	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
69	093	นายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
70	094	นายชาญวิทย์ วิภูศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
71	095	นายชาดา ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
72	097	นายชินวรณ์ บุณยเกียรติ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
73	098	นายชุมพล จุลใส	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
74	100	นายชูศักดิ์ ศิรีมาศทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
75	101	นายชูศักดิ์ แอกทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
76	102	นายเชิงชาย ชาลีรินทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
77	104	นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
78	105	นายโชติวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
79	107	นายไชยา พรหมา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
80	108	นายซูการ์โน มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
81	109	นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
82	112	นายฐาปกรณ์ กุลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
83	113	นายฐิตินันท์ แสงนาค	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
84	114	นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
85	115	นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
86	116	นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
87	117	นายณัฏฐพล จรัสรพีพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
88	120	นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
89	121	นายณัฐพงษ์ สุปริยศิลป์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
90	122	นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
91	124	นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
92	125	นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
93	126	นายดล เหตระกูล	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
94	127	นายดะนัย มะหิพันธ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
95	128	นายดำรงค์ พิเดช	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
96	129	นายเดชอิศม์ ขาวทอง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
97	130	นางสาวตรีนุช เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
98	131	นายตี๋ใหญ่ พูนศรีธนากูล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
99	132	นายไตรเทพ งามกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
100	133	นายไตรรงค์ ติธรรม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
101	135	พลตรี ทรงกลด ทิพย์รัตน์	พรรคพลังชาติไทย	เห็นด้วย
102	136	พันเอก เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
103	137	นายทวิรัฐ รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
104	138	นายทวีศักดิ์ ทักษิณ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
105	139	นายทศพร ทองศิริ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
106	140	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
107	141	นางทัศนาพร เกษเมธีการุณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
108	142	นางสาวทัศนีย์ บูรณุปกรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
109	143	นางทัศนียา รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
110	145	นายเทพไท เสนพงศ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
111	147	นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
112	148	นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
113	149	นางเทียบจุฑา ขาวขำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
114	150	นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
115	151	นายธนกร ไชยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
116	153	นายธนยศ ทิมสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
117	154	นายธนะสิทธิ์ โควสุรัตน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
118	158	นายธรรมวิชญ์ โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
119	159	นายธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
120	160	นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
121	161	นายธารา ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
122	162	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
123	163	นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
124	164	นายธีระ ไตรสรณกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
125	165	นายธีระ วงศ์สมุทร	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
126	166	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
127	167	นายนพ ชีวานันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
128	168	นายนพคุณ รัฐผไท	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
129	169	นายนพดล แก้วสุพัฒน์	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
130	170	นายนพดล มาตรศรี	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
131	171	นายนพพล เหลืองทองนารา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
132	173	นายนริศ ขำนุรักษ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
133	174	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
134	176	นายนัทธี ถิ่นสาคู	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
135	177	นางนาที รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
136	178	นายนิกร จำนง	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
137	179	นายนิคม บุญวิเศษ	พรรคพลังปวงชนไทย	งดออกเสียง
138	181	นายนิพันธ์ ศิริธร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
139	183	นายนิยม วิวรรธนดิฐกุล	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
140	184	นายนิยม เวชกามา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
141	187	นายนิรามาน สุไลมาน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
142	188	นายนิโรธ สุนทรเลขา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
143	189	นางสาวแนน บุณย์ธิดา สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
144	190	นายบัญญัติ เจตนจันทร์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
145	191	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
146	192	นายบัลลังก์ อรรณนพพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
147	193	นายบุญแก้ว สมวงศ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
148	194	นายบุญฐิณ ประทุมลี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
149	195	นางบุญยิ่ง นิติกาญจนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
150	196	นางบุญรื่น ศรีธเรศ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
151	197	นายบุญลือ ประเสริฐโสภา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
152	198	นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
153	199	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
154	200	นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
155	201	นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
156	202	นายปฐมพงศ์ สูญจันทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
157	204	นายประกอบ รัตนพันธ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
158	205	นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
159	206	นายประทวน สุทธิอำนวยเดช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
160	207	นายประภัตร โพธสุธน	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
161	208	นายประภูศักดิ์ จินตะเวช	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
162	209	นายประมวล พงศ์ถาวราเดช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
163	211	นายประสิทธิ์ มะหะหมัด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
164	212	นายประสิทธิ์ วุฒินันชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
165	213	นายประเสริฐ จันทรรวงทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
166	214	นายประเสริฐ บุญเรือง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
167	217	นายปริญญา ฤกษ์หร่าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
168	218	นายปรีดา บุญเพลิง	พรรคครูไทยเพื่อประชาชน	เห็นด้วย
169	219	นายปัญญา จีนาคำ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
170	220	นางสาวปารีณา ไกรคุปต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
171	222	นายปิยวัฒน พันธ์สายเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
172	224	นางผ่องศรี แซ่จึง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
173	225	นายไผ่ ลิกค์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
174	226	พลโท พงศกร รอดชมภู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
175	227	นายพงศ์กวิน จีงรุ่งเรืองกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
176	228	นายพนิต วิกิตเศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
177	229	นายพยม พรหมเพชร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
178	230	นายพรชัย อำนวยทรัพย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
179	231	นายพรชัย อินทร์สุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
180	233	นางสาวพรพิมล ธรรมสาร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
181	234	นางพรเพ็ญ บุญศิริวัฒนกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
182	238	นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
183	239	นายพัฒนา สัพโส	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
184	240	นายพาณุวัฒณ์ สะสมทรัพย์	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
185	241	นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
186	242	นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
187	246	นายพิบูลย์ รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
188	247	นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
189	248	นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
190	249	นายพิษณุ พลธี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
191	250	นายพีรเดช คำสมุทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
192	251	นางสาวพิมพ์รพี พันธุ์วิชาติกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
193	252	นายพีระเพชร ศิริกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
194	255	นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
195	256	นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
196	257	นายเพชรวรรต วัฒนพงศศิริกุล	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
197	258	นายไพจิต ศรีวรขาน	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
198	259	นายไพบูลย์ นิติตะวัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
199	260	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
200	262	นายภณณัฏฐ์ ศรีอินทร์สุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
201	263	นายภราดร ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
202	264	นางสาวภริม พูลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
203	265	นายภาคภูมิ บูลย์ประมุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
204	266	นายภาควัต ศรีสุรพล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
205	267	นางสาวภาดาท์ วรกานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
206	268	นายภานุ ศรีบุศยกาญจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
207	269	นายภาสกร เงินเจริญกุล	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
208	270	นายภิญโญ นิโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
209	271	นายภูดิท อินสุวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
210	272	นายภูมิศิษฏ์ คงมี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
211	273	นายมงคลกิตติ์ สุชสินธารานนท์	พรรคไทยศรีวิไลย์	เห็นด้วย
212	274	นายมณฑล โพธิ์คาย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
213	275	นายมณเฑียร สงฆ์ประชา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
214	276	นายมนตรี ตั้งเจริญถาวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
215	277	นายมนตรี ปาน้อยนนท์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
216	278	นางมนพร เจริญศรี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
217	280	นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
218	281	นายมานพ ศรีผึ้ง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
219	282	นายมานะ โลหะวณิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
220	283	นายมานะศักดิ์ จันทร์ประสงค์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
221	284	นายมานัส อ่อนอ้าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
222	285	นางมารศรี ขจรเรืองโรจน์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
223	286	นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
224	287	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
225	288	พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์	พรรคประชานิยม	เห็นด้วย
226	290	นายยรรยงก์ ถนอมพิชัยธำรง	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
227	291	นายยศวัฒน์ มาไพศาลสิน	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
228	293	นางสาวเยาวลักษณ์ วงษ์ประภารัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
229	294	รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
230	295	นายรณเทพ อนุวัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
231	296	นายระวี มาศฉมาดล	พรรคพลังธรรมใหม่	เห็นด้วย
232	298	นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
233	299	นายรังสิกร ทิมาตฤกะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
234	301	นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
235	302	นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
236	307	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
237	308	นางสาววชิราภรณ์ กาญจนะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
238	310	นายวรภพ วิริยะโรจน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
239	311	นางสาววรรณวรี ตะล่อมสิน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
240	312	นางสาววรรณวิภา ไม้สน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
241	313	นายวรศิษฏ์ เลียงประสิทธิ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
242	314	นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
243	316	นายวัชรพล โตมรศักดิ์	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
244	317	นายวัชระ ยาวอหะซัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
245	320	นายวัน อยู่บำรุง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
246	321	นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
247	322	นายวันชัย ปริญญาศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
248	323	นายวันนิวัติ สมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
249	324	นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
250	325	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
251	327	นายวิเชียร ชวลิต	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
252	328	นายวิทยา ทรงคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
253	329	นายวินท์ สุธีรชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
254	330	นายวิรัช พันธุมะผล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
255	331	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
256	333	นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
257	334	นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
258	335	นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
259	337	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
260	340	นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
261	341	นายมารุต มัสยวาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
262	343	นายวีระชัย วีระเมธีกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
263	344	นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
264	346	นายวุฒิชัย กิตติธเนศวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
265	348	นายวุฒิพงษ์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
266	350	นายศรัณย์ ทิมสุวรรณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
267	353	นางสาวศรีนวล บุญลือ	-	เห็นด้วย
268	354	นายศรีเรศ โกฎคำลือ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
269	355	นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
270	356	นายศักดา คงเพชร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
271	357	นายศักดินัย นุ่มหนู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
272	359	นายศาสตรา ศรีปาน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
273	360	นายศิรสิทธิ์ เลิศด้วยลาภ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
274	361	นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
275	362	นายศิริพงษ์ รัสมี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
276	363	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
277	364	นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
278	365	นางสาวศิลัมพา เลิศนุวัฒน์	พรรคพลเมืองไทย	เห็นด้วย
279	366	นายศุภชัย ใจสมุทร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
280	373	นายสนอง เทพอักษรณรงค์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
281	374	นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
282	375	นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
283	376	นายสมเกียรติ วอนเพียร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
284	377	นางนันทนา สงฆ์ประชา	พรรคประชาภิวัฒน์	เห็นด้วย
285	378	นายสมคิด เชื้อคง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
286	379	นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
287	380	นายสมชาติ ประดิษฐพร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
288	381	นายสมชาย ฝั่งชลจิตร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
289	382	พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
290	383	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
291	384	นายสมบัติ อำนาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
292	385	นายสมบูรณ์ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
293	386	นายสมพงษ์ โสภณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
294	388	นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
295	390	นายสมศักดิ์ พันธ์เกษม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
296	392	นายสมัคร ป้องวงษ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
297	393	นายสยาม หัตถสงเคราะห์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
298	394	นายสรชัด สุจิตต์	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
299	396	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
300	397	นางสาวสรัสนันท์ อรรณนพพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
301	398	นายสราวุธ อ่อนละมัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
302	399	นายสฤษฏ์พงษ์ เกี่ยวข้อง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
303	400	นายสฤษดิ์ บุตรเนียร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
304	401	นายสะถิระ เผือกประพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
305	402	นายสัญญา นิลสุพรรณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
306	403	นายสัณหพจน์ สุขศรีเมือง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
307	404	นายสันติ กีระนันทน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
308	407	นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
309	408	นายสาคร เกี่ยวข้อง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
310	409	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
311	410	นายสาธิต ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
312	411	นายสาธิต อุ่ยตระกูล	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
313	412	นายสายัณห์ ยุติธรรม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
314	414	นายสิงหภณ ดีนาง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
315	415	พันโท สินธพ แก้วพิจิตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
316	416	นายสินิตย์ เลิศไกร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
317	417	นายสิระ เจนจาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
318	419	นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
319	422	นายสุชาติ ภิญโญ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
320	423	นายสุชาติ อุสาหะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
321	424	นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
322	426	นายสุทา ประทีป ณ ถลาง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
323	429	นายสุพล จุลใส	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
324	430	นายสุพล ฟองงาม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
325	431	พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
326	432	นายสุภดิช อากาศฤกษ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
327	433	นางสุภาภรณ์ คงวุฒิปัญญา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
328	434	นายสุรชัย ศรีสารคาม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
329	435	นายสุรชาติ ชาญประดิษฐ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
330	436	นายสุรชาติ ศรีบุศกร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
331	438	นายสุรทิน พิจารณ์	พรรคประชาธิปไตยใหม่	เห็นด้วย
332	439	นายสุรพงษ์ อึ้งอัมพรวิไล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
333	440	รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
334	441	นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
335	442	นายสุรศักดิ์ ชิงนวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
336	444	นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
337	445	นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
338	446	นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
339	447	พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
340	449	นายเสมอกัน เที่ยงธรรม	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
341	451	นายโสภณ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
342	452	นายองค์การ ชัยบุตร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
343	454	นายองอาจ วงษ์ประยูร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
344	455	นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
345	457	นายอนันต์ ผลอำนวย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
346	458	นายอนันต์ ศรีพันธุ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
347	459	นายอนาวิล รัตนสถาพร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
348	460	นายอนุชา น้อยวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
349	461	นายอนุชา นาคาศัย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
350	465	นายอนุรักษ์ จุรีมาศ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
351	467	นางอนุรักษ์ บุญศล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
352	468	นายอนุสรณ์ ปั้นทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
353	469	นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
354	470	นายอภิชัย เตชะอุบล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
355	471	นายอภิชา เลิศพชรกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
356	473	นายอภิชาติ ศิริสุนทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
357	474	นายสุทัศน์ เงินหมื่น	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
358	476	นายอรรถกร ศิริลัทธยากร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
359	477	ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
360	478	นายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
361	479	นายอัครวัฒน์ อัศวเหม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
362	480	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
363	481	นายอันวาร์ สาและ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
364	482	นายอับดุลบาซิม อาบู	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
365	483	นายอับดุลอายี สาแม็ง	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
366	484	นายอัศวิน วิภูศิริ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
367	485	นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
368	486	นางอาภรณ์ สาราคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
369	487	นายอารี ไกรนรา	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
370	488	นายอาสพลธ์ สรรณ์ไตรภพ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
371	489	นายอำนาจ วิลาวัลย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
372	491	นายอิทธิรัตน์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
373	492	นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
374	495	นายเอกชัย ทรงอำนาจเจริญ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
375	496	นายเอกธนัช อินทร์รอด	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
376	497	นายเอกภพ เพียรพิเศษ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
377	498	นายเอกราช ช่างเหลา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
378	499	นายเอี่ยม ทองใจสด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
379	500	นายโอชิษฐ์ เกียรติก้องชูชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
380	004	นายกล้านรงค์ จันทิก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
381	005	นายกษิดิศ อาชวคุณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
382	006	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
383	007	ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
384	008	นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
385	009	นายกิตติ วะสีนนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
386	011	นายกูรดิสถ์ จันทร์ศรีชวาลา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
387	012	นายเกียว แก้วสุทอ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
388	013	ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
389	014	นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
390	015	นายคำนูณ สิทธิสมาน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
391	016	นายจเด็จ อินสว่าง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
392	017	นายจรินทร์ จักกะพาก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
393	018	พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
394	019	พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
395	021	นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
396	022	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
397	025	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
398	026	นายเจตน์ ศิรธรานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
399	027	นายเจน นำชัยศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
400	028	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
401	029	พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
402	031	นายเฉลา พวงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
403	032	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
404	033	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
405	034	นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
406	035	นายเฉลียว เกาะแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
407	036	นายจัตุรงค์ เสริมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
408	038	นายชลิต แก้วจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
409	039	พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
410	040	พลอากาศเอก มานัต วงษ์วาทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
411	041	พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
412	042	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
413	043	พลเอก ชาตอุดม ติตถะสิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
414	044	พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
415	045	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
416	046	พลเอก เชวงศักดิ์ ทองสลวย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
417	047	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
418	048	นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
419	049	นายชากีย์ พิทักษ์คุมพล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
420	050	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
421	051	พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
422	052	นายณรงค์ รัตนานุกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
423	053	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
424	054	นายณรงค์ อ่อนสอาด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
425	055	พลเอก ณัฐ อินทรเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
426	056	พลเอก ดนัย มีชูเวท	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
427	057	นางดวงพร รอดพยาธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
428	058	นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
429	059	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
430	060	นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
431	061	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
432	062	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
433	063	พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
434	065	รองศาสตราจารย์ พลเอก ไตรโรจน์ ครุธเวโช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
435	066	นายถนัด มานะพันธุ์นิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
436	068	นายถาวร เทพวิมลเพชรกุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
437	069	พลอากาศเอก ถาวร มณีพฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
438	070	นายทรงเดช เสมอคำ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
439	071	พลเอก ทวีป เนตรนิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
440	072	นายทวีวงษ์ จุลกมนตรี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
441	073	นางทัศนา ยุวานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
442	075	พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
443	079	นายธานี สุโชดายน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
444	080	นายธานี อ่อนละเอียด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
445	081	พลเอก ธีรเดช มีเพียร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
446	083	พลเรือเอก นพดล โชคระดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
447	085	พลเอก นาวิน ดำริกาญจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
448	087	พลเอก นิวัตร มีนะโยธิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
449	088	ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
450	089	นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
451	090	นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
452	092	พลเอก บุญธรรม โอริส	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
453	093	นายบุญมี สุระโคตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
454	094	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ไข่เกษ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
455	095	พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
456	096	นางเบญจรัตน์ จริยธาราสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
457	098	พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
458	099	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
459	100	นางประภาศรี สุฉันทบุตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
460	101	นายประมนต์ สุธีวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
461	102	นายประมาณ สว่างญาติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
462	103	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
463	104	นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
464	105	พลเอก ประสาท สุขเกษตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
465	106	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
466	107	พลตำรวจตรี ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
467	108	พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
468	109	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
469	110	นายปัญญา งานเลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
470	111	พลเอก ปัฐมพงศ์ ประถมภัฏ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
471	112	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
472	113	นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
473	114	นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
474	115	พลเอก โปฎก บุนนาค	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
475	116	นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
476	117	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
477	118	พลเอก พรพิพัฒน์ เบญญศรี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
478	119	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	สมาชิกวุฒิสภา	งดออกเสียง
479	120	นายพลเดช ปิ่นประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
480	121	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
481	122	พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
482	123	นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
483	124	นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
484	125	พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
485	126	นายพิศาล มาณวพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
486	127	พลตำรวจโท พิสัณห์ จุลดิลก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
487	128	พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
488	130	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
489	131	พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
490	132	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
491	133	นายไพโรจน์ พ่วงทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
492	134	พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
493	136	นายภาณุ อุทัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
494	137	นายมณเฑียร บุญตัน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
495	139	นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
496	141	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
497	142	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
498	146	นายระวี รุ่งเรือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
499	147	นางสาวเรณู ตังคจิวางกูร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
500	148	นายลักษณ์ วจนานวัช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
501	150	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
502	151	พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสวรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
503	152	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
504	153	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
505	154	นางวรารัตน์ อติแพทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
506	155	พลเอก วราห์ บุญญะสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
507	156	พลเอก วลิต โรจนภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
508	159	นายวันชัย สอนศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
509	160	นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
510	162	นายวิทยา ผิวผ่อง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
511	163	พลเอก วินัย สร้างสุขดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
512	164	พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
513	165	นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
514	166	นายวิรัตน์ เกสสมบูรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
515	167	นางสาววิไลลักษณ์ อรินทมะพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
516	169	นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
517	170	นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
518	171	นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
519	172	นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
520	173	พลเอก วีรัณ ฉันทศาสตร์โกศล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
521	174	นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
522	175	นายศรีศักดิ์ วัฒนพรมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
523	177	รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
524	178	พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
525	182	นายศุภชัย สมเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
526	183	พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
527	184	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
528	185	พลเอก สกล ชื่นตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
529	187	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
530	188	พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
531	189	พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
532	193	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
533	194	นายสมชาย เสียงหลาย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
534	195	นายสมชาย แสวงการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
535	196	นายสมชาย หาญหิรัญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
536	197	นายสมเดช นิลพันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
537	198	พลตำรวจโท สมบัติ มิลินทจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
538	199	นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
539	200	นายสมพล เกียรติไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
540	201	นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
541	203	พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
542	204	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
543	205	นายสวัสดิ์ สมัครพงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
544	206	พลเอก สสิน ทองภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
545	207	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
546	208	นายสัญชัย จุลมนต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
547	209	นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
548	210	นายสำราญ ครรชิต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
549	212	พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
550	213	พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
551	214	นายสุชัย บุตรสาระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
552	215	นายสุธี มากบุญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
553	216	นางสุนี จึงวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
554	218	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
555	219	พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
556	220	นายสุรเดช จิรัฐิติเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
557	221	พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
558	222	พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
559	223	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
560	224	นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
561	225	นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
562	226	นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
563	227	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
564	228	พลเอก อกนิษฐ์ หมื่นสวัสดิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
565	229	พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
566	230	พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
567	231	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
568	233	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
569	234	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
570	235	นางอภิรดี ตันตราภรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
571	236	พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
572	238	นายออน กาจกระโทก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
573	239	พลเอก อักษรา เกิดผล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
574	240	นายอับดุลฮาลิม มินซาร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
575	241	พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
576	242	พลโท อำพน ชูประทุม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
577	243	นายอำพล จินดาวัฒนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
578	244	พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสูต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
579	245	ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณอุดม คชินทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
580	246	นายอุดม วรัญญูรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
581	249	พลเอก อู้ด เบื้องบน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
582	250	พลตรี โอสถ ภาวิไล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปนะครับ

๒. พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
รับที่ ๒๓๓๙๙/๒๕๖๒
วันที่ ๙ พ.ย. ๖๒
๑๕.๑๐ น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๘๗๑๓

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย พิธีสารในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ต่อรัฐสภา เป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอพิธีสารดังกล่าว มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก ประวิตร

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)
รองนายกรัฐมนตรี รักษาราชการแทน
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและกฎหมาย ๒
รับที่ ๒๕๖๔
วันที่ ๙ / พ.ย. / ๖๒ เวลา ๑๕.๒๐ น.

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๗๐๙ / ๒๕๖๒
วันที่ ๙ / พ.ย. / ๖๒ เวลา ๑๕.๑๐ น.
ส่งกลุ่มงาน ฟรม.๒ ดำเนินการ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๔ (มัชฌิมา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (m215/D/งาน สนธ/ส ส่งสภา)

กลุ่มงานประชุมรัฐสภา
รับที่ ๓๑๗ / ๒๕๖๒
วันที่ ๙ / พ.ย. / ๖๒ เวลา ๑๔.๒๐

เอกสาร

พิธีสารอนุวัติฯ ฉบับที่ ๘

(Protocol to Implement the Eighth Package of Commitments on Financial Services under the ASEAN Framework Agreement on Services)

PROTOCOL TO IMPLEMENT THE EIGHTH PACKAGE OF COMMITMENTS ON FINANCIAL SERVICES UNDER THE ASEAN FRAMEWORK AGREEMENT ON SERVICES

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Republic of the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) (hereinafter collectively referred to as "Member States" or singularly as "Member State");

NOTING the *ASEAN Framework Agreement on Services* (AFAS) signed on 15 December 1995 in Bangkok, Thailand, which seeks to enhance cooperation in services amongst Member States, substantially eliminate restrictions to trade in services amongst Member States and liberalise trade in services by expanding the depth and scope of liberalisation beyond those undertaken by Member States under the *General Agreement on Trade in Services* (GATS) of the *World Trade Organization* (WTO);

PURSUANT to the Protocol to Amend the AFAS signed on 2 September 2003 in Phnom Penh, Cambodia, which incorporates a new Article IV bis into AFAS that aims to expedite the liberalisation of trade in services within ASEAN;

RECALLING the decision of the Leaders to establish the ASEAN Community including the ASEAN Economic Community (AEC) made in the Declaration of ASEAN Concord II adopted on 7 October 2003 in Bali, Indonesia;

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

NOTING the Declaration on the AEC Blueprint signed in Singapore on 20 November 2007, which aims to transform ASEAN into a single market and production base, a highly competitive economic region, a region of equitable economic development and a region fully integrated into the global economy;

MINDFUL of the core elements to establish an ASEAN single market and production base including the element of free flow of services where there will be substantially no restriction to ASEAN services suppliers, and the targets and timelines of the AEC Blueprint;

RECALLING the Third ASEAN Finance Ministers' and Central Bank Governors' Meeting (AFMGM) that called on Member States to enter into the eighth round of negotiations on financial services beginning in 2017 and ending in 2018;

HAVING carried out and completed the negotiations on financial services pursuant to Article IV of AFAS and finalised the package of commitments under the eighth round of negotiations on financial services;

ACKNOWLEDGING the ASEAN Banking Integration Framework (ABIF) conducted by the ASEAN Central Bank Governors' process;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

1. Member States who are WTO Members shall continue to extend their specific commitments under GATS to other Member States who are non-WTO Members.

2. This Protocol and its Annexes shall form an integral part of AFAS.

CERTIFIED COPY
asean
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

3. The Annexes to this Protocol shall consist of each Member State's Consolidated Schedule of Specific Commitments on Financial Services which comprises the Member States' horizontal and sector specific commitments and the Lists of Most-Favoured-Nation (MFN) Exemptions.

4. Subject to each Member State's Consolidated Schedule of Specific Commitments on Financial Services and List of MFN Exemptions, Member States shall accord preferential treatment to one another on a MFN basis.

5. For the purpose of deepening regional banking integration, in accordance with Article IV bis of AFAS and guided by the principles and governance of ABIF as approved by the ASEAN Central Bank Governors Meeting (ACGM), two or more Member States may conduct negotiations and agree to liberalise their banking sectors. Notwithstanding Article X of AFAS that sets a minimum three-year requirement for modification or withdrawal of Schedules of Specific Commitments, each participating Member State may conclude negotiations at any time and shall inscribe its commitments in banking sectors in its respective Consolidated Schedule of Specific Commitments on Financial Services as referred to in paragraph 3. Any extension of preferential treatment in the banking sector to the remaining Member States on an MFN basis shall be voluntary on the part of the participating Member States.

6. This Protocol and its Annexes shall enter into force one hundred and eighty (180) days after the date of its signing. Subsequent commitments made in accordance with paragraph 5 shall enter into force one hundred and eighty (180) days after the date such commitments are notified in writing to the ASEAN Finance Ministers' Meeting (AFMM) by the Secretary-General of ASEAN in coordination with the participating Member States.

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

7. Each Member State undertakes to complete its internal procedures of ratification or acceptance for the entry into force of this Protocol and its Annexes.

8. Each Member State shall, upon the completion of its internal procedures of ratification or acceptance for the entry into force of this Protocol and its Annexes, deposit its Instrument of Ratification or Acceptance with the Secretary-General of ASEAN, who shall notify other Member States of such deposit.

9. (1) Where a Member State is unable to complete its internal procedures for the entry into force of this Protocol and its Annexes within one hundred and eighty (180) days from the date of its signing, the rights and obligations of that Member State under this Protocol and its Annexes shall commence on the first day following the date on which notification was made under paragraph 8.

(2) Where a participating Member State is unable to complete its internal procedures for the entry into force of the subsequent commitments made in accordance with paragraph 5 within one hundred and eighty (180) days after the date upon which its subsequent commitments are notified in writing to the AFMM, the rights and obligations of that participating Member State under the subsequent commitments shall commence on the first day following the date on which notification was made under paragraph 8.

10. This Protocol and its Annexes shall be deposited with the Secretary-General of ASEAN who shall promptly furnish a certified copy thereof to all Member States.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised thereto by their respective Governments, have

CERTIFIED COPY
asean
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

signed the Protocol to Implement the Eighth Package of Commitments on Financial Services under AFAS.

DONE at Chiang Rai, Thailand, this Fifth Day of April in the year Two Thousand and Nineteen, in a single original copy in the English language.

For Brunei Darussalam:

DATO DR AMIN LIEW ABDULLAH
Minister at the Prime Minister's Office and
Minister of Finance and Economy II

For the Kingdom of Cambodia:

VONGSEY VISSOTH
Permanent Secretary of State, Ministry of Economy and Finance

For the Republic of Indonesia:

SRI MULYANI INDRAWATI
Minister of Finance

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

For the Lao People's Democratic Republic:

SOMDY DOUANGDY
Deputy Prime Minister and Minister of Finance

For Malaysia:

LIM GUAN ENG
Minister of Finance

For the Republic of the Union of Myanmar:

MAUNG MAUNG WIN
Deputy Minister, Ministry of Planning and Finance

For the Republic of the Philippines:

CARLOS G. DOMINGUEZ
Secretary of Finance

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

For the Republic of Singapore:

HENG SWEE KEAT
Minister for Finance

For the Kingdom of Thailand:

APISAK TANTIVORAWONG
Minister of Finance

For the Socialist Republic of Viet Nam:

DINH TIEN DUNG
Minister of Finance

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

(คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)

พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

รัฐบาลแห่งบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) (ซึ่งต่อไปจะเรียกรวมกันว่า "ประเทศสมาชิก" หรือเรียกเฉพาะรายว่า "แต่ละประเทศสมาชิก")

ทราบถึง กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนที่ได้ลงนามเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย ซึ่งมุ่งเสริมสร้างความร่วมมือด้านบริการระหว่างประเทศสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น ยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิก และเปิดเสรีการค้าบริการโดยการขยายขอบเขตและความเข้มข้นของการเปิดเสรีให้มากกว่าที่ประเทศสมาชิกได้ดำเนินการภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการขององค์การการค้าโลก

เป็นไปตาม พิธีสารแก้ไขกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนที่ได้ลงนามเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๖ ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งให้รวมเอาข้อ ๔ ทวิ ที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อเร่งรัดการเปิดเสรีการค้าบริการภายในอาเซียน

ระลึกถึง การตัดสินใจของผู้นำที่เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งรวมถึงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามที่ได้ระบุไว้ในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนฉบับที่ ๒ ที่ได้ผ่านการรับรองเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ณ เมืองบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ทราบถึง ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ได้ลงนามเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงอาเซียนไปสู่การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน ภูมิภาคทางเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง ภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม และภูมิภาคที่สามารถบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์

ใส่ใจถึง องค์ประกอบสำคัญของการจัดตั้งตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรีที่จะไม่มีข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อผู้ให้บริการอาเซียน และเป้าหมายและกรอบเวลาในการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ระลึกถึง การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารกลางอาเซียนครั้งที่ ๓ ซึ่งมีมติให้ประเทศสมาชิกเข้าสู่การเจรจาการค้าบริการด้านการเงินรอบที่ ๘ เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ และสิ้นสุดในปี ๒๕๖๑

ได้ดำเนินการและเสร็จสิ้น การเจรจาการค้าบริการด้านการเงินตามข้อ ๔ ของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน และจัดทำชุดข้อผูกพันภายใต้การเจรจาการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ เสร็จสมบูรณ์แล้ว

เพื่อทราบ กรอบการรวมตัวสาขาการธนาคารของอาเซียน ซึ่งมีการดำเนินการตามกระบวนการภายใต้ผู้ว่าการธนาคารกลางอาเซียน

ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

๑. ประเทศสมาชิกที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกจะต้องคงการให้สิทธิประโยชน์ตามข้อผูกพันเฉพาะของตนภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการแก่ประเทศสมาชิกอื่นที่มิใช่สมาชิกองค์การการค้าโลก

๒. พิธีสารฉบับนี้และภาคผนวกของพิธีสารนี้ จะรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

๓. ภาคผนวกของพิธีสารฉบับนี้ประกอบด้วย ตารางรวมข้อผูกพันเฉพาะการค้าบริการด้านการเงินของแต่ละประเทศสมาชิกซึ่งประกอบด้วยข้อผูกพันทั่วไปและข้อผูกพันเฉพาะสาขาของประเทศสมาชิก และรายการข้อยกเว้นการให้การประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง

๔. ประเทศสมาชิกจะต้องให้สิทธิพิเศษแก่กันและกันตามหลักการให้การประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง โดยให้ขึ้นอยู่กับตารางรวมข้อผูกพันเฉพาะการค้าบริการด้านการเงินของแต่ละประเทศสมาชิก และรายการข้อยกเว้นการให้การประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง

๕. เพื่อให้เกิดการรวมตัวสาขาการธนาคารของภูมิภาคในระดับที่ลึกมากยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับข้อ ๔ ทวิ ของกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน และโดยที่ได้รับการชี้แนะตามหลักการและการดำเนินการของกรอบการรวมตัวสาขาการธนาคารของอาเซียนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ว่าการธนาคารกลางอาเซียน ประเทศสมาชิกตั้งแต่สองประเทศหรือมากกว่านั้นอาจดำเนินการเจรจาและตกลงเปิดเสรีสาขาการธนาคารของประเทศตน โดยแต่ละประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจาอาจสรุปผลการเจรจา ณ เวลาใดก็ได้ และต้องระบุข้อผูกพันในสาขาการธนาคารของตนตามที่ตกลงนั้นลงในตารางรวมข้อผูกพันเฉพาะการค้าบริการด้านการเงินตามที่ได้กล่าวถึงในย่อหน้าที่ ๓. ของประเทศตน โดยไม่คำนึงถึงข้อ ๑๐ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนซึ่งกำหนดระยะเวลา ขั้นต่ำ ๓ ปี ในการขอแก้ไขหรือถอนคืนตารางข้อผูกพันเฉพาะ ทั้งนี้ การให้สิทธิพิเศษในสาขาการธนาคารตามหลักการให้การประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งแก่ประเทศสมาชิกอื่นที่มิได้เข้าร่วมการเจรจาจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจา

๖. พิธีสารฉบับนี้และภาคผนวกของพิธีสาร จะมีผลบังคับใช้ในหนึ่งร้อยแปดสิบ (๑๘๐) วันหลังจากวันที่ลงนาม โดยข้อผูกพันอันเป็นผลจากการดำเนินการตามย่อหน้าที่ ๕. จะมีผลบังคับใช้ในหนึ่งร้อยแปดสิบ (๑๘๐) วันหลังจากวันที่ข้อผูกพันดังกล่าวได้มีการแจ้งต่อที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร โดยเลขาธิการอาเซียนโดยการประสานกับประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมเจรจา

๗. ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศของตนในการให้สัตยาบันหรือให้การรับรองให้เสร็จสิ้นเพื่อทำให้พิธีสารฉบับนี้และข้อผูกพันตามที่ได้ระบุไว้ในภาคผนวกมีผลบังคับใช้

๘. เมื่อประเทศสมาชิกได้ดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศในการให้สัตยาบันหรือรับรองการมีผลบังคับใช้ของพิธีสารฉบับนี้และภาคผนวกของพิธีสารเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะต้องดำเนินการมอบสัตยาบันสารหรือสารแสดงการยอมรับของประเทศตนไว้กับเลขาธิการอาเซียนเพื่อเก็บรักษา และเลขาธิการอาเซียนจะต้องแจ้งการรับมอบสัตยาบันสารหรือสารแสดงการยอมรับนั้นต่อประเทศสมาชิกอื่นด้วย

๙. (๑) หากประเทศสมาชิกใดไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศเพื่อให้พิธีสารฉบับนี้และภาคผนวกของพิธีสารมีผลบังคับใช้แล้วเสร็จได้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบ (๑๘๐) วันหลังจากวันที่ลงนาม สิทธิและพันธกรณีตามที่ได้ผูกพันภายใต้พิธีสารฉบับนี้ของประเทศสมาชิกนั้น จะเริ่มในวันแรกถัดจากวันที่ได้มีหนังสือแจ้งสำนักเลขาธิการอาเซียนตามที่ระบุในย่อหน้าที่ ๘.

(๒) หากประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการเจรจาใดไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการภายในประเทศสำหรับการมีผลบังคับใช้ของข้อผูกพันอันเป็นผลจากการดำเนินการตามย่อหน้าที่ ๕. ได้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบ (๑๘๐) วันหลังจากที่ข้อผูกพันอันเป็นผลที่เกิดตามมาจากการดำเนินการตามย่อหน้าที่ ๕. ของประเทศที่เข้าร่วมการเจรจาถูกแจ้งต่อที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน สิทธิและพันธกรณีตามที่ได้ผูกพันภายใต้พิธีสารนี้ของประเทศสมาชิกนั้น จะเริ่มในวันแรกถัดจากวันที่ได้มีหนังสือแจ้งสำนักเลขาธิการอาเซียนตามที่ระบุในย่อหน้าที่ ๘.

๑๐. พิธีสารฉบับนี้และภาคผนวกของพิธีสารจะถูกเก็บรักษาไว้กับเลขาธิการอาเซียน ผู้ซึ่งจะดำเนินการจัดส่งสำเนาพิธีสารที่ได้รับรองความถูกต้องแล้วให้แก่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศโดยเร็วที่สุด

เพื่อเป็นพยานในการนี้ ผู้มีนามข้างใต้ ซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบหมายโดยถูกต้องจากรัฐบาลของตนตามลำดับ ได้ลงนามในพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนแล้ว

จัดทำ ที่จังหวัดเชียงราย ราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ห้าของเดือนเมษายน ในปีคริสต์ศักราชสองพันสิบเก้า โดยมีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษฉบับเดียว

สำหรับบรูไนดารุสซาลาม
(ลายมือชื่อ)
ดาโต๊ะ ดร. อามิน เลียว อับดุลลาห์
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและเศรษฐกิจ คนที่สอง

สำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา
(ลายมือชื่อ)
วงเชย์ วิสสุต
ปลัดกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง

สำหรับสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
(ลายมือชื่อ)
ศรี มุลละยานี อินทราวาตี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
(ลายมือชื่อ)
สมดี ดวงดี
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตีว่าการกระทรงการคลัง

สำหรับสหพันธรัฐมาเลเซีย
(ลายมือชื่อ)
ลิม กวน เอง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
(ลายมือชื่อ)
เมือง เมือง วิน
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวางแผนและการเงิน

สำหรับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
(ลายมือชื่อ)
คาร์ลอส จี. โดมินเกซ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับสาธารณรัฐสิงคโปร์
(ลายมือชื่อ)
เฮง ชวี เคียต
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับราชอาณาจักรไทย
(ลายมือชื่อ)
อภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
(ลายมือชื่อ)
ดินห์ เตียน สุง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

Protocol to Implement the Eighth Package of Commitment on Financial Services under the ASEAN Framework Agreement on Services

THAILAND
SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS

THAILAND

SCHEDULE OF HORIZONTAL COMMITMENTS UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
Horizontal Commitments Applicable to Financial Services With respect to the specific commitments under the ASEAN Banking Integration Framework, limitations on Market Access and National Treatment for Qualified ASEAN Banks and Non-Qualified ASEAN Banks are indicated in a separate section respectively. All other commitments, where the distinction is not indicated. apply to all ASEAN members.			
All Sectors and Subsectors included in this schedule	1), 2), 3) With regard to the scope of operation and types of financial services that can be provided, each type of financial institution will be permitted to operate the sector or subsector of banking and other financial services only to the extent that their respective governing legislation permit them to do so. 3) Except representative offices and branches, commercial presence in financial services in this schedule is permitted only through a limited liability company or a public limited company which is registered in Thailand. Commercial presence in financial services in this schedule shall meet the conditions stipulated in the Foreign Business Act and related laws and regulations. Unless explicitly provided otherwise in the specific commitment, foreign equity participation must not exceed 49 percent of the registered capital. 4) Temporary movement of natural persons is unbound except in the following categories: I. Business Visitor : A natural person who stays in Thailand	1), 2), 3) With regard to the scope of operation and types of financial services that can be provided, each type of financial institution will be permitted to operate the sector or subsector of banking and other financial services only to the extent that their respective governing legislation permit them to do so. 3) For commercial entity incorporated pursuant to Thailand's laws and regulations with foreign equity participation not exceeding 49 percent of the registered capital: None Commercial presence which is owned or controlled by foreigner(s) may be subject to certain requirements as stipulated in related laws and regulations, including the Foreign Business Act. Others: Unbound, including subsidies 4) Unbound, except as provided in the MA column	

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF HORIZONTAL COMMITMENTS UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	for the purpose of participating in business meetings or contacts, entering into contract to sell or purchase services, visiting of business establishments or other similar activities and entering with a purpose to establish a commercial presence in Thailand. Such temporary entry will be permitted for an initial period of not more than 90 days and may be extended for a further period of not more than one year, provided that the criteria stipulated by the Immigration Bureau and the Department of Employment have been satisfied. II. Intra-corporate Transferee : A corporate transferee of the managerial or executive level or a specialist, provided that such person has been employed by the company concerned outside Thailand for a period of not less than one year immediately preceding the date of his or her application for admission and has satisfied the criteria stipulated by the Immigration Bureau and the criteria for management needs[1] stipulated by the Department of Employment. The temporary stay is limited to a one year period and may be extended for a further three terms of not more than one year each.		

[1] In considering managerial needs, the following facts shall be taken into consideration by the relevant authority, namely: (1) size of fully paid-up capital; (2) employment creation; (3) extent of foreign investment; (4) export promotion; (5) transfer of technology; (6) special needs of the management.

CERTIFIED COPY
asean
SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

THAILAND

SCHEDULE OF HORIZONTAL COMMITMENTS UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	3), 4) Acquisition and usage of land: according to the Land Code of Thailand, foreign nationals or domestic companies which are deemed foreigners are not allowed to purchase or own land in Thailand. However, they may lease land and own buildings. Foreigners are also allowed to own part of condominium units under the laws and regulations governing the ownership of condominiums.	3), 4) Acquisition and usage of land: according to the Land Code of Thailand, foreign nationals or domestic companies which are deemed foreigners are not allowed to purchase or own land in Thailand. However, they may lease land and own buildings. Foreigners are also allowed to own part of condominium units under the laws and regulations governing the ownership of condominiums.	

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
A. Insurance including reinsurance and retrocession			
Life insurance services (CPC 81211)	1) None 2) None 3) a) New establishment is subject to license approval by the Minister of Finance with the consent of the Cabinet. b) (i) The amount of shares held by persons of Thai nationality shall not be less than 75 percent of the total amount of voting shares sold. (ii) In the case where the Insurance Committee deems appropriate, the Insurance Committee may grant permission that persons of non-Thai nationality hold shares up to 49 percent of the total amount of voting shares sold. (iii) In the case where the condition or operation of the insurance company is in a state that may cause damage to the insureds or to the public, or in order to promote the strength of the insurance company, or to strengthen the stability of the life insurance business, the Minister of Finance, with the advice of the Insurance	1) None 2) Life insurance premium is tax deductible up to a certain amount for holders of policies issued by local companies 3) None	

CERTIFIED COPY
asean
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	Committee, has the power to relax the requirements of the shareholding other than those prescribed in b) (ii). However, such allowance will be subject to rules, procedures and conditions or timeframes as prescribed by the Insurance Committee or the Minister of Finance as the case may be. c) (i) At least three-fourths of the directors must be Thai nationality. (ii) In the case where the Insurance Committee deems appropriate, the Insurance Committee may permit a proportion of non-Thai nationality of more than one-quarters but shall not reach one half of the total number of directors. (iii) In the case where the condition or operation of the insurance company is in a state that may cause damage to the insureds or to the public, or in order to promote the strength of the insurance company, or to strengthen the stability of the life insurance business, the Minister of Finance, with the advice of the Insurance Committee, has the power to relax the requirements of the directorship other than those prescribed in c) (ii). However, such allowance will be subject to rules, procedures and conditions or timeframes as prescribed by the Insurance Committee or the		

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	Minister of Finance as the case may be. 4) Only senior managerial personnel, specialists and technical assistants with the approval of the Insurance Commissioner.	4) None	
Non-life insurance services (CPC 8129)	1) Unbound except for international marine, aviation and transit and all classes of reinsurance 2) None 3) a) New establishment is subject to license approval by the Minister of Finance with the consent of the Cabinet. b) (i) The amount of shares held by persons of Thai nationality shall not be less than 75 percent of the total amount of voting shares sold. (ii) In the case where the Insurance Committee deems appropriate, the Insurance Committee may grant permission that persons of non-Thai nationality hold shares up to 49 percent of the total amount of voting shares sold. (iii) In the case where the condition or operation of the insurance company is in a state that may cause damage to	1) Unbound 2) None 3) None	

CERTIFIED COPY DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	the insureds or to the public, or in order to promote the strength of the insurance company, or to strengthen the stability of the non-life insurance business, the Minister of Finance, with the advice of the Insurance Committee, has the power to relax the requirements of the shareholding other than those prescribed in b) (ii). However, such allowance will be subject to rules, procedures and conditions or timeframes as prescribed by the Insurance Committee or the Minister of Finance as the case maybe. c) (i) At least three-fourths of the directors must be Thai nationality. (ii) In the case where the Insurance Committee deems appropriate, the Insurance Committee may permit a proportion of non-Thai nationality of more than one-quarters but shall not reach one half of the total number of directors. (iii) In the case where the condition or operation of the insurance company is in a state that may cause damage to the insureds or to the public, or in order to promote the strength of the insurance company, or to strengthen the stability of the non-life insurance business, the Minister of Finance, with the advice of the Insurance Committee, has the power to relax the		

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	requirements of the directorship other than those prescribed in c) (ii). However, such allowance will be subject to rules, procedures and conditions or timeframes as prescribed by the Insurance Committee or the Minister of Finance as the case may be. 4) Only senior managerial personnel, specialists and technical assistants with the approval of the Insurance Commissioner	4) None	
Services auxiliary to insurance (excluding pension funding services) Insurance broking and agency services (CPC 81401) (Brokers shall not induce, advise or do any acts so as to cause any person to enter into insurance contracts with insurers abroad, except for reinsurance contracts)	1) Unbound 2) Unbound 3) Foreign equity participation not to exceed 49 per cent. 4) a) Only senior managerial personnel, specialists and technical assistants with the approval of the Insurance Commissioner b) Unbound for individual broker and agent.	1) Unbound 2) Unbound 3) No limitation as long as foreign equity participation does not exceed 49 per cent 4) None	
Insurance consultancy services (CPC 81402)	1) None 2) None 3) None other than that indicated in the horizontal section.	1) None 2) None 3) No limitation as long as foreign equity participation does not exceed 49 per cent	

CERTIFIED COPY
asean
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	4) Only senior managerial personnel, specialists and technical assistants with the approval of the Insurance Commissioner.	4) None	
Average and loss adjustment services (CPC 81403)	1) None 2) None 3) None other than that indicated in the horizontal section. 4) Only senior managerial personnel, specialists and technical assistants with the approval of the Insurance Commissioner.	1) None 2) None 3) No limitation as long as foreign equity participation does not exceed 49 per cent 4) None	
Actuarial services (CPC 81404)	1) None 2) None 3) None other than that indicated in the horizontal section. 4) Only senior managerial personnel, specialists and technical assistants with the approval of the Insurance Commissioner.	1) None 2) None 3) No limitation as long as foreign equity participation does not exceed 49 per cent 4) None	

CERTIFIED COPY asean DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
B. Banking and Other Financial Services			
For Qualified ASEAN Banks (QABs) All Commercial Banking Businesses, as listed in the sector or sub sector for non-QABs below.	**For Malaysia** 1) Unbound, except as indicated in the commitments for non-Qualified ASEAN Banks below. 2) Unbound, except as indicated in the commitments for non-Qualified ASEAN Banks below. 3) Unbound, except for up to 3 (three) banks, which include existing Malaysian banks in Thailand and designated QABs. A candidate applying to be a QAB shall be granted a license provided that the candidate meets prudential requirements. With respect to the following areas[2] for Malaysian QABs, no other conditions shall apply except for; (a) Form of establishment: A QAB must be locally incorporated (Public Company Limited) as a subsidiary. (b) Equity Participation: A QAB's shares must be held, directly or indirectly, by a Malaysian commercial bank in the amount not less than 95 (ninety-five) percent of its total number of shares sold. (c) Minimum Paid-up Capital: a Malaysian QAB shall meet the level of paid-up capital of THB 15 billion in installments over a duration of five years according to the following steps ;	**For Malaysia** 1) None 2) None 3) None for scope of operations and types of financial services that can be provided by a commercial bank, except as indicated in the Market Access column.	The 2 (two) existing Malaysian banks can continue their operations under present shareholding structures and current forms of establishment. Preferential treatment under the QABs section will only be applied to designated QABs. With reference to Mode 3 commitments, if a Malaysian bank ceases to operate in Thailand, the quota that was originally allocated or reserved for that bank may be utilised by other Malaysian banks which can then apply to be a QAB.

[2] Include subparagraphs (a) to (d)

CERTIFIED COPY DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	Prior to the QAB beginning operations: THB 10 billion Prior to the start of the 3rd year: THB 13 billion Prior to the start of the 5th year: THB 15 billion. (d) Service operations: Up to 40 service points (excluding Head Office but including all types of service points) or more as agreed between the central banks of Malaysia and Thailand. Upon the commencement of operations, a QAB is permitted to have up to 25 service points. During the paid-up capital installment period, the number of service points is to be proportional to the stated thresholds of paid-up capital. 4) QABs may employ up to 6 (six) foreign nationals. For employment of additional foreign nationals, Bank of Thailand will not adopt or maintain limitations on the employment of ASEAN nationals subject to administrative requirements.	4) None	
For Non-Qualified ASEAN Banks (QABs) Acceptance of deposits and other repayable funds from the public Lending of all types, including consumer credit, mortgage credit, factoring and financing of commercial transaction Financial leasing Payment and money transmission services including	1) None for financial advisory and financial data processing. Unbound for all other services 2) None for financial advisory and financial data processing. Unbound for all other Services	1) None 2) None	

CERTIFIED COPY DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
credit, charge and debit cards, travelers cheques and bankers drafts Guarantees and commitments Trading for own account or for account of customers in the following: (A) Money market instruments (B) Foreign exchange (D) Exchange rate and interest rate instruments (E) Transferable securities Participation in issues of all kinds of securities, including underwriting and placement as agent (whether publicly or privately) and provision of services related to such issues Asset management as follows: - cash or portfolio management - collective investment management - custodian and depository Services Advisory, intermediation and other auxiliary financial services. Provision and transfer of financial information, and financial data processing and related software	3) a) <u>Representative office of banks</u> None b) <u>Foreign bank branches</u> I. None for existing foreign bank branches under present shareholding structure. New establishment is subject to licence approved by the Minister of Finance with the consent of the Cabinet. II. ATM operations permitted under the following conditions only: i) joining ATM pools operated by Thai banks; or ii) operation within own premises or sharing the facilities with other commercial banks in Thailand. III. Existing foreign banks which already had the first branch office in Thailand prior to July 1995 will each be permitted to open no more than two additional branches. IV.None for participation in cheque clearing and settlement system. c) <u>Locally incorporated banks</u> I. Market access limited to the acquisition of shares of existing banks. II. (i) The amount of shares held by persons of Thai nationality shall not be less than 75 percent of the total amount of voting shares sold. Combined shareholding of an individual and his/her related persons shall not exceed 10 percent of total number of shares sold, unless otherwise permitted by the Bank of Thailand	3) a) <u>Representative office of banks</u> None b) <u>Foreign bank branches:</u> None, except as indicated in the market access column c) <u>Locally incorporated banks</u>: None, except as indicated in the market access column.	

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	(ii) In the case where the Bank of Thailand deems appropriate, the Bank of Thailand may grant permission that persons of non-Thai nationality hold shares up to 49 percent of the total amount of voting shares sold. (iii) In the case where it is necessary to rectify the operation or to strengthen the stability of any locally incorporated bank or for the purpose of the financial institutions system stability, the Finance Minister with the recommendation of the Bank of Thailand shall have the power to relax the requirement of the shareholding other than those prescribed in (c) II (ii). Such equity participation will be authorized for a period of up to 10 years, with foreign shareholders who enter in this period being grandfathered thereafter with respect to the absolute amount of their equity holding. III. (i) At least three-fourths of the directors must be of Thai nationality. (ii) In the case where the Bank of Thailand deems appropriate, The Bank of Thailand may permit a proportion of non-Thai nationality directors of more than one-quarters but shall not reach one half of the total number of directors. (iii) In the case where it is necessary to rectify the operation or to strengthen the stability of any locally incorporated bank or for the purpose of the financial institution system stability, the Finance		

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	Minister with the recommendation of the Bank of Thailand shall have the power to relax the requirement of the directorship other than those prescribed in (c) III (ii) above. Such relaxation may be granted with rule and time clause. d) Financial leasing services Can only be provided by leasing companies which are subject to maximum foreign equity participation of 49 per cent of paid-up registered capital, or by finance companies which are subject to maximum foreign equity participation of 25 per cent of paid-up registered capital. e) Factoring services Can only be provided by factoring companies which are subject to maximum foreign equity participation of 49 per cent of paid-up registered capital, or by finance companies which are subject to maximum foreign equity participation of 25 per cent of paid-up registered capital. f) Credit, charge and debit cards Credit, charge and debit cards can only be provided by companies which are subject to maximum foreign equity participation of 49 percent of paid-up registered capital or locally incorporated banks and foreign bank branches. The conduct of businesses under d), e) and f) will be subject to licensing	d) Financial leasing services None e) Factoring services None f) Credit, charge and debit cards None	

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
	and regulations to be announced. 4) For banks, representative offices and finance companies, no quantitative limit applies for ASEAN nationals. Approval shall be granted based on foreign services provider's business plans and needs.	4) None	
For Securities Companies[3]: - securities brokerage and dealing - derivatives brokerage and dealing - securities borrowing and lending Trading for own account, or for account of customers in the following: (C) derivative products incl., but not limited to, futures and options (E) transferable securities	1) Unbound 2) None 3) Unbound except: I. For representative offices: none II. For licensed securities company: foreign equity participation can be allowed up to 100 percent of paid-up capital. 4) As indicated in the horizontal section.	1) None 2) None 3) None 4) As indicated in the horizontal section.	

[3] Securities companies mean securities companies which are not commercial banks and insurance companies.

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
For Securities Companies[1]: Securities Underwriting Participation in issues of all kinds of securities, including underwriting and placement as agents (whether publicly or privately) and provision of services related to such issues	1) Unbound 2) None 3) Unbound except: I. For representative offices: none II. For licensed securities company: foreign equity participation can be allowed up to 100 percent of paid-up capital. 4) As indicated in the horizontal section.	1) None 2) None 3) None 4) As indicated in the horizontal section.	

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
For Asset Management Companies: - mutual fund management - private fund management - derivatives fund management - venture capital management Asset management	1) Unbound 2) None 3) Unbound except: I. For representative offices: none II. For asset management companies: foreign equity participation can be allowed up to 100 percent of paid-up capital. 4) As indicated in the horizontal section.	1) None 2) None 3) None 4) As indicated in the horizontal section.	

CERTIFIED COPY
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT
asean

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
For Securities Companies[7] Advisory, Intermediation and Other Auxiliary Financial Services: Investment Advisory	1) Unbound 2) None 3) Unbound except: I. For representative offices: none II. For securities companies: a) foreign equity participation can be allowed up to 100 percent of paid-up capital. b) License may be granted to financial institutions licensed under Thai Laws, and a limited company which is newly established. 4) As indicated in the horizontal section.	1) None 2) None 3) None 4) As indicated in the horizontal section.	
Other auxiliary financial services			
Credit card services (CPC 81133) (Mobilizing funds from the public is prohibited, unless licensed under a financial law)	1) None 2) None 3) a) As indicated in B 3) (f) above. b) Financial institutions must obtain prior approval from the Bank of Thailand 4) As indicated in the horizontal section	1) None 2) None 3) No limitation as long as foreign equity participation does not exceed 49 per cent 4) None	

CERTIFIED COPY
asean
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

THAILAND

SCHEDULE OF SPECIFIC COMMITMENTS FOR FINANCIAL SERVICES UNDER AFAS

Modes of Supply: 1) Cross-border supply 2) Consumption abroad 3) Commercial presence 4) Presence of natural persons

Sector or Subsector	Limitations on Market Access	Limitations on National Treatment	Additional Commitments
Financial consultancy services (CPC 81332)	1) Unbound 2) None 3) None other than that indicated in the horizontal section 4) As indicated in the horizontal section	1) None 2) None 3) No limitation as long as foreign equity participation does not exceed 49 per cent 4) None	

CERTIFIED COPY
asean
DEPUTY SECRETARY GENERAL, THE ASEAN SECRETARIAT

(ร่าง ณ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๑)

- คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ -

ประเทศไทย

ตารางข้อผูกพันเฉพาะสำหรับการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
ข้อผูกพันที่ใช้กับบริการด้านการเงินเป็นการทั่วไป ตามข้อผูกพันภายใต้กรอบการรวมตัวธนาคารอาเซียน การจำกัดการเข้าสู่ตลาดและการประติบัติเยี่ยงชาติ สำหรับ Qualified ASEAN Bank และ Non-Qualified ASEAN Bank จะระบุแยกส่วนไว้ตามลำดับ ข้อตกลงอื่น ๆ ที่ไม่ได้มีการระบุความแตกต่างไว้ จะใช้กับประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ			
ใช้กับทุกสาขาและสาขาย่อยที่อยู่ในตารางนี้	1), 2), 3) สำหรับขอบเขตของการดำเนินการและประเภทของบริการด้านการเงินที่สามารถดำเนินการได้นั้น สถาบันการเงินแต่ละประเภทจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในสาขาหรือสาขาย่อยของภาคการธนาคารและบริการด้านการเงินอื่น ๆ ตามขอบเขตที่กฎหมายอนุญาตให้ทำเท่านั้น 3) ยกเว้นสำนักงานตัวแทนและสาขา การจัดตั้งธุรกิจในสาขาบริการด้านการเงินในตารางนี้จะต้องเป็นในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในประเทศไทย การจัดตั้งธุรกิจในสาขาบริการด้านการเงินในตารางนี้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง หากมิได้ระบุข้อผูกพันเฉพาะเป็นอย่างอื่นอย่างชัดเจน สัดส่วนหุ้นต่างชาติต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน	1), 2), 3) สำหรับขอบเขตของการดำเนินการและประเภทของบริการด้านการเงินที่สามารถดำเนินการได้นั้น สถาบันการเงินแต่ละประเภทจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในสาขาหรือสาขาย่อยของภาคการธนาคารและบริการด้านการเงินอื่น ๆ ตามขอบเขตที่กฎหมายอนุญาตให้ทำเท่านั้น 3) สำหรับการจัดตั้งหน่วยธุรกิจตามกฎหมายและระเบียบของไทยที่มีสัดส่วนหุ้นต่างชาติไม่เกิน ร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน: ไม่มีข้อจำกัด การจัดตั้งธุรกิจที่มีต่างชาติเป็นเจ้าของหรือควบคุมกิจการอาจต้องปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว สำหรับอื่น ๆ: ไม่ผูกพัน รวมถึงการอุดหนุน	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	4) ไม่ผูกพันการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาชั่วคราว ยกเว้นในประเภทดังต่อไปนี้: I. ผู้เยี่ยมเยือนทางด้านธุรกิจ: บุคคลธรรมดาที่พำนักในไทยด้วยวัตถุประสงค์ด้านติดต่อหรือประชุมทางธุรกิจ, เข้าร่วมสัญญาซื้อหรือขายบริการ, เยี่ยมเยือนธุรกิจที่จัดตั้งหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน และเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งธุรกิจในไทย การเข้ามาเป็นการชั่วคราวดังกล่าวจะอนุญาตในชั้นต้นไม่เกิน 90 วัน และอาจขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน 1 ปี โดยต้องผ่านเงื่อนไขตามที่กำหนดโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและกรมการจัดหางาน II. ผู้โอนย้ายระหว่างบริษัทในเครือ: ผู้โอนย้ายระหว่างบริษัทในเครือในระดับผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยบุคคลนั้นต้องได้รับการจ้างโดยบริษัทดังกล่าวนอกประเทศไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีก่อนดำเนินการเข้ามาในไทย และต้องผ่านเงื่อนไขตามที่กำหนดโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเงื่อนไขความจำเป็นด้านการจัดการ[1] ของกรมการจัดหางาน การพำนักชั่วคราวดังกล่าวจะอนุญาตไม่เกิน 1 ปี และอาจขยายระยะเวลาได้อีก 3 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ปี	4) ไม่ผูกพัน ยกเว้นที่ได้ระบุในช่องข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	
	3), 4) การครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดิน: ตามประมวลกฎหมายที่ดินของไทย บุคคลต่างชาติหรือบริษัทในประเทศที่ถือเป็นต่างชาติจะไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม อาจเช่าที่ดินหรือเป็นเจ้าของอาคารได้ นอกจากนี้ ต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของบางส่วนของคอนโดมิเนียมได้ภายใต้กฎหมายและระเบียบที่ดูแลเรื่องการเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียม	3), 4) การครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดิน: ตามประมวลกฎหมายที่ดินของไทย บุคคลต่างชาติหรือบริษัทในประเทศที่ถือเป็นต่างชาติจะไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม อาจเช่าที่ดินหรือเป็นเจ้าของอาคารได้ นอกจากนี้ ต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของบางส่วนของคอนโดมิเนียมได้ภายใต้กฎหมายและระเบียบที่ดูแลเรื่องการเป็นเจ้าของคอนโดมิเนียม	

[1] ในการพิจารณาความจำเป็นด้านการจัดการ ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้จะต้องได้รับการพิจารณาโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ขนาดของทุนที่ชำระแล้วทั้งหมด (2) การสร้างการจ้างงาน (3) ระดับของการลงทุนโดยต่างชาติ (4) การส่งเสริมการส่งออก (5) การถ่ายโอนเทคโนโลยี (6) ความจำเป็นพิเศษสำหรับการจัดการ

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
เอ. ประกันภัย รวมถึงประกันภัยต่อและการประกันภัยต่อช่วง			
บริการประกันชีวิต (CPC 81211)	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) เอ) การจัดตั้งบริษัทใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี บี) (i) ต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (ii) ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเห็นสมควร คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยอาจอนุญาตให้บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (iii) ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน หรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของบริษัทใดหรือเพื่อความมั่นคงของธุรกิจประกันชีวิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจผ่อนผันให้บริษัทมีจำนวนหุ้นแตกต่างไปจากที่กำหนดในข้อ บี) (ii) ได้ ทั้งนี้ ให้การขออนุญาต การอนุญาต การขอผ่อนผัน และการผ่อนผันดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ตามแต่กรณี ซี) (i) ต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวน	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ค่าเบี้ยประกันชีวิตสามารถนำมาหักลดหย่อนภาษีได้จำนวนหนึ่ง สำหรับผู้ทำประกันกับบริษัทประกันในประเทศ 3) ไม่มีข้อจำกัด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	กรรมการทั้งหมด (ii) ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเห็นสมควร คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยอาจอนุญาตให้มีกรรมการที่เป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยได้เกิน 1 ใน 4 แต่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด (iii) ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน หรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของบริษัทใดหรือเพื่อความมั่นคงของธุรกิจประกันชีวิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจผ่อนผันให้บริษัทมีจำนวนกรรมการแตกต่างไปจากที่กำหนดในข้อ ซี) (ii) ได้ ทั้งนี้ ให้การขออนุญาต การอนุญาต การขอผ่อนผัน และการผ่อนผันดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ตามแต่กรณี 4) เฉพาะบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาทางเทคนิค โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันภัย	4) ไม่มีข้อจำกัด	
บริการประกันวินาศภัย (CPC 8129)	1) ไม่ผูกพัน ยกเว้นสำหรับการประกันภัยทางทะเล ทางอากาศ และการขนส่งผ่านแดนระหว่างประเทศ และการประกันภัยต่อทุกประเภท 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) เอ) การจัดตั้งบริษัทใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี บี) (i) ต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	(ii) ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเห็นสมควร คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยอาจอนุญาตให้บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (iii) ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน หรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของบริษัทใดหรือเพื่อความมั่นคงของธุรกิจประกันวินาศภัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจผ่อนผันให้บริษัทมีจำนวนหุ้นแตกต่างไปจากที่กำหนดในข้อ บี) (ii) ได้ ทั้งนี้ ให้การขออนุญาต การอนุญาต การขอผ่อนผัน และการผ่อนผันดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ตามแต่กรณี ซี) (i) ต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด (ii) ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเห็นสมควร คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยอาจอนุญาตให้มีกรรมการที่เป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยได้เกิน 1 ใน 4 แต่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด (iii) ในกรณีที่บริษัทมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน หรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของบริษัทใดหรือเพื่อความมั่นคงของธุรกิจประกันวินาศภัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจผ่อนผันให้บริษัทมีจำนวนกรรมการแตกต่างไปจากที่กำหนดในข้อ ซี) (ii) ได้ ทั้งนี้ ให้การขออนุญาต การอนุญาต การขอผ่อนผัน และการผ่อนผันดังกล่าวข้างต้น		

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด ตามแต่กรณี 4) เฉพาะบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาทางเทคนิค โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันภัย	 4) ไม่มีข้อจำกัด	
บริการเสริมของการประกันภัย (ไม่รวมบริการกองทุนบำนาญ) บริการนายหน้าและตัวแทนประกันภัย (CPC 81401) (นายหน้าประกันภัยจะต้องไม่ชักชวน แนะนำ หรือทำการใดๆ ที่เป็นเหตุให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับผู้รับประกันในต่างประเทศ ยกเว้นการทำสัญญาประกันภัยต่อ)	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่ผูกพัน 3) ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียน 4) เอ) เฉพาะบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาทางเทคนิค โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันภัย บี) ไม่ผูกพันสำหรับนายหน้าประเภทบุคคลทั่วไปและตัวแทนประกันภัย	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่ผูกพัน 3) ไม่มีข้อจำกัดตราบใดที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 4) ไม่มีข้อจำกัด	
บริการให้คำปรึกษาด้านประกันภัย (CPC 81402)	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัดอื่นนอกจากที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป 4) เฉพาะบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาทางเทคนิค โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันภัย	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด ตราบใดที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 4) ไม่มีข้อจำกัด	
บริการการประเมินภัย (CPC 81403)	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	3) ไม่มีข้อจำกัดอื่นนอกจากที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป 4) เฉพาะบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาทางเทคนิค โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันภัย	3) ไม่มีข้อจำกัด ตราบใดที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 4) ไม่มีข้อจำกัด	
บริการคณิตศาสตร์ประกันภัย (CPC 81404)	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัดอื่นนอกจากที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป 4) เฉพาะบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษาทางเทคนิค โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันภัย	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด ตราบใดที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 4) ไม่มีข้อจำกัด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
บี. การธนาคารและบริการด้านการเงินอื่นๆ			
สำหรับ Qualified ASEAN Banks (QABs) ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดตามที่ได้มีรายชื่อในภาคส่วนและภาคส่วนย่อย สำหรับ non-QABs ที่ระบุไว้ต่อจากนี้	<u>สำหรับสหพันธรัฐมาเลเซีย</u> 1) ไม่มีข้อผูกพัน ยกเว้นตามที่ได้ระบุไว้ในข้อตกลงสำหรับ non-Qualified ASEAN Banks ที่ได้ระบุไว้ต่อจากนี้ 2) ไม่มีข้อผูกพัน ยกเว้นตามที่ได้ระบุไว้ในข้อตกลงสำหรับ non-Qualified ASEAN Banks ที่ได้ระบุไว้ต่อจากนี้ 3) ไม่มีข้อผูกพัน ยกเว้น ธนาคารจำนวนไม่เกิน 3 ธนาคาร ซึ่งรวมถึงธนาคารมาเลเซียที่ได้ตั้งอยู่ในประเทศไทยแล้วและธนาคารที่ถูกกำหนดให้เป็น QABs ผู้สมัครที่สมัครจะเป็น QABs จะได้รับใบอนุญาตเมื่อผู้สมัครมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขการกำกับดูแล ตามกิจกรรมดังต่อไปนี้ สำหรับ QABs ของสหพันธรัฐมาเลเซีย ไม่มีเงื่อนไขอื่นใดที่จะนำมาใช้ ยกเว้น (เอ) รูปแบบในการจัดตั้ง: QABs ต้องเข้ามาจัดตั้งในประเทศ (บริษัทมหาชนจำกัด) ในรูปแบบธนาคารที่เป็นธนาคารลูกของธนาคารพาณิชย์ (บี) การถือหุ้น หุ้นของ: QABs จะต้องถือโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยธนาคารพาณิชย์ของมาเลเซียไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด (ซี) ทุนจดทะเบียนชำระแล้วขั้นต่ำ: QABs ของมาเลเซียจะต้องมีทุนจดทะเบียน 15,000 ล้านบาท โดยแบ่งจ่ายภายในระยะเวลา 5 ปี โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ ก่อนเปิดดำเนินการจะต้องมีเงินทุน 10,000 ล้านบาท ในต้นปีที่ 3 จะต้องมีเงินทุน 13,000 ล้านบาท ในต้นปีที่ 5 จะต้องมีเงินทุน 15,000 ล้านบาท (ดี) จุดให้บริการ: ไม่เกิน 40 จุด (ไม่รวมสำนักงานใหญ่ แต่ให้รวมถึงจุดให้บริการทุกพื้นที่) หรือมากกว่านั้นตามที่ธนาคารกลางของสหพันธรัฐมาเลเซียและประเทศไทยได้ตกลงกัน โดยในการเริ่มต้นธุรกิจ QABs จะได้รับอนุญาตให้มีจุดให้บริการไม่เกิน 25 จุด และระหว่างระยะเวลาทยอยชำระเงินทุนจดทะเบียนจะได้รับอนุญาตให้จัดตั้งจุดบริการได้ตามสัดส่วนเกณฑ์ของทุนจดทะเบียน	<u>สำหรับสหพันธรัฐมาเลเซีย</u> 1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) สำหรับขอบเขตการดำเนินการและประเภทของการให้บริการด้านการเงินที่สามารถให้บริการโดยธนาคารพาณิชย์: ไม่มีข้อจำกัดยกเว้นที่ได้ระบุในช่องข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ธนาคารมาเลเซีย 2 ธนาคารที่ได้ตั้งอยู่ในประเทศไทยแล้วสามารถที่จะดำเนินการภายใต้โครงสร้างผู้ถือหุ้นในปัจจุบันและรูปแบบการจัดตั้งในปัจจุบัน การให้สิทธิประโยชน์ภายใต้ QABs จะให้เฉพาะกับ QABs ที่กำหนดเท่านั้น อ้างถึงข้อตกลงในรูปแบบที่ 3 หากธนาคารจากสหพันธรัฐมาเลเซียเลิกให้บริการในประเทศไทย โควตาที่จัดสรรหรือสำรองให้กับธนาคารนั้นอาจจะถูกใช้โดยธนาคารอื่นจากสหพันธรัฐ

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	4) QABs จะสามารถจ้างพนักงานชาวต่างประเทศได้ไม่เกิน 6 คน สำหรับการเพิ่มจำนวนของพนักงานต่างชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่จำกัดจำนวนการจ้างงานพนักงานสัญชาติอาเซียนโดยให้เป็นไปตามความต้องการในการบริหารจัดการ	4) ไม่มีข้อจำกัด	มาเลเซียโดยสามารถสมัครเป็น QABs ได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่กำหนดมาตรการการกำกับดูแลที่อาจจำกัดการเข้าสู่ตลาด และความยืดหยุ่นในการดำเนินการของ QABs มากจนเกินไป
สำหรับ Non-Qualified ASEAN Banks (Non-QABs) การรับฝากเงินและเงินที่กู้ยืมจากสาธารณชน การให้สินเชื่อประเภทต่างๆ ทั้งปวง รวมถึง สินเชื่อผู้บริโภค สินเชื่อจำนอง แฟคเตอริ่ง และการให้กู้เพื่อการพาณิชย์ การให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งทางการเงิน การบริการชำระเงินและการส่ง	1) ไม่มีข้อจำกัดสำหรับการบริการให้คำแนะนำทาง การเงินและการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน ไม่ผูกพันสำหรับบริการอื่น ๆ 2) ไม่มีข้อจำกัดสำหรับการบริการให้คำแนะนำทาง การเงินและการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน ไม่ผูกพันสำหรับบริการอื่น ๆ 3) เอ) <u>สำนักงานตัวแทนของธนาคาร</u> ไม่มีข้อจำกัด บี) <u>สาขาของธนาคารต่างชาติ</u> I. ไม่มีข้อจำกัดสำหรับสาขาธนาคารต่างชาติที่มีอยู่แล้วภายใต้โครงสร้างการถือหุ้นในปัจจุบัน	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) เอ) <u>สำนักงานตัวแทนของธนาคาร</u> ไม่มีข้อจำกัด บี) <u>สาขาของธนาคารต่างชาติ</u> ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นที่ได้ระบุในช่องข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
เงิน รวมถึงบัตรเครดิต บัตรชำระหนี้ และบัตรเดบิต เช็คเดินทางและดร๊าฟท์ธนาคาร การค้ำประกันและภาระผูกพัน การค้าในบัญชีของตนหรือบัญชีของลูกค้า[3] ดังต่อไปนี้ (เอ) ตราสารตลาดเงิน (บี) การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ดี) ตราสารเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย (อี) หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือได้ การมีส่วนร่วมในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ทุกประเภท รวมถึงการประกันการจำหน่ายและการจำหน่ายในฐานะตัวแทน (ไม่ว่าจำหน่ายทั่วไปหรือเฉพาะกลุ่ม) และการเสนอบริการที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นดังกล่าว[4] การจัดการสินทรัพย์[5] ดังต่อไปนี้ - การจัดการเงินสด หรือ	การจัดตั้งสาขาใหม่จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี II. การให้บริการเอทีเอ็มจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินการภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้เท่านั้น (i) ต้องร่วมให้บริการเอทีเอ็มแบบเอทีเอ็มพูล ซึ่งให้บริการโดยธนาคารของไทย หรือ (ii) ดำเนินการในธนาคารของตนหรือใช้เครื่องเอทีเอ็มของธนาคารพาณิชย์อื่นในไทย III. ธนาคารต่างชาติที่ประกอบการอยู่แล้ว ซึ่งมีสาขาแรกในไทยก่อนเดือนกรกฎาคม 1995 จะได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มเติมได้ไม่เกิน 2 สาขา IV. ไม่มีข้อจำกัดสำหรับการให้บริการรับจ่ายเช็คและการเรียกชำระเงิน ซี) <u>ธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย</u> I. การเข้าสู่ตลาดต้องเป็นการเข้าถือหุ้นของธนาคารที่ประกอบการอยู่แล้วเท่านั้น II. (i) ธนาคารพาณิชย์ต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด โดยแต่ละบุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นสามารถถือหุ้นได้รวมกันไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด[7] เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้เป็นอย่างอื่น	ซี) <u>ธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย</u> ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นที่ได้ระบุในช่องข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	

[3] ข้อผูกพันสำหรับบริษัทหลักทรัพย์ภายใต้สาขาย่อยนี้ ถูกแยกไว้ต่างหากข้างล่าง
[4] ข้อผูกพันสำหรับบริษัทหลักทรัพย์ภายใต้สาขาย่อยนี้ ถูกแยกไว้ต่างหากข้างล่าง
[5] ข้อผูกพันสำหรับบริษัทจัดการสินทรัพย์ภายใต้สาขาย่อยนี้ ถูกแยกไว้ต่างหากข้างล่าง
[7] หุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดรวมหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและหุ้นที่ไม่มีสิทธิออกเสียง

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
หลักทรัพย์ - การจัดการการลงทุนรวม - การดูแลทรัพย์สินและการบริการรับฝาก การบริการให้คำแนะนำ การเป็นตัวกลาง และการบริการสนับสนุนทางการเงินอื่น ๆ[6] การจัดหาและการให้บริการข่าวสารทางการเงิน และการประมวลข้อมูลทางการเงินและซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง	(ii) ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควร ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจอนุญาตให้บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจำหน่ายได้แล้วทั้งหมด (iii) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะการดำเนินการหรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ใด หรือเพื่อความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันให้มีจำนวนหุ้นแตกต่างไปจากที่ระบุไว้ใน (ซี) II (ii) โดยการถือหุ้นดังกล่าวจะได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลา 10 ปี หลังจากนั้นผู้ถือหุ้นต่างชาติที่เข้าถือหุ้นในช่วงเวลานี้ สามารถถือหุ้นดังกล่าวได้เต็มจำนวนต่อไป III (i) ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนผู้บริหารทั้งหมดต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย (ii) ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควร ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจอนุญาตให้มีกรรมการที่เป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยได้เกินกว่าหนึ่งในสี่แต่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด (iii) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะการดำเนินการหรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ใด หรือเพื่อความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันให้มีจำนวนกรรมการแตกต่างไปจากที่ระบุไว้ใน (ซี) III (ii) โดยการผ่อนผันนั้นจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนเวลาไว้ด้วยก็ได้ ดี) <u>บริการลีสซิ่งทางการเงิน</u> สามารถดำเนินการได้โดยบริษัทลิสซิ่งที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว หรือบริษัทเงินทุนที่มีสัดส่วน	ดี) <u>บริการลีสซิ่งทางการเงิน</u> ไม่มีข้อจำกัด	

[6] ข้อผูกพันเรื่องการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนสำหรับบริษัทหลักทรัพย์ภายใต้สาขาย่อยนี้ ถูกแยกไว้ต่างหากข้างล่าง

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
	ผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว เท่านั้น อี) <u>บริการแฟคตอริ่ง</u> สามารถดำเนินการได้โดยบริษัทแฟคตอริ่งที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว หรือบริษัทเงินทุนที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว เท่านั้น เอฟ) <u>บัตรเครดิต บัตรชำระหนี้ และบัตรเดบิต</u> บัตรเครดิต บัตรชำระหนี้ และบัตรเดบิต สามารถดำเนินการได้โดยบริษัทที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนชำระแล้ว หรือธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย และสาขาธนาคารต่างชาติเท่านั้น การดำเนินการการภายใต้ข้อ ดี) อี) และ เอฟ) จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขการให้ใบอนุญาตและกฎระเบียบที่จะออกมาในภายหลัง	อี) <u>บริการแฟคตอริ่ง</u> ไม่มีข้อจำกัด เอฟ) <u>บัตรเครดิต บัตรชำระหนี้ และบัตรเดบิต</u> ไม่มีข้อจำกัด	
	4) สำหรับธนาคาร สำนักงานตัวแทน และบริษัทเงินทุน ไม่มีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากรที่มีสัญชาติจากประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งการอนุมัติจะอิงอยู่บนพื้นฐานของแผนธุรกิจและความจำเป็นของผู้ให้บริการต่างชาติ	1) ไม่มีข้อจำกัด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
<u>สำหรับบริษัทหลักทรัพย์[8]</u> - การเป็นนายหน้าและการค้าหลักทรัพย์ - การเป็นนายหน้าและการค้าตราสารอนุพันธ์ - การยืมและการให้ยืมหลักทรัพย์ การค้าในบัญชีของตนหรือบัญชีของลูกค้า ดังต่อไปนี้ (ซี) อนุพันธ์ทางการเงิน รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ประเภทฟิวเจอร์และออพชั่น (อี) หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือได้	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่ผูกพัน ยกเว้น: I. สำหรับสำนักงานตัวแทน: ไม่มีข้อจำกัด II. สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตแล้ว: อนุญาตให้มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ร้อยละ 100 ของทุนที่ชำระแล้ว 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	
<u>สำหรับบริษัทหลักทรัพย์[7]</u> การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ การมีส่วนร่วมในการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ทุกประเภท รวมถึงการจัดจำหน่าย และการจำหน่ายในฐานะตัวแทน (ไม่ว่าจำหน่ายทั่วไปหรือเฉพาะกลุ่ม) และการเสนอบริการที่เกี่ยวเนื่องกับการออกและเสนอขายดังกล่าว	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่ผูกพัน ยกเว้น: I. สำหรับสำนักงานตัวแทน: ไม่มีข้อจำกัด II. สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตแล้ว: อนุญาตให้มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ร้อยละ 100 ของทุนที่ชำระแล้ว 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	
<u>สำหรับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน</u> - การจัดการกองทุนรวม	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่มีข้อจำกัด	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด	

[8] บริษัทหลักทรัพย์ หมายถึง บริษัทหลักทรัพย์ที่มิใช่ธนาคารพาณิชย์และบริษัทประกันภัย

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
- การจัดการกองทุนส่วนบุคคล - การจัดการกองทุนตราสารอนุพันธ์ - การจัดการเงินร่วมลงทุน การจัดการกองทุน	3) ไม่ผูกพัน ยกเว้น: I. สำหรับสำนักงานตัวแทน: ไม่มีข้อจำกัด II. สำหรับบริษัทจัดการสินทรัพย์: อนุญาตให้มีสัดส่วน ผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ร้อยละ 100 ของทุนที่ชำระแล้ว 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	3) ไม่มีข้อจำกัด 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	
<u>สำหรับบริษัทหลักทรัพย์</u>[7] การบริการให้คำแนะนำ การเป็นตัวกลาง และการบริการสนับสนุนทางการเงินอื่นๆ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่ผูกพัน ยกเว้น I. สำหรับสำนักงานตัวแทน: ไม่มีข้อจำกัด II. สำหรับบริษัทหลักทรัพย์: เอ) อนุญาตให้มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ร้อยละ 100 ของทุนที่ชำระแล้ว บี) อาจให้ใบอนุญาตแก่สถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตภายใต้กฎหมายไทยและบริษัทจำกัดซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	
การบริการสนับสนุนทางการเงินอื่นๆ			
บริการบัตรเครดิต (CPC 81133) (ห้ามไม่ให้มีการระดมทุนจาก	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด	

วิธีการค้าบริการ: 1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน 2) การเดินทางไปบริโภคในต่างประเทศ 3) การจัดตั้งธุรกิจ 4) การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

สาขา หรือ สาขาย่อย	ข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาด	ข้อจำกัดด้านการประติบัติเยี่ยงคนชาติ	ข้อผูกพันเพิ่มเติม
สาธารณชน นอกจากได้รับอนุญาตภายใต้กฎหมายทางการเงิน)	3) เอ) ตามที่ระบุใน บี 3)(เอฟ) ข้างต้น บี) สถาบันการเงินต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่ง ประเทศไทยก่อน 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	3) ไม่มีข้อจำกัดตราบใดที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 4) ไม่มีข้อจำกัด	
บริการให้คำปรึกษาทางการเงิน (CPC 81332)	1) ไม่ผูกพัน 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัดอื่นนอกจากที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป 4) ตามที่ได้ระบุในข้อผูกพันที่ใช้เป็นการทั่วไป	1) ไม่มีข้อจำกัด 2) ไม่มีข้อจำกัด 3) ไม่มีข้อจำกัด ตราบใดที่ต่างชาติถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 4) ไม่มีข้อจำกัด	

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ในการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มีหนังสือแจ้งว่าเพื่อให้การตอบชี้แจงข้อซักถามของสมาชิกรัฐสภาครอบคลุมประเด็นคำถามอย่างครบถ้วน จึงขออนุญาตให้ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมตอบชี้แจงข้อซักถาม ซึ่งผมได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาผมจึงอนุญาตตามข้อบังคับ ข้อ ๗๖ มีบุคคลดังนี้ ๑. นางสาวเกตสุดา สุประดิษฐ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ๒. นางสาวรื่นวดี สุวรรณมงคล เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ๓. นายธวัชชัย พิทยโสภณ ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ๔. นายธรรมรักษ์ หมื่นจักร ผู้อำนวยการฝ่ายกลยุทธ์สถาบันการเงินธนาคารแห่งประเทศไทยครับ ขอเชิญคณะรัฐมนตรีและผู้เข้าร่วมชี้แจงเข้าประจำที่ครับ

(ผู้ชี้แจงเข้าประจำที่)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านรัฐมนตรีพร้อมแล้วขอเชิญท่านแถลงต่อที่ประชุมนะครับ

นายอุตตม สาวนายน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภา และท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ กระผม นายอุตตม สาวนายน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้นำเสนอพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กระผมขอเรียนว่าการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบอาเซียน (ASEAN) นั้นเป็นไปตามกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN) หรืออาเซียน เฟรมเวิร์ก อะกรีเมนต์ ออน เซอร์วิสเซส (ASEAN Framework Agreement on Services) ----------

ซึ่งจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๘ เพื่อกำหนดกฎกติกาการประกอบธุรกิจบริการ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าบริการโดยใช้หลักการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป แบบก้าวหน้าเป็นลำดับ การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของอาเซียน (ASEAN) ได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ โดยมีการเจรจาเป็นรอบ รอบละ ๒-๓ ปี และดำเนินการเจรจาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งที่ผ่านมาอาเซียน (ASEAN) ได้บรรลุข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินมาแล้ว ๗ รอบ สำหรับการเจรจาในรอบที่ ๘ นี้อาเซียน (ASEAN) ได้เริ่มกระบวนการเจรจามาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ จนได้ข้อยุติในปี ๒๕๖๑ เมื่อเสร็จสิ้นการเจรจาเปิดเสรีในแต่ละรอบ สมาชิกอาเซียน (ASEAN) จะร่วมกันจัดทำพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน เพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกได้ลงนามและให้สัตยาบัน เพื่อให้ข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินมีผลใช้บังคับกับทุกประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ต่อไป

ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้ลงนามในพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน พร้อมกับข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินครับ เป็นภาคผนวกแนบท้ายนะครับ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า พิธีสารฉบับที่ ๘ ในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน (ASEAN) ครั้งที่ ๒๓ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๒ ณ จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย ท่านประธานรัฐสภาและท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ พิธีสารฉบับที่ ๘ นี้มีสาระสำคัญเช่นเดียวกับพิธีสารฉบับก่อนหน้าที่ได้เคยมีการลงนามและให้สัตยาบันไปแล้ว กล่าวคือ เพื่อมุ่งขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการด้านการเงินระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียน (ASEAN) โดยลดหรือยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการด้านการเงินภายใต้กรอบอาเซียน (ASEAN) ให้มากกว่าภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก สำหรับข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของประเทศไทยที่เพิ่มเติมในการเจรจารอบที่ ๘ นี้ ได้แก่

ข้อ ๑ การปรับปรุงข้อผูกพันในสาขาหลักทรัพย์ สาขาย่อยบริการจัดการลงทุนหรือแอสเซต แมนเนจเมนต์ (Asset management) โดยยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดให้ต้องมีสถาบันการเงินที่จัดตั้งภายใต้กฎหมายไทย ถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของทุนที่ชำระแล้ว

ในระยะ ๕ ปีแรกหลังจากที่ได้รับใบอนุญาต และอนุญาตให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติในบริษัทจัดการการลงทุนได้ถึงร้อยละ ๑๐๐ ของทุนที่ชำระแล้ว เพื่อเป็นการยกระดับข้อผูกพันให้เทียบเท่ากับกฎหมายของไทยที่ใช้บังคับอยู่แล้วในปัจจุบันตั้งแต่ปี ๒๕๕๕

ข้อ ๒ การเจรจาทวิภาคี เพื่อจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ระหว่างกันของสมาชิกอาเซียน (ASEAN) โดยในพิธีสารฉบับที่ ๘ นี้เป็นการเจรจาระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งข้อผูกพันดังกล่าวเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ของทั้ง ๒ ประเทศเข้าสู่ตลาดระหว่างกันได้บนหลักการต่างตอบแทน และให้มีความยืดหยุ่นในการประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การดำเนินการและการปฏิบัติต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การให้ใบอนุญาตและการกำกับของหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงินของทั้ง ๒ ประเทศ

กล่าวโดยสรุปครับ ข้อผูกพันของไทยที่แนบท้ายพิธีสารฉบับที่ ๘ นี้อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายของประเทศไทยที่บังคับใช้ในปัจจุบันอยู่แล้ว จึงไม่มีผลต้องให้แก้ไขกฎหมายแต่อย่างใด ท่านประธานรัฐสภาและท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ พิธีสารฉบับที่ ๘ นี้เป็นการดำเนินการตามแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) โดยจะเป็นส่วนสำคัญของการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างให้มากขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) ทั้งนี้ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากพิธีสารฉบับที่ ๘ นี้ ได้แก่

ข้อ ๑ ในสาขาหลักทรัพย์ สาขาย่อยบริการจัดการลงทุน จะเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่นักลงทุนของไทยให้หลากหลายมากขึ้น ทั้งที่เป็นนักลงทุนรายย่อยและนักลงทุนสถาบัน นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการลงทุนของไทยสามารถเรียนรู้จากความเชี่ยวชาญและนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ ของผู้ประกอบการต่างชาติ ในขณะเดียวกันจะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการแข่งขัน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการลงทุนรายเดิมของไทยที่อาจจะยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพทางธุรกิจได้เร่งปรับตัว เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการให้สามารถแข่งขันได้ เป็นประโยชน์กับประชาชน นักลงทุน

ข้อ ๒ การเจรจาทวิภาคีเพื่อจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ระหว่างกันครับ ระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียนั้น เป็นการเพิ่มโอกาสให้กับธนาคารพาณิชย์จากทั้ง ๒ ประเทศได้ขยายธุรกิจระดับภูมิภาค ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและขับเคลื่อนการค้าและการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) ให้เติบโตมากขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสและความยืดหยุ่นให้แก่ธนาคารพาณิชย์ไทยที่ประกอบธุรกิจในประเทศมาเลเซียครับ หรือสนใจที่จะเข้าไปในประเทศมาเลเซียในอนาคตได้ด้วยทุนจดทะเบียนที่ไม่สูง และได้รับสิทธิประโยชน์ในการประกอบธุรกิจจากความตกลงนี้

ข้อ ๓ การอนุญาตให้สถาบันการเงินทั้งบริษัทจัดการลงทุน และธนาคารพาณิชย์เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยตามข้อผูกพันทั้ง ๒ สาขาข้างต้นนั้น กราบเรียนว่าไม่ได้เป็นการเปิดให้ผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่จากต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้โดยอัตโนมัติ แต่ยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ และการพิจารณาตามขั้นตอนของหน่วยงานกำกับ ดูแลที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง เป็นต้น

ข้อ ๔ ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากพิธีสารฉบับนี้จากประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) อื่น ๆ โดยผู้ประกอบการของประเทศไทยจะมีข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจบริการทางการเงินที่ลดลงในสาขาบริการด้านการเงิน อาทิ ประเทศกัมพูชาเปิดให้ผู้ให้คำปรึกษาด้านการลงทุนและการให้บริการจัดการกองทุนสามารถให้บริการข้ามพรมแดนหรือจัดตั้งธุรกิจในการให้บริการในเขตแดนกัมพูชาได้ ซึ่งนับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการ

ของประเทศไทย หรือการที่ประเทศเมียนมาร์เปิดให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปิดสาขาในประเทศเมียนมาร์ได้ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีสำนักงานอยู่ในประเทศเมียนมาร์สามารถดำเนินการกิจการในรูปแบบสาขาได้

ท่านประธานรัฐสภา และท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติ ด้วยเหตุผลข้างต้น พิธีสารฉบับนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการส่งเสริมการที่ประเทศไทยจะมีบทบาทนำในเศรษฐกิจของอาเซียน (ASEAN) โดยเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาค สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ และขยายโอกาสทางการค้า การลงทุนในเวทีภูมิภาค โดยสาขาบริการด้านการเงินถือเป็นส่วนสำคัญของการสนับสนุนภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้สามารถเจริญเติบโต และขยายกิจการเข้าสู่อาเซียน (ASEAN) รวมถึงเชื่อมโยงต่อไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป กระผมจึงหวังว่ารัฐสภาจะพิจารณาให้ความเห็นชอบพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ นี้ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน พร้อมด้วยตารางข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินของไทย ซึ่งเป็นภาคผนวกแนบท้าย ขอบพระคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกต่อไปเป็นการอภิปรายของท่านสมาชิกเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อซักถามเกี่ยวกับพิธีสารฉบับนี้ ขณะนี้มีผู้ลงชื่อแสดงความประสงค์จะอภิปรายรวมทั้งสิ้น ๗ ท่าน เป็น ส.ส. ฝ่ายค้าน ๑ ท่าน ส.ส. ฝ่ายรัฐบาล ๔ ท่าน สมาชิกวุฒิสภา ๒ ท่าน ผมจะเริ่มต้นด้วย ส.ส. ฝ่ายรัฐบาล ๑ ท่านก่อนแล้วก็ตามด้วย ส.ส. ฝ่ายค้านแล้วก็สมาชิกวุฒิสภานะครับ ----------

ก็จะเริ่มต้นด้วยท่านอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ ส.ส. ฝ่ายรัฐบาล พรรคประชาธิปัตย์ แล้วก็ตามด้วยท่านจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ ส.ส. พรรคเพื่อไทย ตามด้วยท่าน อภิรดี ตันตราภรณ์ สมาชิกวุฒิสภา สำหรับท่านอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ ได้ประสงค์จะขอเสนอภาพนิ่งจำนวน ๒ ภาพ เป็นภาพเกี่ยวกับพิธีสารการค้าการบริการด้านการเงินฉบับที่ ๘ เพื่อประกอบการอภิปราย ผมตรวจสอบแล้วเห็นสมควรอนุญาต เชิญท่านอิสระก่อนเลยนะครับ

นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ครับกราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ผม นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินฉบับนี้เป็นฉบับที่ ๘ ซึ่งมีกรอบเวลาในการเจรจาตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ และได้ข้อยุติในปี ๒๕๖๑ จนนำไปสู่การลงนามโดยรัฐบาล รัฐมนตรีและผู้แทนรัฐบาลของประเทศอาเซียน (ASEAN) ทั้ง ๑๐ ประเทศที่จังหวัดเชียงรายเมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา ผมให้ความสนใจกับพิธีสารตัวนี้เนื่องจากเป็นพิธีสารที่เกี่ยวข้องกับด้านการต่างประเทศและการเงินการคลังครับ ก่อนที่ผมจะลงไปในรายละเอียดจะขออนุญาตชี้แจงถึงรายละเอียดของคำศัพท์ที่ใช้ในพิธีสารฉบับนี้ เนื่องจากตัวต้นฉบับของพิธีสารเป็นพิธีสารภาคภาษาอังกฤษ เมื่อมีการแปลมาก็อาจจะมีคำพูดที่แปลกหูไม่คุ้นหูไปบ้าง ตัวอย่างเช่นคำว่า การบริการในภาษาอังกฤษใช้คำว่า เซอร์วิสเซส (Services) ซึ่งหมายถึงตัวผลิตภัณฑ์ แต่ในเวลาเดียวกันภาษาอังกฤษของคำว่า เซอร์วิสเซส (Services) ก็หมายถึงกิจกรรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งในภาษาไทยเมื่อแปลก็อาจจะเป็นคำที่แปลกหู เช่นคำว่า การค้าบริการ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เป็นการบัญญัติศัพท์เพื่อที่จะลดความคลุมเครือและให้เกิดความชัดเจนหรือในกรณีที่ต้องมีการตีความ ดังนั้นในการอภิปรายของผมก็จะขออนุญาตใช้คำ ๒ คำนี้เพื่อเห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนครับ เพื่อที่จะให้เข้าใจได้ง่ายถึงเนื้อหาสาระของพิธีสารนี้ผมขออนุญาตแบ่งพิธีสารนี้ออกเป็น ๒ ส่วน ขออนุญาตโชว์แผนภาพนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการเปิดคลิปภาพ)

นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ครับ

ส่วนแรกก็คือส่วนที่เรียกว่าเป็นตัวพิธีสารหลัก ส่วนพิธีสารหลักนั้นประกอบด้วยส่วนที่เป็นส่วนอารัมภบทและข้อตกลง ๑๐ ข้อ ในส่วนที่ ๒ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือส่วนแนบท้ายซึ่งจะระบุถึงข้อตกลงจำเพาะที่ประเทศไทยจะต้องมีข้อผูกพันด้วย ในส่วนหลักประกอบด้วยเนื้อหาสาระหลาย ๆ อย่างแต่ผมขมวดเป็นประเด็นสั้น ๆ เพื่อที่จะทำให้ที่ประชุมแห่งนี้ได้เข้าใจง่าย ในส่วนพิธีสารหลักมีอยู่ ๒ ประเด็นใหญ่ ๆ ครับ

ประเด็นที่ ๑ นั่นก็คือเป็นการขยายความร่วมมือทางด้านการเงินการธนาคารเพื่อที่จะลดอุปสรรค ช่องว่างภายใต้หลักการที่จะเป็นการยกระดับการเปิดการค้าเสรีให้สูงกว่าที่ตกลงกันไว้ตามองค์การการค้าโลกหรือดับเบิลยูทีโอ (WTO) หลักสำคัญอันหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในพิธีสารนี้นั่นก็คือหลักที่เรียกว่า โมสต์ เฟเวิร์ด เนชัน ทรีตเมนต์ (Most Favored Nation Treatment) หรือเอ็มเอฟเอ็น (MFN) แปลไทยเป็นไทยก็คือเป็นหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง ขยายความต่อไปก็คือหมายความว่าอย่างไร หมายความว่าตัวอย่างเช่นถ้าประเทศไทยไปให้สิทธิประโยชน์ที่สูงที่สุดกับใครคนใดคนหนึ่งจะต้องให้สิทธิประโยชน์ที่สูงที่สุดและที่ดีที่สุดนั้นให้กับประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียน (ASEAN) ด้วย อันนี้คือประเด็นที่ ๑ ของตัวพิธีสารหลัก

ประเด็นที่ ๒ ก็เป็นการดำเนินการรวมตัวของภาคธนาคารภายใต้กรอบการรวมตัวของภาคธนาคารเอบีไอเอฟ (ABIF) เนื้อหาสาระของกรอบนี้นั่นก็คือจะเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ตั้งแต่ ๒ ประเทศขึ้นไปสามารถที่จะเจรจาตกลงกันได้ ณ เวลาใดก็ได้นี่คือตัวพิธีสารหลักทางด้านซ้ายมือ ในส่วนที่เป็นส่วนแนบท้ายที่ผมบอกว่าสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะอะไร เพราะเป็นส่วนที่จะมีข้อผูกพันจำเพาะกับประเทศไทย แบ่งเป็น ๒ ประเด็นเช่นกันครับ

ประเด็นแรก ประเด็นที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับธุรกิจหลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจด้านบริหารจัดการการลงทุนในส่วนนี้เป็นการเสนอ เป็นการตกลงให้แก้ไขข้อจำกัดที่ว่าการที่จะมาลงทุนบริษัทจัดการด้านการลงทุนในประเทศไทยจากเดิมจะต้องมีผู้ถือหุ้นไทยไม่น้อยกว่า ๕๐ ก็ไปอนุญาตให้ต่างชาติที่เป็นประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) สามารถถือหุ้น

ได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แต่เรื่องนี้ถามว่าจะเกิดผลกระทบกับประเทศไทยอะไรหรือไม่ครับ ก็ไม่เกิดครับ เพราะว่าอะไร เพราะว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ประเทศไทยดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้น แม้ว่าจะมีการบรรลุข้อตกลงนี้ก็ไม่มีความจำเป็นที่เราจะต้องแก้ไขกฎหมายในประเทศแต่อย่างใด นี่คือส่วนที่ ๑

ส่วนที่ ๒ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจธนาคาร เมื่อจะเข้าใจถึงธุรกิจธนาคาร ต้องเข้าใจว่ากรอบในการตกลงกันทั้งหมดกำลังตกลงกันเพื่อที่จะจัดตั้งสิ่งที่เรียกว่า ควอลิฟายด์ อาเซียน แบงก์ (Qualified ASEAN Banks) หรือว่าธนาคารที่ได้รับการยอมรับในมาตรฐานเดียวกันของอาเซียน (ASEAN) เป็นการเปิดเสรีด้านการธนาคาร ซึ่งในส่วนแนบท้ายนี้เป็นข้อตกลงจำเพาะระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ขออนุญาตอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับคิวเอบี (QABs) ให้ที่ประชุมแห่งนี้ทราบสักเล็กน้อยครับ เมื่อมีการเปิดเสรีด้านการธนาคาร ผลดีจะเกิดอะไรขึ้นมา แน่นอนที่สุดก็จะทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสในการที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้นจากการที่มีผู้ให้บริการมากขึ้น และเมื่อมีผู้ให้บริการมากขึ้นก็จะนำไปสู่ต้นทุนการบริการที่ต่ำลง คุณภาพที่สูงขึ้น การระดมทุนไม่ใช่การระดมทุนในประเทศอีกต่อไป แต่จะเป็นการระดมทุนที่มาจากต่างประเทศด้วย และที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอสเอ็มอี (SMEs) รายย่อยก็จะเกิดความอุ่นใจมากขึ้นถ้ามีธนาคารของไทยไปเปิดในประเทศนั้นเวลาที่เขาไปลงทุนที่ประเทศนั้น ๆ อันนี้ก็เป็นข้อดี แต่จำนวนที่มากขึ้นก็มาพร้อมกับการแข่งขันที่สูงขึ้น ในมุมมองของการธนาคาร แน่นอนที่สุดเมื่อมีผู้ประกอบการธนาคารมากขึ้นนะครับ ประกอบกับวันนี้เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การอยู่นิ่งคือการถอยหลัง ในส่วนของผม ผมจึงเห็นว่าภาคการธนาคารของไทยจึงจะต้องเตรียมพร้อมในการที่จะรับมือกับการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ๓ ด้าน ด้านที่ ๑ คือการพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยง เรื่องที่ ๒ ที่จะลืมไม่ได้นั่นก็คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและตอบโจทย์ต่อผู้บริโภค และสุดท้ายสำคัญที่สุดคือการพัฒนาบุคลากรของตัวเองให้พร้อมและมีศักยภาพมากพอที่จะรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง นี่คือการธนาคาร แต่เมื่อเปิดเสรีแล้วการแข่งขันคงไม่ได้จบอยู่ที่การธนาคารนะครับ เมื่อมีผู้ให้บริการมากขึ้นการเข้าถึงแหล่งเงินมากขึ้น แน่นอนที่สุดทุกกิจการ ทุกภาคส่วน ทุกธุรกิจก็ย่อมจะเกิดการแข่งขันที่สูงขึ้นครับ เพราะอะไร เพราะว่าเขาเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น จากเดิมกิจการนี้มีผู้ประกอบการแค่ ๓ ราย ๕ ราย เมื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้นกิจการนี้ก็อาจจะมีผู้ประกอบการมากขึ้น อันนี้เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการในประเทศไทยทั้งหมดจะต้องเตรียมตัวและรับทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดตามมา เมื่อมาพูดถึงประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียครับ ข้อตกลงนี้เป็นการตกลง

เพื่อที่จะให้ทั้งประเทศไทยและประเทศมาเลเซียต่างฝ่ายต่างสามารถที่จะมาเปิดธนาคารคิวเอบี (QABs) ได้ ๓ แห่ง ขออนุญาตโชว์แผนภาพได้ไหมครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการเปิดคลิปภาพ)

นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ (แบบบัญชีรายชื่อ) : ถามว่าตรงนี้กระทบอะไรกับประเทศไทยไหม ผมมองในภาพกว้างก่อนนะครับ ปัจจุบันจำนวนธนาคารในประเทศไทยทั้งหมดมีธนาคารที่เป็นของประเทศไทยจริง ๆ อยู่เพียงแค่ ๑ ใน ๓ หรือ ๓๓ เปอร์เซ็นต์ แต่ ๑ ใน ๓ ที่ว่านี้เป็นส่วนแบ่งตลาดทั้งสิ้นคือ ๗๓ เปอร์เซ็นต์ครับ ดังนั้นการจะมีธนาคารต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกสักเล็กน้อยคงไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญมากนักครับ ทีนี้มาดูที่ประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันนี้ที่ว่า ๓ : ๓ ประเทศมาเลเซียมาเปิดที่เราแล้ว ๒ แห่ง ก่อนที่จะมีพิธีสารข้อตกลงนี้ ในขณะที่ประเทศไทยไปเปิดที่มาเลเซียแล้ว ๑ แห่ง นั่นแปลว่าอะไร แปลว่าหลังจากวันนี้เมื่อบรรลุข้อตกลง เมื่อสภาแห่งนี้ให้สัตยาบันประเทศมาเลเซียจะมาเปิดที่ประเทศไทยได้เพิ่มอีกแค่แห่งเดียว ในขณะที่เราสามารถที่จะไปเปิดที่ประเทศมาเลเซียได้อีก ๒ แห่ง และส่วนหนึ่งของเงื่อนไขในพิธีสารนี้นั่นก็คือบอกไว้ว่าธนาคารประเทศมาเลเซียจะมาเปิดที่ประเทศไทยต้องมีทุนจดทะเบียน ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท ในขณะที่ประเทศไทยที่จะไปเปิดที่ประเทศมาเลเซียใช้ทุนจดทะเบียน ๒,๔๐๐ ล้านบาท นี่ก็เป็นข้อได้เปรียบข้อดีของพิธีสารฉบับนี้ แต่เหรียญทุกอย่างก็มี ๒ ด้าน ในการธนาคารสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือขนาด เมื่อผมไปดูในรายละเอียดว่าธนาคารที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๕ ลำดับแรกก็คือธนาคารของประเทศสิงคโปร์กับประเทศมาเลเซีย ลองไปดูให้ลึกลงไปธนาคารที่ใหญ่ที่สุดของประเทศมาเลเซียมีสินทรัพย์รวมกันมากกว่าธนาคารที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทยถึง ๒ เท่า วันนี้เรากำลังจะตกลงกับเพื่อนที่ตัวใหญ่กว่าเรามาก ๆ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนควรจะรับทราบถึงสิ่งที่จะตามมา และได้เตรียมความพร้อมไว้ แน่นอนที่สุดครับหลังจากชั่งน้ำหนักแล้วผมเห็นว่าผลดีมีมากกว่าผลเสียแน่นอน แต่พิธีสารฉบับนี้ถ้าจะให้เปรียบก็คงเปรียบเหมือนฝน ถ้ามาในที่นาที่เตรียมสภาพที่นาไว้เตรียมเมล็ดพันธุ์ไว้อย่างดี ปรับปรุงสภาพมีการวางแผนไว้อย่างดีฝนนี้ก็จะสร้างความอุดมงอกงามได้ ในเวลาเดียวกันฝนนี้เองถ้ามาในที่นาที่ยังเตรียมไม่พร้อม ที่ยังไม่มีการวางแผนไว้อย่างดีฝนนี้ก็อาจจะทำลายล้างสร้างให้เกิดปัญหาที่ตามมาได้นับไม่ถ้วน ดังนั้นผมจึงอยากให้

บันทึกไว้ในสภาแห่งนี้ถึงผลดีและผลเสีย และผู้ประกอบการทุกภาคส่วนจะได้เตรียมพร้อมที่จะรับมือเพื่อที่จะให้เกิดการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) อันเป็นเสาหลักสำคัญในการที่จะก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) อย่างสมบูรณ์ ขอบพระคุณครับ

- ๕๒/๑

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปเชิญท่านจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ และหลังจากนั้นเป็นท่านอภิรดี ตันตราภรณ์ เชิญครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม จุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา จะขอเวลาของรัฐสภาแห่งนี้อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องของพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต้องเรียนอย่างนี้การเปิดเสรีทางการค้าทางการเงินครั้งนี้มันก็เป็นความคืบหน้าดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ฉบับที่ ๑-๗ ในช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ต้องกราบเรียนว่าโดยภาพรวมแล้วผมก็ให้ความเห็นชอบที่จะให้พิธีสารฉบับนี้ได้ผ่านสภาแล้วก็ได้ไปปฏิบัติใช้ แต่อย่างไรก็ตามต้องอภิปรายในข้อห่วงใยและข้อท้วงติงบางประการที่จะต้องนำเสนอต่อท่านประธานผ่านมายังคณะรัฐมนตรีและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะว่าวันนี้ต้องเรียนอย่างนี้พิธีสารฉบับนี้ก็ต่อเนื่องอย่างที่ได้เรียนมาตั้งแต่ฉบับที่ ๑-๗ ทุกอย่างที่จะเกิดขึ้นในฉบับที่ ๘ การเปิดเสรีด้านต่าง ๆ ทางด้านการเงิน การค้าบริการเราเห็นภาพมาตั้งแต่ ๑๐ กว่าปีที่แล้วว่าสุดทางมันเป็นอย่างไร มันจะต้องก้าวมาถึงจุดใด วันนี้ก็ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ แต่สถานการณ์ภายในประเทศของเราเองนั้นต่างหากที่มีความเปลี่ยนไปครับ ต้องเรียนท่านประธานด้วยความเคารพว่าในอดีตที่ผ่านมาถ้ามองภาพไปเมื่อ ๑๐ กว่าปีที่แล้ว ประเทศไทยอยู่ในฐานะผู้นำของอาเซียน (ASEAN) ทั้งเรื่องของภูมิศาสตร์ ทั้งเรื่องของการเงิน ทั้งเรื่องของการค้าการลงทุน แต่ปัจจุบันเราอยู่รั้งท้าย ข้อได้เปรียบที่เราเคยมีในการเจรจาความในเรื่องต่าง ๆ นั้นมันหดหายไป ต้องเรียนกับท่านประธานอย่างนี้ครับว่าวันนี้เรากำลังมีพิธีสารซึ่งวันนี้โดยเฉพาะเรื่องของการธนาคารไปอยู่กับไทย-มาเลเซียเป็นหลัก เพราะประเทศอื่นการเจรจาความยังไม่แล้วเสร็จในเรื่องของการเจรจาทวิภาคี ต้องกราบเรียนอย่างนี้ครับ ท่านประธานลองนึกสภาพว่าอย่างที่เพื่อนสมาชิกท่านอิสสระได้อภิปรายเมื่อสักครู่ ขนาดของแบงก์กิงเซกเตอร์ (Banking sector) ของประเทศไทยกับของประเทศมาเลเซียมันคนละไซส์ (Size) กันของเขาใหญ่กว่าเราเป็นเท่าตัว ลองนึกภาพต่อไปว่าในอนาคตจะต้องมีการเปิดเสรีทางการเงินและประเทศที่จะต้องเจรจาความทวิภาคีกลายเป็นประเทศสิงคโปร์ และประเทศไทยจะเอาความได้เปรียบใดเข้าไปต่อล้อต่อกรกับเขาในการเจรจาความต่าง ๆ วันนี้โดยเฉพาะภาคการธนาคาร

เป็นภาคซึ่งโดนดิสรัปต์ (Disrupt) มากที่สุด สาขา ๑ ท่านประธานครับ เราจะเอาความมั่นคงให้กับพี่น้องประชาชนที่ทำงานอยู่ในภาคการเงินการธนาคารเหล่านี้จากที่ไหน ในขณะเดียวกันสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นวันนี้ธนาคารต่างประเทศเวลาเขาจะมาเปิดสาขา เขาจะมาทำธุรกรรมทางการเงิน มันไม่เหมือนสมัยก่อนที่จะต้องมาเปิดสาขา เปิดอาคารมีตึก มันไม่มีแล้ว เพราะจากสภาพการเงินการค้าในปัจจุบันเขาส่งมาแต่ผลิตภัณฑ์ทางการเงินก็ได้แล้ว ในขณะที่ถ้าเกิดว่าภาคธุรกิจภาคการเงินของประเทศไทยไม่มีความพร้อมในการรองรับ ผมเกรงครับว่าสุดท้ายภาคการธนาคารของประเทศไทยจะเดือดร้อน ถึงแม้ว่าวันนี้สัดส่วนของธนาคารจำนวน ๓๐ กว่าธนาคารที่มาเปิดทำการในประเทศไทย มีของประเทศไทยประมาณ ๑๐ แต่เราครองสินทรัพย์ถึง ๗๐-๘๐ เปอร์เซ็นต์ อันนี้ถูกต้องนะครับ แต่การเงินมันไปเร็ว ถ้าไม่มีมาตรการที่ดีเพียงพอผมเป็นห่วงอนาคตอันใกล้นี้ ภาคการเงินการธนาคารของประเทศไทยจะเกิดปัญหาและมันจะเกิดปัญหากระทบกับภาคธุรกิจการค้าทั้งหมดในประเทศได้ นอกจากนั้นในพิธีสารครั้งนี้มันมี ๒ ส่วนเรื่องของข้อบทพิธีสารหรือที่เรียกว่าเป็น บิมส์เท็ก (BIMSTEC) กับในส่วนของการทำตารางการผูกพันการเปิดเสรีเอสโอซี (SOC) ต้องเรียนอย่างนี้ว่าในส่วนของการเปิดเสรีเรื่องของบริษัทจัดการการลงทุนหรือแอสเซต แมนเนจเมนต์ (Asset management) นั้น วันนี้เรามีการปรับถึงแม้ว่าเราจะรู้ตัวล่วงหน้าว่ามันจะต้องมาถึงจุดนี้ก็ตามมีการปรับก็คือในอดีตจะต้องมีคนไทยถือหุ้น ๕๐ เปอร์เซ็นต์เป็นเวลาอย่างน้อย ๕ ปี ด้วยพิธีสารฉบับนี้จะมีการปรับเปลี่ยนนั่นก็คือการถือหุ้นนี้สามารถเป็นต่างประเทศ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ได้ อันนี้เราเข้าใจว่ามันเป็นจุดที่ต้องเป็นไป ----------

แต่เรียนด้วยความเคารพมันไม่ใช่เปิดได้ทันที ไม่ใช่ว่าบริษัทต่างชาติจะมาเปิดได้โดยอัตโนมัติ อยากเข้ามาก็เข้ามันก็ไม่ใช่ถึงขนาดนั้น เพราะว่าต้องผ่านกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็น ก.ล.ต. ไม่ว่าจะเป็นความเห็นชอบจากทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผมเรียนอย่างนี้ครับ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังผมไว้ใจครับ เพราะว่าท่านอยู่ในภาคการเงิน การธนาคารมาโดยตลอดชีวิตการทำงานของท่านครับ ท่านมีความเข้าใจในเรื่องของไฟแนนเชียล ทูลส์ (Financial tools) เรื่องของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เรื่องของการปฏิบัติภารกิจของภาคนี้อย่างแจ่มชัด แต่วันหนึ่งเกิดเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เกิดวันหนึ่งบอกว่านายกรัฐมนตรีอยากควบคลังขึ้นมา ผมเรียนท่านประธานครับ ผมนอนไม่หลับ ผมไม่มั่นใจว่าท่านจะมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการกำกับดูแล แล้วก็จะดูแลพี่น้องที่อยู่ในภาคการเงินของประเทศไทยได้อย่างสมบูรณ์จริงหรือไม่ เพราะฉะนั้นจุดอ่อนเหล่านี้มันก็ต้องเป็นสิ่งซึ่งเราจะต้องไปพิจารณาเพื่อหาทางอุดช่องโหว่รอยรั่ว

ประเด็นสุดท้าย ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องอภิปรายกับท่านประธานผ่านไปยังคณะรัฐมนตรีก็คือ ตัวควอลิฟายด์ อาเซียน แบงก์ (Qualified ASEAN Banks) หรือคิวเอบี (QABs) ซึ่งเป็นการเจรจาทวิภาคีกับประเทศมาเลเซียเพื่อให้ธนาคารสามารถเข้าไปปฏิบัติภารกิจไปทำธุรกรรมในต่างประเทศได้อย่างเสรีมากขึ้น ต้องเรียนอย่างนี้ครับ พอดูในรายละเอียดแล้วมันก็เป็นสิ่งซึ่งมีความก้าวหน้า แต่ ณ วันนี้ต้องเรียนด้วยความเคารพว่ารัฐสภาแห่งนี้กำลังใช้เวลาเพื่อเอื้อเอกชนบางรายหรือไม่ วันนี้ธนาคารไทยที่มีสาขามีการปฏิบัติการค้าการขายอยู่ในประเทศมาเลเซียมีแค่ ๑ ธนาคาร ธนาคารอื่นยังไม่มีวี่แววหรือยังไม่มีการแสดงเจตจำนง หรือแสดงความประสงค์ว่าอยากจะเข้าไปทำธุรกรรมที่นั่นอย่างสมบูรณ์ วันนี้สภาเราใช้เวลาพิจารณาก็กลายเป็นว่าเราไปอนุมัติเพื่อที่จะให้ธนาคารนี้สามารถเข้าไปได้อย่างสะดวกขึ้น แต่ในขณะเดียวกันประเทศมาเลเซียวันนี้มีอยู่ ๒ ธนาคารในประเทศไทย เท่าที่ผมทราบข่าวเขาเตรียมที่จะเข้ามาอีกหนึ่งตามข้อตกลง วันนี้เราต้องการที่จะให้ข้อสรุปในเรื่องของการเปิดเสรีนี้ โดยเฉพาะเรื่องของการธนาคารไม่ให้ประเทศไทยเสียเปรียบ เพราะฉะนั้นต้องกราบเรียนผ่านไปยังท่านรัฐมนตรีว่ากรอบคิวเอบี (QABs) ที่กำลังทำขึ้นนี้ไม่ใช่กรอบซึ่งครอบจักรวาล วันนี้เราเจรจาความกับประเทศมาเลเซียสำเร็จแล้ว ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอื่น ๆ ที่ยังอยู่ในอาเซียน (ASEAN) ยังไม่มีข้อตกลงครับ

สุดท้ายกรอบนี้จะสามารถนำไปใช้กับประเทศอื่นที่อยู่ในอาเซียน (ASEAN) ได้จริงหรือไม่อย่างไร เพราะการตกลงแต่ละประเทศนั้นเป็นการตกลงในเรื่องของการทำความตกลงทวิภาคีข้อสรุปของแต่ละจุดของแต่ละประเทศนี้อาจจะมีความแตกต่างกัน เราอยากเห็นว่าการเข้าสู่การเปิดเสรีทางการเงิน การค้า การบริการของอาเซียน (ASEAN) จะเกิดประโยชน์กับประเทศไทยให้มากที่สุดครับ ขอบพระคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปเชิญท่านอภิรดี ตันตราภรณ์ ครับ

นางอภิรดี ตันตราภรณ์ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน นางอภิรดี ตันตราภรณ์ สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะสมาชิกรัฐสภาค่ะ ขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ต่อที่ประชุมรัฐสภาดังนี้

คณะกรรมาธิการพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา ได้ร่วมกันพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับพิธีสารดังกล่าว เราได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมประชุม พิจารณาแล้วเรามีความเห็นว่าข้อบทพิธีสารฉบับนี้เป็นการเจรจาขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการด้านการเงินระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) โดยลดหรือยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการด้านการเงิน ภายใต้กรอบอาเซียน (ASEAN) ให้มากกว่ากรอบองค์การการค้าโลก ซึ่งจะช่วยให้ภาคบริการของประเทศไทยมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการได้ดีขึ้น มีต้นทุนที่ต่ำลง และสามารถแข่งขันกับต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทย----------

อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาของประเทศให้สูงสุด รัฐบาลอาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ภาคบริการในอุตสาหกรรมบริการของไทย พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มีความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีการเงิน เพื่อให้ธุรกิจบริการการเงินและประกันภัยของไทยมีการปรับตัวและรองรับกับบริการการเงินรูปแบบใหม่ เช่น อีเพย์เมนต์ (e-Payment) อีมันนี (e-Money) การกู้ยืม การขอสินเชื่อ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในยุคเศรษฐกิจใหม่ รวมถึงกลุ่มฟินเทค สตาร์ตอัป (FinTech Startup) ซึ่งควรให้แรงจูงใจแก่กลุ่มนี้เพื่อให้สามารถพัฒนาเครื่องมือและรูปแบบการเงินรูปแบบใหม่เพื่อบริการ เข้าถึงและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค เรียนท่านประธานการให้สัตยาบันความตกลงดังกล่าวจะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อผู้ประกอบการและเศรษฐกิจของประเทศเมื่อมีการบังคับใช้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นการลดข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจบริการด้านการเงิน กระทรวงการคลังควรจะมีการประชาสัมพันธ์ทำงานร่วมกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียน (ASEAN) สู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) โดยเร็ว ดิฉันได้พิจารณาอย่างรอบด้านแล้วมีความเห็นว่าร่างพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้นำเสนอมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและระบบเศรษฐกิจของประเทศจึงเห็นควรให้การสนับสนุนให้ความเห็นชอบและให้สัตยาบันในพิธีสารดังกล่าว ขอบคุณค่ะ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ถัดไปเป็นท่านชาดา ไทยเศรษฐ์ ท่านยังไม่อยู่ในห้องประชุมนะครับ ผมขอข้ามไปท่านกรณ์ จาติกวณิช เลยครับ ท่านอยู่ไหมครับ ท่านชาดา ไทยเศรษฐ์ เข้ามาแล้วนะครับ ถ้าอย่างนั้นท่านชาดาก่อนแล้วค่อยตามด้วยท่านกรณ์ จาติกวณิช แล้วผมจะเชิญท่านรัฐมนตรีชี้แจง

นายชาดา ไทยเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อุทัยธานี) : เรียนท่านประธานที่เคารพ ผม ชาดา ไทยเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุทัยธานี พรรคภูมิใจไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา คือเรื่องการเปิดเสรีทางการค้า ฉบับที่ ๘ ผมเรียนด้วยความเคารพว่าผมมีความเป็นห่วง ในความเห็นด้วยนั้นเห็นด้วยอยู่แล้ว แล้วโลกต้องมาถึงวันนี้แน่นอนครับ สิ่งที่สำคัญในกรณีของแบงก์ผมไม่ค่อยเป็นห่วง เพราะแบงก์มีเงื่อนไขในเรื่องของทุนจดทะเบียนซึ่งก็เป็นตัวหลักประกันหนึ่งให้กับทุนจดทะเบียนกับธนาคารของประเทศไทย แต่สิ่งที่สำคัญ

ผมกำลังจะถามว่าแล้วในกรณีบริษัททั่วไปซึ่งจดทะเบียนหุ้นส่วน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เกิดเขามาประมูลงานระดับเล็กในประเทศ ไม่ว่าจากส่วนราชการ หรือทั่วไปของนักลงทุนทั่วไป แล้วถ้าเกิดว่ารายย่อยของไทยก็จะลำบาก สิ่งที่ผมอยากจะฝากก็คือว่าทางกระทรวงการคลังก็ต้องตั้งเงื่อนไขว่าถ้าเป็นต่างชาติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์จะต้องมีทุนจดทะเบียนให้มากขึ้น ถ้าไม่อย่างนั้นผู้ประกอบการไทยก็จะถูกแย่งตลาด อันนี้มันก็เป็นเทคนิคที่เราจะต้องช่วยผู้ประกอบการไทยในประเทศ ก็ฝากท่านรัฐมนตรีผ่านท่านประธานรัฐสภาว่าเราควรต้องมีเงื่อนไขบางส่วนเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการ เป็นการช่วยทางเทคนิค ถ้าไม่อย่างนั้นแล้วเขาจดทะเบียน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เกิดเขามีปัญหาเขาก็ทิ้งได้ถ้าทุนจดทะเบียนเขาไม่มาก เราไปมีเฉพาะเรื่องของการลงทุนในด้านแบงก์ แต่การลงทุนในการรับเหมาหรือกิจการทั่วไปของคนชั้นกลางของผู้ประกอบการไทยจะกลายเป็นขาดการดูแลจากรัฐ ก็ฝากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังด้วยความเคารพครับ

- ๕๕/๑

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) ภาวดี ๕๕/๑

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เชิญท่านกรณ์ จาติกวณิช และหลังจากนั้นจะเชิญท่านรัฐมนตรีชี้แจง

นายกรณ์ จาติกวณิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ผม กรณ์ จาติกวณิช ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก่อนอื่นเลยขอพูดตามตรงเลยว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดีแล้วก็สนับสนุนทุก ๆ มาตรการที่จะทำให้มีการแข่งขันในธุรกิจการนำเสนอการบริการทางการเงินให้กับพี่น้องประชาชนคนไทยมากยิ่งขึ้น

ประเด็นปัญหาที่อยากจะนำเสนอผ่านท่านประธานสภาไปสู่ท่านรัฐมนตรีก็คือพิธีสารฉบับนี้เราคงหวังผลในการที่จะไปกระตุ้นทำให้มีการแข่งขันเพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชนผู้ใช้บริการคนไทยได้ไม่มากนัก มันมีข้อจำกัดคืออันดับแรกแน่นอนที่สุดมันเป็นข้อจำกัดเพราะว่าเป็นการลงนามระหว่าง ๒ ประเทศเท่านั้น ซึ่งธนาคารมาเลเซียพูดตามจริงก็คืออยู่ที่นี่อยู่แล้วโดยที่มีอยู่ ๒ ธนาคาร คือธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด กับเมย์แบงก์ประกอบธุรกิจแล้วก็ให้บริการทางการเงินให้กับผู้ใช้บริการที่เป็นคนไทยอยู่แล้ว การที่มีการลงนามในพิธีสาร ฉบับที่ ๘ ฉบับนี้ก็คงไม่ได้เพิ่มการแข่งขันจากประเทศมาเลเซียที่จะส่งผลต่อประโยชน์ในส่วนของพี่น้องประชาชนคนไทยมากนัก เช่นเดียวกันมองในมุมกลับธนาคารของประเทศไทยเองก็ไม่ได้แสดงเจตจำนงที่ชัดเจนที่อยากที่จะไปเปิดธนาคารที่ประเทศมาเลเซีย เนื่องจากก็ไม่ได้มองว่ามีโอกาสในการทำธุรกิจหรือทำกำไรมากนัก สิ่งที่เราได้เห็นในช่วงไม่นานนี้ที่ผ่านมาก็คือในส่วนของธนาคารไทยที่ได้ตัดสินใจไปขยายฐานการทำธุรกิจในประเทศอาเซียน (ASEAN) ประเทศอื่น ล่าสุดก็มีธนาคารชั้นนำของประเทศไทยธนาคารหนึ่งไปซื้อกิจการธนาคารที่ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่าในแง่ของโอกาสธนาคารไทยเองมองว่าโอกาสอาจจะอยู่ที่อื่นนอกเหนือจากทางประเทศมาเลเซียซึ่งก็ไม่ได้เป็นอะไร แต่ประเด็นที่น่าคิดก็คือที่ยังไม่ได้มีการลงนามในพิธีสารกับประเทศนั้นธนาคารไทยที่มีเจตจำนงจะไปทำธุรกิจในประเทศนั้นก็สามารถที่จะไปทำได้ แต่เป็นการไปทำในรูปแบบของการซื้อกิจการ กรณีนี้ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ขออนุญาตเอ่ยนามครับ ก็เป็นที่ทราบกันดีในที่สาธารณะอยู่แล้ว ได้ใช้เงินจำนวนหนึ่งประมาณ ๙๐,๐๐๐ ล้านบาทในการที่จะซื้อกิจการของธนาคารที่ประเทศอินโดนีเซียธนาคารหนึ่ง ชื่อพีที เพอร์มาตา ซึ่งเมื่อเราลองวิเคราะห์ไปดูว่าด้วยสาเหตุใดทางกรุงเทพมหานครถึงได้สนใจที่จะซื้อธนาคารที่ประเทศอินโดนีเซีย

ก็คงเป็นเพราะเขามองว่าโอกาสในทางธุรกิจยังดี สัดส่วนประชากรจากอินโดนีเซียที่มีบัญชีธนาคารยังน้อยกว่าประเทศไทยเรามาก นอกจากนั้นส่วนต่างระหว่างเงินกู้ ดอกเบี้ยเงินกู้กับดอกเบี้ยเงินฝากที่ประเทศอินโดนีเซียก็ยังกว้างกว่าของประเทศไทยด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นก็จึงมีการตัดสินใจที่จะเข้าไปซื้อ

ประเด็นที่สำคัญก็คือถ้าสมมุติว่ามีพิธีสารลักษณะนี้กับประเทศอินโดนีเซีย โอกาสของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ที่เป็นทางเลือกนอกเหนือจากการเข้าไปซื้อกิจการธนาคารเอเชีย ก็คืออาจจะเป็นการเปิดสาขาของตนเอง ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ยากที่จะเริ่มจากการเปิดสาขาทีละ ๑ สาขา ๒ สาขา ในการที่จะแข่งขันกับธนาคารที่เขาประกอบกิจการอยู่แล้วเพราะฉะนั้นทางเลือกที่เป็นไปได้ก็คือทางเลือกที่เขาได้เลือกเดินอยู่แล้วโดยไม่ต้องมีพิธีสาร ก็คือการซื้อกิจการ นอกจากนั้นประเด็นปัญหาที่ตามมาที่ผมบอกว่าการลงนามในสัญญาฉบับนี้จะไม่ได้มีผลต่อการเพิ่มระดับการแข่งขันในประเทศไทยมากเท่าที่ควร ก็เป็นประเด็นที่ท่านรัฐมนตรีได้นำเรียนกับเราเมื่อสักครู่ว่าเงื่อนไขการเข้ามาของธนาคารต่างประเทศก็ยังอยู่ที่นโยบายของฝ่ายกำกับดูแลอยู่ดี พูดง่าย ๆ ก็คือจะออกใบอนุญาตให้เขาหรือไม่ ซึ่งในส่วนของตรงนี้ผมคิดว่ามันเป็นประเด็นคำถามสำคัญว่าเราควรที่จะเข้าสู่ยุคที่ควรจะมีการเปิดให้ผู้ให้บริการสามารถที่จะขอใบอนุญาตได้ง่ายกว่าในยุคสมัยปัจจุบันหรือไม่ เพราะที่ผ่านมาก็ต้องเรียนว่ามีการปกป้องดูแลคุ้มครองผู้ประกอบการเดิมพอสมควร การขอใบอนุญาตธนาคารพาณิชย์เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ ถ้าจะเข้ามาต้องการที่จะทำธุรกิจนี้ก็ต้องมาซื้อธนาคารที่มีอยู่แล้วเท่านั้น

เพราะฉะนั้นนโยบายที่จะมีผลต่อการเพิ่มการแข่งขันที่แท้จริงน่าจะอยู่ที่นโยบายการเปิดเสรี ให้ผู้ที่ ณ ปัจจุบันไม่มีใบอนุญาตสามารถที่จะขอใบอนุญาตได้ ส่วนประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ผม อยากจะฝากไว้ในวันนี้ก็คือการแข่งขันที่จะเพิ่มขึ้นในยุคสมัยปัจจุบันมันไม่ได้เป็นการแข่งขัน ระหว่างธนาคารแข่งกับธนาคาร เพราะฉะนั้นการที่เราจะมีการเจรจาในการที่จะเปิดโอกาส ให้กับธนาคารในประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำธุรกิจในประเทศเรามากขึ้น สุดท้ายแล้วเรากำลังพูด ผิดประเด็น เรากำลังให้เวลาแม้แต่ในสภานี้ในการพิจารณาการลงนามระหว่างประเทศมาเลเซีย กับประเทศไทยในวันนี้ก็ค่อนข้างไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร เพราะการแข่งขันในการให้บริการ ทางการเงินในยุคสมัยปัจจุบันมันเป็นการแข่งขันระหว่างธนาคารกับผู้ประกอบการที่เขาเรียกว่า นอนแบงก์ (Non bank) ก็คือผู้ประกอบการที่ไม่ได้เป็นธนาคาร หรือว่าในโลกทางการเงิน ในยุคสมัยปัจจุบันเริ่มเรียกกันว่าโซเชียล แบงก์กิง (Social banking) โซเชียล แบงก์ (Social bank) ก็เหมือนกันโซเชียล มีเดีย (Social media) โซเชียล มีเดีย (Social media) เคยได้เปลี่ยนแปลง อุตสาหกรรมการสื่อสารมาแล้ว โซเชียล แบงก์กิง (Social banking) ก็มีแนวโน้มโอกาสที่จะ เปลี่ยนแปลงการแข่งขันในธุรกิจธนาคารเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นประเด็นที่สำคัญที่สุดที่เรา ควรที่จะใช้เวลาทั้งในส่วนของการพิจารณาในเชิงนโยบาย ซึ่งผมทราบว่าที่กระทรวงการคลัง ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อยู่แล้วและเราควรที่จะยกระดับการพิจารณาเรื่องนี้ในระดับอาเซียน (ASEAN) ด้วย เพราะในหลาย ๆ เรื่องเราอาจจะไม่สามารถที่จะแข่งขันด้วยตัวเราเองได้กับ ผนึกกำลังกันกับกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ด้วยกันอาจจะเป็นไปได้ แข่งขันกับใครครับ ผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเข้ามาให้บริการทางการเงินในอนาคตไม่ใช่ธนาคารที่ ๓ จากมาเลเซีย หรือที่ ๒ จากมาเลเซียครับ มันคือบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่วันนี้อาจจะเป็นแกรบ (Grab) อาจจะเป็นกูเกิล (Google) อาจจะเป็นอะเมซอน (Amazon) ซึ่งข้อได้เปรียบของผู้ประกอบการ เหล่านี้ที่เป็นบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ก็เป็นที่ทราบกันดี ข้อได้เปรียบของเขาก็คือข้อมูล ก็คือเดต้า (Data) ด้วยข้อมูลเขาสามารถที่จะวิเคราะห์วิจัยความต้องการ ประเมินความเสี่ยง ของผู้ที่ประสงค์จะกู้ยืมเงินได้แม่นยำแล้วละเอียดถี่ถ้วนมากกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไปครับ เพราะฉะนั้นในอนาคตและในหลาย ๆ ประเทศก็คือ ณ ปัจจุบันผู้ให้บริการหลักทางการเงิน ไม่ใช่ธนาคารแต่เป็นบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ ดังนั้นสิ่งที่เราควรจะต้องเห็นควรจะต้องมี การถกเถียงกันในสภาแห่งนี้ก็คือประเทศไทยจะรองรับอย่างไร ประเทศไทยเราจะเตรียมตัว

ต่อการแข่งขันหรือรูปแบบการแข่งขันที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ที่สำคัญที่สุดก็คือเรื่องของตัวอินฟราสตรักเชอร์ (Infrastructure) ซึ่งตรงนี้ผมขออนุญาตที่จะผ่านท่านประธานชมเชยรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมาที่ขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาเรื่องของการยืนยันตนเองในระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกกันในประเทศไทยว่าเอ็นดีไอ (NDI) เนชันนัล ดิจิทัล ไอเดนทิที (National Digital Identity) ในส่วนของตรงนี้จะเป็นกุญแจเข้าสู่การให้บริการทางการเงินในระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะทำให้ประเทศไทยเราหรือประชาชนคนไทยได้ประโยชน์ ผมสามารถที่จะเรียนรู้จากบางประเทศที่พัฒนาไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศเอสโตเนียหรือประเทศสวีเดน ตัวเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ ตัวเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้บริการและให้บริการทางการเงินที่สำคัญก็คือตัวดิจิทัล ไอดี (Digital ID) ของทั้ง ๒ ประเทศ เพราะฉะนั้นประเด็นที่ท้าทายรัฐบาล ณ ปัจจุบันก็คือเมื่อวันนี้เรามีเอ็นดีไอ (NDI) ของเราเองแล้วกำลังเริ่มประยุกต์ใช้ ณ วันนี้ เราจะสามารถขยายผลให้คนไทยทุกคนมีตัวดีไอดี (DID) ของตนเองได้โดยเร็วได้อย่างไร เราจะสามารถเชื่อมโยงตัวดิจิทัล ไอดี (Digital ID) ของประชาชนคนไทยสู่การเข้าถึงการบริการในระบบรัฐเองให้ทั่วถึงได้อย่างไร เพื่อที่จะลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพื่อที่จะเปิดพื้นที่ให้กับผู้ให้บริการสามารถที่จะเข้ามาให้บริการที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่ท้าทาย แล้วที่ท้าทายที่สุดอีกเรื่องหนึ่งจากการที่ในอนาคตการแข่งขันในภาคการเงินจะไม่ได้เป็นการแข่งขันกันระหว่างสถาบันการเงินแต่จะเป็นการแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินที่มีอยู่แล้วกับบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ก็คือความเป็นอธิปไตย การรักษาอธิปไตยของประเทศ ซึ่งประเด็นนี้ท้าทายมาก ท่านประธานคงจินตนาการได้ว่า ณ ปัจจุบันบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ไม่มีบริษัทไทยเลยโดยส่วนใหญ่พวกเราที่ส่งดาต้า (Data) ให้กับเขาทุกวี่ทุกวันเกือบจะทุกวินาทีก็ให้กับบริษัทเทคโนโลยีที่เป็นของต่างชาติทั้งสิ้น ----------

ผู้สะสมดาต้า (Data) ผู้ที่มีศักยภาพในการนำดาต้า (Data) นั้นมาแปรเป็นบริการทางการเงินให้กับคนไทยในอนาคตคือบริษัทยักษ์ใหญ่ข้ามชาติทั้งสิ้น เมื่อถึงวันนั้นไม่ต้องพูดถึงนะครับว่าธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินของไทยจะอยู่ได้อย่างไร แต่เราต้องมองว่าการกำกับดูแล การควบคุม การกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศเราจะดำเนินการอย่างไร ในเมื่อผู้ให้บริการไม่ได้เป็นผู้ที่อยู่ใต้การควบคุมของเราในวันนี้ครับ เพราะฉะนั้นประเด็นเหล่านี้ผมถึงมองว่าเป็นประเด็นที่สำคัญนะครับ ก็ไม่ได้อยากที่จะลดทอนผลงานของทางรัฐบาลในการที่จะดำเนินการไปสู่การลงนามในพิธีสารฉบับที่ ๘ ฉบับนี้นะครับ แต่อยากที่จะถือโอกาสนี้ในการที่จะย้ำประเด็นที่สำคัญกว่าว่าเราควรจะต้องใช้เวลาในการพิจารณาเรื่องอะไร เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้กับพี่น้องคนไทยในอนาคต และในขณะเดียวกันป้องกันอธิปไตยของประเทศของเราครับ ขอบคุณครับท่านประธาน

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ก่อนที่ท่านรัฐมนตรีจะชี้แจง พอดีมีสมาชิกขออภิปรายก่อนนะครับ เดี๋ยวจบท่านนี้แล้วท่านรัฐมนตรีค่อยชี้แจงตอบคำถาม ท่านสันติ กีระนันทน์ พรรคพลังประชารัฐ เชิญครับ

นายสันติ กีระนันทน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม สันติ กีระนันทน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคพลังประชารัฐ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ วันนี้ฟังท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติหลายท่านอภิปรายเกี่ยวกับพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงินฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน วันนี้เรากำลังพูดถึงภาคการเงิน เรายังไม่ได้พูดถึงภาคธุรกิจจริง กราบเรียนว่าภาคธุรกิจจริงนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะที่ภาคการเงินนั้นเป็นเสมือนเส้นโลหิตใหญ่ถ้าเผื่อขาดเลือดในเส้นเลือดแล้วภาคธุรกิจจริงก็คงจะไปได้ลำบากยากเย็นทีเดียวนะครับ เรากำลังพูดถึงกรอบของอาเซียน (ASEAN) เพราะว่าเราต้องพูดถึงประชากรของอาเซียน (ASEAN) ประมาณ ๖๐๐ ล้านคน มากกว่าที่จะพูดถึงเพียงแค่ประชากรในประเทศไทย ๖๗ ล้านคน ขนาดของตลาดของอาเซียน (ASEAN) นั้นเป็นที่จับตามองของคนทั่วโลก ดังนั้นแนวคิดในการร่วมไม้ร่วมมือกันที่เราเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) ปีสองปีแล้วเรียกว่าพึ่งพาทรัพยากรของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) เพื่อคนอาเซียน (ASEAN) ด้วยกัน

พิธีสารฉบับนี้ความจริงแล้วในความเห็นของผมซึ่งได้ทำงานอยู่ในภาคการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตลาดทุนมายาวนานประมาณสัก ๒๐ ปี ต้องกราบเรียนว่าพิธีสารฉบับนี้อาจจะมาช้าไปสักหน่อยหนึ่ง ผมอาจจะขออนุญาตยกตัวอย่างเอกสารที่วันนี้ได้รับ ขออนุญาตแสดงนะครับหน้า ๖ ซึ่งเป็นบทวิเคราะห์นั้นก็ยังเป็นการวิเคราะห์ที่ล้าสมัยเกินไปแล้ว เพราะยังพูดถึงเรื่องของการเชื่อมโยงตลาดหลักทรัพย์ระหว่างประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย เรียกว่าอาเซียน ลิงก์เกจ (ASEAN Linkage) นั่นเป็นสมัยตั้งแต่ผมทำงานอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อาเซียน ลิงก์เกจ (ASEAN Linkage) นั้นยกเลิกไปนานแล้วครับ เพราะว่าไม่คุ้มในการลงทุนนะครับ ซึ่งในการไม่คุ้มในการลงทุนต้องกราบเรียนว่าวันนี้มันเป็นข้อบ่งชี้ชัดเจนอันหนึ่งที่สนับสนุนการอภิปรายของท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ขออนุญาตเอ่ยนาม คุณกรณ์นะครับ วันนี้ภาคการเงินนั้นเรื่องของการมีขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษ ฟิซิเคิล พรีเซนซ์ (Physical presence) หรือว่าต้องไปตั้งสาขาอยู่ณ ที่ใดที่หนึ่งนั้นอาจจะล้าสมัยไปแล้ว เนื่องจากทุกวันนี้ในการทำธุรกรรมทางการเงินนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือฟินเทค (FinTech) ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญของภาคการเงินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภาคธนาคารพาณิชย์หรือว่าจะไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ก็ตาม ----------

ดังนั้นผมขออนุญาตสนับสนุนแนวคิดของท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติที่ขออนุญาตเอ่ยนามอีกครั้ง คุณกรณ์ว่าวันนี้ควรจะใส่ความพยายามไปในการพิจารณาหรือว่าพูดถึงการพัฒนาทางด้านนี้ให้มากขึ้น อย่างไรก็ดีครับท่านประธาน พิธีสารฉบับนี้เมื่อสักครู่ที่ผมกราบเรียนว่าอาจจะมาช้าไปเนื่องจากพิธีสารฉบับนี้วันนี้ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือว่าจะต้องมาให้สัตยาบันกันกำลังพูดถึง ๒ เซกเตอร์ (Sector) ที่ปรากฏอยู่ในวันนี้ก็คือเซกเตอร์ (Sector) หนึ่งที่เป็นเรื่องตลาดทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มย่อยที่เป็นเรื่องบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ที่จริงแล้วบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนต่างชาติสามารถมาถือหุ้นร้อยเปอร์เซ็นต์ได้แม้แต่ยังไม่มีพิธีสารฉบับนี้ก็ตามตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ดังนั้นการที่รับพิธีสารฉบับนี้ซึ่งต้องรับ ไม่อย่างนั้นแล้วกำลังเกิดเหตุการณ์ที่เราเปิดประตูให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนในประเทศไทยได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่เราเองครับที่อาจจะยังไม่สามารถเปิดประตูออกไปที่ประเทศเพื่อนบ้านอีก ๙ ประเทศได้เต็มที่ในอาเซียน (ASEAN) นั้นมีทั้งอาเซียน (ASEAN) ตอนบนและอาเซียน (ASEAN) ตอนล่าง ซึ่งต้องยอมรับว่าอาเซียน (ASEAN) ตอนบน อย่างเช่น ประเทศเมียนมาร์ ประเทศลาว ประเทศเขมร ประเทศเวียดนามระดับการพัฒนาในภาคการเงินนั้นอาจจะยังไม่ได้ทัดเทียมประเทศไทย ในขณะที่อาเซียน (ASEAN) ตอนล่างไล่ลงไปตั้งแต่ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย แล้วอาจจะบวกประเทศบรูไนดารุสซาลามเข้าไปอีกประเทศหนึ่ง ระดับของการพัฒนาในภาคการเงินนั้นก็มีทั้งที่ทัดเทียมประเทศไทยและมีทั้งที่รุดหน้ากว่าประเทศไทย แต่ที่รุดหน้ากว่าประเทศไทยก็คงจะไม่ใช่เพราะประเทศเขาเองแต่เนื่องจากเขาเป็นประเทศที่เปิดรับวัฒนธรรมของโลกนี้อย่างกว้างขวาง อย่างเช่นประเทศสิงคโปร์เป็นต้น ดังนั้นการที่เราเห็นอาเซียน (ASEAN) เป็น ๒ ท่อนคือท่อนบนกับท่อนล่างนั้นโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากพิธีสารฉบับนี้ไม่เพียงแค่เราเปิดประตูรับเขาเข้าบ้านเพื่อมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสที่เราจะเปิดประตูจากบ้านของเราออกไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อประโยชน์ในการลงทุนแล้วก็ขยายขอบเขตของการทำธุรกิจ ซึ่งแน่นอนนักธุรกิจทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในภาคธุรกิจจริงหรือในภาคการเงินนั้นการกระจายการดำเนินงานในธุรกิจที่ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษอีกครั้งนะครับที่เรียกว่าเป็นการทำไดเวอร์ซิฟิเคชัน (Diversification) เป็นสิ่งจำเป็นนะครับ เพราะทำให้ต้นทุนต่อการให้บริการต่อหน่วยลดต่ำลง

ประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่จะต้องสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติบางท่านก็อาจจะให้ข้อสังเกตไว้ ซึ่งก็เป็นข้อสังเกตเดียวกันที่ผมอยากจะให้ข้อสังเกตเป็นความกังวลใจเช่นเดียวกันว่าจำเป็นที่จะต้องดูแลผู้ประกอบธุรกิจในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งรายที่ยังไม่ได้ใหญ่โตมากนัก อันนั้นต้องกราบเรียนว่าเรามีผู้กำกับดูแลทั้งใน ๒ เซกเตอร์ (Sector) อย่างเช่นธนาคารแห่งประเทศไทยดูแลแบงก์กิง เซกเตอร์ (Banking sector) ก็คือธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เรามีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ดูแลการประกอบธุรกิจในตลาดทุน เรามี คปภ. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยที่ดูแลในธุรกิจประกันภัยทั้งประกันวินาศภัยและประกันชีวิต ดังนั้นแล้วการที่มีผู้กำกับดูแลและเป็นผู้กำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพอยู่พอสมควรแล้วอันนั้นอาจจะเป็นหลักประกันอันหนึ่งที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่าใครก็ตามที่จะมาประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเงินในประเทศไทยนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักทีเรียกว่าฟิต แอนด์ พรอปเพอร์ (Fit and Proper) ก็คือจะต้องได้มาตรฐานของการดำเนินธุรกิจอย่างน้อยที่สุดของประเทศไทยซึ่งวันนี้หลายเซกเตอร์ (Sector) หลายศัพท์เซกเตอร์ (Sector) นั้นมีระดับมาตรฐานไม่แตกต่างกับระดับสากลแล้วก็จะเป็นการป้องกันความปลอดภัยว่าผู้ที่ใช้บริการในประเทศนั้นอาจจะไม่ต้องกังวลใจมากนัก ในขณะเดียวกันการเปิดประตูออกไปสู่ต่างประเทศก็จะเป็นการขยายโอกาสให้กับผู้ทำธุรกิจในประเทศไทยได้ออกไปขยายธุรกิจในต่างประเทศ อย่างเช่นสมาชิกผู้ทรงเกียรติได้กรุณาอภิปรายไปแล้วเมื่อสัก ๒-๓ สัปดาห์ที่ผ่านมา ธนาคารแห่งใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศไทยที่มีขนาดใหญ่มากก็คือธนาคารกรุงเทพได้ออกไปซื้อธุรกิจของธนาคารอินโดนีเซียก็คือธนาคารเพอร์มาตาทั้งหมดคงจะจ่ายเงินรอบแรกไปประมาณ ๘.๑ หมื่นล้านบาท ซึ่งธนาคารเพอร์มาตานั้นมีไซส์ (Size) หรือมีขนาดใกล้ ๆ กับธนาคารทิสโก้ในประเทศไทย แต่นั้นก็คือแสดงให้เห็นชัดเจนนะครับว่าวันนี้โลกการเงินนั้นไร้พรหมแดน ฉะนั้นแล้วการทำพิธีสารฉบับนี้แม้ว่าจะช้าไปก็ยังดีกว่าที่จะไม่มา ----------

อย่างไรก็ดีครับ เราคงไม่ได้พูดถึงข้อดีทั้งหมดเท่านั้นในการที่จะต้องให้สัตยาบันรับพิธีสารฉบับนี้ คงจะต้องพูดถึงความกังวลใจซึ่งผมจะไม่กล่าวซ้ำว่าความกังวลใจนั้นธุรกิจการเงินกำลังแข่งกับฟินเทค (FinTech) แต่ความกังวลใจที่มากกว่านั้นเติมขึ้นไปอีกสักนิดหนึ่งคือนอกเหนือจากการแข่งกับฟินเทค (FinTech) แล้วนะครับ ไซเบอร์ ซีเคียวริตี (Cyber security) และอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่ต้องกังวลใจ บวกมากับอีกเรื่องหนึ่งก็คือการฟอกเงิน ที่เรียกว่ามันนี ลอนเดอริง (Money laundering) เมื่อมีธุรกรรมทางการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้นไม่มีพรมแดนว่าบางประเทศ การแข่งขันนั้นเริ่มที่จะเป็นระดับภูมิภาค สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่ผมพูดมาสัก ๒-๓ เรื่องไล่ย้อนหลังกลับขึ้นไปก็คือการฟอกเงิน อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วก็เรื่องไซเบอร์ ซีเคียวริตี (Cyber security) เป็น ๓ อย่างที่เกี่ยวเนื่องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คงไม่ได้ปรากฏในพิธีสารหรอกครับ แต่ว่าคงจะต้องเป็นกรอบการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านว่าจะจัดการและกำกับดูแลสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร สุดท้ายท่านประธานที่อภิปรายมาทั้งหมดนั้นแม้จะเป็นความเห็นที่สะสมมาจากประสบการณ์ในการทำงานในอดีตนั้น อย่างไรก็ดีพิธีสารฉบับนี้ผมก็ขออนุญาตสนับสนุนที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นและจะต้องพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นมากกว่านี้ โดยครอบคลุมความกังวลใจดังที่ผมได้กราบเรียนท่านประธานและเพื่อนสมาชิกผ่านไปยังท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปขอเชิญท่านรัฐมนตรีชี้แจงข้อซักถาม ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะที่ท่านสมาชิกได้อภิปรายไว้ครับ

นายอุตตม สาวนายน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติที่ได้กรุณาอภิปรายโดยให้ความเห็นตั้งข้อสังเกตรวมถึงแสดงความกังวลห่วงใยเกี่ยวกับพิธีสาร ฉบับที่ ๘ ที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการทางการเงินในครั้งนี้ ซึ่งผมเรียนว่าทางกระทรวงการคลังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก.ล.ต. ธนาคารแห่งประเทศไทย พวกเราจะนำประเด็นเหล่านี้ไปพิจารณาให้เป็นประโยชน์ครับ โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติที่จะตามมานะครับ ผมกราบเรียนในประเด็นต่อไปนี้เพื่อขออนุญาตชี้แจง

ในเรื่องแรกกระบวนการอย่างที่ท่านได้รับทราบแล้วนะครับ ฉบับที่ ๘ นี้ เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากฉบับก่อนหน้ามาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี ๒๐ ปีครับ โดยการทำงาน ผมกราบเรียนว่ามีระบบที่ผ่านคณะทำงานพิจารณาการเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงิน หรือที่เรียกว่า คงป. สั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากทั้ง ธปท. ก.ล.ต. คปภ. คณะกรรมการที่ดูแลเรื่องประกันภัยกระทรวงการคลัง และรวมถึงผู้แทนของภาคเอกชนเองด้วย อันนี้เป็นเรื่องสำคัญที่มีภาคเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริการด้านการเงิน อาทิ สมาคมธนาคารไทย สมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมประกันวินาศภัย สมาคมจัดการการลงทุน สภาธุรกิจตลาดทุนไทยเองขอยกตัวอย่างมาร่วมกันพิจารณา มาร่วมกันคิดว่าอะไรจะเป็นประโยชน์กับประเทศไทยให้ได้มากที่สุด และขณะเดียวกันเราจะดูแลผลประโยชน์ของผู้ประกอบการไทยอย่างไรให้รัดกุมให้ดีที่สุด เพราะฉะนั้นเป็นกระบวนการที่ใช้มาต่อเนื่อง นอกจากนั้นก็เป็นขบวนการที่มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปด้วยนะครับ เพราะฉะนั้นมิใช่ความเห็นจากผู้ประกอบการจากธุรกิจเท่านั้น แต่จากประชาชนทั่วไปที่คณะกรรมการพิจารณาการเปิดเสรีการค้าทางการเงินถือปฏิบัติให้ได้ความเห็นมาทั้งในการใช้เว็บไซต์ (Website) ที่จะเปิดรับฟังแล้วก็จัดสัมมนาให้รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อพิธีสาร ฉบับที่ ๘ นี้ ก็ขอกราบเรียนว่าสิ่งที่พิธีสารฉบับนี้นำเสนอนั้นก็ได้ผ่านกระบวนการดังที่ผมได้กราบเรียนได้นะครับ รับฟังความคิดเห็น ระดมความคิดเห็นด้วยกันจากหลายภาคส่วน ผมขอกราบเรียนในบางประเด็นที่ท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติได้กรุณาอภิปรายนะครับ

ประเด็นแรก เป็นในเรื่องของการเจรจา โดยเฉพาะแบบทวิภาคีที่เกี่ยวข้องกับภาคธนาคารพาณิชย์ ขออนุญาตเอ่ยนาม ท่านจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ ได้พูดไว้ว่าในตรงนี้อาจจะมีประเด็นว่าคู่เจรจานั้นเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ก็กราบเรียนว่าจะเจรจาทวิภาคีได้ในกรอบนี้ก็ต้องเป็นความยินยอมของประเทศคู่นั้น ๆ ที่จะเห็นพ้องต้องกันที่จะเปิดเจรจา และแน่นอนในส่วนของประเทศไทยนั้นตามที่ผมเรียนดูทั้งประโยชน์ที่จะได้รับ แล้วก็ไม่ให้เกิดความเสียเปรียบดูแลตรงนี้ให้เกิดความสมดุลให้มากที่สุด

ประเด็นที่ ๒ ก็คือการเปิดเสรีตามที่ท่านสมาชิกรัฐสภาได้กรุณาอภิปรายไปแล้วว่าการเปิดเสรีนั้นก็ยังคงอยู่ในกฎเกณฑ์ของผู้กำกับดูแลในประเทศไทย และนอกจากนั้นเรายังสามารถกำหนดเงื่อนไขได้ตามที่เราเห็นสมควรในการที่จะอนุญาตให้องค์กรธุรกิจจากต่างประเทศมาดำเนินธุรกิจได้ในประเทศไทยภายใต้พิธีสาร ฉบับที่ ๘ นี้

ประเด็นที่ ๓ ผมเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งก็คือการพัฒนาเศรษฐกิจไทยและระบบการเงินของประเทศไทยไปสู่ยุคเทคโนโลยีใหม่ หรือที่ทราบกันดีก็คือเทคโนโลยีดิจิทัล เพราะฉะนั้นพิธีสารฉบับนี้หากจะได้ประโยชน์สูงสุดต้องควบคู่ไปกับการพัฒนา ยกระดับระบบการเงินของประเทศไทย ตลาดทุนของประเทศไทย เป็นสิ่งซึ่งเรียนว่ารัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างมาก ในส่วนของกระทรวงการคลัง ขออนุญาตยกตัวอย่าง เรากำลังดำเนินการโดยใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Block chain) ที่จะเชื่อมโยงข้อมูลของกรมต่าง ๆ หน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงการคลัง เชื่อมโยงกับตลาดหลักทรัพย์ ภาคธุรกิจ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศนั้นทันสมัยแล้วก็ก้าวทันโลก

ประเด็นที่ ๔ การกำกับดูแล ผมขออนุญาตให้ความมั่นใจว่าหน่วยกำกับดูแลธนาคารแห่งประเทศไทย อาทิ ก.ล.ต. ทำหน้าที่อย่างเข้มข้นแล้วก็มีข้อมูล มีเทคโนโลยีที่จะช่วยในการกำกับดูแลสอดส่องผู้ประกอบการ แล้วก็ดูแลผลประโยชน์ของประชาชนที่ใช้บริการทางด้านการเงิน

ประเด็นสุดท้ายที่ผมขอกราบเรียนก็คือประโยชน์จากพิธีสารนี้ ประโยชน์สูงสุดถ้าจะพึงเกิดก็คงต้องติดตามดูเป็นระยะต่อไป และที่สำคัญประโยชน์ที่จะเกิดนี้ จะเกิดได้อย่างเต็มศักยภาพก็ต้องควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายและแผนงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย

ในภาคส่วนอื่น ๆ การลงทุนในภาคส่วนอื่น ๆ ควบคู่กันไปครับ ก็จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศไทยในบริบทของสมาชิกอาเซียน (ASEAN) ขอบพระคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกยังมีท่านสมาชิกที่แสดงความจำนงไว้ตั้งแต่แรกอีกท่านหนึ่งนะครับ คือท่านพิสิฐ ลี้อาธรรม พรรคประชาธิปัตย์ ไม่ทราบว่าท่านยังติดใจไหมครับ ถ้าติดใจก็ขอให้พูดสรุปครับ อภิปรายสรุปในประเด็นนี้ ไม่อยู่แล้วนะครับ

นายพิสิฐ ลี้อาธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : อยู่ครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : อยู่นะครับ ท่านพิสิฐ ลี้อาธรรม เชิญสรุปข้อคิดเห็นหลังจากที่ฟังท่านสมาชิกอภิปรายและฟังคำตอบจากท่านรัฐมนตรีแล้วนะครับ

นายพิสิฐ ลี้อาธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม นายพิสิฐ ลี้อาธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขออนุญาตให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับพิธีสารฉบับนี้

พิธีสารนี้ถ้าเกิดมีการดำเนินการตั้งแต่แรก ๆ ก็คือเมื่อ ๒๕ ปีที่แล้วในปี ๒๕๓๘ ก็น่าจะเป็นข่าวใหญ่ที่สร้างความตื่นเต้นให้กับวงการการเงิน แต่ว่าในรอบ ๒๕ ปีนี้ระบบการเงินโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีวิกฤติที่เกิดขึ้นในเมืองไทยวิกฤตินี้ทำให้แบงก์กรุงเทพ ซึ่งก่อนวิกฤติแบงก์กรุงเทพเป็นแบงก์ที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียน (ASEAN) มีสินทรัพย์ที่ใหญ่กว่าแบงก์ของประเทศสิงคโปร์หรือประเทศมาเลเซีย แต่บัดนี้อย่างที่สมาชิกได้กล่าวว่าแบงก์ของเราก็เล็กลงไปเยอะด้วยผลจากวิกฤติ ขณะเดียวกันวิกฤติของโลกที่เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๐๐๘ ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้มีผลทำให้มุมมองการบริหารกิจการแบงก์เปลี่ยนไป บทบาทของระบบแบงก์จากเดิมซึ่งเป็นเสาหลักกลายเป็นว่า ณ เวลานี้เสาหลักของระบบการเงินเป็นเรื่องเอเอ็มซี (AMC) หรือแอสเซต แมนเนจเมนต์ คัมพานี (Asset Management Company) ต่าง ๆ ที่ทำการบริหารสินทรัพย์ของผู้ลงทุน เพราะฉะนั้นที่ผมอยากจะขอตั้งเป็นข้อสังเกตก็คือว่าบริบทของการเจรจาเปิดเสรีการค้าฉบับนี้ ยังอยู่บนพื้นฐานของหลักคิดเก่า ๆ เมื่อ ๒๕ ปีที่แล้วในเรื่องของการถือครองหุ้น ในเรื่องของการเปิดสาขา ณ เวลานี้ในเรื่องของการเปิดสาขาหรือเปิดธุรกิจของแบงก์ แบงก์ต่าง ๆ ในโลกล้วนแต่มองตรงกันข้ามกับที่เราคิด คือจากเดิมที่พยายามจะมาเปิดสาขา ขณะนี้เขามีแต่ปิดสาขา แม้กระทั่งแบงก์ไทยเองก็ปิดสาขา เพราะฉะนั้นเรื่องของสาขาเรื่องของการขยายธุรกิจในลักษณะของการมีอาคารมีตึกรามไม่ใช่แล้ว ในเรื่องของการถือหุ้นก็เช่นกันเรายังมุ่งมั่นแต่เรื่องของการถือหุ้นไม่เกิน ๔๙ เปอร์เซ็นต์บ้างหรือจะเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ก็แล้วแต่ แต่เราก็ทราบดีว่าโลกทุกวันนี้เงินที่มาลงทุนเป็นเงินของประชาชนไม่ใช่เงินของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งอย่างเมื่อสมัยก่อน เพราะฉะนั้นเงินที่อยู่ในหุ้นของแบงก์ต่าง ๆ ณ เวลานี้ส่วนใหญ่จะเป็นเงินของกองทุนต่าง ๆ ที่มีประชาชนเป็นเจ้าของก็คือพวกกองทุนชราภาพ เพราะฉะนั้นบริบทของการดูแลเรื่องนี้ผมอยากจะฝากทางท่านที่รับผิดชอบได้โปรดลองไปดูว่าหากเรายังเจรจาในแนวนี้อยู่ เราก็จะไม่ทันโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ท่านสมาชิก ๒ ท่านได้อภิปราย ท่านกรณ์และท่านสันติ ขออภัยที่เอ่ยนามเป็นประเด็นสำคัญเพราะเทคโนโลยีทำให้ระบบการทำธุรกิจจากเดิมที่ต้องไปเปิดสาขา เดี๋ยวนี้ไม่ต้องไปเปิดสาขาจากเดิมที่จะต้องส่งคนไปคุม เดี๋ยวนี้สามารถคุมทางไกลได้ครับ จากเดิมที่จะต้องมีการถือหุ้นมาก ๆ ณ เวลานี้ บริษัทหลักทรัพย์ของไทยที่มีต่างชาติถือหุ้นเพียงแค่ ๓๐ เปอร์เซ็นต์เขาก็มีอำนาจยึดครองเบ็ดเสร็จในการบริหารกิจการ เพราะฉะนั้นประเด็นของการเปิดเสรี

หรือเรื่องของการที่จะให้มีการเข้ามาของต่างชาติ ผมก็มีความคิดเห็นที่อาจจะต้องขอเป็นข้อสังเกตให้กับท่านว่าอย่างในกรณีที่ท่านไปให้บริษัทหลักทรัพย์สามารถถือหุ้นได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์โดยใครก็แล้วแต่ ผมก็มีความรู้สึกว่าจะตรงกันข้ามกับหลักคิดที่เราเคยมีในอดีตว่าสถาบันการเงินควรจะต้องเป็นการดำเนินการแบบมหาชน ๑. ประโยชน์จะได้กระจายไปยังผู้ถือหุ้นหลากหลาย ๒. การควบคุมดูแลเป็นไปตามกฎหมายมหาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ แต่ถ้าเราให้ใครคนใดคนหนึ่งจากที่ไหนก็ไม่ทราบมาถือหุ้นหลักทรัพย์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แน่นอนการเปิดเผยข้อมูลก็จะยาก ไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบที่จะดูแลเขา บัญชีที่เขาทำก็อาจจะเป็นบัญชีที่ไม่ถูกต้องเสียทีเดียว แล้วหากเขาใช้เครื่องมือตรงนี้เป็นแหล่งในการปั่นหุ้นหรือปั่นอัตราแลกเปลี่ยนของเราผมก็คิดว่าก็จะเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต เพราะฉะนั้นเรื่องของการให้มีการถือหุ้น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ผมก็ขอให้ท่านได้โปรดให้ข้อมูลประกอบด้วยว่ามีเหตุผลอะไร เป็นไปได้ที่ต่างชาติอยากจะมาซื้อบริษัทหลักทรัพย์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์แล้วก็ของเราไม่มีช่องให้ก็ไม่ซื้อ ----------

แต่ผมเข้าใจดี ณ เวลานี้เรามีบริษัทหลักทรัพย์ ๓๐-๔๐ แห่ง แล้วก็กว่าครึ่งก็ไม่ได้มีการทำกำไร ก็อยากจะทิ้งอยากจะขาย พวกนี้ก็จะได้ประโยชน์จากการที่มีใครก็ไม่ทราบมาซื้อไปครับ อันนี้ผมขอฝากเป็นข้อสังเกตว่าการคุมต่อไปมันก็จะยากลำบากมากขึ้น ขณะเดียวกันธุรกิจใหญ่ที่สุดก็คือเรื่องของการบริหารหลักทรัพย์ บริหารสินทรัพย์ที่เรียกกันว่าเอเอ็มซี (AMC) ทุกวันนี้เป็นธุรกิจที่เป็นเสาหลักของการเงินโลก แต่สิ่งที่เราเปิดในหลักการอาจจะเป็นเรื่องถูก แต่ว่าภารกิจของทางผู้กำกับจะต้องไปดูแลให้ดีขึ้น แล้วเรื่องของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการจะได้รับการคุ้มครองดีขึ้นหรือไม่ เพราะธุรกิจเหล่านี้จะมีการโฆษณา จะมีการคิดค่าใช้จ่ายที่ไม่เปิดเผยหรือเคลือบแฝงอยู่ เพราะฉะนั้นบทบาทหน้าที่ของท่านในฐานะผู้กำกับคงต้องให้ความมั่นใจกับประชาชนว่าในกรณีของธุรกิจเหล่านี้เราจะต้องมีระบบของการดูแลอย่างดีเพื่อจะไม่ให้ประชาชนซึ่งต่อไปจะต้องพึ่งกองทุนเหล่านี้มากขึ้น ๆ ในอนาคตจะได้ไม่ถูกเอาเปรียบจนเกินไป ขอขอบพระคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ก็ขอฝากท่านรัฐมนตรีจากข้อสังเกตของท่านพิสิฐ ลี้อาธรรม ไปพิจารณาด้วยนะครับ ท่านสมาชิกครับ ท่านสมาชิกก็ได้อภิปรายกัน ที่ประสงค์อภิปรายก็ได้อภิปรายกันครบถ้วนแล้ว แล้วท่านรัฐมนตรีได้ตอบชี้แจงคำถามและข้อสังเกตต่าง ๆ แล้ว ได้เวลาพอสมควรแล้วผมขอปิดการอภิปรายครับ

ต่อไปจะเป็นการขอมติจากที่ประชุมว่าจะให้ความเห็นชอบกับพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียนหรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินการขอมติก็ต้องตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ ในการตรวจสอบองค์ประชุมผมก็จะขอให้เจ้าหน้าที่ตรวจนับจำนวนสมาชิกซึ่งอยู่ในห้องประชุมตามวิธีปฏิบัติที่ทำมาแล้ว ๒ ครั้ง ผมต้องกดออดเพื่อเชิญท่านสมาชิกที่อยู่นอกห้องประชุมที่ประชุมกรรมาธิการอยู่นะครับ เชิญเข้ามานั่งในห้องแล้วจะนับจำนวนได้ง่ายขึ้น ขึ้นข้างบนก็นับสะดวกนะครับ

(ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เป็นขั้นตอนการนับองค์ประชุมครับ นับองค์ประชุมด้วยเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้นับ ท่านสมาชิกสะดวกตรงไหนก็นั่งตรงนั้นเลย ขึ้นข้างบนก็จะสะดวกกว่านะครับ กติกาก็แบบเดิมนั่งแล้วเดี๋ยวเขานับจำนวน ถ้ารีบก็มานั่งครบถ้วนไม่ยืนอยู่ก็จะนับได้ง่าย ถ้ายืนแล้วก็จะนับลำบากครับ ----------

แถวข้างหน้ายังว่างอยู่ครับ นั่งชั่วคราวสัก ๑๐ นาที ข้างบนก็ว่าง ผมขออนุญาตกดออดอีกที อาจจะดังหน่อยเพื่อให้สมาชิกที่กำลังประชุมอยู่ได้ทราบ คงต้องรอสักนิดครับ เทียบกับเมื่อสักครู่นี้ก็รู้สึกจะไม่เท่ากัน เจ้าหน้าที่ที่อยู่ชั้นบนเริ่มนับคะแนนไปได้เลย ท่านเข้ามาใหม่ก็นับเติมไปเลย เชิญเจ้าหน้าที่นับผู้เข้าประชุมนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการตรวจสอบองค์ประชุม)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ขณะนี้จำนวนผู้เข้าประชุม ๕๒๓ ท่าน ครบองค์ประชุม

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ....๑...../๒๕๖๒

วัน....อังคาร....ที่....๒๕....เดือน....ธันวาคม....พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา (พิธีสาธารณสุขการเงิน ฉบับ ๘)

รวม.....๕๒๓.....คน

สำนักการประชุม

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปจะเป็นการแจกบัตรออกเสียงลงคะแนน

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจกบัตร)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เจ้าหน้าที่ดำเนินการส่งบัตรออกเสียงลงคะแนน กติกาเดิมเป็นบัตรชุด สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว น้ำเงินเห็นด้วย สีแดง ไม่เห็นด้วย สีขาว ไม่ออกเสียง กรุณาอย่าลืมใส่ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัวประเภทสมาชิก ถ้าสังกัดพรรคการเมืองก็ใส่ด้วยครับ เพราะจะนำไปบันทึกไว้เพื่อตรวจสอบ อย่าลืมกรอกชื่อ กรอกใบเดียว สีแดง สีน้ำเงิน สีขาว ที่ไม่ใช้เดี๋ยวจะไปเก็บครับ

(สมาชิกทำการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนน)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านที่กรอกบัตรใส่ชื่อเรียบร้อยแล้วชูบัตรใบเดียวขึ้นสีหนึ่งสีใดที่ท่านเลือกชูได้เลย ส่วนที่ยังไม่ได้ใช้เก็บไว้ก่อนเดี๋ยวจะเก็บพับครับ ท่านที่ยังไม่ได้ส่งบัตรลงคะแนนชูบัตรไว้นิดหนึ่ง เจ้าหน้าที่ตรวจดูท่านใดยังไม่ได้ส่ง ----------

ท่านใดชูบัตรขึ้นมาก็เข้าไปรับบางทีเข้ายากหน่อย ข้างบนเรียบร้อยข้างบนดูจะง่ายกว่า ท่านใดยังไม่ได้ส่งบัตรคืน ชูมือไว้สักนิดนะครับ เดี๋ยวผมปิดลงคะแนนแล้วยุ่ง หมายถึงบัตรที่ลงคะแนน บัตรที่เหลือยังไม่ต้องคืนครับ เจ้าหน้าที่ช่วยดูแลนิดว่าส่งบัตรลงคะแนนกันครบถ้วนหรือยัง ไม่มีท่านใดยังไม่ได้ส่งบัตร ส่งบัตรกันครบถ้วนแล้ว ผมขอปิดการลงคะแนน เจ้าหน้าที่นับบัตรครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการลงคะแนน)

- ๖๖/๑

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : หลังจากนี้เจ้าหน้าที่จะเก็บบัตรที่เหลือคืนนะครับ รอสักครู่ถึงจะทราบผลนะครับ ผลการลงมติ จำนวนผู้ออกเสียงลงคะแนน ๕๔๕ ท่าน มติเห็นด้วย ๕๔๑ ท่าน ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๔ ท่าน

ฉบับที่ ๑

ผลการลงมติ

ในการประชุมรัฐสภา

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

วัน อังคาร ที่ ๒๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา

เรื่อง พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเสนอชื่อบุคคลดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๑

เห็นด้วย 541 คน (บัตรสีน้ำเงิน)

ไม่เห็นด้วย — คน (บัตรสีแดง)

งดออกเสียง 4 คน (บัตรสีขาว)

รวม 545 คน

สำนักการประชุม

เรื่อง **พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน**

วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 545

เห็นด้วย 541

ไม่เห็นด้วย 0

งดออกเสียง 4

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	002	ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
2	003	นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
3	004	นายกรณ์ จาติกวณิช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
4	005	นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
5	006	นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
6	008	นายกฤติเดช สันติวชิระกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
7	009	นายกฤษฎา ตันเทอดทิตย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
8	010	นายกฤษณ์ แก้วอยู่	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
9	012	นายกษิดิ์เดช ชุติมันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
10	013	นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
11	015	นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
12	016	นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	พรรคประชาธิปัตย์	งดออกเสียง
13	017	นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
14	020	นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
15	021	นายกิตติชัย เรืองสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
16	022	นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
17	025	นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
18	026	นายกูเฮง ยาวอหะซัน	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
19	027	นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
20	028	นายเกษม ศุภรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
21	029	นายเกษม อุประ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
22	030	นายเกษมสันต์ มีทิพย์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
23	031	นายเกียรติ สิทธีอมร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
24	032	นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
25	033	นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
26	034	ศาสตราจารย์โกวิทย์ พวงงาม	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
27	035	นายโกศล ปัทมะ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
28	036	นายไกลก้อง ไวทยการ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
29	038	นายขวัญเลิศ พานิชมาท	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
30	039	นายเขตรัฐ เหล่าธรรมทัศน์	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
31	040	นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
32	041	นายคฑาเทพ เตชะเดชเรืองกุล	พรรคพลังไทยรักไทย	เห็นด้วย
33	043	นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
34	045	นายคำพอง เทพาคำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
35	046	นายคุณากร ปรีชาชนะชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
36	048	นายจรัส คุ้มไข่น้ำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
37	049	นายจรัสฤทธิ์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
38	050	ร้อยเอก จองชัย วงศ์ทรายทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
39	051	นางสาวจอมขวัญ กลับบ้านเกาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
40	052	นายจักรกฤษณ์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
41	055	นายจักรพันธ์ พรนิมิตร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
42	057	นางสาวจุฑาทัตต เหล่าธรรมทัศน์	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
43	058	นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
44	059	นายจารึก ศรีอ่อน	-	เห็นด้วย
45	060	นางสาวจารุวรรณ ศรัณย์เกตุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
46	062	นายจิรทัศ ไกรเดชา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
47	063	นายจิรพงษ์ ทรงวัชราภรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
48	064	นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
49	067	นางสาวจิราพร สินธุไพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
50	068	นายจิรายุ ห่วงทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
51	070	นางจุฑาพัตธน์ เมนะสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
52	071	นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
53	073	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
54	074	นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
55	075	นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
56	076	นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
57	077	นางเจริญ เรี่ยวแรง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
58	078	นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
59	079	นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
60	080	นายฉลาด ขามช่วง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
61	081	นางสาวชนก จันทาทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
62	082	นายชยุต ภุมมะกาญจนะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
63	083	นายชลน่าน ศรีแก้ว	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
64	084	นายชวน หลีกภัย	พรรคประชาธิปัตย์	งดออกเสียง
65	085	พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
66	086	นายชวลิต วิชยสุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
67	091	นายชัยวัฒน์ เป้าเปี่ยมทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
68	092	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
69	093	นายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
70	094	นายชาญวิทย์ วิภูศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
71	095	นายชาดา ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
72	096	นายชำนาญ จันทร์เรือง	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
73	098	นายชุมพล จุลใส	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
74	100	นายชูศักดิ์ คีรีมาศทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
75	104	นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
76	105	นายโชติวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
77	108	นายซูการ์โน มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
78	109	นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
79	111	นายฐานิสร์ เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
80	112	นายฐาปกรณ์ กุลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
81	113	นายฐิตินันท์ แสงนาค	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
82	114	นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
83	115	นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
84	116	นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
85	117	นายณัฏฐพล จรัสรพีพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
86	120	นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
87	121	นายณัฐพงษ์ สุปริยศิลป์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
88	122	นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
89	124	นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
90	125	นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
91	127	นายดะนัย มะหิพันธ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
92	128	นายดำรงค์ พิเดช	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
93	129	นายเดชอิศม์ ขาวทอง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
94	130	นางสาวตรีนุช เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
95	132	นายไตรเทพ งามกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
96	133	นายไตรรงค์ ติธรรม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
97	135	พลตรี ทรงกลด ทิพย์รัตน์	พรรคพลังชาติไทย	เห็นด้วย
98	136	พันเอก เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
99	137	นายทวิรัฐ รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
100	138	นายทวีศักดิ์ ทักษิณ .	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
101	139	นายทศพร ทองศิริ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
102	140	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
103	141	นางทัศนาพร เกษเมธีการุณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
104	142	นางสาวทัศนีย์ บูรณุปกรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
105	143	นางทัศนียา รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
106	147	นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
107	148	นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
108	149	นางเทียบจุฑา ขาวขำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
109	151	นายธนกร ไชยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
110	153	นายธนยศ ทิมสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
111	154	นายธนะสิทธิ์ โควสุรัตน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
112	155	นายธนัสถ์ ทวีเกื้อกูลกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
113	156	นายมานพ คีรีภูวดล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
114	158	นายธรรมวิชญ์ โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
115	159	นายธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
116	160	นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
117	161	นายธารา ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
118	162	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
119	163	นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
120	164	นายธีระ ไตรสรณกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	165	นายธีระ วงศ์สมุทร	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
122	166	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
123	167	นายนพ ชีวานันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
124	168	นายนพคุณ รัฐผไท	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
125	169	นายนพดล แก้วสุพัฒน์	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
126	171	นายนพพล เหลืองทองนารา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
127	173	นายนริศ ขำนุรักษ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
128	174	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
129	176	นายนัทธี ถิ่นสาคู	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
130	177	นางนาที รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
131	179	นายนิคม บุญวิเศษ	พรรคพลังปวงชนไทย	เห็นด้วย
132	181	นายนิพันธ์ ศิริธร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
133	182	นายนิยม ช่างพินิจ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
134	184	นายนิยม เวชกามา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
135	185	นายนิรมิต สุจารี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
136	189	นางสาวแนน บุณย์ธิดา สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
137	190	นายบัญญัติ เจตนจันทร์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
138	192	นายบัลลังก์ อรรณนพพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
139	193	นายบุญแก้ว สมวงศ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
140	194	นายบุญฐิณ ประทุมลี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
141	195	นางบุญยิ่ง นิติกาญจนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
142	196	นางบุญรื่น ศรีธเรศ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
143	198	นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
144	199	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
145	200	นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
146	201	นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
147	202	นายปฐมพงศ์ สูญจันทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
148	204	นายประกอบ รัตนพันธ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
149	205	นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
150	206	นายประทวน สุทธิอำนวยเดช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
151	208	นายประภูศักดิ์ จินตะเวช	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
152	209	นายประมวล พงศ์ถาวราเดช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
153	211	นายประสิทธิ์ มะหะหมัด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
154	212	นายประสิทธิ์ วุฒินันชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
155	213	นายประเสริฐ จันทรรวงทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
156	214	นายประเสริฐ บุญเรือง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
157	215	นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
158	216	นายปริญญา ช่วยเกตุ คีรีรัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
159	217	นายปริญญา ฤกษ์หร่าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
160	218	นายปรีดา บุญเพลิง	พรรคครูไทยเพื่อประชาชน	เห็นด้วย
161	219	นายปัญญา จีนาคำ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
162	222	นายปิยวัฒน พันธ์สายเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
163	224	นางผ่องศรี แซ่จึง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
164	226	พลโท พงศกร รอดชมภู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
165	227	นายพงศ์กวิน จิงรุ่งเรืองกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
166	228	นายพนิต วิกิตเศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
167	229	นายพยม พรหมเพชร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
168	230	นายพรชัย อำนวยทรัพย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
169	231	นายพรชัย อินทร์สุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
170	233	นางสาวพรพิมล ธรรมสาร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
171	234	นางพรเพ็ญ บุญศิริวัฒนกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
172	235	นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
173	238	นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
174	240	นายพาณุวัฒณ์ สะสมทรัพย์	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
175	241	นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
176	246	นายพิบูลย์ รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
177	247	นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
178	248	นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
179	249	นายพิษณุ พลธี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
180	250	นายพีรเดช คำสมุทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
181	251	นางสาวพิมพ์รพี พันธุ์วิชาติกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
182	252	นายพีระเพชร ศิริกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
183	255	นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
184	256	นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
185	257	นายเพชรวรรต วัฒนพงศศิริกุล	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
186	258	นายไพจิต ศรีวรขาน	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
187	260	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
188	262	นายภณณัฏฐ์ ศรีอินทร์สุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
189	263	นายภราดร ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
190	265	นายภาคภูมิ บูลย์ประมุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
191	266	นายภาควัต ศรีสุรพล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
192	268	นายภานุ ศรีบุศยกาญจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
193	269	นายภาสกร เงินเจริญกุล	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
194	270	นายภิญโญ นิโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
195	271	นายภูดิท อินสุวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
196	272	นายภูมิศิษฏ์ คงมี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
197	273	นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์	พรรคไทยศรีวิไลย์	เห็นด้วย
198	274	นายมณฑล โพธิ์คาย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
199	275	นายมณเฑียร สงฆ์ประชา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
200	276	นายมนตรี ตั้งเจริญถาวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
201	277	นายมนตรี ปาน้อยนนท์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
202	278	นางมนพร เจริญศรี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
203	279	นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
204	280	นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
205	281	นายมานพ ศรีผึ้ง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
206	282	นายมานะ โลหะวณิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
207	283	นายมานะศักดิ์ จันทร์ประสงค์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
208	284	นายมานัส อ่อนอ้าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
209	285	นางมารศรี ขจรเรืองโรจน์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
210	286	นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
211	287	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
212	288	พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์	พรรคประชานิยม	เห็นด้วย
213	289	นายยงยุทธ สุวรรณบุตร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
214	291	นายยศวัฒน์ มาไพศาลสิน	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
215	293	นางสาวเยาวลักษณ์ วงษ์ประภารัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
216	295	นายรณเทพ อนุวัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
217	296	นายระวี มาศฉมาดล	พรรคพลังธรรมใหม่	เห็นด้วย
218	298	นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
219	299	นายรังสิกร ทิมาตฤกะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
220	300	นายรังสิมันต์ โรม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
221	301	นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
222	302	นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
223	305	นางสาวละออง ติยะไพรัช	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
224	307	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
225	310	นายวรภพ วิริยะโรจน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
226	311	นางสาววรรณวรี ตะล่อมสิน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
227	313	นายวรศิษฎ์ เลียงประสิทธิ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
228	314	นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
229	317	นายวัชระ ยาวอหะซัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
230	320	นายวัน อยู่บำรุง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
231	321	นายวันชัย เจริญนนทสิทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
232	322	นายวันชัย ปริญญาศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
233	323	นายวันนิวัติ สมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
234	324	นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
235	325	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
236	328	นายวิทยา ทรงคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
237	329	นายวินท์ สุธีรชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
238	330	นายวิรัช พันธุมะผล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
239	331	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
240	334	นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
241	335	นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
242	337	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
243	340	นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
244	341	นายมารุต มัสยวาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
245	342	นายวีระกร คำประกอบ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
246	343	นายวีระชัย วีระเมธีกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
247	344	นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
248	346	นายวุฒิชัย กิตติธเนศวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
249	348	นายวุฒิพงษ์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
250	350	นายศรัณย์ ทิมสุวรรณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
251	352	นายศราวุธ เพชรพนมพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
252	353	นางสาวศรีนวล บุญลือ	-	เห็นด้วย
253	355	นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
254	357	นายศักดินัย นุ่มหนู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
255	359	นายศาสตรา ศรีปาน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
256	360	นายศิรสิทธิ์ เลิศด้วยลาภ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
257	361	นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
258	362	นายศิริพงษ์ รัสมี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
259	363	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
260	364	นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
261	365	นางสาวศิลัมพา เลิศนุวัฒน์	พรรคพลเมืองไทย	เห็นด้วย
262	366	นายศุภชัย ใจสมุทร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
263	371	นายสงคราม กิจเลิศไพโรจน์	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
264	373	นายสนอง เทพอักษรณรงค์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
265	374	นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
266	375	นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
267	376	นายสมเกียรติ วอนเพียร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
268	377	นางนันทนา สงฆ์ประชา	พรรคประชาภิวัฒน์	เห็นด้วย
269	378	นายสมคิด เชื้อคง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
270	379	นายสมเจตน์ ลิมปะพันธุ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
271	380	นายสมชาติ ประดิษฐพร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
272	381	นายสมชาย ฝั่งชลจิตร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
273	382	พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
274	383	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
275	384	นายสมบัติ อำนาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
276	385	นายสมบูรณ์ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
277	386	นายสมพงษ์ โสภณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
278	387	นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
279	388	นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
280	390	นายสมศักดิ์ พันธ์เกษม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
281	392	นายสมัคร ป้องวงษ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
282	393	นายสยาม หัตถสงเคราะห์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
283	396	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
284	398	นายสราวุธ อ่อนละมัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
285	399	นายสฤษฏ์พงษ์ เกี่ยวข้อง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
286	400	นายสฤษดิ์ บุตรเนียร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
287	402	นายสัญญา นิลสุพรรณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
288	403	นายสัณหพจน์ สุขศรีเมือง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
289	404	นายสันติ กีระนันทน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
290	408	นายสาคร เกี่ยวข้อง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
291	409	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
292	410	นายสาธิต ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
293	411	นายสาธิต อุ่ยตระกูล	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
294	412	นายสายัณห์ ยุติธรรม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
295	413	นายสำลี รักสุทธี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
296	414	นายสิงหภณ ดีนาง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
297	415	พันโท สินธพ แก้วพิจิตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
298	416	นายสินิตย์ เลิศไกร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
299	419	นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
300	422	นายสุชาติ ภิญโญ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
301	423	นายสุชาติ อุสาหะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
302	426	นายสุทา ประทีป ณ ถลาง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
303	429	นายสุพล จุลใส	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
304	430	นายสุพล ฟองงาม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
305	431	พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
306	432	นายสุภดิช อากาศฤกษ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
307	433	นางสุภาภรณ์ คงวุฒิปัญญา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
308	434	นายสุรชัย ศรีสารคาม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
309	435	นายสุรชาติ ชาญประดิษฐ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
310	436	นายสุรชาติ ศรีบุศกร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
311	439	นายสุรพงษ์ อึ้งอัมพรวิไล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
312	440	รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
313	441	นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
314	442	นายสุรศักดิ์ ชิงนวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
315	443	นายสุรศักดิ์ พันธ์เจริญวรกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
316	444	นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
317	445	นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
318	446	นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
319	447	พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
320	451	นายโสภณ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
321	452	นายองค์การ ชัยบุตร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
322	454	นายองอาจ วงษ์ประยูร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
323	455	นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
324	457	นายอนันต์ ผลอำนวย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
325	458	นายอนันต์ ศรีพันธุ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
326	459	นายอนาวิล รัตนสถาพร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
327	460	นายอนุชา น้อยวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
328	465	นายอนุรักษ์ จุรีมาศ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
329	467	นางอนุรักษ์ บุญศล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
330	468	นายอนุสรณ์ ปั้นทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
331	471	นายอภิชา เลิศพชรกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
332	473	นายอภิชาติ ศิริสุนทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
333	476	นายอรรถกร ศิริลัทธยากร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
334	477	ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
335	479	นายอัครวัฒน์ อัศวเหม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
336	480	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
337	481	นายอันวาร์ สาและ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
338	482	นายอับดุลบาซิม อาบู	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
339	483	นายอับดุลอายี สาแม็ง	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
340	484	นายอัศวิน วิภูศิริ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
341	485	นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
342	486	นางอาภรณ์ สาราคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
343	487	นายอารี ไกรนรา	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
344	488	นายอาสพลธ์ สรรณ์ไตรภพ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
345	489	นายอำนาจ วิลาวัลย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
346	491	นายอิทธิรัตน์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
347	492	นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
348	494	นายเอกการ ซื่อทรงธรรม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
349	495	นายเอกชัย ทรงอำนาจเจริญ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
350	496	นายเอกธนัช อินทร์รอด	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
351	497	นายเอกภพ เพียรพิเศษ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
352	499	นายเอี่ยม ทองใจสด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
353	500	นายโอชิษฐ์ เกียรติก้องชูชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
354	005	นายกษิดิศ อาชวคุณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
355	006	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
356	008	นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
357	009	นายกิตติ วะสีนนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
358	011	นายกูรดิสถ์ จันทร์ศรีชวาลา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
359	012	นายเกียว แก้วสุทอ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
360	013	ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
361	014	นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
362	016	นายจเด็จ อินสว่าง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
363	017	นายจรินทร์ จักกะพาก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
364	018	พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
365	019	พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
366	021	นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
367	022	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
368	025	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
369	027	นายเจน นำชัยศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
370	028	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
371	029	พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
372	030	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
373	031	นายเฉลา พวงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
374	032	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
375	033	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
376	034	นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
377	035	นายเฉลียว เกาะแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
378	036	นายจัตุรงค์ เสริมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
379	038	นายชลิต แก้วจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
380	039	พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
381	041	พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
382	042	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
383	043	พลเอก ชาตอุดม ติตถะสิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
384	044	พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
385	045	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
386	047	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
387	048	นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
388	049	นายซากีย์ พิทักษ์คุมพล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
389	050	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
390	051	พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
391	052	นายณรงค์ รัตนานุกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
392	053	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
393	054	นายณรงค์ อ่อนสอาด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
394	056	พลเอก ดนัย มีชูเวท	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
395	057	นางดวงพร รอดพยาธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
396	058	นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
397	059	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
398	060	นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
399	062	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
400	063	พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
401	065	รองศาสตราจารย์ พลเอก ไตรโรจน์ ครุธเวโช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
402	066	นายถนัด มานะพันธุ์นิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
403	069	พลอากาศเอก ถาวร มณีพฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
404	070	นายทรงเดช เสมอคำ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
405	071	พลเอก ทวีป เนตรนิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
406	072	นายทวีวงษ์ จุลกมนตรี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
407	073	นางทัศนา ยุวานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
408	075	พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
409	076	พลเอก ธงชัย สาระสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
410	079	นายธานี สุโขดายน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
411	080	นายธานี อ่อนละเอียด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
412	081	พลเอก ธีรเดช มีเพียร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
413	083	พลเรือเอก นพดล โชคระดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
414	085	พลเอก นาวิน ดำริกาญจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
415	087	พลเอก นิวัตร มีนะโยธิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
416	088	ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
417	089	นายนิอาแช ซีอุเซ็ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
418	090	นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
419	092	พลเอก บุญธรรม โอริส	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
420	093	นายบุญมี สุระโคตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
421	094	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ไข่เกษ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
422	095	พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
423	098	พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
424	099	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
425	100	นางประภาศรี สุฉันทบุตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
426	101	นายประมนต์ สุธีวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
427	102	นายประมาณ สว่างญาติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
428	103	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
429	104	นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
430	105	พลเอก ประสาท สุขเกษตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
431	106	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
432	107	พลตำรวจตรี ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
433	108	พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
434	109	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
435	110	นายปัญญา งานเลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
436	111	พลเอก ปัฐมพงศ์ ประถมภัฏ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
437	112	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
438	113	นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
439	114	นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
440	115	พลเอก โปฎก บุนนาค	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
441	116	นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
442	117	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
443	119	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	สมาชิกวุฒิสภา	งดออกเสียง
444	120	นายพลเดช ปิ่นประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
445	121	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
446	122	พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
447	123	นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
448	124	นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
449	125	พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
450	126	นายพิศาล มาณวพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
451	127	พลตำรวจโท พิสัณห์ จุลดิลก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
452	128	พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
453	130	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
454	131	พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
455	132	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
456	133	นายไพโรจน์ พ่วงทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
457	134	พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
458	136	นายภาณุ อุทัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
459	137	นายมณเฑียร บุญตัน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
460	139	นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
461	140	พลเอก มารุต ปัชโชตะสิงห์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
462	141	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
463	142	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
464	146	นายระวี รุ่งเรือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
465	147	นางสาวเรณู ตังคจิวางกูร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
466	148	นายลักษณ์ วจนานวัช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
467	151	พลเอก เลิศฤทธิ์ เวชสวรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
468	152	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
469	153	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
470	154	นางวรารัตน์ อติแพทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
471	155	พลเอก วราห์ บุญญะสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
472	156	พลเอก วลิต โรจนภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
473	157	พลเอก วสันต์ สุริยมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
474	159	นายวันชัย สอนศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
475	160	นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
476	161	พลเอก วิชิต ยาทิพย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
477	162	นายวิทยา ผิวผ่อง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
478	163	พลเอก วินัย สร้างสุขดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
479	164	พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
480	165	นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
481	166	นายวิรัตน์ เกสสมบูรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
482	167	นางสาววิไลลักษณ์ อรินทมะพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
483	169	นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
484	170	นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
485	172	นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
486	173	พลเอก วีรัณ ฉันทศาสตร์โกศล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
487	174	นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
488	175	นายศรีศักดิ์ วัฒนพรมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
489	177	รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
490	182	นายศุภชัย สมเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
491	183	พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
492	184	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
493	185	พลเอก สกล ชื่นตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
494	186	หม่อมหลวงสกุล มาลากุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
495	187	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
496	188	พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
497	189	พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
498	193	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
499	194	นายสมชาย เสียงหลาย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
500	195	นายสมชาย แสวงการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
501	196	นายสมชาย หาญหิรัญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
502	197	นายสมเดช นิลพันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
503	198	พลตำรวจโท สมบัติ มิลินทจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
504	199	นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
505	200	นายสมพล เกียรติไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
506	203	พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
507	204	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
508	205	นายสวัสดิ์ สมัครพงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
509	206	พลเอก สสิน ทองภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
510	207	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
511	208	นายสัญชัย จุลมนต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
512	209	นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
513	210	นายสำราญ ครรชิต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
514	211	พลเอก สำเริง ศิวาดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
515	213	พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
516	214	นายสุชัย บุตรสาระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
517	215	นายสุธี มากบุญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
518	216	นางสุนี จึงวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
519	218	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
520	219	พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
521	220	นายสุรเดช จิรัฐิติเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
522	221	พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
523	222	พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
524	223	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
525	224	นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
526	225	นายสุวรรณ เลิศปัญญาโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
527	226	นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
528	228	พลเอก อกนิษฐ์ หมื่นสวัสดิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
529	229	พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
530	231	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
531	233	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
532	234	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
533	235	นางอภิรดี ตันตราภรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
534	237	นายอมร นิลเปรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
535	238	นายออน ภาจกระโทก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
536	239	พลเอก อักษรา เกิดผล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
537	240	นายอับดุลฮาลิม มินซาร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
538	241	พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
539	242	พลโท อำพน ชูประทุม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
540	243	นายอำพล จินดาวัฒนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
541	244	พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสูต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
542	245	ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณอุดม ศชินทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
543	246	นายอุดม วรัญญรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
544	249	พลเอก อู้ด เบื้องบน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
545	250	พลตรี โอสถ ภาวิไล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

<u>ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม</u>

นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน ขอบคุณท่านรัฐมนตรีและคณะผู้ชี้แจง จบการพิจารณาเรื่องด่วนที่ ๒ นะครับ ต่อไปเป็นเรื่องด่วนที่ ๓

๓. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

(สำเนา)
เลขรับ ๑๓๔๗๓/๒๕๖๒ วันที่ ๑๑ ธ.ค. ๒๕๖๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๔๐๕๓๖

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอรัฐสภาพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
(ลงชื่อ) พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๒
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสินี ส้มมี)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานระเบียบวาระ
สำนักการประชุม

ยุพาภรณ์ พิมพ์ทาน ตรวจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี (เพิ่มมาตรา ๒๐ ตรี)

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้มีระบบการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาททางแพ่งใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี โดยคู่กรณีสามารถร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและหากตกลงกันได้ก็อาจขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมได้ทันที ทำให้ข้อพิพาททางแพ่งสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องคดี อีกทั้งเป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องสูญเสียในการดำเนินคดีอันจะยังประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๐ ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

"มาตรา ๒๐ ตรี ก่อนยื่นฟ้องคดี บุคคลที่จะเป็นคู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจหากมีการฟ้องคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้ตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในข้อที่พิพาท โดยคำร้องนั้นให้ระบุชื่อและภูมิลำเนาของคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายละเอียดของข้อพิพาท เมื่อศาลเห็นสมควร ให้ศาลรับคำร้องนั้นไว้แล้วดำเนินการสอบถามความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในการเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย หากคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งยินยอมเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย ให้ศาลมีอำนาจเรียกคู่กรณีที่เกี่ยวข้องมาศาลด้วยตนเองและแต่งตั้งผู้ประนีประนอมดำเนินการไกล่เกลี่ยต่อไปโดยให้นำมาตรา ๒๐ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม และถ้าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องสามารถตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ผู้ประนีประนอมจัดให้มีการทำข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความพร้อมทั้งทำรายงานการดำเนินการดังกล่าวเสนอต่อศาล คำสั่งของศาลตามวรรคนี้ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่คู่สัญญาตามวรรคหนึ่งประสงค์จะขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม ให้ยื่นคำร้องขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันทำสัญญาเพื่อขอให้มีคำพิพากษาตามยอม และเมื่อศาลได้สอบถามคู่สัญญาทุกฝ่ายแล้วต่างยืนยันว่าข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความนั้นเป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญา ให้ศาลมีอำนาจพิพากษาไปตามนั้นได้และให้นำมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่หากศาลเห็นว่าข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญาหรือตามหลักแห่งความสุจริตและเป็นธรรม ให้ศาลมีอำนาจปฏิเสธการพิพากษาตามข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นได้ คำสั่งของศาลที่ปฏิเสธการพิพากษาตามวรรคนี้ให้เป็นที่สุด

ให้ผู้ยื่นคำร้องขอตามวรรคสอง เสียค่าขึ้นศาลร้อยละ ๒๕ ของค่าขึ้นศาลตามตาราง ๑ ค่าธรรมเนียมศาล (ค่าขึ้นศาล) เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ศาลปฏิเสธการพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้คืนค่าขึ้นศาลทั้งหมด”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อรัฐสภา และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้มีระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี โดยคู่กรณีสามารถร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมดำเนินการไกล่เกลี่ยและหากตกลงกันได้ก็อาจขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมได้ทันที ทำให้ข้อพิพาททางแพ่งสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องคดีทั้งเป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องสูญเสียในการดำเนินคดี อันจะยังประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี (ร่างมาตรา ๒๐ ตรี วรรคหนึ่ง)

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความและหลักเกณฑ์การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ (ร่างมาตรา ๒๐ ตรี วรรคสอง)

(๓) กำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมเสียค่าขึ้นศาลร้อยละ ๒๕ ของค่าขึ้นศาลตามตาราง ๑ ค่าธรรมเนียมศาล (ค่าขึ้นศาล) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร แต่ในกรณีที่ศาลปฏิเสธการพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความให้คืนค่าขึ้นศาลทั้งหมด (ร่างมาตรา ๒๐ ตรี วรรคสามและวรรคสี่)

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่คู่ความและประชาชนในการยุติข้อพิพาทด้วยหลักสมานฉันท์และสันติวิธีด้วยวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม และทำให้ศาลอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี (เพิ่มมาตรา ๒๐ ตรี) ทั้งนี้ เพื่อให้การตรากฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่องแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ผู้ประนีประนอม ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม และได้มีจัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปข้อมูลและผลการรับฟังความคิดเห็นได้ดังต่อไปนี้

๑. วิธีการ จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ผู้ประนีประนอม ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ http://lawsurvey.coj.go.th เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม http://www.coj.go.th หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความคิดเห็น และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม http://www.jla.coj.go.th จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ เป็นระยะเวลา ๑๖ วัน

๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่ ๑ สำนักงานศาลยุติธรรม โดยสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นรางพระราชบัญญัติแกไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ กรมราชทัณฑ์ กรมบังคับคดี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสภาทนายความ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักงานศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) ชั้น ๑๒ อาคารศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ ๒ สำนักงานศาลยุติธรรม โดยสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ได้จัดให้มีการประชุมตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาหาข้อยุติเกี่ยวกับรางพระราชบัญญัติแกไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) ร่วมกับกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ชั้น ๕ อาคารศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

๑.๓ การประชุมเพื่อพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรม

โดยที่มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการศาลยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไป ตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และประเพณีปฏิบัติของทางราชการศาลยุติธรรม และ (๒) ของมาตราดังกล่าว กำหนดให้ ก.บ.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการและการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนของศาลยุติธรรมต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับนี้ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้มีมติในการประชุมคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ที่ ๔/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และมอบหมายให้สำนักงานศาลยุติธรรมดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปที่คณะรัฐมนตรีต่อไป อนึ่ง ภายหลังการประชุมหาข้อยุติร่วมกับกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสนอเข้าคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบอีกครั้ง ซึ่งคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้มีมติในการประชุมคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๑ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบให้ยืนยันตามร่างร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๒. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ผู้พิพากษา ผู้ประนีประนอม ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป รวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาท

๓. ประเด็นที่มีการแสดงความเห็น

ประเด็นที่ ๑ หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี
ผลการรับฟัง จากจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๕๗ คน
เห็นด้วย ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๒๓
ไม่เห็นด้วย ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๗
ประเด็นที่ ๒ หลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอม
ผลการรับฟัง จากจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๕๗ คน
เห็นด้วย ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๕๐
ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๐
ประเด็นที่ ๓ การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของสัญญาประนีประนอมยอมความ
ผลการรับฟัง จากจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๕๗ คน
เห็นด้วย ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๕๐
ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๐

๔. ความเห็นหรือข้อคัดค้านของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น และคำชี้แจงเหตุผล

๑. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทน่าจะเป็นภาระความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารมากกว่า ทั้งนี้ ข้อพิพาทที่สามารถตกลงกันได้จากการไกล่เกลี่ย มีเพียงส่วนน้อยที่มีความจำเป็นต้องพึ่งศาลในการบังคับคดีให้หลักการแนวคิดตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ น่าจะเป็นการสร้างภาระงานให้ศาลเพิ่มโดยไม่จำเป็นและอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ/ประสิทธิผลของงานในหน้าที่หลักของศาล

คำชี้แจง

กระบวนการในการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยเป็นภารกิจซึ่งศาลยุติธรรมได้ดำเนินการอยู่แล้ว ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการช่วยแบ่งเบาภาระการพิจารณาคดีของศาลและอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนที่จะบรรลุข้อตกลงร่วมกัน จึงได้มีนโยบายสนับสนุนโดยได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่จะส่งเสริมและพัฒนากระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่ออำนวยความยุติธรรมทางเลือกแก่ประชาชนด้วยความประหยัด รวดเร็ว และเป็นธรรม ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมให้มีระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีเพื่อเป็นทางเลือกและเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทได้ใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี ถือเป็นบริการของศาลเพิ่มเติมจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในระหว่างการพิจารณาคดีซึ่งได้ดำเนินการโดยศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำศาลทั่วประเทศอยู่แล้ว ภาระงานที่เพิ่มจึงมีเพียงเล็กน้อย ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในหน้าที่หลักของศาล ทั้งยังมีความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่จะได้

๒. เป็นการทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

คำชี้แจง

กลไกสำคัญที่จะทำให้กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จคือความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความน่าเชื่อถือของผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอม ดังนั้น การดำเนินภารกิจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีโดยหน่วยงานหลายหน่วยงาน จึงไม่เป็นการซ้ำซ้อน แต่เป็นการส่งเสริมและเพิ่มทางเลือกให้แก่คู่กรณีที่จะเลือกหน่วยงานในการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยที่ตนเองพอใจหรือมีความเชื่อมั่น

๓. สัญญาประนอมยอมความส่วนใหญ่ไม่อาจบังคับได้จริง เพราะขัดต่อหลักกฎหมาย

คำชี้แจง

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีโดยผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอมที่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ ย่อมเป็นการป้องกันการเกิดของสัญญาประนอมยอมความที่ขัดต่อหลักกฎหมาย

๔. ศาลอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามทวงหนี้

คำชี้แจง

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีตามการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในครั้งนี้ จะเกิดขึ้นได้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะต้องสมัครใจในการเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย ดังนั้น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีจึงถือเป็นเครื่องมือของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว การประหยัดค่าใช้จ่าย และเป็นธรรม

๕. ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนในเรื่องประเภทคดี อายุความ ระยะเวลาในการดำเนินการหรือการยุติการไกล่เกลี่ย และค่าใช้จ่ายรวมถึงดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในระหว่างการไกล่เกลี่ย

คำชี้แจง

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมให้มีระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี เพื่อเป็นทางเลือกและเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทได้ใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี ถือเป็นบริการของศาลเพิ่มเติมจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในระหว่างการพิจารณาคดี เบื้องต้นจึงไม่มีการกำหนดในเรื่องอายุความไว้ เพื่อไม่ให้กระทบต่ออายุความตามกฎหมายสารบัญญัติอื่น ๆ ในส่วนของข้อจำกัดในเรื่องประเภทคดี ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นรายละเอียด ย่อมเป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๐ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๖. ควรกำหนดให้ข้อพิพาทต้องผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีทุกกรณี

คำชี้แจง

การกำหนดให้ข้อพิพาทต้องผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีทุกกรณีถือเป็นการสร้างภาระและเป็นจำกัดสิทธิของคู่กรณีในการจะนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนพิจารณาคดีของศาล และไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งเป็นการระงับข้อพิพาททางเลือกและเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คู่กรณีเพื่อใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี

๗. กระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีกลไกหรือกระบวนการที่เป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

คำชี้แจง

กลไกหรือกระบวนการในการไกล่เกลี่ยของแต่ละหน่วยงานขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งให้อำนาจในการไกล่เกลี่ย ศาลได้มีการดำเนินการในเรื่องการไกล่เกลี่ยมาเป็นระยะเวลานานแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีของศาลจึงต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ศาลได้ดำเนินการมาโดยตลอด และโดยที่เป็นการไกล่เกลี่ยที่จัดทำโดยฝ่ายตุลาการจึงอาจมีความแตกต่างในด้านกลไกหรือกระบวนการกับกระบวนการไกล่เกลี่ยที่จัดทำโดยฝ่ายบริหารซึ่งเป็นความแตกต่างในรายละเอียด

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

☐ กฎหมายใหม่ ☑ แก้ไข/ปรับปรุง ☐ ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย สำนักงานศาลยุติธรรม.

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

☐ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง.....

☑ สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ข้อ ๒.๑ จัดตั้งระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี

ส่วนที่ ๑
เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ ปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร และผลกระทบของปัญหาคืออะไร

โดยที่ปัจจุบันการฟ้องคดีต่อศาลจะกระทำได้ต่อเมื่อผู้ที่จะฟ้องคดีได้รับการกระทบสิทธิหรือมีความเสียหายเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น ซึ่งในบางกรณีหากปล่อยให้ความเสียหายเกิดขึ้นก่อนจึงจะฟ้องคดีต่อศาลได้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นอาจไม่สามารถชดเชยเยียวยาในภายหลังได้ เช่น ในคดีบางประเภท เช่น คดีครอบครัว หากปล่อยให้คู่พิพาทได้รับการกระทบสิทธิหรือได้รับความเสียหายจนต้องมายื่นฟ้องคดีต่อศาล อาจทำให้คู่พิพาทซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันยากที่จะกลับมาปรองดองสมานฉันท์หรือไกล่เกลี่ยกันได้อีก ดังนั้น กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนการฟ้องคดีตามร่างกฎหมายฉบับนี้จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งโดยเป็นทางเลือกสำหรับประชาชนใช้เพื่อการยุติข้อพิพาทโดยสันติและยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมและสามารถช่วยลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย

๑.๒ เหตุใดรัฐจึงควรแทรกแซงในเรื่องนี้

เรื่องนี้สามารถดำเนินการได้โดยวิธีการออกกฎหมาย เพื่อสร้างมาตรการทางเลือกให้ประชาชนใช้ในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว อันเป็นการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทโดยสันติและยั่งยืน และมีส่วนช่วยลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซงคืออะไร.....

เพื่อสร้างมาตรการทางเลือกให้ประชาชนใช้ในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม และสามารถช่วยลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย

๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

๓.๑ วิธีการแก้ปัญหาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคืออะไร.....

ในปัจจุบันมิได้กำหนดเรื่องการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องไว้ การระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีจึงต้องดำเนินการโดยฟ้องคดีต่อศาลเป็นหลัก

๓.๒ ต่างประเทศแก้ปัญหานี้อย่างไร (ถ้ามี) และการดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร.....

ในต่างประเทศ มาตการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง เป็นมาตรการหนึ่งของการยุติข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่เป็นที่นิยมอย่างมาก โดยเฉพาะการยุติข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากมาตรการดังกล่าวสามารถยุติข้อพิพาทได้โดยรวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และมาตรการดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้กับสังคมไทยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมก็ได้มีการนำมาตรการนี้มาใช้ในการระงับข้อพิพาทแล้ว

๔. การรับฟังความคิดเห็น

☑ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว

☑ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างกฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร.....

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เดียวกันกับพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เสนอโดยกระทรวงยุติธรรม คือ เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีแต่สาระสำคัญของกฎหมายทั้งสองฉบับก็มิได้มีความซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันจนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ย

ข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน และในปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากมีการเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีไว้อย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จะเป็นมาตรการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น บทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดยกเว้นไว้ว่า ห้ามมิให้ใช้มาตรการไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติดังกล่าวกับข้อพิพาทบางประเภท เช่น ข้อพิพาทที่เกี่ยวด้วยสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น เนื่องจากข้อพิพาทประเภทเหล่านี้มีความละเอียดซับซ้อนและมีผลกระทบต่อสถานะของบุคคลและครอบครัวซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก จึงจำเป็นที่จะต้องเสนอให้ศาลพิจารณาพิพากษาเท่านั้น แต่มาตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องตามที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมายฉบับนี้สามารถใช้มาตรการไกล่เกลี่ยกับข้อพิพาททางแพ่งได้ทุกประเภท โดยเฉพาะคดีพิพาทที่เกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัวซึ่งเป็นข้อพิพาทที่หากต้องมีการฟ้องร้องคดีกันอาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวถดถอยลงด้วย คดีพิพาทที่เกี่ยวกับสิทธิในครอบครัวจึงจำเป็นที่จะต้องใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีเพื่อให้คู่ความมีโอกาสเจรจาและตกลงระงับข้อพิพาทด้วยการประนีประนอมยอมความกันซึ่งจะเกิดผลดีต่อคู่ความมากกว่า จึงเห็นได้ว่ามาตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้เป็นมาตรการทางเลือกที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนเลือกใช้สำหรับระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น และมิได้เป็นมาตรการที่มีความซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันแต่อย่างใด

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง.....

ไม่มี

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตาม ๖.๑ อย่างไร.....

ไม่มี

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร.....

กฎหมายนี้เป็นการกำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดี ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่คู่ความและประชาชนในการยุติข้อพิพาทด้วยหลักสมานฉันท์และสันติวิธีด้วยวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อีกทั้ง ยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม และทำให้ศาลยุติธรรมอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สำนักงานศาลยุติธรรม

๗.๒ มีแนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร.....

พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อกำหนดระยะเวลาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนได้ทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นการล่วงหน้า

และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือไม่.....

ศาลยุติธรรมได้มีการนำระบบการยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสารโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) มาใช้ในการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์

๗.๓ มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร.....

พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อกำหนดระยะเวลาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนได้ทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นการล่วงหน้า

๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก เป็นจำนวน.....บาท อัตรากำลังที่ต้องใช้.....อัตรา อัตรากำลังที่มีอยู่แล้ว.....อัตรา อัตรากำลังที่ต้องเพิ่มขึ้น.....อัตรา

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจาก สามารถใช้บุคลากรและทรัพยากรที่สำนักงานศาลยุติธรรมมีอยู่ในปัจจุบันดำเนินการได้ โดยไม่ต้องมีการเพิ่มอัตรากำลังแต่อย่างใด

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ -

๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม. -

๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ -

๘.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ -

ส่วนที่ ๒
เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

---

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ไม่มีการใช้ระบบอนุญาต

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ ไม่มีการใช้ระบบคณะกรรมการ

๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา ไม่มีการกำหนดโทษอาญา

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ไม่มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ .....

(.....**(นายสราวุธ เบญจกุล)**.....)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
ส่วนพัฒนากฎหมาย (พีรวัฒน์)
โทร. ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๗๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ojta@coj.go.th

การเปิดเผยรายงานวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

การเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม ดังนี้

1. https://www.coj.go.th/home/index.html

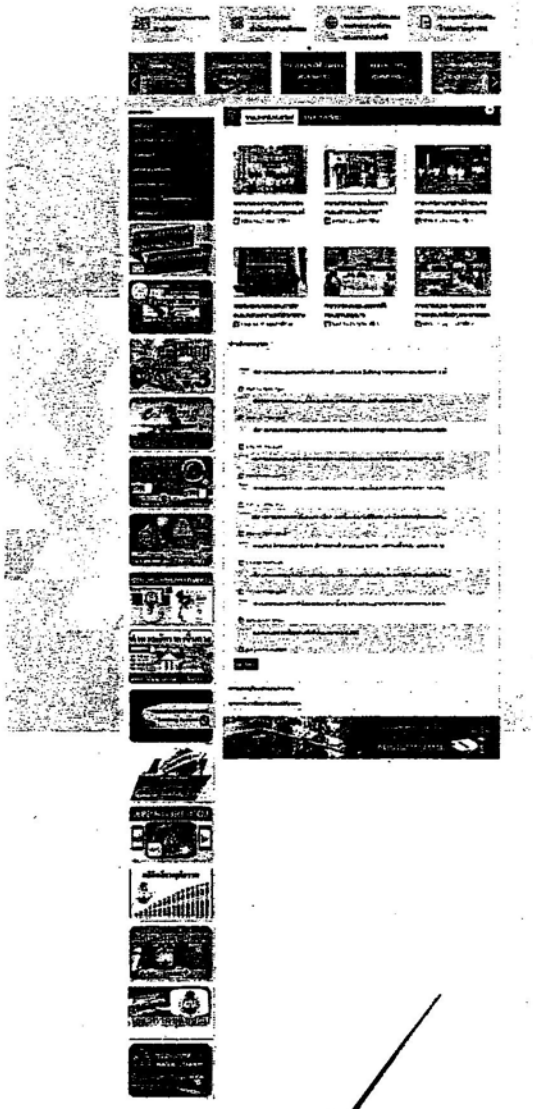

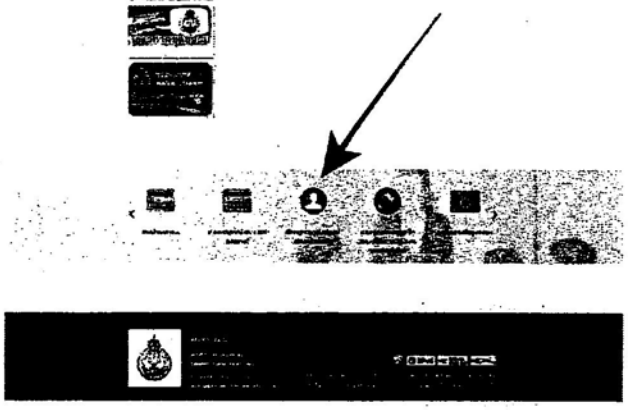

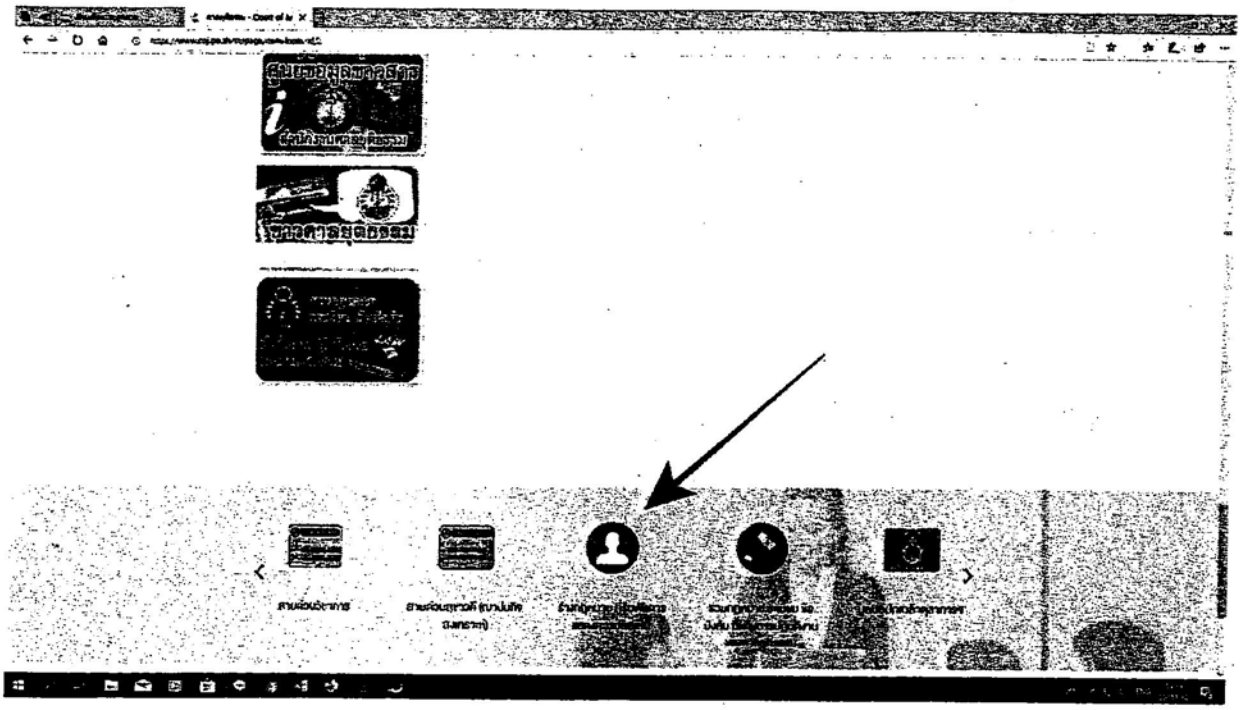

2. https://www.jla.coj.go.th/

3. https://lawsurvey.coj.go.th/

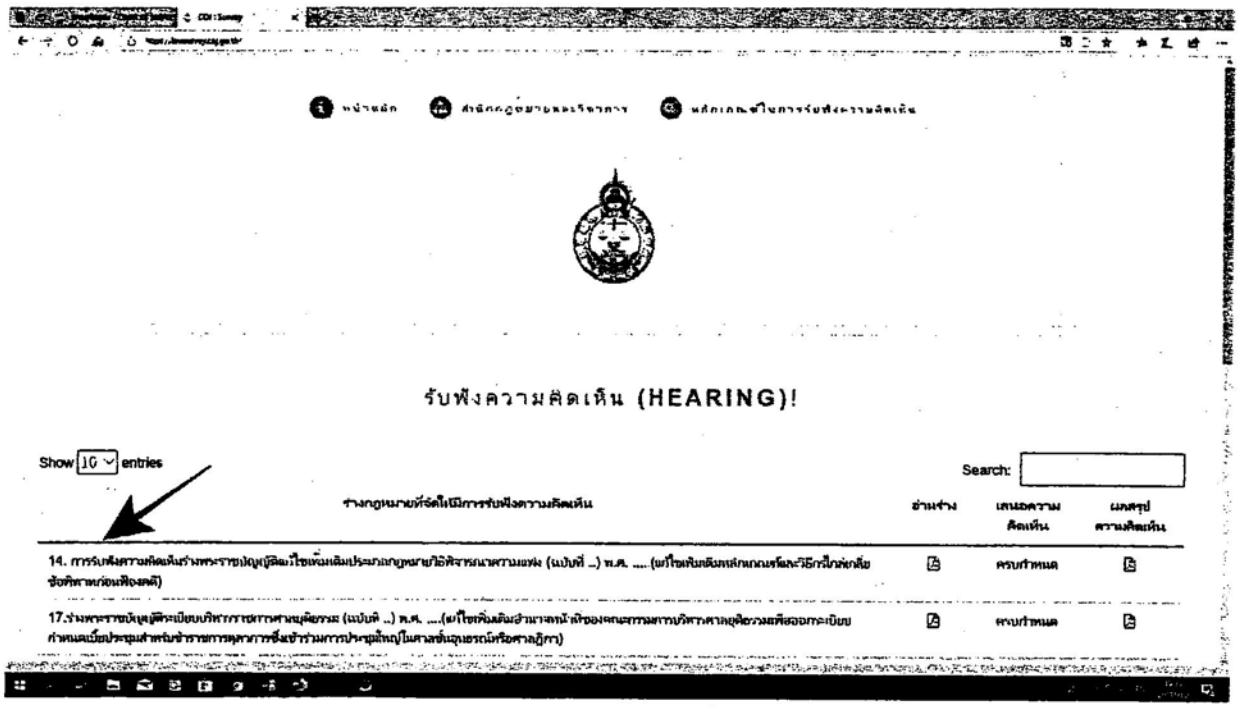

รายงานวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

https://lawsurvey.coj.go.th/Documents/result024.pdf

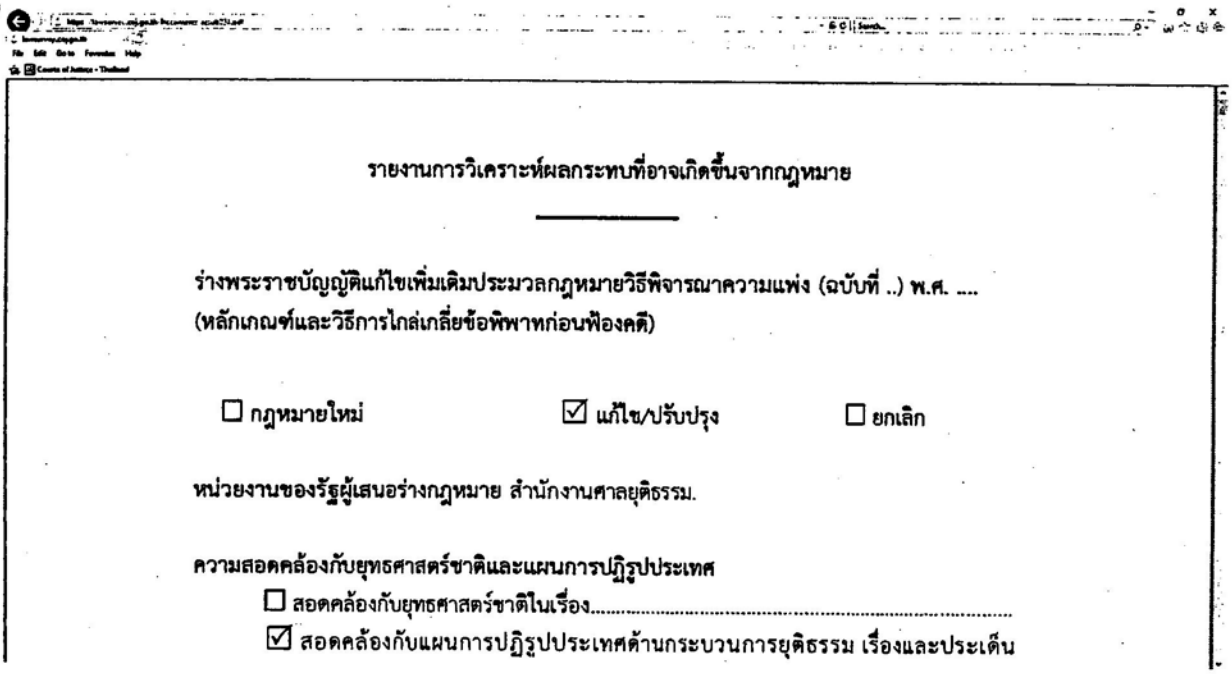

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

☐ กฎหมายใหม่ ☑ แก้ไข/ปรับปรุง ☐ ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย สำนักงานศาลยุติธรรม.

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

☐ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง.....

☑ สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม เรื่องและประเด็น

ส่วนที่ ๑
เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ ปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร และผลกระทบของปัญหาคืออะไร

โดยที่ปัจจุบันการฟ้องคดีต่อศาลจะกระทำได้ต่อเมื่อผู้ที่จะฟ้องคดีได้รับการกระทบสิทธิหรือมีความเสียหายเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น ซึ่งในบางกรณีหากปล่อยให้ความเสียหายเกิดขึ้นก่อนจึงจะฟ้องคดีต่อศาลได้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นอาจไม่สามารถชดเชยเยียวยาในภายหลังได้ เช่น ในคดีบางประเภท เช่น คดีครอบครัว หากปล่อยให้คู่พิพาทได้รับการกระทบสิทธิหรือได้รับความเสียหายจนต้องมายื่นฟ้องคดีต่อศาล อาจทำให้คู่พิพาทซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันยากที่จะกลับมาปรองดองสมานฉันท์หรือไกล่เกลี่ยกันได้อีก ดังนั้น กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนการฟ้องคดีตามร่างกฎหมายฉบับนี้จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งโดยเป็นทางเลือกสำหรับประชาชนใช้เพื่อการยุติข้อพิพาทโดยสันติและยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซงคืออะไร.....

เพื่อสร้างมาตรการทางเลือกให้ประชาชนใช้ในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมและสามารถช่วยลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย

๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

๓.๑ วิธีการแก้ปัญหาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคืออะไร.....

ในปัจจุบันมิได้กำหนดเรื่องการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องไว้ การระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีจึงต้องดำเนินการโดยฟ้องคดีต่อศาลเป็นหลัก

๓.๒ ต่างประเทศแก้ปัญหานี้อย่างไร (ถ้ามี) และการดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร.....

ในต่างประเทศ มาตการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง เป็นมาตรการหนึ่งของการยุติข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่เป็นที่นิยมอย่างมาก โดยเฉพาะการยุติข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง

๔. การรับฟังความคิดเห็น

☑ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว

☑ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างกฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร.....

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เดียวกันกับพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เสนอโดยกระทรวงยุติธรรม คือ เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีแต่สาระสำคัญของกฎหมายทั้งสองฉบับก็มิได้มีความซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันจนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการไกล่เกลี่ย

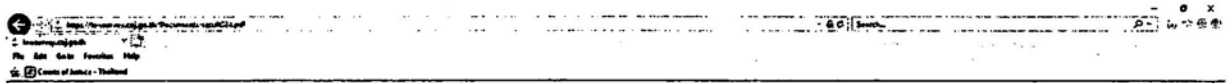

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง.....

ไม่มี

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตาม ๖.๑ อย่างไร.....

ไม่มี

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร.....

กฎหมายนี้เป็นการกำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดี ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่คู่ความและประชาชนในการยุติข้อพิพาทด้วยหลักสมานฉันท์และสันติวิธีด้วยวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย อีกทั้ง ยังเป็นมาตรการที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม และทำให้ศาลยุติธรรมอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

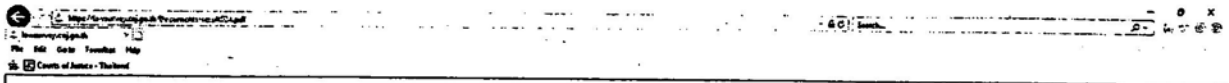

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สำนักงานศาลยุติธรรม

๗.๒ มีแนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร.....

พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อกำหนดระยะเวลาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนได้ทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นการล่วงหน้า

และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือไม่.....

ศาลยุติธรรมได้มีการนำระบบการยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสารโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) มาใช้ในการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความและเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์

๗.๓ มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร.....

พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

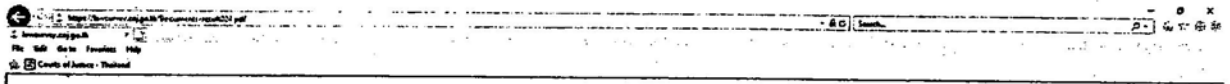

ส่วนที่ ๒
เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

---

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ไม่มีการใช้ระบบอนุญาต

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ ไม่มีการใช้ระบบคณะกรรมการ

๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา ไม่มีการกำหนดโทษอาญา

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ไม่มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

การเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

การเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม ดังนี้

1. http://www.coj.go.th/home/index.html

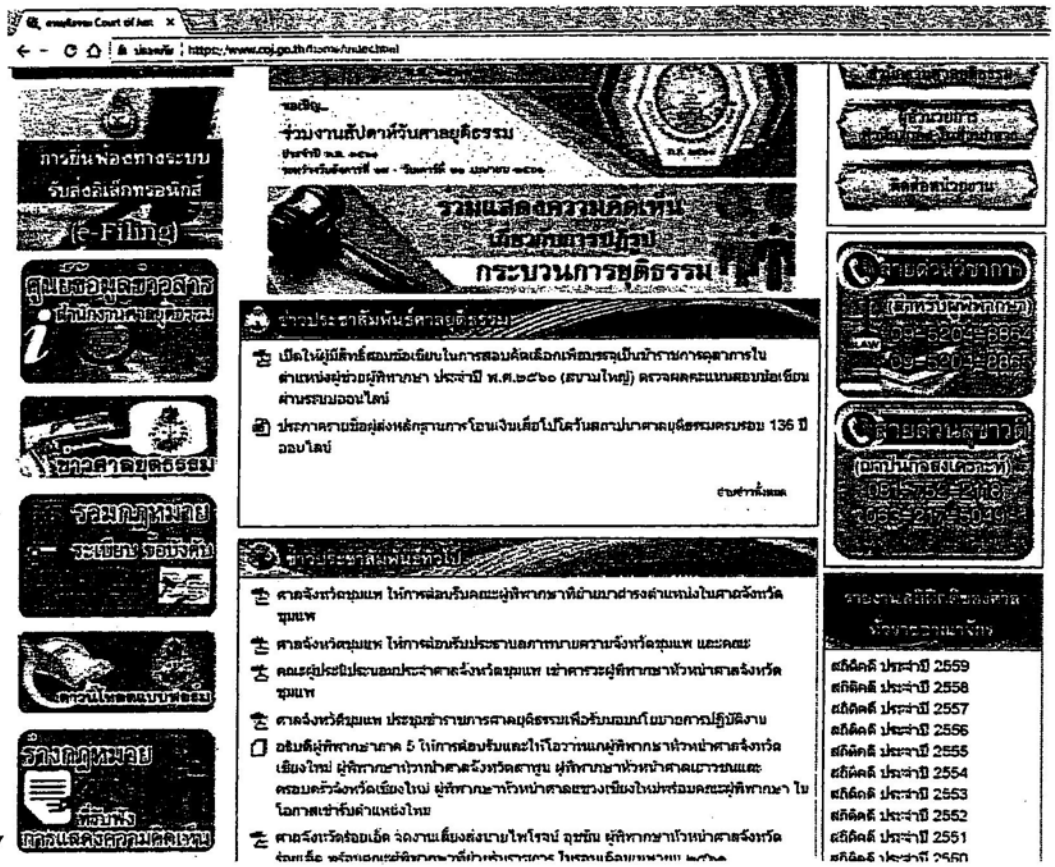

2. http://www.jla.coj.go.th/

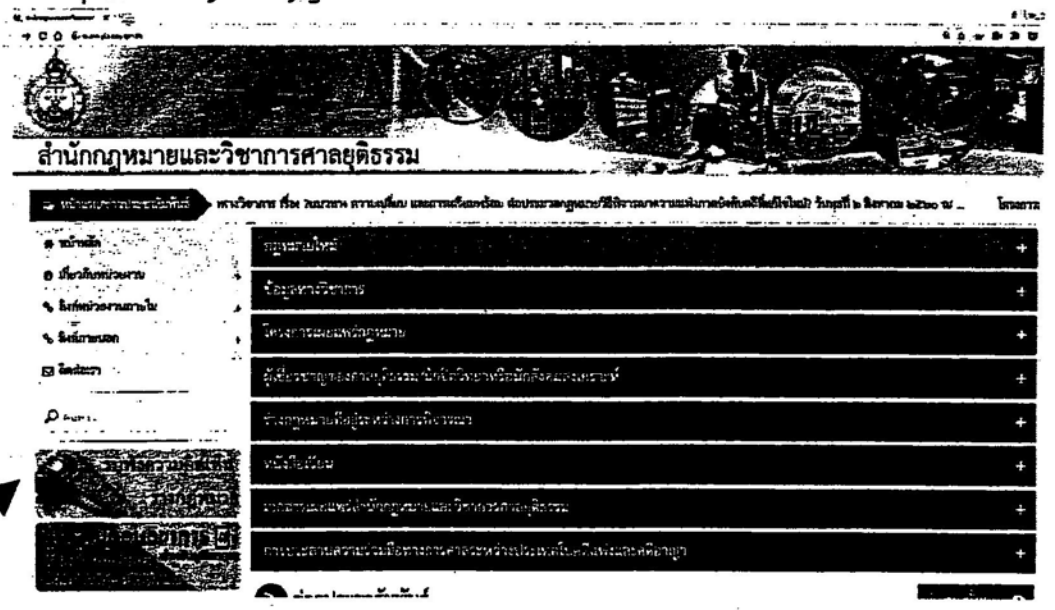

3. http://lawsurvey.coj.go.th/

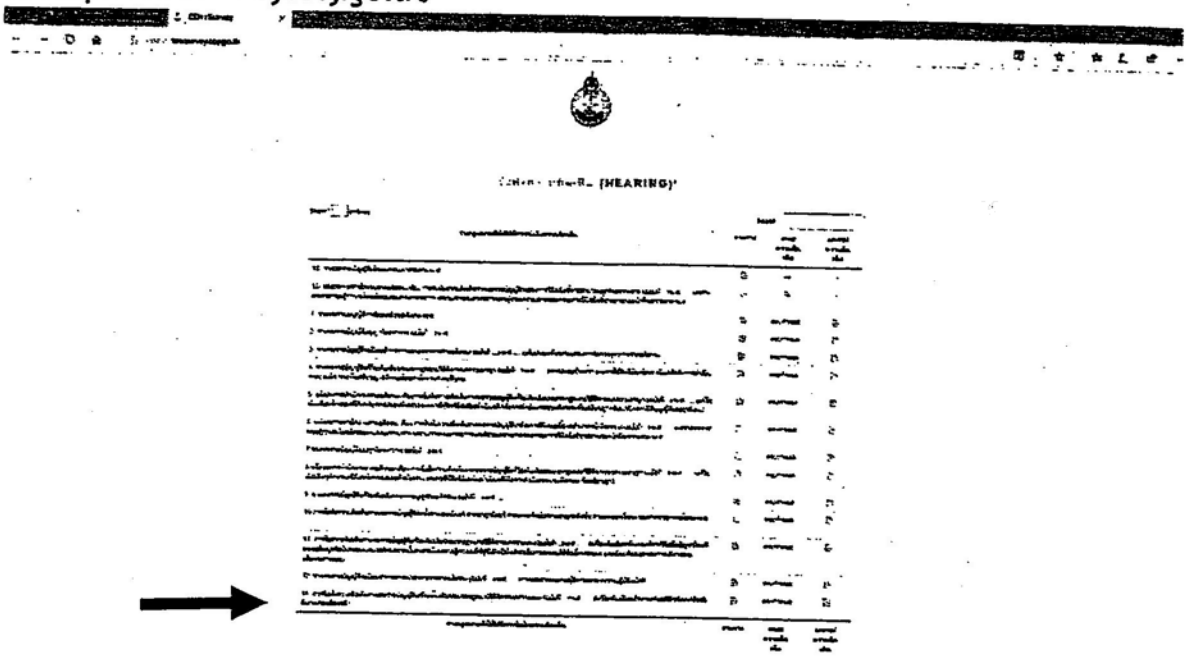

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

https://lawsurvey.coj.go.th/Documents/result024.pdf

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี (เพิ่มมาตรา ๒๐ ตรี) ทั้งนี้ เพื่อให้การตรากฎหมายของสำนักงานศาลยุติธรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง และเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่องแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ผู้ประนีประนอม ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม และได้มีจัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ

๑. วิธีการ จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ผู้ประนีประนอม ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ http://lawsurvey.coj.go.th เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม http://www.coj.go.th หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความคิดเห็น และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม http://www.jla.coj.go.th จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ เป็นระยะเวลา ๑๖ วัน

๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่ ๑ สำนักงานศาลยุติธรรม โดยสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ กรมราชทัณฑ์ กรมบังคับคดี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสภาทนายความ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักงานศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) ชั้น ๑๒ อาคารศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ ๒ สำนักงานศาลยุติธรรม โดยสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ได้จัดให้มีการประชุมตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาหาข้อยุติเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

☐ กฎหมายใหม่ ☑ แก้ไข/ปรับปรุง ☐ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ สำนักงานศาลยุติธรรม

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อส่งเสริมให้มีระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี (เพิ่มมาตรา ๒๐ ตรี)

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

โดยที่ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในปัจจุบันมิได้กำหนดเรื่องการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องไว้เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี การระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีจึงต้องดำเนินการโดยฟ้องคดีต่อศาลเป็นหลัก เป็นผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเสียเวลาและ

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) และได้ดำเนินการเปิดเผยแพร่ผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ http://lawsurvey.coj.go.th เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม http://www.coj.go.th และเว็บไซต์ของสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม www.jla.coj.go.th

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความเห็นและเสนอมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

☑ จัดทำ ☐ ไม่มีการจัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

☑ วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

☑ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละเรื่อง

☑ พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น

☑ ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

☑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

☑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) และได้ดำเนินการเปิดเผยแพร่ผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ http://lawsurvey.coj.go.th เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม http://www.coj.go.th และเว็บไซต์ของสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม www.jla.coj.go.th

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความเห็นและเสนอมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

☑ จัดทำ ☐ ไม่มีการจัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

☑ วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

☑ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละเรื่อง

☑ พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น

☑ ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

☑ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

☑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

๑. ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้พิพากษา ผู้ประนีประนอม ข้าราชการศาลยุติธรรม หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ทนายความ และประชาชนทั่วไป

๒. ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

- เชิงบวก

ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย กล่าวคือ เป็นทางเลือกแก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทซึ่งประสงค์จะระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยก่อนที่จะมีการฟ้องคดีสามารถเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ยได้ ซึ่งถ้าศาลเห็นสมควรและคู่กรณีอีกฝ่ายสมัครใจที่จะเข้าร่วมไกล่เกลี่ย ศาลจะแต่งตั้งผู้ประนีประนอมทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องให้ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ข้อพิพาททางแพ่งสามารถยุติได้

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิก ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้เพื่อให้การตรากฎหมายสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและบุคคลทั่วไป รวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาทแล้ว คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) ต่อรัฐสภา เพื่อพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือแจ้งว่าเพื่อให้การตอบชี้แจงข้อซักถามของสมาชิกรัฐสภาครอบคลุมประเด็นคำถามอย่างครบถ้วน จึงขออนุญาตให้ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมตอบชี้แจงข้อซักถาม ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ๑. นายศุภกิจ แย้มประชา รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ๒. นางสาวเรวดี ขวัญทองยิ้ม ผู้อำนวยการฝ่ายประมวลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผมได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการพิจารณา จึงได้อนุญาตตามข้อบังคับ ข้อ ๗๖ ในการนี้ขอเชิญคณะรัฐมนตรีและผู้เข้าร่วมชี้แจงเข้าประจำที่นะครับ

(ผู้ชี้แจงเข้าประจำที่)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านรัฐมนตรีพร้อมแล้วขอเรียนเชิญท่านรองนายกรัฐมนตรีชี้แจงต่อที่ประชุมครับ

นายวิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ คณะรัฐมนตรีขอเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) มายังที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อกรุณาพิจารณา การเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการเสนอครั้งแรก ฉบับแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และครั้งแรก ฉบับแรกของรัฐสภาใหม่นี้ และเป็นครั้งแรก ฉบับแรกในระบบนิติบัญญัติของประเทศไทย ซึ่งโดยปกติร่างพระราชบัญญัตินั้นจะต้องเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาแรก แล้วจึงขึ้นสู่การพิจารณาของวุฒิสภาตามลำดับ แต่ด้วยเหตุที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ บัญญัติว่าในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวด้วยการปฏิรูปประเทศตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอต่อที่ประชุมร่วมกันของทั้ง ๒ สภาเพื่อพิจารณาได้ จึงได้มีการเสนอมาเป็นครั้งแรกตามบทบัญญัติดังกล่าว เหตุที่เรื่องนี้ถือว่าเป็นกฎหมายในเชิงปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปประเทศและตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้นมีความเป็นมาสืบเนื่องมาครั้งแรกสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเจ้าของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และมีความเห็นว่าสมควรจะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของประเทศในส่วนของการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง เพื่อที่จะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาของคู่ความ ประหยัดเวลาของศาล ประหยัดเวลาของประชาชน ประหยัดค่าใช้จ่าย ต่อมาเมื่อมีการตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้น ก็ได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้ยกร่างขึ้นแล้วนี้ต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีนายอัชพร จารุจินดา เป็นประธาน ที่ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมมีความเห็นว่ากฎหมายนี้หากได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ดำริไว้แล้วจะมีผลเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของประเทศให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และบังเกิดประโยชน์ต่อประชาชนจริง จึงเห็นชอบให้นำเสนอต่อรัฐบาล ต่อมาก็ได้มีการประกาศใช้แผนปฏิรูปประเทศซึ่งก็ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ได้มีการนำเอารายชื่อร่างกฎหมายฉบับนี้ใส่ไว้ในบัญชีกฎหมายที่จะต้องปฏิรูป แสดงให้เห็นมีความคิดว่าเป็นกฎหมายในเชิงปฏิรูปตั้งแต่แรกเริ่ม

เมื่อเรื่องนี้มาถึงคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีก็มีความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ว่าเป็นกฎหมายในเชิงปฏิรูปจริง จึงส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับไปตรวจพิจารณา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้มอบให้คณะกรรมการชำระประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแต่งตั้งขึ้นเป็นการถาวรหลายสิบปีแล้ว หากจะมีการแก้ไขกฎหมายหลักของประเทศฉบับนี้ก็ต้องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการถาวรชุดนี้ คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาแล้วก็ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งมีความเห็นว่าเป็นกฎหมายในเชิงปฏิรูปจริง

- ๖๘/๑

เสร็จแล้วจึงส่งกลับคืนคณะรัฐมนตรีและรัฐบาลจึงได้เสนอต่อที่ประชุมร่วมกันของทั้ง ๒ สภา เพื่อพิจารณาในวันนี้ หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ก็คือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งด้วยการเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ ตรี เข้าไว้ในประมวลกฎหมายดังกล่าว หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่แก้ไขในวันนี้ก็คือขออนุญาตกราบเรียนต่อท่านประธานว่า ปกติแล้วการดำเนินคดีแพ่งในศาลนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลายืดยาว บางครั้งต้องต่อสู้กันถึง ๒ ศาล ๓ ศาล นอกจากจะใช้เวลาอันยืดยาวแล้วยังต้องเสียค่าใช้จ่าย ไหนจะค่าขึ้นศาล ไหนจะค่าทนายความและยังจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางสัญจรขึ้นโรงขึ้นศาล ค่าพยานดังนี้เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำความลำบากให้แก่คู่ความ ขณะเดียวกันก็เป็นภาระของศาลยุติธรรมที่จะรับพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งบางครั้งเป็นคดีเล็กน้อย คดีมโนสาเร่ คดีที่มีมูลค่าไม่สูง แต่บางครั้งก็เป็นคดีที่มีมูลค่าสูงหลายร้อยหลายพันหรือนับหมื่นล้านบาท ปรากฏว่าในเวลาที่ผ่านมาในประเทศไทยเราในบรรดาคดีทั้งหลายที่เป็นคดีแพ่งขึ้นโรงขึ้นศาลนั้นแต่ละปีจะมีการขอประนีประนอมยอมความไกล่เกลี่ยกันในศาลหลังจากที่ฟ้องกันไปแล้ว เสียเวลากันไปแล้วแต่ละปีจะมีคดีที่ขอไกล่เกลี่ยกันในศาลประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ คดีต่อปีครับ ในจำนวนประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ คดีต่อปีนี้ศาลก็จะแต่งตั้งผู้ประนีประนอมหรือผู้ไกล่เกลี่ยของศาลซึ่งเป็นมืออาชีพผ่านการฝึกฝนอบรมมาแล้วให้ลงไปทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยแทนศาล แต่ละคดีจะมีผู้ประนีประนอมหรือผู้ไกล่เกลี่ย ๑ คน ใช้เวลาบางครั้ง ๑ ชั่วโมง ๒ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมงก็แล้วเสร็จ สามารถไกล่เกลี่ยกันได้สำเร็จจนคดียุติแล้วเสนอให้ศาลพิพากษาตามยอมประมาณร้อยละ ๘๐ แสดงให้เห็นว่าการขอประนีประนอมยอมความไกล่เกลี่ยกันในศาลนั้นเป็นที่นิยม แต่นั่นหมายความว่าต้องมีการยื่นฟ้องกันไปแล้ว บางครั้งก็สืบพยานกันไปแล้วด้วย เสียเวลาไปแล้ว เสียเงินเสียทองไปแล้วแล้วบางครั้งก็เป็นปรปักษ์ต่อกันไปแล้วแต่ก็มาจบลงด้วยการไกล่เกลี่ย คำถามจึงมีตลอดมาว่าเหตุใดเราจึงไม่ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมคดีแพ่งของประเทศให้คู่กรณีสามารถไกล่เกลี่ยกันนอกศาลโดยยังไม่ทันฟ้องได้ ความจริงการไกล่เกลี่ยกันเองนอกศาลโดยไม่ทันฟ้องศาลก็สามารถจะทำกันได้แต่นั่นคือการไกล่เกลี่ยกันเอง ประนีประนอมกันเอง ซึ่งอาจจะตกลงยุติด้วยการมีเอกสาร ๑ ฉบับ ลงชื่อคู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่าย แต่ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการที่ศาลไม่ได้รับรู้ด้วย ศาลไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ประนีประนอมกันเอง ยอมกันเอง ถ้าหากทั้ง ๒ ฝ่ายพร้อมใจกันปฏิบัติตามเอกสารที่ลงนามไว้นั้นก็เป็นการดี แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตาม

ในที่สุดก็จะเสียเวลาต้องมาเป็นโจทก์เป็นจำเลยฟ้องศาลกันต่อไปนั่นเอง เพราะไม่สามารถบังคับตามคำประนีประนอมนอกศาลนั้นเองได้ ก็ต้องสืบพยานกันบ้าง ใช้เวลาบ้าง เสียเงินเสียทองบ้าง จนกระทั่งศาลพิพากษาให้ คำถามจึงมีว่าเหตุใดจึงไม่ให้มีการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมกันนอกศาล หรือดึงเข้ามาในศาลโดยศาลเข้าไปเป็นผู้รับรู้โดยยังไม่ทันฟ้องคดี เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียค่าทนายความ เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลา หลักอย่างนี้มีปฏิบัติอยู่ในหลายประเทศในโลก เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย และแม้แต่หลายประเทศในทวีปแอฟริกา จึงมีความคิดว่าถ้าจะต้องมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมควรจะมีการยอมให้คู่กรณีสามารถประนีประนอมกันได้โดยยังไม่ทันฟ้องคดีต่อศาล ----------

เพียงแต่ฝ่ายหนึ่งมายื่นคำร้องต่อศาลว่าประสงค์จะไกล่เกลี่ยกับอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าศาลเห็นสมควร ศาลก็จะเรียกอีกฝ่ายหนึ่งมาแล้วถามว่าจะยอมประนีประนอมกันไหม เริ่มต้นถ้าศาลไม่เห็นสมควรตั้งแต่ยื่นคำร้อง ศาลก็ไม่เรียกอีกฝ่ายหนึ่งมา ถ้าศาลเห็นสมควรเรียกมา อีกฝ่ายไม่ยอมประนีประนอมด้วย ศาลก็ไม่สามารถจะไกล่เกลี่ยให้ได้ แต่ถ้าหากว่าฝ่ายหนึ่งยอม อีกฝ่ายหนึ่งก็ยอม ศาลก็จะแต่งตั้งผู้ประนีประนอมขึ้น ซึ่งเป็นผู้ที่ขึ้นบัญชี ขึ้นทะเบียนไว้กับศาล และมีอยู่ทุกศาลทั่วพระราชอาณาจักรแล้วในขณะนี้ ผ่านการฝึกฝนอบรมวิธีการมาเรียบร้อยแล้ว แล้วก็ได้ใช้สำหรับการประนีประนอมยอมความในศาลกันอยู่แล้ว ก็จะผ่องถ่ายเอาคนเหล่านี้มาเป็นผู้ประนีประนอมตามที่ศาลจะตั้งขึ้นเฉพาะคดี ขอกราบเรียนท่านประธานอีกครั้งหนึ่งว่าโดยประสบการณ์ใช้เวลาประมาณ ๑-๒ ชั่วโมงก็สามารถประนีประนอมกันได้ สุดแต่ความยากง่ายของคดี เสร็จแล้วก็ทำเอกสารและทำรายงานยื่นต่อศาล แล้วถ้าหากว่าฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะให้เอกสารประนีประนอมนั้นมีผลก็สามารถมายื่นคำร้องต่อศาลได้ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการทำเอกสารประนีประนอมนั้น แล้วศาลก็จะพิพากษาตามยอมให้ ซึ่งหมายความว่าถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามเอกสารที่เขาอุตส่าห์ประนีประนอมนั้นก็สามารถออกคำบังคับคดีได้ วิธีนี้จึงประหยัดเวลาของทั้งศาล ของทั้งคู่ความ ของทั้งประชาชน ประหยัดค่าใช้จ่าย และคดีก็น่าจะดำเนินไปได้โดยรวดเร็ว เรื่องที่เคยไปประนีประนอมกันในศาลหลังฟ้องประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ คดีก็จะลดจำนวนลง เพราะส่วนหนึ่งก็จะมาประนีประนอมกันก่อนฟ้องไปก่อนแล้ว เพื่อที่จะให้ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปได้ตามที่กราบเรียนท่านประธานนี้ก็ทำได้ด้วยการแก้ไขเพิ่มเติม ใส่มาตรา ๒๐ ตรีลงไปในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อเป็นมูลเหตุจูงใจให้มีการประนีประนอมกันก่อนฟ้องมากขึ้นกฎหมายก็ได้กำหนดไว้ด้วยว่าปกติแล้วคู่ความถ้ามีการฟ้องคดีจะต้องเสียค่าขึ้นศาลหรือที่เรียกกันว่าค่าธรรมเนียมศาล ซึ่งอาจจะสูงถึงหลักแสนบาท แต่ถ้าหากว่าใช้วิธีทั้งหมดดังที่ได้กราบเรียนท่านประธานมานี้จะเสียค่าขึ้นศาลไม่เกินร้อยละ ๒๕ ซึ่งก็จะเป็นการจูงใจให้หันมาใช้วิธีนี้มากยิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้คือมาตรการที่เป็นหลักการใหญ่ของกฎหมายที่เสนอมาในวันนี้ จึงนำเสนอต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อกรุณารับไว้พิจารณา อันจะเป็นการเร่งรัดการดำเนินคดีให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สามารถประหยัดค่าใช้จ่าย เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและได้ผลในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของประเทศครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกต่อไปเป็นการอภิปรายของท่านสมาชิกก่อนที่จะพิจารณาลงมติในวาระ ๑ แห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการนะครับ มีผู้แสดงความจำนง เป็น ส.ส. ฝ่ายค้าน ๘ ท่าน ส.ส. ฝ่ายรัฐบาล ๑ ท่าน สมาชิกวุฒิสภา ๕ ท่าน ผมขอเริ่มด้วย ส.ส. ฝ่ายค้านนะครับ เชิญท่านธีรัจชัย พันธุมาศ ครับ

นายธีรัจชัย พันธุมาศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกครับ ผม นายธีรัจชัย พันธุมาศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ท่านประธานที่เคารพครับ จากการที่ได้ฟังท่านผู้แทนฝ่ายรัฐบาลคือท่านรองนายกรัฐมนตรีได้กรุณากล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เกี่ยวกับเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีนั้น ในเชิงหลักการแล้วกระผมเห็นพ้องด้วยว่าควรจะมีการไกล่เกลี่ยเพื่อที่จะลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาลและประหยัดค่าใช้จ่ายนะครับ แต่กระผมมีความเป็นห่วงอยู่หลายประเด็นที่อยากจะขอให้รัฐสภาแห่งนี้ได้โปรดพิจารณาและถ้าเกิดมีการตั้งกรรมาธิการวิสามัญในการพิจารณาได้โปรดนำไปเพื่อจะแก้ไขเพื่ออุดช่องว่างของสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นก็ได้ โดยที่ตามมาตรา ๒๐ ตรี ที่ก่อนยื่นฟ้องคดีบุคคลเป็นคู่ความอาจร้องขอได้และสามารถตกลงกันได้ตามวรรคหนึ่ง

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) ณัฐวดี ๗๐/๑

ประเด็นที่ ๑ ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตก็คือสภาพบังคับของสัญญาประนีประนอมยอมความมันเหมือนสภาพบังคับอะไรบ้าง หรือเป็นแค่สัญญาธรรมดาไม่สามารถบังคับได้ เพราะกรณีเหล่านี้ท่านรองนายกรัฐมนตรีได้โปรดอธิบายก็คือถ้าจะให้มีผลจริง ๆ จะต้องยื่นตามวรรคสองก็คือคู่สัญญายื่นร้องคำร้องต่อศาลเพื่อที่จะให้ แล้วอีกฝ่ายหนึ่งไม่ค้านตกลงตามนั้นสามารถมีคำพิพากษาตามยอมได้จึงจะมีสภาพบังคับ กรณีอย่างนี้ถ้าทำตามวรรคแรกอย่างเดียวผมคิดว่ามันก็เหมือนกับสัญญาทั่วไป ตรงนี้จะมีสภาพบังคับอย่างไรถ้าเกิดว่าแต่ละฝ่ายตกลงแล้วไม่ยอมทำตาม

ประเด็นที่ ๒ ที่อยากจะขอกราบเรียนตั้งขอสังเกตก็คือในเรื่องของข้อเท็จจริงที่จะเกิดขึ้นในระหว่างที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๕๓/๒๕๕๗ ได้กล่าวไว้ดังนี้นะครับ ข้อเท็จจริงใดเป็นเรื่องที่คู่ความประสงค์จะให้เป็นข้อพิจารณาโดยแท้ในชั้นไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นกระบวนการที่อาศัยความจริงใจของคู่กรณีที่จำเลยแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจที่จะหาทางระงับข้อพิพาทด้วยการตกลงข้อมูลบางอย่างเป็นคุณเป็นโทษต่อเจ้าของ ข้อมูลเช่นนี้ก็ไม่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ภายหลังได้ มิฉะนั้นจะเป็นการทำลายความเชื่อมั่นของคู่กรณีต่อระบบการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทที่ต่อไปคู่นี้อาจได้เปิดเผยข้อมูลแก่กันเพื่อหาทางระงับคดี ตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้เขียนไว้มันเป็นข้อสังเกตที่ดีก็คือว่าในกระบวนการไกล่เกลี่ยมันไม่ใช่ ๒ ชั่วโมงจบหรอกครับ บางคดีหลายวันหลายครั้งหลายนัด มันต้องใช้ความจริงใจที่จะเปิดเผยข้อมูล แต่ถ้าเกิดทำตามวรรคหนึ่ง วรรคเดียวแล้วไปฟ้องคดีต่ออีกฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมความไปฟ้องคดีต่อแล้วเอาข้อมูลในชั้นที่ไกล่เกลี่ยไปต่อสู้คดี ถ้าเป็นอย่างนี้หลักประกันในการเปิดเผยข้อมูลในการที่จะเจรจาประนีประนอมไม่ย่อมไม่มีใครกล้า เมื่อไม่มีใครกล้าโอกาสที่จะเป็นประกันในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเจรจาหาทางยุติมันก็จะไม่เกิดขึ้นเป็นแต่เรื่องปลอม ๆ ตรงนี้เป็นข้อสังเกตอยากจะให้การร่างกรณีนี้ให้แก้ไขอุดช่องตรงนี้ด้วย

อีกกรณีหนึ่งในเรื่องของคุณภาพของผู้ประนีประนอมหรือผู้ไกล่เกลี่ย โดยปกติคุณภาพของผู้ประนีประนอมผู้ไกล่เกลี่ยจะมีความสามารถในการอบรมเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทการประนีประนอมข้อพิพาทตรงนั้นผมคิดว่าผมยอมรับได้ว่ามีเทคนิคในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ แต่อีกเรื่องหนึ่งคือเป็นเรื่องของความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมาย ในเมื่อคำร้อง

ตามวรรคหนึ่งที่ร่างแก้ไขไม่ได้บอกว่าต้องเป็นประเด็นมีข้อกฎหมายอย่างไร ข้อเท็จจริงอย่างไรขึ้นมา กรณีอย่างนี้ถ้าเกิดเป็นฝ่ายที่เป็นผู้ร้องซึ่งมีความรู้มีทนายความ มีความรู้ความสามารถทางกฎหมายมากกว่าเตรียมการอย่างดีส่งไปให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดไม่รู้กฎหมายมีหมายศาลเข้ามามีสอบถามนึกว่าเป็นหมายศาลรีบตอบมาตกลงขึ้นมาทันทีแต่ไม่มีทนายความ ไม่มีอะไรมาเลย อีกฝ่ายหนึ่งสมมุติว่าเป็นบริษัททวงหนี้ชั้นนำที่มีความเชี่ยวชาญมาอาศัยตรงนี้เป็นเครื่องมือในการที่จะเอาเปรียบอีกฝ่ายหนึ่งถามว่าทางฝ่ายศาล องค์กรตุลาการจะมีอะไรเป็นหลักประกันให้ฝ่ายที่มาตอบตกลงโดยไม่มีนักกฎหมายหรือทนายความ หรือถ้ามีตั้งทนายความก็จะเสียค่าใช้จ่ายขึ้นมาอีก แล้วตรงนี้จะมีความเป็นธรรมได้อย่างไรหลักประกัน ในเมื่อผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทความรู้กฎหมายมีเฉพาะบางท่านที่จบกฎหมาย บางท่านก็ไม่จบกฎหมาย สิ่งตรงนี้เป็นสิ่งที่อาจจะทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นก็ได้เพราะในการดำเนินคดีบางครั้งไปทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ๑ คดียอมรับไปแล้ว บังคับคดีไปแล้ว เอาข้อเท็จจริงอันนี้ไปฟ้องอีกคดีหนึ่งซึ่งคดีใหญ่กว่า นี่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้สำหรับการแก้ไขในส่วนตรงนี้ ท่านประธานที่เคารพครับ ผมคิดว่าการที่เราจะทำอะไรก็ควรที่จะให้โอกาสทั้ง ๒ ฝ่ายที่เท่าเทียมกันในเชิงการใช้กฎหมาย ประเด็นของศาลในฐานะองค์กรตุลาการปกติมักจะเป็นองค์กรต้องรับแต่ว่ามีอำนาจเด็ดขาดมากกว่าอำนาจอื่นในอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ เพราะฉะนั้นการตั้งรับจะไม่ล่วงลึกเข้าไปสู่วิธีการก่อนที่จะถูกศาลตั้งรับโดยแท้จริง ----------

กรณีนี้มันเป็นการที่ล้ำออกมาก่อนเรื่องที่เป็นทางการในข้อโต้แย้ง ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ประเด็นตรงนี้จะแก้อย่างไร ท่านประธานครับ นี่คือข้อสังเกตที่กระผมขอประทานกราบเรียนให้ทางคณะกรรมาธิการวิสามัญได้ไปพิจารณาต่อ ยังมีอีกเรื่องหนึ่งครับเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสำคัญ นั่นก็คือในส่วนของการแก้ไขฉบับนี้นะครับ ให้ไปใช้มาตรา ๒๐ ทวิ นั่นคือการไกล่เกลี่ยหลังฟ้องคดีเข้ามาแทน ในส่วนการไกล่เกลี่ยหลังฟ้องคดีมีกรณีหนึ่งก็คือให้ใช้หลักเกณฑ์ วิธีการในการไกล่เกลี่ยของศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมและอำนาจหน้าที่ของผู้ประนีประนอมให้เป็นตามข้อกำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา กรณีอย่างนี้ผมถือว่าเป็นเรื่องใหญ่นะครับ หลายท่านอาจจะดูว่าเป็นเรื่องเล็ก เพราะอันนี้เป็นเรื่องของอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจตุลาการ การที่ให้ศาลซึ่งมีอำนาจตุลาการสามารถออกกฎเองมาบังคับใช้ในการพิจารณาความซึ่งกระทบต่อบุคคลภายนอกคู่ความตัวความเองแล้วที่ประชุมใหญ่ศาลฎีการับรองโดยไม่ผ่านสภานิติบัญญัติ ผมคิดว่าตรงนี้เป็นการใช้อำนาจตุลาการที่ล้นเกิน ผมไม่เห็นพ้องด้วยด้วยความเคารพศาล แต่ไม่เห็นพ้องด้วยในเชิงหลักการจริง ๆ ดังนั้นถ้าจะมีข้อกำหนดต่าง ๆ ของศาลฎีกาควรจะมาเป็นพระราชบัญญัติหรือแก้ไขในประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งโดยตรงเข้ามาในสภาเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากประชาชนเป็นอำนาจนิติบัญญัติได้กลั่นกรอง ได้ดูเพราะอะไรครับ ชนชั้นใดออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของชนชั้นนั้น มุมมองของคนแต่ละคนก็มุมมองความเคยชินและอำนาจในการใช้ อำนาจตุลาการเคยชินในการใช้อำนาจในการวินิจฉัยตัดสินคดี แต่ในการต่อสู้คดีของประชาชน ของคู่ความ ของทนายความอาจจะมุมมองนั้นไม่เห็น การออกข้อบังคับจะเป็นข้อบังคับที่เป็นมุมเดียวของอำนาจตุลาการของศาลเท่านั้น และศาลอนุมัติเอง ผมคิดว่าสิ่งนี้ผมไม่เห็นพ้องด้วย และยืนยันขอให้บันทึกในรัฐสภาแห่งนี้ว่าผมไม่เห็นพ้อง และข้อบังคับตรงนี้ควรที่จะเข้ามาสู่สภานิติบัญญัติเพื่อจะให้กลั่นกรอง เพื่อให้มุมมองอื่นเข้ามาสู่ข้อบังคับมันจะเกิดความเป็นธรรมมากกว่าที่จะออกโดยฝ่ายเดียว ท่านประธานสิ่งที่ผมตั้งข้อสังเกตนี้ไม่ทราบว่าจะได้ไปแก้ไขในส่วนกรรมาธิการวิสามัญหรือไม่ แต่เป็นหลักการที่ผมคิดว่าควรจะมีการแก้ไขและวางการป้องกันโดยเฉพาะในเรื่องหลังคือเรื่องของข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาข้อบังคับในส่วนนี้ แล้วขอฝากท่านประธานไปยังคณะกรรมาธิการวิสามัญถ้ารับหลักการฉบับนี้ได้โปรดพิจารณาและแก้ไขด้วยครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา ได้กลับมาขึ้นบัลลังก์เพื่อดำเนินการประชุมต่อไป)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกครับ มีผู้แสดงความจำนงขณะนี้ ๑๔ ท่านครับ เพราะฉะนั้นก็ขอสมาชิกได้คำนึงถึงเวลาเผื่อไว้ด้วย เพราะเรายังมีวาระที่ต้องพิจารณาต่อไป หลังจากประชุมเสร็จวาระนี้แล้วก็มีประชุมหน่วยประจำชาติรัฐสภาด้วย ขอเชิญท่านต่อไปคือดอกเตอร์นิยม เวชกามา ดอกเตอร์นิยมขอความกรุณาเวลาไม่ควรจะเกินท่านธีรัจชัยนะครับ เชิญเลยครับ

นายนิยม เวชกามา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สกลนคร) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม นิยม เวชกามา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานครับ ผมต้องขอร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ผมไม่พูดไม่ได้ท่านประธาน เมื่อ ๓๐ ปีก่อน สมัยเรียนกฎหมายเพื่อจะจบแต่สอบ ๓ ครั้ง เฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งครับ เพราะฉะนั้นต้องขออนุญาตท่านประธานครับ แต่ก่อนที่ผมจะพูดในเนื้อหาผมฟังท่านรองนายกรัฐมนตรีพูดแล้ว ท่านก็สาธยายยาวพอสมควร ผมเข้าใจท่านพูดนะ แต่ผมก็ยังข้องใจอยู่ท่านประธานว่าการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แก้อยู่มาตราเดียว คือมาตรา ๒๐ ตรี ท่านบอกว่าเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของกฎหมายโครงสร้างของปฏิรูปประเทศ อันนี้คือผมยังข้องใจอยู่ที่ท่านพูดผมเข้าใจท่านก็บรรยายดียกแม่น้ำทั้งห้า แต่ว่ามันเป็นการแก้ไขเพียงนิดเดียวซึ่งผมเห็นด้วยนะที่พูด ----------

ท่านประธาน ผมเห็นด้วยจริง ๆ กฎหมายหลายร้อยฉบับตั้งแต่สมัยรัฐบาล คสช. มาจนวันนี้ ผมก็เห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ท่านคิดเพื่อพี่น้องคนยากคนจน ส่วนที่ผ่านมาหลายพระราชบัญญัติ ไม่ว่าพระราชบัญญัติเรื่องห้ามกินสุนัข หรือว่าไม่ให้นั่งรถข้างหลัง ซึ่งก็ออกเช้าเลิกเย็น มันเป็นกฎหมายที่ใช้ไม่ได้ กระทบต่อความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนครับ เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ดีที่สุดของรัฐบาลชุดนี้ที่มีท่าน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เพียงแต่ว่าผมมีข้อติติงบ้าง ส่วนในข้อที่ท่านบอกปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ หมวด ๑๖ ผมยังข้องใจอยู่ในเรื่องนี้ ครั้งแรกผมเข้าใจผิดที่ท่านเอาเข้ามาว่ากฎหมายนี้ทำไมเอาเข้ามารัฐสภา เพราะโดยหลักการแล้วการแก้ไขกฎหมายร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายต้องไปผ่านของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน แต่วันนี้ท่านชี้แจงแล้วว่ามันเป็นการเอาเข้ามาในลักษณะปฏิรูปประเทศ นี่ก็คือความข้องใจของผมว่าแก้นิดเดียว ซึ่งโดยเนื้อหาสาระของข้อกฎหมายเป็นเรื่องดีครับ เพราะเป็นการทำให้พี่น้องประชาชนผู้ยากไร้ได้มีโอกาสที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น คนถูกฟ้องส่วนใหญ่เป็นหนี้เป็นสิน แน่นอนคือคนยากคนจน ผมจึงต้องบอกท่านประธานไปว่าเรื่องการร้องประนีประนอมผมไปศึกษาในรายละเอียด ผมอ่านจบไป ๒-๓ รอบของร่างกฎหมายฉบับนี้ ทำไมต้องให้ผู้ยื่นซึ่งปกติก็เป็นคนยากคนจนอยู่แล้ว อยากจะให้มีการประนีประนอมเพื่อจะได้ไม่ต้องฟ้องร้องศาลต่อไป โดยเนื้อหาสาระโดยปกติแล้วศาลเองก็ทำการไกล่เกลี่ยประนีประนอมอยู่แล้ว แต่ในลักษณะของฟ้องเป็นคดีแล้วก็มาไกล่เกลี่ยประนีประนอมในระหว่างดำเนินคดี แต่กฎหมายฉบับนี้เป็นการไกล่เกลี่ยประนีประนอมก่อนที่จะฟ้อง ถ้ามันจบแล้วไม่ต้องฟ้องเป็นเรื่องดี เพียงแต่ผมติดใจเรื่องวิธีการว่าผู้ยื่นขอประนีประนอมต้องจ่ายค่าธรรมเนียมศาลจะ ๒๕-๒๖ เปอร์เซ็นต์ก็แล้วแต่ ถ้าจะไปแก้ไขกรรมาธิการหรือวิธีการแก้ไขไม่ต้องเสียสตางค์ได้ไหมครับ เนื่องจากความยากความจนของเขานี่ล่ะท่านประธาน ส่วนท่านบอกว่าถ้าศาลไม่ตัดสินหรือไม่สั่งการจะคืนให้ อันนั้นเป็นวิธีการหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้นวิธีการที่ว่านี้ไม่ต้องเสียสตางค์เลยในความคิดเห็นของผมครับ เพราะฉะนั้นไหน ๆ ก็จะช่วยเขาเพื่อให้ความยุติธรรม ความเป็นธรรมแก่พี่น้องประชาชนแล้ว ไม่มีเลยได้ไหมค่าธรรมเนียมศาล อันนี้คือประเด็นที่ผมต้องฝากท่านประธาน เพราะคนถูกฟ้องก็คือคนยากคนจน คนรวยเขาไม่กลัวหรอก จ้างทนายมาฟ้อง แต่คนจนอย่าว่าแต่จ้างทนายเลยท่านประธาน แค่จะไปศาลยังไม่มีค่ารถ แต่บางครั้งมันต้องเป็นหนี้

โดยเฉพาะหนี้ธนาคารทั้งหลาย หนี้ กยศ. เป็นหนี้และไม่มีเงินจ่ายก็ถูกฟ้อง การประนีประนอมเป็นเรื่องดี ผมเห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เขาไม่เป็นหนี้และการที่มีการประนีประนอมในระหว่างญาติพี่น้องถ้าเกิดจะฟ้องกัน ท่านประธานครับ มันจะทำให้ความสมานฉันท์ปรองดองดีขึ้น ถ้ามันขึ้นไปสู่ศาลโดยการสู้กันในกระบวนความแล้ว มันดูหน้ากันไม่ได้ ไม่มีญาติพี่น้อง เพราะฉะนั้นคดีเสร็จก่อนเป็นเรื่องดี เพียงแต่ผมต้องถามท่านประธานไปถึงท่านรองนายกรัฐมนตรีท่านนั่งดูอยู่ ท่านผู้มีอำนาจว่าประเด็นเรื่องค่าธรรมเนียมถอดออกได้ไหม ไม่ต้องมี ไม่มีใครอยากเป็นคดีความโดยไม่จำเป็น ชีวิตผมอยู่กับครู เป็นทนายเป็นนิติกร ----------

โดยเฉพาะกับชาวบ้านรักมาก ผมจึงยืนยันว่าคดี กยศ. ผมเป็นผู้ต้องหามากที่สุด เซ็นค้ำประกันทุกรายที่รู้จักผมก็ถูกฟ้องหมด อันนี้มันเป็นเรื่องที่เจ็บปวดของพี่น้องประชาชนถึงการศึกษาไม่ให้มีค่าเรียนดีที่สุด อันนี้ผมฝากท่านประธานว่าทำไมเราถึงจะไม่มีค่าธรรมเนียม ทำไมในเมื่อไหน ๆ ศาลก็จะดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมอยู่แล้ว การเจรจากันก่อนการประนีประนอม ผมเองก็ถูกฟ้องไปประนีประนอมหลายเรื่องซึ่งต้องยกเลิกเห็นคุณค่า เพราะฉะนั้นกฎหมายฉบับนี้ต้องยกย่อง ตั้งแต่เป็นนายกรัฐมนตรีประยุทธ์มาผมยกย่องกฎหมายฉบับนี้ล่ะครับ อย่างอื่นผมไม่เอาด้วยเรื่องบ้านผมเดือดร้อน เรื่องสุนัขทุกวันนี้ ถึงแม้ท่านจะเดินตามหลังอเมริกา ฝรั่งก็แล้วแต่ พี่น้องบ้านผมเดือดร้อน ท่านประธานครับ ๒ ประเด็นใหญ่ ๆ เท่านั้น คือเรื่องท่านใช้คำว่าปฏิรูปประเทศเข้ามา นำกฎหมายเข้ามาในรัฐสภา เรื่องที่บอกว่าค่าธรรมเนียม ส่วนวิธีการผมอ่านกลับไปกลับมาเข้าใจ ท่านนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีท่านก็มาพูดซ้ำอีกผมก็ยิ่งเข้าใจดีขึ้น เพียงแต่ผมติดใจอยู่เรื่องเดียวคือพอใครเป็นคนยื่นขอประนอมคนจะแพ้คดีมันต้องยื่นเสียเงินอันนี้คือปัญหา ขอบคุณมากท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปคุณคารม พลพรกลาง

นายคารม พลพรกลาง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานที่เคารพ ผม นายคารม พลพรกลาง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก็ขออนุญาตที่จะอภิปรายตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อเพิ่มมาตรา ๒๐ ตรี เพื่อให้เห็นว่าผมมีข้อกังวลใจหลายประเด็น

ประเด็นแรก ผมมีคำถามไปยังผู้เสนอทางคณะรัฐมนตรีว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ เพราะอะไรจึงต้องนำเข้าเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศจริง ๆ แล้วเท่าที่ฟังการนำเสนอข้อจำเป็นในการที่จะให้มีกฎหมายฉบับนี้หรือมาตรานี้ขึ้นมา ปัจจุบันนี้สังคมไทยก็มีการประนีประนอมก่อนฟ้อง ระหว่างฟ้อง หรือแม้แต่บังคับคดีแล้วก็มีประเด็นไม่อยู่ที่ว่าเป็นการอำนวยความยุติธรรมเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชน ประเด็นอยู่ที่ว่า อยากจะกราบเรียนท่านประธานว่าท่านสังเกตดี ๆ ว่ามาตรา ๒๐ ตรี ให้มีการนำข้อพิพาทที่เกิดขึ้นกับประชาชนระหว่างเอกชนด้วยกัน เพื่อจะให้มีการยุติข้อพิพาทไม่ให้มีคดีขึ้นสู่ศาลครับ ผมอยากกราบเรียนท่านประธานว่าเจตนาจริง ๆ ผมอยากจะอภิปรายให้

ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติให้ทราบว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นทุกวันนี้คดีไม่ว่าจะเป็นคดีกู้ยืมเงิน คดีบัตรเครดิต คดีกับสถาบันการเงิน อำนาจต่อรองระหว่างประชาชนที่เป็นหนี้กับเจ้าหนี้เหล่านี้อำนาจต่อรองจริง ๆ ท่านประธานต้องทราบว่าคือคนที่มีอำนาจต่อรองเหนือกว่า ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ว่าค่าธรรมเนียม ๒๕ เปอร์เซ็นต์ แล้วถ้าเกิดศาลไม่รับคำร้องตามสัญญาประนีประนอมยอมความตามวรรคสองแล้วคืนค่าธรรมเนียม ประเด็นมีว่าผู้เสนอได้ผูกเอามาตรา ๑๓๘ มาใส่ในวรรคสอง ทำไมผมต้องพูดเรื่องนี้ มาตรา ๑๓๘ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นเรื่องพิพากษาตามคำพิพากษาตามยอมที่คู่ความหรือคนจะมีคดีนำเสนอเข้ามาที่ศาล มาตรา ๑๓๘ เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ขัดต่อความสงบ ไม่เป็นไปในเรื่องกลฉ้อฉล ศาลต้องพิพากษาตามยอม ท่านประธานรู้หรือไม่ว่าลักษณะอย่างนี้เขาเรียกว่าซ่อนบางอย่างไว้เอาบางอย่างมาแสดงว่าเจตนาดีกับชาวบ้าน ----------

ไม่อยากให้มีข้อพิพาทขึ้นศาล ไม่อยากให้คดีรกโรงรกศาล ผมเป็นทนายความเท่าที่มีประสบการณ์ ท่านประธาน คดีที่ขึ้นศาล ศาลพิพากษาตามยอม คนที่เป็นลูกหนี้คือคนจน คือชาวบ้าน คือประชาชนที่เลือกพวกผมมา เวลาเขาเป็นหนี้ เวลาทำสัญญายอมน้อยคนที่จะมีความรู้ แม้จะมีทนายความ เวลาขึ้นศาลส่วนใหญ่อยากให้จบเร็วอย่างที่ท่านรองนายกรัฐมนตรี ขออนุญาตที่จะเอ่ยนามท่าน ความเร็วกับความยุติธรรมสวนทางกันเสมอ เขาทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ผมยกตัวอย่างให้ท่านประธานทราบ เขาเป็นหนี้ครับ เขาอยากคิดว่าเขาจะจบเร็วผ่อนได้ ทำสัญญายอมความแล้ว สุดท้ายผ่อนไม่ได้ต้องมาฟ้องตามวรรคสองให้เอามาตรา ๑๓๘ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ สุดท้ายสัญญาประนีประนอมยอมความทำถูกต้อง ขณะนั้น เขาไม่มีเงินผ่อนชำระเขาต้องถูกยึดทรัพย์ ท่านทราบไหมครับว่าลักษณะอย่างนี้คือการเอาเปรียบประชาชน ลักษณะอย่างนี้ อย่างที่ผมอภิปรายนี้ไม่ได้ตรงไปตรงมา เพราะเหตุว่าอะไร เพราะเหตุว่าส่วนใหญ่แล้วคนที่มีอำนาจต่อรองน้อยก็คือคนที่เป็นหนี้ คือประชาชน แต่ว่าเอากฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาผมจึงตั้งข้อสังเกตว่าแม้เจตนาจะดีไม่อยากให้คดีขึ้นไปสู่ศาลจริง ๆ แล้วขึ้นสู่ศาลการประนีประนอมยอมความโดยผู้ประนีประนอมมีทั้งเร็วและช้าไม่มีใครปฏิเสธ แต่ประเด็นอยู่ที่ว่าเวลาประนีประนอมยอมความไปแล้วมันอุทธรณ์ฎีกาได้ยาก ไม่ใช่ไม่ได้ คดีมันยุติ พอคดียุติชาวบ้านเป็นหนี้ ประชาชนเป็นหนี้ก็ยึดทรัพย์สิครับ ท่านประธานต้องทราบนะครับว่าปัจจุบันนี้นายทุนต่างประเทศคนที่เขาเข้ามา เขามีทุนเขาเข้ามาเป็นเจ้าของบริษัทที่ให้บริการกับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นคดีผู้บริโภค คดี ผบ. ที่ทนายความเขาเรียกสัญญาเขาเรียกว่าสัญญาที่เป็นรูปแบบสัญญาตัวเล็กมาก และขณะที่เซ็นสัญญาน้อยคนที่จะอ่านและน้อยคนที่จะเข้าใจ เพราะว่าไม่ได้มีความรู้จบเนติบัณฑิตเหมือนท่านรองนายกรัฐมนตรีจบดอกเตอร์เหมือนรองนายกรัฐมนตรีจะได้อ่านแล้วเข้าใจ อันนี้ผมกราบเรียนว่าอันนี้คือข้อเสียเปรียบ เมื่อทำสัญญาประนีประนอมยอมความอย่างที่ผมอภิปรายเสร็จสุดท้ายแล้วถูกยึดทรัพย์ ถูกยึดบ้าน ยึดรถ ยึดทรัพย์สิน อันนี้ครับที่ผมสงสัยว่าการที่เอากฎหมายฉบับนี้ผ่านคณะรัฐมนตรีไปให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วก็ส่งเข้ามาที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา คนร่างกฎหมายก็คือฝ่าย ครม. ไม่ได้มาจากประชาชนคือสภาร่างคือสภาผู้แทนราษฎร การสอบทานผมดูในเอกสารที่เสนอมาศาลยุติธรรมมีการไปฟังความคิดเห็น เห็นด้วยในส่วนที่เขาเรียกว่า ประเด็นที่อยู่ในหน้า ๑๑ นะครับท่านประธาน เรื่องการรับฟังความคิดเห็น

และผลการรับฟังความคิดเห็นมันน้อยมาก ๕๒ คน เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ๕ คน กับประเทศนี้ประเทศไทยคนจนกี่เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ผมอยากตั้งข้อสังเกตแล้วก็อยากฝากไว้ว่าให้สมาชิกรัฐสภามองว่ากฎหมายฉบับนี้อำนวยความยุติธรรมจริงหรือเปล่า หรือเป็นการเอื้อใคร หรือจะเป็นการบีบคนที่เขาไม่มีทางต่อสู้ โดยใช้ระบบบอกว่าก่อนขึ้นศาลไม่อยากให้คดีมาศาล ทั้งที่ศาลเราต้องยอมรับว่ามีความเป็นธรรม ศาลยุติธรรมยังพึ่งพาได้อย่างน้อย ๆ ผู้ไกล่เกลี่ยก็ทำหน้าที่แทนศาล ทำในศาลด้วยครับ ความเร็วหรือช้าไม่ใช่ประเด็น คดีเยอะหรือคดีน้อยไม่ใช่ประเด็น ประเด็นคือความยุติธรรมมันมีให้กับประชาชนหรือเปล่า เพราะฉะนั้นในส่วนของผมจึงเห็นว่ากฎหมายตัวนี้ก็ยังสงสัยอยู่ว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศอย่างนั้นหรือ แล้วก็เขียนมาแบบนี้จุดประสงค์ผมพยายามจะเข้าใจแล้วก็อ่านโดยละเอียดแล้วผมเห็นว่าไม่ได้ตรงไปตรงมา เพราะฉะนั้นผมขออนุญาตตั้งข้อสังเกตไว้ในเวลาที่ท่านประธานอนุญาต เพื่อจะบอกว่ากฎหมายแบบนี้เป็นกฎหมายที่ยังต้องมีการสอบทานกันอีก เพราะฉะนั้นเพื่อให้มีการนำไปสู่สุดท้ายแล้วจะประกาศใช้ควรจะต้องมีความละเอียดและรอบคอบมากกว่านี้ ขอบพระคุณ ท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปท่านเสรี สุวรรณภานนท์ ครับ

นายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : เรียนท่านประธานครับ กระผม นายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ต้องกราบเรียนว่า ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ดังกล่าวนี้ เดิมทีถ้าดูเผิน ๆ ก็จะเหมือนกับเป็นกฎหมายทั่วไป แต่ท่านรองนายกรัฐมนตรีวิษณุ ท่านก็ได้อธิบายแล้วว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่สืบเนื่องมาจากแนวทางการปฏิรูปประเทศ ซึ่งในช่วงที่ริเริ่มตอนนั้นตั้งแต่ช่วงสภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือ สปช. ในคณะกรรมาธิการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของ สปช. เห็นครับว่าประโยชน์ของกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่จะทำให้ได้ประโยชน์กับพี่น้องประชาชนทั้งประเทศ รวมถึงจะทำให้กระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้นนั้นดีขึ้นกว่าเดิม กฎหมายดังกล่าวนี้จะลดปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม ลดปัญหาคดีความที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากที่เกิดขึ้นอยู่ในแต่ละวัน ในการที่จะมีคดีความเกิดขึ้นแต่ละคดีนั้นเราเสียงบประมาณมหาศาล เสียทั้งค่าขึ้นศาล เสียทั้งค่าใช้จ่ายของจำนวนผู้พิพากษา ซึ่งมีผู้พิพากษาในแต่ละชั้นศาล ๆ ละ ๓ คน มีทั้งชั้นต้น อุทธรณ์ ฎีกา มีทั้งเจ้าหน้าที่ศาล พนักงานศาล เพราะฉะนั้นคดีความที่เกิดขึ้นเพียง ๑ คดี ท่านประธานครับ จะทำให้เกิดปัญหารอบด้าน ดังนั้นในสภาปฏิรูปแห่งชาติจึงได้เห็นแนวทางหรือเสนอแนวทางว่าเดิมทีในเรื่องของการประนีประนอมยอมความนั้นเป็นเรื่องที่ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่ช่องทาง หรือแนวทาง หรือวิธีการที่จะทำให้เกิดการไกล่เกลี่ย เกิดการประนีประนอมยอมความให้ง่ายขึ้นนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย ดังนั้นในส่วนของสภาปฏิรูปแห่งชาติเองจึงได้เสนอเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องปฏิรูปประเทศ แล้วก็เสนอเรื่องดังกล่าวนี้สู่คณะรัฐมนตรี แล้วก็มีคณะกรรมการอีกหลายชุดที่พิจารณาเรื่องเหล่านี้ ดังนั้นโดยสรุปก็คือกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศที่จะทำให้ประเทศไทย ประเทศชาติ และสังคมดีขึ้น ส่วนค่าธรรมเนียมค่าขึ้นศาลตอนแรกผมก็ยังเข้าใจว่าจำนวนบอกว่าร้อยละ ๒๕ ซึ่งดูแล้วเยอะ แต่ถ้าอ่านให้หมดร้อยละ ๒๕ ของค่าขึ้นศาลตามตาราง ๑ ค่าธรรมเนียมศาลหรือค่าขึ้นศาล ก็คือค่าธรรมเนียมศาลปกติร้อยละ ๒ แต่จะไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท อย่างนี้นะครับ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเอาคดีนี้เรื่องเหล่านี้ขึ้นไปให้ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมยอมความแล้วร้อยละ ๒๕ ของค่าขึ้นศาลก็จะถือว่าจำนวนไม่มาก ก็จะได้ประโยชน์กับคนที่มีคดีความแล้วก็จะลดจำนวนคดีให้น้อยลง

ก็เลยกราบเรียนว่าร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นร่างกฎหมายที่เป็นประโยชน์ในเรื่องของการปฏิรูปประเทศส่วนหนึ่งที่ทางกระบวนการการปฏิรูปประเทศได้ดำเนินการมาจนถึงเป็นร่างกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้รัฐสภาได้พิจารณา ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณท่านเสรีครับ ต่อไปขอเชิญคุณกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ ครับ

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (นราธิวาส) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม กมลศักดิ์ ลีวาเมาะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต ๔ จังหวัดนราธิวาส พรรคประชาชาติ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก่อนอื่นผมขอเรียนว่าโดยหลักการที่เสนอให้สภาแห่งนี้เพื่อทำการพิจารณาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ----------

เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดีนี้ ผมเห็นด้วยในหลักการแต่ว่าสิ่งที่ผมจะอภิปรายต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะและข้อห่วงกังวล ในฐานะที่ก่อนหน้านี้เคยคลุกคลีอยู่กับกระบวนการทางศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประนีประนอมยอมความนี้เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะลดคดีนำคดีขึ้นสู่ศาล แล้วก็เป็นหนทางหนึ่งที่จะให้กระบวนการยุติธรรมเข้าถึงพี่น้องในรากหญ้าได้ง่าย ผมเชื่อว่าก่อนหน้านี้แล้วก็ในระหว่างนี้มีการพยายามร่างพระราชบัญญัติยุติธรรมชุมชนหลายฉบับ แต่ว่าด้วยเหตุผลกลใดก็แล้วแต่พระราชบัญญัติหลาย ๆ ฉบับยังไม่เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผมอ่านดูมาตรา ๒๐ ตรี ผมขออนุญาตแยกเป็น ๓ ช่วง เสนอความเห็นเป็น ๓ ช่วง ก็คือว่าช่วงที่มีการรับข้อเสนอก่อนยื่นฟ้องคดีเพื่อเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย แล้วก็เมื่อเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยสุดท้ายก็คือภายหลังการไกล่เกลี่ยสำเร็จ ผมขอเสนอแนะอย่างนี้ ท่านประธานถ้าดูตามมาตรา ๒๐ ตรี เราจะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ก็คือต้องการลดทอนคดีขึ้นสู่ศาล ถ้าหากพิจารณาตามบทบัญญัติตัวยกร่างก็คือรวมทั้งรายละเอียดข้อพิพาทที่คู่กรณีมายื่นความจำนงพูดง่าย ๆ คำว่าคู่กรณีในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าเป็นโจทก์ฝ่ายเดียว หรือบุคคลที่กำลังจะใช้สิทธิเรียกร้องหรือถูกโต้แย้งสิทธิฝ่ายเดียว แต่คนที่อาจจะตกเป็นจำเลยในอนาคตก็สามารถที่จะยื่นเข้าหลักเกณฑ์การพิจารณาก่อนฟ้องคดีไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีได้ ดังนั้นผมเสนอว่าเพื่อให้การเข้าถึงได้โดยง่ายอยากให้มีการรับเรื่องด้วยวาจาได้ด้วย เพราะว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เขาไม่ทราบหรอกว่าเขาจะบรรยายรายละเอียดข้อพิพาทอย่างไร จะคำนวณทุนทรัพย์อย่างไรให้เข้าหลักเกณฑ์เหมือนวิธีพิจารณาความแพ่งกรณีที่มีการฟ้องคดีที่ศาล ทีนี้พอมาถึงตรงนี้แล้วหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติสำคัญมาก ผมดูมาตรา ๒๐ ตรี ยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติตั้งแต่การส่งคำคู่ความให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ระยะเวลาในการตอบรับก็ไม่ปรากฏ ถ้าหากเป็นกรณีทั่วไปเมื่อมีการส่งคำฟ้องส่งคำคู่ความในกรณีถูกฟ้องคดีก็จะมีระยะเวลาในการยื่นคำให้การ แต่กรณีลักษณะอย่างนี้ประเด็นที่ ๑ ก็คือคำคู่ความใครเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียมในการส่งคำคู่ความก็หลายร้อยบาท ใครเป็นผู้ชำระ แล้วระยะเวลาในการให้คำตอบว่ามีความประสงค์จำนงที่จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีมีระยะเวลากี่วัน ดังนั้นกระบวนการหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าหากดูให้นำความตามมาตรา ๒๐ ทวิมาใช้ อันนี้คือการประนีประนอมยอมความเมื่อมีการฟ้องคดี ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ต่างช่วงเวลากัน อันนี้คือประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒ ก็คือเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมร้อยละ ๒๕ ตรงนี้ผมเป็นห่วงแล้วก็เห็นด้วยกับที่เพื่อนสมาชิกได้อภิปรายไปก่อนหน้านี้ ผมมาอ่านดูตอนท้ายเกี่ยวกับการวางค่าธรรมเนียมศาลมันย้อนแย้งแล้วก็ไม่ตรงกับสิ่งที่เราปฏิบัติกันมาก่อนหน้านี้ นั่นหมายความว่าค่าธรรมเนียมศาลถึงแม้จำนวนมันอาจจะน้อยร้อยละ ๒๕ ของจำนวนทุนทรัพย์ตามตารางการวางค่าธรรมเนียมตามวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ประชาชนที่ไม่มีเงินจริง ๆ เข้าถึงไม่ได้ ๒. ก็คือว่าปกติแล้วค่าธรรมเนียมวางศาลหากคดีมีการประนีประนอมยอมความได้จะมีการคืนค่าธรรมเนียม ๓ ใน ๔ หรือ ๗ ใน ๘ ตามแต่ดุลพินิจหรือระเบียบที่มีอยู่ แต่กรณีการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีปรากฏว่ากลับตรงกันข้ามครับ ท่านประธาน ----------

เมื่อมีการประนีประนอมยอมความโดยศาลมีคำพิพากษาตามยอมแล้ว กรณีที่ศาลปฏิเสธให้คืนค่าขึ้นศาลทั้งหมด ถามว่าแล้วหากกรณีที่ศาลประนีประนอมยอมความ กรณีที่ศาลประนีประนอมยอมความเป็นไปตามที่คู่กรณีร้องขอหรือตรงตามเจตนารมณ์ที่คู่กรณีได้มีการไกล่เกลี่ยแล้วไม่คืนค่าธรรมเนียมศาล ผิดหลักที่เราปฏิบัติกันมา กรณีที่ประนีประนอมยอมความแล้วอีกฝ่ายไม่ต้องรับภาระค่าธรรมเนียมคืนให้กับคู่ความอีกฝ่าย ตรงนี้ผมเป็นห่วง ๒. เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมที่ผมเป็นห่วงที่สุดก็คือว่าจะเป็นช่องทางในการเลี่ยงค่าธรรมเนียมของสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือไม่ แล้วมันจะโยงกับสิ่งที่ผมจะเป็นห่วงในเรื่องของข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องซ้ำ ท่านประธานขอเวลานิดหนึ่งครับท่านประธาน กรณีที่วางค่าธรรมเนียมร้อยละ ๒๕ ของตารางค่าธรรมเนียม หากตกลงกันได้ แล้วศาลมีคำพิพากษาตามยอม เท่ากับว่าฝ่ายที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเต็มจำนวนตามตารางค่าธรรมเนียมเสียเงินแค่ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ถามต่อว่าสัญญาประนีประนอมที่ศาลมีคำพิพากษาตามยอมก่อนฟ้องคดีมีผลผูกพันขนาดไหน เพราะคดี ๑ คดี ไม่สามารถมีคำพิพากษา ๒ ครั้ง ถูกหรือไม่ นี่คือหลักทั่วไป จะเป็นฟ้องซ้ำทันทีตามวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๘ คำถามถามว่า กรณีที่ให้ศาลพิพากษาตามยอมก่อนฟ้องคดี ปกติแล้วคำพิพากษามันจะมีได้เมื่อมีคู่ความก็คือโจทก์และจำเลย แต่กรณีนี้คู่กรณียังไม่ใช่โจทก์และจำเลย แล้วยังไม่มีคำฟ้องจะใช้คำว่าศาลมีคำพิพากษาตามยอมได้หรือไม่ อันนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายและจะถือว่าคำพิพากษาตามยอมที่มีอยู่ก่อนฟ้องคดีมีผลผูกพันและถือว่าเป็นการฟ้องซ้ำหรือไม่ หากคำพิพากษาที่ศาลมีคำพิพากษาตามยอมก่อนฟ้องคดีแล้วตกลงกันไม่ได้ พูดง่าย ๆ ไม่สามารถปฏิบัติได้ แล้วต้องมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลทำเป็นคำฟ้องอีก ในข้อหาเดียวกันคู่ความรายเดียวกันจะเป็นอย่างไรในส่วนของข้อกฎหมาย อันนี้ฝากเป็นข้อเสนอแนะ แล้วก็ไม่อยากให้เป็นปัญหาในอนาคต จริง ๆ ยังมีอีกหลายประเด็น แต่ว่าอีกประเด็นหนึ่งสุดท้ายฝากไว้ อย่างที่ผมเกริ่นตั้งแต่ต้นว่าคู่กรณีก็คือไม่จำเป็นต้องคนที่เป็นโจทก์ฝ่ายเดียว จำเลยก็ได้ ยกตัวอย่างกรณีนักศึกษาที่มีหนี้ กยศ. ต้องการที่จะยื่นคำร้องเรียกกองทุนให้มาเข้าสู่กระบวนการนี้ ถามว่าถ้าดูตามนี้ทำได้ แต่นักศึกษาเหล่านี้ต้องหาค่าธรรมเนียมร้อยละ ๒๕ เพื่อให้เรียกกองทุน กยศ. มาเจรจาไกล่เกลี่ย เมื่อเจรจาไกล่เกลี่ยแล้วตกลงกันได้ ก็ขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม สุดท้ายปฏิบัติชำระไม่ได้ ถามว่าคดีนี้ กยศ. จะสามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลฟ้องใหม่ในข้อหาเดียวกัน ทุนทรัพย์จำนวนเดียวกันได้หรือไม่

จะเป็นกรณีของการฟ้องซ้ำหรือไม่ และท้ายที่สุดแล้วฝากในเรื่องของอายุความ เกรงว่าคนที่ไม่รู้กฎหมายไม่เป็นไร บางคนที่รู้กฎหมายอาจจะเอาเรื่องกระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีเพื่อให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ หรือสะดุดหยุดลงก็แล้วแต่ อันนี้ฝากเป็นข้อเสนอแนะแล้วก็ห่วงใย ดังนั้นวิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์ตามที่ผมได้เสนอมาทั้งหมดน่าจะไปพิจารณาเพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยของคู่กรณีของพี่น้องมีมาตรฐานมากกว่านี้ครับ ขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณนะครับ ต่อไปท่านสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์ ครับ

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) ศิริรัตน์ ๗๘/๑

นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานรัฐสภา ผม นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคพลังประชารัฐ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ผมเองขออภิปรายสนับสนุนร่างของคณะรัฐมนตรี ซึ่งผมถือว่าเป็นมิติใหม่ที่เราจะได้มีโอกาสในการที่จะมีร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาททางเลือก เราเองมีระบบการไกล่เกลี่ยที่เกิดขึ้นมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคนที่อยู่ในแวดวงของนักกฎหมายนี้คงจะทราบดีว่าในเรื่องของข้อพิพาททั้งหลายนี้มีกรณีการไกล่เกลี่ยมาค่อนข้างมากไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใด ไม่ว่าในหน่วยงานใดก็มีการเจรจาอยู่มาตลอด แต่ว่าการไกล่เกลี่ยในนอกระบบมันก็มีปัญหาในทางปฏิบัติ ก็คือผู้ไกล่เกลี่ยอาจจะมีปัญหาในเรื่องของผลประโยชน์ มีการฉ้อฉล มีสิ่งที่ไม่ดีเข้ามาเยอะแยะ ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นกับคู่กรณีที่มีความขัดแย้งกันอยู่ก็เกิดปัญหาขึ้นมาตลอด สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่พวกเราทุกคนมีความเข้าใจ ผมเชื่อมั่นว่ารัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติกำหนดเอาไว้ให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นไปตามหมวด ๑๖ ในเรื่องของการปฏิรูปประเทศ เป็นบทบังคับที่ทำให้รัฐบาลเองมีความตระหนักว่าในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และรัฐบาลนี้ผมเองก็เข้าใจว่าถ้าได้รีบเร่งในการดำเนินการในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผมอยากเรียนว่าในปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับผู้ไกล่เกลี่ยก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีมาช้านาน และผมเองอยากเรียนว่าในเรื่องของการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๒๐ ทวิ ในมาตรา ๒๐ ตรีนี้ก็เป็นการสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในมาตรา ๒๐ ทวิ ซึ่งเป็นเรื่องของการไกล่เกลี่ยในกระบวนการหลังฟ้องที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑๗ เมื่อปี ๒๕๔๒ ผมจำได้ว่าท่านประธานท่านได้ทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยนั้น ตรงนี้คือสิ่งหนึ่งที่ผมคิดว่าเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะคุ้มครองพี่น้องประชาชนโดยเฉพาะกระบวนการไกล่เกลี่ย เพราะว่าเรามีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๕๔ มากำหนดเอาไว้มันจะเป็นสิ่งหนึ่งที่จะกำหนดแนวทางในการไกล่เกลี่ย มีการแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลมาทำหน้าที่ในการประนีประนอม ตรงนี้จะพูดถึงในเรื่องของคุณสมบัติในเรื่องของการดำเนินการในการลงโทษซึ่งอย่างน้อยที่สุดผมคิดว่าการเข้ามาสู่กระบวนการนี้ย่อมดีกว่า และที่ผ่านมาต้องยอมรับว่าในเรื่องของการไกล่เกลี่ยโดยผู้ประนีประนอมมีปัญหาค่อนข้างน้อยมาก ผมคิดว่าในสิ่งเหล่านี้มันจะปรากฏในเรื่องของความเป็นจริงในข้อเท็จจริงครับว่า การดำเนินการในเรื่อง

ของการไกล่เกลี่ยมีผลในการที่จะทำให้เกิดการสมานฉันท์ของคู่กรณีค่อนข้างมาก คณะรัฐมนตรีโดยท่านรองนายกรัฐมนตรีได้นำเสนอไปแล้วว่ากระบวนการในการไกล่เกลี่ยมีผลค่อนข้างมากหลายสิบเปอร์เซ็นต์ ซึ่งผมเองต้องขออนุญาตท่านประธานว่าอยากจะหยิบยกในเรื่องของสถิติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลโดยผู้ประนีประนอมประจำศาลทั่วประเทศ ได้มีรายงานประจำปีของสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการได้ระบุเอาไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ว่าคดีที่ฟ้องร้องกันต่อศาลทั่วประเทศ ใน ๙๔๗,๐๑๓ คดีได้เข้าสู่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลถึง ๔๓๕,๓๑๖ คดี ซึ่งคิดเป็นจำนวน ๔๖ เปอร์เซ็นต์ด้วยกัน ในจำนวน ๔๖ เปอร์เซ็นต์นี้มีการไกล่เกลี่ยสำเร็จ ๔๑๘,๐๔๐ คดี เท่ากับ ๙๖ เปอร์เซ็นต์ ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จเพียง ๑๗,๒๗๖ คดี เท่ากับ ๔ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ดังนั้นกระบวนการไกล่เกลี่ยเหล่านี้จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ซึ่งผมคิดว่ามันน่าจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง --------

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไกล่เกลี่ยในชั้นก่อนฟ้องคดีก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การระงับข้อพิพาทก่อนฟ้องได้สำเร็จลุล่วงไปอย่างดี ซึ่งผมคิดว่าปัญหาของการดำเนินงานคงจะมีน้อยลงเนื่องจากระบบกระบวนการทั้งหลายในการที่จะสร้างผู้ประนีประนอมที่เคยมีปัญหาอยู่ได้ดำเนินการโดยนำข้อกำหนดของประธานศาลฎีกานำมาใช้ได้ ผมเรียนว่าในกระบวนการเหล่านี้นอกเหนือจากที่ทางคณะรัฐมนตรีได้เสนอไปแล้ว ผมอยากเรียนว่ามันมีคำถามอยู่ว่าแล้วกระบวนการที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ดำเนินการออกพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มันมีความสอดคล้องมีการขัดกันกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ ผมเรียนว่าจากการที่ผมได้โอกาสได้ดูในพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายนที่ผ่านมา เป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยทางอาญา กระบวนการไกล่เกลี่ยทางแพ่ง เป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยทางอาญาในชั้นสอบสวนและกระบวนการไกล่เกลี่ยในภาคประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้คดีทั้งหลายไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญาซึ่งมีการกำหนดว่าคดีแพ่งจำนวนทุนทรัพย์ไม่มาก แล้วก็ในเรื่องของคดีอาญาที่กำหนดเอาไว้ในบางประเภท ดังนั้นในกลไกทั้งหลายจะเป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้ต่อไปในอนาคตคดีจะมีโอกาสได้ลดลงความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีก็จะดีขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างผมคิดว่ามันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อข้อห่วงใยของท่านสมาชิกหลายท่านที่ผมเองก็นั่งคิดนะครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของค่าใช้จ่ายของผู้ที่จะมาดำเนินการที่เป็นคู่กรณี ผมเองผมเรียนว่าในกระบวนการทางศาลเรามีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการร้องขอดำเนินคดีอย่างบุคคลอนาถาอยู่แล้วก็เป็นช่องทางหนึ่ง แต่ในช่องทางการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทุกคนห่วงใยเช่นเดียวกันว่าในวงเงิน ๒๕ เปอร์เซ็นต์ซึ่งลดมาเยอะแล้ว แต่ว่าในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็กำหนดเอาไว้ให้ศาลนั้นสามารถที่จะใช้ดุลพินิจในการที่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น ก็คืออาจจะไม่คิดค่าใช้จ่ายเลย ซึ่งถ้าหากว่าคู่กรณีเป็นคนที่มีความยากจน ดังนั้นผมเรียนว่าในกระบวนการทั้งหลายที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องจึงเป็นสิ่งหนึ่งที่ผมถือว่าเป็นช่องทางที่สำคัญจะทำให้เกิดกระบวนการได้อย่างครบถ้วนนะครับ ผมเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แล้วก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าพี่น้องประชาชนที่เดือดร้อนหรือว่ามีปัญหาในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมหรือว่าปัญหาในเรื่องของค่าใช้จ่ายอะไรต่าง ๆ ก็จะได้รับการดูแลจากรัฐบาลหรือว่าทางศาลต่อไปนะครับ ผมเองต้องขอขอบคุณท่านประธาน ณ โอกาสนี้ครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปคุณหมอชลน่าน ศรีแก้ว ครับ

นายชลน่าน ศรีแก้ว สภาผู้แทนราษฎร (น่าน) : เรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม ชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยจากจังหวัดน่าน ในฐานะสมาชิกรัฐสภา กระผมขออนุญาตท่านประธานที่จะได้แสดงความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี โดยท่านรองนายกรัฐมนตรีได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ท่านประธานที่เคารพ กระผมดูหลักการ เหตุผลของตัวร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จากการแถลงหรือจากการนำเสนอของท่านรองนายกรัฐมนตรี ผมแบ่งเป็น ๒ ประเด็นครับ

ประเด็นที่ ๑ เป็นเรื่องที่มาของการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญวรรคสอง ให้เสนอต่อการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ประเด็นที่ ๒ เป็นตัวสาระสำคัญของตัวร่างพระราชบัญญัติ ท่านประธานครับ สิ่งที่ผมฟังท่านรองนายกรัฐมนตรีได้เสนอต่อที่ประชุมรัฐสภาของเรา ท่านมีความภาคภูมิใจอย่างสุดซึ้งผมขอใช้ประโยคนี้เลยว่ามันเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้เสนอต่อที่ประชุมร่วมรัฐสภา ตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสอง ----------

อ้างเหตุผลว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องกับแผนการปฏิรูปประเทศ เรื่องกระบวนการยุติธรรม ปฏิรูปเรื่องของวิธีการพิจารณาความแพ่งในกลุ่มที่ ๒ ที่ท่านบอกว่าในกลุ่มปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ท่านภูมิใจมากบอกเป็นครั้งแรกฉบับแรก ผมฟังผมก็อยากจะมีความภาคภูมิใจตามท่านรองนายกรัฐมนตรีในฐานะเป็นผู้แทนของรัฐมนตรีทั้งคณะ ท่านประธานที่เคารพ แต่ผมฟังแล้วผมสะท้อนและหดหู่มาก ที่สะท้อนและหดหู่สภาเราเปิดมาสมัยนี้เป็นสมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง ปีที่ ๑ มีกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภา ๓ ฉบับ ๒ ฉบับแรกว่าด้วยกฎหมายเรื่องเกี่ยวกับเงินตรา ผมจะไม่ลงรายละเอียด ฉบับที่ ๓ คือฉบับนี้ นั่นหมายความว่ารัฐสภาเราในฐานะที่จะเป็นผู้ออกตัวบทกฎหมายไปให้ฝ่ายบริหารบริหารประเทศตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญตามที่ท่านแถลงต่อรัฐสภามันไม่ได้มีความก้าวหน้าอะไรเลย และกฎหมายฉบับนี้ท่านก็อ้างว่ามันเข้าเงื่อนไขหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ อันนี้ผมไม่เถียงถ้าท่านจะอ้างว่าทำให้พี่น้องประชาชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมทั่วถึงเป็นการปฏิรูปกระบวนการ ท่านประธานถ้าท่านรองนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้นำเสนอกฎหมายว่าด้วยปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ เข้ามาผมจะภาคภูมิใจมากครับ ปฏิรูปมันต้องดูทั้งระบบ ดูกระบวนการทั้งหมดครับ อันนี้มาปฏิรูปประเด็น ตีความอย่างนี้รัฐสภาทำงานหนักมาก ปฏิรูปมีทั้งหมด ๑๑ ด้าน ๑๑ ด้านถ้ามีกฎหมายปฏิรูปเข้าสู่รัฐสภาแห่งนี้ ๑๑ ฉบับ ผมจะขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ด้านกฎหมายว่าไป ด้านการยุติธรรมว่าไป ด้านเศรษฐกิจว่าไป เพราะอะไรครับ เพราะท่านใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ว่าด้วยบทเฉพาะกาล เขียนบังคับว่าต้องนำเสนอต่อที่ประชุมร่วมรัฐสภาเหมือนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ๑๐ ฉบับ เหมือนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ๑๐ ฉบับเลย แต่สิ่งที่ได้มาท่านกลับปฏิรูปประเด็นเดียว ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แล้วอ้างว่าพี่น้องประชาชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมทั่วถึง มันอยู่ตรงไหนท่านประธานครับ วิธีคิดคืออะไร มันเป็นการปฏิรูปแบบตัดแปะครับ เอามาเสียบ ๆ เข้าไป แล้วเราจะมีกฎหมายแบบนี้เข้ามาในรัฐสภาเต็มเลย เราประชุมอย่างนี้ ขณะนี้เดือนกุมภาพันธ์หน้ากว่าจะได้มีโอกาสได้ใช้ห้องประชุมสุริยันสภาพการประชุมเราดีขึ้น การทำงานเราอาจจะดีขึ้น แต่สิ่งหนึ่งผมกราบเรียนท่านประธานผ่านไปยังท่านรองนายกรัฐมนตรีฐานะเป็นฝ่ายดูแลกฎหมาย การจะพิจารณาว่ากฎหมายใดเข้าหมวดปฏิรูปประเทศมันต้องเป็นกฎหมายที่สมกับการปฏิรูปประเทศจริง ๆ แล้วทำไม

ท่านไม่ทำกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมมาเป็นแม่แบบ แล้วกฎหมายทั้งหลายทั้งปวงก็เอาแม่แบบไปเขียนต่อก็เข้ากฎหมายกระบวนการตามปกติ คิดอย่างนี้ผมไม่ได้เรียนกฎหมายผมอาจจะคิดโง่ก็ได้ ขออภัยท่านประธานที่ใช้คำพูดที่รุนแรงไปนิดหนึ่ง อาจจะคิดไม่ฉลาดพอแต่ว่าสิ่งที่ท่านไปตัดแปะ อีกหน่อยก็เรื่องของปฐมภูมิเข้ามา ๑ ฉบับ แพทย์ปฐมภูมิ หลักประกันเข้ามาอีก ๑ ฉบับ ว่าด้วยเรื่องเศรษฐกิจมาอีก ๑ ฉบับ มันไม่เห็นร่องรอยของการเชื่อมโยงการปฏิรูป ท่านมีหน้าที่เสนอทุก ๓ เดือน ภาพตรงนั้นมันได้เกิดขึ้น อันนี้เป็นประเด็นที่ผมต้องขออนุญาตใช้เวลาท่านประธานในเรื่องนี้จริง ๆ อยากจะฝากท่านไปพิจารณาว่าอะไรมันควรหรือไม่ควรอย่างไร ที่ผมพูดอย่างนี้ผมไม่ได้จะปฏิเสธที่จะไม่รับหลักการกฎหมายฉบับนี้ ดูหลักการและเหตุผลมาดีมากเพื่อจะให้พี่น้องประชาชนได้มีโอกาสไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนที่จะฟ้องคดีกัน คดีไปรกศาลแม้ฟ้องศาลก็ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยผลงานออกมาชัดเจน ท่านก็อ้างในเอกสารฉบับนี้ ผมต้องขออนุญาตท่านประธานยกขึ้นมาอีกแล้ว ภูมิใจครับ สำนักวิชาการ สภาผู้แทนราษฎรเราทำเอกสารประกอบการพิจารณาให้ข้อมูลครบถ้วน ชี้ให้เห็นหมดข้อดี ข้อเสีย แม้กระทั่งการรับฟังความเห็นซึ่งเพื่อนสมาชิกได้อภิปรายไปแล้ว ๕๕ คน ยิ่งใหญ่มาก ท่านประธานสิ่งที่ผมอยากจะกราบเรียนคือหลักการและเหตุผลที่ท่านทำมา ----------

โดยเฉพาะสาระสำคัญของตัวบทบัญญัติที่การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการที่ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี แก้มาตรา ๒๐ เพิ่มมาตรา ๒๐ ตรีเข้าไป ท่านประธานครับ สาระสำคัญมี ๓ เรื่อง เพื่อนสมาชิกพูดไปแล้ว เรื่องที่ ๑ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้อง เรื่องที่ ๒ เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิพากษาตามสัญญาประนีประนอม พิพากษาตามยอม ภาษากฎหมายเรียกพิพากษาตามยอม เมื่อยอมแล้วก็ให้ศาลพิพากษาไว้เพื่อเป็นหลักประกันในการที่จะดำเนินการ ก็มีค่าดำเนินการเป็นค่าธรรมเนียมศาลร้อยละ ๒๕ ของค่าธรรมเนียมปกติ อันนั้นเป็นสาระสำคัญ ๓ เรื่อง ไม่ได้ขัด เป็นเรื่องดีที่จะมีโอกาสอย่างนั้นครับ แต่ท่านประธานครับ ผมมาดูในรายละเอียด ทำไมเขียนหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมครับ กระบวนการยุติธรรมไม่พอครับ มีกระบวนการปฏิรูปกฎหมายอีกนะครับ ๒ เรื่องนี้ควบคู่กันมาเลย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ๔ เรื่องท่านประธานครับ สุดท้ายคือเรื่องตำรวจ เรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ผมไม่เห็นกฎหมายตำรวจเข้ามาในสภาแห่งนี้เลย เรื่องวัฒนธรรมองค์กรที่ท่านจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการของยุติธรรมทั้งหมด เรื่องของปรับปรุงระบบการสืบสวนสอบสวน การถ่วงดุลอะไรต่าง ๆ เรื่องของการกำหนดเวลา การเข้าถึงความเป็นธรรมเขาให้โอกาสคนที่มีฐานะไม่ดีมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ๔ เรื่องตรงนี้ท่านเขียนไว้มีอะไรมารองรับครับ หรือจะแยกไปตามกฎหมายปกติที่มีอยู่ เขียนทำไม ถ้าเป็นผมและผมยกร่างกฎหมายฉบับนี้มาเขียนเลยครับ เขียนรองรับทั้ง ๔ เรื่องนี้แล้วก็เสนอไปให้กฎหมายปกติเขามาดูตามแบบนี้ ไปปรับแก้เสีย มันจะได้เป็นการปฏิรูปที่เราเห็นทิศทางอย่างชัดเจน

ท่านประธานครับ ดูสาระสำคัญ ดูเหตุผลที่ท่านอ้าง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำเพื่อความเป็นธรรมในสังคมนี้ ทำไมต้องฟ้องท่านประธานครับ แค่ความแพ่งทำไมต้องฟ้อง ก็เพราะมันมีความเหลื่อมล้ำ มันมีความไม่เป็นธรรมคู่ความไม่เคยมีความเท่าเทียมกันในสังคมนี้ อันนี้ผมอยากฝากท่านประธานไปเลยครับ ไปยังท่านรองนายกรัฐมนตรีหรือกรรมาธิการที่จะตั้งขึ้น คู่ความไม่เคยมีความเท่าเทียมกัน ถ้ามีความเท่าเทียมกันเขาไม่ต้องฟ้อง ในระบบปกติที่ศาลสามารถไกล่เกลี่ยได้ ผมเชื่อว่าส่วนหนึ่งคู่ความเขายอมความด้วยความเป็นธรรม เขามีความเท่าเทียมกัน แต่อีกส่วนหนึ่งอีกฝ่ายต้องจำยอมรับที่จะไกล่เกลี่ย ที่จะยอมรับสภาพอย่างนั้น เพราะเขาไม่มีทางเลือกครับ เขาไปรับเขามาแล้วจะกาอีกเบอร์หนึ่งแต่มีคนบังคับ

อีกเบอร์หนึ่ง มันจำเป็นต้องกาครับ คือตามสภาพ นี่ผมเปรียบเทียบให้เห็นง่าย ๆ เพราะฉะนั้นในสังคมที่ไม่มีความเป็นธรรม สังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ท่านมีหลักประกันอะไรครับที่แก้มาตรา ๒๐ ตรีขึ้นมาแล้วจะเป็นหลักประกันว่าคู่ความจะต้องมีความเป็นธรรม เข้าสู่กระบวนการด้วยความเป็นธรรม เท่าเทียมทั้ง ๒ ฝ่าย ผมไม่อยากให้ใช้กฎหมายฉบับนี้ที่อ้างว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปไปให้ความยุติธรรมกับผู้ที่มีโอกาสมากกว่า มันจะเกิดคำเปรียบเปรยว่าได้เปรียบอย่างยุติธรรมครับ คนที่มีอำนาจ มีวาสนา มีเงิน มีข้อพิพาทเกิดขึ้นกระบวนการนี้จะไปรองรับ ไปประทับตราว่าเขาได้เปรียบอย่างยุติธรรม ซึ่งผมเชื่อมั่นว่ารัฐสภาแห่งนี้ สมาชิกทุกคนไม่เชื่อ ไม่ยอมรับในสิ่งนั้น มันเป็นความอยุติธรรม ถ้าเกิดขึ้นมาอย่างนั้นและสังคมบ้านเรามันเป็นอย่างนั้นด้วย เพราะฉะนั้นฝากประเด็นนี้เลยกรรมาธิการต้องไปดูหากลไกอะไรเข้ามารองรับว่าการที่จะมีการไกล่เกลี่ยกันต้องเข้ามาในฐานะที่มีความเสมอภาคกันเท่าเทียมกัน ไม่อย่างนั้นไกล่เกลี่ยไม่ใช่ไกล่เกลี่ยครับเป็นการบังคับไกล่เกลี่ย ----------

ผมกราบเรียนท่านประธานด้วยความเคารพในเรื่องนี้ครับ ผมไม่อาจจะลงตัวบทได้เพราะไม่มีความรู้ลึกซึ้งเรื่องกฎหมาย แต่ก็ฝากครับ ฝากว่าสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับพี่น้องประชาชนต้องเป็นไปโดยรวมจริง ๆ ครับ ให้เข้ามามีส่วนร่วมจริง ๆ หลักอะไรล่ะครับที่ท่านจะบอกได้ว่าเขาต้องได้รับความเป็นธรรมแม้จะเขียนมาอย่างนี้ก็ไม่มีเพราะท่านปฏิรูปแบบตัดแปะไม่มีกระบวนการอย่างอื่นมารองรับเลย ท่านจึงหวังว่าเดี๋ยวก็มีกฎหมายฉบับอื่นเข้ามารอเมื่อไรล่ะครับ เพราะฉะนั้นผมเรียนท่านประธานด้วยความเคารพว่าการปฏิรูปของท่านมันเลยไม่มีผลงานอย่างไรครับ จะว่าล้มเหลวเลยก็ได้ มันไม่มีผลงานเพราะวิธีคิดของท่านมันก็ผิดแล้ว ด้วยความเคารพท่านประธานจะให้ผมยอมรับกฎหมายฉบับนี้ในวาระรับหลักการผมยินดีเพราะว่าเห็นแก่พี่น้องประชาชน แต่ฝากท่านประธานไปยังท่านรองนายกรัฐมนตรีควรพิจารณาให้ถี่ถ้วนอย่าเห็นว่ารัฐสภาแห่งนี้จะเป็นตรายางให้ท่านทุกเรื่อง อย่าได้ดูถูกฝ่ายนิติบัญญัติพวกเรายินดีที่จะช่วยรัฐบาลเพื่อประเทศชาติบ้านเมือง แต่ศักดิ์ศรีของความเป็นฝ่ายนิติบัญญัติพวกผมก็มีไม่ใช่เอาอะไรยัดเยียดมาก็ทำตามที่ท่านบอก ฝากด้วยความเคารพจริง ๆ ฝากไปพิจาณา กราบขอบคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณนะครับ ต่อไปท่านวุฒิสมาชิกท่านวันชัย สอนศิริ ครับ

นายวันชัย สอนศิริ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมวันชัย สอนศิริ สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ท่านประธานเพื่อนสมาชิกได้อภิปรายในหลายแง่มุมแล้วผมจะขอเข้าตรงประเด็นที่เพื่อนสมาชิกหลายท่านยังไม่ได้อภิปรายไว้แล้วก็ฝากเป็นข้อสังเกตต่อคณะกรรมาธิการที่จะตั้งขึ้น ประเด็นสาระสำคัญกฎหมายฉบับนี้เขียนไว้เท่าที่ดูแล้วเป็นนวัตกรรมใหม่ของกระบวนการไกล่เกลี่ยและเป็นนวัตกรรมของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมลดความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าถึงและการแก้ปัญหาในการสู้คดี แต่เพื่อนสมาชิกได้ให้ข้อสังเกตบางประการต่าง ๆ นั้นไปบ้างแล้ว ถ้าจะดูในรายละเอียดของเหตุผลนั้นแยกแยะออกมาได้จากกฎหมายฉบับนี้ ๑. ทำให้คดีข้อพิพาทต่าง ๆ นั้นที่จะพึงมีในขณะนี้และในอนาคตยุติลงไปได้ ๒. รวดเร็ว ๓. ไม่ต้องฟ้องคดีและไม่ต้องทะเลาะกัน ถ้าสามารถจบประหยัดเวลา ประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมเป็นจำนวนมากไม่ต้องเสียเงินเสียทองเสียเวลาเสียบุคลากรในการพิพาทไม่ว่าจะเรื่องเล็ก

หรือเรื่องใหญ่รวมทั้งเรื่องในครอบครัว แต่ท่านประธานกฎหมายฉบับนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นอยู่ที่ผู้ประนีประนอมไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานว่าขีดเส้นใต้ตรงนี้เลยครับ เรื่องนี้จะสัมฤทธิ์ผลตามสิ่งที่กฎหมายฉบับนี้เขียนไว้อยู่ที่ผู้ประนีประนอมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคือหัวใจใหญ่ของเรื่องนี้เลยครับท่านประธาน ----------

ผมเป็นทนายความไปไกล่เกลี่ยในโรงในศาลมา ๓๐-๔๐ ปีแล้วครับท่านประธาน และไปไกล่เกลี่ยนอกศาลในศูนย์ดำรงธรรมศูนย์อื่น ๆ ของส่วนราชการมาเยอะแยะตลอดชีวิตของการเป็นทนายความ สิ่งหนึ่งซึ่งผมอยากจะกราบเรียนไปยังประธานผ่านทางท่านรองนายกรัฐมนตรีและศาลยุติธรรมที่กำลังจะต้องทำเรื่องนี้ครับ ปรากฏว่าไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ปี ๒๕๖๒ ไม่ว่าการไกล่เกลี่ยใด ๆ ที่มีอยู่ในประเทศนี้ รวมทั้งการไกล่เกลี่ยในศาลไม่ค่อยเป็นมรรคเป็นผลนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีใครเอาจริงเอาจังเกี่ยวเรื่องนี้ครับ เราอาจจะเคยเห็นนักสอบสวนยอดเยี่ยม เราอาจจะเคยเห็นมือปราบดีเด่น เราอาจจะเคยเห็นผู้พิพากษาตัดสินคดีที่อ่านคำพิพากษาแล้วเฉียบขาด หรือนักปกครองแหวนเพชร ทั้ง ๆ ที่กฎหมายฉบับนี้และเรายอมรับกันว่าการไกล่เกลี่ยนั้นมันสุดยอดที่สุด ระงับข้อพิพาทดีที่สุด ประหยัดที่สุด เราเคยเห็นนักไกล่เกลี่ยดีเด่นของประเทศนี้หรือไม่ครับท่านประธาน เราเคยเห็นศาลที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยสุดยอดมีหรือไม่ครับ หายากมากเลยครับท่านประธาน และผู้ประนีประนอมที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นคนทั่ว ๆ ไป พ่อค้าวาณิช นักธุรกิจ บางทีนะครับท่านประธานผมขออนุญาตกราบเรียนเลยประนีประนอมเจรจาไปบอกไปเปลี่ยนทนายคนนี้เสีย อย่างนี้ก็มีครับ นั่นแปลว่าการไกล่เกลี่ยนั้นผมอยากจะกราบเรียนต่อท่านประธานเลยครับ อยากให้ศาลมาทำหน้าที่นี้โดยตรง และมีบุคลากร มีหน่วยงานเฉพาะ อย่าสักแต่ว่าทำเป็นศูนย์หรือเป็นงานฝาก ทุกวันนี้เราทำเหมือนงานฝาก ถ้าเป็นผู้พิพากษาตัดสินคดีแล้วรู้สึกดี มีคุณค่า ทำไมสายปกครองไม่มีนักไกล่เกลี่ยโดยเฉพาะที่ปฏิบัติหน้าที่นี้โดยตรง ทำไมในศาลไม่เอาศาลที่ทำหน้าที่นี้ตั้งแต่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาที่มีหน่วยงานนี้โดยเฉพาะมีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง มิเช่นนั้นกฎหมายฉบับนี้ครับท่านประธานผ่านไปยังท่านรองนายกรัฐมนตรีและศาลยุติธรรมที่นั่งอยู่ตรงนี้ เราปฏิรูปกันแต่กฎหมายบอกว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปซึ่งผมก็ยอมรับ แต่ถึงเวลาไปปฏิบัติแล้วผมเกรงว่ามันจะไร้ผล ตรงนี้ละครับท่านประธานเพราะฉะนั้นผมจึงขอตั้งเป็นข้อสังเกตว่าท่านจะต้องมีบุคลากรที่เป็นผู้พิพากษาเป็นศาลสร้างความเชี่ยวชาญในด้านนี้โดยเฉพาะ เพราะเวลาผมไปไกล่เกลี่ยในโรงในศาลเยอะมากที่คนที่เป็นผู้ประนอมหรือผู้ไกล่เกลี่ยไม่ค่อยรู้เรื่องสำนวนละครับ ----------

ขออภัยท่านที่อยู่ทางบ้านและฟังว่าผมไม่ได้มีเจตนาไปก้าวล่วงท่าน แต่ในความเป็นจริงมีบางคน บางที่ บางแห่ง ไม่ได้รู้ในรายละเอียดและสำนวนความเข้าใจทางกฎหมายจริง ๆ แล้วก็นำการไกล่เกลี่ยไปสักแต่ว่าเป็นพิธีกรรมเท่านั้นเองท่านประธาน เพราะฉะนั้นขออนุญาตกราบเรียนว่าเมื่อมีกฎหมายดี ๆ อย่างนี้ มีวิธีการ มีกระบวนการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างนี้ เวลาทำอยากให้มันทำได้ดีจริง ๆ ไม่อย่างนั้นเราจะเหมือนกับออก พ.ร.บ. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ปี ๒๕๖๒ ก็ไม่มีอะไรเป็นชิ้นเป็นอันกันเลยครับท่านประธาน ขยันออกกฎหมายกันเยอะแยะ แต่ไม่ขยันในการปฏิรูปให้เป็นเรื่องเป็นราวเลย ผมขออนุญาตตั้งเป็นข้อสังเกตในเรื่องนี้เป็นประเด็นใหญ่ ผมรับหลักการในกฎหมายฉบับนี้ แต่ท่านผู้ที่เกี่ยวข้องต่อกฎหมายฉบับนี้จะต้องปฏิรูปให้การทำงานตามกฎหมายนี้สัมฤทธิ์ผล นั่นล่ะครับจึงจะเชื่อได้ว่าเป็นการปฏิรูปทั้งกฎหมายและการทำงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำเพื่อคนยากคนจนอย่างแท้จริงครับท่านประธาน กราบขอบพระคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ เนื่องจากมีการเสนอชื่อเพิ่มเติมเข้ามานะครับ แต่ผมขอความกรุณาพวกเราว่าความจริงเมื่อตอนเริ่มต้นท่านธีรัจชัยท่านนิยมนั้นก็ได้คุมเวลาไว้ดีมากนะครับ เพราะฉะนั้นขอท่านสมาชิกไม่ควรจะเกิน ๗ นาทีอย่างที่ท่านก่อน ๆ ได้ทำเอาไว้ พรรคอนาคตใหม่มีการเสนอเข้ามาอีก ๓ ท่าน ผมก็ขออนุญาตไปทีละชื่อ ท่านวิรัช พันธุมะผล ขอเชิญนะครับ

นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ผม วิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา กระผมได้ฟังวาจาอันเฉียบแหลมของ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี วิษณุ เครืองาม สมดังศรีธนญชัยของประเทศไทย ท่านพูดเคลิ้ม เคลิ้มจนผมเชื่อท่านนะครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านวิรัชอย่าไปเสียดสีเลยครับ

นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ขออภัยผมชมท่านนะครับ ผมไม่ได้ว่าท่าน

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เดี๋ยวมีการโต้ตอบมาเสียเวลา เชิญครับ

นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ขอโทษคือในการใช้กฎหมายตัวนี้ครับ ท่านรองนายกรัฐมนตรีท่านอธิบายว่าเป็นกระบวนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ท่านพูดมามีเหตุมีผล ท่านอภิปรายอย่างดีเยี่ยมเลยครับ ผมเชื่อท่าน แต่พอผมมาเปิดแล้วจากประสบการณ์ชีวิตของผม การเจรจาไกล่เกลี่ยไม่ว่าคดีแพ่ง คดีอาญา ก่อนที่คดีไปถึงศาลมีมากมายก่ายกองครับ ชีวิตผมเป็นนักกฎหมายมา มีการไกล่เกลี่ยก่อนถึงศาลมากมาย ความจริงคดีแพ่งที่ไปถึงศาลผมว่าไม่ถึง ๑ ใน ๑๐ ของคดีที่ข้อพิพาท พิพาทกันแล้วไปถึงศาล เพราะฉะนั้นเรื่องอย่างนี้ไม่ใช่เรื่องปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม การปฏิรูปต้องหมายถึงการเปลี่ยนแปลงการจัดองค์การของกระบวนการยุติธรรม ที่มาของบุคลากร การบริหารบุคลากร วิธีดำเนินการ เช่น วิธีพิจารณาความแพ่งเปลี่ยนจากวิธีปัจจุบันเป็นวิธีไต่สวน หรือคดีอาญามีระบบลูกขุนขึ้นมา แล้วก็การบังคับตามขององค์การ เพราะฉะนั้นนี่คือการปฏิรูป แต่การที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีท่านกรุณาอธิบายไว้ ผมว่าไม่ใช่เป็นการปฏิรูปเป็นอย่างที่ท่าน ขออนุญาตเอ่ยนาม คุณหมอพูดไว้ว่าเป็นเรื่องการตัดแปะเฉย ๆ ครับ เพราะฉะนั้นขออนุญาตเรียนว่า ถ้าเรายอมรับว่าการตัดแปะอย่างนี้เป็นการปฏิรูปกฎหมาย

รัฐบาลก็จะไม่ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๓ ซึ่งบัญญัติไว้ว่าร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็มาตรา ๑๓๖ เขาบอกว่าเมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้วมีมติเห็นชอบให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภานี่คือวิธีการ วิธีการในการลัดขั้นตอนต่อไปก็ไม่ต้องล่ะ ถ้าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอะไรท่านก็เป็นการปฏิรูปหมด ๑๑ ด้าน ท่านสบายเลยทุกด้านท่านก็เป็นปฏิรูปหมด เพราะฉะนั้นท่านก็เสนอตามมาตรา ๒๗๐ เอาเข้าที่ประชุมรัฐสภา สิ่งนี้ถ้าเรายอมหรือครับ ถ้าเรายอมต่อไปเราไม่มี ส.ส. ท่านเกือบไม่ต้องทำอะไรเลย เพราะว่าท่านไม่มีโอกาสพิจารณากฎหมายเลยครับ เพราะว่าท่านก็จะบอกว่าท่านรองนายกรัฐมนตรีผู้ชาญฉลาดก็บอกว่านี่เป็นการปฏิรูป ผมชมท่านนะครับ ขออนุญาตครับ อาจารย์ผมเคารพท่าน ท่านก็จะบอกว่าเป็นการปฏิรูปหมด นี่คือประเด็นที่ ๑ ผมอยากจะพูดนะครับ

ประเด็นที่ ๒ การเจรจาไกล่เกลี่ยมันดีมีประโยชน์มากนะครับ ถ้าไม่อย่างนั้นศาลคงจะต้องมีทุกอำเภอ ทุกตำบล เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นควรว่าการที่มีกฎหมายตัวนี้ ไม่รู้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับท่านวุฒิสภาจะยอมรับร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ แต่ความจริงผมว่ามันดี แต่ว่าขั้นตอนเดินมาผมว่าไม่ดีไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ต่อไปนี้เราต้องมองต่อไปว่าท่านรองนายกรัฐมนตรีท่านคงลืมไปเพิ่งมีพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผมชูให้ดู พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๒๔ มีนาคม แล้วก็ประกาศผลวันที่ ๒๓ พฤษภาคม เพราะฉะนั้นกฎหมายนี้ใช้ก่อนมี ส.ส. ๑ วัน แล้วในพระราชบัญญัตินี้มีการเจรจาไกล่เกลี่ยทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา แล้วก็ให้มีหน่วยงานที่จะรับผิดชอบในมาตรา ๕ เขาบอกว่าให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัตินี้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบด้วย เอ๊ะยังไม่มีเลยท่าน ส.ส. ท่านวุฒิสมาชิกท่านเห็นหรือยังว่ามีหน่วยงานไหนที่ประกาศว่าจะเป็นหน่วยงานในการเจรจาไกล่เกลี่ยหรือไม่ครับ ยังไม่มีผมยืนยันว่ายังไม่มี ยังไม่ทันใดเลยท่านก็เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งขึ้นมา ทั้ง ๆ ที่ไม่มีก็ไกล่เกลี่ยได้ไม่ต้องมีมาตรานี้ที่ท่านแก้ไขมามาตรา ๒๐ ตรี ก็ไม่ต้องไกล่เกลี่ยได้ เขาไกล่เกลี่ยได้อยู่แล้วในทางปฏิบัติใช่หรือไม่ท่านประธานครับ ท่านก็เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ ทีนี้พูดถึงหน่วยงานตัวนี้จริง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายตัวนี้มีกฎหมายอื่นทั่วไป หลักทั่วไปของประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็มีการประนีประนอมยอมความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถ้าคู่ความตกลงกันไม่ต้องไปศาลหรอก ถ้าตกลงกันเซ็นสัญญาถ้าไม่พอใจก็ฟ้องต่อศาลซึ่งง่ายกว่ากัน แล้วยังสามารถที่จะพิสูจน์ได้กว้างขวางกว่า แต่ว่าในกระบวนการนี้ยังไม่ได้เขียนว่าอะไรบ้างที่ถ้าไม่พอใจ และถ้าผู้ไกล่เกลี่ยนี้ตัดสินไม่ชอบด้วยความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งจะสามารถอุทธรณ์ได้ในกรณีใดบ้าง เป็นการจำกัดอำนาจศาลหรือไม่ เหมือนอนุญาโตตุลาการที่เมื่ออนุญาโตตุลาการมีความเห็นชี้ขาดในเรื่องใดแล้วบ้างก็จำกัดอำนาจ ๒ ศาลในการที่จะพิจารณาในคดีนั้น ๆ ไปอีกเยอะ นี่คือบทเรียนที่ดี นี่คือบทเรียนที่ดีที่เราจะไม่ก้าวล้ำลงไปตรงนี้ ทีนี้หน่วยงานในพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ปี ๒๕๖๒ ก็ยังไม่ได้ตั้งหน่วยงานขึ้นมา บอกว่าจะไปศาลดีหรือไม่ ขออนุญาตผมอยู่กับศาลมาตลอดชีวิต ชาวบ้านไปถึงศาลขาสั่นยังไม่ทันขึ้นศาลเลยขาสั่นแล้วเจอศาลยิ่งสั่นใหญ่เลย บางท่านก็ดุด้วย บางท่านก็ใจดีนะครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านวิรัชสรุปนะครับ

นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ครับผม เพราะฉะนั้นผมฝากคณะกรรมาธิการวิสามัญถ้าจะรับครับ ผมอยากฝากท่านกรรมาธิการว่าอย่าให้ศาลเป็นผู้รับคำร้องการเจรจาไกล่เกลี่ยเลย เรามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. จะตั้งหน่วยงานได้หรือไม่ จะตั้งนิติกรหรือว่าสำนักงานไกล่เกลี่ย กองไกล่เกลี่ยใน อบต. ท้องถิ่นแต่ละแห่ง ท่านอย่าลืมนะครับแต่ละจังหวัดจากตำบลไปจังหวัดมันไม่ใช่เรื่องง่าย บางคนไม่เคยไปจังหวัดด้วยซ้ำไป ประชาชนทั่วไปครับ เพราะฉะนั้นอย่าได้บอกว่าต้องไปศาล ในประเทศมาเลเซียเขามีศาลอำเภอ ถ้าเรามีศาลตำบลละครับ ศาลท่านคงไม่ไปนั่งที่ตำบลถ้าให้ อบต. ตั้งสำนักงานไกล่เกลี่ยขึ้นมา แล้วถ้าจะรับหลักการกฎหมายนี้ผมเสนอว่าควรจะตั้งหน่วยงานที่รับการเจรจาไกล่เกลี่ยรับคำร้องจากประชาชนใน อบต. ถ้าเป็นอย่างนี้ผมยังพอรับได้ แต่ว่าผมไม่รับร่างพระราชบัญญัตินี้จริง ๆ ครับ เพราะว่ามันมาผิดทาง แทนที่จะมาสู่ขอถูกต้องตามกฎหมาย สู่ขอจากสภาผู้แทนราษฎร ท่านไปขอที่พ่อแม่เลย พ่อแม่บอกยกให้

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านวิรัชสรุปนะครับ

นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : ขอบคุณที่ให้โอกาสพูดครับ ขอบพระคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปท่านสมชาย ฝั่งชลจิตร รักษาเวลาด้วยครับ

นายสมชาย ฝั่งชลจิตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานที่เคารพครับ ผม สมชาย ฝั่งชลจิตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคอนาคตใหม่ ขอขอบคุณท่านประธานที่ให้โอกาสผมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่..) พ.ศ. .... เกี่ยวกับการดำเนินการทางคดีก่อนที่จะมีการฟ้อง นั่นก็คือการสร้างระบบประนีประนอมก่อนที่จะมีการฟ้องคดีตามร่างที่ได้เสนอต่อสภาในวันนี้ ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตกับท่านประธานว่าในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันนี้มันมีเรื่องที่จะต้องบอกว่าพี่น้องประชาชนส่วนใหญ่อยู่กับภาวะของการเป็นหนี้ หรือว่าระบบมันผลักดันให้คนส่วนใหญ่ของประเทศนี้เป็นหนี้ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ค่าเช่า โทรศัพท์มือถือที่เราถืออยู่นี่ก็คือเราเสียค่าเช่าสัญญาณ บ้านที่เราอาศัยอยู่เราก็เช่าซื้อ

รถยนต์ที่เราขับกันอยู่เราก็เช่าซื้อ สิ่งเหล่านี้ล่ะครับมันคือโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจที่มันผูกพันกับวิถีชีวิตของพี่น้องส่วนใหญ่ของประเทศ เกษตรกรก็ไปกู้แบงก์ นักธุรกิจก็ไปกู้แบงก์ ภาวะของความเป็นหนี้สินมันก็กระจายกันทั่วทุกหย่อมหญ้าของประชาชนคนยากไร้ แต่ว่าผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทเงินทุน บริษัทไฟแนนซ์ (Finance) และธนาคารมีไม่กี่รายระบบกฎหมายในปัจจุบันมีส่วนหนึ่งที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนจำนวนน้อยนิดนี้อยู่มากมายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นอัตราดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเป็นการทบต้น ไม่ว่าจะเป็นการบวกเงินเพิ่ม แต่สิ่งหนึ่งที่มันเป็นอยู่ในอดีตที่ผ่านมาหรือ ณ วันนี้ก็คือถ้าหากว่าลูกหนี้ผิดนัดเขาจะต้องไปฟ้องคดีต่อศาล ไม่ว่าจะเป็นธนาคาร สถาบันการเงิน ซึ่งปล่อยเงินกู้ให้กับไฟแนนซ์ (Finance) ทั้งหลายครับ เขาต้องไปเริ่มคดีที่ฟ้องในศาลและเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้ต่อสู้คดีภายใต้เงื่อนไขที่เขามี เพื่อเรียกร้องหาความเป็นธรรมและมีกระบวนการในการเจรจาในศาล ซึ่งก็มีอยู่แล้วในกระบวนการประนีประนอม

- ๘๗/๑

แต่เป็นขั้นตอนหนึ่งที่กลุ่มเจ้าหนี้ทั้งหลายจะต้องไปยื่นฟ้องต่อศาลและต้องชำระค่าธรรมเนียมศาล เช่นเดียวกับการฟ้องทั่วไป ถ้าตกลงกันได้ศาลก็อาจจะมีการพิพากษาตามสัญญายอมความ แล้วลดอัตราค่าธรรมเนียมศาลให้ในบางส่วน แต่การร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับนี้เปิดโอกาสให้นำคดีไปสู่ศาลก่อนที่จะฟ้องคดีได้ ผมจึงตั้งข้อสังเกตว่ากระบวนการของการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ถูกผลักดันโดยใคร พี่น้องประชาชนหรือเจ้าหนี้ ลูกหนี้ทั้งหลายมีส่วนที่จะแสดงความคิดเห็นหรือไม่ ตัวแทนของผู้บริโภคทั้งหลาย สมาคมผู้บริโภคทั้งหลายมีส่วนในการไปรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ หรือว่ามาจากเจ้าหนี้จำนวนไม่กี่รายในประเทศนี้ที่ต้องการกฎหมายฉบับนี้เพื่อที่จะเป็นเครื่องมือในการกำจัดหรือจัดการกับลูกหนี้ง่ายขึ้นกว่าเดิม โดยลดต้นทุนหรือจ่ายน้อยแต่ได้ผลผลิตมาก เรียกลูกหนี้ให้ไปทำสัญญายอม แล้วศาลก็พิพากษา มีสิทธิพิพากษาในสำนวนคดีโดยสำนวนคดียังไม่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล พิพากษานอกสำนวนได้ นอกกระบวนการศาลได้ และเอาคำพิพากษานี้ตามสัญญายอมไปบังคับว่าถ้ากระบวนการนี้ขึ้นสู่ศาลห้ามลูกหนี้อุทธรณ์ ฎีกา บีบบังคับเขาไปเลยว่าตามสัญญายอมที่ทำกันถูกต้องแล้วห้ามอุทธรณ์ ฎีกา นี่คือการผูกมัดลูกหนี้ให้ตาย ผมจึงต้องตั้งคำถามว่า วันนี้บริษัทไฟแนนซ์ (Finance) ทั้งหลายกำลังรอกฎหมายฉบับนี้ผ่านหรือไม่ ได้จัดการกับลูกหนี้ที่ขับรถอยู่ทั่วประเทศได้ง่ายขึ้น มันเป็นคำพูดที่ต้องยืนยันว่าใครร่างกฎหมายก็เพื่อประโยชน์ของคนกลุ่มนั้น ภายใต้เงื่อนไขของรัฐบาลปัจจุบันทำไมจึงยื่นเข้ามาโดยอ้างเหตุผลการปฏิรูปกฎหมาย เพราะจะยืมมือ ส.ว. มาลงมติรับรองกฎหมายฉบับนี้ ส.ส. ถ้าไม่ร่วมมือกันจริง ๆ ท่านกำลังบอกว่าพี่น้องประชาชนทั้งประเทศกำลังรอดูท่านอยู่ว่าจะยืนอยู่ข้างกลุ่มทุนที่เอารัดเอาเปรียบ หรือจะยืนอยู่ข้างประชาชนซึ่งเป็นลูกหนี้ส่วนใหญ่ของประเทศนี้ครับ ขอบคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณท่านสมชายครับ รักษาเวลาต่อไปท่านชำนาญ จันทร์เรือง ครับ

นายชำนาญ จันทร์เรือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ผม ชำนาญ จันทร์เรือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา กระผมคงเป็นคนอภิปรายคนสุดท้ายก็คงจะไม่ได้ใช้เวลามาก เพียงแต่ผมฟังดูตั้งแต่เช้ามา ตั้งแต่เริ่มญัตติมารู้สึกจะไม่มีประเด็นที่ผมจะพูดถึง

ผมก็เลยเสนอชื่อเข้ามา ประเด็นที่ผมอยากจะเรียนถามท่านรองนายกรัฐมนตรีผ่านท่านประธาน ในการเสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้แก้ไขวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยปกติแล้วปัจจุบันนี้ ฝ่ายปกครองเขาทำอยู่แล้ว โดยอาศัยกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พุทธศักราช ๒๕๕๓ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๖๑/๑ และ ๖๑/๒ ซึ่งแต่ละอำเภอมีคณะกรรมการประนอมอยู่แล้ว คือมีนายอำเภอเป็นประธาน มีพนักงานอัยการประจำจังหวัด มีปลัดอำเภอแล้วก็มีจากบัญชีไกล่เกลี่ยตามประกาศที่ขึ้นไว้ฝ่ายละ ๑ คน ----------

อันนี้คือ ๘๐๐ อำเภอ แน่นอนมากกว่าที่ทำการศาลทั่วประเทศ ผมเข้าใจว่าอย่างมากก็ไม่เกิน ๑๐๐ ศาลนะครับ ส่วนที่ ๒ ก็คือว่าข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติการประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ มีอยู่ ๖๐,๐๐๐ กว่าหมู่บ้าน อันนี้มากมายมหาศาล และอำนาจหน้าที่สามารถไกล่เกลี่ยประนอมได้ก่อนขึ้นศาลทั้งมรดก ที่ดินไม่จำกัดทุนทรัพย์ และกรณีวงเงินไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท มันจึงเป็นที่น่าสังเกตว่าร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี มันจะสอดคล้องกันหรือไม่ มันกระทบกันหรือไม่ แล้วแก้ไขอันนี้ออกไปเสร็จบทบาทหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะมีอำนาจหน้าที่ในประเด็นที่ผมยกขึ้นมานี้จะยังคงใช้อยู่หรือไม่ แล้วศาลจะสามารถรองรับจำนวนคดีที่คนจะไปศาล แทนที่จะไปที่ว่าการอำเภอหรือไปที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้หรือไม่

ประเด็นสุดท้ายที่ผมจะถามก็คือว่าคณะประนีประนอมไกล่เกลี่ยของฝ่ายปกครองมันไม่มีเวลาทำการ มันไม่มีวันหยุดราชการ เวลาเย็น เวลาค่ำ วันเสาร์ วันอาทิตย์เขาทำได้หมดแต่ไปที่ศาล ศาลเปิดเฉพาะเวลาทำการ

ประเด็นสุดท้ายที่ผมจะเรียนถามก็คือว่าของฝ่ายปกครองเขาไม่มีค่าธรรมเนียม แต่ของร่างที่ท่านเสนอเข้ามานี้มีค่าขึ้นศาล เสียค่าขึ้นศาลร้อยละ ๒๕ หมายความว่าอย่างไร ต้องการหารายได้หรือไม่ หรือในทำนองกลับกันไม่คิดได้หรือไม่ ผมฝากประเด็นแต่เพียงเท่านี้ ขอบพระคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณท่านชำนาญที่รักษาเวลา ขอท่านสุดท้าย ท่านวุฒิสมาชิกสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย เชิญท่านรองนายกรัฐมนตรี เชิญครับ

นายวิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ขออนุญาตใช้เวลาตอนท้ายไม่นานนักเพื่อที่จะตอบหรือว่าเรียนท่านสมาชิกรัฐสภาในบางประเด็น ซึ่งก็เป็นประเด็นเล็ก ๆ แต่ว่าสมควรที่จะกราบเรียนชี้แจง ขอกราบเรียนว่าการบังคับคดีในกรณีประนีประนอมยอมความตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้น ถ้าหากว่าเป็นการประนีประนอมกันตามวรรคหนึ่ง คือหมายความว่าตั้งผู้ประนีประนอมแล้วก็ไกล่เกลี่ยเสร็จเรียบร้อยก็ทำบันทึกไว้โดยไม่ติดใจที่จะไปศาล อันนี้เป็นข้อความในวรรคหนึ่ง หากบิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามมันก็ไม่มีช่องทางอะไรที่จะไปบังคับคดีกันเองได้ต้องไปฟ้องศาลอยู่ดีในที่สุด

แต่ว่าหลายคดีมันจะจบลงได้แล้วก็ปฏิบัติตามคำประนีประนอมกันในชั้นนี้ได้ เพราะว่าเชื่อใจผู้ประนีประนอมอยู่หนึ่ง และการประนีประนอมนั้นก็อยู่ภายใต้การควบคุมของศาลอยู่แล้วอีกหนึ่ง เพียงแต่ยังไม่มีคำพิพากษาตามยอมเท่านั้น แต่ถ้าสมมุติต่อไปว่าหลังจากที่ทำบันทึกประนีประนอมกันแล้วคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำเอาบันทึกนั้นไปร้องต่อศาลคือทำให้มันเป็นทางการตามวรรคสองภายใน ๓๐ วัน ศาลจะมีคำพิพากษาตามยอมให้ หากบิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาตามยอมตรงนี้บังคับคดีกันได้เลย เพราะฉะนั้นก็ประหยัดเวลาไปโดยที่ไม่ต้องมีโจทก์มีจำเลยกัน และถ้าสมมุติเกิดไม่ปฏิบัติตามอีกมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหวนกลับมาฟ้องเป็นคดีดังที่มีท่านสมาชิกรัฐสภาถาม ขอกราบเรียนว่าเป็นฟ้องซ้ำไม่สามารถจะนำคดีมาฟ้องศาลเป็นคดีใหม่ได้

ประเด็นที่ ๒ มีผู้สอบถามว่าค่าขึ้นศาลนั้นไม่แพงร้อยละ ๒๕ หรือไม่เกินร้อยละ ๒๕ แต่มันจะมีค่ายื่นคำคู่ความจุกจิกตามมาด้วยเหมือนกับคดีทั้งหลาย ใครจะออกขอกราบเรียนว่าคู่ความไม่ต้องออกเลยในส่วนของคำคู่ความนั้นเป็นค่าใช้จ่ายของศาลครับ เป็นค่าใช้จ่ายของสำนักงานศาลยุติธรรมทั้งสิ้น และแม้แต่ในส่วนค่าขึ้นศาลที่เสียถูกลงคือร้อยละ ๒๕ ดังที่ได้บัญญัติไว้ในวรรคสามนั้น มีหลายท่านทักท้วงว่าแล้วถ้าเกิดคู่กรณีมีฐานะลำบากยากจนร้อยละ ๒๕ มันก็หนักอยู่นะครับ ข้อความในวรรคสามนั้นก็จะเป็นอย่างที่ท่านสมาชิกรัฐสภาสุรสิทธิ์ และท่านสมาชิกรัฐสภาเสรี ได้กล่าวไว้แล้วว่ามีประโยคต่อไปว่าร้อยละ ๒๕ เว้นแต่ศาลจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ตรงอย่างอื่นศาลจะกำหนดไว้ร้อยละ ๕ ร้อยละ ๑ ก็ได้ หรือไม่เก็บค่าขึ้นศาลเลยก็ได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้มันจะเป็นการยกเว้นและให้ความเป็นธรรมโดยจะดูเป็นรายคดีไป ถ้าคำถามต่อไปมีว่าถ้าอย่างนั้นก็อย่าไปเขียนเสียเลยว่าเก็บค่าขึ้นศาลไม่ดีกว่าหรือ ก็ได้ถกเถียงกันมาแล้วว่าถ้าเราไปนึกถึงคดีหนี้ กยศ. นึกถึงคดีบัตรเครดิต นึกถึงคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ มันก็ควรอยู่หรอกที่จะไม่เก็บค่าขึ้นศาล แต่อย่าลืมว่าคดีที่จะไปสู่การประนีประนอมก่อนฟ้องคดีนั้นอาจจะเป็นคดีทรัพย์สินทางปัญญา อาจจะเป็นคดีการค้าระหว่างประเทศ อาจจะเป็นคดีที่ทุนทรัพย์มีมูลค่าเป็นร้อยเป็นพันล้านบาท เพราะฉะนั้นก็เลยต้องกำหนดเอาไว้ ส่วนศาลจะลดหย่อนอย่างไรนั้นก็ขอให้เป็นดุลพินิจของศาลเป็นรายคดีไป ขอกราบเรียนต่อไปว่าการปฏิรูปไม่ว่าจะปฏิรูปอะไรก็ตาม อย่าว่าแต่ปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปเศรษฐกิจ ปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปสังคม อาจจะทำในภาพรวมภาพใหญ่ก็ได้ แต่ในบางครามันก็ต้องทำในภาพเล็กหรือประเด็นย่อย ยิ่งปฏิรูปกฎหมายนั้นออกกฎหมายสำเร็จเด็ดขาดมาฉบับเดียวให้ปฏิรูปทั้งระบบคงจะทำได้ยาก เพราะเหตุว่าเรื่องราวที่จะปฏิรูปนั้นมันกระจายกันอยู่ในกฎหมายหลายสิบฉบับ เพราะฉะนั้นถ้าทำในภาพรวมอย่างที่ท่านสมาชิกรัฐสภาแนะนำได้เป็นการดีครับ แต่ถ้าหากว่าไม่สามารถทำได้และจำเป็นเร่งด่วนก็คงต้องแก้ไขเป็นรายประเด็นไป ซึ่งเป็นธรรมดาตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบันและในอนาคตก็คงจะต้องเดินไปในลักษณะอย่างนี้ ท่านประธานที่เคารพครับ ขอกราบเรียนในสิ่งที่ท่านสมาชิกรัฐสภาท่านอาจารย์ชำนาญได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ดีว่า วันนี้เราก็มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมกันอยู่หลายเรื่องหลายราว หลายแห่ง หลายกฎหมาย เป็นความจริง และฝ่ายปกครองก็ทำได้ดีอยู่แล้ว แต่ขอกราบเรียนว่าการประนีประนอมตามกฎหมายที่เสนอมายังท่านประธานในวันนี้ไม่ได้

มีความซ้ำซ้อนกับการประนีประนอมตามระบบอื่นที่มีอยู่ วันนี้ฝ่ายปกครองก็ทำ ที่สำคัญ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็เพิ่งออกมาเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ปี ๒๕๖๒ นี่ล่ะครับ แต่ข้อจำกัดในกฎหมายและระเบียบอื่นนั้นมันมี ตัวอย่างเช่นในพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นคดีแพ่งถ้าทุนทรัพย์มูลค่ามันสูงกว่า ๕ ล้านบาท ไกล่เกลี่ยไม่ได้นะครับ แต่ว่าตามพระราชบัญญัติที่กราบเรียนเสนอท่านประธานมาในวันนี้ทุนทรัพย์จะกี่ร้อย กี่พัน กี่หมื่นล้านบาท ถ้าคู่กรณีเขาตกลงปลงใจแล้วสามารถประนีประนอมได้ทั้งสิ้น และการไกล่เกลี่ยตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นนั้นศาลไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยว เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปจัดการกันเอง ซึ่งอาจจะเป็นฝ่ายปกครอง อาจจะเป็นศูนย์ดำรงธรรม อาจจะเป็นตำรวจ แต่การประนีประนอมตามกฎหมายที่เสนอมาในวันนี้เป็นการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมภายใต้อำนาจของศาล ศาลเป็นผู้ตั้งผู้ประนีประนอม ไม่ใช่ไปตั้งกันเอง และศาลจะเข้าไปกำกับดูแลแม้จะไม่ลงไปประนีประนอมด้วย เสร็จแล้วยังย้อนกลับมาหาศาลได้อีกให้ศาลพิพากษาตามยอมได้อีก โดยที่ทั้ง ๒ ฝ่ายไม่ต้องเป็นคู่กรณีพิพาทให้บาดหมางกัน เพราะฉะนั้นมันจะมีข้อดี ข้อเสียที่แตกต่างกัน ----------

พิพากษาตามยอมได้อีกโดยที่ทั้ง ๒ ฝ่ายไม่ต้องเป็นคู่กรณีพิพาทให้บาดหมางกัน เพราะฉะนั้นมันจะมีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน หลักอย่างนี้เองทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงได้เห็นว่าเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมชนิดหนึ่ง แล้วระบุไว้เป็นหนึ่งในหลายสิบประเด็นในแผนปฏิรูปแห่งชาติว่าจำเป็นจะต้องยกเรื่องนี้ขึ้นมาจัดการ ซึ่งบัดนี้ก็ได้เสนอมาเป็นเพียงมาตราเดียวของการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ส่วนข้อสังเกตอื่น ๆ ของท่านสมาชิกรัฐสภา ผมเข้าใจว่าเกือบทุกท่านเลยเป็นข้อสังเกตที่ดี บางเรื่องเองอาจจะไม่เคยคิดกันมาก่อน เมื่อท่านมาสะกิดก็ทำให้น่าคิด สิ่งเหล่านี้ก็ขออนุญาตที่จะฝากไว้ว่าถ้าสภาแห่งนี้รับหลักการขอให้ท่านกรรมาธิการได้กรุณาพิจารณาให้รอบคอบ ลึกซึ้ง และทำให้กฎหมายนี้สำเร็จผลเป็นการปฏิรูปอย่างแท้จริง กราบขอบพระคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณท่านรองนายกรัฐมนตรีครับ ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นเรื่องรับหลักการโดยที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ ผมก็เรียนว่าโดยที่เรื่องนี้สมาชิกสนใจได้มีผู้อภิปรายถึง ๑๑ ท่าน ผมขอขอบคุณสมาชิกที่รักษาเวลาและทำให้กระจายโอกาสให้เพื่อนที่อยากอภิปรายด้วย ในขั้นตอนรับหลักการนั้นก็ต้องขออนุญาตปฏิบัติตามที่ปฏิบัติมาแล้วก็คือขอพวกเราร่วมเข้ามาในห้องประชุมนี้นะครับ ในเบื้องต้นก็คือการแสดงตนเพื่อให้ครบองค์ประชุมครับ

(นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกกรุณาเข้าประจำที่ก่อนเพื่อให้เจ้าหน้าที่นับองค์ประชุมครับ ขอเรียกอีกครั้งนะครับ ขอเวลาสมาชิกสักนิดนะครับ พวกเรากำลังทยอยมา สมาชิกประจำที่นะครับ เจ้าหน้าที่กรุณาเริ่มนับจำนวนได้ครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการตรวจสอบองค์ประชุม)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เจ้าหน้าที่ส่งรายงานหมดแล้วนะครับยังไม่พร้อมนะ อยู่ในระหว่างจดจำนวนสมาชิกนะครับ ส่งหมดหรือยังครับ ข้างบนเรียบร้อยแล้วใช่หรือไม่ครับ ท่านเลขาธิการส่งเรียบร้อยหรือยังครับ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๔๙๓ ท่านครบองค์ประชุมนะครับ

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

วัน อังคาร ที่ ๒๙ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา

(ร่าง พ.ร.บ. แก้ไข ป.วิ.พ.ฟ้อง)

รวม 493 คน

สำนักการประชุม

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : กระบวนการต่อไปก็ขอลงมติโดยวิธีการที่ทำมาแล้วก็คือสมาชิกอย่าเพิ่งไปไหนขออนุญาตให้เจ้าหน้าที่แจกบัตร ๓ ใบ กระบวนการก็คือบัตรสีน้ำเงิน รับหลักการ สีแดง ไม่รับหลักการ สีขาว งดออกเสียงครับ ขอเชิญเจ้าหน้าที่แจกบัตรครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจกบัตร)

- ๙๒/๑

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งครับ บัตรให้เขียนชื่อเลขประจำตัวของสมาชิก พรรค แล้วก็เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นวุฒิสมาชิก

(สมาชิกทำการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนน)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : เจ้าหน้าที่ดูนะครับว่าสมาชิกเขียนเรียบร้อยหรือยัง ข้างบนยังไม่พร้อม ข้างบนยังธงแดงอยู่นะครับไม่พร้อม ข้างบนพร้อมแล้วถ้าอย่างนั้นเจ้าหน้าที่ประจำที่เก็บบัตรของสมาชิกครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการลงคะแนน)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : บัตรที่เหลือเก็บไว้ก่อนครับ ในระหว่างที่รวมผลเจ้าหน้าที่เก็บบัตรที่เหลือจากสมาชิกได้ครับ มติการลงคะแนนออกมาอย่างนี้นะครับ เห็นด้วย ๓๖๐ คน ไม่เห็นด้วย ๑๕๑ คน งดออกเสียง ๓ คน อันนี้เป็นผลนะครับ

- ๙๔/๑

ผลการลงมติ

ในการประชุมรัฐสภา

ครั้งที่ 9/๒๕๖๒

วัน อังคาร ที่ ๑๔ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา -นาฬิกา

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) ฯ

เห็นด้วย 360 คน

ไม่เห็นด้วย 151 คน

งดออกเสียง 3 คน

รวม 514 คน

สำนักการประชุม

เรื่อง **ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....**
(หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) วาระที่ ๑

วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 514

เห็นด้วย 360

ไม่เห็นด้วย 151

งดออกเสียง 3

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	002	ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
2	003	นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ	พรรคประชาชาติ	ไม่เห็นด้วย
3	005	นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
4	006	นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
5	009	นายกฤษฎา ตันเทอดทิตย์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
6	010	นายกฤษณ์ แก้วอยู่	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
7	013	นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
8	015	นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
9	016	นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
10	017	นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
11	019	นายกิตติ สมทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
12	020	นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
13	021	นายกิตติชัย เรืองสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
14	022	นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
15	025	นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
16	026	นายกูเฮง ยาวอหะซัน	พรรคประชาชาติ	ไม่เห็นด้วย
17	027	นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
18	028	นายเกษม ศุภรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
19	029	นายเกษม อุประ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
20	030	นายเกษมสันต์ มีทิพย์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
21	031	นายเกียรติ สิทธีอมร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
22	032	นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
23	033	นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
24	034	ศาสตราจารย์โกวิทย์ พวงงาม	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
25	035	นายโกศล ปัทมะ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
26	036	นายไกลก้อง ไวทยการ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
27	037	นายขจิตร ชัยนิคม	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
28	038	นายขวัญเลิศ พานิชมาท	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
29	040	นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
30	043	นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
31	044	นายคารม พลพรกลาง	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
32	045	นายคำพอง เทพาคำ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
33	046	นายคุณากร ปรีชาชนะชัย	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
34	047	นายจตุพร เจริญเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
35	048	นายจรัส คุ้มไข่น้ำ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
36	049	นายจรัสฤทธิ์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
37	051	นางสาวจอมขวัญ กลับบ้านเกาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
38	052	นายจักรกฤษณ์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
39	055	นายจักรพันธ์ พรนิมิตร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
40	058	นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
41	060	นางสาวจารุวรรณ ศรัณย์เกตุ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
42	062	นายจิรทัศ ไกรเดชา	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
43	063	นายจิรพงษ์ ทรงวัชราภรณ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
44	064	นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
45	067	นางสาวจิราพร สินธุไพร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
46	068	นายจิรายุ ห่วงทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
47	069	นายจีรเดช ศรีวิราช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
48	070	นางจุฑาพัตธน์ เมนะสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
49	071	นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
50	073	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
51	074	นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
52	075	นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
53	076	นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
54	077	นางเจริญ เรี่ยวแรง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
55	078	นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
56	079	นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
57	082	นายชยุต ภุมมะกาญจนะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
58	083	นายชลน่าน ศรีแก้ว	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
59	084	นายชวน หลีกภัย	พรรคประชาธิปัตย์	งดออกเสียง
60	085	พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
61	086	นายชวลิต วิชยสุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
62	091	นายชัยวัฒน์ เป้าเปี่ยมทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
63	092	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
64	094	นายชาญวิทย์ วิภูศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
65	095	นายชาดา ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
66	096	นายชำนาญ จันทร์เรือง	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
67	097	นายชินวรณ์ บุณยเกียรติ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
68	101	นายชูศักดิ์ แอกทอง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
69	104	นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
70	105	นายโชติวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
71	108	นายชูการ์โน มะทา	พรรคประชาชาติ	ไม่เห็นด้วย
72	109	นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
73	111	นายฐานิสร์ เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
74	112	นายฐาปกรณ์ กุลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
75	113	นายฐิตินันท์ แสงนาค	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
76	114	นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
77	115	นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
78	117	นายณัฏฐพล จรัสรพีพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
79	119	นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
80	120	นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
81	121	นายณัฐพงษ์ สุปริยศิลป์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
82	122	นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
83	123	นายณัฐวุฒิ กองจันทร์ดี	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
84	124	นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
85	126	นายดล เหตระกูล	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
86	127	นายดะนัย มะหิพันธ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
87	128	นายดำรงค์ พิเดช	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
88	129	นายเดชอิศม์ ขาวทอง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
89	130	นางสาวตรีนุช เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
90	131	นายตี๋ใหญ่ พูนศรีธนากูล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
91	132	นายไตรเทพ งามกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
92	133	นายไตรรงค์ ติธรรม	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
93	135	พลตรี ทรงกลด ทิพย์รัตน์	พรรคพลังชาติไทย	เห็นด้วย
94	136	พันเอก เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
95	137	นายทวิรัฐ รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
96	138	นายทวีศักดิ์ ทักษิณ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
97	139	นายทศพร ทองศิริ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
98	140	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
99	141	นางทัศนาพร เกษเมธีการุณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
100	142	นางสาวทัศนีย์ บูรณุปกรณ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
101	145	นายเทพไท เสนพงศ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
102	147	นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
103	148	นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
104	149	นางเทียบจุฑา ขาวขำ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
105	150	นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
106	151	นายธนกร ไชยกุล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
107	153	นายธนยศ ทิมสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
108	154	นายธนะสิทธิ์ โควสุรัตน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
109	155	นายธนัสถ์ ทวีเกื้อกูลกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
110	156	นายมานพ คีรีภูวดล	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
111	158	นายธรรมวิชญ์ โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
112	159	นายธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
113	160	นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
114	161	นายธารา ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
115	162	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
116	163	นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
117	164	นายธีระ ไตรสรณกุล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
118	165	นายธีระ วงศ์สมุทร	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
119	166	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
120	167	นายนพ ชีวานันท์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	168	นายนพคุณ รัฐผไท	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
122	169	นายนพดล แก้วสุพัฒน์	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
123	173	นายนริศ ขำนุรักษ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
124	174	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
125	176	นายนัทธี ถิ่นสาคู	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
126	177	นางนาที รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
127	178	นายนิกร จำนง	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
128	179	นายนิคม บุญวิเศษ	พรรคพลังปวงชนไทย	ไม่เห็นด้วย
129	181	นายนิพันธ์ ศิริธร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
130	182	นายนิยม ช่างพินิจ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
131	184	นายนิยม เวชกามา	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
132	185	นายนิรมิต สุจารี	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
133	188	นายนิโรธ สุนทรเลขา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
134	189	นางสาวแนน บุณย์ธิดา สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
135	190	นายบัญญัติ เจตนจันทร์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
136	191	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
137	192	นายบัลลังก์ อรรณนพพร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
138	193	นายบุญแก้ว สมวงศ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
139	194	นายบุญฐิณ ประทุมลี	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
140	195	นางบุญยิ่ง นิติกาญจนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
141	196	นางบุญรื่น ศรีธเรศ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
142	198	นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
143	199	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
144	200	นายปกรณ์ มุ่งเจริญพร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
145	202	นายปฐมพงศ์ สูญจันทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
146	204	นายประกอบ รัตนพันธ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
147	206	นายประทวน สุทธิอำนวยเดช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
148	208	นายประภูศักดิ์ จินตะเวช	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
149	209	นายประมวล พงศ์ถาวราเดช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
150	211	นายประสิทธิ์ มะหะหมัด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
151	213	นายประเสริฐ จันทรรวงทอง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
152	214	นายประเสริฐ บุญเรือง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
153	215	นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
154	216	นายปริญญา ช่วยเกตุ คีรีรัตน์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
155	217	นายปริญญา ฤกษ์หร่าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
156	218	นายปรีดา บุญเพลิง	พรรคครูไทยเพื่อประชาชน	เห็นด้วย
157	219	นายปัญญา จีนาคำ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
158	220	นางสาวปารีณา ไกรคุปต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
159	222	นายปิยวัฒน พันธ์สายเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
160	224	นางผ่องศรี แซ่จึง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
161	225	นายไผ่ ลิกค์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
162	226	พลโท พงศกร รอดชมภู	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
163	228	นายพนิต วิกิตเศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
164	229	นายพยม พรหมเพชร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
165	230	นายพรชัย อำนวยทรัพย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
166	231	นายพรชัย อินทร์สุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
167	234	นางพรเพ็ญ บุญศิริวัฒนกุล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
168	235	นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
169	238	นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
170	239	นายพัฒนา สัพโส	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
171	241	นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
172	242	นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
173	243	นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
174	245	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
175	246	นายพิบูลย์ รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
176	247	นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
177	249	นายพิษณุ พลธี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
178	250	นายพีรเดช คำสมุทร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
179	251	นางสาวพิมพ์รพี พันธุ์วิชาติกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
180	255	นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
181	256	นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
182	257	นายเพชรวรรต วัฒนพงศศิริกุล	พรรคเพื่อชาติ	ไม่เห็นด้วย
183	258	นายไพจิต ศรีวรขาน	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
184	260	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
185	262	นายภณณัฏฐ์ ศรีอินทร์สุทธิ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
186	263	นายภราดร ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
187	264	นางสาวภริม พูลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
188	265	นายภาคภูมิ บูลย์ประมุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
189	266	นายภาควัต ศรีสุรพล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
190	267	นางสาวภาดาท์ วรกานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
191	268	นายภานุ ศรีบุศยกาญจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
192	269	นายภาสกร เงินเจริญกุล	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
193	270	นายภิญโญ นิโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
194	271	นายภูดิท อินสุวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
195	272	นายภูมิศิษฏ์ คงมี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
196	273	นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์	พรรคไทยศรีวิไลย์	เห็นด้วย
197	274	นายมณฑล โพธิ์คาย	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
198	275	นายมณเฑียร สงฆ์ประชา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
199	276	นายมนตรี ตั้งเจริญถาวร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
200	277	นายมนตรี ปาน้อยนนท์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
201	278	นางมนพร เจริญศรี	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
202	279	นายมนูญ สิวาภิรมย์รัตน์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
203	280	นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
204	281	นายมานพ ศรีผึ้ง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
205	284	นายมานัส อ่อนอ้าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
206	287	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
207	288	พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์	พรรคประชานิยม	เห็นด้วย
208	290	นายยรรยงก์ ถนอมพิชัยธำรง	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
209	293	นางสาวเยาวลักษณ์ วงษ์ประภารัตน์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
210	294	รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
211	295	นายรณเทพ อนุวัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
212	297	นายรังสรรค์ มณีรัตน์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
213	299	นายรังสิกร ทิมาตฤกะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
214	300	นายรังสิมันต์ โรม	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
215	301	นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
216	302	นายรัฐกิตติ์ ผาลีพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
217	303	นายรุ่งโรจน์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
218	305	นางสาวละออง ติยะไพรัช	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
219	307	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
220	310	นายวรภพ วิริยะโรจน์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
221	311	นางสาววรรณวรี ตะล่อมสิน	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
222	313	นายวรศิษฎ์ เลียงประสิทธิ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
223	314	นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
224	316	นายวัชรพล โตมรศักดิ์	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
225	317	นายวัชระ ยาวอหะซัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
226	322	นายวันชัย ปริญญาศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
227	323	นายวันนิวัติ สมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
228	324	นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
229	327	นายวิเชียร ชวลิต	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
230	328	นายวิทยา ทรงคำ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
231	329	นายวินท์ สุธีรชัย	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
232	330	นายวิรัช พันธุมะผล	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
233	331	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
234	333	นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
235	334	นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
236	335	นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
237	337	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
238	338	นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
239	341	นายมารุต มัสยวาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
240	342	นายวีระกร คำประกอบ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
241	348	นายวุฒิพงษ์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
242	350	นายศรัณย์ ทิมสุวรรณ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
243	352	นายศราวุธ เพชรพนมพร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
244	353	นางสาวศรีนวล บุญลือ	-	เห็นด้วย
245	357	นายศักดินัย นุ่มหนู	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
246	359	นายศาสตรา ศรีปาน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
247	360	นายศิรสิทธิ์ เลิศด้วยลาภ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
248	361	นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
249	363	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
250	364	นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
251	366	นายศุภชัย ใจสมุทร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
252	368	นายศุภชัย โพธิ์สุ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
253	371	นายสงคราม กิจเลิศไพโรจน์	พรรคเพื่อชาติ	ไม่เห็นด้วย
254	373	นายสนอง เทพอักษรณรงค์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
255	374	นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
256	375	นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
257	376	นายสมเกียรติ วอนเพียร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
258	377	นางนันทนา สงฆ์ประชา	พรรคประชาภิวัฒน์	เห็นด้วย
259	378	นายสมคิด เชื้อคง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
260	380	นายสมชาติ ประดิษฐพร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
261	381	นายสมชาย ฝั่งชลจิตร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
262	382	พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
263	383	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
264	384	นายสมบัติ อำนาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
265	385	นายสมบูรณ์ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
266	388	นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	พรรคประชาชาติ	ไม่เห็นด้วย
267	390	นายสมศักดิ์ พันธ์เกษม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
268	391	นางสมหญิง บัวบุตร	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
269	393	นายสยาม หัตถสงเคราะห์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
270	396	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
271	398	นายสราวุธ อ่อนละมัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
272	399	นายสฤษฏ์พงษ์ เกี่ยวข้อง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
273	400	นายสฤษดิ์ บุตรเนียร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
274	401	นายสะถิระ เผือกประพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
275	402	นายสัญญา นิลสุพรรณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
276	404	นายสันติ กีระนันทน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
277	408	นายสาคร เกี่ยวข้อง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
278	410	นายสาธิต ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
279	412	นายสายัณห์ ยุติธรรม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
280	413	นายสำลี รักสุทธี	พรรคอนาคตใหม่	งดออกเสียง
281	414	นายสิงหภณ ดีนาง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
282	415	พันโท สินธพ แก้วพิจิตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
283	416	นายสินิตย์ เลิศไกร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
284	419	นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
285	422	นายสุชาติ ภิญโญ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
286	423	นายสุชาติ อุสาหะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
287	425	นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
288	426	นายสุทา ประทีป ณ ถลาง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
289	429	นายสุพล จุลใส	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
290	431	พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
291	433	นางสุภาภรณ์ คงวุฒิปัญญา	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
292	434	นายสุรชัย ศรีสารคาม	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
293	435	นายสุรชาติ ชาญประดิษฐ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
294	440	รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
295	441	นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
296	444	นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
297	445	นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
298	446	นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
299	447	พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
300	449	นายเสมอกัน เที่ยงธรรม	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
301	451	นายโสภณ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
302	452	นายองค์การ ชัยบุตร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
303	453	นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
304	455	นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
305	457	นายอนันต์ ผลอำนวย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
306	458	นายอนันต์ ศรีพันธุ์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
307	459	นายอนาวิล รัตนสถาพร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
308	460	นายอนุชา น้อยวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
309	465	นายอนุรักษ์ จุรีมาศ	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
310	467	นางอนุรักษ์ บุญศล	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
311	468	นายอนุสรณ์ ปั้นทอง	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
312	469	นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
313	471	นายอภิชา เลิศพชรกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
314	473	นายอภิชาติ ศิริสุนทร	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
315	476	นายอรรถกร ศิริลัทธยากร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
316	477	ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
317	478	นายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
318	479	นายอัครวัฒน์ อัศวเหม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
319	480	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
320	481	นายอันวาร์ สาและ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
321	482	นายอับดุลบาซิม อาบู	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
322	483	นายอับดุลอายี สาแม็ง	พรรคประชาชาติ	ไม่เห็นด้วย
323	484	นายอัศวิน วิภูศิริ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
324	485	นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
325	486	นางอาภรณ์ สาราคำ	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
326	487	นายอารี ไกรนรา	พรรคเพื่อชาติ	ไม่เห็นด้วย
327	488	นายอาสพลธ์ สรรณ์ไตรภพ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
328	489	นายอำนาจ วิลาวัลย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
329	491	นายอิทธิรัตน์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
330	492	นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
331	493	นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
332	497	นายเอกภพ เพียรพิเศษ	พรรคอนาคตใหม่	ไม่เห็นด้วย
333	499	นายเอี่ยม ทองใจสด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
334	500	นายโอชิษฐ์ เกียรติก้องชูชัย	พรรคเพื่อไทย	ไม่เห็นด้วย
335	004	นายกล้านรงค์ จันทิก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
336	006	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
337	008	นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
338	009	นายกิตติ วะสีนนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
339	011	นายกูรดิสถ์ จันทร์ศรีชวาลา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
340	013	ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
341	014	นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
342	015	นายคำนูณ สิทธิสมาน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
343	016	นายจเด็จ อินสว่าง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
344	017	นายจรินทร์ จักกะพาก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
345	018	พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
346	021	นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
347	022	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
348	025	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
349	026	นายเจตน์ ศิรธรานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
350	027	นายเจน นำชัยศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
351	028	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
352	029	พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
353	030	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
354	031	นายเฉลา พวงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
355	032	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
356	033	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
357	035	นายเฉลียว เกาะแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
358	036	นายจัตุรงค์ เสริมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
359	039	พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
360	041	พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
361	042	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
362	044	พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
363	045	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
364	047	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
365	048	นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
366	050	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
367	051	พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
368	052	นายณรงค์ รัตนานุกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
369	053	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
370	054	นายณรงค์ อ่อนสอาด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
371	056	พลเอก ดนัย มีชูเวท	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
372	057	นางดวงพร รอดพยาธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
373	058	นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
374	059	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
375	060	นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
376	061	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
377	062	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
378	065	รองศาสตราจารย์ พลเอก ไตรโรจน์ ครุธเวโช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
379	066	นายฉนัด มานะพันธุ์นิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
380	070	นายทรงเดช เสมอคำ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
381	071	พลเอก ทวีป เนตรนิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
382	072	นายทวีวงษ์ จุลกมนตรี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
383	073	นางทัศนา ยุวานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
384	075	พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
385	076	พลเอก ธงชัย สาระสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
386	079	นายธานี สุโชดายน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
387	080	นายธานี อ่อนละเอียด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
388	081	พลเอก ธีรเดช มีเพียร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
389	083	พลเรือเอก นพดล โชคระดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
390	085	พลเอก นาวิน ดำริกาญจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
391	087	พลเอก นิวัตร มีนะโยธิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
392	088	ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
393	089	นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
394	090	นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
395	093	นายบุญมี สุระโคตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
396	094	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ไข่เกษ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
397	095	พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
398	097	หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
399	098	พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
400	099	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
401	102	นายประมาณ สว่างญาติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
402	103	ร้อยเอก ประยุทธ เสาวคนธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
403	104	นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
404	105	พลเอก ประสาท สุขเกษตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
405	106	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
406	107	พลตำรวจตรี ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
407	108	พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
408	109	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
409	112	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
410	113	นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
411	114	นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
412	115	พลเอก โปฎก บุนนาค	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
413	116	นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
414	117	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
415	119	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	สมาชิกวุฒิสภา	งดออกเสียง
416	121	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
417	122	พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
418	123	นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
419	125	พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
420	127	พลตำรวจโท พิสัณห์ จุลดิลก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
421	128	พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
422	130	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
423	131	พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
424	132	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
425	133	นายไพโรจน์ พ่วงทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
426	134	พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
427	136	นายภาณุ อุทัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
428	137	นายมณเฑียร บุญตัน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
429	139	นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
430	140	พลเอก มารุต ปัชโชตะสิงห์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
431	141	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
432	142	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
433	146	นายระวี รุ่งเรือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
434	147	นางสาวเรณู ตังคจิวางกูร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
435	148	นายลักษณ์ วจนานวัช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
436	150	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
437	152	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
438	153	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
439	154	นางวรารัตน์ อติแพทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
440	155	พลเอก วราห์ บุญญะสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
441	156	พลเอก วลิต โรจนภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
442	157	พลเอก วสันต์ สุริยมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
443	159	นายวันชัย สอนศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
444	160	นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
445	162	นายวิทยา ผิวผ่อง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
446	163	พลเอก วินัย สร้างสุขดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
447	164	พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
448	165	นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
449	166	นายวิรัตน์ เกสสมบูรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
450	167	นางสาววิไลลักษณ์ อรินทมะพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
451	170	นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
452	171	นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
453	172	นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
454	173	พลเอก วีรัณ ฉันทศาสตร์โกศล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
455	174	นายวุฒิพันธุ์ วิชัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
456	175	นายศรีศักดิ์ วัฒนพรมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
457	177	รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
458	182	นายศุภชัย สมเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
459	183	พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
460	184	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
461	185	พลเอก สกล ชื่นตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
462	186	หม่อมหลวงสกุล มาลากุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
463	187	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
464	188	พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
465	189	พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
466	193	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
467	194	นายสมชาย เสียงหลาย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
468	195	นายสมชาย แสวงการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
469	196	นายสมชาย หาญหิรัญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
470	197	นายสมเดช นิลพันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
471	198	พลตำรวจโท สมบัติ มิลินทจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
472	199	นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
473	200	นายสมพล เกียรติไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
474	201	นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
475	203	พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
476	204	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
477	205	นายสวัสดิ์ สมัครพงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
478	206	พลเอก สสิน ทองภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
479	207	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
480	208	นายสัญชัย จุลมนต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
481	209	นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
482	210	นายสำราญ ครรชิต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
483	211	พลเอก สำเริง ศิวาดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
484	212	พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
485	213	พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
486	214	นายสุชัย บุตรสาระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
487	215	นายสุธี มากบุญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
488	216	นางสุนี จึงวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
489	218	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
490	219	พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
491	220	นายสุรเดช จิรัฐิติเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
492	221	พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
493	222	พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
494	223	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
495	224	นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
496	226	นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
497	227	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
498	229	พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
499	230	พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
500	231	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
501	233	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
502	234	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
503	235	นางอภิรดี ตันตราภรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
504	237	นายอมร นิลเปรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
505	238	นายออน กาจกระโทก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
506	239	พลเอก อักษรา เกิดผล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
507	241	พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
508	242	พลโท อำพน ชูประทุม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
509	243	นายอำพล จินดาวัฒนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
510	244	พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสูต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
511	245	ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณอุดม คชินทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
512	246	นายอุดม วรัญญูรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
513	249	พลเอก อู้ด เบื้องบน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
514	250	พลตรี โอสถ ภาวิไล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ซึ่งถือเสียงข้างมาก เพราะฉะนั้นที่ประชุมก็มีมติเห็นด้วยรับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ต่อไปก็จะเป็นเรื่องกรรมาธิการเสนอครับ

นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชารัฐในฐานะสมาชิกรัฐสภา ดิฉันขอเสนอจำนวนกรรมาธิการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) จำนวน ๔๙ ท่าน ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ๔๙ ท่าน ผู้รับรองไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่น ก็ถือว่าที่ประชุมเห็นชอบเสนอกรรมาธิการ ๔๙ ท่าน สัดส่วนจะเป็นอย่างนี้ครับ สัดส่วนกรรมาธิการของคณะรัฐมนตรี ๑๒ คน สัดส่วนกรรมาธิการวุฒิสภา ๑๒ คน สัดส่วนกรรมาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๒๕ คน สำหรับกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะมีสัดส่วนกรรมาธิการของแต่ละพรรคดังนี้ พรรคเพื่อไทย ๗ คน พรรคพลังประชารัฐ ๖ คน พรรคอนาคตใหม่ ๔ คน พรรคประชาธิปัตย์ ๓ คน พรรคภูมิใจไทย ๓ คน พรรคชาติไทยพัฒนา ๑ คน พรรคเสรีรวมไทย ๑ คน ขอเชิญคณะรัฐมนตรีเสนอครับ

นายวิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ คณะรัฐมนตรีขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการในสัดส่วนของคณะรัฐมนตรี ๑๒ คน ดังนี้ ๑. นายศุภกิจ แย้มประชา ๒. นายพรภัทร์ ตันติกุลานันท์ ๓. นายพสิษฐ์ อัศววัฒนาพร ๔. นางสาวรวิวรรณ จตุรพิธพร ๕. นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ ๖. นางสาวเรวดี ขวัญทองยิ้ม ๗. นายสมศักดิ์ คุณเงิน ๘. นายภูดิท อินสุวรรณ์ ๙. นายทศพล เพ็งส้ม ๑๐. นายศิริพงษ์ รัสมี ๑๑. นายสามารถ เจนชัยจิตรวนิช และ ๑๒. นายเอกชัย แย้มสาหร่าย ครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ของคณะรัฐมนตรี ๑๒ ท่านนะครับ สัดส่วนวุฒิสมาชิก เชิญครับ

นายวันชัย สอนศิริ สมาชิกสวุฒิสภา (สรรหา) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายวันชัย สอนศิริ สมาชิกวุฒิสภาในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการในสัดส่วนของวุฒิสภาจำนวน ๑๒ คน ดังนี้ครับ ๑. นายจเด็จ อินสว่าง ๒. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์

๓. นายณรงค์ อ่อนสอาด ๔. นางดวงพร รอดพยาธิ์ ๕. นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม ๖. พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา ๗. นายธานี อ่อนละเอียด ๘. นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ๙. นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม ๑๐. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ๑๑. นายพลเดช ปิ่นประทีป และ ๑๒. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้องครับ ต่อไปเป็นสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครับ พรรคเพื่อไทย ๗ คน เชิญครับ

นางมนพร เจริญศรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (นครพนม) : ท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน มนพร เจริญศรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยในฐานะสมาชิกรัฐสภาในสัดส่วนของพรรคเพื่อไทย ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในสัดส่วนของพรรคเพื่อไทยจำนวน ๗ ท่าน ๑. นายนิรมิต สุจารี ๒. นายสิงหภณ ดีนาง ๓. นายพีระเพชร ศิริกุล ๔. นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม ๕. นายวาสุเทพ ศรีโสดา ๖. นายกิตติกร โล่สุนทร ๗. นายวัฒนา เซ่งไพเราะ ขอผู้รับรองค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคพลังประชารัฐ ๖ ท่านครับ

นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : เรียนท่านประธาน ดิฉัน นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตคลองเตยและวัฒนา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา พรรคพลังประชารัฐ ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในสัดส่วนของพรรคพลังประชารัฐ จำนวน ๖ ท่านค่ะ ๑. นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ ๒. นายนิพันธ์ ศิริธร ๓. นายประสิทธิ์ มะหะหมัด ๔. นายสุทา ประทีป ณ ถลาง ๕. นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ ๖. นายยุทธนา โพธสุธน ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคอนาคตใหม่ ๔ คนครับ

นางสาวเบญจา แสงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธาน ดิฉัน เบญจา แสงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคอนาคตใหม่ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอกรรมาธิการวิสามัญในสัดส่วนพรรคอนาคตใหม่ ๔ ท่านดังนี้ ๑. นายวิรัช พันธุมะผล ๒. นายจิรวัฒน์ อรัณยกานนท์ ๓. นายชำนาญ จันทร์เรือง ๔. นายนิธิ ละเอียดดี ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคประชาธิปัตย์ ๓ คนครับ

นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สุราษฎร์ธานี) : เรียนท่านประธานครับ ผม นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ในสัดส่วนของพรรคประชาธิปัตย์ ๓ ท่านดังนี้ ๑. นายอิสสระ สมชัย ๒. นายเชวงศักดิ์ พลลาภ ๓. พลตรี สมโชค แดงบรรจง ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้องนะครับ พรรคภูมิใจไทย ๓ คนครับ

นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ลพบุรี) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์ สมาชิกพรรคภูมิใจไทย ขอเสนอโควตาพรรคภูมิใจไทย ๓ ท่าน ดังต่อไปนี้ ๑. นางนาที รัชกิจประการ ๒. นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ ๓. นายเกียรติเกริกไกร ใจสมุทร ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคชาติไทยพัฒนา ๑ คนครับ

นายเสมอกัน เที่ยงธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สุพรรณบุรี) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ ผม เสมอกัน เที่ยงธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ในสัดส่วนของพรรคชาติไทยพัฒนาขอเสนอนายอภิวัฒน์ บัวพันธ์ ครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้อง ต่อไปพรรคเสรีรวมไทย ๑ คนครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม จุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอรายชื่อกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในสัดส่วนของพรรคเสรีรวมไทย คือท่านฉลาด ขามช่วง ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ผู้รับรองถูกต้องครับ เลขาธิการกรุณาอ่านรายชื่อครับ

นายสรศักดิ์ เพียรเวช (เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) : รายชื่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี) จำนวน ๔๙ ท่าน ดังนี้ ๑. นายศุภกิจ แย้มประชา ๒. นายพรภัทร์ ตันติกุลานันท์ ๓. นายพสิษฐ์ อัศววัฒนาพร ๔. นางสาวรวิวรรณ จตุรพิธพร ๕. นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ ๖. นางสาวเรวดี ขวัญทองยิ้ม ๗. นายสมศักดิ์ คุณเงิน ๘. นายภูดิท อินสุวรรณ์ ๙. นายทศพล เพ็งส้ม ๑๐.นายศิริพงษ์ รัสมี ๑๑. นายสามารถ เจนชัยจิตรวนิช ๑๒. นายเอกชัย แย้มสาหร่าย ๑๓. นายจเด็จ อินสว่าง ๑๔. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์ ----------

ร ๑/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) ดรุณี ๙๖/๑

๑๕. นายณรงค์ อ่อนสอาด ๑๖. นางดวงพร รอดพยาธิ์ ๑๗. นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม ๑๘. พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา ๑๙. นายธานี อ่อนละเอียด ๒๐. นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ๒๑. นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม ๒๒. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ ๒๓. นายพลเดช ปิ่นประทีป ๒๔. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ๒๕. นายนิรมิต สุจารี ๒๖. นายสิงหภณ ดีนาง ๒๗. นายพีระเพชร ศิริกุล ๒๘. นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม ๒๙. นายวาสุเทพ ศรีโสดา ๓๐. นายกิตติกร โล่ห์สุนทร ๓๑. นายวัฒนา เซ่งไพเราะ ๓๒. นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ ๓๓. นายนิพันธ์ ศิริธร ๓๔. นายยุทธนา โพธสุธน ๓๕. นายประสิทธิ์ มะหะหมัด ๓๖. นายสุทา ประทีป ณ ถลาง ๓๗. นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ ๓๘. นายวิรัช พันธุมะผล ๓๙. นายจิรวัฒน์ อรัณยกานนท์ ๔๐. นายชำนาญ จันทร์เรือง ๔๑. นายนิธิ ละเอียดดี ๔๒. นายอิสสระ สมชัย ๔๓. นายเชวงศักดิ์ พลลาภ ๔๔. พลตรี สมโชค แดงบรรจง ๔๕. นางนาที รัชกิจประการ ๔๖. นายเกียรติเกริกไกร ใจสมุทร ๔๗. นายณัฏฐ์ชนน ศรีก่อเกื้อ ๔๘. นายอภิวัฒน์ บัวพันธ์ ๔๙. นายฉลาด ขามช่วง

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : สมาชิกไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรนะ ถ้าอย่างนั้นขอท่านสมาชิกได้กำหนดระยะเวลาแปรญัตติครับ

นางสาวกุลวลี นพอมรบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ราชบุรี) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ดิฉัน กุลวลี นพอมรบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี พรรคพลังประชารัฐ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอเสนอระยะเวลาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จำนวน ๖๐ วัน แปรญัตติจำนวน ๗ วัน ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : แปรญัตติ ๗ วันนะครับ

นางสาวกุลวลี นพอมรบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ราชบุรี) : ใช่ค่ะ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ที่ประชุมไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่น

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : กรรมาธิการชุดนี้ขอให้ประกาศว่าจะนัดประชุมครั้งแรกวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ห้องประชุม ๔๑๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภาเกียกกาย เรียนกรรมาธิการได้รับทราบครับ จบเรื่องของระเบียบวาระนี้ต่อไปเรื่องด่วนที่ ๔

๔. ร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENTS OF AUSTRALIA, THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, THE REPUBLIC OF KOREA, THE KINGDOM OF THAILAND, THE UNITED STATES OF AMERICA, AND THE SOCIALIST REPUBLIC OF VIET NAM

เสนอโดย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์

การจัดทำร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ว่าด้วย การกำหนดปริมาณโควตารายประเทศสำหรับการนำเข้าข้าวมายังสาธารณรัฐเกาหลี

๑. ความเป็นมา

๑.๑ สาธารณรัฐเกาหลีผูกพันระบบการนำเข้าข้าวและผลิตภัณฑ์ตามความตกลงเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลก โดยใช้ระบบ Minimum Market Access (MMA)[๑] มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ และได้ขอต่ออายุการใช้ระบบ MMA ในปี ๒๕๔๘ จนถึงปี ๒๕๕๗ โดยระหว่างปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๗ สาธารณรัฐเกาหลีจัดสรรโควตาการนำเข้า ดังนี้

(๑) โควตารายประเทศ ปริมาณ ๒๐๕,๒๒๘ ตัน ให้แก่ จีน (๑๑๖,๑๕๙ ตัน) สหรัฐอเมริกา (๕๐,๐๗๖ ตัน) ไทย (๒๙,๙๖๓ ตัน) และออสเตรเลีย (๙,๐๓๐ ตัน) และ

(๒) โควตาทั่วไปสำหรับสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศ

โดยไม่อนุญาตให้มีการนำเข้านอกโควตา ทั้งนี้ โควตารวม (โควตารายประเทศรวมกับโควตาทั่วไป) สำหรับสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จากปี ๒๕๔๘ ที่มีปริมาณ ๒๒๕,๕๗๕ ตัน จนถึงปี ๒๕๕๗ ที่มีปริมาณ ๔๐๘,๗๐๐ ตัน มีอัตราภาษีในโควตาร้อยละ ๕ โดยเมื่อครบระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ปริมาณโควตารายประเทศทั้งหมดจะปรับเปลี่ยนเป็นโควตาทั่วไปที่ให้แก่ทุกประเทศ

๑.๒ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๗ สาธารณรัฐเกาหลียื่นข้อเสนอเปลี่ยนระบบการนำเข้าข้าวและผลิตภัณฑ์มาเป็นระบบโควตาภาษีสำหรับสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศ โดยมีปริมาณโควตานำเข้าข้าว ๔๐๘,๗๐๐ ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ ๕ และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ ๕๑๓ โดยยกเลิกโควตารายประเทศและผูกพันสินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ให้สามารถใช้มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguard: SSG) ภายใต้ความตกลงสินค้าเกษตร โดยบังคับใช้ระบบดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกยื่นขอหารือคัดค้านการเปลี่ยนระบบการนำเข้าข้าวและผลิตภัณฑ์ของเกาหลี ได้แก่ ไทย จีน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และเวียดนาม เนื่องจากได้รับผลกระทบต่อการส่งออกไปเกาหลี เช่น อัตราภาษีนอกโควตาที่สูงมาก

๑.๓ ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกที่คัดค้านการเปลี่ยนระบบการนำเข้าข้าวและผลิตภัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลีได้หารือทวิภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลีจนได้ข้อสรุประหว่างกัน โดยสาธารณรัฐเกาหลีตกลงให้โควตารายประเทศเป็นปริมาณรวม ๓๕๐,๐๐๐ ตัน และจัดสรรปริมาณโควตาให้แก่ทั้ง ๕ ประเทศ โดยใช้ปริมาณนำเข้าข้าวเฉลี่ย ๓ ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐ เป็นพื้นฐานในการคำนวณ ซึ่งพบว่า มีการนำเข้าเฉลี่ยจากไทยในช่วงเวลาดังกล่าว ๑๕,๗๑๐ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ของปริมาณโควตานำเข้าข้าวทั้งหมด

---

[๑] Minimum Market Access (MMA) คือ ข้อยกเว้นภายใต้หลักการปฏิบัติที่เป็นพิเศษ (Special Treatment) ตาม Annex 5 ของความตกลงเกษตร ซึ่งยกเว้นพันธกรณีของสมาชิกองค์การการค้าโลก ที่จะต้องไม่คงไว้ซึ่งมาตรการใด ๆ ที่จะต้องเปลี่ยนเป็นภาษีศุลกากรตามมาตรา ๔.๒ ของความตกลงเกษตร โดยอนุญาตให้สมาชิกองค์การการค้าโลกกำหนดปริมาณนำเข้าขั้นต่ำสำหรับสินค้าเกษตรหรือสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารหลักของประเทศกำลังพัฒนาที่มีการนำเข้าน้อยกว่าร้อยละ ๓ ของปริมาณการบริโภคภายในประเทศในช่วงปีฐาน (base period) ได้

ของสาธารณรัฐเกาหลี (๔๐๘,๗๐๐ ตัน) สาธารณรัฐเกาหลีจึงยื่นข้อเสนอจัดสรรปริมาณโควตารายประเทศให้แก่ไทย จำนวน ๑๓,๖๕๐ ตัน[๒]

๑.๔ อย่างไรก็ดี ไทยได้หารือทวิภาคีกับสาธารณรัฐเกาหลีอย่างต่อเนื่องเพื่อเรียกร้องให้สาธารณรัฐเกาหลีเพิ่มปริมาณโควตาให้กับไทยจนสาธารณรัฐเกาหลีมีท่าทียืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นและจัดสรรให้ไทยเพิ่มขึ้นเป็น ๒๘,๔๙๔ ตัน นอกจากนี้ สาธารณรัฐเกาหลียังคงจัดสรรปริมาณโควตารวมอีก ๒๐,๐๐๐ ตัน สำหรับสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศ ซึ่งไทยสามารถใช้ประโยชน์ในการส่งออกภายใต้โควตารวมดังกล่าวได้ด้วย

๒. สาระสำคัญของร่างความตกลงฯ

สาธารณรัฐเกาหลีเสนอให้ออสเตรเลีย จีน ไทย สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม ลงนามร่วมกันในร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ว่าด้วย การกำหนดปริมาณโควตารายประเทศสำหรับการนำเข้าข้าวมายังสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ โควตาภาษีสินค้าข้าวของสาธารณรัฐเกาหลีปริมาณรวมทั้งสิ้น ๔๐๘,๗๐๐ ตัน จะถูกจัดสรรเป็น (๑) โควตารายประเทศ ให้แก่ ออสเตรเลีย ๑๕,๕๙๕ ตัน สาธารณรัฐประชาชนจีน ๑๕๗,๑๙๕ ตัน ไทย ๒๘,๔๙๔ ตัน สหรัฐอเมริกา ๑๓๒,๓๐๔ ตัน และเวียดนาม ๕๕,๑๑๒ ตัน และ (๒) โควตาทั่วไปสำหรับสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศ ปริมาณ ๒๐,๐๐๐ ตัน

๒.๒ สาธารณรัฐเกาหลีจะสนับสนุนให้การประมูลการนำเข้าข้าวภายใต้โควตารายประเทศเป็นไปอย่างสอดคล้องกับแนวปฏิบัติสากล โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประมูลข้าวของสาธารณรัฐเกาหลีจะสงวนสิทธิ์ในการประมูลใหม่ หากราคาที่ยื่นเสนอในการประมูลมีราคาสูงอย่างไม่มีเหตุผลเมื่อเปรียบเทียบกับราคาข้าวในตลาดโลกสำหรับชนิดและคุณภาพของข้าวที่เทียบเคียงกันได้ ทั้งนี้ หากไม่สามารถหาข้อสรุปการประมูลภายใต้โควตารายประเทศได้ภายใน ๓ ครั้ง หน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการการประมูลอาจนำโควตารายประเทศนั้นมาเปิดการประมูลใหม่ภายใต้โควตาทั่วไปซึ่งจะเป็นโควตารายปี

๒.๓ ภาคีทั้ง ๕ ประเทศภายใต้ร่างความตกลงนี้ อาจขอหารือกับสาธารณรัฐเกาหลีเกี่ยวกับโควตาภาษีสินค้าข้าวได้ โดยให้มีการหารือภายใน ๓๐ วันหลังจากมีการยื่นคำขอ หรือโดยเร็วที่สุดหลังครบกำหนดเวลา ๓๐ วันดังกล่าว ในกรณีที่มีเหตุล่าช้าซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

๒.๔ ในปีที่ ๑๐ หลังจากความตกลงฉบับนี้มีผลใช้บังคับ สาธารณรัฐเกาหลีอาจทบทวนปริมาณการจัดสรรโควตารายประเทศตามที่ระบุไว้ในความตกลงนี้ โดยพิจารณาจากความต้องการในประเทศและสถานการณ์การค้าข้าวโลก อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐเกาหลีจะไม่ปรับปริมาณโควตารายประเทศ หากภาคีทั้ง ๕ ไม่ยินยอม

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

ร่างความตกลงดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ดังนั้น การเร่งดำเนินการลงนามในร่างความตกลงฯ จะส่งผลให้ไทยได้ประโยชน์จากปริมาณโควตารายประเทศที่สาธารณรัฐเกาหลีจัดสรรให้แก่ไทย ซึ่งจะช่วยรักษาตลาดข้าวของไทยในสาธารณรัฐเกาหลีที่สูญเสียไปในช่วงปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

---

[๒] การคำนวณ ๑) คำนวณปริมาณนำเข้าเฉลี่ย ๓ ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐ ซึ่งมีการนำเข้าเฉลี่ยจากไทยในช่วงเวลาดังกล่าว ๑๕,๗๑๐ ตัน ๒) นำปริมาณการนำเข้าเฉลี่ยมาคำนวณเป็นสัดส่วนการนำเข้าโดยเทียบกับปริมาณโควตาทั้งหมด (๔๐๘,๗๐๐ ตัน) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ของปริมาณโควตานำเข้าข้าวทั้งหมด และ ๓) นำสัดส่วนที่ได้ (ร้อยละ ๓.๙) มาคูณกับปริมาณโควตารายประเทศทั้งหมด (๓๕๐,๐๐๐ ตัน) คิดเป็น ๑๓,๖๕๐ ตัน

๔. ผลกระทบหากไม่มีการลงนามในร่างความตกลงฯ

การไม่ลงนามในร่างความตกลงดังกล่าวจะส่งผลให้ไทยไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการส่งออกข้าวจากโควตารายประเทศที่สาธารณรัฐเกาหลีจัดสรรให้แก่ไทยได้ ซึ่งอาจส่งผลให้ไทยสูญเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าข้าวในสาธารณรัฐเกาหลีในระยะยาวได้ เนื่องจากภาคีอื่นที่ได้ลงนามในร่างความตกลงฯ และเป็นคู่แข่งสำคัญของไทยในการส่งออกสินค้าข้าว จะได้รับประโยชน์จากปริมาณโควตารายประเทศที่สาธารณรัฐเกาหลีจัดสรรให้ตั้งแต่วันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓

๕. ความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ให้ความเห็นว่า ร่างความตกลงฯ มีสาระสำคัญเป็นการผูกพันการเปิดตลาดสินค้าข้าวของสาธารณรัฐเกาหลี โดยกำหนดปริมาณโควตารายประเทศให้แก่คู่ภาคี ๕ ประเทศในการนำเข้าข้าวมายังสาธารณรัฐเกาหลีภายใต้ระบบโควตาภาษี (Tariff Rate Quota: TRQ) โดยภาคีทั้ง ๕ ประเทศมีหน้าที่จะต้องถอนเอกสารการคัดค้านการเปลี่ยนระบบนำเข้าข้าวและผลิตภัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลีภายใน ๑๔ วัน หลังจากความตกลงมีผลใช้บังคับ โดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดพันธกรณีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศและเป็นหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี ตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสามของรัฐธรรมนูญฯ

๕.๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ความเห็นว่า ร่างความตกลงฯ มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดปริมาณโควตารายประเทศในการนำเข้าข้าวมายังสาธารณรัฐเกาหลี โดยไทยได้รับการจัดสรรปริมาณโควตารายประเทศ ๒๘,๔๙๔ ตันต่อปี และกำหนดให้ประเทศภาคีต้องถอนเอกสารเกี่ยวกับการคัดค้านการเปลี่ยนวิธีการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐเกาหลีภายใน ๑๔ วัน หลังจากความตกลงมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ อันเป็นการกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้ประเทศคู่ภาคีต้องปฏิบัติ และใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญฯ และโดยที่เนื้อหาของร่างความตกลงฯ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้าเสรีอันเข้าลักษณะเป็นหนังสือสัญญาที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสองและวรรคสามของรัฐธรรมนูญฯ จึงต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

๖. การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญฯ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างความตกลงฯ รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างความตกลงดังกล่าว โดยเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (www.dtn.go.th) ระหว่างวันที่ ๑ – ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๑๗๘ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญฯ โดยส่วนใหญ่เห็นว่า การได้รับการจัดสรรปริมาณโควตารายประเทศสำหรับการนำเข้าข้าวมายังสาธารณรัฐเกาหลีจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งออกข้าวของไทยไปยังสาธารณรัฐเกาหลี ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวของไทย ซึ่งการจัดสรรปริมาณโควตาจะช่วยให้สามารถวางแผนการตลาดได้และเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการกระจายความเสี่ยงในการส่งออกข้าว

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENTS OF AUSTRALIA, THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA, THE REPUBLIC OF KOREA, THE KINGDOM OF THAILAND, THE UNITED STATES OF AMERICA, AND THE SOCIALIST REPUBLIC OF VIET NAM

In connection with discussions undertaken by the Republic of Korea pursuant to Article XIII(2)(d) of the General Agreement on Tariffs and Trade, the Governments of Australia, the People's Republic of China, the Republic of Korea, the Kingdom of Thailand, the United States of America, and the Socialist Republic of Viet Nam(the Parties), have agreed as follows with respect to the 408,700 metric ton (MT) World Trade Organization (WTO) tariff-rate quota (TRQ) for rice (the Rice TRQ) maintained by the Government of Korea:

1. Within the Rice TRQ, Korea shall establish a country-specific quota (CSQ) for each of the other Parties. Korea shall allocate the following CSQ volumes to each:

   * Volumes shown in MT, Milled basis

Australia	15,595;
China	157,195;
Thailand	28,494;
United States	132,304; and
Viet Nam	55,112.

2. Korea shall make 20,000 MT (milled basis) of the Rice TRQ available on a Most-Favored Nation(MFN) basis to all WTO Members, including the Parties.

3. Korea shall ensure that tendering for imports under the CSQs is implemented in accordance with internationally recognized practices. The authorities administering the tendering process reserve the right to retender in the event that the prices offered in all submitted bids are unreasonably high, taking into account the international price of rice of comparable type and quality prevailing at the time of bidding. If a tender for imports under a CSQ fails for three times due to reasons including non-compliance by bidders with tendering terms and conditions, the authorities administering the tendering process may, provided the Party whose CSQ was the subject of the failed tenders consents, retender on an MFN basis the volume previously sought in the failed tenders. Korea requires that imports under the Rice TRQ for a given quota year occur during that quota year.

4. Any Party may request consultations with Korea with respect to the Rice TRQ. Such consultations shall be held within thirty days of the request, or as soon as possible thereafter in the event of an unavoidable delay.

5. In the tenth year after the year of entry into force of this Agreement, Korea may review the CSQ allocations in paragraph 1, taking into account, among other things, domestic demand and global trade flows for rice. Korea shall not adjust a CSQ established pursuant to paragraph 1 unless all Parties to this Agreement consent.

6. As soon as practicable after the date of entry into force of this Agreement, and no later than fourteen days after that date, the objections to the draft rectifications and modifications to Schedule LX proposed by Korea in document G/MA/TAR/RS/396 that are raised in each of the following documents shall be withdrawn by the Party that noted the objection:

    - Australia – letter of December 22, 2014 from James Baxter, Charge d'affaires of the Australian Permanent Mission to the WTO, to Seokyoung Choi, Ambassador and Permanent Representative, Permanent Mission of the Republic of Korea to the WTO;

    - China – letter of December 29, 2014 from ZHU Hong, Minister, Deputy Permanent Representative of the People's Republic of China to the World Trade Organization, to Yi Xiaozhun, Deputy Director-General of the World Trade Organization;

    - Thailand – letter of December 22, 2014 from Wiboonlasana Ruamraksa, Ambassador of Permanent Representative of Thailand to the World Trade Organization, to Ambassador Choi Seokyoung, Permanent Representative of the Republic of Korea to the World Trade Organization, Geneva;

    - United States – letter of December 23, 2014 from Christopher Wilson, Deputy Chief of Mission, Permanent Mission of the United States to the World Trade Organization, to Ambassador YooYeonchul, Deputy Permanent Representative to the WTO, Permanent Mission of the Republic of Korea to the United Nations Office and other International Organizations in Geneva;

    - Viet Nam – letter of December 8, 2014 from the Permanent Mission of the Socialist Republic of Viet Nam, to the United Nations Office and Other International Organizations at Geneva to Market Access Committee of the World Trade Organization

7. This Agreement shall enter into force on January 1, 2020.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF KOREA

Signed at:
On:

FOR THE GOVERNMENT OF
THE KINGDOM OF THAILAND

Signed at:
On:

FOR THE GOVERNMENT OF
AUSTRALIA

Signed at:
On:

FOR THE GOVERNMENT OF
THE UNITED STATES OF AMERICA

Signed at:
On:

FOR THE GOVERNMENT OF
THE PEOPLES REPUBLIC OF CHINA

Signed at:
On:

FOR THE GOVERNMENT OF
THE SOCIALIST REPUBLIC OF VIET NAM

Signed at:
On:

คำแปลภาษาไทยอย่างไม่เป็นทางการ

-ร่าง-

ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สืบเนื่องจากการหารือของสาธารณรัฐเกาหลีภายใต้ ข้อ ๑๓ วรรคสอง (ดี) ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า รัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (ประเทศภาคี) ได้ตกลงกันในเรื่องปริมาณโควตาภาษีสำหรับสินค้าข้าวภายใต้องค์การการค้าโลกจำนวน ๔๐๘,๗๐๐ เมตริกตัน ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ดังต่อไปนี้:

๑. ภายใต้ปริมาณโควตาภาษีสำหรับสินค้าข้าว สาธารณรัฐเกาหลีจะต้องกำหนดโควตารายประเทศสำหรับแต่ละประเทศภาคี โดยสาธารณรัฐเกาหลีจะต้องจัดสรรปริมาณโควตารายประเทศ ดังนี้:

*ปริมาณแสดงในหน่วย เมตริกตัน, ข้าวที่สีแล้ว

เครือรัฐออสเตรเลีย	๑๕,๕๙๕
สาธารณรัฐประชาชนจีน	๑๕๗,๑๙๕
ราชอาณาจักรไทย	๒๘,๔๙๔
สหรัฐอเมริกา	๑๓๒,๓๐๔ และ
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	๕๕,๑๑๒

๒. สาธารณรัฐเกาหลีจะต้องจัดสรรปริมาณโควตาภาษีสำหรับสินค้าข้าวจำนวน ๒๐,๐๐๐ เมตริกตัน (ข้าวที่สีแล้ว) เป็นโควตาทั่วไปที่อยู่บนพื้นฐานของหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งสำหรับสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศ รวมถึงประเทศภาคีในความตกลงฉบับนี้ด้วย

๓. สาธารณรัฐเกาหลีจะต้องรับรองว่า การประมูลสำหรับการนำเข้าภายใต้โควตารายประเทศมีการดำเนินการที่เป็นไปตามหลักปฏิบัติสากล หน่วยงานที่บริหารจัดการกระบวนการประมูลมีสิทธิพิจารณาให้มีการประมูลใหม่หากราคาที่เสนอในการประมูลสูงอย่างไม่สมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงราคาตลาดโลกของข้าวในชนิดและคุณภาพที่เทียบเคียงกันได้ที่มีอยู่ในช่วงที่มีการประมูล นอกจากนี้ หากการประมูลสำหรับการนำเข้าภายใต้โควตารายประเทศไม่ประสบผลสำเร็จถึง ๓ ครั้ง เนื่องด้วยเหตุผลต่าง ๆ รวมถึงกรณีที่ผู้ประมูลไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขในการประมูล หน่วยงานที่บริหารจัดการกระบวนการประมูลอาจนำปริมาณโควตารายประเทศในส่วนที่ไม่สามารถดำเนินการประมูลได้สำเร็จมาประมูลใหม่โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง โดยจะต้องได้รับความยินยอมจากประเทศภาคีเจ้าของปริมาณโควตารายประเทศที่ไม่สามารถดำเนินการประมูลได้สำเร็จ ทั้งนี้ สาธารณรัฐเกาหลีกำหนดให้การนำเข้าข้าวภายใต้โควตาภาษีในปีโควตาใดจะต้องเกิดขึ้นในปีโควตานั้น

๔. ประเทศภาคีอาจขอหารือกับสาธารณรัฐเกาหลีเกี่ยวกับโควตาภาษีสินค้าข้าวได้ โดยจะต้องมีการหารือภายใน ๓๐ วันหลังจากมีการยื่นคำขอ หรือโดยเร็วที่สุดหลังครบกำหนดเวลา ๓๐ วันดังกล่าว ในกรณีที่มีเหตุล่าช้าซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

๕. ในปีที่ ๑๐ หลังจากความตกลงฉบับนี้มีผลใช้บังคับ สาธารณรัฐเกาหลีอาจทบทวนปริมาณการจัดสรรโควตารายประเทศตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๑. โดยพิจารณาจากความต้องการในประเทศและสถานการณ์การค้าข้าวโลก อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐเกาหลีจะไม่เปลี่ยนแปลงปริมาณโควตารายประเทศตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ ๑. เว้นแต่ทุกประเทศภาคีให้ความยินยอม

๖. ประเทศภาคีจะต้องถอนคำคัดค้านต่อร่างเอกสารการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตารางข้อผูกพันหมายเลข ๖๐ ของสาธารณรัฐเกาหลีตามเอกสาร G/MA/TAR/RS/๓๙๖ โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจะต้องไม่ช้ากว่า ๑๔ วันหลังจากวันที่ความตกลงนี้มีผลใช้บังคับ ซึ่งคำคัดค้านของประเทศภาคีปรากฏตามเอกสาร ดังต่อไปนี้:

- เครือรัฐออสเตรเลีย – หนังสือลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ จาก นายเจมส์ แบ็กซ์เตอร์ อุปทูต คณะผู้แทนถาวรออสเตรเลียประจำองค์การการค้าโลก ถึง นายซ็อกยัง ชอย เอกอัครราชทูต คณะผู้แทนถาวรสาธารณรัฐเกาหลีประจำองค์การการค้าโลก
- สาธารณรัฐประชาชนจีน – หนังสือลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ จาก นายจู หง รองผู้แทนถาวรจีนประจำองค์การการค้าโลก ถึง นายอี้ เสี่ยวจุน รองผู้อำนวยการใหญ่องค์การการค้าโลก
- ราชอาณาจักรไทย – หนังสือลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ จาก นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ เอกอัครราชทูต คณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก ถึง นายซอย ซ็อกยัง เอกอัครราชทูต คณะผู้แทนถาวรสาธารณรัฐเกาหลีประจำองค์การการค้าโลก
- สหรัฐอเมริกา – หนังสือลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ จาก นายคริสโตเฟอร์ วิลสัน รองหัวหน้าคณะผู้แทนถาวรสหรัฐอเมริกาประจำองค์การการค้าโลก ถึง นายยู ยีนชุล รองผู้แทนถาวรสาธารณรัฐเกาหลีประจำองค์การสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่น ณ นครเจนีวา
- สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม - หนังสือลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ จากคณะผู้แทนถาวรเวียดนามประจำองค์การสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่น ณ นครเจนีวา ถึง คณะกรรมการว่าด้วยการเข้าสู่ตลาดขององค์การการค้าโลก

๗. ความตกลงนี้มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐเกาหลี

ลงนามที่ .....

วันที่.....

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

ลงนามที่ .....

วันที่.....

สำหรับรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย

ลงนามที่ .....

วันที่.....

สำหรับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกา

ลงนามที่ .....

วันที่.....

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

ลงนามที่ .....

วันที่.....

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ลงนามที่ .....

วันที่.....

Department of Trade Negotiations
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

โทร: 02 507 7555, 02 507 7444 โทรสาร: 02 547 5612

Department of Trade Negotiations, Ministry of Commerce

563 Nonthaburi Rd., Tambon Bang Kraso, Amphoe Mueang Nonthaburi,

Chang Wat Nonthaburi 11000

Tel: (66) 02 507 7555, 02 507 7444 Fax: (66) 02 547 5612

www.dtn.go.th

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอเชิญเลยครับ

นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ (รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์) : ท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภาก่อนอื่นผมขออนุญาตท่านประธานได้กรุณาอนุญาตให้นำเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรงได้เข้ามาร่วมชี้แจงต่อที่ประชุมรัฐสภาแห่งนี้ ----------

ประกอบด้วยท่านที่ ๑ ท่านรองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ท่านเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ ท่านที่ ๒ ท่านปองวลัย พัวพันธ์ นักวิชาการกรมเจรจาการค้า ขอความกรุณาท่านประธานได้โปรดกรุณาอนุญาตด้วยครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอเชิญท่านผู้เข้าชี้แจงนะครับ นายโชคดี แก้วแสง นางสาวเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ นายไพฑูรย์ มหาพัณณาภรณ์ นายพืชภพ มงคลนาวิน นางปองวลัย พัวพันธ์ เชิญเลยครับ สำหรับญัตตินี้นางสาวเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ นางปองวลัย พัวพันธ์ เชิญรัฐมนตรีครับ

นายจุรินทร์ ลักษณะวิศิษฏ์ (รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์) : เรื่องนี้ผมขออนุญาตทำหน้าที่แทนคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ความจริงเรื่องนี้ก็คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงเรื่องโควตาข้าวที่รัฐบาลเกาหลีได้จัดให้กับ ๕ ประเทศ เป็นรายประเทศ ๕ ประเทศที่ว่าก็ประกอบด้วย ประเทศออสเตรเลีย ประเทศจีน ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเวียดนาม แล้วก็ประเทศไทย จัดโควตาข้าวให้เพื่อแลกกับการที่จะให้ ๕ ประเทศ ที่ผมเอ่ยนามเมื่อสักครู่ได้ถอนคำคัดค้านจากการที่ประเทศเกาหลีเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีข้าวของประเทศเกาหลีในดับเบิลยูทีโอ (WTO) หรือองค์การการค้าโลก ซึ่งความเป็นมาของเรื่องนี้ก็คือว่า

ประการที่ ๑ ในปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๔๗ เป็นเวลา ๑๐ ปี เกาหลีได้ให้โควตาข้าวกับสมาชิกองค์การการค้าโลก จำนวน ๑๖๓ ประเทศ เป็นจำนวน ๒๐๕,๒๒๘ ตันต่อปี โดยคิดอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ ๕ และต่อมาในปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ อีกเป็นเวลา ๑๐ ปี ประเทศเกาหลีได้เพิ่มโควตาข้าวให้สมาชิกดับเบิลยูทีโอ (WTO) เป็น ๔๐๘,๗๐๐ ตันต่อปี โดยคิดอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ ๕ เช่นเดียวกัน ต่อมาเมื่อหมดปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ พอมาปี ๒๕๕๘ปรากฏว่าประเทศเกาหลีได้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงเรื่องของการให้โควตาข้าวนำเข้าจากประเทศต่าง ๆ นั้น กำหนดโควตาไว้เท่าเดิมคือปีละ ๔๐๘,๗๐๐ ตันต่อปี แล้วคิดอัตราภาษีร้อยละ ๕ เหมือนเดิม ประเด็นใหม่ที่เกิดขึ้นก็คือ การกำหนดนำเข้าข้าวนอกโควตาที่ไม่จำกัดจำนวนนั้นประเทศเกาหลีคิดภาษีนำเข้าถึงร้อยละ ๕๑๓ หรือ ๕๑๓ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นตรงนี้จึงเป็นที่มาที่ ๕ ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศออสเตรเลีย ประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ประเทศเวียดนาม

และประเทศไทยได้คัดค้าน เพราะถือว่าภาษีนอกโควตานำเข้าข้าวของประเทศเกาหลีนั้นสูงมาก ถึงร้อยละ ๕๑๓ เพราะฉะนั้นตรงนี้จึงเป็นที่มาของข้อตกลงนี้เพื่อแลกกับการถอนข้อคัดค้านของ ๕ ประเทศ โดยประเทศเกาหลีได้กำหนดโควตาข้าวให้กับประเทศไทยใหม่ โดยกำหนดให้โควตากับประเทศไทยต่อปี ๒๘,๔๙๔ ตัน ----------

- ๙๘/๑

จากเงื่อนไขที่ได้มีการเจรจากันว่าเพื่อแลกกับการถอนนั้นสำหรับ ๕ ประเทศจะใช้ตัวเลขเฉลี่ยของการนำเข้า ๓ ปีย้อนหลัง คือปี ๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๙ และปี ๒๕๖๐ รวมกันของประเทศนั้น ๆ ที่ส่งออกไปประเทศเกาหลีแล้วก็หารด้วย ๓ สำหรับประเทศไทยนั้นปรากฏว่า ๓ ปีย้อนหลังเมื่อหาร ๓ แล้วจะได้โควตานำเข้าสู่ประเทศเกาหลีหรือส่งออกไปประเทศเกาหลี ๑๕,๗๑๐ ตัน แต่ปรากฏว่าจากการเจรจาของกระทรวงพาณิชย์ปรากฏว่าประเทศเกาหลียอมเพิ่มให้เป็นกรณีพิเศษอีกประมาณ ๑๓,๐๐๐ ตัน เพราะฉะนั้นจึงเป็นที่มาของตัวเลขรวม ๑๕,๗๑๐ บวก ๑๓,๐๐๐ กว่าตัน เป็น ๒๘,๔๙๔ ตันต่อปี ตรงนี้จึงเป็นที่มาที่ขอเรียนให้เพื่อนสมาชิกรัฐสภาได้รับทราบว่าสุดท้ายเพื่อแลกกับการถอนคำคัดค้านประเทศเกาหลียอมให้โควตานำเข้ากับประเทศไทยต่อปี ๒๘,๔๙๔ ตัน โดยคิดอัตราภาษีคงเดิมคือร้อยละ ๕ และยังมีเงื่อนไขเพิ่มเติมในทางบวกโดยกำหนดให้ประเทศไทยสามารถส่งออกข้าวไปในโควตาพิเศษอีกโควตาหนึ่งยังประเทศเกาหลีซึ่งเป็นโควตาทั่วไปที่จะต้องไปแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ แต่ก็ถือว่าได้รับสิทธิเพิ่มเติมถ้าราคาหรือคุณภาพเป็นไปตามที่ประเทศเกาหลีต้องการ โดยกำหนดโควตาทั่วไปที่ต้องแข่งขันให้อีก ๒๐,๐๐๐ ตันต่อปี และคิดภาษีนำเข้าร้อยละ ๕ เช่นเดียวกัน เพื่อแลกกับการถอนคำคัดค้านอย่างที่กระผมกราบเรียนเมื่อสักครู่ แต่เนื่องจากว่าเรื่องที่นำเสนอต่อที่ประชุมรัฐสภานี้เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่ถือว่าเกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีทางการค้า เพราะฉะนั้นเป็นที่มาที่จำเป็นต้องขอความเห็นชอบต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามเพื่อประหยัดเวลาที่เพื่อนสมาชิกอาจจะลุกขึ้นสอบถาม ขออนุญาตใช้เวลาตรงนี้อธิบายเพิ่มเติมคาดว่าสมาชิกอาจจะมีข้อสงสัย ประเด็นเดียวนั่นก็คือว่าในปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ ก่อนที่ประเทศเกาหลีจะปรับเปลี่ยนโควตาและเป็นที่มาของคำคัดค้านนั้น ปรากฏว่าประเทศไทยเคยได้รับโควตานำเข้าข้าว ส่งออกข้าวจากประเทศเกาหลี ๒๙,๙๖๓ ตันต่อปี ๒๙,๐๐๐ กว่าตันต่อปี ตัวเลขกลม ๆ แต่เที่ยวนี้เราได้รับโควตาคืนรวมกันไม่นับโควตาทั่วไป ๒๐,๐๐๐ ตันที่ต้องแข่งขัน จาก ๒๙,๐๐๐ เหลือ ๒๘,๐๐๐ โดยประมาณท่านอาจจะสงสัยว่าแล้วในที่สุดทำไมถึงลดลงไป ๑,๐๐๐ กว่าตัน ก็ขออนุญาตกราบเรียนชี้แจงตรงนี้ว่าเนื่องจากตัวเลข ๓ ปีก่อนคือปี ๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๙ ปี ๒๕๖๐ เราส่งออกข้าวไปประเทศเกาหลีน้อยลง อันนี้ผมสอบถามจากเจ้าหน้าที่เพื่อประหยัดเวลาไม่ต้องให้ท่านสอบถามแล้วก็ต้องชี้แจง ยกเว้นผมชี้แจงไม่ชัดเจนท่านก็สอบถามเพิ่มเติม เพราะฉะนั้น

ปี ๒๕๕๘ เราส่งออกไปแค่ ๖,๑๓๐ ตัน ปี ๒๕๕๙ ส่งออกไป ๑๔,๐๐๐ ตัน แล้วก็ปี ๒๕๖๐ ส่งไป ๒๗,๐๐๐ ตัน รวมแล้วพอหาร ๓ ก็เลยเหลือแค่ ๑๕,๗๑๐ ตัน แต่เราเจรจาได้เพิ่มมาอีก ๑๓,๐๐๐ ตัน ก็เลยกลายเป็น ๒๘,๐๐๐ ตัน แต่ ๒๘,๐๐๐ ตันเที่ยวนี้ก็ยังน้อยกว่า ๑๐ ปีที่แล้วไปประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าตัน ที่เป็นเช่นนั้นตัวเลขส่งออก ๓ ปีย้อนหลังที่ต้องมาคิดตัวเลขเฉลี่ยน้อยลงก็เพราะทางเจ้าหน้าที่ชี้แจงว่าเนื่องจากในช่วงระยะเวลานั้นเกิดกรณีเบร็กซิต (Brexit) ที่อยู่ระหว่างการที่ประเทศอังกฤษจะถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปหรือไม่ถอน ทำให้ความไม่แน่นอนของอัตราภาษีมันเกิดความรู้สึกว่าอาจจะมีการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นจึงมีการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยในตัวเลขที่มากขึ้นและผู้ส่งออกข้าวไทยก็เร่งส่งออกไปยังสหภาพยุโรปกับประเทศอังกฤษมากขึ้น รวมทั้งประเทศจีนและประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงระยะเวลาต่อมา ----------

ทำให้ตัวเลขส่งออกข้าวไปประเทศเกาหลีมีตัวเลขลดน้อยลงไป พอมาเป็นอย่างนี้ ๓ ปีรวมกันเลยเป็นที่มาที่ทำให้ตัวเลขเฉลี่ยมันน้อยลงและเป็นที่มาของตัวเลขที่สุดท้ายก็กลายเป็น ๑๕,๐๐๐ กว่าตัน แต่ได้เพิ่มมาอีก ๑๓,๐๐๐ ตัน ก็เลยกลายเป็น ๒๘,๐๐๐ กว่าตัน อย่างที่นำกราบเรียนต่อที่ประชุมรัฐสภาแห่งนี้ อันนี้ก็ขออธิบายเพิ่มเติมเพื่อประกอบความเข้าใจ ก็ขอให้ที่ประชุมนี้ได้โปรดให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘ ที่ผมได้นำเสนอแทนคณะรัฐมนตรีเมื่อสักครู่ต่อไป ขอบคุณท่านประธานครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปมีสมาชิกแสดงความจำนงอภิปรายไว้ครับ ท่านแรกขอเชิญคุณชาดา ไทยเศรษฐ์ เชิญครับ

นายชาดา ไทยเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อุทัยธานี) : กราบเรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม ชาดา ไทยเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุทัยธานี พรรคภูมิใจไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องชมเชยทางกระทรวงพาณิชย์แล้วก็ต้องตำหนิกับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือปัญหาของเรื่องนี้ทำไมประเทศเกาหลีสามารถเก็บภาษีได้ ๕๑๓ เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากว่าตอนที่ตั้งดับเบิลยูทีโอ (WTO) นั้นเป็นเงื่อนไขที่เขาวางไว้ทีแรก แต่ประเทศไทยเราพลาดเรื่องนี้มา แล้วเรื่องที่น่าเสียใจก็คือตลอดระยะเวลาสินค้าอ่อนไหวที่เขามีมา ๒๐ ปี เขาให้เก็บได้ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ อย่างต่ำ ๕ เปอร์เซ็นต์ แต่ประเทศไทยเก็บ ๕ เปอร์เซ็นต์มา ๒๐ ปีแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียใจ มาเริ่มปีนี้ต้องเก็บไม่เกิน ๕ เปอร์เซ็นต์ นี่คือปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรพี่น้องชาวไทย แล้วในเรื่องของความโชคร้ายที่เราได้แค่ ๑๓,๐๐๐ ตันนั้น ก็เป็นเหตุเนื่องจากว่าจะด้วยความขัดข้องประการใดก็ตามในปีนั้นตามที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้กรุณาชี้แจง อันนี้ผมต้องชมเชยทางกระทรวงพาณิชย์ที่สามารถให้ได้เพิ่มมาอีก ๑๐,๐๐๐ กว่าตัน เป็น ๒๘,๐๐๐ ตัน แต่ในความเป็นจริงแล้วเราน่าจะได้มากกว่านี้นะครับ แต่สิ่งที่ผมอยากจะบอกก็คือว่ากระทรวงพาณิชย์ต้องไวกว่านี้ ต้องดำเนินการหลาย ๆ เรื่องในเรื่องของปัจจุบันนี้ เรื่องการค้าเสรี เอฟทีเอ (FTA) จะเป็นเงื่อนไขของดับเบิลยูทีโอ (WTO) ก็ตาม เพราะว่าถ้าไม่อย่างนั้นเราเสียเปรียบ สินค้าอ่อนไหวที่เรากำหนดเราก็ไม่มีข้าว เท่าที่ผมทราบก็ไม่มีข้าวไปเป็นกาแฟกับอะไรสักอย่างหนึ่ง ก็ต้องขอประทานโทษถ้าจำผิด ปัญหาคือว่าตอนเกิดดับเบิลยูทีโอ (WTO) เราไม่เอาโอกาสแบบที่ประเทศเกาหลีเอาไว้บ้าง เพราะหลังจากปี ๒๕๖๖ หรือปี ๒๕๖๘ เราอาจจะมีข้าวจากที่

ประเทศเวียดนามหรือข้าวจากประเทศเขมรเข้ามาบ้านเราในราคาที่ไม่ต้องเสียภาษี อันนี้คือปัญหาใหญ่ที่เราต้องแก้ไข ข้าวคือสิ่งที่สำคัญของเกษตรกรไทยซึ่งมีจำนวนมากที่ทำในเรื่องข้าวแล้วยังมีอีกหลายประการในเรื่องของสินค้าเกษตรอีกหลายตัวที่เราพลาดตั้งแต่วันที่เขาก่อตั้งดับเบิลยูทีโอ (WTO) ผมใช้คำว่าเราพลาด พลาดอย่างมหันต์ในหลาย ๆ เรื่อง ในวันที่ตั้งดับเบิลยูทีโอ (WTO) ซึ่งเราไม่สามารถจะกำหนดอะไรได้หลายอย่างแต่สินค้าตัวอื่นก็อย่าให้เกิดขึ้นแบบนี้อีกเลยนะครับ เราได้มา ๒๐,๐๐๐ กว่าตันนั้นก็ถือว่าเป็นโชคดีในความโชคร้ายตรงนี้ต้องขอชื่นชมจริง ๆ กระทรวงพาณิชย์ที่ต่อสู้ จริง ๆ แล้วสิ่งที่เราได้ครั้งนี้คือเขาต้องการปิดปากเพราะเราเป็นผู้ร้อง ๕ ประเทศ เขาต้องการปิดปากเรา จริง ๆ น่าจะต่อรองได้มากกว่านี้อีกสักหน่อยหนึ่ง แต่ผมทราบว่ามีการเจรจากันหลายครั้ง ได้มาถึงตรงนี้ก็เป็นเรื่องที่น่ายินดี แต่เราน้อยกว่าประเทศเวียดนาม เท่า ๆ กับประเทศเวียดนามแล้วเราน้อยกว่าประเทศที่ส่งออกแข่งกับเรานี่เราน้อยมาก แล้วข้าวประเภทนี้เขาไม่ได้จำกัดว่าต้องคนไทยเท่านั้นที่นำข้าวนี้เข้าประเทศเกาหลีเพียงแต่ว่าลักษณะต้องเป็นข้าวไทย แต่ใครจะนำเข้าก็ได้อันนั้นก็เป็นสิทธิ ผมไม่มีอะไรมากครับท่านประธาน ก็ขอฝากว่าเราอย่าพลาดอย่างนี้อีกในสินค้าเกษตรหลาย ๆ ตัว ฝากทางกระทรวงพาณิชย์ด้วยความเคารพครับ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ต่อไปนางสาวจิราพร สินธุไพร ครับ

- ๑๐๐/๑

นางสาวจิราพร สินธุไพร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ดิฉัน นางสาวจิราพร สินธุไพร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด เขต ๕ พรรคเพื่อไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก่อนอื่นดิฉันต้องขอขอบคุณท่านประธานที่ให้โอกาสดิฉันได้อภิปรายแสดงความเห็นต่อร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งนำเสนอโดยคณะรัฐมนตรี ท่านประธานที่เคารพคะ เป็นที่ทราบกันดีว่าตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยถูกประเทศคู่แข่งในตลาดส่งออกข้าวแย่งส่วนแบ่งตลาดอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมารัฐบาลประชาสัมพันธ์ว่ากำลังเจรจาหาตลาดส่งออกเพิ่มเติม ในขณะที่ตลาดส่งออกเดิมอย่างประเทศเกาหลีใต้กำลังกำหนดโควตานำเข้าข้าวให้ใหม่ผ่านความตกลงฉบับนี้ ซึ่งดิฉันมีข้อสังเกตว่าการเจรจาจัดทำความตกลงระหว่างประเทศฉบับนี้ของรัฐบาลทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบคู่แข่งอื่น ๆ ในตลาดส่งออกข้าว จากคำแถลงต่อรัฐสภาของท่านรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จะเห็นว่าประเทศไทยได้โควตาการส่งออกข้าวน้อยกว่าประเทศคู่แข่งคนสำคัญคือประเทศจีน สหรัฐอเมริกา และประเทศเวียดนาม ประเทศจีนได้รับการจัดสรรโควตาที่ ๑๕๗,๑๙๕ ตัน สหรัฐอเมริกาได้รับการจัดสรรที่ ๑๓๒,๓๐๔ ตัน ประเทศเวียดนามได้รับโควตาที่ ๕๕,๑๑๒ ตัน ในขณะที่ไทยได้รับการจัดสรรโควตาที่ ๒๘,๔๙๔ ตัน ซึ่งน้อยกว่าประเทศเวียดนามที่เป็นประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) เหมือนกันกับประเทศไทยถึง ๒ เท่าตัว และน้อยกว่าประเทศจีนและสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ๑๐ เท่าตัว สรุปคือ ๓ ประเทศนี้ได้รับการจัดสรรโควตามากกว่าประเทศไทยทั้งหมด ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียแม้ว่าจะได้รับการจัดสรรโควตาน้อยกว่าประเทศไทยคือได้รับจำนวน ๑๕,๕๙๕ ตัน แต่พบว่าเป็นการได้รับการจัดสรรโควตาในปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยได้เพียง ๙,๐๓๐ ตัน และมีสัดส่วนที่ดีเมื่อเทียบกับผลผลิตของประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยนอกจากจะได้โควตาน้อยกว่าอีก ๓ ประเทศแล้ว เรายังได้รับการจัดสรรโควตาลดลงตามที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีได้ชี้แจงไป ท่านประธานที่เคารพคะ ถึงแม้ว่าท่านรองนายกรัฐมนตรีจะบอกว่านอกจากโควตาที่ประเทศไทยได้รับการจัดสรรในรายประเทศแล้วยังมีโควตารวมที่นอกเหนือจากนั้นเพิ่มเติมอีกคือจำนวน ๒๐,๐๐๐ ตัน แต่นั่นไม่ได้ทำให้ประเทศไทยได้เปรียบประเทศอื่น ๆ เพราะประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ประเทศเวียดนาม ประเทศออสเตรเลีย และ

ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกหรือดับเบิลยูทีโอ (WTO) ต่างก็สามารถใช้โควตานี้ได้ทั้งหมด ดังนั้นการจัดทำร่างความตกลงฉบับนี้จึงอาจถือเป็นการเจรจาที่ล้มเหลวของรัฐบาล ท่านประธานที่เคารพคะ แม้ว่าปัจจุบันไทยจะเป็นผู้ส่งออกข้าวลำดับ ๒ ของโลกรองจากประเทศอินเดีย แต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศจีนและสหรัฐอเมริกาก็เป็นประเทศผู้ส่งออกลำดับต้น ๆ ติดลำดับประเทศผู้ส่งออกข่าว ๕ อันดับแรกของโลก แล้วประเทศเวียดนามขณะนี้กำลังกลายเป็นคู่แข่งคนสำคัญของประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้นถ้ามาดูถึงคุณภาพของข้าวจะเห็นว่าข้าวหอมมะลิไทยได้เคยเสียแชมป์ (Champ) ให้ข้าวประเทศกัมพูชาเมื่อปี ๒๕๖๑ และล่าสุดในปีนี้ ปี ๒๕๖๒ ข้าวหอมมะลิไทยก็ได้เสียแชมป์ (Champ) ให้กับข้าวของประเทศเวียดนามในการประกวดข้าวโลกที่ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าที่ผ่านมาเราแทบไม่มีการพัฒนาพันธุ์ข้าวเลย ในขณะที่ประเทศเวียดนามมีการพัฒนาพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง แล้วรัฐบาลเองก็มีนโยบาย ๓ เพิ่ม ๓ ลด ที่มุ่งเน้นไปที่การลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพจนทำให้ได้กำไรส่วนต่างที่เพิ่มมากขึ้น ดิฉันจึงค่อนข้างจะกังวลว่าศักยภาพของประเทศไทยในการส่งออกข้าวในอนาคตจะเป็นอย่างไร ทั้งในแง่ของคุณภาพและปริมาณ ซึ่งการเจรจาจะเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ปริมาณการส่งออกข้าวเพิ่มขึ้นได้ ----------

ท่านประธานที่เคารพ จากข้อมูลที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ชี้แจง โควตาที่ประเทศไทยได้รับการจัดสรรจากประเทศเกาหลีนั้นได้ระบุว่าประเทศไทยได้รับการจัดสรรโควตาโดยคำนวณจากปริมาณการนำเข้าข้าวจากประเทศคู่ค้าเฉลี่ย ๓ ปีย้อนหลังคือปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ ข้อสังเกตของดิฉันคือทำไมประเทศไทยจึงยอมรับวิธีการคำนวณนี้แต่แรก เพราะรัฐบาลต้องมีสถิติการส่งออกข้าวไปยังประเทศเกาหลีสะสมเก็บไว้อยู่แล้ว รัฐบาลต้องทราบแต่แรกว่าถ้าใช้วิธีนี้ในการกำหนดปริมาณโควตาประเทศไทยจะได้รับการจัดสรรโควตาน้อยและเสียเปรียบประเทศอื่นอย่างแน่นอน การรับวิธีการคำนวณนี้จึงเป็นการยอมรับให้ประเทศไทยเสียเปรียบแต่แรก ดังนั้นการพิจารณาของรัฐสภาแห่งนี้จึงแทบไม่มีความหมายเลย

ประการที่ ๒ ดิฉันมีข้อสังเกตว่าวิธีการคำนวณดังกล่าวอาจเป็นเพียงแค่ข้ออ้างที่ใช้เพื่ออธิบายความว่าประเทศไทยได้รับโควตาน้อยกว่าประเทศอื่น ท่านประธานที่เคารพคะ ถ้าเราดูในรายละเอียดจะเห็นว่าถ้าการจัดสรรโควตาของประเทศเกาหลีเป็นไปตามวิธีการคำนวณจากปริมาณการนำเข้าข้าวจากประเทศคู่ค้าเฉลี่ย ๓ ปีย้อนหลัง เราจะเห็นว่าประเทศไทยต้องได้รับการจัดสรรโควตานำเข้าเพียง ๑๐,๐๐๐ กว่าตัน ตามที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีได้ชี้แจง แต่ทางรัฐบาลก็ได้บอกว่าได้มีการไปขอเจรจาเพิ่มเติมจนสุดท้ายประเทศไทยได้รับการจัดสรรโควตาเพิ่มขึ้นเป็น ๒๘,๔๙๔ ตัน แสดงว่าแท้จริงแล้วโควตาที่ประเทศเกาหลีได้จัดสรรให้ประเทศไทยไม่ได้เกิดจากการคำนวณตามวิธีการดังกล่าว ดิฉันไม่ได้บอกว่าที่ประเทศไทยได้เพิ่มไม่ดี การที่เราได้โควตา ๒๘,๐๐๐ กว่าตัน ย่อมดีกว่า ๑๐,๐๐๐ กว่าตันแน่นอน แต่ดิฉันกำลังชี้ให้เห็นว่าวิธีการคำนวณดังกล่าวอาจเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อใช้อธิบายความว่าทำไมประเทศไทยถึงได้รับโควตาน้อยกว่าประเทศอื่นหรือไม่ อย่างไร เพราะจริง ๆ แล้วประเทศไทยสามารถใช้การเจรจาเพื่อขอให้รัฐบาลเกาหลีใช้วิธีอื่น ๆ ในการจัดสรรโควตาซึ่งประเทศไทยอาจจะได้รับมากกว่านี้ก็ได้และไม่เสียเปรียบประเทศอื่น ท่านประธานที่เคารพคะ การถูกจำกัดด้วยโควตาที่น้อยกว่าประเทศคู่แข่งคนสำคัญ หมายความว่าถ้าในอนาคตประเทศไทยมีศักยภาพที่จะส่งออกข้าวไปประเทศเกาหลีใต้เพิ่มมากกว่านี้เราก็ไม่สามารถส่งออกไปได้มากกว่า ๒๘,๔๙๔ ตัน หรือถ้าจะใช้โควตารวมก็ต้องไปแข่งขันกับประเทศอื่นอีกหลายประเทศที่สำคัญถ้าอ้างว่าประเทศไทยได้รับการจัดสรรโควตาน้อย เพราะที่ผ่านมาสถิติย้อนหลัง ๓ ปี

ประเทศไทยส่งออกข้าวไปประเทศเกาหลีน้อยก็ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่ารัฐบาลชุดที่แล้วทำให้การส่งออกข้าวของประเทศไทยตกต่ำอย่างต่อเนื่อง

ท่านประธานที่เคารพคะ ข้อสังเกตข้อสุดท้ายแล้วเป็นข้อสังเกตที่สำคัญค่ะ จากการตรวจสอบข้อมูลทราบว่าความตกลงฉบับนี้เจรจาเสร็จตั้งแต่ช่วงกลางปีที่ผ่านมา แต่เพิ่งมีการนำเข้ารัฐสภาเพื่อให้พิจารณาในวินาทีสุดท้าย ในเอกสารระบุว่าความตกลงฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ คือปีหน้าอีกไม่กี่วันแต่เพิ่งมีการผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๑๑ ธันวาคมที่ผ่านมา แล้วเพิ่งให้รัฐสภาแห่งนี้พิจารณาในวันนี้คือวันที่ ๒๔ ธันวาคม ซึ่งเป็นอาทิตย์สุดท้ายของปีนี้ เท่ากับว่านี่เป็นการเสนอต่อรัฐสภาในวินาทีสุดท้าย หากเลยอาทิตย์นี้ไปกระบวนการทั้งหมดก็จะไม่ทันให้ความตกลงนี้สามารถมีผลใช้บังคับได้ การเร่งรัดให้รัฐสภาพิจารณาภายในสัปดาห์นี้จึงแทบจะเป็นการมัดมือชกให้สมาชิกรัฐสภาต้องรับร่างความตกลงฉบับนี้ ท่านประธานที่เคารพ กระบวนการเร่งรัดตัดตอนในลักษณะนี้ทำให้ดิฉันสงสัยว่ารัฐบาลได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ อย่างถูกต้องโปร่งใสหรือไม่ ที่ผ่านมามีการเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียโดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่น้องชาวนากลุ่มเกษตรกร กลุ่มพ่อค้าแม่ขาย กลุ่มผู้ส่งออกต่าง ๆ อย่างทั่วถึงหรือยัง ----------

ดิฉันเน้นคำว่า อย่างทั่วถึง เพราะหลังจากที่ได้สอบถามผู้ส่งออกบางรายยังไม่ทราบว่ามีความตกลงฉบับนี้เกิดขึ้น จากที่ระบุในเอกสารได้บอกว่ามีการเผยแพร่ความตกลงนี้ผ่านทางเว็บไซต์ (Website) ซึ่งการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ (Website) หน่วยงานเพียงอย่างเดียวและมีประชาชนรับรู้ข้อมูลเพียงไม่กี่ร้อยคน อาจจะไม่ได้สะท้อนถึงความจริงใจของรัฐบาลในการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศอย่างแท้จริง ท่านประธานที่เคารพ ถ้าเราดูในรายละเอียดของร่างความตกลงฉบับนี้จะเห็นว่าเป็นการลงนามในเอกสารชิ้นเดียวกันของทั้ง ๕ ประเทศ ซึ่งมีประเทศเกาหลีใต้ร่วมลงนามด้วย ดังนั้นถ้ารัฐสภาแห่งนี้ให้ความเห็นชอบความตกลงฉบับนี้ก็เท่ากับว่ารัฐสภาไทยไม่ใช่แค่ต้องยอมรับให้ประเทศไทยได้รับการจัดสรรโควตาที่ ๒๘,๔๙๔ ตันเท่านั้น แต่ยังถือเป็นการยอมรับให้ประเทศอื่น ๆ ได้รับการจัดสรรโควตามากกว่าประเทศไทยด้วย การเสนอร่างความตกลงต่อรัฐสภาแบบรวบรัดเวลาแบบนี้เป็นการทำประหนึ่งว่าความตกลงฉบับนี้ไม่มีความสำคัญ ทำประหนึ่งว่าการเสนอร่างความตกลงฉบับนี้ต่อรัฐสภาเป็นเพียงแค่พิธีกรรม ย่อมไม่น่าใช่บรรทัดฐานที่ดีในการที่จะพิจารณาความตกลงระหว่างประเทศที่มีความซับซ้อน แล้วก็กระทบกับพี่น้องประชาชนและประเทศชาติในวงกว้าง รัฐสภาแทบไม่มีโอกาสในการขอให้ร่างความตกลงฉบับนี้กลับไปแก้ไขเพิ่มเติมได้ก่อนที่จะลงนาม เพราะ ๑. ประเทศไทยได้รับวิธีการ หลักการในการคำนวณโควตาไปแล้วตั้งแต่แรก และ ๒. หลังจากวันนี้เหลือเพียงเวลาแค่ ๑ อาทิตย์ก่อนที่จะถึงวันที่ร่างความตกลงมีผลใช้บังคับ จึงเท่ากับว่าเป็นการบังคับให้รัฐสภาแห่งนี้ต้องเห็นชอบความตกลงนี้ไปโดยปริยาย ท่านประธานที่เคารพคะ การพิจารณาร่างความตกลงระหว่างประเทศฉบับนี้ไม่มีฝ่ายค้าน ไม่มีรัฐบาล มีแค่ฝ่ายที่ยึดผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก รัฐสภาแห่งนี้ต้องยึดประโยชน์ของส่วนรวมไม่ใช่ประโยชน์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นการเร่งรัดเสนอแบบนี้จึงทำให้รัฐสภาแทบไม่มีเวลาศึกษาและไม่มีโอกาสที่จะตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อศึกษารายละเอียดในเชิงลึกได้ การให้ระยะเวลากำหนดพิจารณาที่น้อยแบบนี้ทำให้ไม่สามารถพิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วน เราจึงไม่อาจทราบได้ว่าการที่จะให้ร่างความตกลงฉบับนี้ผ่านอาจจะเป็นการซ้ำเติมพี่น้องชาวนาไทยในอนาคตหรือไม่ อย่างไร ดังนั้นต่อไปนี้ดิฉันขอให้เสนอร่างความตกลงระหว่างประเทศในลักษณะนี้ให้รัฐสภาพิจารณาตั้งแต่เนิ่น ๆ เพื่อที่จะได้มีเวลาในการศึกษาอย่างเต็มที่

เพราะความตกลงระหว่างประเทศเป็นสัญญาที่สำคัญ ผูกพันแล้วก็กระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวม ขอบคุณค่ะ

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ขอเชิญนางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ครับ

นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา (สรรหา) : เรียนท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ ดิฉัน นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขอแสดงความเห็นเกี่ยวกับร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ดังนี้

คณะกรรมาธิการการพาณิชย์และการอุตสาหกรรมได้มีการหารือร่วมกันกับคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา และได้พิจารณาศึกษาร่างความตกลงดังกล่าว โดยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม โดยมีความเห็นว่าการค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในด้านของการนำเข้าและการส่งออก ----------

ดังนั้นประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจขนาดกลางจึงควรยึดกฎกติกาของการค้าระหว่างประเทศเป็นหลัก การเจรจาเรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐเกาหลีกับประเทศผู้ส่งออกข้าว ๕ ประเทศที่ได้ยื่นหนังสือคัดค้านเปลี่ยนแปลงระบบการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐเกาหลีเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ นั้น ในขณะนั้นดิฉันดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก และได้รับมอบหมายจากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในขณะนั้นซึ่งคือท่านประธานคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ของวุฒิสภาในช่วงนั้น ให้ทำหนังสือยื่นคัดค้านการเปลี่ยนแปลงระบบการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศไทยยื่นหนังสือคัดค้านเป็นประเทศแรกและมีอีก ๔ ประเทศที่ร่วมกับเรา ในจำนวน ๔ ประเทศนั้นเป็นประเทศที่ได้รับจัดสรรโควตาเพิ่มขึ้นในช่วงสิบปีก่อนหน้านั้นก็คือประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แล้วก็ประเทศจีน สำหรับประเทศเวียดนามได้ยื่นคำคัดค้านตามมาในฐานะที่เริ่มเป็นผู้ส่งออกข้าวในระยะหลัง การเจรจาต้องเรียนว่าการเจรจานี้เป็นการเจรจาภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก ได้ยึดหลักในการเจรจาจัดสรรโควตาภายใต้ดับเบิลยูทีโอ อะกรีเมนต์ (WTO Agreement) หรือข้อตกลงภายใต้องค์การการค้าโลกปี ค.ศ. ๑๙๙๔ หรือปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งสมาชิกองค์การการค้าโลกทุกประเทศถือกฎเกณฑ์นี้โดยใช้ข้อมูลของสถิติการนำเข้า ๓ ปีย้อนหลังเป็นพื้นฐานในการจัดสรรโควตาให้กับประเทศสมาชิกเฉพาะประเทศที่มีการยื่นคัดค้านหรือประเทศที่มีการส่งสินค้ารายการนั้น ๆ ไปยังประเทศที่ขอปรับเปลี่ยนเป็นประเทศที่มีการค้าอย่างมีนัยสำคัญ ในฐานะของประเทศไทยที่เราสามารถยื่นคัดค้านได้เพราะเราได้รับจัดสรรโควตามาก่อนหน้านั้นก็ถือว่าเป็นประเทศที่หากประเทศเกาหลีจะเปลี่ยนแปลงมาตรการใด ๆ จำเป็นที่จะต้องหารือกับประเทศไทย อย่างไรก็ตามการเจรจาบนพื้นฐานของการจัดสรรโควตาใหม่นั้นจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ภายใต้มาตรา ๑๓ ของดับเบิลยูทีโอ อะกรีเมนต์ (WTO Agreement) อยู่ดี ขออนุญาตใช้ภาษาอังกฤษเพราะเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ การเจรจาได้เริ่มจริง ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ได้มีการเจรจามิใช่การเจรจา ๒ ฝ่ายเท่านั้น แต่เป็นการเจรจาหลายฝ่ายร่วมกับประเทศที่ยื่นคัดค้านด้วยกันก็คือทั้งหมด ๖ ประเทศ ตั้งแต่ประเทศที่เป็นผู้ที่เสนอขอเปลี่ยนแปลงการนำเข้าระบบการนำเข้าข้าวและประเทศที่ยื่นคัดค้านใช้เวลาเกือบ ๕ ปีเต็มกว่าจะได้ข้อตกลง ได้รับทราบจากการชี้แจงว่าเพิ่งได้ข้อสรุปเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๒ จากนั้นทั้ง ๖ ประเทศเห็นพ้องต้องกัน

แล้วก็กลับไปดำเนินการภายในประเทศตามขั้นตอนทางกฎหมายของแต่ละประเทศ ในส่วนของประเทศไทยจึงมาถึงวันนี้ ต้องเรียนว่าโควตาที่ได้รับจัดสรรเป็นการเจรจาบนพื้นฐานของกฎกติกาองค์การการค้าโลก ในส่วนที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ได้ไปเจรจาได้โควตาเพิ่มเติมเป็นส่วนที่น่าจะตัดทอนมาจากโควตาที่ให้เป็นการทั่วไปกับประเทศอื่น ๆ กลับทอนมาให้กับประเทศที่เป็นคู่ค้าหลักแล้วก็มีโควตาเดิมอยู่ ถึงได้จำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๒๘,๔๙๔ ตัน ก็เข้าใจว่ากระทรวงพาณิชย์ได้มีความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะเจรจาขอให้ได้โควตาที่ใกล้เคียงกับโควตาเดิม ----------

ถ้าคำนวณจากจำนวนที่เขาจัดสรรเพิ่มเติมประเทศไทยได้รับจัดสรรเพิ่มเติมกว่าโควตาเดิมถึง ๑๐๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ ขณะที่ประเทศอื่น ๆ จะได้รับจัดสรรเพิ่มขึ้นแค่ ๕ เปอร์เซ็นต์ถึง ๓๐ เปอร์เซ็นต์โดยประมาณ ก็เรียกได้ว่ากระทรวงพาณิชย์ได้พยายามเจรจาที่จะรักษาผลประโยชน์ไว้ให้กับประเทศมากที่สุด นอกจากนั้นยังได้พยายามเจรจาในส่วนที่เหลือเป็นโควตาทั่วไปที่ให้กับสมาชิกองค์การการค้าโลกที่เหลือก็คือ ๑๕๐ กว่าประเทศ อีก ๒๐,๐๐๐ ตันในอัตราภาษี ๕ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นอัตราภาษีที่ต่ำมาก เพราะว่าถ้าหากจะส่งออกในอัตราภาษีนอกโควตาคือ ๕๑๓ เปอร์เซ็นต์นั้นค่อนข้างจะสูง แล้วมีโอกาสในการที่จะส่งออกค่อนข้างยาก ก็ขออนุญาตเรียนชี้แจงว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ดำเนินการมาในฐานะที่เคยเป็นอดีตเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลกด้วย ก็ได้ตรวจสอบข้อตกลงฉบับนี้ก็ได้เห็นว่าเป็นไปตามกฎกติกาสากลซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอิงและยึดหลักของกฎกติกาการค้าระหว่างประเทศ เพราะว่าจะเป็นหลักที่สำคัญที่ทำให้เราสามารถขยายการค้าและการส่งออกได้ในระยะยาว ดังนั้นดิฉันขอกราบเรียนว่าเมื่อพิจารณาถึงร่างความตกลงที่ทางรัฐบาลเสนอมาแล้วจะเห็นประโยชน์ที่ผู้ประกอบการและชาวนาไทยจะได้รับประโยชน์ในฐานะที่มีตลาดที่แน่นอน มีปริมาณที่ชัดเจนในอัตราที่ได้แต้มต่ออย่างมากกับประเทศที่ไม่มีโอกาสได้รับการจัดสรรโควตา เมื่อมาพิจารณาถึงประเทศที่เป็นคู่ค้าข้าวที่สำคัญของประเทศเกาหลีหรือคู่ค้าข้าวที่สำคัญของประเทศไทยก็ต้องเรียนว่าประเทศเกาหลีเป็นประเทศที่นำเข้าข้าวเมล็ดสั้นเป็นส่วนใหญ่ นำข้าวกล้องและข้าวเมล็ดยาวจากประเทศไทยบางส่วนแต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นข้าวเมล็ดสั้นซึ่งทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน และประเทศออสเตรเลียสามารถผลิตข้าวเมล็ดสั้นได้จึงได้รับปริมาณจัดสรรค่อนข้างมาก สำหรับประเทศไทยสามารถส่งข้าวเมล็ดยาวได้แล้วก็ข้าวกล้องได้ ในกรณีที่จริง ๆ แล้วเป็นมาตรฐานที่ค่อนข้างสูงและเป็นที่ต้องการของตลาดประเทศเกาหลี อย่างไรก็ตามปริมาณที่เราได้มาเป็นโอกาสที่ให้กับผู้ประกอบการของประเทศไทย ให้โอกาสกับชาวนาที่ได้มีโอกาสส่งข้าวออกไปทางประเทศเกาหลี แต่เรายังสามารถที่จะขยายโอกาสเหล่านี้ให้กับพี่น้องเกษตรกรและผู้ประกอบการของประเทศไทยโดยผ่านการส่งเสริม การรณรงค์ หรือว่าการส่งเสริมให้ประชาชนประเทศเกาหลีได้รับรู้รับทราบและได้ลองลิ้มรสข้าวของประเทศไทยมากขึ้นผ่านโครงการต่าง ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์เคยดำเนินการอยู่แต่เราอาจจะดำเนินการ

ได้มากขึ้นในแง่ของโครงการในเรื่องของการรณรงค์การส่งเสริมข้าวไทยในภัตตาคารไทยในประเทศเกาหลีก็จะทำให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ต่อไปมาตรฐานในการที่จะเปิดประมูลโควตาต่าง ๆ ก็จะกำหนดเป็นมาตรฐานของข้าวไทยมากขึ้นในอนาคตได้ ดังนั้นดิฉันจึงมีความเห็นว่าเพื่อเป็นประโยชน์ในการรักษาตลาดข้าวของประเทศไทยในสาธารณรัฐเกาหลีจึงเห็นควรที่จะให้การสนับสนุนในการให้ความเห็นชอบให้มีการลงนามในความตกลงดังกล่าวเพื่อที่จะให้ได้รับประโยชน์ทันทีในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ นี้ค่ะ ขอบคุณมากค่ะ

- ๑๐๕/๑

นายชวน หลีกภัย (ประธานรัฐสภา) : ขอบคุณครับ ต่อไปท่านเกียรติ สิทธีอมร

นายเกียรติ สิทธีอมร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ) : เรียนท่านประธานที่เคารพ กระผม นายเกียรติ สิทธีอมร ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ก็ต้องขออนุญาตเล่าให้ฟังก่อนว่าจริง ๆ วันนี้ไม่ได้ตั้งใจจะมาอภิปราย แต่เมื่อเช้าพอมันมีวาระที่เป็นที่ทราบของเอกชนหลายรายโทรศัพท์มาหาผมเขาถามผมว่าทราบหรือเปล่าว่ามีวาระนี้เข้าสภา แล้วท่าทีเราคืออะไรในเรื่องนี้ อันนั้นคือจุดเริ่มต้นของความกังวล ก็เลยเริ่มเข้าไปดูในรายละเอียดครับ ผมตระหนักดีว่าการเจรจาระหว่างประเทศไม่ใช่เรื่องง่าย เป็นเรื่องยากมีความสลับซับซ้อน ในฐานะอดีตประธานผู้แทนการค้าซึ่งเคยทำหน้าที่เจรจาทราบดีครับ และเชื่อว่าทุกฝ่ายพยายามทำดีที่สุด แล้วถึงนำมาสู่จุดนี้ แต่ผมก็ต้องตั้งคำถามอย่างนี้ว่าเมื่อก่อนนี้กรณีที่มีการเจรจาความตกลงระหว่างประเทศ กระบวนการปกติคือต้องไปผ่านคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กนศ. แล้ว กนศ. เป็นคนกำหนดยุทธศาสตร์ว่าจะเจรจาอย่างไร วิธีการเป็นอย่างไร เป้าหมายของการเจรจาเป็นอย่างไร แล้วก็จะมีการกำกับดูแลช่วยเหลือสนับสนุนกระบวนการเจรจาต่อเนื่องกันไม่ว่าผู้เจรจานั้นจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ หรือกระทรวงการต่างประเทศ หรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงอื่น ๆ ทีนี้พอผมมาไล่ดูเอกสารฉบับนี้ ก็ทราบดีนะครับ มันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน คือก่อนหน้านี้ไม่ได้มีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ก็คงจะมีกระบวนการอีกแบบหนึ่ง แต่ผมทราบว่าจริง ๆ กนศ. ก็มีครับ มีท่านนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แต่เผอิญกำลังจะมีการเลือกตั้งและมีการตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นมาก็เลยมีการเลื่อนประชุมออกไป แล้วผมก็ทราบมาว่าเรื่องนี้ยังไม่ได้เข้า กนศ. เลย แน่นอนที่สุดเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบไปเจรจาก็คงพยายามทำเต็มที่ทำสุดความสามารถ ผมเชื่อว่าเจ้าหน้าที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศทุกคนปกป้องผลประโยชน์ประเทศไทย แต่คำถามที่สภาแห่งนี้สมควรจะได้รับคำตอบก็คือว่าสิ่งที่เสนอต่อหน้าเรานี่มันดีที่สุดแล้วหรือยัง อะไรคือหลักประกันว่าสิ่งนี้เหมาะสมแล้ว ผมว่าเพื่อความเป็นธรรมของทุกฝ่าย ไม่มีประเด็นทางการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น อะไรคือคำตอบที่ว่าพยายามทุกวิถีทางแล้ว แล้วนี่ล่ะครับข้อเสนอที่ดีที่สุด

ทีนี้ข้อกังวลของผมหลังจากที่ได้มีโอกาสคุยกับผู้ประกอบการบางกลุ่ม บางรายเขาไม่ทราบจริง ๆ ท่านประธานเขาไม่ทราบว่ามีเรื่องนี้ ผมก็เลยเข้าไปไล่ดูว่ามันมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ ก็พบว่ามีครับ เขียนไว้ในรายงานฉบับนี้แต่เป็นการทำฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ (Website) ในช่วงเวลาเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา ผมก็เลยติดต่อไปที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ผมก็ทำการบ้านก็โทรศัพท์ไป มันมีกี่คนที่ตอบ ที่เข้าไปดูและกลุ่มคนเหล่านั้นเป็นใครบ้าง คือกระบวนการตรงนี้ผมคิดว่าเราคงต้องทบทวนและทำให้มันดีขึ้น ผมเชื่อว่าพยายามนะครับ แต่ในข้อมูลมีผู้เปิดอ่านในเว็บไซต์ (Website) ๗๐๐ กว่าคน มีคนแสดงความเห็น ๑๙ คนเท่านั้นเอง นี่คือข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่ผมเพิ่งได้รับ ก็ต้องถามคำถามว่ากระบวนการของเราเช่นนี้มันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือเปล่า ครบถ้วนหรือไม่ กลุ่มผู้มีผลประโยชน์ได้เสียได้รับข้อมูลสมบูรณ์ถูกต้องหรือไม่ อันนี้ก็เป็นข้อสังเกตท่านประธานครับ ผมคิดว่ามันจะมีกรณีเช่นนี้อีกหลายความตกลง คำถามผมก็มีง่าย ๆ เลยว่าจากนี้ไปการเจรจาข้อตกลงเช่นนี้จะต้องผ่าน กนศ. หรือไม่ ถ้าต้องผ่าน กนศ. จะมีรายงานหรือมีสรุปรายงานการประชุมของยุทธศาสตร์ของการเจรจาและวิธีการในการเจรจาและเป้าหมายของการเจรจาให้ทางสภารับทราบด้วยไหม ผมว่ามันเป็นประโยชน์ ในอดีตผมก็นั่งอยู่ใน กนศ. นี่ครับ แล้วก็มีการกำหนดยุทธศาสตร์และมีการช่วยในการเจรจาให้ได้สัมฤทธิ์ผลมากกว่าที่จะให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของบางกรมหรือของบางกระทรวงเท่านั้น ตรงนี้เป็นคำถามว่าจากนี้ไปข้อตกลงลักษณะเช่นนี้ผมคิดว่าจะต้องไปกระบวนการปกติแล้วก็คือต้องไปผ่าน กนศ. จะเป็นอย่างนั้นหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ก็คือว่าผมเห็นด้วยว่าเราต้องทำตามดับเบิลยูทีโอ (WTO) แต่ว่าในขณะเดียวกันดับเบิลยูทีโอ (WTO) ก็มีหลักอยู่อันหนึ่งก็คือภาษาอังกฤษเขาใช้คำยูนานิมิตี (Unanimity) หรือฉันทามติ คนคนเดียวล้มกระดานก็ล้มได้ครับ จริง ๆ เราใช้ประโยชน์จากการล้มกระดาน ผมไม่ได้แนะให้เราเป็นเด็กเกเรแต่เราเป็นเด็กดีเกินไปปฏิบัติตามแล้วเสียประโยชน์ประเทศมันก็ไม่ดีเหมือนกัน เพราะขณะนี้ทราบกันดีว่าหลายประเทศในโลกนี้ไม่ได้ทำตามดับเบิลยูทีโอ (WTO) เกเรขึ้นมาแต่ฉกฉวยได้ประโยชน์จากกระบวนการเหล่านี้ ผมก็ต้องตั้งคำถามว่าจริง ๆ แล้วเรามีหลายเครื่องมือไม่ใช่เฉพาะที่ดับเบิลยูทีโอ (WTO) เรามีเอฟทีเอ (FTA) โดยตรงกับสาธารณรัฐเกาหลีด้วย ผมเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออกเป็นคนกำหนดยุทธศาสตร์การเจรจากับประเทศเกาหลีกับประเทศญี่ปุ่นกับประเทศจีนในขณะนั้น เรามีความสัมพันธ์พิเศษอยู่แล้วเราใช้เครื่องมือตรงนี้หรือเปล่า ผมจึงต้องตั้งคำถามอย่างนี้เพื่อให้เราได้ข้อตกลงที่ดีที่สุด ปฏิเสธไม่ได้ครับ ท่านประธานปฏิเสธไม่ได้เลยประเทศออสเตรเลียได้เพิ่มขึ้น ประเทศจีนได้เพิ่มขึ้น สหรัฐอเมริกาได้เพิ่มขึ้น ประเทศไทยได้ลดลงนิดหน่อยในแง่ของตัวเลขเทียบกับโควตาเดิม ประเทศเวียดนามเดิมไม่มีโควตาได้มาทีเดียว ๕๐,๐๐๐ เลย ตรงนี้ผมทราบว่าท่านพยายามดีแต่ท่านต้องอธิบายให้ได้ว่าทำไม ทำไมมันดีแล้ว ทำไมสภาแห่งนี้ควรจะอนุมัติข้อตกลงนี้ในตัวเลขลักษณะเช่นนี้ อันนี้เข้าใจยากเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้เองผมมีคำถามต่อไปว่าถ้าวันนี้คือหลายประเทศผมอยากเรียนท่านอย่างนี้ในการเจรจาระหว่างประเทศหลายประเทศใช้สภาเป็นเครื่องมือในการเจรจา หลายประเทศเดินหน้าเลยไปบอกคู่เจรจาบอกสภาไม่อนุมัติขอเจรจาใหม่ก็มี ผมไม่ได้บอกว่าเราต้องทำอย่างนั้นนะครับ ผมกำลังตั้งคำถามว่าวันนี้ถ้าเราไม่เห็นชอบตรงนี้เรายังมีช่องทางอื่นใดหรือไม่ที่จะปรับปรุงข้อตกลงนี้ให้ดีขึ้น คำถามนี้คือยุทธศาสตร์การเจรจาแล้วนะครับ มีหรือไม่ ถ้าไม่มีท่านช่วยอธิบายว่าไม่มีแล้วลองหมดแล้ว แต่ผมก็ยังเชื่อว่ามันยังมี น่าจะยังมีอีกหลายประตูที่จะสามารถจะปรับปรุงตรงนี้ได้ ผมอาจจะผิดก็ได้นะครับ แต่ผมเชื่อว่ามันน่าจะปรับได้บ้าง ขอความชัดเจนตรงนี้ว่าสถานะเราอยู่ตรงไหนแล้วผมก็เห็นด้วยกับเพื่อนสมาชิกบางท่านที่บอกว่าเวลาที่ท่านให้สภาแค่วันเดียวมันไม่พอหรอกเรื่องสำคัญ ควรจะให้ล่วงหน้าก่อนนาน ๆ ให้มีโอกาสได้ศึกษาในรายละเอียดและมีโอกาสให้สภาเองช่วยในเรื่องการเจรจาในบางเรื่อง หลายประเทศใช้สมาชิกสภา หลายกรรมาธิการช่วยเจรจาและเป็นผลบวกกับการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศ

ผมก็อยากตั้งคำถามสั้น ๆ เหล่านี้ว่าจากนี้ไป กนศ. มีหรือไม่ กนศ. กำหนดยุทธศาสตร์ใช่หรือไม่ จะมีรายงานของ กนศ. มาให้สภาด้วยใช่หรือไม่ ข้อตกลงระหว่างประเทศ อันที่ ๒ ก็คือ ณ วันนี้ สามารถที่จะปรับปรุงได้หรือไม่ อะไรคือหลักประกันว่านี่คือสิ่งที่ดีที่สุดขอ ๒-๓ คำถามนี้ล่ะครับ ขอบคุณครับ

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา ได้กลับมาขึ้นบัลลังก์เพื่อดำเนินการประชุมต่อไป)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปเชิญขออนุญาตท่านวีระกร คำประกอบ อีกท่านหนึ่งแล้วก็จะให้ท่านรัฐมนตรีชี้แจง

นายวีระกร คำประกอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (นครสวรรค์) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกรัฐสภา ผม วีระกร คำประกอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์ ในฐานะสมาชิกรัฐสภา กราบเรียนท่านประธานอย่างนี้ว่าผมมีความตั้งใจเป็นอย่างยิ่งที่จะเร่งรัดให้มีการเห็นด้วยกับความตกลงระหว่างรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมเวียดนาม ในเรื่องของโควตานำเข้าข้าว ----------

แต่อย่างไรก็ตามก็เป็นไปตามที่เพื่อนสมาชิกหลายท่านได้อภิปรายไว้คือโควตาลดลง แต่ก็ต้องยอมรับว่าในช่วงที่ผ่านมาการเจรจาของประเทศไทยก็อาจจะไม่สัมฤทธิ์ผลมากนัก เพราะอาจจะไม่ได้อยู่ในช่วงที่เรามีรัฐบาลประชาธิปไตยในช่วงนั้นบางครั้งก็คงจะจำเป็น แต่ว่าในปัจจุบันนี้เนื่องจากเราเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยมีรัฐสภา การที่จะให้สภาได้ช่วยกันพิจารณาล่วงหน้าในระยะเวลาพอสมควรก็น่าจะเป็นเรื่องที่ดี และอย่างที่ท่านสมาชิกเกียรติ สิทธีอมร ขออนุญาตที่เอ่ยนามท่านได้พูดเมื่อสักครู่นี้ก็มีเหตุผล ในเรื่องของว่าเราเจรจาดีที่สุดหรือยัง เราได้ผลดีที่สุดหรือยัง ฝากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไปด้วยว่าในช่วงที่ผ่านมาไม่เป็นอะไรแล้วมันผ่านไปแล้ว แต่นับจากนี้เป็นต้นไปการเจรจากับต่างประเทศอยากเห็นท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกระทรวงพาณิชย์ ท่านนายกรัฐมนตรีด้วยซ้ำไปนะครับ การเจรจาการค้าโดยเฉพาะไปขายผลิตผลการเกษตรของประเทศไทยถือเป็นเรื่องสำคัญ ครั้งหนึ่งผมเคยมีโอกาสเป็นเลขาธิการท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ขออนุญาตเอ่ยนามท่าน ท่านขยันเวลาท่านออกไปเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้ผลดี ถ้ายิ่งนายกรัฐมนตรีไปเองท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไปเอง ต้องหมั่นไปด้วยครับ ผมจะติดตามท่านในฐานะเป็นเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเดินทางไปต่างประเทศ ผมก็ต้องยอมรับว่าท่านมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการเจรจาธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ การขายพืชผลการเกษตรของประเทศไทยผมว่าท่านทำได้ดีในส่วนนี้ในส่วนนี้ท่านทำได้ดีการเจรจา แต่ว่าก็เกิดจากความขยันต้องไปบ่อย ๆ ต้องไปเหมือนเป็นพรรคพวกที่สนิทสนม การเจรจาการค้าก็จะราบรื่น แล้วโควตาต่าง ๆ ก็คงจะไม่โดนเพื่อนสมาชิกตำหนิ เช่นโควตาเดิมเมื่อปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ ได้ ๒๙,๙๖๓ ตัน ในขณะที่ประเทศเวียดนามได้เพียง ๙,๐๓๐ ตัน เจรจาไปเจรจามาประเทศไทยเหลือ ๒๘,๐๐๐ ตัน ลดลงไปประมาณ ๑,๐๐๐ ตัน ซึ่งปริมาณไม่ได้มากหรอกก็ลดนิดเดียว แต่ประเทศเวียดนามก็ขึ้นไปเป็น ๕๕,๐๐๐ ตัน อย่างนี้เป็นต้น ก็ต้องเรียนว่าประเทศเวียดนามเขาผลิตข้าวเหมือนประเทศไทยไม่ได้ผลิตข้าวสั้นอย่างที่เราอาจจะเป็นข้ออ้างนะครับ ก็ผลิตข้าวเหมือนประเทศไทย เพราะฉะนั้นจะไปบอกว่าประเทศเวียดนามเขาได้เพิ่มมาจาก ๙,๐๐๐ ตัน ขึ้นมาเป็น ๕๕,๐๐๐ ตัน แต่ประเทศไทยจาก ๒๙,๐๐๐ ตัน ลงมาเหลือ ๒๘,๐๐๐ ตัน มันก็ดูแล้วเอาว่าอย่างไรก็ตามการเจรจาหลาย ๆ อย่างจำเป็นที่จะต้องระดับผู้นำประเทศ ระดับท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์คงจะต้องเดินทางบ่อย ๆ การที่เราได้มีโอกาสเข้าไปเจรจา แล้วก็ชักจูงจนกระทั่งระดับรัฐมนตรีด้วยกันเขาเห็นชอบ

เห็นด้วยก็คงจะทำได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ที่ไปชักจูงเขา หรือว่าชักชวนเขานะครับ หรือว่าเจรจาการค้ากับเขา คงจะทำได้ดีกว่า

อีกเรื่องหนึ่งที่อยากฝากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไปก็คือการที่กระทรวงพาณิชย์เองแต่ดั้งเดิมมาซึ่งไม่ใช่สมัยของท่านจุรินทร์ ขออนุญาตที่เอ่ยนามนะครับ ในที่ผ่านมาการลักลอบนำสินค้าการเกษตรเข้ามาในประเทศไทยไม่เฉพาะเรื่องข้าวนะครับ มีทั้งปาล์มน้ำมัน มีทั้งมะพร้าว มีทั้งข้าวโพด และมันสำปะหลัง การทะลักเข้าของสินค้าเหล่านี้มายังประเทศไทยส่งผลให้การส่งออกของประเทศไทยมีผล เพราะมันไม่มีคุณภาพ ของที่ลักลอบนำเข้ามาไม่มีคุณภาพ ดังนั้นการส่งต่อออกไปยกตัวอย่างง่าย ๆ ในยุคที่ได้มีการจำนำข้าว ราคาข้าวเราแพง ข้าวทะลักจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามายังประเทศไทยมากมาย สิ่งหนึ่งก็คือข้าวหอมมะลิ กลายเป็นว่าข้าวหอมมะลิที่เข้ามาแล้วส่งออกไปส่วนหนึ่งเป็นข้าวหอมมะลิประเทศกัมพูชา ข้าวหอมมะลิประเทศเวียดนาม ข้าวหอมมะลิประเทศลาวเข้ามาในประเทศไทย ----------

เมื่อส่งออกไปมันไม่หอมเหมือนเดิม ท่านประธานก็เลยทำให้ความนิยมและความที่มีชื่อเสียงของข้าวหอมมะลิไทยลดด้อยถอยลงไปในช่วงหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา เพราะเหตุว่ามีการนำเอาข้าวหอมมะลิจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาผสมและส่งออกต่อไป ในฐานะที่เคยเป็นประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญดูแลราคาพืชผลทางการเกษตรก็ขอฝากท่านด้วยว่าการที่กระทรวงพาณิชย์ต้องดูแลในเรื่องของการลักลอบนำสินค้าทางการเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาส่งผลให้ชื่อเสียงผลิตผลทางการเกษตรของประเทศไทยและคุณภาพลดน้อยลง จนกระทั่งทำให้ประเทศผู้นำเข้าสินค้าการเกษตรจากประเทศไทยก็มีข้อตำหนิได้จากสินค้าของประเทศไทย ก็ขอฝากไว้เพียงเท่านี้ครับ แล้วก็ขอสนับสนุนร่างความตกลงดังกล่าวนี้ เพราะเหตุว่าก็เป็นความจำเป็นล่ะครับ มันจะต้องประกาศใช้กันวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ นี้แล้วก็สนับสนุนที่จะให้ร่างความตกลงนี้ได้ผ่านรัฐสภาของเรา ขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร พิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : มีเพิ่มมาอีกท่านหนึ่งครับ ขอเป็นท่านสุดท้ายก่อนที่จะให้ท่านรัฐมนตรีชี้แจง ท่านจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ เชิญครับ

นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : ท่านประธานที่เคารพ ผม จุลพันธ์ อมรวิวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย ในฐานะสมาชิกรัฐสภา ขออภิปรายต่อร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ต้องเรียนอย่างนี้ท่านประธานครับ ผมมี ๓ ประเด็นในการอภิปรายในวันนี้ต่อร่างความตกลงนี้เป็นเรื่องของกระบวนการส่งออกนำเข้าข้าวไปยังประเทศเกาหลี ผมเรียนอย่างนี้ครับ

ในประเด็นแรก ผมเห็นชอบกับร่างความตกลงนี้แต่ผมไม่ได้ชอบใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเจรจาของทางกระทรวงพาณิชย์และกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศครับ ด้วยความเคารพเพื่อนสมาชิกหลายท่านได้อภิปรายไปแล้ว วันนี้เราเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้าเราเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่ทำความตกลงกับประเทศเกาหลีในครั้งนี้รวมทั้งหมด ๕ ประเทศ ผมถือว่าเราแพ้ในการเจรจาความครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ตามที่เรียนท่านประธานว่าผมเห็นชอบนั้นเพราะมันจะมากจะน้อยส่งออกได้ก็เป็นประโยชน์กับพี่น้องประชาชนครับ เป็นประโยชน์กับ

ประเทศไทยทั้งสิ้น ก็ต้องฝากทางกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ฝากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ว่ามันเป็นตลาดเล็กก็จริง แต่มันก็แสดงถึงศักยภาพของประเทศไทยในการส่งออกข้าวว่าเราสามารถจะครองส่วนแบ่งตลาดโลกได้มากน้อยเพียงไร อันนี้เป็นประเด็นแรกที่อยากจะกราบเรียนผ่านท่านประธานไปยังท่านผู้เกี่ยวข้องทุกคนนะครับ

ประเด็นที่ ๒ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ ผมเห็นตัวเลขท่านแล้วผมก็ตกใจ เพราะว่ามีผู้รับฟังทั้งหมด ๑๙ คนที่มาแสดงความเห็น เห็นชอบ ๑๘ คน แสดงความเห็นที่ไม่ชัดเจน ๑ คน เป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่ผมเกรงว่ามันจะมีความไม่ครอบคลุม แต่แน่นอนประเด็นอย่างนี้มันเป็นประเด็นที่ค่อนข้างง่าย เราจะส่งสินค้าไปต่างประเทศให้ความเห็นร้อยทั้งร้อยก็ต้องเห็นชอบ มากน้อยเพียงไรก็ต้องเอาอย่างที่ได้เรียนให้ทราบแล้ว แต่ว่าถ้าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญกว่านี้ เป็นประเด็นที่มีความขัดแย้งในสังคม แล้วสุ่มตัวอย่างการให้ความเห็นชอบมา ๑๘-๑๙ คน กับเรื่องที่มีความสำคัญกับประเทศ ผมเรียนอย่างนี้ครับ อันนี้ไม่เพียงพอนะครับ

ประเด็นสุดท้าย ผมจะอภิปรายสั้น ๆ ท่านประธานที่เคารพครับ ถ้าได้เปิดดูเอกสารของทางที่พีบีโอ (PBO) หรือหน่วยงานวิชาการของสภาได้ทำมา จะเห็นได้เลยว่าปริมาณการส่งออกนำเข้าในช่วง ๓-๔ ปีหลังของประเทศไทยไปยังประเทศเกาหลีมากน้อยเพียงไร เปรียบเทียบกับประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ประเทศเวียดนาม ประเทศออสเตรเลีย แล้วก็โลกผมเรียนด้วยความเคารพ ผมดูตัวเลขในช่วงแรกผมก็มีความประหลาดใจเพราะว่าประเทศไทยในปี ๒๕๖๑ ส่งออกไปประเทศเวียดนาม ๑๘,๐๐๐ ตัน เป็นมูลค่า ๘ ล้านกว่าเหรียญสหรัฐต้องเรียนด้วยความเคารพครับ ลองดูตัวเลขเฉลี่ยประเทศไทยส่งออกไปทางประเทศเกาหลีได้เฉลี่ยเพียงแค่ ๔๗๐ เหรียญสหรัฐต่อตัน ----------

ในขณะที่ประเทศคู่ค้าถ้าดูเปรียบเทียบแล้วประเทศจีนเฉลี่ยตันละประมาณ ๘๔๐ สหรัฐอเมริกา ๘๘๐ ในขณะที่ประเทศเวียดนาม ๖๒๐ พอมาดูในรายละเอียดสิ่งที่เกิดขึ้น ท่านประธานที่เคารพ เราส่งออกเป็นข้าวเมล็ดยาว นั่นหมายความว่าเราไม่มีการปรับตัวเลยโดยกระทรวงพาณิชย์และโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ เราไม่มีการปรับตัวเลยเพื่อที่จะปรับสภาพปรับผลผลิตของเราให้เข้ากับความต้องการของตลาดโลก เราไม่มีการหาหนทางเลยที่จะเพิ่มสัดส่วนตลาดของเราในประเทศอื่น ๆ เช่นประเทศเกาหลี ทำไมเราไม่ลองเอาสินค้าของเราพยายามดันเข้าไปยังประเทศเกาหลีให้เขาลิ้มลองดูสิว่าข้าวเมล็ดยาวสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของคนในประเทศนั้น ๆ ได้หรือไม่ อย่างไร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการบ้านที่ทางกระทรวงพาณิชย์รวมถึงรัฐบาลจะต้องนำกลับไปทำไปแก้ไขเพื่อที่การส่งออกในอนาคตสัดส่วนของตลาดโลกในการค้าการขายของเรา มูลค่าการค้าการขายของเราจะดีขึ้น ผมไม่อยากเห็นว่าประเทศไทยเรามานั่งดูว่าเราส่งออกไปปริมาณกี่ตัน ๆ อันนั้นส่วนหนึ่ง ตลาดประเทศเกาหลีไม่มีนัยสำคัญกับการปรับเปลี่ยนราคาพืชผลทางการเกษตรในประเทศเราจากปริมาณที่เห็นอยู่ แต่ผมอยากเห็นวันนี้เราส่งของจะมากจะน้อยกว่าเดิมก็ตามแต่มูลค่าต้องเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินที่กลับมายังประเทศไทยต้องมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันนี้เป็นประเด็นสำคัญที่อยากจะฝากท่านประธานผ่านไปยังทางท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แล้วก็ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านให้หาหนทางในอนาคต วันนี้ผมเห็นชอบแต่อยากให้ผลงานของท่านมานำเสนอต่อสภาคราวหน้า พวกเราทุกคนชื่นใจพร้อมกันกับสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ ขอบคุณครับ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปเชิญท่านรองนายกรัฐมนตรีครับ ให้เจ้าหน้าที่ชี้แจงใช่หรือไม่ครับ เชิญครับ

นางสาวเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ (รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) : กราบเรียนท่านประธานรัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติทุกท่าน ดิฉัน นางสาวเก็จพิรุณ เกาะสุวรรณ์ รองอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ได้รับอนุญาตจากท่านรองนายกรัฐมนตรีและท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ให้ชี้แจงต่อประเด็นข้อซักถามต่าง ๆ ของท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ ขออนุญาตเรียนชี้แจงดังนี้ค่ะ การเจรจาความตกลงระหว่างประเทศไทยกับประเทศเกาหลีและอีก ๔ ประเทศ รวมเป็น ๖ ประเทศ เป็นการเจรจาโดยอาศัยกรอบ

หลักเกณฑ์และกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกในฐานะที่ทั้ง ๖ ประเทศเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก สืบเนื่องจากเมื่อการก่อตั้งองค์การการค้าโลกในปี ๒๕๓๘ ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศที่ปิดตลาดไม่นำเข้าข้าวจากประเทศใดในโลก แต่จากกฎเกณฑ์ของความตกลงสินค้าเกษตร ภายใต้องค์การการค้าโลกทำให้ประเทศเกาหลีต้องเปิดตลาดข้าวโดยในระยะ ๑๐ ปีแรก ประเทศเกาหลีเปิดให้นำเข้าข้าวปริมาณ ๒๐๐,๐๐๐ กว่าตัน อัตราภาษีในโควตาอยู่ที่ ๕ เปอร์เซ็นต์หรือว่าร้อยละ ๕ และไม่อนุญาตให้นำเข้าข้าวเกินกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ตัน ในช่วง ๑๐ ปี ปีที่ ๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ ที่ประเทศเกาหลีที่จะขอต่ออายุในการเปิดตลาดนำเข้าข้าวในปริมาณที่จำกัด ประเทศไทยได้ร่วมกับประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่คือประเทศจีน สหรัฐอเมริกา แล้วก็ประเทศออสเตรเลียได้ขอให้ประเทศเกาหลีจัดสรรโควตารายประเทศให้กับประเทศไทย ซึ่งในช่วงที่จะนำเข้าข้าวในช่วงปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ ประเทศเกาหลีใต้ก็ได้ใช้ปริมาณนำเข้าข้าวที่ประเทศเกาหลีใต้นำเข้าจริงในช่วงปี ๒๕๔๔ ถึงปี ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นช่วงเวลา ๓ ปีล่าสุดก่อนที่จะมีการกำหนดโควตานำเข้าข้าวใหม่ ในช่วงปี ๒๕๔๘ ถึงปี ๒๕๕๗ ประเทศไทยได้รับโควตาข้าวจากการเจรจาตามประวัติการส่งออกไปที่ประเทศเกาหลีใต้ที่แท้จริงอยู่ที่ ๒๙,๙๖๓ ดังนั้นจะขอเรียนท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติว่าภายใต้หลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกในการคำนวณปริมาณนำเข้าข้าว หรือปริมาณที่จะจัดสรรให้กับผู้ส่งออกจะต้องใช้ประวัติการนำเข้าข้าวที่แท้จริงเป็นตัวกำหนดเท่านั้น ซึ่งในช่วงเดียวกันเมื่อครบปี ๒๕๕๗ ตามที่ท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านวิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ ได้กรุณาให้คำอธิบายก็คือว่า ----------

ประเทศไทยได้มีการคัดค้านที่ประเทศเกาหลีจะต่ออายุหรือว่าเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีข้าว ในการที่จะเปิดตลาดข้าวในปี ๒๕๕๘ โดยกำหนดโควตาข้าวเป็นการทั่วไปที่ ๔๐๘,๗๐๐ ตัน อัตราภาษีในโควตา ๕ เปอร์เซ็นต์ ส่วนอัตราภาษีข้าวนอกโควตาอยู่ที่ ๕๑๓ เปอร์เซ็นต์ แต่ให้นำเข้าได้ไม่จำกัดจำนวน ในปี ๒๕๕๘ ประเทศเกาหลีใต้อ้างว่านี่เป็นการเปิดเสรีตลาดนำเข้าข้าวแล้วแต่ว่าคุณจะต้องส่งออกในอัตราภาษี ๕๑๓ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งก็เป็นไปตามหลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก ประเทศไทยร่วมกับอีก ๔ ประเทศก็ได้ยื่นหนังสือคัดค้าน จึงนำมาสู่การเจรจาขอชดเชยซึ่งการชดเชยได้รับเป็นโควตานำเข้าข้าวรายประเทศ ซึ่งก็โดยหลักเกณฑ์องค์การการค้าโลกอีกเช่นกันที่จะต้องใช้ประวัติการนำเข้าข้าว ๓ ปีย้อนหลัง จึงเป็นผลให้โควตาที่ประเทศไทยได้จริง ๆ แล้วควรจะอยู่ที่ ๑๕,๗๑๐ ตัน จากการเจรจาต่อรองด้วยยุทธวิธี กลยุทธ์ต่าง ๆ นานาก็ทำให้ประเทศไทยท้ายที่สุดได้รับโควตาอยู่ที่ ๒๘,๔๙๔ ตัน อันนี้ก็เป็นที่มา เหตุผลที่ท่านถามว่าหลักการการเจรจาทั้งหมดทำไมเรื่องนี้ถึงนำมาสู่การพิจารณาของท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติล่าช้า ก็จะขอเรียนว่าเนื่องจากความตกลงฉบับนี้ไม่ได้เป็นความตกลง ๒ ฝ่ายหรือทวิภาคีที่ทำระหว่างประเทศไทยกับประเทศเกาหลีใต้เท่านั้น เมื่อประเทศไทยสามารถสรุปผลการเจรจากับประเทศเกาหลีใต้ในประมาณกลางปี ๒๕๖๒ ประเทศเกาหลีใต้ต้องนำผลการเจรจาที่ตกลงกับประเทศไทยแล้วไปหารือกับอีก ๔ ประเทศที่เหลือ ไม่ว่าจะเป็นประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ประเทศเวียดนาม และประเทศออสเตรเลียให้เขายอมรับผลการเจรจาระหว่างประเทศเกาหลีใต้กับประเทศไทย ซึ่งประมาณวันที่ ๑๐ ตุลาคม เราได้รับแจ้งจากทางประเทศเกาหลีว่าอีก ๔ ประเทศเขาให้การยอมรับตัวเลขที่ประเทศเกาหลีจะจัดสรรโควตาให้กับประเทศไทยที่ ๒๘,๔๙๔ ตัน ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยควรจะได้แค่ ๑๕,๗๑๐ ตันตั้งแต่เดือนตุลาคม ตามกระบวนการของการเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กระทรวงพาณิชย์ได้สอบถามหน่วยงานทางด้านกฎหมาย ๒ หน่วยงานคือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกระทรวงการต่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมายว่าด้วยความตกลงระหว่างประเทศ สำหรับ ๖ ประเทศนี้เข้าข่ายจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ เราก็ใช้เวลารอคำตอบระยะหนึ่ง ซึ่งคำตอบที่ได้จากทั้ง ๒ หน่วยงานก็มาในช่วงปลายเดือนตุลาคม จึงเป็นเหตุที่ทั้ง ๒ หน่วยงานมีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะเสนอตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญในช่วงเดือนพฤศจิกายน

เมื่อได้คำตอบแล้วกระทรวงพาณิชย์โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้เปิดรับฟังความคิดเห็น เนื่องจากว่าการค้าขายข้าวผู้ที่จะทำการส่งออกข้าวได้ก็ต้องเป็นสมาชิกต้องมีการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกข้าวเท่านั้น ทางกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้มีหนังสือไปถึงสมาคมผู้ส่งออกข้าวและผู้ค้าข้าวเกี่ยวกับร่างความตกลงนี้ และขอรับทราบความเห็น และขอความกรุณาให้ทางสมาคมได้แจ้งกับสมาชิกทั้งหมดว่ามีความเห็นประการใดกับข้อตกลงนี้หรือไม่ นอกจากนี้ในเวลาเดียวกันในช่วงเดือนพฤศจิกายนกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้เผยแพร่ร่างความตกลงนี้พร้อมสรุปสั้น ๆ ขึ้นไปบนเว็บไซต์ (Website) ว่าได้มีการจัดทำความตกลงลักษณะนี้เพื่อให้ประเทศไทยจากในช่วงปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๑ ที่ประเทศไทยไม่มีโควตาเฉพาะรายประเทศ การส่งออกจากประเทศไทยไปประเทศเกาหลีมียอดส่งออกที่ต่ำมากตามที่ท่านรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้นำเรียนท่านสมาชิกสภาผู้ทรงเกียรติแล้วนะคะ คือในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยส่งออกข้าวไปที่ประเทศเกาหลีได้เพียง ๖,๑๓๐ ตัน ปี ๒๕๕๙ ๑๔,๐๐๐ ตัน ปี ๒๕๖๐ ๒๗,๐๐๐ ตัน และปี ๒๕๖๑ ประมาณ ๒๐,๐๑๕ ตัน ท่านจะเห็นได้ว่าจากสถิติของการส่งออกข้าวไปที่ประเทศเกาหลีใต้หากว่าประเทศไทยไม่ได้รับโควตาข้าวเฉพาะรายประเทศก็เป็นเรื่องยากที่ประเทศไทยจะแข่งขันกับประเทศที่เป็นผู้ส่งออกข้าวที่มีประสิทธิภาพอย่างประเทศเวียดนามที่สามารถผลิตข้าวได้ทั้งเมล็ดยาว เมล็ดสั้น และเมล็ดกลาง เพราะฉะนั้นการที่จะได้โควตาข้าวรายประเทศสำหรับประเทศไทยจึงมีความจำเป็นมาก ในฐานะผู้เจรจาที่ตระหนักดีถึงความสำคัญของสินค้าข้าวต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวทั้งประเทศและข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ทุกรัฐบาลให้ความสำคัญเพราะถือว่าชาวนาคือกระดูกสันหลังของชาติ ฉะนั้นทีมเจรจาจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นพิเศษว่าทำอย่างไรก็ได้จะต้องได้โควตาข้าวมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ก็จึงนำมาสู่การที่ได้โควตา ๒๘,๔๙๔ ตัน ในส่วนของการนำเสนอคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หรือว่า กนศ. ----------

โดยที่เรื่องนี้เป็นเรื่องการเจรจาระดับเทคนิคตามมาตรา ๑๓ ของความตกลงเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลก จึงมิใช่เรื่องนโยบายที่คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศจะพิจารณา เพราะฉะนั้นก็เลยเป็นการเจรจาในเชิงเทคนิค ในเรื่องนี้ถามว่าได้มีกลยุทธ์มียุทธศาสตร์ในการเจรจาหรือไม่ ทางกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้หารืออย่างใกล้ชิดกับท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในสมัยนั้นตลอดช่วงของการเจรจา และได้มีการรายงานความคืบหน้าเป็นระยะ ๆ เมื่อมีความคืบหน้าของการเจรจา เพราะฉะนั้นก็จะเรียนท่านว่าเหตุผลที่เราไม่ได้เสนอเรื่องนี้เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เนื่องจากว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องนโยบาย เป็นเรื่องการที่จะต้องปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติอย่างเต็มกำลังความสามารถ ส่วนในข้อชี้แจงที่ท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติถามว่าทำไมถึงได้เร่งรัดเสนอเรื่องนี้เข้ามาสู่การพิจารณาของรัฐสภา ดิฉันได้เรียนให้ทราบเงื่อนเวลาที่เกิดขึ้นทั้งหมดแล้ว เพราะฉะนั้นร่างความตกลงฉบับนี้เมื่อผ่านการรับฟังความคิดเห็นของทางสมาคมข้าวแล้วนะคะ แล้วก็เปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ (Website) ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศแล้วในต้นเดือนธันวาคม เราจึงได้ตัดสินใจนำเสนอร่างความตกลงนี้เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีท่านได้กรุณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ และร่างความตกลงฉบับนี้ได้มาอยู่ต่อหน้าท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติทั้งหมดแล้ว เพื่อขอให้ท่านกรุณาพิจารณาให้ความเห็นชอบนะคะ

ที่ท่านสอบถามว่าในส่วนของประเทศเกาหลีใต้ถือว่าเป็นตลาดข้าวที่สำคัญสำหรับประเทศไทยหรือไม่ ก็จะขอเรียนว่าถ้าในภาพรวมการส่งออกข้าวประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศตลาดส่งออกข้าวลำดับที่ ๕๑ ของประเทศไทย ข้าวส่วนใหญ่ของประเทศไทยถ้าเป็นข้าวนึ่งจะส่งออกไปที่สาธารณรัฐเบนิน ถ้าเป็นข้าวขาวจะส่งออกไปที่สหรัฐอเมริกา ประเทศจีน และประเทศฟิลิปปินส์ ถ้าเกิดว่าเป็นข้าวกล้องตลาดที่สำคัญของประเทศไทยจะอยู่ที่สหภาพยุโรป เช่น สหราชอาณาจักรหรือว่าประเทศอังกฤษ ประเทศเบลเยียม ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเกาหลีใต้ ก็จะขอเรียนให้ท่านทราบเท่านี้ค่ะ

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : คงสรุปได้แล้ว ขอบคุณครับ ท่านสมาชิกเราก็ได้อภิปรายกันพอสมควรและฟังคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ผู้ชี้แจงก็ได้ความตามที่ได้รับแจ้งมานะครับ ดังนั้นผมขอปิดการอภิปรายนะครับ ต่อไปจะขอมติจาก

ที่ประชุมว่าจะให้ความเห็นชอบกับร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หรือไม่นะครับ ก่อนที่จะดำเนินการลงมติผมต้องขอตรวจสอบองค์ประชุมก่อนนะครับ

(ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา มีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนทำการตรวจสอบองค์ประชุม)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : เป็นขั้นตอนการตรวจสอบองค์ประชุมแบบเดิม ขอให้ท่านสมาชิกหาที่นั่งครับ ท่านสมาชิกกรุณาเข้ามาในห้องประชุมแล้วก็นั่งประจำที่เพื่อที่จะนับคะแนนได้เร็ว ตอนนี้เป็นขั้นตอนนับองค์ประชุม เมื่อท่านนั่งแล้วเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้นับ ข้างบนก็นับเสียก่อน ข้างบนนับง่าย สมาชิกเข้ามาใหม่ก็นับได้เลย ท่านสมาชิกกรุณาเข้านั่งประจำที่ เจ้าหน้าที่จะเริ่มนับแล้ว ส่วนข้างบนคงนับแล้ว เมื่อเจ้าหน้าที่นับแต่ละแถวแล้วก็ส่งจำนวนสมาชิก

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการตรวจสอบองค์ประชุม)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกนั่งอยู่กับที่เดี๋ยวเราจะแจกบัตรแล้ว รอนับองค์ประชุมก่อนครับ ถ้าทราบองค์ประชุมแล้วช่วยแจ้งให้ผมทราบด้วยครับ ผมมีเรื่องจะเรียนให้ทราบว่าหลังจากจบการลงมติในระเบียบวาระนี้แล้วจะปิดประชุมสภาโดยการพิจารณาร่วมกันของรัฐสภา แต่ท่านอย่าเพิ่งกลับนะครับ มีรายการอีกอันหนึ่งคือการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของหน่วยประจำชาติไทยในองค์กรระหว่างประเทศ ท่านเลขาธิการทราบจำนวนหรือยัง จำนวนผู้เข้าประชุมขณะนี้ ๔๒๗ ท่าน ครบองค์ประชุมครับ

ผลการตรวจสอบองค์ประชุม

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ....๑..../๒๕๖๒

วัน อังคาร ที่ ๒๔ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา (ร่างตามมติการประชุมฯ รัฐบาล ฯ)

รวม 427 คน

สำนักการประชุม

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ต่อไปผมขอให้เจ้าหน้าที่แจกบัตรลงคะแนนเสียงกับท่านสมาชิกทุกท่านนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจกบัตร)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกก็ปฏิบัติตามแบบเดิมนะครับ บัตรลงคะแนนเสียงเป็นชุด ๓ สีด้วยกัน สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว ท่านทราบแล้ว อย่าลืมลงชื่อด้วยนะครับ

(สมาชิกทำการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนน)

- ๑๑๓/๑

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : กรุณาลงชื่อแล้วก็เลขประจำตัว แล้วก็ระบุสมาชิก ส.ส. หรือ ส.ว. พรรคอะไรนะครับ สมาชิกท่านใดยังไม่ได้ส่งบัตรลงคะแนน ชูบัตรไว้นะครับ เจ้าหน้าที่ดูนะครับ ท่านใดยังไม่ได้ส่งบัตรลงคะแนน ท่านชูบัตรไว้นะครับ เจ้าหน้าที่กำลังจะไปรับครับ ยังมีท่านสมาชิกไม่ได้ส่งบัตรอีก ๒-๓ ท่าน เจ้าหน้าที่ไปรับหน่อยครับ เจ้าหน้าที่รับบัตรมาแล้วแบ่งประเภทเลยนะครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมบัตร)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : รีบนับคะแนน ยังไม่ได้ปิดการลงคะแนน ท่านใดยังไม่ได้ส่งบัตรกรุณารีบส่งบัตรครับ ส่งบัตรลงคะแนนกันครบถ้วนแล้วนะครับ ผมจะสั่งปิดการลงคะแนนแล้วนะครับ ไม่มีท่านใดยังไม่ได้ส่งนะครับ ปิดการลงคะแนนครับ

(เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมผลการลงคะแนน)

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ท่านสมาชิกครับ ผลการลงมติจำนวนสมาชิก ๔๕๐ ท่าน มีมติเห็นด้วย ๔๔๗ ท่าน ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๓ ท่าน เป็นอันว่าที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ผลการลงมติ

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ...๑.../๒๕๖๒

วัน...อังคาร...ที่...๒๔...เดือน...ธันวาคม...พ.ศ. ๒๕๖๒

เวลา .....นาฬิกา

เรื่อง...ข้างต้นตกลง ระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย

เห็นด้วย...447...คน

ไม่เห็นด้วย...-...คน

งดออกเสียง...3...คน

รวม...450...คน

สำนักการประชุม

เรื่อง **ร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**

วันที่ 24 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม 452

เห็นด้วย 447

ไม่เห็นด้วย 0

งดออกเสียง 5

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
1	002	ศาสตราจารย์กนก วงษ์ตระหง่าน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
2	005	นางกรณิศ งามสุคนธ์รัตนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
3	006	นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
4	010	นายกฤษณ์ แก้วอยู่	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
5	013	นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
6	015	นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
7	016	นายพิสิฐ ลี้อาธรรม	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
8	017	นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
9	019	นายกิตติ สมทรัพย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
10	020	นายกิตติกร โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
11	021	นายกิตติชัย เรืองสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
12	023	นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
13	025	นางสาวกุลวลี นพอมรบดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
14	026	นายกูเฮง ยาวอหะซัน	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
15	027	นายเกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
16	028	นายเกษม ศุภรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
17	029	นายเกษม อุประ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
18	030	นายเกษมสันต์ มีทิพย์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
19	031	นายเกียรติ สิทธีอมร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
20	032	นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
21	034	ศาสตราจารย์โกวิทย์ พวงงาม	พรรคพลังท้องถิ่นไท	เห็นด้วย
22	038	นายขวัญเลิศ พานิชมาท	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
23	039	นายเขตรัฐ เหล่าธรรมทัศน์	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
24	040	นายคงกฤษ ฉัตรมาลีรัตน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
25	043	นายครูมานิตย์ สังข์พุ่ม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
26	044	นายคารม พลพรกลาง	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
27	045	นายคำพอง เทพาคำ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
28	046	นายคุณากร ปรีชาชนะชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
29	047	นายจตุพร เจริญเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
30	049	นายจรัสฤทธิ์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
31	051	นางสาวจอมขวัญ กลับบ้านเกาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
32	052	นายจักรกฤษณ์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
33	055	นายจักรพันธ์ พรนิมิตร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
34	057	นางสาวจุฑาทัตต เหล่าธรรมทัศน์	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
35	058	นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
36	060	นางสาวจารุวรรณ ศรัณย์เกตุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
37	062	นายจิรทัศ ไกรเดชา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
38	063	นายจิรพงษ์ ทรงวัชราภรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
39	064	นายจิรวัฒน์ ศิริพานิชย์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
40	067	นางสาวจิราพร สินธุไพร	พรรคเพื่อไทย	งดออกเสียง
41	069	นายจีรเดช ศรีวิราช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
42	070	นางจุฑาพัตธน์ เมนะสวัสดิ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
43	071	นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
44	073	นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
45	074	นายจุลพันธ์ โนนศรีชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
46	075	นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
47	076	นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
48	077	นางเจริญ เรี่ยวแรง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
49	078	นายเจเศรษฐ์ ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
50	079	นายฉลอง เทอดวีระพงศ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
51	082	นายชยุต ภุมมะกาญจนะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
52	083	นายชลน่าน ศรีแก้ว	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
53	084	นายชวน หลีกภัย	พรรคประชาธิปัตย์	งดออกเสียง
54	085	พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
55	091	นายชัยวัฒน์ เป้าเปี่ยมทรัพย์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
56	092	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
57	094	นายชาญวิทย์ วิภูศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
58	095	นายชาดา ไทยเศรษฐ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
59	096	นายชำนาญ จันทร์เรือง	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
60	097	นายชินวรณ์ บุณยเกียรติ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
61	101	นายชูศักดิ์ แอกทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
62	104	นายโชติพิพัฒน์ เตชะโสภณมณี	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
63	108	นายซูการ์โน มะทา	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
64	109	นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
65	111	นายฐานิสร์ เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
66	112	นายฐาปกรณ์ กุลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
67	113	นายฐิตินันท์ แสงนาค	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
68	114	นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
69	115	นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
70	117	นายณัฏฐพล จรัสรพีพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
71	119	นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
72	121	นายณัฐพงษ์ สุปริยศิลป์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
73	122	นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
74	124	นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
75	126	นายดล เหตระกูล	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
76	128	นายดำรงค์ พิเดช	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
77	130	นางสาวตรีนุช เทียนทอง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
78	132	นายไตรเทพ งามกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
79	133	นายไตรรงค์ ติธรรม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
80	135	พลตรี ทรงกลด ทิพย์รัตน์	พรรคพลังชาติไทย	เห็นด้วย
81	136	พันเอก เศรษฐพงค์ มะลิสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
82	137	นายทวิรัฐ รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
83	138	นายทวีศักดิ์ ทักษิณ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
84	139	นายทศพร ทองศิริ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
85	140	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
86	141	นางทัศนาพร เกษเมธีการุณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
87	142	นางสาวทัศนีย์ บูรณุปกรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
88	145	นายเทพไท เสนพงศ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
89	149	นางเทียบจุฑา ขาวขำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
90	150	นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
91	151	นายธนกร ไชยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
92	153	นายธนยศ ทิมสุวรรณ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
93	154	นายธนะสิทธิ์ โควสุรัตน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
94	155	นายธนัสถ์ ทวีเกื้อกูลกิจ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
95	156	นายมานพ คีรีภูวดล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
96	158	นายธรรมวิชญ์ โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
97	160	นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
98	162	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
99	163	นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	พรรคเพื่อไทย	งดออกเสียง
100	164	นายธีระ ไตรสรณกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
101	165	นายธีระ วงศ์สมุทร	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
102	166	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
103	173	นายนริศ ขำนุรักษ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
104	174	นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
105	177	นางนาที รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
106	178	นายนิกร จำนง	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
107	179	นายนิคม บุญวิเศษ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
108	181	นายนิพันธ์ ศิริธร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
109	182	นายนิยม ช่างพินิจ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
110	184	นายนิยม เวชกามา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
111	185	นายนิรมิต สุจารี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
112	189	นางสาวแนน บุณย์ธิดา สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
113	190	นายบัญญัติ เจตนจันทร์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
114	191	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
115	195	นางบุญยิ่ง นิติกาญจนา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
116	196	นางบุญรื่น ศรีธเรศ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
117	198	นายบุญสิงห์ วรินทร์รักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
118	199	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
119	202	นายปฐมพงศ์ สูญจันทร์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
120	204	นายประกอบ รัตนพันธ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
121	206	นายประทวน สุทธิอำนวยเดช	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
122	209	นายประมวล พงศ์ถาวราเดช	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
123	211	นายประสิทธิ์ มะหะหมัด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
124	212	นายประสิทธิ์ วุฒินันชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
125	213	นายประเสริฐ จันทรรวงทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
126	215	นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
127	216	นายปริญญา ช่วยเกตุ คีรีรัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
128	217	นายปริญญา ฤกษ์หร่าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
129	218	นายปรีดา บุญเพลิง	พรรคครูไทยเพื่อประชาชน	เห็นด้วย
130	220	นางสาวปารีณา ไกรคุปต์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
131	222	นายปิยวัฒน พันธ์สายเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
132	224	นางผ่องศรี แซ่จึง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
133	225	นายไผ่ ลิกค์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
134	226	พลโท พงศกร รอดชมภู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
135	228	นายพนิต วิกิตเศรษฐ์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
136	229	นายพยม พรหมเพชร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
137	230	นายพรชัย อำนวยทรัพย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
138	231	นายพรชัย อินทร์สุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
139	234	นางพรเพ็ญ บุญศิริวัฒนกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
140	235	นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
141	238	นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
142	239	นายพัฒนา สัพโส	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
143	241	นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
144	242	นางพิชชารัตน์ เลาหพงศ์ชนะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
145	243	นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
146	245	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
147	246	นายพิบูลย์ รัชกิจประการ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
148	247	นางสาวพิมพ์พร พรพฤฒิพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
149	249	นายพิษณุ พลธี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
150	250	นายพีรเดช คำสมุทร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
151	251	นางสาวพิมพ์รพี พันธุ์วิชาติกุล	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
152	255	นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
153	256	นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
154	257	นายเพชรวรรต วัฒนพงศศิริกุล	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
155	260	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
156	263	นายภราดร ปริศนานันทกุล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
157	264	นางสาวภริม พูลเจริญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
158	265	นายภาคภูมิ บูลย์ประมุข	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
159	267	นางสาวภาดาท์ วรกานนท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
160	268	นายภานุ ศรีบุศยกาญจน์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
161	269	นายภาสกร เงินเจริญกุล	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
162	270	นายภิญโญ นิโรจน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
163	271	นายภูดิท อินสุวรรณ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
164	272	นายภูมิศิษฏ์ คงมี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
165	273	นายมงคลกิตติ์ สุขสินธารานนท์	พรรคไทยศรีวิไลย์	เห็นด้วย
166	274	นายมณฑล โพธิ์คาย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
167	275	นายมณเฑียร สงฆ์ประชา	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
168	276	นายมนตรี ตั้งเจริญถาวร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
169	277	นายมนตรี ปาน้อยนนท์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
170	278	นางมนพร เจริญศรี	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
171	280	นางสาวมัลลิกา จิระพันธุ์วาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
172	281	นายมานพ ศรีผึ้ง	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
173	284	นายมานัส อ่อนอ้าย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
174	286	นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ์	พรรคเศรษฐกิจใหม่	เห็นด้วย
175	287	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
176	288	พลตำรวจเอก ยงยุทธ เทพจำนงค์	พรรคประชานิยม	เห็นด้วย
177	290	นายยรรยงก์ ถนอมพิชัยธำรง	พรรครักษ์ผืนป่าประเทศไทย	เห็นด้วย
178	293	นางสาวเยาวลักษณ์ วงษ์ประภารัตน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
179	294	รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
180	295	นายรณเทพ อนุวัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
181	297	นายรังสรรค์ มณีรัตน์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
182	299	นายรังสิกร ทิมาตฤกะ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
183	300	นายรังสิมันต์ โรม	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
184	301	นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
185	303	นายรุ่งโรจน์ ทองศรี	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
186	305	นางสาวละออง ติยะไพรัช	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
187	307	นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
188	310	นายวรภพ วิริยะโรจน์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
189	311	นางสาววรรณวรี ตะล่อมสิน	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
190	313	นายวรศิษฏ์ เลียงประสิทธิ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
191	314	นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
192	316	นายวัชรพล โตมรศักดิ์	พรรคชาติพัฒนา	เห็นด้วย
193	317	นายวัชระ ยาวอหะซัน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
194	322	นายวันชัย ปริญญาศิริ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
195	323	นายวันนิวัติ สมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
196	324	นางวันเพ็ญ พร้อมพัฒน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
197	327	นายวิเชียร ชวลิต	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
198	328	นายวิทยา ทรงคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
199	329	นายวินท์ สุธีรชัย	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
200	330	นายวิรัช พันธุมะผล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
201	331	นายวิรัช รัตนเศรษฐ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
202	333	นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
203	334	นายวิวรรธน์ นิลวัชรมณี	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
204	335	นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
205	338	นายวิสิทธิ์ พิทยาภรณ์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
206	341	นายมารุต มัสยวาณิช	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
207	342	นายวีระกร คำประกอบ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
208	348	นายวุฒิพงษ์ นามบุตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
209	350	นายศรัณย์ ทิมสุวรรณ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
210	352	นายศราวุธ เพชรพนมพร	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
211	353	นางสาวศรีนวล บุญลือ	-	เห็นด้วย
212	357	นายศักดินัย นุ่มหนู	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
213	359	นายศาสตรา ศรีปาน	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
214	360	นายศิรสิทธิ์ เลิศด้วยลาภ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
215	361	นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
216	363	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
217	364	นายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
218	366	นายศุภชัย ใจสมุทร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
219	371	นายสงคราม กิจเลิศไพโรจน์	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
220	373	นายสนอง เทพอักษรณรงค์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
221	374	นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
222	375	นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
223	376	นายสมเกียรติ วอนเพียร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
224	377	นางนันทนา สงฆ์ประชา	พรรคประชาภิวัฒน์	เห็นด้วย
225	380	นายสมชาติ ประดิษฐพร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
226	381	นายสมชาย ฝั่งชลจิตร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
227	382	พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
228	383	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
229	384	นายสมบัติ อำนาคะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
230	385	นายสมบูรณ์ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
231	388	นายสมมุติ เบ็ญจลักษณ์	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
232	390	นายสมศักดิ์ พันธ์เกษม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
233	396	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
234	398	นายสราวุธ อ่อนละมัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
235	400	นายสฤษดิ์ บุตรเนียร	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
236	401	นายสะถิระ เผือกประพันธุ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
237	402	นายสัญญา นิลสุพรรณ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
238	404	นายสันติ กีระนันทน์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
239	408	นายสาคร เกี่ยวข้อง	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
240	410	นายสาธิต ปิตุเตชะ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
241	412	นายสายัณห์ ยุติธรรม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
242	415	พันโท สินธพ แก้วพิจิตร	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
243	419	นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
244	422	นายสุชาติ ภิญโญ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
245	423	นายสุชาติ อุสาหะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
246	425	นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
247	426	นายสุทา ประทีป ณ ถลาง	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
248	429	นายสุพล จุลใส	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
249	431	พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
250	433	นางสุภาภรณ์ คงวุฒิปัญญา	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
251	440	รองศาสตราจารย์สุรวาท ทองบุ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
252	444	นายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
253	445	นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
254	446	นายสุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
255	447	พลตำรวจตรี สุรินทร์ ปาลาเร่	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
256	449	นายเสมอกัน เที่ยงธรรม	พรรคชาติไทยพัฒนา	เห็นด้วย
257	451	นายโสภณ ซารัมย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
258	453	นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
259	455	นายอดิพงษ์ ฐิติพิทยา	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
260	457	นายอนันต์ ผลอำนวย	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
261	458	นายอนันต์ ศรีพันธุ์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
262	459	นายอนาวิล รัตนสถาพร	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
263	460	นายอนุชา น้อยวงศ์	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
264	467	นางอนุรักษ์ บุญศล	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
265	468	นายอนุสรณ์ ปั้นทอง	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
266	469	นางสาวอนุสรี ทับสุวรรณ	พรรครวมพลังประชาชาติไทย	เห็นด้วย
267	471	นายอภิชา เลิศพชรกมล	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
268	476	นายอรรถกร ศิริลัทธยากร	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
269	477	ร้อยตำรวจเอก อรุณ สวัสดี	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
270	479	นายอัครวัฒน์ อัศวเหม	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
271	480	นายอัฏฐพล โพธิพิพิธ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
272	481	นายอันวาร์ สาและ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
273	482	นายอับดุลบาซิม อาบู	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
274	483	นายอับดุลอายี สาแม็ง	พรรคประชาชาติ	เห็นด้วย
275	484	นายอัศวิน วิภูศิริ	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
276	485	นายอาดิลัน อาลีอิสเฮาะ	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
277	486	นางอาภรณ์ สาราคำ	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
278	487	นายอารี ไกรนรา	พรรคเพื่อชาติ	เห็นด้วย
279	488	นายอาสพลธ์ สรรณ์ไตรภพ	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
280	489	นายอำนาจ วิลาวัลย์	พรรคภูมิใจไทย	เห็นด้วย
281	491	นายอิทธิรัตน์ จันทรสุรินทร์	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
282	492	นายอิสสระ สมชัย	พรรคประชาธิปัตย์	เห็นด้วย
283	493	นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
284	497	นายเอกภพ เพียรพิเศษ	พรรคอนาคตใหม่	เห็นด้วย
285	499	นายเอี่ยม ทองใจสด	พรรคพลังประชารัฐ	เห็นด้วย
286	500	นายโอชิษฐ์ เกียรติก้องชูชัย	พรรคเพื่อไทย	เห็นด้วย
287	004	นายกล้านรงค์ จันทิก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
288	006	นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
289	008	นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
290	009	นายกิตติ วะสีนนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
291	011	นายกูรดิสถ์ จันทร์ศรีชวาลา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
292	013	ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
293	014	นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานันต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
294	015	นายคำนูณ สิทธิสมาน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
295	016	นายจเด็จ อินสว่าง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
296	017	นายจรินทร์ จักกะพาก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
297	018	พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
298	021	นางจินตนา ชัยยวรรณาการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
299	022	นายจิรชัย มูลทองโร่ย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
300	025	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
301	026	นายเจตน์ ศิรธรานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
302	027	นายเจน นำชัยศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
303	028	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
304	029	พลเอก ฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
305	030	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
306	031	นายเฉลา พวงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
307	032	พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครืองาม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
308	033	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
309	035	นายเฉลียว เกาะแก้ว	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
310	036	นายจัตุรงค์ เสริมสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
311	039	พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
312	041	พลเรือเอก ชัยวัฒน์ เอี่ยมสมุทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
313	042	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
314	044	พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
315	045	พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
316	047	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
317	048	นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
318	050	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
319	051	พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
320	052	นายณรงค์ รัตนานุกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
321	053	นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
322	054	นายณรงค์ อ่อนสอาด	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
323	056	พลเอก ดนัย มีชูเวท	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
324	057	นางดวงพร รอดพยาธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
325	059	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
326	061	พลตำรวจเอก เดชณรงค์ สุทธิชาญบัญชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
327	062	พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
328	063	พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
329	065	รองศาสตราจารย์ พลเอก ไตรโรจน์ ครุธเวโช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
330	066	นายถนัด มานะพันธุ์นิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
331	070	นายทรงเดช เสมอคำ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
332	071	พลเอก ทวีป เนตรนิยม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
333	073	นางทัศนา ยุวานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
334	075	พลเอก เทพพงศ์ ทิพยจันทร์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
335	076	พลเอก ธงชัย สาระสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
336	079	นายธานี สุโชดายน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
337	081	พลเอก ธีรเดช มีเพียร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
338	083	พลเรือเอก นพดล โชคระดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
339	085	พลเอก นาวิน ดำริกาญจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
340	087	พลเอก นิวัตร มีนะโยธิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
341	088	ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
342	089	นายนิอาแช ซีอุเซ็ง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
343	090	นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
344	093	นายบุญมี สุระโคตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
345	094	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ไข่เกษ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
346	095	พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
347	097	หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
348	098	พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
349	099	นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
350	102	นายประมาณ สว่างญาติ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
351	104	นางประยูร เหล่าสายเชื้อ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
352	105	พลเอก ประสาท สุขเกษตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
353	106	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
354	107	พลตำรวจตรี ปรัชญ์ชัย ใจชาญสุขกิจ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
355	108	พลเอก ปรีชา จันทร์โอชา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
356	109	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
357	112	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
358	113	นางสาวปิยฉัฏฐ์ วันเฉลิม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
359	114	นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
360	115	พลเอก โปฎก บุนนาค	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
361	116	นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
362	117	คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	สมาชิกวุฒิสภา	งดออกเสียง
363	119	ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย	สมาชิกวุฒิสภา	งดออกเสียง
364	121	พลเรือเอก พะจุณณ์ ตามประทีป	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
365	122	พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
366	123	นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
367	125	พลเอก พิศณุ พุทธวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
368	127	พลตำรวจโท พิสัณห์ จุลดิลก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
369	128	พลเอก พิสิทธิ์ สิทธิสาร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
370	130	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
371	131	พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
372	132	นายไพฑูรย์ หลิมวัฒนา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
373	133	นายไพโรจน์ พ่วงทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
374	134	พลเอก ไพโรจน์ พานิชสมัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
375	136	นายภาณุ อุทัยรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
376	137	นายมณเฑียร บุญตัน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
377	139	นายมหรรณพ เดชวิทักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
378	140	พลเอก มารุต ปัชโชตะสิงห์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
379	142	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
380	146	นายระวี รุ่งเรือง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
381	147	นางสาวเรณู ตังคจิวางกูร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
382	148	นายลักษณ์ วจนานวัช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
383	150	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
384	152	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
385	153	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
386	154	นางวรารัตน์ อติแพทย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
387	155	พลเอก วราห์ บุญญะสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
388	156	พลเอก วลิต โรจนภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
389	157	พลเอก วสันต์ สุริยมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
390	159	นายวันชัย สอนศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
391	162	นายวิทยา ผิวผ่อง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
392	163	พลเอก วินัย สร้างสุขดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
393	164	พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
394	165	นางสาววิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
395	166	นายวิรัตน์ เกสสมบูรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
396	167	นางสาววิไลลักษณ์ อรินทมะพงษ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
397	170	นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
398	171	นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
399	172	นายวีระศักดิ์ ภูครองหิน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
400	173	พลเอก วีรัณ ฉันทศาสตร์โกศล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
401	175	นายศรีศักดิ์ วัฒนพรมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
402	177	รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
403	182	นายศุภชัย สมเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
404	183	พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
405	184	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
406	185	พลเอก สกล ชื่นตระกูล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
407	186	หม่อมหลวงสกุล มาลากุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
408	187	นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
409	188	พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
410	189	พลเอก สนธยา ศรีเจริญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
411	193	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
412	194	นายสมชาย เสียงหลาย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
413	195	นายสมชาย แสวงการ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
414	197	นายสมเดช นิลพันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
415	198	พลตำรวจโท สมบัติ มิลินทจินดา	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
416	199	นายสมบูรณ์ งามลักษณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
417	201	นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
418	203	พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
419	204	พลเอก สราวุฒิ ชลออยู่	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
420	205	นายสวัสดิ์ สมัครพงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
421	206	พลเอก สสิน ทองภักดี	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ลำดับที่	เลขที่บัตร	ชื่อ-สกุล	ชื่อสังกัด	ผลการลงคะแนน
422	208	นายสัญชัย จุลมนต์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
423	209	นายสาธิต เหล่าสุวรรณ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
424	211	พลเอก สำเริง ศิวาดำรงค์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
425	212	พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
426	213	พลอากาศเอก สุจินต์ แช่มช้อย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
427	214	นายสุชัย บุตรสาระ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
428	215	นายสุธี มากบุญ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
429	216	นางสุนี จึงวิโรจน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
430	218	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
431	219	พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
432	221	พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
433	222	พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
434	223	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
435	224	นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
436	226	นางสุวรรณี สิริเวชชะพันธ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
437	227	นายเสรี สุวรรณภานนท์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
438	229	พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
439	231	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
440	233	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
441	234	นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
442	235	นางอภิรดี ตันตราภรณ์	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
443	237	นายอมร นิลเปรม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
444	238	นายออน กาจกระโทก	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
445	239	พลเอก อักษรา เกิดผล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
446	241	พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
447	242	พลโท อำพน ชูประทุม	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
448	244	พลเรือเอก อิทธิคมน์ ภมรสูต	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
449	245	ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณอุดม คชินทร	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
450	246	นายอุดม วรัญญูรัฐ	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
451	249	พลเอก อู้ด เบื้องบน	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย
452	250	พลตรี โอสถ ภาวิไล	สมาชิกวุฒิสภา	เห็นด้วย

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม

นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย (รองประธานรัฐสภา) : ขอขอบคุณท่านรองนายกรัฐมนตรีและผู้ชี้แจงนะครับ เป็นอันจบการพิจารณาวาระนี้นะครับ ท่านสมาชิกวันนี้หมดระเบียบวาระการประชุมแล้ว ผมขอปิดการประชุมร่วมกันของรัฐสภาขอบคุณครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๙.๕๐ นาฬิกา

รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานก่อนที่จะเสนอให้รัฐสภารับรอง ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๓ โดยอนุโลม

ลงชื่อ.....

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการรัฐสภา

ตรวจแล้ว วัน.....ที่ ๑๕ เดือน .....พ.ศ. ๒๕๖๓

รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ด้วยในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันศุกร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมรัฐสภาได้รับรองรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๒ วันศุกร์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

จึงขอลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๕ วรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

(นายชวน หลีกภัย)

ประธานรัฐสภา

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข

กลุ่มงานรายงานการประชุม

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุมใหญ่วุฒิสภา อาคารรัฐสภา (เกียกกาย)

รายนามคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นายคุณวุฒิ ตันตระกูล	รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
	นางนารีนารถ เหตานุรักษ์	ผู้อำนวยการสำนักรายงานการประชุมและชวเลข

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

นางสาวบุศยรินทร์ ตันติจารุโรจน์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานชวเลข ๒
นางสาวกนกวรรณ แสงมณี	เจ้าพนักงานชวเลขอาวุโส
นางสะแกวัลย์ ตั้งพิพัฒน์พงศ์	เจ้าพนักงานชวเลขอาวุโส
นางสาววาสนา อินตรา	เจ้าพนักงานชวเลขอาวุโส

ผู้จดและจัดทำรายงานการประชุม

นางสาวณัฐวดี ประกอบธรรม	นางสาวธัญรดา สุจิระวงศ์
นางสาวสวรรยา วงศ์หมัดทอง	นางดรุณี จันทพันธ์
นางสาวเสาวลักษณ์ เพชรา	นางสาวเปมิศา เจริญรักษ์
นางสาวรัศมี บานเย็น	นางศันสนีย์ ฤทธิ์ประเสริฐศรี
นางสาวรสรินทร์ กนกอุดม	นางสาวศิริรัตน์ สมัครเขตรการ
นางสาวภาวดี วรรณสถิตย์	นางสาวปิยาพัชร ชีวะไทย
นางศิริวรรณ สากลวารี	

ผู้ควบคุมสัญญาณภาพและเสียงระบบสนับสนุนการจัดทำรายงานการประชุม

นางสาวสิริพร ณ น่าน

กลุ่มงานชวเลข ๒
สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

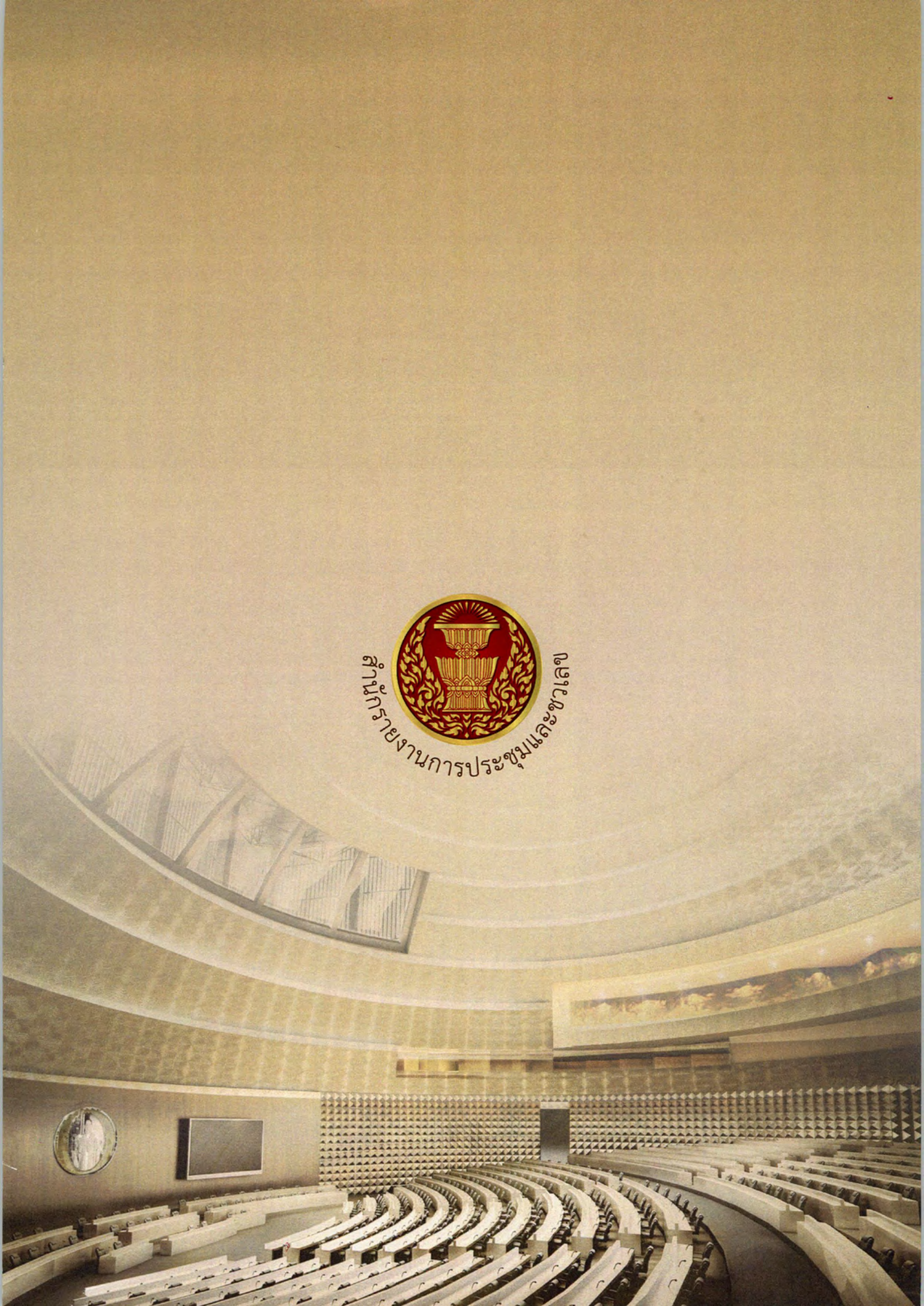
สำนักรายงานการประชุมและชวเลข

บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภา
ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันอังคารที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

---

๑. การพิจารณาร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. .... พิจารณาเสร็จแล้ว

การตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีให้เจ้าหน้าที่นับจำนวนสมาชิก)

ผลการนับองค์ประชุม มีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม จำนวน ๕๖๐ คน

<u>หมายเหตุ</u> ปัจจุบันมีสมาชิกฯ ทั้งหมด จำนวน ๗๔๘ คน กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกฯ ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ = ๓๗๔ คน

<u>วาระที่ ๑</u>

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ (โดยวิธีใช้บัตรลงคะแนน)

รับหลักการด้วยคะแนนเสียง	๕๙๘	เสียง
ไม่รับหลักการ	ไม่มี	
งดออกเสียง	๒	เสียง

๒. การพิจารณาพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ฉบับที่ ๔

การตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีให้เจ้าหน้าที่นับจำนวนสมาชิก)

ผลการนับองค์ประชุม มีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม จำนวน ๕๗๐ คน

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ (โดยวิธีใช้บัตรลงคะแนน)

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๕๗๘	เสียง
ไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๑	เสียง
งดออกเสียง	๓	เสียง

๓. การพิจารณาพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการเงิน ฉบับที่ ๘ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน

การตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีให้เจ้าหน้าที่นับจำนวนสมาชิก)

ผลการนับองค์ประชุม มีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม จำนวน ๕๒๓ คน

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ (โดยวิธีใช้บัตรลงคะแนน)

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๕๔๑	เสียง
ไม่เห็นชอบ	ไม่มี	
งดออกเสียง	๔	เสียง

๔. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (หลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี)

การตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีให้เจ้าหน้าที่นับจำนวนสมาชิก)

ผลการนับองค์ประชุม มีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม จำนวน ๔๙๓ คน

<u>วาระที่ ๑</u> (โดยวิธีใช้บัตรลงคะแนน)

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ

รับหลักการด้วยคะแนนเสียง	๓๖๐	เสียง
ไม่รับหลักการด้วยคะแนนเสียง	๑๕๑	เสียง
งดออกเสียง	๓	เสียง

๕. การพิจารณาร่างความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี ราชอาณาจักรไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

การตรวจสอบองค์ประชุม (โดยวิธีให้เจ้าหน้าที่นับจำนวนสมาชิก)

ผลการนับองค์ประชุม มีสมาชิกอยู่ในที่ประชุม จำนวน ๔๒๗ คน

ผลการลงมติ ที่ประชุมลงมติ (โดยวิธีใช้บัตรลงคะแนน)

เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง	๔๔๗	เสียง
ไม่เห็นชอบ	ไม่มี	
งดออกเสียง	๕	เสียง

<u>หมายเหตุ</u> เป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผย โดยให้สมาชิกฯ ลงลายมือชื่อและหมายเลขประจำตัวสมาชิกในบัตรลงคะแนน ผู้เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีแดง ผู้ไม่ออกเสียงให้แสดงบัตรลงคะแนนสีขาว ตามวิธีที่ประธานกำหนด ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๓ (๓) โดยอนุโลม

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)
เลขาธิการรัฐสภา

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข
กลุ่มงานรายงานการประชุม
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๓
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๓๗๒
www.parliament.go.th